show case

Mss.
No. Hav. 43

The Library
OF
HAVERFORD COLLEGE,
(Haverford, Pa.)

The Gift of
J. Rendel Harris + Walter Wood
5 mo. 1889

Latin Paper manuscript of 123 leaves in a hand of the xv Century. It contains the Gospel accompanied by a current commentary.

(Hav. 43.)

J/oa/-

i/oa/

~~1/57-~~

g/o/

[illegible]

85

Conscribere evangelium
cum compulit talis causa. Cum
factum fuisset persecutio
gravis in palestina
ut periclitarentur dispersi
dispersiones ut carentes
forte doctoribus
fidei non carerent doctrina. Petie-
runt matheum ut omnium verborum et operum
Christi conscriberet eius historiam ut
ubicumque erant fratres secum haberent
totius fidei statum. Cum autem ab humana
eius nativitate et humana eius ge-
neracione exposuit compulit impia
impudencia iudeorum deneganc⟨ium⟩
Ihesum Christum de david semine duxisse
genus. Corpus autem ordinacionis suorum
distinavit hoc modo. Primo nativitatem.
Deinde baptismum. Tercio temptacionem.
In quarto doctrinam. Quinto miracula. In
sexto passionem. In septimo resurrectionem
et ascensionem ipsius non solum historiam
de Christo volens exponere per hoc universum
evangelice vite statum docere. Cum non
est quod ex parentibus nascimur nisi iterum
per aquam et spiritum sanctum renati fuerimus
ex deo. quoniam quod de carne nascitur caro
est. quod autem de spiritu spiritus est. Post baptismum
autem necesse est contra dyabolum
stare. Cum ad hoc quod vincitur et redi-
ficatur in baptismo ut contra dyabolum re-
cipiat bellum. Post hec cum omnia superata
temptacione fit ydoneus ad docen-
dum. Siquidem sacerdos est doceat. Et quod
[illegible] non spernatur
doctrina sua bone vite cum mi-
raculis fratres commendet. Cum autem laicus
est operibus doceat fidem. Operibus sese
et hominibus commendet et deo. Deinde quod non
possumus aliter exire de mundo nisi so-
lutum fuerit corpus per quod ingressi su-
mus in mundum necesse est exire nos de
hoc stadio mundi. Et cum omnis vita
nostra temptacio sit. Restat ut tempta-
cionum victoriam resurrectionis nitens
sequatur et gloria. Matheus et sanctorum [illegible] pre-
cipue cum et petrorum evangelistarum qui non so-
lum sermone sed in ipso vite sue conversacio-
ne peccatoribus evangelium predicavit. Quoniam
cum thelonia constitutus consue-

verat pecunias colligere pecunias [illegible]
fuisset ut sermones conscriberet terminis
maiores unde suo exemplo peccatores
ad maiorem penitenciam incitaret quoniam alii fuerunt le-
gentes carnaliter renatorum romanorum. Iste autem di-
ligentissimus dispensator spiritualium pre-
ceptorum. Iste multos pauperes fecerat
fraudando pecunias ut innumerabiles
dites faceret paradisi ministri. Iste magis
insistens domino [illegible] cum voce prophetica
dicentes. Hic mutacio dextere excelsi.

Liber generacionis ihesu Christi filii
david filii abrahe. Liber quasi
apotheca gracie. Dicitur in apothe-
ca diminutivum omnis homo quod de-
sidiat invenit. Et in primo libro omnis
anima quod necesse habet invenit. Liber est quod dicitur
liber generacionis ihesu Christi filii david filii a-
brahe. et quod dicit ysayas. generacionem eius
quis enarrabit. Quasi in divina eius generacione
inenarrabilem esse pronunciat. Iste autem
carnalem exposuit propterea non dixit ihesu
Christi filii david sed filii dei filii ab-
rahe. Et quare in hoc in principio evangelii sui
statim divinitatem eius naturam demonstravit di-
cens. In principio erat verbum et verbum erat apud
deum et cetera. Cum inter gentes in hoc in exi-
lio constitutus quo sermone evangelium ca-
gentium scripsit qui non agnoscebat si
deus filium habet. Ideo superfluum erat primum
eius incarnacionem gentibus dinunciare cum
illi utpote quod esset nescirent. Ideo necesse
fuit illis primum ostendere quod est filius
dei deinde in sequentibus quod carne suscepit
dicens quod verbum caro factum est et habita-
vit in nobis. Matheus autem evangelium iude-
is ebrico sermone conscripsit sicut iam dixi-
mus supra ut iudei legentes edifica-
rentur in fide. Iudei enim satis cognosce-
bant quod est filius dei. Superfluum igitur erat
exponere eius divinitatem eius naturamque qua
ipsi optime cognoscebant. Necessarium autem
fuit misterium incarnacionis eius eis
ostendere. Quare illis non sufficit dicere
illum filium abrahe solius aut david so-
lius quia ad ambos de Christo nasciturus
ex eis promissio erat facta quod dicitur. Et
in semine tuo benedicentur omnes tribus
terre. Quod intelligi non potest nisi in Christo
qui inter ceteros iudeos et gentes numquam
amicicia stabilis fuit. Ad david

autem dicitur ita. Iuravit dominus david veri-
tatem et non frustrabitur eum de fructu
ventris tui ponam super sedem tuam. Ideo
quod in utrisque fuerit duplex ut utrisque pro-
missiones in christo impletas osten-
deret. Deinde quia christus tres dignitates
habuit scilicet tres. Rex propheta sacerdos.
Abraham duos filios habuit et
duas dignitates prophetam scilicet et sacer-
dotem. Sacerdos fuit deus ad illum dicitur
in Genesi. Accipe uxorem tuam. pro-
pheta autem fuit ait dominus ad abima-
lech de illo quia propheta est et orabit
pro te et salvus eris tu et domus tua. Ideo
quod deus filius abrahe et david ut
propheta quidam et sacerdos intelligatur ex
abraham. Rex autem de david. Iste non
non est deus tamen david filius quia david
rex fuit et propheta. Sacerdos autem non fuit.
Ideo quod amborum filius nominatus est ut utri-
usque patris triplex dignitas originalis
iure cognosceretur in christo. Sed quare prius
quam abraham nominavit david precedit
tempore. Prima ratio simplex hec est. Quia propo-
situm erat evangeliste ex abraham generationem
domini inchoare sed prius eum dixit filium
abrahe. Postea autem david inchoa-
bat iterum venit ad abraham et in isto lo-
co bis eum inchoare. Alia autem ratio est quia
regni dignitas est maior quam nature. Nam
et abraham precedebat in tempore et in dignitate
david precedebat. Et quod david maior
erat quam abraham cum quia david est propheta
sicut in petro. Sed audi quomodo david nimia su-
a iusticia confidens dicebat. Domine deus
meus si feci istud. si est iniquitas in mani-
bus meis. Iniquitatem si conspexi in cor-
de meo non exaudiet me dominus. Er-
go dixit ut inveniret [illegible]
non ut iustitiam eum ostenderet. Eius fuit
iactancia eius conspicitur. Abraham pri-
mo fidelium quem deus voluit exemplum
esse sicut dicens ad eum. Exi de terra
tua et de cognatione tua et veni in ter-
ram quam demonstrabo tibi ut homines sci-
ant quomodo non fuerit filius eorum abra-
he et terra illa una promissionis
accipe de qua scriptum est. Credo videre bo-
na domini in terra viventium. quia dederit bo-
na sua corporalia sed abraham corporalem
terram suam et parentes suos carnales

dimittere sicut ille cognatorum suorum di-
misit. Quod autem abraham imitari nolu-
erunt non possunt esse filii abrahe

Abraham autem genuit ysaac

Ysaac interpretatur risus. Risus sanctorum est non
stulta cachinnatio sed rationabilis
cordis gaudium quod fuit per omnia mis-
terium christi. Dicitur enim ille ysaac de
parentibus in extrema senectute do-
natus est leticia suis ut cognosceretur
quod non erat filius nature sed gratie. Sic et in-
ysaac in promissione pro fide parentis ca-
nere videa gaudium cunctis sicut
dixit angelus ad pastores. Ecce evan-
gelizo vobis gaudium magnum quod erit
omni populo. Unde ait apostolus. Postquam venit
plenitudo temporis misit deus filium
suum factum ex muliere factum sub lege.
Sed iste per virginem ille de anima ambo
extra spem nati. Ille postquam mater eius
parere posse desiit. Sed iste ideo de
anicula iam deficiente. iste autem de
virgine. Iam iterum rursus quia ille ysaac iam
fuit generaturus filios in lege cor-
ripienda. Iste autem in gratia prima fu-
tura. Sicut illum non nescimus quia duce-
batur ad immolandum. Sed postquam rursus
est cognovit quia erat oblatus. Sic istum
synagoga non cognovit esse filium dei
cum ducebatur ad mortem. Sed postquam resurrexit
a mortuis tunc cognoverunt eum. Vidi-
Dicit ille ligna portavit ubi fuerat
incendendus et iste lignum portavit in qu-
o erat crucifigendus. Dicit ille non re-
stitit abrahe cum vellet eum occidere sed
dixit. Pater liga manus meas et pedes ne
quando sim in impugnatorem. Sed iste non contra-
dixit patri sed patris providit. Si possibile
est transeat a me calix iste. Sed non sicut
ego volo sed sicut tu pater.

Ysaac autem genuit iacob

Ysaac filius duorum fratrum. Esau a capite
usque ad pedes totus pilosus. Sicut
iste ab initio usque ad finem totum
asperrimum piliis signatur repletum.
Iacob autem totus speciosus et mundus fu-
turus sicut quod totum pietatis decore
fulgebit et non invenietur in illo aspe-
ritas aliqua ut magnitudo peccati. Et quod
admonitus ut cum de utero matris sue ex-
iret esau tenuit plantam eius iacob

hominem. Ebraice Iacob appellatur quod idem
supplantator. Moyses enim ut illius pe-
des egyptii sic ipsius caput. Apparuit
sic et in fine seculi istius statim illius
seculi principium apparebit. Et quemadmo-
dum Esau persequebatur Iacob sic filii
seculi huius persequuntur seculi illius filios.
Et sicut ipse ita et filii eius non resisten-
do sed fugiendo superant malos. Nam
quemadmodum legimus audivit Iacob di-
centem ei: Fili audi me et fuge in
Mesopotamiam donec quiescat ira
fratris tui. Sic et etiam quidem filios su-
os docet cum persecutores patiuntur di-
cens: Cum vos persecuti fuerint in civitate
ista fugite in aliam et date locum ire.

Aut(em) ge(nuit) iudam et fratres eius

Iacob autem genuit Iudam et fratres eius.

Et merito Iacob genuit xii patriarchas in
spiritu non in carne, verbo non in sanguine.
Ipsa sicut ille cum suis xii descendit
in Egiptum ut multiplicaretur. Sic et
Christus cum suis xii apostolis descendit in
mundum et multiplicatus est per totum
mundum sicut res ipsa testatur. Sicut ipse
ille descendit in medullam Egipti ut
manducaret, sic Christus cum apostolis suis
intravit in mundum istum ut medullam
huius mundi manducaret, id est acquireret
sibi. Medulla enim huius mundi sunt homines
sancti. Sicut enim in arbore quamdiu medul-
la fuerit sana floret, cum autem pro-
mesta fuerit tota tandem invete-
do siccatur, sic et quamdiu sunt fideles
stat iste mundus. Ipsa sicut israhelitis
egredientibus de Egipto exinani-
ta est Egiptus, sic et sanctis cum de isto mun-
do predecesserint casurus est iste mundus.
Iudas autem interpretatur confessio, quoniam prius
erat primogenitus quam confessor patris erat fu-
turus dicens: Confiteor tibi domine pater ce-
li et terre. Et sicut meretrici Iudas iunc-
tus erat et dedit illi virgam et anulum,
sic Christus ecclesie meretrici et gentibus
se coniunxit et dedit illi pro mercede co-
mercionis virgam crucis et anulum spon-
sali per baptismum qui signaculum pretende-
ntis fidei que etiam abi lascivo fi-
lio converso dari precepit pater benig-
nus. Et ideo forsitan Thamar uxor

eius meretrix invita vel exacbato qui i-
psa habet intellectum quem retinent et ecclesia
Ipsa quidem quod esset casta in meretrice se
simulavit et facta est exacbato Iude unde
Genesis libri testatur 38. Sic ecclesia autem que
fuerat ecclesia meretrix vel exacbato dei post-
modum autem mutata per fidem Christi facta est casta.

Iudas aut(em) ge(nuit) phares

Iudas autem genuit Phares et Zaram de Thamar.

In misterio iudaicum populum et gentilem. Zara
enim prius extra manus egressus apparuit obste-
trix autem ligavit illi coccineum ad ma-
num signans eum sanguinem esse egressionis. Re-
tracto autem Zara precessit Phares. Inter-
clusa est enim manus in qua erat et Zara inclusus
hic autem in quo erat Phares inclusus adap-
ta est. Ideo et processit primum. Quia iudaicus
primus populus apparuit in luce fidei qui de
vulva tenebrosa mundi precedens et eius
significatus est coccio egressionis puta-
tibus omnibus quod ipse populus dei erat futurus prius
quod positum est ante faciem eius lex qui se-
pis ut impediret iustitiam eius. Sed lex in-
pedivit fidem non adiuvat sicut scriptum est:
postquam venerit preceptum, cum preceptum quidem mor-
tuum est. Ego autem vivebam prius; postquam autem
venit mandatum peccatum revixit, ego autem
mortuus sum. Quod impeditus est populus iudai-
cus per legem ne ad iustitie lucem veniret.
Dubito temporibus Christi rupta est sepis legis
que erat inter iudeos et gentiles. Sicut ait
apostolus: Medium parietem maceriae solvens.
Sic factum est ut ethnicus populus qui primum iu-
daico populo apparente quasi in vulva tenebro-
si mundi tenebatur inclusus. Postquam rupta
est lex per Christi mandata exclusio iuda-
ico populo iste prius processit ad fidem. Et post-
ea sequitur iudaicus populus. Sicut ait apostolus: Cer-
te nunc illud vobis dico: cecitas ex parte contigit in
Israhel donec plenitudo gentium in-
traret et sic omnis Israhel salvus fieret. Dum
autem Zaram qui dicitur in figura fuisse ...
populi gentilis quod primum per prophetas divinatus
apparuit et alii eisdem prophetis divini sangui-
nis coccio signatus est. Dum enim Christi sangui-
ne regnaturus prophetizabatur coccio do-
mini sanguinis significabatur. Phares
autem in figura iudaici populi quod sepe legis
exclusi gentili populo post processit. Io
postea secutum maceriem legis subdi-

nō igitur dicit̄ xp̄s qd̄ ⁊ i^e notat^s
ē zara qd̄ ē oriens l' nobilis. Ist
te aut̄ phares qui ē pars seqū lx̄ts si
aut sp oriens erat futurus p̄ illus
tris. Judaicus aut̄ subiectu legis p̄
cis^s ab eo. Et inde^s qd̄ iudas ex
i^ccesto nurus sue thamar gemīos fili
os suscepisse. Renca aut̄ neqz ex
iniuria neqz ex mente ɔcepit. Enim nō
fuit. q̄ xp̄s amore semīs isrl' fin^x
it se meretrice cū nō eēt. Iste aut̄
nō fuit. q̄ ullus filioꝝ iude habuit
eā sed p^s. Judas cū suo ipi^s expi
meto exterritus noluiss̄ ei accipe
ɔiugē ex filiabz chananeoꝝ. Sz
dedisset ei thamar ex filiabz arā
Her aut̄ eius cū eēt chananea horta
ret^s eū accipe ex gente sue. Ille cō
silio matris usus nō ɔtigit eā. Propt̄ q̄
pcussit eū dn̄s malignatē. Alt̄
aut̄ filius audito q̄ semē fr̄is sui
erat suscitaturus nō sr̄ semē suū ef
fudit i t'rā. Propt̄ qd̄ ⁊ ipe pcussus ē
et sic f̄cm̄ ē ut thamar virgo maner̄
Hc ita gesta cū nesciēs iudas diu
lamentaret̄ ⁊ plangeret petēs q̄
nephandū obp̄briū fecisset i isrl'
⁊ diu dn̄ ɔspiceret̄ ut luct^s sui t̄
minū fec̄et. Astitit ei angl's dn̄i et
hc oīa exposuit ei s^s fuerant gesta
⁊ ɔsolat^s ē eū. Judas aut̄ tante fuit̄
religionis ut p^s ɔgnouit eā nō
fuisse uxore filioꝝ suoꝝ nō accessit
emit ei appropinquare. qm̄ ⁊ sic nō ad
dn̄s ipa nō eā nur^s sic sr̄ ad scīaz
hoīm nurus videba^s. Pudebat ei ho^m
nō tantū corā deo. Sz corā hoībz

Phares aūt genuit esrom.

Quā q̄dā causa ⁊ roē ⁊ q̄ p̄uidētiaz
dī posita sīt noīa credimus in libro
cū esset hii p̄ncipes gentis electū
Q^s aut ca ⁊ roe posita sit vel ipsi
fuerunt q̄ posuerit ⁊ deo respūdēt
ponebā^r. Nos nō q̄ intellige possu^s
i oībz ipis hc loquim^r. Inprimis cū
nulla scriptura canonica hēat d' ist
p̄sonis. Hesron ei s^s hebraicoꝝ
noīnū interp̄res dn̄t interp̄tatur sa
culū videēs. Jacula aut̄ sūt inimici
oēs passiōes carnis carnales q^s
intrinsec^s iaculat' dyabol^s i. atqz
oīms temptatores ad ipsum qui
p̄uenīunt extrinsec^s iaculate dya-
bolo. Oēs deniqz hoīes iniqui qd̄ ad ɔtrouersitatē
vitatē qui sit fr̄es eius excitat^s ī
inimic^s. Jacula eius sūt ɔ q̄bz oībz dicit̄
ap̄ls. Accipite aut̄ oīa scutū fidei
i q̄ possitis oīa iacula maligni
ignea extingue. Q^s g^o videt ē
iaculū vigilās ē contra v'sutias
inimici ⁊ ɔ longo p̄spicit iacula
ei^s ⁊ tenet a scuto fidei susceptu^m
retorquet ad dn̄m. Vel s^s g^o dn̄s
oēs fr̄es suos videtes cē iacu
la sup se veniēn. Q^s aut̄ nō vel
ea venientia sup se quō ea decli
nat. Pt' ⁊ alit' hō iust^s intelligi
iaculū videēs ut sic iaculū xp̄i / ipe
sic ⁊ ipe xp̄s dicat̄. Jaculū p̄tis
ysaia dicente. Et posuit me q̄si sagit
tā electam i pharetra sua. Iste ḡo
sit fidel's ⁊ iaculū xp̄i ⁊ iust^s
a xp̄o ⁊ iaculū ē nō irronabile
sz rōnabile ut videēs ut sciat q̄
debz ɔfigē ⁊ que p̄transire

Esrom aūt genuit aram.

Esrom aut̄ interp̄tat^r visio eoꝝ
vel irritacio eoꝝ l' elatio aut̄
lixius eoꝝ sicut signatio noīm istoꝝ
dat intellige. Estimo q̄ interp̄tatur
ist^s aram filii isrl' i egipto habi
tant multiplicati ⁊ elati ⁊ resulgē
tes. q̄ multiplicacō eoꝝ zelabi
lis fr̄is erat i oclis egiptioꝝ ⁊
irritatō erat sr̄ā ipoꝝ. s. q̄ i exo
do scriptū est. Ecce gens filioꝝ isrl'
multiplicata ē sup nos. Venite g^o
et mutiemus eos ⁊ i tpe eius forsitā
gemētes eos sub depssione e
giptioꝝ dn̄s vidz sicut scriptum ē
Videns vidi afflictionē populi mei q^s
ē i egipto ⁊ gemitū eius audiui
Recto fuit p̄uidēcia dī ⁊ sale no^m
ei īpositū ē. n^t. q̄ irritauerūt
egiptios valde crescētes atqz
elati. Vel q̄ vidit eos dn̄s ita
gemiscentes ⁊ laborātes. Et
ex ɔsideracō tp̄is ipius credi

aram ge^t efrom

efrō ge^t aram

bilis res est. Nam rebus convenerit
filios israel post in opere luti. Deinde per ob-
stetrices. Tercia vice ut expositos
facerent infantes suos in qua expena-
tus est moyses. Deinde ipse aaron
aminadab filiam accepit uxorem
sororem naason. Sunt coniunctiones
ergo una et coniunctiones altera non
ino ino aquas cunsacti sunt ami et
ita fit ut recto multiplicatio filiorum
israel in tempore aram zelabilis sicut fu-
isse intelligatur et afflictio eorum fu-
promisse et dei visitacio prospex-
isse. Cum autem aram qui erat
multiplicatio egipciorum et visitatio
ipsorum super liberos eorum genuit filium
aminadab qui interpretatur gens
desiderata vel populi mei volun-
tarius ~~vel gens desiderata~~ Quod
sola enim fuisset super eos visitatio
dei nisi gens desiderata fuisset
et populus voluntarius. Non fuisset e-
Servitio gipciorum nisi desiderabiles et voluntarii
deo fuisset et usque nunc qui desiderabiles sunt
et voluntarii illi zelabiles sunt et irrita-
tur invidia sui tenebrarum principes sed
ipsum est autem voluntarium eo populum ergo
tem esse desiderabilem. Quod enim voluntarius
est deo et dicit voluntarie sacrificabo
tibi ipse est et desiderabilis apud deum
et quod desiderabilis est deo sine dubio volun-
tarius est quia omnino subiectionem hominis di-
ligit deus et famulatum sed voluntari-
am subiectionem et voluntarium famu-
latum. Natura enim omnes sibi deo sunt quoniam
a deo creata sunt voluntate autem non omnes
sunt dei quia secundum opera dyaboli subsistunt

Aminadab aut

Aminadab autem genuit naason.

Quia erat voluntarius populus vel gens
desiderata genuit naason
qui interpretatur refectio idest requies. Ve-
rumque est voluntarius deo et prebet se deo
desiderabilem apud eum genuit refec-
tionem et requiem. Cognitione autem naa-
son in cuius tempore filii israel de egipto
exierunt qui et princeps factus est super
tribum iude refectio est nominatus quoniam
in tempore eius de servitute egipciorum vio-
lentorum et de laboriosis operibus lute-
is liberati regenerunt et refectio-
nem consecuti sunt in deserto et corporis et
anime. Corporis quidem quia ad libertatem
venerunt corporalem. Anime autem quia post
immundas culturas egipciorum ad no-
ticiam perducti sunt dei viventis. Sed et
columbinus et serpentinus interpretatur naa-
son. Forsan quia prudens erat in bono
sicut serpens simplex autem in malo.
Hic ergo naason secundum divinius exivit
de terra egipti qui fuit princeps inde sed
res ista nec enim poterat iste fieri prin-
ceps sine preceptis eius vixisset nisi forte ali-
quis potat gerere principatum quod non
estimo verum. Quod ergo dicitur in exo-
do quod quinta generatione filii israhel
de egipto exierunt secundum generationes
intelligitur tribus levi. Iacob autem genu-
it amram. Amram autem genuit moy-
sen et aaron. Quatuor itaque generationibus
defunctis in egipto usque amram exi-
ret generatio quinta idest moyses
et aaron. Secundum autem generationem tribus iuda
septima generatio de egipto idem iacob.
Iuda. phares. esrom. aram et amina-
dab. Septimus autem est naason egressus.
Puto autem hoc quia tribus iuda magis
multiplicatur pro omnibus tribubus. In tribus a-
tem levi non sic multiplicabatur quia si le-
vites circa templi obsequium neces-
sarii tantum sunt et minorum libri testantur.
Tamen si videris est quod enoch qui translatus
est septima generatione sic natus. Si videris
est quod noe in generatione decima ab
adam qui misterium fuit christi. Si videris est
quod abraham usque ad legem idem usque ad
moysen septem generationes habentur. Sine
dubio et hoc rationis est quod secundum levi
tribum in quinta generatione egressi sunt de e-
gipto secundum autem tribum iude in septima.
In tribu ergo levi quia generatio
quinta exivit defunctis in egipto qua-
tuor. Hoc puto misterium quoniam omnis
homo ex quatuor elementis causatur
secundum corpus ex aere ex terra ex igne
et aqua. Postquam homo autem per baptismum re-
generatus sit filius dei. Sic qui ergo qua-
tuor elementorum generationes mori-
untur in mundo. Ille non per baptismum
in quinta generatione spiritus exit de mundo.
Hec est quod mortificavit membra sua

· Cap ·

sup t'ram sicut aut aptus q ex qua
tuor gnatoibus elemetoru costat
ut ia no i carne sit s3 i spu ille ve
nit ad pfectione d' mudo · 2 nemo
egredietr · vel d' mudo nisi mortifi
catis illis qtuor gnatoibus cepit
ee i quita ut etia ad eu dicat aptus
Vu aut i carne no es s3 i spu · et hic
quis ergo i tribu iuda alba videtr
ee qda spes rois cu pene eade ra
tio e · Septe em nus misteriu habz
i indulgecie 2 ocij 2 requiei s3 i mul
tis divbus locis · Sex aut nus miste
riu habz opis 2 laboris · pter qd
2 deus oia visibilia sex diebz fecit
septimo a' requievit · et q reliquit
p9 se qcumqz ifra sex dies crea
ta sut h' e infra vniversu mudu hunc
corruptibile 2 implet qd madat · Jo
aptus i epystola canoica sua dices
Filioli nolite diligere mudu neqz ea
q in mudo st' · Ille i septia die e ho
e i xpo 2 requiez3 · Xpc em requies
nra e s3 dict' d' iudeis nuimne itra
tur u i ea ppheta donec iuravi i ira
mea si itroibut i requiem mea · Ille
ociatur ab vniverso ope mudiali q3
sabatizat a malis · sabbatu sciu ille
2 metur i indulgecia · et si aliqd ges
sit huanu ille exivit d' mudo · q a'
tem i mudo e i indulgencia dign9 no
e · Et vide q prudeter sm roes qs
diximus leuite q'dem i quita gnatio
ne ~~exierunt~~ exeut d' egipto · Regales
atem i septima · qm regales modi
cu a' nititum pleruqz delinquut
ipa potestate cogete 2 difficile est
eos sm delicto ee pfectos · pterea si
moderate delinqrunt i indulgencia
digni efficiuntur · leuite aute 2 vi sa
cerdotales pfci 2 speciales sm ma
cula ee debet · Jdo qrut' i illis i q
tuor gnatoibz illis omo mortifica
tis i corpore i quita gnatoe munda
tis · nichil si posse cu ms habe
qsistant nichil si posse cuius habe
...

aut ge salomo

Naason genuit Salmon ·

Salomon aut interpretatur

accipe vas · Iste salome accepit ux
orem noie raab · hec aut raab ipa
dr fuisse raab metrix d' Jericho
q suscepit exploratores 2 legatos
filiorum israhel · 2 cu qrerentur a re
ge Jericho ut occiderentur abscon
dit eos i superiori pte domus sue 2 s
navit i columes · dudices aut fca
filiorum isrl 2 cu qrerent a rege
Jherico dilexit aplius isrl q ppa
gente · Et dupliciter res ista cre
dibilis m ee videtr · pmu cu esset iste
salomo nobilis inter filios israhel
et qa d' tribu erat iuda 2 pr filia
pricipis erat vidit raab illa ita
fidele sic quersa ab bonu 2 a
deo dilecta 2 electa d' Jherico 2 iam
dei preceptu 2 qputata int' filios
isrl qsi magna illa aliqua qstitu
tam accipe salomo i ux
orem · Deinn credo 2 ppt spualis
misterij roem 2 qm raab illa me
trix figura fuit ecclie q cu fuisset
i gentibus metrix 2 cultura ydolo
rum qmaculata suscipiens specu
latores ihu xpi id est aplos i domu
pectorum ~~fuam~~ sui ipsorum · abscondit e
os sursu i memoria capitis sui ut
no invenireet eos dyabolus nec per
deret eos q' signo rubri sp'i 2 p
fenestra dimissi qsi p iudiciu do
mitte passionis salvata 2 educta
d' mudo castificata fca e sponsa
xpi · Et salomo iste decim9 e abra
ham · Dec aut decim9 nus pr nus
e pfectionis misteriu hz xpi p
fca ppt qd 2 pma lra nois ~~ihu~~ xpi
Jota habz dece · Ergo 2 pr salomon
i nuo fuit misterio xpi 2 ita i misterio
fuit ecclie · no sm roe ipa3 credimus
fuisse raab 2 accepisse ea salomo
ne · Forsitan a' ideo 2 interptatur salomo
accipe vas qsi p ipm nome ivita
bat · a pvidencia di ut acciper vas e
lectois raab · Ipa s3 paul9 cu fuisset p
secutor dign9 pbatus i apostolatu
vas electois fcus e estimatr · a ppto
israhel s' qiugio xpi spualit pr vas
electois fcus e xps · Huic misterio
vtrumqz ~~metris~~ meretricis illius

salomo aut

7.m

quomodo nomine. Ipsa enim dicebatur raab
quod interpretatur latitudo vel dilatabatur
quia ex omnibus finibus terre vocata
ecclesia gentium latitudo appellabatur
quia dilatata per credentes in toto orbe terrarum
in toto fundata est mundo. Hec autem ra-
ab postquam nupsit eam salomon vocata
est rachab que interpretatur ascensio vel
enim secundum corporalem ista raab ascendit
facta una ex filiabus israel et dignifi-
cata coniugio talis viri sic et spiritualiter
ista ascendit quia cum fuisset ecclesia
cultrix ydolorum antea facta est socia
angelorum et sponsa christi et filia dei

salomō aut q̄ interpretatur acc

Salmon autem qui interpretatur
accipe vas qualem genuit fi-
lium ex raab booz qui interpre-
tatur in virtute vel virtus in ipso vel pre-
valens. Quia per imperium dei accepit
uxorem Rutham deo promissam in virtute
generat filios et in semetipsis virtute habe-
res et prevalentes. Qui autem uxores ac-
cipiunt ex persuasione dyaboli idest
non religionis instinctu non fideles
in firmitate generant filios nec pre-
valentes nunquam nisi in malo fortes
et ad penam religiositatis sue non ad
gaudium nec ad consolationes videntur
filios genuisse. Hic itaque booz et
accepit uxorem moabitidem nomine
ruth. Quomodo autem accepit eam expo-
nere estimavi superfluum cum de
hiis scripta omnibus sit manifesta. Hoc
autem dicimus solum quoniam et ruth pro
merito fidei sue nupsit eam booz
quia propriam gentem contempsit et terram et
genus et elegit israel et non despexit
socrum viduam similiter et peregrinam
desiderio ducta coniugis huius magis
quam suorum. Deos patrum suorum repulit
et deum viventem elegit verbis dicens
ad socrum suam. Noli obviare
michi ut relinquam te quocumque
ieris ibo et ubicumque manseris mane-
bo. Populus tuus populus meus est et deus tuus
deus meus est. Et ubicumque mortua
fueris moriar et ibi sepeliar. Hec
faciat michi dominus et hec addat si mors
separaverit inter te et me. Et booz

pro merito fidei illius sue illam accepit
uxorem ut ex coniugio eius nasceretur sanctificato
genus regale. Nam senior constitutus
non sibi accepit uxorem sed deo non
propter passionem corporis sui sed propter iu-
sticiam legis ut suscitaret semen
proximo suo. Non magis famosus quam
religione fervencior etate senex
iuvenis autem fide et forsitan nomina-
tus est in virtute vel virtus in ipso nec
prevalens. Quamquam per etatem ad ineun-
dum coniugium est in virtute non est nomi-
nabilis et laudabilis quia est in virtute
sed extra etatem coniugalem iam senes
accipit ex religione virtutem ad co-
niugium merendum sicut iste booz ille
nominabilis et laudabilis est quia ex-
stitit in virtute et minus rationis vel virtus
in ipso est iuvenis enim virtus non est
in ipso sed in iuventute corporis sui
ipsius et postmodum exhausta mar-
cessit. Qui autem in etate sua fidei habet
virtutem sicut habuit booz huius virtus
in ipso est et est inextinguibilis est. Con-
sequenter et ruth interpretatio est appel-
lata nam nisi inspiratio dei fuisset
in ipsa nec dixisset que dixit nec fe-
cisset que fecit. Quam primum laudatur
in ea. Dilectio generis atque simplicitas
atque obediencia atque fides. Dilectio quidem
generis israel quia sic desidera-
bat suscipere filios ex semine israel
et una fieri ex populo dei. Dein circum-
cisionem viri desiderasset quasi
puella lasciva aliquem iuvenem
appetisset. Que autem non lascivie
sue sed religioni satisfacere cupiens
fuit. Familiam potius statim elegit
quam iuvenilem etatem. Simplicitas
autem quia verecunda sub pallium eius
ingressa est nec cogitavit ne forte
sperneret eam quasi vir iustus lasci-
vam puellam atque ne deluderet eam
atque quod quamvis ea consentiret eam de-
lusam sed fecit iusti. Et obaudiens
facta socrus sue consilio confidentem
credidit quia prosperaturus fuerat
deus actum illius sciens conscienciam suam
quia non libido ad hec compulerat sed re-
ligio erat ortata. Qui autem et booz
providerunt humilitas castitas re-

sanctificato

ligio. humilitas et castitas que nec con-
tigit eam quasi lasciuam puellam habere ab-
horruit eam quasi castus lasciuam. Quomodo
ut verbum eius de lege proximitatis audiuit
nichil horum omnium lasciuie imputauit
sed humilitati religioni ascripsit nec des-
pexit quasi diues pauperem nec vir
nec maturus adulescentulam sed spacio
fidei quam corporis mane pressit ad por-
tam prouocauit quemdam ex cognatione
me proximitatis existimauit se priorem
re optinuit spiritualiter non tamen iure
proximitatis quia dei eligentis fauore. Et
ideo forte spiritualis dicitur est. Talis genuit booz ex coniuge

Talis genuit booz ex coniuge

Ruth qualem filium genuit obeth
qui interpretatur subditus. Mundi autem
qui diuicias eligunt et non mores pul-
chritudinem et non fidem et quod in me-
retricibus quoniam solet hoc in coniugiis
optant. Propterea non generant filios sub-
ditos vel sibi vel deo. Sed contuma-
ces sed contra se et contra deum ut filie
eorum non sunt fructus iuste coniunctionis
eorum sed pena condigna irreligiosi-
tatis eorum. Iste autem obeth qui sub-
ditus dicebatur quid genuit refrige-
rium yesse id est secundum sermonem refrigeri-
um appellatur. Ita vere coniuges qui sub-
diti deo et parentibus suis tales filios
generant deo prestante a quibus refrigerentur.
Quoniam qui honorat patrem honorabitur. Qui
autem contumaces existunt et in deum et
in parentes generantes non refrigeria
sibi generant sed dolores ut a filiis suis
recipiant quod fecerunt in parentibus. Adhuc
estimo propter obeth qui subditus nominatus
est et propter yesse qui dicitur est refrigerium
Refert in diebus obeth filii israhel
propter delicta sua traditi erant sub potesta-
te gentis cuiusdam sicut in libro iudicum
frequenter legimus factum. Et quoniam
subditi fuerant facti cuidam genti
conuenienter in tempore illo natus obeth
subditus est appellatus. yesse autem sicut
ex pre colligere de scriptura regnorum
quo anno dauid cepit appropinquare

sanct. iam quot annis regnauit pene
per tempus expleuit samuel sub quo
iudice et propheta placata tota deo fi-
lii israel et corporaliter refrigerati
sunt et spiritualiter bene agentes. Et ideo
forte yesse refrigerium est appellatus. Iesse autem genuit dauid regem

Iesse autem genuit dauid regem.

Quia deus in generatione nostrorum
et generatio nostrorum benedicetur. De
dauid autem si quid tamen dicere possumus
sunt in scriptura regnorum. Ideo pre-
mittentes omnia hec dicamus solum
quod et in nomine xpi fuit ymago. Dauid
autem interpretatur sufficiens manu uel
dilectus sicut fuit et xpistus et in bello fortis
et potens. et per dilectus et in suis acti-
bus et in misericordia sua et in mansue-
tudine sua prophetatio fuit xpi. et quod
dictum in actibus suis iustis a iustis
auctoribus suis in iustis. Sic ipso et pecto
suo pessimo xpi et ecclesie misterium
fuit. Sicut enim cum esset lectus in solario
excelso suo vidit speciosam barsabee
et concupiuit eam et habuit cum adhuc
esset in coniugio alieno tunc sic et xpistus
cum esset in celo suo altissimo adhuc
lectus in sua diuinitate vidit ecclesiam
gentium speciosam per cor displicento
sibi in sortibus eorum errorum suorum
et bonis operibus se diluente. cum ad-
huc dyaboli esset coniunx vidit eam
et concupiuit eam et habuit eam sponsus
Post hec autem descendens in mundum
sicut dauid peccauit fecit vria uxor
est eius per in coniugio suppressit sic et xpistus
destructo dyabolo subditas ex gen-
tes traxit in coniugium eius. Iterum fuit
dauid primum barsabee habuit cum
adhuc esset sub proprio viro peccato legiti-
ma accepit uxorem sic et xpistus et te
fecit ecclesie et non facit et ante recte
nichil enim prius habuit quod nedum age-
tile in possibile. Cum adducat cum ad
fidem suam corneliu(m) diuturi
ad fidem suam per ministerium petri. Sed a-
liquando habuit animam eius operans
et ea rationes assiduas et iustas

elemosinas s(ecundu)m ap(osto)lo(rum) testant(ur).
Centurione(m) vo(ca)vit ad fide(m) sua(m)
d(icen)s p(ost)q(uam) cu(m) adhuc e(ss)et s(u)b dya(bo)lo habuit
a(n)i(m)a(m) ei(us) operans dilecc(i)o(n)em gentis
dei (et) edificans synagogas sic (et)
dyabolu(m) facie(n)s Balea(m) i(m)possi(bi)le
e(st) ut aliq(ue)m xp(ist)ianor(um) ad p(er)fidia(m)
trahat nec p(ro)ut cu(m) adhuc s(u)b xp(ist)o
e(st) habuit a(n)i(m)am ei(us) (et) op(er)at(us) i(n) ea
p(ro)priu(m) opus suu(m) (et) p(ro)baverit (con)se(n)-
sum ip(s)i(us). Et p(ro)ut Iuda(m) q(ui)a
eu(m) a xp(ist)o (et) sibi (con)iungeret
p(ro)ut habuit eu(m) op(er)at(us) i(n) eo cupi-
ditatem pecuniar(um) (et) furta postq(uam)
delectatus e(st) i(n) co(n)sciencia ei(us) sibi
(con)venienti tu(n)c (com)pulit eu(m) trade(re)
xp(istu)m (et) transire ad sua. Barsabee
aut(em) i(n)t(er)p(re)tat(ur) filia potentis
q(uo)d nome(n) s(ecundu)m misteriu(m) ecc(les)ie h(abe)t
ydonea(m) racione(m). Ecc(les)ia e(ni)m nup-
ta (con)tra v(er)o David f(ac)ta e(st) filia dei o(m)-
nipotentis q(ue) p(ri)us filia dyaboli
~~dicebat~~ videbat(ur) fuisse. Adhuc
i(n)t(er)p(re)tat(ur) Barsabee e(st) v(er)a dupli-
cata i(n) fine puteus. Septimus q(uo)q(ue)
corporaliter (et) sp(irit)ualit(er) hab(et) inte(n)-
cionem (con)venie(n)te(m) q(uo)m s(ecundu)m d(ic)at no-
bis i(n)tellige(re) scriptura paralipo-
mene(n). Uxores septe(m) habuit Da-
vid ex q(ui)b(us) filios genuit sex q(ui)b(us)
q(uo)s accepit i(n) Ebron. Septima aute(m)
i(n) Iherosolimis Barsabee puteu(s)
a(lter) i(n) p(ro)verbiis Salomonis (con)ti(ne)tur
(et) alteru(m) i(n)teriore(m) habeat n(ec)ess(ariu)m
lecc(i)o(n)em cu(m) i(n) p(ri)ma facie uxores sig-
nificat(ur). ut d(ic)t(u)m uxoribus p(ro)p(r)iis vi-
ru(m) p(er)mane(re) debere dicens. Bibe
aqua(m) de tuis vasis (et) de puteoru(m)
tuoru(m) fontib(us). Si ergo putei ux-
ores i(n)telliguntur (con)venient(er) Bar-
sabee septimus puteus i(n)t(er)p(re)ta(tur)
q(ui)a (et) septima extitit uxor. Sic et
xp(istu)s septi(mu)s ecc(les)iar(um) spo(n)s(u)s habe(tur).
Q(ue) ta(me)n (com)mun(ite)s i(n)numerabiles s(un)t ecc(les)ie
s(ecundu)m diversitate(m) locoru(m) tamen
o(mn)es septe(m) dicu(n)t(ur). p(ro)p(ter) sp(irit)u(m) sep-
tem q(ui)b(us) sustentat(ur) o(mn)is ecc(les)ia
Un(de) ~~Iohes~~ (et) ~~paul(us)~~ ap(osto)lus ad septe(m)
ecc(les)ias scribu(n)t q(ua)si ad o(mn)es. // De
regibus aut(em) residuis dic(er)e aliq(ui)d

visum e(st) michi sup(er)fluu(m) cu(m) desid(e)-
rantib(us) dic(er)e vel audire de eis suf-
ficiat scriptura regnor(um). S(ecundu)m (e)n(im) se(cun)d(u)m q(uo)d
hebraicoru(m) s(er)monu(m) interpretes
tradideru(n)t no(m)i(n)a eoru(m) actib(us) co(n)-
aptare te(m)ptamus ut dei p(ro)viden-
cia(m) (et) i(n) ip(s)is hom(in)u(m) nominibus osten-
damus (et) sp(irit)ualem delectacione(m) audi-
enti ip(s)o (con)ci(p)iamus. David aut(em) genuit Salomo(nem)

David a(u)t(em) gen(ui)t Salomon.

Salomo(n) aut(em) i(n)t(er)p(re)ta(tur) pacifi-
cus aut(em) (con)t(ra) app(e)llat(us) q(uo)niam
o(mn)ib(us) i(n) circuitu gentib(us) (et) paci-
ficis (et) tributa reddentib(us) pacifi-
cu(m) habuit regnu(m). Ita ut te(m)plu(m)
deo edificaret v(er)e(n)s eciam miste-
rio genciu(m) q(ua)m i(n) figura(m) fuit ve(r)u(m)
xp(ist)i pacifici q(ui) (con)fugientib(us) ad se
p(er) fide(m) gentib(us) univ(er)sis (et) bonor(um)
op(er)u(m) sp(irit)ualia tributa solue(n)tib(us)
pacificu(m) habuit regnu(m). Ita ut ex
vivis lapidib(us) no(n) solu(m) Iudeis s(ed)
ecia(m) gentib(us) unu(m) te(m)plu(m) d(e)o edi-
ficaret v(er)eti. Salomo(n) aut(em) genuit Roboa(m)

Salomon a(u)t(em) ge(nuit) Roboam

Roboam i(n)t(er)p(re)tat(ur) i(m)petus
i(n) multitudi(n)e p(o)p(u)li. Estimo q(uo)d
pater quid ei(us) s(ecundu)m o(mn)i(u)m regu(m) p(re)ces
ex bono p(ro)posito nome(n) ei imposuit
Roboa(m) aut(em) ex dei p(ro)videncia s(ecundu)m et
o(mn)i(u)m regu(m) no(m)i(n)a s(ecundu)m actus eor(um) p(ro)
dispensavit no(m)i(n)e. Sive i(n) bono sive
i(n) malo. Salomo(n) aut(em) cu(m) h(ab)ere(t) reg-
nu(m) valde m(u)lt(i)plicatu(m) meritis pa-
tris sui (et) suis q(uia) dilexerat eu(m) de(us)
i(n) p(ri)mis natu(m) sibi i(n) t(em)p(or)e illo filiu(m)
appellavit Roboa(m) id (est) m(u)ltitudi-
ne(m) p(o)p(u)li q(ua)si s(ecundu)m i(n) m(u)ltitudi(n)e p(o)p(u)li
ut s(ecundu)m statu(m) regni sui m(u)ltiplici
no(m)i(n)aret(ur) fili(us) ei(us). P(ro)videncia aut(em)
dei q(ue) s(ci)ebat p(re)cio(rum) futuru(m) dissidiu(m)
regni sui passur(us) dispe(n)savit ut
dicat(ur) i(n) m(u)ltitudi(n)e p(o)p(u)li q(uo)n(iam) q(uo)n(iam)
fuit i(n) m(u)ltitudi(n)e p(o)p(u)li statim sedi-
cione(m) m(u)ltitudi(n)is patit(ur). Multi-
tudo e(ni)m p(er) e(st) sedic(i)o(n)is (et) (con)tumma-
cia q(ui)a q(ui)c(qui)d a m(u)ltis petit(ur) plerumq(ue)
manet i(n)vindicabile. Paucitas
aut(em) e(st) magistra discipline. Estimo
q(uod) Salomon (et) Roboam i(n) misterio

xpi fuerunt qsi in misterio xpi fuerit
consequenter et in misterio ipsi xpia
ni. Nam cum sint omnes xpiani corpus
xpi racione vnionis ipse xpianus acci
piendus est xps. Sic salomon in miste
rio ipsi sunt xpiani sub incipientis
roboam dicitur in misterio ipsi iam ma
le sinentes. Nam sicut circa senectute
Salomone peccante excitavit dominus
sathan super eam et detroncavit ex parte
modica regnum eius. Sic tempore autem robo
am abicientis consilia seniorum et seque
ntis consilia iuvenum coetaneorum suorum
ad plenum scissum est regnum stante de
cem tribubus recedentibus et propriam autem
facientibus regem due tribus tantummodo
remanerent sub roboam. Sic ipse xpi
anus in primis sub agens prosperatus est. Sed
procedente autem tempore cum cepisset declin
are ipse xpianus et amare quod carnis
est et mundi quasi filia pharaonis que
dyabolus subministrat princeps car
nis et mundi ad temptacionem xpiano
rum excitavit deus super ipsum xpia
num spiritum scismatis. Et in primis quidem
debilitatus est xpianus ipse in quibusdam
scismatibus. Sed novissime autem ipsi
xpiani quasi in tempore Roboam habundante
iniquitate et refrigescente caritate
plenius conscissus est ipse xpianus. Ita
ut maxima pars xpianorum dividerentur
in hereses et facerent sibi proprios episco
pos quasi proprios reges et vix paucissi
mi xpiani remanerent in ecclesia xpi
sub xpo. Et sicut tunc Roboam abiciens
consilia seniorum et coetaneorum suorum
sequens occasionem prebuit dissidionis
illius. Sic et circa finem episcopi in
quentes consilia seniorum apostolorum et
prophetarum. Sed quod consiliati fuerant epis
copos conversari debere ut episco
patum suum detractare et secuti consi
lia coetaneorum suorum innovum consi
liancium episcopum opportere diui
tem fieri et hospitalitatem et timorem
abicere et talia quedam alloquium quod mo
neat planxum dederunt occasionem
diabolo faciendarum perversionum non
attendentes quod dominus dicit. Si autem ce
perit dispensator dicere quod dominus moram
fecit et ceperit castigare pueros et
ancillas et manducare et bibere cum

ebriosis veniet dominus eius in die qua
nescit et hora qua ignorat et dividet
eum. Et iterum quod precepit petrus ~~[illegible]~~
eum non ut dominantes sed
quasi episcopatum tenentes. Sed paulus
nominatus in bonum de vita generat
enim lites et primo eorum sicut cauere se
pit et item formetur habens formam
bonorum que a me audisti. Sed quod pros
peracionis prima ipsi xpiani et de adver
sitate novissima prophetatur in psal
mos de prosperacione prima sicut Tunc
locutus est aspectu filiis tuis et dix
isti etc. quod sequitur de adversitate autem
novissima sicut Tu vero repulisti et pro
nichilo deduxisti et distulisti xpm
tuum et cetera quod sequitur. Et vide quod
quomodo nunc in regno quis inde quedam
reges extiterunt peccatores quidam
autem mediocriter peccatores in regno a
utem istorum nemo regum inventus est iustus
sic et in ecclesia invenimus quidam epis
copi et pastores. Sed in heresibus autem ne
mo inveniuntur rectus omnino. Nam bonis pro
nersi quasi in auro quedam invenimus et sordes
in sordibus autem non invenimus aurum roboam autem genuit abiam

Roboam genuit abiam.

Abias autem interpretatur pater veni
ens vel pater meus hic forsitan
hic abias similis natus fuerat
patri suo corpore. Ideo appellaverunt
eum pater veniens quasi alter pater nascens
vel pater meus hic quasi pater suus hic fu
isset ymago. Providencia autem dei enim
sicut ordinavit vocari quod sicut roboam cepit
rege postea autem extitit peccator in deu

Abias autem genuit asa. Sicut et abias Abias genuit asaph
Asaph autem interpretatur vngue
ntum. Iste enim asaph valde fuit
perfectus corde et placens deo sicut regum
liber ostendit. Propterea forte est
ordinatum a deo ut appellaretur vn
guentum quod sicut vnguentum et in hyeme
floridum est boni quod odoris est et homines
de odore suo delectant atque impinguat
cum ex eo vncti fuerint sic et iustus in
hyeme temptacionis inmarcessibilis
et fidelis manet sicut et fuit asaph et
bone opinionis et hystoria scripta
de eo delectat legentem et edificat
et impinguat et ad desiderium sue sa
nitatis excitat viros prudentes Asaph autem genuit iosaphat

Asa autem genuit iosaphat

Josaphat autem interpretatur dominus iudex
puto quod asaph pater eius cum propter iusticiam
eius cum dominus prosperasset in omnibus inimi
cos eius confregisset ante faciem eius sicut
scriptura testatur regnorum. Quem in
nomine ipso filii sui confessionem offerens
deo iudici iusto vocavit eum dominus iu
dex. Nam vere iudicis iusticie est bene agen
tem remunerare et negligentem cor
ripere sicut fecit dominus asaph. Nam prius
ethiopes et libeos virtute innume
rabile deus exposuisset ante faciem eius
postea   sibi regi israhel
baasa syriorum auxilium petiit adversus
eum propter quod et misit ad eum ananiam
prophetam dicentem. Sicut quia confidis in re
gem et non confideris in dominum deum tuum
propterea salvus facta est virtus syrie
de tua manu. Nonne ethiopes et
libees erant in virtute magna et in cur
rus et equites multitudine copio
sam et cum confideres in deum tradidit il
los in manus tuas. Quoniam oculi domini res
piciunt in omnem terram ad confirmandum
qui est perfecto corde ad eum evanuisti ergo
isto propter quam diffidenciam puto et in
senectute doluit pedes quod dominus
iustus iudex pro omnia fuit in eo. Nec mo
dicam iusticiam suorum fuorum sine re
muneratione relinquit. Nec modicam
culpam sine correctione dissimulat. Et
in filio eius Josaphat quod hoc nomine voca
batur iustus et iudex extitit quoniam et ipso
consulens fuit sicut et pater eius asaph et adhuc
amplius propter hoc et dominus iustus iudex et
plus adhuc exaltat et glorificavit
nunc Josaphat quam per quod prem eius a
saph. Ita ut omnes reges in circuitu
eius munera ei offerrent quemadmodum
salomoni. Sed cum fecisset amicicias cum
achab et dedisset ei auxilium asten
dens ad bellum circumdederunt eum
curris et cum periclitaretur occidi ex
clamavit ad dominum et eripuit eum.
Tunc autem interfecto achab revertetur
in ierusalem misit ad eum iheu prophetam fi
lium anane dicentem. Si impio rem
illum adiuvisti et illis qui oderunt do
minum amicis es. Et in hoc ita supra te
a facie domini nisi sermones boni in
venti fuissent tecum quoniam abstulisti lu

cos de terra iuda et parasti cor tuum ad
requirendum dominum. Vides quod nec dari
oportet auxilium inimicis dei nec ab
eis accipere. Quoniam autem nec accipere opor
tet ab inimicis dei docet nec supra dicta
historia de asaph. Quoniam vero nec dare
instruit nos hec scriptura de Josaphat.
Qui enim petit auxilium ab inimicis dei
desperat validiores se estimans ini
micos dei quam deum. Qui autem dat auxilium
inimicis dei et adversarius deo deo nec
volente contere inimicum suum ipse eum
enim defendere temptat. *Josaphat autem genuit Ioram*

Josaphat genuit ioram.

Joram Joras autem interpretatur dominus alti
tudo et hunc Joram simul pater suus Jo
saphat prosperatus nimis et exalta
tus in regno quasi confitens deo vo
cavit filium suum dominus altitudo. Tamquam
si diceret dominus est altitudo que me non meri
to meo sed misericordia sua fecit in
altitudine saltem forsitan et prudencia
dei quod et ipse erat futurus et superbus
sic eum nominari disposuit. Nam iste Joras
in magnitudine diviciarum est elatus et val
de impie gessit in deum sicut liber reg
norum et paralipomenon testatur habens
uxorem gotolliam filiam iesabelis et achab.
Cuius consilio etiam eius valde extitit iniquus
in deum et elatus ipse altitudines sibi quasi
si deum fecerat confidens in altitudine. Omnis
enim homo malum ipsum cui servit deum
sibi facit. Nam ita elatus est ut etiam fratres
suos omnes occideret quos ei quasi adiuto
res et consiliatores inimicos reputat propter quod
quia omnia permisit eum dominus passione iniussiam
et   ita ut ante biduum mortis
sue intestina sua putrefacta iactaret. *Joras autem genuit othoziam*

Joram autem genuit oziam.

Othozias autem genuit amasiam. Ama
sias autem genuit oziam. Et iste
versus ad tres generationes ex conspe
ctu per matheum precidit de numero regum
de inmundo et maledicto semine natos
in generationibus christi prophetes enumerare.
Joram enim ex semine achab et iesa
bel accipiens sibi uxorem gotolliam
nomine genuit ex ea othoziam. Otho
zias autem Johas. Joas autem amasiam
in quo completur generatio quarta seminis iniqui

et maledicti. Athab enim rex israel accipiens sibi uxorem iesabel filiam sydonum regis contra dei preceptum impiam nimis multas impietates commisit in deum. Ita se instigante propter quod spiritus sanctus contestatur per prophetam dicens. ut disperderet omnem masculum de domo athab. Quam prophetiam implevit filius namsi unctus a puero qui sibi missus erat ab heliseo et accepit promissionem ut usque ad quartam generationem sederent filii eius in sede regni super israel. Quanta ergo benedictio facta est super yeu quam benedictam fecerat super domum athab tanta maledictio super domum iora propter filiam iniqui athab et iesabel et usque ad quartam generationem perdantur filii eius de domo regum. et sic peccatum eius descendit in filios eius. secundum quod fuerat scriptum. patrum peccata in filios usque in terciam et quartam generationem. Videte ergo per istam scripturam quam periculosum est inire coniugia impiorum ex genere. sicut iora et quam gloriosum est benedictam in impios facere sicut fecit ieu. Revertamur ergo ad historiam regnorum premissam. Amasias genuit osiam. Iste osias interpretatur filius nobilis. Et autem causa vocavit eum pater suus nobilem non estimatur nisi si quis estimet speciosum eum fuisse natum aut forte et primitivum fuisse. Quoniam tunc primitivi apud illos clari et honorabiles habebantur. tamen et secundum deum contrarium ad alios qui ex maledicto semine descendunt reges. Et secundum deum nobilis fuit quia fecit ozias quod placitum erat deo in omnibus. Admiratus a deo est propter quod cum fuisset prosperatus prosperatus a deo elatum est cor eius et dignum non se estimavit etiam sacerdotali officio fungi. Ita quod cum usurpasset sibi thuribulum inferre in templum et resisterent ei filii aaron et levite quasi illicita appetenti comminatus est eis quasi rex sub potestate [illegible] [illegible]. Confestim autem percussit eum deus lepra et visa est lepra in fronte eius et exilivit

foras et sedit domi usque ad mortem suam leprosus. Videte quam illicitum usurpare opus quod a deo non est commissum. Et quale peccatum laycus usurpans sibi opus clericale. tale facit peior vel si usurpaverit sibi opus dyaconi et dyaconus si usurpaverit sibi opus presbiteri et presbiter si episcopalem appecierit potestatem. Et vide quod secundum quod prolongabatur generatio orta de illa familia maledicta et paulatim per generationes minuebatur in eis iniquitas. Ecce tibi othozias peior fuit omnibus post ioram patrem suum. Interpretatur autem othozias possessio invisibilis patrem autem eius cum fuisset impius non possumus suspicari secundum deum filio suo posuisse vocabulum possessio invisibilis nisi forte secundum dyabolum a quo seductus variis fluctuabat erroribus. Huius autem filius ioas iam melior fuit eo sed non ad plenum nam quam diu vixit ioiada sacerdos qui unxerat eum in regem valde puerum et eripuerat eum de manu athalie avie sue que occiderat omnes nepotes suos ut ipsa regnaret fecit quod placitum erat deo. Postquam autem mortuus est ioiada quem forte erubescebat quasi senem sacerdotem et quasi autorem vite sue et regni imitatus est et fecit malum coram domino. Denique cum vidisset spiritus sanctus zachariam filium eius et dixisset ei. Hec dicit dominus quare preteristi mandatum domini non erit vobis in prosperum quia dereliquisti dominum et ille delinquet vos insurrexerunt in eum et sic lapidaverunt eum ex precepto regis. propter quod et nomen eius quementer interpretatur prolongatio temporis mutavit eum in peius. Ita amasias paulo melior extitit quam ioas. Est iam Amasias filius eius in primis placuit deo sicut ioas sed postea malignatus est sicut ioas sed in hoc fuit melior quam ioas pater suus quia ioas [illegible] se prophetam lapidibus interfecit et hoc filium ioiade

de sacerdotibus regi fecerat suum. Amasia autem cum misisset ad eum deus balaam prophetam dicentem. Quare quesisti deos qui non liberaverunt populum suum de manu tua non michi fecit sed comminatus rudit ei. Numquid consiliarium regis dedi te. Cave tibi ne flagelleris. Item ozias filius amasie melior fuit omnibus illis precedentibus eum et si non fuit reprehensibilis quia opus sacerdotum affectavit. Videmus tamen per hoc et dei iudicium iustum. Sed enim ozias prolongato multo generationum numerus magis extiterat ceteris ex generatione maledicta progenitis non tamen perfectus fuit quia adhuc aliquid habuit ex generationibus illius. Sic et deus non eum prefudit de numero regum quia fecit quod placitum erat deo percussit eum lepra propter iactanciam eius ut domi sederet ut videtur non de numero generationis. Precisus sed fructuosis ex parte Zara / stirpis Dauid.

Ozias autem genuit Ioatham

Ioatham autem interpretatur perfectus vel dominus inmaculatus. Et vere perfectus fuit hic ioatham in comparatione ad reges se precedentes dominus inmaculatus quia fecit quod placitum erat deo. Et nulla reprehensio eius legitur in scriptura regnorum.

Ioatham autem genuit achaz

Achaz autem interpretatur firmamentum domini et virtus. Ioatham autem cum esset verus et fidelis deum firmamentum suum et virtutem credens dominum esse a quo et fuerat prosperatus in regno quasi confidens firmamentum suum et virtutem esse deum vocavit filium suum achaz id est firmamentum domini et virtutem. Ille autem non fuit firmamentum domini neque virtus. Neque enim formavit deus in bono sed dyabolus in malo qui fuit dominus eius. Nam valde impie gessit in deum sicut testatur scriptura regnorum et paralipomenon. Quare autem appellatus est achaz firmamentum domini et virtus religionem quidem prius ostendit ipsius domini

ciam quam sed a generatione prius fecit sicut a proprietate nominis sui ipsum perdidit nisi forte quod apud ysaiam prophetam positum est hoc modo. Et factum est in diebus achaz filii ioathe regis iuda ascendit rasim rex syrie et facee filius romelie rex israel ad ierusalem expugnare eam et non potuit debellare eam. Et annunciatum est in domo dauid dicentibus. Consensit syria cum effraym et expavit anima eius et anima plebis eius sicut in silva cum a vento movetur. Et dixit dominus ad ysayam. Exi in obviam achaz tu et qui derelictus est iasub filius tuus ad piscinam superioris vie ville fullonis et dices. Vide ut quiescas et noli timere neque anima tua langueschat a duobus caudis titionum fumigantibus istis. Cum enim ira furoris mei facta fuit iterum sanabo. Quoniam filius aram et filius romelie qui cogitaverunt cogitationem pessimam dicentes. Ascendamus in iudam et colloquentes eis queremus eos ad nos et regem statuemus eis filium thabeel. Hec dicit sabaoth dominus adonay non manebit cogitatio ista neque sic fiet. Et forsitan sic confortatus achaz cum genuisset filium vocavit nomen eius ezechias. Ezechias autem interpretatur confortavit dominus vel impleta est in ezechia confortatio domini cuius animus extitit fervens super omnes reges qui fuerunt ante eum. Nam inter cetera bona que prestitit ei deus cum misisset ad eum sennacherib rex assiriorum rapsacem principem milicie sue et libellum plenum imperiis et blasphemiis contra deum sicut exponit ysayas propheta. Ezechias accepit libellum et ingressus est in templum aperuit ante deum et oravit et confestim missus est ad eum ysayas propheta annuncians ei protectionem domini et confortans eum. Et exiit ad preces ezechie angelus a facie et percussit in castris assiriorum centum octoginta quinque milia virorum. Qualia autem fuerint verba rapsacis et qualis oratio ezechie et qualis confortatio ysaye lege in ysaia et paralipomenon cum exposita oratione in propheta.

ezechias autem genuit manassen

Manasses autem interpretatur ab insurgente vel ex oblivione. Quam interpretationem commendat et liber genesis nisi cum natus fuisset in egipto filius joseph vocavit nomen eius manasses dicens: Oblivisci me fecit dominus laborum meorum et omnium patris mei. Et si ab insurgente intelligatur, scilicet dicere possumus quod forte ab insurgente sennacherib super eum liberavit eum dominus, ideo quasi gracias agens deo postea in nomine filii sui vocavit eum manassen. Si autem intelligatur ex oblivione, sic alio modo estimari posset, scilicet quoniam non faciebat filium propter quod cum genuisset filium vocavit nomen eius ex oblivione quasi ex desperatione filium natum sibi. Hec forsitan propositum bonum estimabimus patris. Alioquin propter actum manasses aliter est estimandus quoniam pater quando eius ille proposito vocavit eum manassen. Providencia autem dei forte eum dispensavit vocari quod oblivisciturus fuerat omnem conversationem sanctam patris sui et omnia beneficia dei pro merito eius collata, et ipso stimulatus ab insurgente dyabolo qui solet insurgere contra genus humanum ad evertendum gestitus omnia que deum ad iracundiam provocaret. Denique cum egrotasset ezechias in tempore quodam et venisset ad eum ysaias propheta ad visitandum, vocavit ezechias filium suum manassen ante se et cepit ei mandare quomodo timeret deum, quomodo regeret regnum et alia multa. Et dixit eum ysaias: Vere quod non descendunt verba tua in cor eius sed et in me ipsum oportet per manus eius interfici. Quod audiens ezechias volebat filium suum interficere dicens: quod melius est me sine filio mori quam talem filium relinquere qui et deum exasperet et sanctos eius persequatur. Tenuit autem vix eum propheta ysayas dicens: Irritum facias deus consilium tuum hoc. Videns ezechie religionem quod plus amabat deum quam filium. Tamen cum multa gessisset impie hic manasses, adduxit super eum principes virtutis regis assur et comprehenderunt manassen in domibus et ligaverunt eum in compedibus et perduxerunt eum in babiloniam, et erat ligatus et concathenatus in domo carceris, et dabatur ei tenuatus et aqua cum aceto modica ad mensuram ut viveret tantum. Et erat constrictus et in doloribus valde. Et in eo cum vehementer affligeretur, quesivit faciem dei sui et oravit deum, que oracio extat. Et audivit dominus vocem suam et misertus est ei. Et facta est circa eum flamma ignis et liquefacta sunt omnia vincula eius, et liberavit dominus manassen ex omni tribulacione eius, et reversus est in ierusalem in regnum suum. Et cognovit dominum manasses dicens: Ipse est dominus solus, et servivit domino in toto corde suo et in tota anima sua omnibus diebus vite sue, et reputatus est iustus. Et ideo forte vocatus est ab insurgente vel ex oblivione quod liberavit eum deus ab insurgentibus et ex oblivione memor dei fruens. manasses autem ge[...]

Amon interpretatur fortitudo et fidelis. Ante penitenciam genuit amon cum malignaretur in ydolis; non possumus estimare quasi religionis causa vocavit eum fortitudinem, sed causa audacie corporalis forte, et solent barbare gentes nomina suis imponere ad devastationem respicientium bestiarum ferarum, ut rapacium vulturum, gloriosum putantes filios tales habere ad bellum insanientes et sanguinem. Si autem post penitenciam genuit eum, credibile est quod causa religionis vocavit eum fortitudinem. Adhuc interpretatur amon et alii onerantis vel populum abrumpentis. Amon: Quod si autem post penitenciam genuit filium, non admitto qua causa forte nominavit eum. Si autem post penitenciam, ydonea racio est: Memor enim gestorum suorum malorum humilitatis causa ad futurum ipsius.

Vocavit eum onerantis vel populum abrumpentis, ac si dicat filius peccatoris. Quoniam rex qui peccat in se ipsum onerat et abrumpit a deo, et populum suo exemplo onerat peccatis et abrumpit a deo. Sic fecit et fecit manasses one-

reus et abrumpens a deo populum suum in pietatis. Nam et ipse Amos non fuit fortitudo secundum deum sed fortitudo secundum dyabolum. Fuit enim valde iniquus in extremo opera sua maligna quibus provocatus fuerat Manassem etiam deum posse se fallere estimaret dicens pater meus ex sua iuventute sua multa iniqua fecit et in senectute penituit et ego vitam meam abusabo secundum quod desiderat anima mea et postmodum convertar ad dominum. Et sic factus est fortitudo maligna et oneravit se ipsum per invidiosis et iniquis ordinationibus et sue malignitatis exemplo abrupit populum magis a deo quam pater ipsius. Et ideo forsitan sic nominatus est secundum providenciam dei et exterminavit eum dominus deus. Velociter attendite laycane quod ex vobis cogitationem Amos in corde suo ponat quoniam qui talia cogitans peccat non ex infirmitate carnis victus delinquit sed ex proposito malo qui amicus est mali ipsius

Josias interpretatur ubi est hostia domino vel salus domini. Forsitan Amos secundum cor suum dedit domino filium suum ubi est hostia domino vel solus dominus. Hoc est quod communis sensus est neque prodest. Providencia autem dei secundum quod futurus erat Josias dispensavit nomen eius in ipsum. Ubi est hostia domini vel salus domini. Quoniam vere in illo fuit hostia domini. Tale enim sacrificium optulit deo quale nec ante eum aliquis in regno nec post eum. Et ipse fuit hostia domino secundum quod mandat apostolus in epistola ad Romanos duodecimo capitulo ut exhibeatis corpora vestra hostiam vivam sanctam placentem deo. Et ipse fuit populi sui in tempore suo a domino salus decus laudabilibus suis factis. Nichil hic dicere possumus qualis testatur scriptura regnorum et paralipomenon. Et vide qualis fuerit ut etiam ante multas generationes nasceretur eius modum prophetizaret quia Josias est nomen eius. Iterum enim Josias est cuius nomen prophetisatum est prius quam nasceretur Samson Josias Johannes

Sed sic non positum est in libro regnorum sed post mortem Josie rex factus est Johatas filius quem veniens Pharao propter peccatum eius adduxit in Egiptum et in loco eius posuit Eliachim regem fratrem ipsius alterum filium Josie qui interpretatur dei adiudicatus. Et vocavit eum alio nomine Joachim quod interpretatur domini preparacio. Cum autem et ipse Joachim malignatus fuisset in deum contra verbum suum in condempnacione adiudicatus a deo et postea preparatus ad eversionem Jude per Naarudiam dum rex Assiriorum perduxit eum in Babiloniam et factus est loco eius Jeconias filius eius rex qui interpretatur preparans domino. Cum autem et ipse malignatus fuisset in domini preparans se ipsum deo ad iram adductus est et ipse a rege Assiriorum in Babiloniam cum omnibus suis et factus est rex in loco eius a rege Assiriorum frater ipsius Sedechias sub quo et totus transmigratus est Juda. Ergo talis est ordo. Josias genuit Eliachim postea vocatum Joachim. Joachim autem genuit Jeconiam

Genuit Salathiel. Secundum autem regnorum scripturam Joachim est quartusdecimus a Salomone et ipse est filius Josie. Jeconias autem primus usque ad Christum qui vere non fuit filius Josie sed nepos filius Joachim. Autem secundum ewangelium quod est in quo Jeconias dicitur esse filius Josie si inter precedentes generationes computetur Jeconias quasi quartusdecimus reliquie generationes usque ad Christum a Salathiel computate inveniuntur tredecim esse. Si autem mutetur reliquas quasi primus ponatur, item precedentes generationes a David computate usque ad Josiam inveniuntur tredecim esse. Si ergo Joachim ablatus est de medio regnum et iuste quod non populus dei constituerunt eum in regnum sicut erat consuetudo in regibus constituendum sed Pharao per potentatum. Ideo quantum ad deum nec fuit rex Joachim. Si enim iustum fuit ut propter solam commixtionem generis Athab et Yesabel tollerentur de medio regnum supradicti tres reges quomodo et a populo regibus

fuerunt constituti in regno que non erat
iustum similiter ut tolleret et Joachim
quem pharao in hostili fecerat regem et non
populus dei primo iure Et sic Jeconias
iste qui est filius quidem ioachim autem iosie
sublato patre suo ioachim de medio regnum
ipse positus pro eo quasi filius Josie et bis
nominatur in evangelio Semel quidem ante
transmigrationem scilicet pro medio quartodecimo item
autem nominatur post transmigrationem quasi pro
medio primo hoc modo Josias genuit Jeco
niam scilicet quintumdecimum // Jeconias
autem post transmigrationem Salathiel scilicet
licet quasi primus et invenitur Jeconias hic duo
rum nomina tenens patris sui et suum. Sicut e
nim Jeconias cum esset unus duas habu
it conditiones. Fuit enim rex ante trans
migrationem quasi regificatus a populo dei
factus et privatus post transmigrationem transmigra
tionem quasi ductus captivus. Sed ante
transmigrationem quod computatur inter
reges quasi rex post autem transmigrationem
inter privatos quasi privatus. Quomodo
autem non potuisset ewangelista si dixisset
Josias genuit Joachim in quintadecima
generatione Joachim autem genuit Jeconiam
Jeconias autem post transmigrationem genuit
Salathiel extra quod a pharaone regi
ficatus computabatur inter reges unde
iuste adhuc inveniebatur ante transmi
grationem quidem quatuordecim reges post trans
migrationem quod unum alio addito quod nichil
fortius est quam tredecim deprivate post trans
migrationem unus rex et tredecim privati Et
si Jeconiam posuisset inter reges priores
invenirent quindecim quasi generationes re
gales ante transmigrationem et sic illo singulo
modo et racionabile aliquid dicere videbatur
ewangelista et misterium quod proposuit non os
tenderet. Vides quod sapienter voluit
ewangelista Jeconiam dupliciter esse ponere
scilicet inter reges quintumdecimum regem et
ipsum. Deinde autem post transmigrationem inter
privatas generationes primum quasi privatum
et ipsum. Itaque cum constet computato etiam
Joachim a david usque ad christum vi

viginti et octo esse generationes quod im
pedit ut Joachim racionabiliter filios
eius dupliciter nominet. Et misterium
quod ewangelista proposuit explicet et de medio
generationum non memoratur. Nec obest
quod filius Josie dicitur esse cum sit nepos
quia et nepotes eciam filii appellantur.
Jeconias autem genuit Salathiel quod
interpretatur peticio dei. De Salathiel
quidem nichil legimus vel boni vel ma
li tantum putamus eum sanctum fuisse
Et in captivitate assidue deum pre
cisse pro ipsa calamitate que contigerat
israel Et ideo peticionem dei eum appellatum
fuisse

Salathiel autem gen[...]

Zorobabel interpretatur autem zo
robabel scilicet ortus postposita vel ex
commixtione. vel hic doctor babilo
nie legi si verum est nescio quod sacer
dotale et regale genus mixtum est
in Zorobabel sicut inferius exponetur
nec forte hoc dictum est ex commixtio
ne. Post autem Zorobabel dimissi
sunt omnes filii israel et reversi in patriam
terram cum magno gaudio. Esdra ex
ponit propheta // Cum enim esset Zoroba
bel in ministerio darii regis contro
versia facta est inter eum et duos alios
ministros regis quid esset fortius in
mundo Et uno dicente quod nichil for
tius quam vinum altero addito quod nichil fortius
est quam rex et Zorobabel dixit nichil
fortius quam mulieres et veritas. Quibus
de hoc sine fine certantibus ventum
est usque ad sententiam darii regis qui
residente cum principibus suis ad iu
dicandum contenderunt tres singuli
pro sua sententia Et verba contencionis
eorum qui vult scire legat Esdram prophetam
Tamen vincit Zorobabel et iudicio da
rii et omnium principum pronunciata est omnibus
fortiorem veritatem esse Cum autem diceret
ad eum darius rex cum iuramento pete
a me quod vis usque ad dimidium regni
mei. Respondit Zorobabel ego regnum
tuum non peto. Sed ipse vere eo intereum
sed hoc peto quod cepit vir tyrus rex

ante vos. Ut dimittat captivitatem
filiorum israel redire in sua darius
concessit. Exiens zorobabel ante
ianuas egit domino dicens. Benedictus
es deus et pater veritatis qui sapientiam
dat in os meum misisti Et ideo vir-
tus est rex secundum prudenciam dei nomi-
natus zorobabel idest doctor babi-
lonie. Quod autem maior doctrina quam
ostendere veritatem dominatricem
esse omnium rerum Et impletum est in eo quod
scriptum est. Super inimicos meos pru-
dentem me fecisti mandato tuo
quia in eternum michi est. Super me omnes
docentes me intellexi quia testimonia
tua meditacio mea est. Super senes
seniores intellexi quia mandata tua
exquisivi. Vel similiter proposita idest
quia diffinicionem regis ad se decur-
rentem postposuit et elegit redemp-
cionem ipsi sui // De residuis autem
generacionibus nec scripturam aliquam me
recordor legisse nec fabulam aliquam
audivisse aliquando // Hoc autem in fine
notandum est quod quicumque regum placue-
runt deo diucius regnaverunt et
prosperati sunt et inimicos eorum humiliavit
deus sub manibus eorum. Qui quidem autem ma-
ligne gesserunt velociter a regno
a vita cum [illegible] morte perierunt
et humiliavit eos deus sub inimicis eo-
rum. Omnes ergo generaciones ab abraham
usque ad david generaciones quatuordecim

Genus et nunc explicande dicens
Ab abraham usque ad cristum genera-
ciones quadraginta due que racione
ter generaciones perdidit et in tres par-
tes decisit generaciones quatuordecim
// Quater completis generacionibus qua-
tuordecim mutatus est in iudeis hominum
status // Ab abraham enim usque ad da-
vid fuerunt sub iudicibus. A david
usque ad transmigracionem sub regibus
A transmigracione usque ad cristum sub
pontificibus // Hoc volt ergo de-
monstrare quoniam sicut semper ter com-
pletis quatuordecim generacionibus mutatus

est hominum status. Sic completis quatu-
ordecim generacionibus a transmigracione
usque ad cristum necesse est a cristo mutari
similiter et hominum statum quod et factum est
postquam cristum cum iam non sub iudicibus
multis nec sub regibus multis nec sub
pontificibus multis fuerunt. Omnes
gentes sub uno cristo iudice et rege
pontifice facti sunt quoniam trium illorum statuum
solus habuit dignitatem // Unde quoniam et
reges et iudices et pontifices prius
cristi dignitates prefigurabant semper
principium eorum in figura fuerunt cristi
Primus iudicum ihesus nave. Primus
regum david. Primus pontificum ihesus
filius iosedech. Hoc in figura cristi fu-
isse nemo dubitabat // Et forte ideo
quatuordecim generaciones ponuntur. Hoc est
quia licet cristus iota enim littera misterium
cristi habet ideo ergo quatuordecim quoniam ter
quindecim cristus figuratus ostensus est quarto
autem verus cristus apparuit // Et quod autem
apud lucam septuaginta septem genera-
ciones ponuntur cristi renascentis in bap-
tismo in suo exposuimus loco // Hic
autem diximus quare quadraginta due
generaciones ponuntur cristi secundum carnem
nascentis in mundum. Quadraginta duo
enim sex septimanarum numerus. Senarius autem
numerus est operis et laboris numerus quoniam in sex
diebus factus est mundus quia positus est in opere
laboris et doloris // Convenienter ergo
cristi nascentis in mundo ad laborem
et dolorem quadraginta due generaciones
ponuntur misterium continentes operis
et laboris. Generacio autem cristi sic erat

Quemadmodum autem superius dixerat Ia-
cob autem genuit Joseph Cui desspon-
sata maria genuit ihesum ne aliquis
audiencium estimaret sic esse quomodo
precedencium patrum ipso ordine et cristi
nativitatem narracionis sue persuadens
adhuc et dicit. Generacio autem cristi sic
erat Generacio quidem est eorum quos exposuimus
prius sic fuit quemadmodum retuli. Cristi
autem generacio non ita sed sic. Quoniam maria

cum esset desponsata Joseph priusquam con
venirent inventa est in utero habens
idest ex virgine sine patre. Ut et genus
eius enumerans de semine david
eam ostendit descendere sicut dei pro
missa et extra naturam humanam
nativitatem eius secundum exponens miste
rium eius divinitatis aperiat. Nec enim
dignum erat ut unigenitus dei non propter
se sed propter homines nascens more nas
ceretur humano. Homo enim in crimine nas
citur ut corruptione subiaceat. Christus
autem natus est ut sanet corruptionem.
Quod ergo non est consequens ut cor
ruptibilis homo nascens ex incorruptibili
virgine nascatur sic non erat consequens
ut unigenitus qui ideo nascebatur ut
corruptionem sanaret ex corruptione
gigneretur. Homo ex necessitate nascitur
ut sit. Christus autem non ex necessitate na
ture ut esset sed ex voluntate mise
ricordie ut salvaret. Quomodo ergo iu
stum est ut unum eundemque habeat nati
vitatis honorem necessitas et voluntas.
Merito ergo contra naturam
humane natus est qui erat super naturam.
Vide autem novam et admirandam christi na
tivitatem idest per homines peccatores per mu
lieres idest meretrices et adulteros et
gentiles. Ex talibus generatio non perdat
dignitatem eius sed mendat miseri
cordiam eius. Sicut erat mirabile ut qui patres
genuerunt a filiis nascerentur facti sunt
patres eius quorum non erat filius. Iste illis
beneficium prestitit ut esset filius eorum.
Illi autem nichil prestiterunt ut esset
patres eius. Sicut omnibus patres sibi filios
adoptant quos ipsi desiderant. Sic eca
tem filius adoptat patres quos ipse
elegit. Hic filii a patribus suscipiunt
generositatis dignitatem. Illic autem
patres a filio susceperunt.

[illegible] eius

Cum maria Joseph priusquam conve
nirent inventa est in utero habens de spiritu
sancto. Quam futurum fuerat ut omnes sancti
de virgine nascerentur ecclesia des
ponsata christo. Ideo christus nascitur
de virgine desponsata ne dignito
omnes nascerentur sicut quod dominus sunt
per omnia filii patrie nativitatis per
fectum imitarentur exemplum. Sic
ta et maria desponsata erat fabro
lignario quia et christus sponsus ecclesie
omnem salutem hominum et omne opus
suum per lignum crucis fuerat opera
turus. Ideo autem desponsata et do
mi habita ut desponsato ipsa fide
lis et fornicationis obprobrium amice
repellet et virginitatis gratiam nascitu
ro domino reservaret. Sic enim quam in
domo sponse peperit. Sic infideles iu
dei dixerunt Nonne hic est ihesus fi
lius joseph. Nam quemadmodum in ea
que in domo viri concepit intelligitur
conceptio maritalis. Sic in ea que extra
domum concipit est suspecta conceptio.
Magis ergo voluit dominus ut habe
ret mater eius maritalem conceptionem quam
fornicationis obprobrium pateretur.
Antequam convenirent inventa est in utero
habens. Non dixit priusquam acciperet eam
sed priusquam convenirent quia iam erat accep
ta in domo. Virginitas est incorrupti
bilitas. Sic incorruptibilitas autem deitas
ipsa sincera. Ideo ergo antequam conveni
rent natus est christus ut ne de corruptione
incorruptibilitas nasceretur ut ne ex passione
corporis inusque sibi domus templum
fabricaret. Dico autem non desponsationem
vel confusionem nuptorum sed ad graciam
et gloriam pertinentem. Quoniam hoc ipsa con
iunctio maritalis malum est an deum
non peccatum. Dico sed malum. Nam quantum
ad recipius naturam peccatum est con
cessione autem dei factum est ut non sit
peccatum. Quomodo oportebat enim ut homo cor
ruptibilis nasceretur de mundo ut
posset temptari ut temptatus coronetur.
Si autem incorruptibilis factus fuisset ut
temptari non poterat sic non temptabatur
nec coronabatur quia incorruptibili
tas temptationem non sentit. Ideo ergo
factum est ut ex passione carnis et san

generatus ex igne fervido in visceribus succedente humore homo corruptibilis nascitur. Ut ne de bono malum nascatur, quia ex inpassibilitate corruptio oritur, de malo malum procedat et ex passione corruptio generatur. Quod ergo ista coniunctio maritalis cum esset peccatum quantum ad naturam, dei ipsius concessione facta est licencia. Licenciam dico facta est non iusticia. Nam et si propter necessitatem rei peccatum esse desinit cum iusticia esse non meruit. Convenientibus se et si penam non infert mercedem tamen non prestat, et si non occidit tamen non salvat. Unde propheta non ad indulgenciam dei respiciens sed ad spiritualitatem operis dicebat: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis meis concepit me mater mea. Sed quid mirum si peccatum quod de peccato sum natus. Secuta est enim generationem sua natura peccati. Nam si matrimonium proprium placitum esset deo numquam abstinentibus se ab illo gloria promitteretur corona. Nam sic amaretur a deo quodam modo id est. Non enim ille remuneratur qui bonum fugit sed qui malum. Vis autem scire quomodo licitum sit matrimonium. Primo aliquando et licuit et sorores habere uxores sicut habuerunt Cayn et Abel. Hec nomina filiarum Ade quas initio habuit post Cayn et Abel risam et edocla, et non peccaverunt quia peccatum id est raritas hominum necessitas excusabat. Postea crescente mundo hominum ipsum malum conversum est in naturam suam et cepit esse peccatum. Remansit autem in usu ut unum virum liceat habere plures uxores. Amplificato postea mundo et hoc malum recepit suam naturam et cepit esse peccatum. Remansit autem in usu ut unus unam habeat uxorem. Nunc autem postquam venit plenitudo temporis et sentimus mundus semper quale est consilium dei et quod vult et quod est placitum coram illo. Si amplius non sumus dicere propter homines incontinentes in quorum corpore anima nichil agit

Sed in toto illos possidet sanguis et sordidissimus vapor de illo in sano igne procedens. Denique cum mandaret angelus Tobie in nupciis eius ut numquam conveniret ad illam consuetudine humana surgeret postquam orarent et sic dicerent: Domine tu scis quia non propter libidinem accepi uxorem sed propter liberos procreandos. Quia si aliter orasset oratio eius non fuisset deo placitura. Vides ergo quod turpissimum id est opus carnis causa filiorum excusat ut multiplicato seculo creandorum hominum ratio est expleta. Iam deum non multitudo hominum sed castitas sanctorum delectat. Ecce una est libido que fornicacionem generat et que maritalem munerum ministrat. Sed secundum mare posuimus littore dicens: Usque huc veniens et hic te confringens, sic libidini in carnali terminum posuit coniugium ut usque illuc veniens illuc se confringat. Sicut ergo mare si littora sua supergressum fuerit peccat, ita homo si transgressus fuerit licenciam maritalem. Si ergo ipsa est libido in maritis et adulteris quomodo potest fieri ut una eademque res per dimidiam quidem partem sit iusticia, per dimidiam autem partem sit peccatum. Aut enim tota est peccatum aut tota iusticia quia una est res. Verum est autem quod libido iusticia non est quia tota peccatum est. Sed peccati illius pena non semper imputatur donec iste odibilis et corruptibilis transeat mundus. Quod ergo dominus natus est sicut convenit ut non ex passione carnis et sanguinis nasceretur, quod ideo venit ut sanguinis et carnis solveret passionem et mutaret in spiritum. Cum inventa est in utero habens de spiritu sancto sine dubio sponso suo Joseph qui zeloso amore sepe se admonente virginem suspiciebat male. Nam secundum hystoriam quandam non incredibilis neque irracionalis doctorum quamvis gesta sint que refert Lucas Joseph absens erat. Nec enim quemquam eius est putare presente Joseph introisse angelum ad Mariam et dixisse quod dixit et ad Mariam rudisse quod respondit. Et si fuit concedamus angelum potuisse

intrare ad eam et loqui plane. Confestim
mariam abiisse in montana cum festi
natione et intrasse in domum zacharie
et salutasse elizabeth et mansisse
cum ea mensibus tribus. Possibile non fuit
presente joseph quod necesse erat ut p
sentatores eius et mansionis diuturne
requireret causas. Postquam autem rediit
a peregre post tot menses et videret
eam grauidam manifeste forsitan corpo
raliter conuinatus est quasi sponsus timuit
eam quia vir timoratus. Illa autem
cum videret innocenter se in suspicio
nem criminis decidisse nec posse
se excusare iam testimonio ventris
conuictam cum lacrimis et suspiriis cla
mans intrauit dicens viuit dominus
nescio unde sit hoc. Quo audito ti
muit valde joseph et expresse cre
didit in ea aliquid fuisse diuinum. Nec
enim timuisset nisi expresse aliquid tenus
cre[illegible] didissz ad hoc autem fidem v
borum eius commendabat conuersatio
sancta eius. Forsitan autem cum esset justus
cepit sibi de illa cogitare. Come
satrix autem et violenta nunquam fuit quo
niam omnis mulier que violenta et come
satrix et meretrix est. Nam sicut in cibis
sicut in libidinibus delectatio car
nis est que precipitat homines. Mulier autem
que suauitatibus gule sue non contradi
cat multo magis neque libidini sue re
sistere acquiescat sicut et apostolus dicit. Quoniam
vidua que in deliciis est viuens mortu
a est. Non leuis non iocosa non canta
trix nec tempus vbi oze amantis sicut solet
plerumque puelle que libenter talia loquuntur
et audiunt. Quidem impudentiores
sunt libenter loquuntur. Si autem verecundio
res et si loquuntur talia erubescunt tamen de
lectantur audire. Non super virum oculos
suos extulit nec in faciem et aspec
tum. Hec enim sunt documenta mulierum
meretricum sicut et salomon fornicatio
mulierum in extollentia oculorum eius hoc
et alia tractans similia. Nichil horum in
veniebat in ea. Sed ex diuerso omnia
laudabilia omnia admiranda que sunt spiritu

sancto possibile non erat esse in natura huma
na. Quibus igitur documentis quibus
fornicatio mulierum intelligi et argui
solet deficientibus. Sola apud eam
remanebat gratie dei. Propter
hoc omnia estimauit eam habere in ventre de
spiritu sancto. Nam nulla res castitatem sic
mulierum videtur commendat sicut vita eius
disciplinata. Ubi enim timor dei est
ibi et castitas est. Ubi autem non est timor
dei ibi nec castitas est. Caro enim vr
get securitas mulierum admittat
carnem si timor dei non fuerit qui resis
tat quod eam teneat in dignatam. O in
estimabilis laus marie magis
credebat castitati eius quam ventri eius
et plus gratie quam nature. Conceptionem ma
nifeste videbat et fornicationem
suspicari non poterat. Possibilius cre
debat esse mulierem sine viro concipere
posse quam peccare mariam posse. Et
quod magis est vide ut sponsus de sponsa
sua sic habebat apud eam frequenter enim
viri etiam si viderint suas mulieres
aspicientes in alterum mox excitantur
in zelum et quod non est illud suspicantur. Quia
ex magno amore nascitur zelus.
Hic autem mariam talem zelum et ventri cla
mantis accusatorem sola preterita conuer
sationis documenta vincebat. Joseph
autem vir eius cum esset iustus et nollet
eam traducere voluit occulte dimit
tere eam. Timeo enim ne hoc quod est in ventre
eius diuinitus sit. Nunquam non precaria
nagita amorem concepit et peperit. Qui
illam quasi lignum iam siccatam fecit florere
quod si dicitur ipsi prius voluit sine viro
donare. Numquam ad virum pertinet concep
tio ipsa mulierum. Nam si conceptio mulierum
pertinet sed ad virum sine dubio quan
do volet vir tunc conciperet et mulier ne
autem non quando vult vir tunc concipit mulier
sed quando vult deus. Si ergo conceptio mulie
ris non in viro posita est sed in deo quid mag
num si voluit isti fructum sine viro prestare.
Quid ergo faciam dimittam eam occulte
quia in re incerta melius est ut mereatur
constituta vadat quam innocens moriatur.
Justius autem enim est iniustum iuste fa

uniha verba de penis absentem
euade quod iustum iniuste perire que-
rens et si semel euaserit potest
iterum perire. innocens autem si semel
perierit iam non potest reuocari.
Expedit ergo ut dissa obprobrium pa-
tiatur quam tradita morti. Hec talia co-
gitare et agere velle non est hominis val-
de iniusti. et eo cogitante apparuit ei

Angelus in sompnis dicens. Cum a-
ganduit verborum marie et consideratio
vite eius in mala suspicari de ea non
sinebat Joseph. Consideratio conceptionis
non permittebat eum ad plenum bonum
estimare de ea. et animus eius inter utras-
que partes fluctuabat et tenere eam time-
bat et tradere eam non audebat propter
hoc necessaria fuit ei reuelatio divi-
na. Si enim ita maria quam angelum au-
diuit et videbat sibi loquentem tam de
sua conceptione quam de elizabeth ascen-
dit in montana ut videret elisabeth
et in ipso confirmaretur a spiritu quanto magis
Joseph post verba conceptionis marie post
considerationem vite eius adhuc muta-
bundus habuit necessariam habuit di-
vinam. Propter tres ergo causas apparuit ei.
Prima ne iustus homo ignorans faceret rem
iniustam ex proposito iusto. Secundo propter
ipsius honorem marie nam si dimissa
fuisset et si non apud fideles tamen apud
infideles turpi suspicatione carere
non poterat. Tertio ut intelligens
Joseph sanctam conceptionem diligentius se
custodiret se ab illa quam prius. Primus
enim servauit propter disciplinam iusti-
cie. Postea autem et propter timorem pertinens
huiusmodi. Et quare non ante conceptionem
gloriose virginis venit ad Joseph ut
ne cogitaret que cogitauit in parte
forte quod passus est zacharias culpam infi-
delitatis in terrenis de conceptione coniugis
iam non longeue. Incredibilior enim
erat res virginem posse concipere quam anu-
m. Si ille sacerdos constitutus rem facili-
orem fore non credidit quanto magis iste
plaustris rem difficiliorem fieri non cre-
didisset. Si ipsa maria angelo sibi

dicente de conceptione sua pene non crede-
bat propter virginitatem suam dicens. Quo-
modo erit hoc quoniam virum non noui. quomodo Joseph
erat crediturus referentis aliud quam virgo
[illegible] concepit.
ne timeas accipere mariam coniugem
tuam quod enim quod nascetur ex ea de spiritu sancto est.
Filium dauid eum nominans voluit ad-
ducere in memoriam promissionis dei ad david
ut de semine eius christus nasceretur. Dicens
autem ne timeat genitorem se cordis
eius ostendere noluit ut per hoc futurorum bo-
norum quod de christo erat deus fulcirer fide et
quod nascitur de ea de spiritu sancto est. Exprimitur
ipsum de se dicit. Unigenitum deum sicut ipse
testatur in evangelio quod spiritu sancto omnia
que vivificat [illegible] quod nichil prodest. Et
apostolus ait dominus spiritus est. Ratio enim spiritus ad-
notatus ingressus est in mariam ut susciperet
corpus nasciturum in mundum sed ut sanctificaret
virginis vas dicens quod quod nascetur ex ea de
spiritu sancto est. hoc dicere voluit quod de semine a-
licuius viri non fuerat nasciturus sicut estima-
bat timebat Joseph sed de spiritu sancto.
Quod in sermone preceptum raphaelis angeli
ad tobiam vir et uxor omne mane solite
venturas ad totum orationem procedere debet
ut quod concipitur in sanctificatione concipiatur
sicut unigenito deo in virginem ingressu-
ro precessit spiritus sanctus ut precedente spiritu
sancto in sanctificatione nasceretur christus secundum cor-
pus divinitate ingrediente per semine et per fi. vol. [illegible]

nomen eius ihesum. Zacharie dixit pa-
riet tibi filium sicut ad zachariam. Et
ecce elisabeth uxor tua concipiet et
pariet sibi filium quia mulier que ex viro concipit
marito suo filium parit quia maritus ex
illo est quod de ipsa. Maria autem quod de viro con-
ceperat non illi filium peperit sed sibi tantummodo
Vide quomodo similitudine eius rei per
omnia que facta est in adam. Sicut enim mulier con-
tinuo de ligno seducta est et peperit mor-
tem. Adam vero non fuit particeps in seduc-
tione illius. non enim seductus a dyabolo pec-
cauit sed per consensum sic et non accipiens
maria de spiritu sancto sola credidit dicens
Ecce nunc iam beatam me dicent omnes ge-
nerationes. Joseph autem cum in fide con-
ceptionis illius nichil habuit commune sed postea

tacendo et consenciendo tm̄ salnatus est
quod et in sompnis aperit eius non palam quem
admodum dormiente adam creauit mulierem
mulierē. sic et isti dormienti diuinus con
signauit vxorē spe ewā[n]gelistarum interpretat[ur]
quod ihs hebraica voce dicto spē salua
bit populum suum a peccatis eorum. Sicut medi
cus qui nulla pocione habet salutem humane
corporis sola confectionē liberare non erubescit
sed medianonicē i ponē quo dignius
iste vocatus ē saluator per quem totus ē salua
tus mundus. Hoc autem totum factum ē. Quod
totum ut virgo propinquo suo desponsaret.
ut casta seruaret. ut angelus per sompnum
joseph loqueret. ut sponsā eā accipere in
beret. ut puerum nomē ihm vocaret
ut virgo saluatorē mundi generaret ut
impleretur quod dictum ē a dno per prophetam
dicentem Ecce virgo in vtero habebit et
pariet filium Ergo testimonia prophetarum ha
bet vel ideo ut vetus et nouum consonet tes
tamentum vel ut infirmitati credencium
satisfaciat vel ut non mox a tremore vide
tur erumpere quod tanto ante per tempore
predictum ē. Prophecia autem alia ē ex pru
dencia et hec ē immutabilis ut hic Ecce vir
go concipiet Alia ex iudicio operum et hec
solet mutari secundum quod verba sonat non secundum in
tellectum ut adhuc quadraginta dies
subuerteret. subintelligitur nisi pe
niteat. Item que ex presciencia aliqui implet
dei solummodo operacione ut quod virgo pariet.
Alia implet hominum administracione ut de
aliquo ut sunt iusti. Admiracio itaque tan
ti misterii dignitatem prophetarum confirmet
de sompno suscitatus autem. Ecce virgo in vtero
habebit et pariet filium et vocabit nomen eius
emanuel quod ē interpretatum nobiscum deus
Multis pretermissis vno non vtitur nomine quod
puerum vtile ē negocio. Quamvis nobiscum presens
sit gubernando tamen presencior esse
cialiter ex vnitate persone factus ē. Verbum
enim caro factum ē et habitauit in nobis

A sompnis. Accepit mariā coniuge
no in domo accepit eā nec
dimiserat eā a domo sed de animo suo de
posuerat eā. Recepit et non cognouit eā
donec peperit. Vel enim non cognouit
eā autem cuius fuerat dignitatis quod vni
geniti dei facta fuerat mater. Sed postquam
peperit tunc cognouit eā quod speciosi
or et dignior facta fuerat quam totus mun
dus. Nam quem mundus non capere poterat
non merebatur accipere quasi in angustum cu
biculum ventris sui sola suscepit. Vidit
enim virginē permanere post partum vidit
ministerium stelle quomodo stans su
per caput pueri venientibus magis pu
erum demonstrabat stans testimonium
dat quia loqui non poterat. Ipsos demum
magos vidit adorantes et diuina do
na eorum audiuit sermones eorum. quo
niam ab oriente vsque ad iherusoli
mā stella precedente venerant quod non
dedignata hominibus ministrare ut dei
gloriam renunciaret. Ergo incomparabilis na
tiuitas eorum totius humane natiuitatis me
suram excedens et diuinitatem nascentis
pueri ostendebat Et dignitatem marie
parientis joseph demonstrabat Ideo dicit
Et non cognouit eā donec peperit filium
suum primogenitum Cognouit autem que
esset post partum ipsius. Quidam ex hoc verbo inde
sumptum ē nomen putatum quod joseph donec
peperit quidem illā non habuit in consciencia
postea cognouit et filios peperit. Verum etiam
ipsum primogenitum dicit. quod ille dicitur pri
mogenitus quem alii partus sequuntur. Infra
nusquam nemine intelligit sanum esse. quod illud
quod ante sit hoc dicere de illa putat quod et jo
seph hoc antequam facere fecit hoc enim quod fieri
potuit dicit ewangelista quod factum illud
non ē. Aliquid quod non fieri potuit quod necessari
um habuit dicere factum non ē. Nam sunt
quedam que naturaliter possunt fieri. Sunt autem
que impossibilia sunt per ipsam naturam. Volo tibi
referre. Illene sciuisti quamdiu illos tecum co
misit et donec vixit non ē ei locutus.
Numquid dixi ex eo significam quia post mor
tem ē illi locutus quia fieri non potest illud
ē quod fieri non potest dixit scilicet loquitur quamdiu
vixit quod factum non ē. Quod autem opus habuit
exponere. quod non post mortem ei locutus ē quod
non poterat fieri. Sic et joseph ante partum cre
dibile fuit ut cognosceret eā quod cum mun
dum cognoscebat misterii dignitatem
postquam vero cognouit quod facta ē vnigeniti
dei templum quod poterat hoc usurpare quod
ante facere noluit vir religiosus ex
spectans nupcias suas. Postea fac

turus fuat ut habitacionem dei carnali-
bus concupiscenciis sordidaret. Hoc secundum
racionem. Veniamus ad auctoritatem
scripture. Dicit enim apostolus paulus ex ex-
emplo prophete de christo. Oportet autem
regnare donec ponat omnes inimicos
suos sub pedibus eius. Ego paulus hoc
sequitur ut tam diu regnaret christus quod
dum omnia fiant sub pedibus eius postea
autem cessat regnare. Stulte quod regnat
antequam omnia illi subiecta sunt. multo ma-
gis et nunc regnat et postquam omnia subiecta
fuerint. Sicut alibi dicit. Donec veniam
quod est attende eum aut venio neglige
de primogenito autem quod dicitur videtur est scrip-
turis non solum primogenitum illum dicit
qui prime nascitur sed eciam qui solus natus est
quem dicebat dominus ad pharaonem. Pri-
mogenitus meus israel numquam alium populum
habebat. Sed autem dicis quod primum proficien-
cia dicens dicebat primogenitum populum
iudaicum faciens quod ex gentibus alium
populum erat facturus. Dico tibi quia quantum
ad presenciam suam scit duos populos
habuit sed tamen de iudeis quam de gentilibus
fuerat habiturus primogenitum populum
fecit et habet primum capitulum. (cum natus esset dominus)

Ihesus in bethleem iude in die-
bus herodis regis. Cum fu-
geret Iacob ante fratrem suum esau
et venisset ad vesperem vidit sompnum
et ecce scala posita erat cuius caput per-
tingebat usque ad celum et ascendebat
angeli et descendebant per eam. Dominus au-
tem incumbebat super eam. Exurgens au-
tem Iacob surgente spiritu prophetico
dixit quam formidolosus est locus iste
nisi domus dei et porta celi. Et ideo
vocatum est nomen loci illius bethel quod
est interpretatum domus dei. Nato itaque
domino in bethlehem visionis illius pro-
phecia enim est completa. Domus enim dei
est corpus christi sicut propheta dicente. Salomone te-
ste plures hoc. Sicut sapiencia edifica-
vit sibi domum. Porta autem celi ip-
se est christus per quem introitur ad regnum

celorum propheta dicente. Hec porta domini
iusti intrabunt per eam. Adhuc autem vide-
amus quod veritati respicit. Et quod ewan-
gelista tempus consignat christus id est ut prophe-
ciam danielis impletam demonstrat
qui post septuaginta septimanarum annos
christum nasciturum demonstrat. Nam a cirillo
tempore usque ad regnum herodis septuagin-
ta septimanarum anni sunt consummati. Sed
autem deus perfidia iudeorum qui crucifixerunt
non christo alium expectaturum fuerat christum
id est antichristum. Secundo occasione incredu-
litatis tollens tempus ostendit quo nascitu-
rus erat christus id est ut per illum christum cre-
damus quem expetit daniel post septuagin-
ta septimanarum annos nascitur. non in
illum qui in fine seculi sub nomine christi venturus
est. In diebus herodis regis quando dum gens
iudaica commune sub precatoribus tamen in
ducis regibus tenebatur. Prophete mitteba-
tur ad remedium eius. Quando necessi-
tas erat et auxilium. Nunc autem quando lex
dei sub potestate regis iniqui tenebatur
a iusticia dei sub dominacione roma-
na premebatur nascitur christus quando magna
et desperabilis infirmitas medicum
artificiosiorem querebat (Ecce magi ab oriente venerunt)

Iherosolimam dicentes ubi est qui
natus est rex iudeorum. Ecce hoc est confessi
ut natus sit. magnum deum ostendentes
in homine parvulo et verbis et actibus et mu-
neribus ipsis ubi est quod ei dixerunt
Ubi est rex iudeorum qui natus est. Vidimus
enim stellam eius in oriente et venimus
adorare eum. Actibus autem quod cum vidis-
sent eum adoraverunt eum. Verba in
eis fides acucior quam apercius
videntibus humilia et intelligentibus alta
Muneribus autem quia obtulerunt ei aurum
thus et mirram sicut misticus ostendemus
Venerunt autem ad iudicium gentium et ad
iudicium iudeorum illorum prophetancium fi-
dem futuram per ipsorum incredulitatem con-
dempnantes presentes. O beati magi qui
ex omnibus gentibus primicie fidelium fieri
meruerunt. Isti enim magi fuerunt et

clesie formam portabant. Sicut ille enim
regem quem non videbant credentes quero-
bant et confitebantur. Sic et nos qui sumus
ex gentibus dominum quem numquam vidimus
credentes cotidie querimus et confitemur
potestatem ipsius. De his dicit propheta
ut ysaias dicens: Prius quam agnoscat
puer patrem aut matrem accipiat virtutem
damasci in conspectu regis assiriorum. Qui sunt
magi de orientalibus qui venerunt a per-
side. Magi autem apud illos non malefi-
ci sed sapientes intelliguntur. Ideo autem dic-
ti sunt virtus damasci quia virtus hominis
cuiusque prudencia est. Sapientes ipsius rex
autem assiriorum est dyabolus princeps de-
monum. Ergo christus prius quam per corpus
inciperet cognoscere patrem aut matrem vir-
tutem dyaboli subiugavit. Qualis futu-
rus erat in posterum tunc ad effectum venisset
demonstrabat in puericia qui adhuc in cunabu-
lo constitutus demonem spoliavit. Quomodo
tunc venisset ad bellum evacuaturus
fuerat omnem potestatem ipsius. Conside-
rans quoniam ab oriente venerunt
unde dies nascitur inde inicium fidei
processit quia fides est lumen animarum. Quando
enim aliquid ab occidente nascitur contra
orientem donacio mali ostenditur. Quando
ab oriente nascitur contra occidentem
donacio boni ostenditur contra malos.
Quando ergo in temporibus christi iusticia subiuga-
tura fuerat iniusticiam et fides infide-
litatem. Ideo ab oriente venerunt primi-
cie fidei. Vidimus enim stellam eius in ori-
ente et venimus adorare eum. Numquid
nesciebant quia in iherusalem regnabat hero-
des. Numquid non intelligebant iniusticiam
legis qui vivente rege alterum
regem pronunciant et adorant quasi minis-
ter tyrannum puerum in sanguine. Et
cum considerabant regem futurum non
timebant regem presentem. Numquid non
habebant pro oculis suis periculum
mortis qui talem rem illicitam usurpa-
bant. Sed non curabant de sanguine. Si au-
tem curassent de morte numquam ad hoc
ausi fuissent. Adhuc non viderant
christum iam parati erant pati pro eo. O
beati magi qui ante conspectum crude-
lissimi regis antequam christum cognoscerent
christi facti sunt confessores. Legi a-
pud aliquem magos istos ex libris
balaam divinationis stelle huius ap-
pariture scienciam accepisse. Cuius
divinacio posita est in veteri testa-
mento: Orietur stella ex iacob et ex-
urget homo ex israel et dominabitur omnium
gencium. Et audivi aliquos referen-
tes de quadam scriptura etsi non certe tamen
non destruente fidem sed potius delec-
tante. Quoniam erat quedam gens sita in
ipso penitus principio orientis iuxta occe-
anum apud quos ferebatur quedam scriptura
inscripta nomine seth de appaitura hac
stella et muneribus ei huiusmodi of-
ferendis que per generaciones studiosorum
hominum patribus referentibus filiis suis
habebatur deducta. Itaque elege-
runt seipsos duodecim quidam ex ipsis
studiosiores et amatores misterio-
rum celestium et posuerunt seipsos ad
expectacionem stelle eius. Et si quis
moriebatur ex eis filius eius aut aliquis
propinquorum qui eiusdem voluntatis inve-
niebatur in loco constituebatur defuncti.
Dicebantur autem magi eorum lingua quia
in silencio et voce tacita deum glori-
ficabant. Hii ergo per singulos annos
post messem trituratoriam ascende-
bant in montem aliquem positum ibi qui
vocabatur lingua eorum mons victori-
alis habentem in se quandam speluncam
in saxo fontibus et electis arboribus
amenissimus in quem ascendentes et
lavantes se orabant et laudabant in
silencio deum tribus diebus. Et sic fa-
ciebant per singulas generaciones expec-
tantes semper ne forte in sua generacione
stella illa beatitudinis oriretur. Donec
apparuit eis descendens super montem
victorialem illum habens in se quasi for-
mam pueri parvuli et super se simili-
tudinem crucis et locuta est eis et do-
cuit eos et precepit eis ut proficisce-
rentur in iudeam. Proficiscentibus autem
eis per biennium precedebat stella
et neque esca neque potus defecit in

vehic eor

periis ipsorum. Cetera autem que gesta re
feruntur ab eis in evangelio posita sunt.
Tamen cum reversi fuissent manserunt
colentes et glorificantes deum studio
suo magis quam primum et predicaverunt
omnibus in gente sua et omnes erudierunt.
Denique cum post decessum domini resurrectionem
isset Thomas apostolus in provinciam illam
adiuncti sunt ei et baptizati ab eo facti sunt
adiutores predicationis eius. Ex eo au
tem quod dicit scriptura. Vidimus stellam eius
videtur occasionem dare infidelibus de as
trologia ut unusquisque putet sue
stelle motu et nasci et vivere secundum hoc ho
minem. Et de hoc habent inferre sermonem. Si e
nim stelle est quod aut boni sumus aut mali
ergo nec bonum nostrum laudandum nec
malum vituperandum quia nec est in nobis
voluntarius actus ut quod enim aut boni
mei laudem merear quia non meo arbi
trio sed ex motu stelle aut mali mei
penam suscipiam quia non voluntate sed ne
cessitate commisi. Nam nec possum fugere
malum etiam si volo si me nativitatis
mee stella compellit ad malum. Si ad
ulteri et homicide fiunt per stellam et
crimine faciat eos stella interfici. Ma
gna est stellarum illarum iniquitas magis
autem illius qui ad hoc stellas creavit.
Interrogamus quomodo ex se facta est creatura
aut ab illo. Et si quidam dixerunt certe
credant a nobis impossibile est quod a se
extitit et eveniat agitur ut aliquem or
dinem habeat certum. Si autem dicunt
ab alio magis iniquus est qui fecit. Nam
cum sit futurorum prescius deus quia tanta in
iquitas futura erat per stellas si noluit
emendare non est bonus. Si autem voluit
et non potuit impotens est. Preterea in
iustus est quia ex necessitate stellarum ita
puniant quasi ex voluntate peccantis
ipsa denique mandata dei non prosunt aut
ornamenta ut faciant bonum. Hanc sa
pientiam destruit. Quis enim monet aliquem
ne faciat malum quia non potest decli
nare aut ut faciat bonum ad quod non po
test pervenire. Denique interrogamus si idem
est semper cursus stellarum quare non semper
idem est hominum status. Si dicunt per

certos annos fit restauratio stellarum.
Necesse est ergo qui sciunt astrologiam
disciplinam et quia per certos annos restitu
untur stelle sciant et per quot annos.
Quibus post responsum dicimus quomodo fuit il
la stella que fecit omnes homines in diluvio
mori numquam in eo exierunt ut iterum dilu
vio fieret aut omnes homines secundum unam stel
lam fuerint nati. Nam oportebat ut per
unumquemque circuitum eamdem deficientem
ipsam rem consummari. Nam si eiusdem
motio et circuitus stellarum eiusdem ma
licie et eiusdem bonitatis causa prestat
oportebat non semel fieri Abraham
aut patriarchas aut prophetas aut apostolos
sed consequentiusque fit ipse circuitus stel
larum. Denique conversio hominum testis est
veritatis ante adventum Christi quando stella omnes
ydola colere compellebat certas quasi iniqui
tates facere aut post Christum que ut convertit
ab ydolis recedere fecit homines et per to
tum orbem mutant mores antiquos. Et
certe persi filiabus et matribus miscentur. Iu
dei autem octava die circumcidunt et
unaqueque gens aliam atque aliam habet con
suetudinem. Si idem est cursus stellarum
quomodo persi numquam ab illa consuetudine re
cedunt neque india suam. Si autem dicant
secundum diversas regiones diversa est operatio
stellarum quomodo quidam qui in perside crediderunt
ab illa consuetudine recedere potuerunt in
eadem regione. Aliquando crediderunt
et peregrinantes in alia provincia mores
patrios tenuerunt. Et iudei tamen similiter
in Babiloniam et illic filios procrean
tes quomodo numquam per stellam regionis illius
compulsi sunt a sua circumcisione recedere et il
lorum infamia sequi. Neque quod stellarum cur
per discursum sed suum propositum. Audiens autem rex herodes

Audiens autem herodes rex
Turbatus est et omnis Ierosolima cum
eo. Estimans ipsum regem secundum carnem
qui de successione regni turbatus est. Sic e
nim grandis potestas maiori timori
subiecta est sicut rami arborum in excel
so positarum etiam si levis aura fla
verit movent. Sic et sublimes homines
in culmine dignitatum consistentes
etiam levis nuncii fama conturbat

sed in generalitate plerumque et in singularitate
consistunt. Et ideo turbabatur audiens regem
natum Iudaeis ex genere Iudaeorum, esset
ipse ne regno revoluto iterum
ad Iudaeos, et ipse a Iudaeis expelleretur,
et semen eius post ipsum perderetur a regno.
Puto quod non tantum Herodes a semetipso
turbabatur, quemadmodum diabolus in Herode.
Herodes enim timebat quod suspicabatur,
diabolus autem timebat quod nesciebat.
Herodes hominem estimabat, diabolus Deum
noscebat. Audierat autem angelos in caelo
clamantes: Gloria in excelsis Deo et in terra
pax hominibus bonae voluntatis. Secundo quanto
magis testes addebantur quod Christo, tanto
magis destructorem potestatis suae dy-
abolus turbabatur. Et Herodes quidem natum suc-
cessorem sui regis timebat, Herodes
terrenum; diabolus autem caelestem. Tamen et He-
rodes fremeret si caelestem nasci regem
suspicatus fuisset, sed et diabolus si fre-
mit. Vides ergo quod non tantum ipsi turba-
bantur, sed tu diabolus in eis. Et tota Iudaea
cum Herode turbabatur, quod magis de audi-
tu isto gaudere debuerant, quia rex Iudaeus
surgere dicebatur designatus a Deo. Sed
turbabatur quia de adventu iusti non
poterat iniquus gaudere. Et tota turba-
bantur timentes ne forte iratus in-
dauto regi gens deperiret. Tamen quem ad-
modum certantibus ventis mare con-
cutitur, sic regibus adversantibus si-
bi populus regni deperierat. Congregans omnes principes

Sacerdotum et scribas et interro-
gavit eos ubi Christus nasceretur.
Et hoc apparet maxime quod diabolus
turbabatur in Herode, qui traditores
legis interrogat. Ut quid enim interro-
garet Herodes, qui non credebat scrip-
turarum? Sed instigabat diabolus, qui crede-
bat quoniam scripturae non mentiuntur. Nam
diabolus alios in errorem inducit, ipse
veritatem bene cognoscit. Quod enim vides cre-
debat Herodes scripturas, quas puta-
bat esse vaniloquas? Aut si credebat
quod verum inde nasciturus est rex, unde
scriptura dicebat, quomodo sperabat se
posse interficere illum regem quem scrip-
turae futurum esse dicebant? Numquid per ho-
minem corrigitur ut ne fiat quod Deus ordina-
vit ut fieret? Vel quod credebat Herodes
in malo et bono autem non credebat. Quo-
niam quidem inde rex nasciturus fuerat
bene scripturae dicebant, credebat, quoniam ad-
versus illum nihil agere poterat quem
Deus mittebat, non credebat, quia non suo
consilio gubernatur, sed vinculo diaboli in-
haerebat. Sic sunt omnes homines peccatores in
quibus diabolus operatur, et credunt scrip-
turae et non credunt. Quod si ipsum quod credunt
perfecte non permittuntur. Quod enim credunt
veritatis esse verbis, quod nulli parcet omnia
ta, quod autem non credunt, exsecratio est in-
micis, quod subiecti sunt operibus eius. Et mens
illorum libera non est in ipsa. Omnes Christiani
sumus et legimus, scimus quod mundus consum-
matus est et quia morituri sumus, et hoc
ipsum tamen perfecte non credimus. Si enim
perfecte crederemus, sicut vivimus quasi post
modicum transituri de mundo, non quasi
in aeternum mansuri. *Et illi dixerunt: in Bethleem*

Iudae. Sic enim scriptum est per prophetam.
Et dant responsum regi interroganti
ex corde non bono, cum observassent ce-
latum misterium regis a Deo praedefiniti
ad salutem gentis. Unde maxime in conspec-
tu regis alienigenae, qui non solum ze-
lo regis, sed etiam gentis alienae odio
adversaturus regi postmodum futuro
non ignorabatur, si ipsi sapientes volu-
issent considerare. Et non solum manifestant
misterium, sed adhuc ad fidem firmamentum
suorum propheticum protulerunt exemplum,
tamquam qui thesauros Dei sui absconditos
hostibus eius prodant, et facti sunt non prae-
dicatores operum Dei sed proditores mis-
teriorum eius, et non doctores Herodis sed
irritatores malitiae eius. Ex quibus do-
cemur occulta scripturarum non manifes-
te iniquis, sed fidelibus. Sicut Paulus praecipit:
Quae a me audisti per multos testes, haec
commenda fidelibus qui possunt etiam alios
docere. Et non perdiderunt misterium prophetiae
regi iniquo, sed adhuc prophetiam pervertentes
ex uno consensu suo omnes, et non
exponentes eam scripturam divinitus

inspiratam in effundendorum puerorum
facti sunt causa. Quod enim scriptum
erat Et tu Bethlehem terra iuda non
es minima ex te enim exeat dux qui
pascat populum israel et dies eius a die
bus seculi. Si ergo integram pro
tulissent scilicet sicut erat dicta considerans
herodes quia dies nascituri regis
illius a diebus seculi erat et intelligens
antiquitatis honorem eius quia non erat
ille filius rex terrenus cuius dies a die
bus seculi erant in tantum furorem non
exarsissent adversus eum. Dicunt autem
scilicet hac parte prophetiae quod conpesceret po
terat zelum ipsius primam partem sol

Protulerunt quod eum poterat irritare
Unde illis ita exponentibus primus
herodes similiter ceteris regibus ex
ea nasci regem parvulos interfecit cum
illis estimans occidere et christum. Si
feliciter iudei herodem docuerunt quod
de Bethlehem nascitur ipse qui est gu
bernaturus populum israel et se non do
cuerunt postquam natus est ubi crederet
ei herodes illis credidit quasi vera
dicentibus ut persequeretur christum et ipsi
sibi non crediderunt ut susciperent

magos et diligenter acquisivit
tempus quando eis apparuit eis
stella. Et ait eis ite et videte pue
rum et cum inveneritis renunciate mi
hi ut et ego veniens adorem eum. Post
quam herodes audivit responsum du
plici modo credibile primum quia a sa
cerdotibus erat dictum. Deinde quia ex
emplo prophetico erat comprobatum non
ad devo flectitur nascituri
regis sed ad maliciam interfectionis
eius per dolum quia malus homo quod dei est in
telligere potest quod dei sit autem agere non potest
quia intellectus hominis creatus ex deo est
actus autem ex proposito voluntatis ipsius. Vi
dit enim herodes magnam devotionem
magorum circa christum quam non poterat eos
nec blandimentis flectere non minis
terrere nec auro corrumpere ut consentirent
ei interfectionem regis futuri. Ideo et illos
ipsos futuri decipere cogitavit. Nec
enim potuit fieri ut blandimentis seduc

ti proderent illum propter quem tantum
neris susceperunt laborem nec ex
pavescere poterant aliquem ut tra
derent eum qui non expaverunt herodem
nec cesarem sed in medio illorum regnorum
ingressi sunt alium regem annunciantes
nec aliquid amplius desiderare pote
rant quam christum qui illi qui de tam lon
ginqua provincia tam preciosa mu
nera portabant Ergo devocionem
promittebat qui gladium acuebat et ma
liciam cordis sui humilitatis colore de
pingebat. Talis est enim consuetudo
malignorum hominum qui aliquem in occul
to querunt ledere volunt humilitatem si
mili et amicicias fingeret. Occulte vo
cavit eos ut non viderent iudei. Habebat
enim suspectos iudeos ne forte quasi
regem suae generationis amantes et intel
ligentes astuciam herodis proderent
consilium eius magis nescientes quia maiores
christi inimici erant iudei quam herodes. Ipse
enim velut homines suspectas persequo
batur. Iudei autem post multa mirabi
lia post signa celestia post que cogno
verunt eum filium dei tunc crucifixe
runt eum. Quanto enim manifestior di
vinitas ei illis quam isti tanto scelacior
est iudeorum iniquitas quam herodis et ecce stella quam viderant

in oriente antecedebat eos
usque dum veniens et stetit supra caput
pueri. Ex hoc ostenditur locus quod tunc aliquan
tulum stella deseruisset magos propter
ierusalem abscondita est ab eis ut re
licti a stella cogerentur in ierusalem inter
rogare de christo simul et manifestare de
illo propter duas causas. Primum ad con
fusionem iudeorum quia quod gentiles tan
tummodo visione confirmati christum eciam
per alienas provincias requirebat et iudei
ab infancia prophetas legentes de christo
et in suis finibus natum non susceperunt
Deinde interrogati sacerdotes ubi christus
nasceretur ad preiudicium suum respon
derunt de Bethlehem quia herodem docue
runt de christo ipsi ignorabant de illo
Si enim iugiter apparuisset in Beth

lehem eos fuat deductura et ideo
no fuissent coacti interrogando mu
tare de illo. Et ecce stella quam viderant
in oriente antecedebat eos et considerantes
obsequium stelle regis intel
ligerent dignitatem Et diceret apud
se quomodo sit rex iste tremens cui stella
ministrat. Quid autem mirum si soli iu
sticie orituro sol ministrat. Si ergo
magnum putas quia christo stella obsequebatur.
vide ubi maior sit que tibi homini constitu
to ministrant. Et ecce enim sol tibi cur
rit et luna fulgere non cessat. Si ti
bi homini constituto elementa ministrant
quid magnum si christo stella obsequebatur.
Et si tibi peccanti elementi ministrant
quid magnum si ante oculos christum querentes
stella trobat. Et si hominibus angeli mi
nistrant quos deus non ad obsequium
hominum sed ad suum creavit. Quid magnum
si elementa hominibus ministrant que propter
homines sunt creata. Hec audientes
gaudere nos oportet et timere pariter
quia quanto beneficia hominibus sunt constituta
tanto maiora peccantibus iudicia. Et
stetit supra caput pueri quasi diceret hic
est ut quasi loquendo ministrare non pote
rat stando monstraret

fuit gaudio magno quia spes
illorum non erat decepta sed amplius erat
confirmata quia tanti itineris non sine
causa susceperunt laborem. Iudicium
enim stelle sed occurrentis sibi per ipsum
tempus intelligebant quia divinitus eis illa
nativitas regis ostensa est. Et per mis
terium stelle intelligebant quia tunc
nati regis excedebat mensuram omnium
mundialium. Necesse enim erat ut glo
riosiorem putaret regem illum quam stella
cui stella sic devote obsequebatur. Ali
quo modo non crederet ei subdendos
homines cui etiam celi ornamenta sub
dita esse videbat. Aut quomodo poterat esse
ra esse rebellis cui aliquid laborum

sit et celu
mnez eius et puerum. Videamus
quid hic videntes gloriosum in puero

pro puero gavisi sunt quando regem que
rentes tanti itineris suscepe
runt laborem. Nunquam viderunt pala
cium armoribus marmoribus splen
didum. Nunquam matrem eius dyademate
coronatam aut in loco aureo circumsi
dentem. Nunquam puerum auro et purpu
ra involutum. Nunquam aulam regiam di
versis populis personantem sed quid
pandochium tenebrosum et magis
animalibus quam hominibus aptum in quo nemo
tentus erat sustinere nisi itineris
necessitate eos coactos matrem
eius super tunicam habentem unam non
ad ornamentum corporis sed ad tegu
mentum mediantes sufficientem et qua
le poterat habere carpentarii uxor
et hoc in peregre constituta. Puerum
pannis sordidissimis involutum et in
presepio sordidiore positum quia locus
ille erat sic angustus ut necpo
nendi infantis spacium invenirent.
Si ergo regem tremenum querentes inve
nissent magis confundendi fuerant
quam gavisuri quia tanti itineris laborem
sine causa susceperant. Nunc autem quia
celestem regem credebant et si nichil
invenerunt in eo tamen solius stelle
testimonio contenti gaudebant. Oculi
eorum puerum aspicere non
poterant quia spiritus in corde eorum ter
ribilem eum monstrabat. Adhuc autem
si quasi eum tremenum regem quesissent
et venientes eum apud ipsum remansis
sent sed sepe solet fieri in presentia
priore rege relicto conferant se ad
alterum. Nunc autem et hunc adoraverunt
et ad suum reversi sunt ut ipsum habe
ret regem celestem animarum suarum il
lum autem corporum suorum et adoraverunt eum procidentes

adorasset infantem non intelligen
tem ad orationis honorem nisi aliquid cre
didisset divinum in eo. Ergo non in pu
ero nisi puericia detulerunt honorem
nichil intelligenti sed divinitati cunc
ta cognoscenti. Sed et ipsa qualitas
munerum oblatorum testificatur eos
quandam divinitatis estimationem habere
de puero. Apertis enim thezauris

videns stella gavisi sunt

[illegible] deserunt

sīnus obtulerūt ei munera aurū
thus ⁊ mirrā adimplentes generū
ī xpō confessionē ⁊ pphiaz īpleta
signatis psīne dicentes omēs quan
dient sr̄ ī rāma audiet offerentes
aurū ⁊ lapidē p̄ciosū salutare dn̄i
evangelizantes ⁊ omēs oues ce
dar cōgregabūt in arietis naba
ioth venient q̄ ⁊ offerent accepta
bilia sup̄ altare tuū· Cognoscentes
aūt cōfessi ⁊ apientes aūt thesau
ros suos congruā gentibꝫ ī xpō
p̄ ipā dona ostendūt oblacionē
regē em̄ cognoscentes cū p̄mitti
uam mundam ꝫ p̄ciosā scōꝝ s̄ͤ au
rū repositū obtulerūt· dīnū aūt
⁊ celeste ītelligētes p̄ncipiū ei9 fi
liā obtulerūt odorē fōrum mūde
oracōis ī odorē suauē sp̄us sc̄i
oblate· humanā aūt ⁊ sepulturā
ei9 ītelligētes tp̄alē obtulerūt
mirrā. hec aūt ꝫsi tūc nō ītellige
bant magi sīngle misteriū ista
gerebant· ut qd̄ signēt diuinᵍ oꝫ
eoꝝ munⁱs nichil contrariū ē· Gra
cia em̄ que illos hīc oīa facē hor
tabat· ipā ordinabat diuinsa p9
modū cognoscēda· Aurū ergo sunt
p̄fc̄i fideles ⁊ sapientes dicēte
aplō· Si quis edificat aurū ar
gentū lapides p̄ciosos· Si quis
ergo p̄bet sex9 fidei sapiencia
plenū obtulit ei aur· Thus autē
ē oracō s̄ͤ ē scr̄ptū· dirigat· orō
mea s̄ͤ ītensū ī cōspectu tuo· Si er
go quis mundā xpō offert obla
tionē obtulit ei thus· Mirrā ē
uno ee bona opa· qm̄ s̄ͤ mirra
corpora defunctoꝝ īsolubilia p̄
nat sic opa bona xp̄m crucifixū
ī memoriam hoīs ꝑpetuū s̄uant
⁊ hoīeꝫ s̄uat ī xpō· P̄mū ergo opor
tet xpō offrre fidē r̄onabilem
· deinde orōnē mundā ī tertio lo
co opa sc̄a Et tu ergo qm̄ venis ad ec
clesiā ad dn̄m adorandū munera
tecū porta ī manibꝫ tuis· da non
habentibꝫ ⁊ pete ab illo q̄ habet ut
oracio tua bonis opibus cōmen
detur sic ⁊ in lege scriptum ē

Ne mereᵒ ī cōspectu dn̄i tui va
cuus· Infirma ē em̄ oracō que e
limosinarū c̄gitate nō ē munī
ta Et amoniti ī sompnis ne redie
rēt ad herodē p̄ aliā viā pfecti
sr̄ ī regionē suā O fides magoꝝ
nō contradixerūt angelo amonen
ti dicētes Tantā viā venim9 de
nientes aūt multitudinē ciuitatis
nō timuim9 regē apud illos om
nino nō expauim9 sꝫ stetim9 et
fiducialit̄ q̄ nat9 fuiat p̄dicauim9
regē ⁊ q̄si dō digna munā obtu
limus ꝫ q̄si fures latenter iubes nc̄
fugē nec alia via venientes alia
redeam9· sꝫ fideles cōstituti n̄
tūc timuerūt cognosci nec mō
erubuerunt occulte recedē quia
nec erat possibile ut q̄ ab herode ad
xpm̄ venisset ad herodē rediret
Q̄ em̄ xpō relicto vadit ad he
rodē frequenter reuertit ad xp̄m
· Q̄ aūt relicto herode ad xpm̄ ve
nit toto corde nūq̄ reuertit ad
herodē idꝫ q̄ de xpō ad dyabolū tra
sīnt p̄ peccm̄ frequenter p̄ peniten
ciā reuertūt ad xpm̄· Q̄ aūt re
licto dyabolo venit ad xpm̄ difficile
reuertit ad dyabolū qa q̄ nūq̄
fuit ī malis sꝫ ī innocencia dū nes
cit quid male facile decipitur
⁊ transit ad dyabolū· sꝫ cū expt9
fuit malū qd̄ inuenit ⁊ recordat9
fuit bonū qd̄ p̄didit cōpunct9 redit
ad deū vel recessit· Q̄ aūt ī malis
fuit ⁊ cōuersus ē ad bonū dū gaudꝫ
d̄ bonis q̄ inuenit ⁊ recordat mala
q̄ euasit difficile redit ad malū
· Ex qd̄ ꝙ multi cū xpō relicti p̄ca
uerunt nō agūt penitenciā illi ta
les nūq̄ fuerūt xpi· sed supius
dixi q̄ toto corde d̄ dyabolo venit
ad xp̄m· Q̄ em̄ p9 peccm̄ nō penitꝫ
nō q̄si hō ī ne deceptus p̄cat sꝫ ar
bitrio cū s̄ͤ malus malū agit Ita
malū qd̄ malū ē nō putat malū
sed nec penitet cū fecit malum
· Aut ita qm̄ em̄ a dyabolo venit ad dn̄m
nūq̄ debꝫ p̄ illā viā ambulare p̄ quā

venit venisti per viã fornicacõis adu
la de certo per viã elemosinarũ diante
per illã viam rediens iam sub regnũ
herodis vadis et sic proditor cristi

recessisset angelus ecce

Angelus dñi apparuit in sompnis Jo
seph dicens Tolle puerũ et ma
trẽ eius et fuge in egiptũ · O angele do
mini nõne tu michi retulisti quod quod nas
cetur ex ea de spiritu sancto est Et quomodo iubes
nos fugere · Quomodo filius dei ante hominẽ fu
git a quo libet de inimicis suis eripere in
imicos suos timet · Etiã primũ quidem
ut regulã humane nature et puerilitati
quereret fugere potestatẽ imminantẽ alio
quin · Si illud ageret in corpore constitutus
quod est spiritu dei nõ depre(he)ndisset nõ in schema
nã naturã imitat · Deinde ut ceteri
xpiani cũ necessitas persecucõis adue
nerit fugere nõ erubescat · Et quare in
egiptũ vadit nunquid alia terra deficeat
· Semper enim adversus populum eius egiptus ex
titit inimica · Et etiã recordatus dñs
quod nõ in finẽ neque in eternũ indignatur
quia mala fecerunt super egiptũ ideo
mittit filiũ suũ in eã et dat illi mag
ne reconsiliacõis signũ et perpetue a
micicie pignus ut decẽ plagas egip
ti una medicina sanaret · O mutacio
dextre excelsi ut qui ante fuerant per
secutores populi primogeniti postea fierent
custodes unigeniti filii ut qui illis viole
ter dampnati sunt isti cũ devocõe fu
rent ut iã nõ irent ad mare rubrũ
diffugendum sed doceret ad aquas
baptismatis vivificandi ut impleatur
quod dictũ est Ecce dñs descendit in e

ecce dominus ascendet

giptũ sedens super nubẽ levẽ · Nubes
est corpus ipsius leve autem peccatis pondere
peccatorum

quia illusus esset a magis iratus
est vehementer · Postquam primus
illius magos sub suo imperio sub
iugavit nõ potestate corporis sed gracia
spiritus nõ exercitum misit per illos
sed stellã modicã ante illos regiones
illos subdit nõ timebat · Nõ enim
persecutus est illos sed ipse est receptus
ab eis secundum mestio irascebatur · Hero
des quia quos ille sedens in throno

regni etiã vestitus purpura suda
re nõ potuit hos illius parvulus et
iacens in presepio et pannis involutus
placuit · Herodes autem qui dum velle
deludere delusus est in puero devocionẽ
permittebat dicens Exquirite de puero
ut ego veniã adorem eũ · sub cerusa
eius quam unigenita sapiencia dei huma
ne fraude continuenie tentabat · Sa
nem quasi successorẽ regni sui times
fremebat · nã reges siquidẽ ex
aliis causis nascuntur loco plantantur
illa autem ira eorum inextinguibilis
est quam regni zelus attendit · Deinde
contempnentes eũ magis addiderunt
causas dolorum quemadmodum si quis infun
dat oleũ super ignẽ magis ardentẽ
magis crescit incendium sic ardentẽ
zelum herodis delusionis obprobrium
amplius excitavit et quod fecerat misit et occidit omnes

pueros in bethleem et in omnibus
finibus eius a bimatu et infra
secundum tempus quod exquisierat a magis
Ut quam quia delusus erat a magis sicut
fera pessima habens natalẽ asperi
tatẽ si ab aliquo fuerit vulnerata na
talem crudelitatem duplicat ita
furorem et quasi tota fuerit iã nõ aspicit
vulnerantẽ sed quecunque ante oculos eius
occurrerit sive homo sive aliud aut quasi
auctorẽ vulnerum sui dilaniat sic et
ille delusus a magis iram suam super
parvulos infundebat · Dicebat enim co
gitans in furore Certe magi invene
runt puerũ illũ quem regnaturum
dicebat et aut auro acceperunt a
parentibus eius aut largas promissio
nes ideo ad me reversi nõ sunt · Ita
rex quidquid adversus regnũ putaverit
totũ verũ estimat · animus eius sem
per suspectus regni zelo repletus dum omnia
timet omnia suspicatur Facile est dum
quisquis fuerit suspicatus sed verus sed electus
uxorẽ et uxor virũ omnem audicionẽ
turpem de illo credit · Et si non fuerit ip
sa audicione digna aut et ydonea ut est
datur tamen fidẽ audicionis zelus

commendat. Ideo ergo forsitan etiam dicebat apud se: Quis est puer ille qui antequam nascatur in terra iam apparet in caelo, nec dum se ipsum ostendit et iam omnes illum quaerunt. Et nec adhuc fremitum populi habet et iam militiae caelestes stellarum illi ministrent. Qualis est ille qui antequam incipiat pugnare iam vincit, ante quam vincat iam regnat, antequam regnat iam dominatur. Quid putas facturus est ille in regno meo si creverit. Ego et dona habeo et sceptrum et gladium porto ut qui non timet vel diligat, qui non diligit vel timeat. Ille nec populum habet nec divitias congregavit. Et quos sine auro diligit et sine ferro timet. Sic misit et interfecit omnes pueros ut unum inveniret in omnibus. Et nec unum invenit in omnibus et vitam aeternam praestitit omnibus propter unum, ipsum se fallere volentem, quia inter omnes quaerebat tenere deum. Quid agis insensata insania Herodes. Si non credis verbis quae magi dixerunt de rege futuro, quare sine causa interimis in pueros. Si autem credis verum esse quod dictum est de puero et de stella, sicut dico, quare sine causa interimis pueros. Numquid potes tu mutare sententiam dei aut perdere illum quem deus defendit. Et quid mirum si Herodes homo iniquus putabat se posse mutare consilium dei. Ipse de sapientissimus Salomon qui cum post patrem suum audisset a propheta Ieroboam regem futurum, posuit persequi eum, putans posse perdere quem deus providerat, quia zelus sapientem nescit et ira non prohibere consilium.

Rama civitas erat Saulis. Civitas autem erat de tribu Beniamin. Beniamin vero filius erat Rachel, cuius monumentum erat iuxta Bethlehem, quia hic agebantur mala. Quare igitur in Bethlehem interficiebantur pueri ubi erat monumentum Rachel. Ideo et Rachel introducitur plorans. Quamvis autem Rama non esset prope Bethlehem, tamen dicitur vox in Rama audita est. Quia Rama

interpretatur excelsum. Ideo dixit: Vox in excelso audita est, quia clamor de morte innocentum mittebatur. Ideo audiebatur in excelso. Sicut enim ait Salomon: Vox pauperis penetrat nubes et non descendit donec audiatur. Sic et pauperes quando violentiam patiuntur a potentioribus et non audent vociferare sed latenter lacrimantur, tacitus clamor eius in excelso auditur. Quasi non magnus clamor auditur a deo et iniustus, quia aut ploratum flentium puerorum ostendit. Quod autem dixit ululatum, matrem significat, lamentum. Plorabant enim pueri quia separabantur a matribus. Ululabant matres quia desolabantur a filiis et quasi viscera earum separabantur ab eis. Et erat videre maiorem dolorem in matribus remanentibus quam in pueris morientibus. Pueri enim unum patiebantur dolorem quia separabantur a matribus, non quia ducebantur ad mortem, nondum sciebant adhuc mortis timorem. Matres autem duplicem quidem dolorem, quia videbant pueros suos interfici. Alterum quia ipsi desolabantur a filiis suis. Puerorum mors eorum verum finem faciebat doloris, in matribus autem memoria puerorum semper reportatum erat doloris. Postea hic autem dignam penam Herodes suscepit. Nam filios suos tres interfecit et non interfectos ab aliis videt, ut ne vel paternam demonstraret pietatem in lectu, sed ipse occidit ut et filios perderet et de morte eorum crimen acquireret. Viscera sua laniabat in filiis et dolorem eorum non sensit, ut quemadmodum pueri morte sua non senserunt propter infantiam suam, et ille dolorem suorum viscerum non sentiat propter insaniam. Unde et ipse multis doloribus apprehensus est, sicut refert hystoria quam longum est narrare. Quot enim membra corporis habebat tot doloribus torquebatur. Et quia multotiens mori non poterat qui multos occiderat infantes, propterea vindicta plurimorum morientium in pluribus eius doloribus reddebatur. Iste quando videt se prope mortem sciens quia odibilis

erat apud omnes iudeos et quia morte
illius multum gaudium erat futurum con-
gregantur omnes principes iudeorum
et misit cum ipse moriturus fuit omnes oc-
ciderentur ut in morte eius omnes ciuita-
tes lugerent et si non propter amorem illius
saltem propter suum dolorem et hoc diuino consilio fac-
tum est. Quando enim magi annuncia-
uerunt de stella regis futuri omnes
principes consenserunt herodi ut req-
reret puerum et occideret hoc unde sa-
pimus primum quia dicit scriptura Tur-
batus est herodes et omnis ciuitas cum
illo. Deinde ipsa uerba angeli demon-
strant dicentis Accipe puerum et
matrem ipsius non dixit mortuus est qui
querebat animam pueri sed mortui sunt omnes
qui querebant animam pueri accipe puerum et matrem

eius. Vides quia Joseph non ad con-
iugium male electus sed ad mi-
nisterium eius. Eunte autem illa in egip-
tum et redeunte nisi desponsata fu-
isset illi quis ministerium eius tante ne-
cessitatis impleret. Nam in prima quidem
facie mala puerum nutriebat Joseph
conseruabat. Reuera autem puer et ma-
trem nutriebat et joseph tuebatur.
Ideo non dicit Accipe matrem et puerum
eius sed accipe puerum et matrem eius quia non
propter illam matrem iste filius natus est sed
propter istum filium illa preparata est mu-
lier pueri erat gloria habere illam matrem
et illius erat beatitudo istum habere
filium sicut ipsa dicebat Ecce enim be-
atam me dicent omnes generationes

Quasi medicus descendit in e-
giptum ut uisitaret eum languen-
tem erroribus non ut remaneret
in ea. Nam in prima facie quasi herodem
fugiens descendit in egiptum Re-
uera autem ut egipcium erroris demo-
nes effugaret ex ea sicut testatur
ysaias ysaias dicens Ecce dominus
descendit in egiptum sedens super nu-
bem leuem et cadent ydola egip-
cii. Vides ergo quia ideo descendit

in egiptum non mortem fugiens sed
ut mortifera ydola dissiparet.
Non enim unquam inuenitur dominus descendisse
in egiptum nisi tunc. Notandum quemad-
modum nocte fugit in egiptum reuertitur
autem per diem quemadmodum fugiens persecuti-
onem fugiebat herodis reuertens
autem mortuo reuertebatur per-
secutore. Omnis enim persecucionis angus-
tia nox est. Refrigerium autem dies Admonitus autem in somnis

Recessit in partes galilee et ue-
niens habitauit in ciuitate que uo-
catur nasareth ut adimpleretur quod
dictum est per prophetas. Quoniam nasareus
uocabitur. Quoniam dicit per prophetas
non prophetam manifestat quod non certam
auctoritatem prophetie protulit sed sen-
sum prophetarum colligens dixit. Nam per
omnes prophetas Jhesus nasarenus uoca-
tur quod est sanctus aut forte legerunt
et aliquos prophetas ista dicentes qui non
sunt nobis canonizati aliter enim pro-
phetauerunt et conscripserunt sicut et natam
et esdra et quoniam prophetatum erat hoc ipsum
manifestat phillippus ad natanael
dicens quem scripsit moyses in lege et
prophete inuenimus Jhesum filium Joseph
a nasareth. Unde et natanael sciens
prophetatum esse hoc ipsum confirmans respondens
ait Ex nasareth potest aliquid boni esse In diebus illis venit Johannes

baptista predicans in deserto. Sol appro-
prians ad processum antequam appareat
mittit radios suos et facit albes-
cere orientem ut precedens aurora
aduentum demonstrans diei. Sic dominus
natus in mundo antequam appareret splendore suo
fulgore transmisso illuminauit iohannem
ut precedens ille aduentum saluatoris
annunciaret ne forte subito ueniens et
dicens Ecce filium dei propter ipsam magnam
atque terribilem indignationem rei ipsius
magis se incredibiliorem ostenderet.
Sicut enim in hoc predicantis persona con-
uenit genere dignissimus. Erat enim fi-
lius zacharie sacerdotis et conuersacione

mirabilis tunc infideles fidem non
acquieverunt credere per illum deos quem tamquam magis
non erant credituri. Oculta autem cum de-
nunciacio processisset. Nam quamvis in se fuerit
persona laudabilis in sua causa non potest
esse testis ydoneus. Verum in hoc est quod
si magni regis preparator fidelis.
qualis rex talis et nuncius regis natus
ex gratia non ex natura. Sed Christi concepcio-
nem autem angelus nunciavit sic et istius
sed illius nomen antequam conciperetur auditum
est sic et istius. Sed illius potestas antequam nas-
ceretur manifesta est. Hec inter illos
fuit differencia quod concepto Christo fide-
lis mater confessa est gratiam. Dicens ecce ancil-
la domini fiat michi secundum verbum tuum. In hoc
autem concepto incredulus pater obmu-
tuit quia in hoc nato lex derelicto fuit
taciturna. Christo autem nascente gratia post-
modum fuerat locutura. In hoc quod
de partibus suis donatus est per nunc...
pietatis ipsorum quia materia desspera-
bilis in etate produxit quem mundus
per tot milia annorum sterilis constitutus
in illo nascente fructus iusticie a...erat
...turus quem parentes non ex a-
more carnis seminaverunt sed ex
unanimitate et concordia discipline
meruerunt. Erant enim ambo iusti ante
deum. Nec enim decebat quod ex carne et
sanguine nasceretur qui ideo nascebatur
ut filium virginis predicaret. Vere enim
deserta erat iudea. Vacua a iusticia
plena peccatis quam deus plantaverat lege
irrigaverat omnes prophete coluerant. Illa
autem nullum fructum produxit nisi spi-
nas asperimas quibus suum dominum coronavit.

Quo[niam]
in ipso principio manifestat quod be-
nignus regis est nuncius. Non enim pecca-
toribus minas intendebat. Sed indulgen-
ciam peccatorum promittebat. Solent reges
nato sibi filio indulgenciam in regno
suo donare. Sed ante transmittunt acer-
bissimos exactores qui omne quod
invenerint exigant. Ita ut indulgencia
ipsa crudelior videatur quam exactio ipsa
ut nichil indulgencia habeat preter
nomen ut lugientes illam homines

et mundi suscipiat. Deus autem et nato
sibi filio volens dare indulgenciam pec-
catorum in seculo premisit quasi exactorem
in hoc exigentem et dicentem. Facite
fructus dignos penitencie. Exactio que
non pauperes facit exactos sed magis
divites reddit. Nam cum quis debitum
suo iusticie reddidit deo nichil pres-
tat sed lumen salutis acquirit. Quia
hec penitencia cor emundat sensus illu-
minat animas saciat ad suscepcionem
Christi preparat humana precordia. Quemadmo-
dum magno indici ad regis adventum in expe-
dicione viarum preparatores precedunt sor-
dida abluunt diruta componunt ne for-
te in odore aliquo videns rex delicatus
abhorreat. Sic et domino nostro ad peregri-
na loca huius seculi procedente in hoc quod
ab humanis cordibus penitencie scopis
peccatorum sordes eiceret et que per longa in dis-
simulacionem dissipata fuerunt spiritua-
lium preceptorum ordinacione componeret
insuper aqua baptismatis adornaret.
Ut veniens rex celestis dignum in se situm
inveniret per corda credencium. Ipse quod
dixit vox clamantis in deserto parate vias
domini rectas facite semitas eius. Vox enim
sonus confusus nullum secretum cordis osten-
dens. Et hoc tamquam signum quia voluntatem
quis dicat ille qui clamat. Verbum autem
est sermo racionalis misterium cordis a-
periens. Adhuc vox inter homines et anima-
lia que est. Verbum autem hominum tantum. Ideo
ergo in hoc dictus est vox non verbum quia per
in hoc neque misericordias suas deus ne-
que iusticias neque autem constituciones mun-
di preparata complexa demonstrat. Sed hoc tan-
tummodo quia aliquem deus magnificaret
in hominibus commendicabat. Postea autem per
filium suum plenissimum misterium sue
voluntatis aperuit. Ideo et dictus est verbum
parate viam domini penitenciam agite pecca-
ti et facite fructus dignos penitencie
hoc est parare viam domini et rectas facite semi-
tas eius. Quia significat omnes vias
domini naturaliter in omnibus esse plana-
tas. Sed postea per consuetudinem nostram fac-
tas esse desertas et flexuosas. Nunc
enim illas hominibus reparare conmittere

nisi fecit eas in hoibz esse et hominum neg-
ligentia ee submersas. Ecce quoniam
humilitas hoibz fuit. sed dum in vite hoies
se ad dignitates prouocant humilitatis gra-
cia corrupit. Quando enim alter se hu-
miliat alter se accipere renuntiat. sed si al-
ter se contra alterius humiliaret advicem
alterutrum se ad humilitatis gratiam excita-
rent. Nam sicut omne artificium corporale
desitatione finatur et additur sic et gratia omnis
per exercitationem additur et per desidiam mi-
noratur. Nunc si minor se humiliauit ad
maiorem aut pauper ad diuitem non acci-
pit illum quasi humilitatis honorem sed
quasi debitum potestatis. Vis autem scire
quod humilitas gratia fuit in nobis. Unde dicimus
subiecti ee potentibus. Item sapientiam
habuerunt hoies. sed dum sapientiam suam
non ad admirandos hoies per suam sapi-
enciam exercebant sed ad decipien-
dos sapientia illorum inuersa est esse malicia
illorum. Unde enim potuit homo habere intellectum
quomodo alteri faceret fraudem nisi a deo intel-
ligentie gratiam accepisset. Ita bono dei v-
tentes male fecerunt esse spiritualiter malum
secundum hec ita in omnibus bonis rebus per quod
ostendit quia ipse est vox clamantis in deserto
parate viam domino prudenter subiunxit con-
festim et quasi esset vita ipsius ostendens quam
merito eum oes venerabantur. Nam ipse
quidem testificatur de christo vita autem eius de
ipso. Nam testimonium verborum neque fuisset
ydoneum nisi cum inuiolabilis vite insti-
tucio commendasset nam nemo potest al-
terius testis ee ydoneus nisi prior fuerit suus

ut hoies habuit

Vestimenta de pilis cameli et zonam
pelliceam circa lumbos eius et locustas
et mel silvestre edebat. Non de la-
na cameli habuit vestimentum ne ipsa
mollicies vestimenti delicata faceret
membra et ipsa deliciositas virtutem
paciencie emolliret sed de asperi-
oribus setis cameli ut ipsa asperitas
ad virtutem paciencie animum excitaret
sed non dixit lana cameli sed de pilis
cameli. Nam omne vestimentum ad tres
pertinet causas. aut ad speciem visionis
aut ad delectationem corporis aut ad tegu-
mentum nuditatis. Ad speciem visionis
habere vestimentum sine decore quomodo convenit
. Omnis ad delectationem corporis deo
seruientibus non est aptum sed quod tantum ad te-
gumentum nuditatis. Quia autem non
de lana cameli sed de pilis camelorum
habebat vestimentum ipse dominus manifestat
dicens de iohanne. Quid existis in deserto vi-
dere hoiem mollibus vestimentis indutum
. Autem hij qui mollibus vestiuntur in domi-
bus regum sunt. Videns quod quasi talem habebat
vestimentum ut de virtute animi eius ipse
habitus corporis loqueretur. Et zonam pelli-
ceam circa lumbos eius. Ex consequenti quod non
nunc aliquid significaret in hoc dicens et
zonam pelliceam circa lumbos eius ostendit
quia consuetudo erat apud iudeos ut zonis
laneis uterentur. Iste quasi durius
aliquid facere volens zona pellicea cin-
gebatur. Puto quod in hoc conuersationem populi
iudaici penitus iusticias generum
conuersantis indicabat in habitu
non molle neque delicatum sed vilissimam
quamuis et asperam et conterentem corpus populi
quod fouentem. Nam exigebat alias legis iusti-
cias quam mores hec ipso iusticie. Non
occides non adulterabis non furtum
facies et per oculo. Dicentem per dente. Diliges
amicum et odies inimicum quorum gentes tortu-
osarum iusticie sunt. Unde et christus dicit Nisi
eni diligitis diligentes vos quam mer-
cedem inde habetis nonne gentes hoc
faciunt. Et zonam pelliceam circa lumbos
eius lumbi sunt voluptates omnium peccatorum
quia omne peccatum cum voluptate committitur.
Zona autem pellicea Continentia corpora-
lis zonam autem pelliceam habebat circa
lumbos eius quoniam et si qui continere videbantur
ex populo iudaico a peccatis corporalibus con-
tinencia se constringebant non spirituali ab
opere malo se continentes propter legem non
et a voluntate mala propter deum ut puta
non quidem adulterabantur cum concupisce-
bant in corde. Forsitan non periurabant
iurabant autem hic continencia corporalis
est quod legi et hominibus satisfacit non
non deo. Continentia autem male vo-

putat/ placat deū qa hō videt
i facie deus aut i corde. Redde
bant aut malū p malo. Amicos ama
bant inimicos odiebat. Hec iusticia
corporalis ē nō spūalis hoībz placens
nō deo vides qa ois continencia eo
rū corporalis erat pccā actuū depri
mens nō voluntatū. Itē locuste st
volatilia munda cū pura z nō sacie
i altū volancia q māducabat ihēs
constitutus i deserto quos docebat ihēs
idz/ māducabat volatilia q serpūt/
nō aut magna volatilia n sursū i al
tū volancia qa sm iusticias legis/
pene corporales puniebat nō secudm
spiritualiora z altissima xpi precepta
. Denicz qmō magne volucres cam
medi ad alta volantes qbz a ihēs
sola penitencia ingerebat. Q enī ab
stinet ab opere malo z nō insup facit
opa bona volat qdē nō aut i alta
volat g pura volatilia z nō i altū
volancia q altissima celi poterant pe
netrare xpo pus vocem constringens
nō puniebat. Ille enī postea veniens
volatilia x i altū volancia māduca
uit idz/ docuit vros aplos duodecī
z sub septuaginta z ceteros xpianos
qbz z altissima mādauit precepta. An
tiquis dictū ē nō occides. ego autē
dico nec usqz ad occīn concupiscas. An
tiqs dictū ē nō piurabis. ego aut di
co omino nō iurare. Antiqs dictū est
oculū p oclo dentē p dēte. Ego aut
dico nō reddē malū p malo. Antiqs
scriptū ē diliges amicū z odies inimi
cū. ego aut dico diligē inimicos
vros. Vides ergo qbz ihēs pdicabat/
penitenciā pccōr pura volatilia erāt
z nō i altū volancia qbz spūalioa
aut xpe mādauit magna volatili
a erant z ipos penetrancia celos
ut dicē possit. Nost aut cūuersacio ē
i celis. Et idō forsitā eis dicebat
Nolite timē multis enī passibz
meliores estis. Itē mella st elo
quia di. ido g ihēs mel agreste
edebat qm adhuc an xpm an spm
scm sb lege constitutus legis utebā.

eloquiis insipidis z i spūalibz z a
grestibz nā sr filius di sub lege fcūs
ē cucumagis ihēs q erat iudeus. Sz
filius di filius dei factus ē sub lege ut
eos q sub lege erāt edoceret. Ihēs
aut/ sub lege natus ē nō ut eos qui
sb lege erāt edoceret. Sz ut eis sz ut sm
legē ut viueret z doceret ppeā nihil
extra legē aut fecit aut docuit/ sz tantū
penitenciā pdicauit. xpe aut extra
extra legē z fecit z docuit. In sabba
to operatus ē leprosū tetigit z alia mul
ta qmanō insipidis z agrestibus
legis utebatur preceptis. Sz spūalibz
z domesticis q a patre susceperat contra
ihēs agreste mel māducauit/ xpe
aut domesticū ac si ihēs legis z p
phetarū ocm formā adiplens spem
generum diuina virtute circa seipm consu
mās capilacoīz z peregrina tunicam
i duebat qsi ecclesiā suā lex z pphe
sue pphetacoibz i penetrabile z in
capabile texuerunt/ zona aut erat
pecincts pparacōn ostendes accede
tibz z credentibz pdicatoībz sue
Edebat aut locustas z mel silvestre
ostēdens eos qlogē volabat pce fu
turos sibi z aplius aut ad gentes
Et vos q aliqn erat legē pce facti
estis i sanguine xpi. Et agrestium
gentium dulcedinē future fidei docens
q ad curacionē elacōis pcesserat
mel silvestre edebat. [ut consolat ad eū ois]

Jherosolima z iudea idz/ qm
vox sca ē i deserto parate viā dno
rectas facite semitas eius. Ex āplius
resonabat cūuersacō vite eius i here
mo qm vox clamoris eius z magis
expauescē faciebat hoies opibus
suis q verbis. Et forsitā nisi in moēs
suos cūuersacoē huiusmoi cōmendasset
nunqz ois iudea ad vocē eius exisset
ad eū. Ex qbz verbis apparz qa duo
constitutus i mundo nō tantū visibili
sermoibz sue docuit ppliū sz invisi
bilit i cordibz hoim opans addu
cebat ad fidē. Nec enī hec admo
nebat ihēs ut viā dni sup terā

sed in cordibus et sensibus paret. Ergo in
prima facie quidem videbatur in corpore
ambulans. Renes autem et corda hominum
et sensus intuens singulorum consci
encias scrutabatur. egrediebatur omnis iudea

Egrediebatur omnis iudea.

Ad comparacionem sanctitatis illius quos putant
arbitrari se iustos vel similes. Inimitabilis enim
erat conversacio eius omnium vitam faciebat
apparere culpabilem ut iam nemo in operi
bus suis bonis in misericordias dei
spem suam collocaret. Quemadmodum enim
si videris albam vestem dicis satis candi
da est vestis. si non posueris eam iuxta nivem
incipit sordida apparere non est tamen ad
similitudinem sordida invenitur. sic quantum
ad comparacionem iohannis omnis homo videbatur immun
dus. Et vere tales debent esse principes in populo
ut totus populus semper aliquid novum inveniat
quod imitetur in eo. Nam ad eius similitudinem
extendat se populus et emendet si viderit
ipsos principes sordidiores esse quam se.

baptizabant ab eo

Et baptizabantur ab eo

confitentes peccata sua. Confessio pec
catorum est testimonium consciencie timentis
deum. Qui enim timet iudicium dei peccata
sua confiteri non erubescat. Qui autem eru
bescit non timet. perfectus enim timor sol
vit omnem pudorem. Illic enim turpitu
do confessionis aspicitur ubi futuri iudi
cii pena non creditur. Nunquid non scimus
quia confessio peccatorum habet pudorem et quia
hoc ipsum erubescere pena est gravis. Sed
ideo nos debemus hominibus confiteri peccata
nostra ut verecundiam patiamur pro pena
nam et hoc ipsum pars est iudicii. O dei mise
ricordia quem totiens ad iracundiam exci
tamus sufficit et ei solus pudor pro peccato.

Videns autem multos

Videns autem multos

phariseorum et saduceorum venientes
ad baptismum dixit eis. Genimina
viperarum quis vos docuit fugere ab
ira ventura. facite fructus dignos pe
nitencie. Sicut artifex medicus si viderit
egrotantis colorem intelligit speciem pas
sionis ipsius. Sic et iohannes mox ut vidit
phariseos venientes ad se intellexerit
eorum cogitaciones pravas. forsitan enim
cogitaverunt apud se. Eamus et confiteamur
peccata nostra. Quantum est enim in una hora
erubescere iusticias a nobis non que
runt nullum laborem nobis imponit.
Baptizamur et confitemur in indulgenciam
peccatorum. Sic cogitabat quomodo et nunc
omnes qui faciende iusticie propositum non
habent et ad baptismum veniunt putantes
quod potest eos iustificare sola aqua
baptismatis eciam si non precesserit bona
voluntas. Insipientes ponentes iohannem me
dicum esse verbum autem ipsius quasi ferrum
medicinale quo replete peccatis conscien
cie perfodiuntur confessionem putant esse digest
ionem impuritatis et spurcicie que intus
erant inclusa baptismum esse lavacionem sor
didam egressarum. Nunquid digestione impu
ritatis iam statim sanus factus es. Nunquid
non est iustum habere velle. Nunquid non est tibi
iam necessarium supposito medicamine congrua
diligencia necessaria est homini post
confessionem et baptismum ut longe peccatorum
eius confessionis apturam faciat. Natura
viperarum. Natura viperarum talis est. Cum mo
morderit hominem statim currit ad aquam.
Si autem aquam non invenerit moritur. Ideo
et istos vocabat genimina quia peccata mor
tifera committentes currebant ad baptismum
ut quemadmodum vipere per aquam periculum mortis
evadat. Item natura viperarum est rumpere
viscera matrum suarum et sic nasci. Genimina
quia iudei assidue persequentes prophetas corru
perunt matrem suam synagogam sicut ipsa
lugens dicit in canticis. Filii matris mee
tenuerunt in me. Ideo viperarum genimina
nuncupantur. Item vipere a foris speciose
sunt et conspicue ab intus autem veneno re
plete sunt. Et ideo ypocritas phariseos
genimina viperarum appellat quia simi
litudinem sanctitatis ostendebant in vultu
et venenum malicie portabant in corde.
Quod nobis ostendit et ysayas propheta oste
dit vobis dicens. Lavamini et mundi es
tote. Absit ille enim sic dicit. lavamini
et mundi estote. Auferte nequiciam ab
animabus vestris discite benefacere. Si vos
ysaias docuisset nunquam spes vestra in aqua
tantummodo poneret. sed eciam in operibus vestris.
Nunquid dicit propheta vobis ostendit dicens.
Asperges me domine ysopo et mundabor
lavabis me et super nivem dealbabor.
Absit illo enim sic dicit. postea. Sacri

sicut dō spūs ꝯtribulatꝰ cor con
tritū et humiliatū deꝰ nō despi
cis. Si igr̄ disipuli essent dauid cū
spū ꝯtribulato ⁊ cū gemitu ad
baptismū uenirent et nolite dicere q̄a
patrem habemus abraham. Quid enī
pdest hoī quē sordant mores gña
tio clara. aut qd nocet illi generatio
uilis quem mores adornant. ipse scā ba
tum ab oībꝫ bonis actibus ostendit
q̄ gloriatur ī patribus. Quid pfuit ca
ym q̄ fuit filiꝰ ade. nōne separatus
ē medio filioꝝ q̄ sm carnē frē na
tꝰ fuat. sm animū frē ē sumus. Nec
familia eiꝰ scā potuit defendere ī
pios mores. aut qd nocuit abra
hā q̄a patrem carā luccoꝝ deoꝝ cul
tore. Nōne separatꝰ ē a genere suo po
stꝰ ē ī fidelium caput. Ut iam
nō dicitur filiꝰ pctoꝝ sꝫ pr̄ scōꝝ
Nec potuerunt gloriam eiꝰ sordidare
paterni errores. Rosa et aurum de tra
nascitur. sꝫ nō ē tra. et aurum qdem
eligitur. tra aut ꝯtempnitur. Et stannū
ē argento egreditur. sꝫ nō ē argentū
itaqꝫ argentū colatū seruatur. stan
nū aut expellitur. Melius ē ē con
teptibili gñe clarū fieri qz ē claro
gñe ꝯteptibile nasci. Qui enī ē cla
ro gñe clarꝰ nascitur. gl̄ia clari
tudinis eiꝰ nō ē eiꝰ soliꝰ ꝫ comu
nis uidetur cū gñe. Qui aut ē ꝯtep
tibili gñe clarus egreditur. tota gl̄ia
claritudinis eiꝰ soliꝰ ē. Itē q̄ ē ꝯtep
tibili gñe ꝯteptibilis nascitur. turpi
tudo ꝯteptibilitatis nō ē eiꝰ soliꝰ sꝫ
etiā gñis eiꝰ. Qui aut ē claro gñe
ꝯteptibilis nascitur. oīs turpitudo illiꝰ
ē soliꝰ. Ideo meliꝰ ē ut ī te glorientur
parentes q̄a talem filiū gñr̄unt (?) q̄ tu glorieris
ī eis. Sic ⁊ uos. Nolite gloriari dicē
tes. q̄a patrē habemus abrahā sꝫ
magis erubescite q̄a filij eiꝰ estis et
sanctitatis eiꝰ nō estis heredes. Ipse enī
suo testimonio se ꝯuincit q̄a ē al ad
ultio natꝰ ē q̄ patri nō similatur.
Quomodo dictū ad iudeos ꝯuenimus
ad xp̄ianos q̄a sic stulti putabant

se p hoc solū ee saluādos q̄a erant
filij abrahe. Sic ⁊ multi insipientes xp̄i
ani p hoc putant se ee saluādos q̄a sunt
xp̄iani. Ad quos ꝯuenienter dicitur. Homines
Nolite dicere q̄a sumus xp̄iani sꝫ facite
dignos penitentie fructus [margin: potens ē deus de lapidibus]
Potens ē deus de lapidibus
istis suscitare filios abrahe. La
pis quidē durus ē ad opus. sꝫ cū factū
fuit opus ē eo deficere nescit. Sic et
gentes cū difficultate q̄dē credide
runt sꝫ credentes pmanserunt inconcussi
ī fide. Iam securis ad radicem
posita ē. Securis aut acutissima
ira ꝯsumationis q̄ totū pcisura ē mū
dū. et si posita ē q̄re nō pcidit. q̄ si
interim pcisura nō fuat q̄re posita ē
q̄a rōnabiles sunt arbores ⁊ ī potesta
te habent facere bonū aut nō bonū facere
ut uidentes ad radices suas posita
ee securim timeat pcisionē suā et
faciat fructū. Nā q̄uis malꝰ n̄
timore corrigitur. tamē bonꝰ nisi ti
muerit perit. Ergo denuntiatio ire
et si ī malis nichil agit tamē a ma
lis segregat bonos. Uide aut nō
ad ramos posita uidetur ee securis
ut cū pcise fuerint iterū repararentur
sꝫ ad radices nō irreparabiliter exstir
pentur. Quare q̄ dm̄ iste mūdꝰ ī igne
⁊ totꝰ positꝰ ī maligno nō erat cir
ca finē castigabat. peccatores nō exter
minabant ꝓpter duas causas. pmū
qdē q̄a oportebat hoīes ee ī mūdo
q̄mus esset ī igni. qm̄ ⁊ ipe mūdꝰ ī i
qnꝰ ē. Deinde q̄a manente mūdo ex
pectatio erat si forte aliq̄ nascerentur
iusti ex ꝯgnatōibꝫ iniustoꝝ. Nunc aut
hoc qdē mūdo iā finiente illo aut
te sc̄o appropinquante nō castigantur
iā peccatores sꝫ exciduntur ꝓpter duas cās
pmū qdē q̄a iā nec expectatio po
test ee si forte ex ꝯgnatōibꝫ iniustoꝝ
aliq̄ aliqui iusti nascantur. Deinde q̄a
nec ꝯuenit ut ī illo sc̄o mūdo hoīes
sint nō sc̄i sicut scriptū ē. Quomā sc̄i ī
habitabunt tra. iniqui nō expellentur
ē ea. Et iterū orat ysaias. Tollatur
impiꝰ ut nō uideat honorē dm̄ dī [margin: Ego q̄dē baptizo uos]
Ego quidem baptizo uos
in aqua ī penitentia. Qui aut

post me venit fortior me ē cuius nō
sum dignus calciamēta solūe. Ipse bap
tizabat vos ī spū̄ ꝛ igne. Quamvis
nimis ē ī hoīes ad baptisandū nō ꝑ
tinuit necessitatē dandi baptisma
vult ergo ut ꝑ occasionē ad baptism
venientibꝫ ꝑsenciā filij dei ī corpore
ꝑdicaret sicud testificatur alibi dicens
ergo nō manifestet ī israel. Ideo ego veni
ī aqua baptizare. Ideo nunc ad baptismo
venientibꝫ ꝛ ipm̄ ꝑdicabat aptiturū
Confessi et emunctā ꝑcatis eius annun
ciat. Pedes autem xpi intellige possu
mus xpianos ī quibꝫ ambulat ꝑ̄cipue
aplos rectores ꝗ ꝑdicatores. Vis scire
ꝗ̄ fortia sunt calciamēta ipm̄ audi ipm̄
dicentē ad ieremiā Ecce posui te
hodierna die sicud civitatē sum firmā
et sicud murū ereū. hec ergo calciamēta
omēs ꝑdicatores xpi portant et ī hoīes
ipē ꝑportabat sꝫ dignū eē se nō ꝑnū
ciat porta portatō ut magis ostenderet
glām xpi meritis suis. In hoīe ē corpal
ꝛ aq̄ ē corpus. Ideo corpus cū corpore bapti
zat corpus. xpus autem spūs ē et spūs
scūs spiritus ē aīa quoqꝫ spūs ē. Ideo
spūs cū spū̄ spm̄ nostrum baptizat. Et
quia iudex ē q̄ baptizat ī igne idꝫ ī
temptacōibꝫ. In hoīes cū sit corpalis spū
ale baptismū nō potest dare quia oīe
beneficiū maior ē q̄ suū beneficiū. Ne
mo potest dignius beneficiū dare
q̄ ipe ē n̄ facit altius q̄ ipe nō ē. In
igne baptizare nō potest hō quia hō
hoīs nō potest eē iudex. Ille autem temp
tandi habꝫ licenciā q habꝫ remune
randi potestatē. Ergo xpi baptism
nō solvit ī hoīs baptism sꝫ ī sanctificau
dit. Qui enim baptizaret ī noīe xpi
utrumqꝫ baptism habꝫ ꝛ aq̄ ꝛ spūs
quia xpus ꝛ spūs erat ꝛ corpus suscepit
ut ꝛ corpale ꝛ spūale baptism daret
ī hoīes. In hoīs autem baptism nō īclusit
ī se baptism xpi quia qd maius ē mi
nus ī se nō īcludit. Qd autem minus ē ma
ius ī se īcludere nō potest. Ideo aplus
cū īvenisset quosdā ephesios ī hoīs
baptiste baptizatos iterum baptizavit

eos ī noīe xpi quia ī spū̄ nō erant
baptizati. Et igitur sup ī hoīs baptism
qd plenū quidē nō erat tamē rectū
erat iterum baptism xpi dare licuit. Quo
tu dicis quia sup baptism meum melius
nō debes baptizare qd michi ī se
habꝫ baptismatis ꝑt nomen utrumqꝫ
baptizantes ꝑm mortē illius baptizamus
q crucifixus ē. Et igitur nō deus ē crucifixus
ī carne ꝑm te sꝫ hō purus iam ꝑm mor
tē hoīs puri baptizare. hō autem purus
spūale baptism dare nō potest sicud sup
dixi. Et ideo baptism tuus Ergo esset
verum cū hoīs baptism erat idꝫ ī aqua
nō ī spū̄. Ergo paulus xpi secutus exēm
baptizabat eos q ī hoīs baptismate fu
erant baptizati sicud demonstrat sermo
dicens Ego quidē vos baptizo ī aq̄ ille
vos baptizabit ī spū̄ n̄ videbatur itm
baptizare sꝫ semel. Sicut q oīm aplius erat
xpi baptism q̄ ī hoīs ī hoc baptismū
novum videbatur ꝛ nō iteratū. Et ergo
post baptism ī hoīs qd ꝛ si ꝑfectū nō e
rat tamē legitimū erat baptizabatur
xpus ut amplius aliqd daret ꝗm̄a
ī spm̄ baptism nō licꝫ dare secūm. Videa
mus utriusqꝫ baptismatis q̄lis sit
utilitas Et ꝗmus baptism ubi nō sit
positū ī hoc loco tamē quia ē ꝛ dñs dixit
de eo Et vos mundi estis ꝑpter ūbū qd lo
cutus sum vobis Et aplus ait Mundans eā
ī lavacro aque ī ūbo dicimus ꝛ
de illo ꝗma ūbū a sordibꝫ ꝛ
nordunie mundat sciencie lumen
īfundens sꝫ pccā nō diluit aīaꝫ nō
adiuvat n̄ ꝯcupiscēcias malas ꝑdit
ab ea n̄ carne a mala voluntate ꝯpescat
hoc facit ūbū sicud mundū qd faciebat
antea lex iusticiā quidē ostēdebat aīaꝫ
autem nō adiuvabat ꝗmā omē ūbū lu
cerna ē ꝛ nō virtus. Sicut aqua ꝑfi
cit quia pccā q iam ꝑcesserunt ī opus ablu
it ꝛ si hoc nō penitunt. aīaꝫ autem nō sci
ficat nec ꝯcupiscēcias cordis a cog
itacōes malas nō ꝑdit neqꝫ re
pellit ab ea sꝫ n̄ carnales ꝯcupiscēcias
reprimit. Qui ergo nō fuit sit baptiza
tus nisi mereatur accipe spm̄ scm̄ ī
corpore quidē baptizatus ē et pccā eius
īdulta sunt sꝫ ī aīmo cathecuminus

est. Dicit enim scriptura: quia qui spiritum Christi non habet, hic non est eius. Propter quod caro eius postea peiora ei germinet peccata, quia non habet in se spiritum conversantem secum. Vacua est domus corporis, propterea spiritus ille immundus vacuam domum et mundatam doctrinis fidei quasi scopis inveniens habitat in ea. Quia verba fidei que appellantur scope ab ignorantia mundant, non perficiunt vel concupiscentias. Verumptamen autem spiritus sanctus perficit, quia ingrediens spiritus sanctus complectitur animam et quasi muro quodam inexpugnabili circuit eam et non permittit ut carnales concupiscentie et cogitationes prevaleant contra eam. Non autem quod fiat ut caro concupiscat, sed tenet animam ut non consentiat neque vincatur ab ea. Ergo qui spiritum habet concupiscit quidem secundum carnem, sed secundum animam adiuvatur a spiritu, ut eius concupiscentie non veniant ad perfectum temptationis autem et tribulationis. Baptismus igne sic operatur. Combureret enim carnem et quodammodo, ut non concupiscat ita, sed ut nec committeret concupiscentias. Ita ipsa spiritus est et spirituales penas timet, carnales autem non timet. Unde et si scit penas huiusmodi seculi contempnit et futurum iudicium timet, nisi spiritus teneantur. Caro autem spirituales penas non timet, carnales autem timet. Ideo mali non cessant peccare, nisi eos iudicia carnalia et frena compescant. Ideo ergo sciens dominus quia caro tantummodo carnales penas timet, spirituales autem non timet, mittit super servos suos carnales temptationes et tribulationes, ut combusta caro teneat disciplinam et timens angustias suas non concupiscat malum, quia importuna et concupiscens si secura fuerit, et si non viderit servos dei timentes, sordidat eorum castitatem et inquietat et requiescere non permittit. Ut iustitia in temptationibus floret, in prosperitate autem marcida est. Quemadmodum si focum posueris super terram, comburit ipsas radices herbarum et in loco suo iam non facile nascitur herba, sic et temptationis ignis positus super carnem comburit radices concupiscentiarum in ea, ut non facile concupiscat. Vides ergo quia aqua preterita lavat peccata. Spiritus autem repellit concupiscentias et carnalem non sinat. Ignis autem ipsas radices concupiscentiarum comburit. Aqua preterita tollit, spiritus presentia impedit, ignis adversus futura premunit. Quod est autem baptizari igne et sequens sermo monstrat dicens Sequitur ventilabrum in manu

sua. Ventilabrum signum est, per quod dominus singulos homines temptat et eorum corda diiudicat. Ergo non mox quis aqua vel in spiritu fuerit baptizatus, statim ad perfectum est baptizatus, nisi dominus eum invisibiliter baptizaverit in igne temptationis. Quoniam si fuerit non quod temptatus, non potest esse probatus. Species autem temptationum sunt multe. Temptantur enim homines in infirmitatibus, alii in dampnis rerum suarum, alii in mortibus carorum suorum, sicut Iob et Tobias. Alii in cogitationibus perversis, alii in diffidentiis, sicut dicit propheta: Proba me domine et tempta me, ure renes meos et cor meum, quoniam misericordia tua ante oculos meos est et complacui in veritate tua. Item Salomon dicit de Christo: quoniam in temptatione ambulat cum eo et eligit eum in primis, timorem et metum adducet super eum et cruciet eum in tribulatione doctrine sue donec temptet eum in cogitationibus eius et credat anime eius. Alii in persecutionibus, dicente propheta ex persona martyrum: quoniam probasti nos deus igne, examinasti nos sicut igne examinatur argentum. Et iterum Salomon sciens quoniam servos dei oportet temptari admonet dicens: Fili accedens ad servitutem dei, sta in iustitia et timore et prepara animam tuam ad temptationem. Et ut breviter dicamus, omnis adversitas que nos sine nostra occasione tribulat in hoc mundo baptismus ignis est. Quam si magnanimiter sustinueris nichil murmurans contra deum, imputatur tibi illa carnalis afflictio pro peccatis que commisisti. Etiam si tamen non peccasti, quod est difficile, et ignis ille temptationis circa animam tuam non invenit sordes peccatorum.

quas conmendat. conpensatiuam animam fa-
cit splendidiorem. Et quanto gravior
fuit temptacio tanto magis facit cla-
riorem animam. Et in aqua quidem semel
baptizamur. In igne autem sepe dum
vivimus. Quia enim vita nostra in hoc mun-
do numquam munda est a peccatis. Aut enim
videndo vel audiendo vel loquendo vel
cogitando que non expediunt semper
animus sordidatur. Sic numquam a no-
bis ignis tribulacionis recedere po-
test. Et ideo optabilis res est sapi-
entibus quoniam scriptum est beatus homo quem
dominus arguit super terram. Quamvis autem
secundum exteriorem rei ignis et ventilabrum
unus est sensus. Tamen sequens comparaciones ser-
monum puto differenciam esse ignis
et ventilabri ut omnis tribulacio que con-
tingit christianis secundum carnem sit bap-
tismus ignis. Persecucio autem gentilium
vel hereticorum sit ventilacio venti-
labri celestis. et permundabit aream suam

Area est ecclesia. Horreum autem
regnum celeste. Ager vero hic mun-
dus. Sicut ergo paterfamilias mittens
messores metit festucas de agro
et comportat eas in aream ut illuc
contereret et ventilet et discernat tri-
ticum a paleis. Sic dominus mittens
apostolos ceterosque doctores quasi messores
precidit omnes gentes de mundo in aream
ecclesie congregavit. Hic ergo triturati
discimus hic ventilandi. Quia enim gra-
num tritici inclusum in palea foras non
egreditur nisi fuerit trituratum. Sic
et homo de impedimentis mundialibus et de
rebus carnalibus quasi in palea involu-
tus difficile egreditur nisi fuerit aliqua
tribulacione vexatus. Sed sicut plenum
quidem granum mox ut leviter percus-
sum fuerit de palea sua exilit foras.
Si autem sterile fuerit tardius egre-
ditur. Quod si vacuum fuerit foras iactatur.
Sic omnes quidem homines in rebus carna-
libus delectantur. Sicut granum in palea
sed qui fidelis est et boni cordis habet
medullam mox ut leviter tribulatus
fuerit negligens que sunt carnalia
currit ad deum. Si autem modice

infidelior fuerit cum grandi tribula-
cione vix recedit et currit ad deum.
Qui autem infidelis est et vacuus omni-
no contritus fuerit sicut granum vacuum
de palea egreditur. Sic et ille de
carnalibus rebus et de impedimentis
mundialibus numquam egreditur ut tran-
sit ad deum sed illuc in malis constitutus
egreditur. Conteritur ut cum infidelibus
quasi cum paleis foras proiciatur. Et
sicut triticum primum quidem trituratur
et cum trituratum fuerit iacet cum pa-
leis in uno loco confusum postea autem
ventilabitur ut qui fuerant iam
distincta corporibus separentur et lo-
cis. Sic et populus in ecclesia vel motibus
conteritur carnalium passionum magis
semper urgencium vel castigacionibus
corporalibus quasi duris contusionibus vel
conculcacionibus iumentorum et superborum
quasi calcibus irracionalium iumentorum
ut distinguantur fideles ab infideli-
bus per diversas confessionum species.
Cum autem distincti fuerint ab invicem
actibus adhuc in ecclesia habentur con-
mixti. Ideo oritur persecucio quasi ven-
tus ut ventilacione christiani iactati qui
iam distincti erant actibus separentur
et locis ut sicut triticum mundum sic
sancti probati in regnis celestibus reponantur.
Videns ergo quia temptacio non perdit sed
manifestat eos qui in pace non appare-
bant. Sed forte dicas. Nonne melius erat
ut deus ab inicio electos homines vocas-
set ut non semper ventilaretur ecclesia
sed magis in pace consisteret. Audi nunc
quod tu potes cum sit messis tua in agro
triticum a paleis separare. Et si temp-
taveris nec paleas a tritico se-
paras et triticum simul cum paleis
perdis. Sic non potuit fieri de iudeis
vel de gentibus iam electos sine temp-
tacione distingueret et vocaret quoniam
qui non cognoscit christum nec deitatem eius
si errat vel peccat non apparet utrum
propter malum suum propositum peccat vel propter
ignoranciam. Si autem cognoverit
christum et iusticiam eius et erraverit vel
peccaverit tunc manifestum est quia
non ideo errat vel peccat quia nesciat/

quod sit Deus aut quae voluntas ipsius, sed quia non
diligit voluntatem Dei. Haec sine tempta-
tione quomodo fieri possunt? Ecce enim si
palma proposita non sit in stadio, athletam
volentem luctari culpare non potes quasi
infirmum. Incertum est enim utrum ideo luc-
tari non vult quia infirmus est, an quia non
videt propositam palmam. Quod si palmam vide-
rit et luctari noluerit, tunc manifes-
tius est quia propter desidiam suam non vult luc-
tari. Sic et gentilis qui resurrectionis
promissa nescit nec futurum esse iudicium
credit, non potest cognosci utrum ideo
non facit iustitiam quia non amat iustitiam,
an quia nullam mercedem sperat de ea. Si
vero factus fuit christianus et cognovit fu-
turum esse iudicium, tunc peccans mani-
festus est propterea peccare quia non peccat quod odit.
Adhuc forte dicis: Haec secundum hominem di-
cis; eius autem qui cordium et futurorum est cogni-
tor potuit scire quis qualis erat futurus.
Ergo audi: in iudicio Christi iusto non solum
quaeritur ut Christus cognoscat iuste homines
iudicare, sed etiam ut ipse homo cognoscat
se iuste iudicari a Christo, testimonio
cogitationum suarum et operum comprobantibus, sicut
scriptum est: Cogitationibus invicem accusan-
tibus aut etiam defendentibus, in die cum
iudicabit Deus occulta hominum. Iste:
Ecce homo et opera eius. Iste: Arguam te et
statuam contra faciem tuam peccata tua. Si
ergo homo non cognoscens Christum neque iusti-
tiam eius secundum scientiam Dei condemnatur a Deo,
quomodo cognoscet se iuste condemnatum?
Scit Deus quidem cordium cognitor, scit quia
iuste eum condemnavit. Ipse autem peccator
non intelligit iuste condemnatum se, et di-
cere potest: Clamat et ego si cognovissem
Christum et mandata eius servassem, fidem eius
et non declinassem a mandatis ipsius. Propterea
ergo omnes ad cognitionem veritatis adducuntur,
ut manifesti sint peccatores qui non ignoran-
tia iustitiae sed malo proposito peccaverunt,
et non ignorantes Christum recesserunt,
quod magis peccata dilexerunt diligentes. Ergo
vides etiam in omnibus vocabantur electi,
vocari non poterant. Quanto magis nisi non

possunt fieri christiani electi, nisi omnes de
christianis parentibus generarentur. Et non
tantum ideo fiunt christiani quia credunt in
Christum aut quia diligunt eum, sed quia de christia-
nis parentibus perveniunt, et votum eorum
fit non secundum fidem sed secundum genus. Neces-
sarium ergo est ut omnes boni et mali fiant
christiani et agnitionem veritatis accipiant,
et postea missis temptationibus pauci con-
gregantur et multi, ut impleatur quod dictum
est: Multi vocati, pauci vero electi. Numquid
tu reprehenderis quando a tritico separas
paleas et ita recondis? Nec est enim
ratio ut tu cum tritico reponas et pale-
as, quia nec necessariae sunt tibi ad usum.
Et quomodo Deum culpemus quia a fidelibus se-
parat infideles qui non perveniunt ad glo-
riam eius? Et illae quidem paleae habent
per naturam ut sint paleae, et triticum
esse non possunt. Infideles autem non per
naturam habent ut sint infideles, sed sunt
propria voluntate expellentes a se me-
dullam iustitiae. Si ergo illae paleae quae
non possunt triticum esse comburuntur in
igne, quanto magis infideles digni sunt ut combu-
rantur, qui poterant triticum esse si non a
se medullam iustitiae praecidissent.
Et vide quia non dixit: mundabit aream
suam, sed permundabit. Per tempora enim usque ad
consummationem saeculi necesse est ut diversis
modis temptetur ecclesia donec permun-
detur. Et ideo ecclesia Christi numquam sine
temptatione dimissa est. Et primum quidem
ventilaverunt eam Iudaei, deinde gentiles,
modo haeretici, postmodum autem venti-
labit antichristus. Quod enim quasi per modi-
cam auram non permundatur tota triti-
ci massa, sed leviores quaedam paleae modi-
ca aura iactantur, graviores autem
remanent et vacua grana. Necesse
est ergo ut maior expectet ventus et
graviores paleae et grana vacua iacten-
tur. Sic et quando modica est temptatio,
illi pereunt de ecclesia qui nihil sunt. Infide-
les plenius expellantur et permundetur
ecclesia, et non quidem modico flatu
temptationis sufflante pessimi

hoīes recedūt· Si aūt ſurrexerit
maior tēpeſtas· et illi q̄ videntur
ſtabiles ſūt euertūt· tūc venit ihc ad

Galilea ī iordanā ad iohēm·
quādo iohēs p̄dicabat/ dicens· pe
nitenciā agite· appropinquauit enī
regnū celoꝝ ut teſtimoniū acciperet
a iohē· Ecce agnꝰ dei ecce q̄ tollis
pctā mūdi· et ut ꝯfirmaret p̄dica
cionē ip̄iꝰ ut videntes hoīes xp̄m cū
eſſꝫ ſine pctō q̄ſi peccatorē baptizari di
cant apud ſe· Si ille d' cuiꝰ innocen
cia ipē baptiſta teſtimoniū dedit/ bap
tiſmū ſe neceſſariū ſe habē putauit
· quō nos ꝯtempnimꝰ penitenciā q̄
ſumꝰ corrupti pctīs· ſīc teſtificatꝰ
erat iohēs quō ego baptizo vos
ī aqua poſt me aūt veniet fortior me
ipē vos baptizabit ī ſpū ꝫ igne·
ideo tūc venit ut etiā hōc teſtimoniū
eiꝰ oſtenderet/ venit ut ī bapmō eius
aperiantur celi deſcendꝫ ſpūs· pater
clamet d' celo ꝫ ꝑ hōc manifeſtū aperia
tur efficiatur q̄a ve dignoſior
eāt iohē· Sicꝰ enī p̄ceſſit lucifer·
lux nō expectat occaſū luciferi ut
ita p̄cedat/ ſꝫ adhuc eo aſcēdente
egreditur ꝫ ſuo lumine obſcurat cā
dorem illiꝰ· Sic et· iohē p̄dicante
anī xp̄m ꝑprius nō expectauit ut cur
ſum ſuū iohēs implet· et ſic ipē
veniet ī mediū· Sꝫ eo adhuc docē
te aperuit ut ꝑ ꝯparacionē doctrine
ſue ut ex eiꝰ p̄dicacionē iohēs facet
nec uideri iuſticiā· Vn̄ poſtq̄ cepit xp̄c
p̄dicare ad ſe ꝯuenientibꝫ vniuerſis vo
luit doctrina iohis· vn̄ diſcipulis vi
dentibꝫ dicebant ad eū· Rabbi ecce
cui teſtimoniū ꝑhibebas· ecce q̄uō
hic baptizat et oēs veniūt ad eū
· Deinde venit ad baptiſmū nō ut ipē
remiſſionē pctōꝝ acciperet ꝑ baptiſmū
ſꝫ ut ipē ſāctificatas aīas relinqueret
poſt modū baptizandis· Adhuc autē
ut q̄ hūanā accepit naturā totū
hūane nate ī veniat ipleſſe miſte
riū ſ;ñ q̄uis ipē nō eāt peccator tamē
natꝰ ſuſceperat peccatricē ꝑpria
et ſi ipē baptiſmꝰ nō egebat tamē
carnali natā opus erat/ Iohēs ꝓhibebat eū dicēs

Ego a te debeo baptizari ꝫ tu ve
nis ad me· Quō ego diſcedo aſcēdē
tu vnde deſcendis· ergo ut tu me
baptizes nō ydonea racio ut iuſtꝰ
efficiar et dignꝰ celo· Vt aūt ego
te baptizem q̄ ē racio ut iuſtꝰ effi
ciaꝝ ſꝫ ipō es iuſticie radix ut in
celū aſcendas ſꝫ natā ī celo es· et
ſi voluntate d' celo deſcendis· Tu
es ſpūs ego caro· Nūq̄ caro ſpūm
ſanctificare poteſt· Magis autē
ſpūs ſāctificat carnē· Cuiꝰ enī eſt
creandi virtus ipiꝰ ē ꝫ ſāctificandi
poteſtas· Quis dīues a paupere
diuicias q̄rit· magꝰ aūt a diuite
paup· Oīe bonū d' celo deſcēdit
ī terram· Nō d' tra aſcēdit ī celum
Ille antiquꝰ lucifer q̄ mane orie
bat cogitauit apud ſe dicēs· Sur
ꝑ celū aſcendā et cetā· Si ꝫ ille ā
gelꝰ cōſtitutꝰ ꝫ ꝑ ſola cogitacione
ſuꝑbie depoſitꝰ ē d' āgelica gloria
ad ignominiā tenebraꝝ· Ego q̄d
merear pati· ſi hō carnalis et cor
ruptibilis ꝯſtitutꝰ tante ſuꝑbie
opus ipleuero ꝫ dignū me eſtima
uero totiꝰ creature dnm̄ baptizāo· et aīt ei ihc ſīn

Sic enī oportet nos iplere
oēm iuſticiā· nō denegauit/ emi
nencia poteſtatis ſuī· ſꝫ miſterium
diſpēſacōis oſtendit dicens ſine
modo idꝫ/ ſcio q̄a hoc ē iuſtū ut
tu a me baptizeris· ſꝫ modo ſine ut
iuſticiā baptiſmat/ nō v'bis ſꝫ fac
tis adimpleam prius ſuſcipiā et
poſtea p̄dicabo· Quꝯ ꝯ dicit· ſic ꝯ nos
oportet iplere iuſticiā oēm nō hōc
ſignificat ut ſi fuit baptizatꝰ ſꝫ ſic idꝫ/
q̄admodū baptiſmat/ iuſticiā pꝰ
factis ipleuit poſtea p̄dicauit· ſic
ꝫ oēm iuſticiā nō prius v'bis q̄ fac
tis impleuit· Vnde ꝫ lucas teſtat
d' illo dicens· Primū q̄dē ſermonē
feci d' oībus o theophile que cepit
ihūs facē et docē· q' ita ſꝫ oportet
nos oēm iuſticiā implere id eſt
quomodo et baptiſmū ipleuimꝰ

iusticiam. Quomodo implevit iusticiam per baptismum Christus? Sine dubio secundum dispensationem humane nature hominis. Est enim opus habere baptisma qui secundum naturam carnalem omnino sunt peccatores. Sed quomodo implevit iusticiam baptismi sic implevit iusticiam nascendi, manducandi, bibendi, crescendi, dormiendi et lassandi. Sic et suscipiende temptationis, sic et timoris et fuge et tristicie, sic passionis et mortis et resurrectionis implevit iusticiam eorum secundum dispensationem quam suscepit humane nature. Omnes iusticias istas implevit. Ergo sic et natus est non ut deus sed ut homo, quasi homo sic crevit, sic esurivit, sic temptatus est, non homo purus sed deus in homine, quasi homo sic alligatus est, sic flagellatus est, sic crucifixus est et mortuus est, non homo sed per dispensationem deus quasi homo. Si autem hec omnia purus homo implevit, iam non secundum dispensationem humanam implevit omnia sed secundum naturam. Quid autem dispensationis est ante contra naturam, sed ea que passionis sunt homo passibilis paciatur. Quid autem dicenti: Ego a te debeo baptizari? Respondit non ita, iterum sine ostendit quia ipse postea baptizavit in hoc mundo in secretioribus libris hoc scriptum sit hoc manifeste. Et in hoc eos quos baptizavit cum aqua. Ille autem in hoc est in spiritu. Ihesus autem baptizatus

Confestim descendit de aqua. Non ideo quod causa positum est quia confestim ascendit de aqua. Quid enim necesse sit si tardius ascendisset? Ergo potuit sic dicere: Ihesus autem baptizatus ascendit de aqua. Puto autem factum Christi ad misterium primum omnium qui postmodum fuerunt baptizandi. Ideo dixit confestim et non dixit egressus est sed ascendit, quia omnes qui digne secundum omnia membra iusticie formati et consummati baptizantur, in ipso confestim de aqua descendunt, id est proficiunt ad virtutes, ad dignitatem sublevantur celestem. Qui enim ingressi fuerint in aquam carnales et filii Ade peccatores, confestim de aqua ascendunt spirituales filii dei facti. Et ne michi dicas quia multi qualescunque fuerunt ante baptismum tales et permanent post baptismum etiam quando in penitencia baptizantur, nec toto corde penitent illos fuisse quod fuerunt sed retento peccandi proposito baptizantur. Ideo non proficiunt de aqua. Ergo quid ex culpa non proficiunt baptizati quod ad baptismum. Scriptura enim de potestate baptismatis loquitur. Quid enim potest expresstare baptismus qui indigne fuerunt baptizati? Aut certe de aqua confestim festinans ad temptationem contra dyabolum ad liberandum humanum genus. Misericordia enim eum urgebat. Sicut enim dux contra tyrannum deputatus ad bellum mox ut signum expeditionis et processionis accepit festinat exire, sciens quia tarditas eius deperditio est provincie. Nam tyrannus sciens adversum se principem deputatum, et si levius acturus fuerat, crudelius agit. Sic et Christus ex quo baptizatus signum accepit festinabat exire accipiens spiritum sanctum quasi arma celestia. Et ex re sciens quia tarditas eius interitus erat mundi. Nam dyabolus audito quod filius dei descenderat in hunc mundum adversus eum vehemencius festinabat omnium hominum corda in peccatis et in infidelitate concludere, putans se tantum posse perdere quantum non possit Christus salvare. Et aperti sunt celi ei. Non corrupta est ei creatura ipsa celorum, sed per baptismum oculi sensus eius aperti sunt ut videat que sunt super celos. Si ipsa creatura rupta fuisset non dixisset ei aperti sunt, quia quod corporaliter aperitur omnibus est apertum. Quod autem spiritualiter illis solis qui illuminantur in spiritu. Sicut Stephanus qui repletus est spiritu sancto dicebat: Video celos apertos et filium hominis stantem a dextris dei. Sed dicet aliquis illis: Quid est ante celos filii dei clausum? Clausi erant celi qui etiam in terra constitutus erat in celo, sicut ea que superius dixi. Sic nos oportet implere omnem iusticiam bene intellexisti, non dubitas

secundum quod misterium aperti sunt ei celi. Verum
scilicet secundum dispensationem humanam baptiza
tus est secundum autem naturam divinam baptismo
non egebat. Sic secundum humanam dispensationem
aperti sunt ei celi secundum naturam autem sua e
rat in celo. Ergo deo non deo aperti sunt po
sito ergo tamen nec primo homini extra
deum sed deo quasi homini ut exemplo eius in
telligamus. quia omnes homines recti qui bapti
zantur merentur habere spiritum sanctum. si
militer aperiuntur eis celi et vident
ea que sunt in celo non carnalibus oculis vi
dendo sed spiritualibus fidei credendo. qui
enim non credit ea que gloriosa et stabilia
a deo reposita promittuntur in celis ante
oculos cordis eius obscurati sunt celi. Qui
autem firmiter credit et quasi ad illud quod
videt tendit illi aperti sunt celi et cum
corpore est in terra animo est in celo. Ve
rum oporteret credere quia vere aperti sunt
ei celi quia forte erant invisibilia obsta
cula quedam propter quibus obsistentibus anime
defunctorum introire non poterant celos
que homines nec clausa possunt aspicere
nec aperta cum sine hoc modo sive alio
[illegible] intelligatur. Celi omnino aperti sunt
omnino sic est intelligendum aperti sunt ei ce
li id est propter eum. gratia eius aperti sunt celi. non
autem ei sed omnibus propter eum. Et si in singu
lis quibusque generationibus erant quibus a
perirentur. tamen iterum ceteris peccatoribus
claudebantur et nullus poterat esse tam
iustus ut dignus posset esse aperire por
tas celorum ad merendum omnium hominum.
Postquam vero natus est christus baptizatus est sanc
tificatus est gratia illius solius. aperti sunt celi
utputa si ad imperatorem [illegible] homo
qui quod beneficium dignitatis et ipse tamen
[illegible] non habet fiduciam petendi neque
amicitiam impetrandi vadit ad fratrem
magni imperatoris vel ad amicum carissimum
ut intercedat ad illum sic illi dicit Ecce
ego non beneficium illi do sed tibi id est propter
te illi do. Verum non illi donatur cui datur
sed illi propter quem datur. Sic et hic dicitur ei
aperti sunt ei celi id est propter eum nobis aperti sunt
[illegible] autem manifeste scire
christum ei si aperiebantur iterum clau
debantur. Verum iusti quidem forsitan
ascendebant in celum. peccatores autem

neque. Forte autem dixit forsitan in quibusdam
placeat et ante adventum christi iustorum animas
ascendere potuisse in celum alioquin nullam
animam ante christum arbitror ascendisse in ce
lum ex quo peccavit adam et clausi sunt ei ce
li. sed omnes in inferno detentas propter quas
etiam descendit ad inferos sicut ipse in sapientia
dicit. Descendam ad inferos partes terre
et visitabo omnes dormientes et illu
minabo sperantes in deum. aperti sunt ei
celi. sic aperti sunt ut numquam clauderentur.
Ecce baptizato quidem christo aperti sunt ei tan
tum postquam vero tyrannum vicit per crucem
et resurgens ab angelis portabatur in ce
lum videntes angeli portitores quia celi
celi non erant iam claudendi sed omnes iusti
et peccatores pariter ascensuri erant in
celum et statim ante tribunal christi quoniam
non erant necessarie porte celi celo pos
tea numquam claudendo. Ideo dicunt. Aperite
portas et introibit rex glorie. Iam enim
erant aperte et tollite portas principes
vestras. Ante ista celi sunt scripture divine
prophetarum apostolorum in quibus habitat deus de
quibus scriptum est. Quoniam videbo celos opera
digitorum tuorum. Ergo qui baptizatur et
qui meretur accipere spiritum sanctum aperiuntur
ei omnes scripture ut intelligat que ibi po
sita sunt misteria deitatis. propterea autem
in omnibus aperiuntur. quoniam quidem falsum baptismum
habentes non possunt accipere spiritum dei
tatis. quosdam autem non baptismus impedit
ne accipiant spiritum deitatis et aperiantur
eis scripture sed propositum malum quamvis
fuerint baptizati. Sicut enim in celo celatur
deus sic et in scripturis absconditur. Et sicut hoc
celum corporale omnes quidem homines vident
non autem aspiciunt deum habitantem in eo
sic et scripturas divinas omnes homines le
gunt non tamen omnes intelligunt deum
deitatis positum in scripturis nisi qui fuerit
sic baptizatus ut accipiat spiritum sanctum.
Unde et apostoli priusquam baptizarentur in spiritu
sancto clause erant eis scripture exponen
tes de christo sicut dictum est scriptum est. O tar
di corde in omnibus que prophete dixerunt. post
quam vero apertum est aperuit eis sensum
et sufflato spiritu sancto tunc reserate sunt
omnes scripture ante oculos cordis eorum
ut intelligerent que scripta erant

de xpo et ideo forte hic dicit apti
sunt ei celi. Apti merito autem videt
scindi celos. Quia sicut evan
gelista scripture manifeste sunt non co
asse. Nam quotidie sicut consumatores
sedi ex eis accipiunt exempla sicut
meritum aut etiam cisse sunt et inutiles
facte quia postquam iam legem et prophetas non
utimur sed evangelio xpi quasi celo
sublimiori et nobiliori. *[descendit]*

sicut columbam et venientem super se
In xpo misterio natus est xpo filius in
misterio et spiritum sanctum accepit. Sed enim
filio dei baptismum recipiente a spiritu
descendente unus in forma stabat huma
na. Alter in specie descendebat columbe
Tertius ~~aut~~ autem nec in forma sta
bat humana nec in specie descendebat
columbe sed in voce tantum audiebatur
descendente desursum. Ex hoc confes
sio est insipientium hereticorum. Prude
tiores autem heretici non dicunt tres u
num esse deum sed tres habere eandem sub
stantiam quemadmodum magister mater domus quod homines
sue conficerunt. Videatur quod enim quis
cum sit equalis non dixit in dilectus
ut ne quemadmodum deus. Ita et spiritus sanctus
videatur patrem xpi fuisse. Nam si equales
sunt per omnia quemadmodum ille paternitate
est honoratus sic et spiritus sanctus. Si autem deus
quid pater est quia filium habet spiritus autem
sanctus non est pater quia non filium habet non est per
omnia equalis. Non dictum est hic est filius meus
dilectus nec cum xpo etiam filius est quemadmodum
modum xpo. Si autem non est filius quemadmodum
xpo sed minister xpi fidelis non est xpo
equatus

Spiritus sanctus habuit speciem
columbe quoniam pre omnibus animalibus hec cul
trix est caritatis. Omnes enim species ius
titie quas habent servi dei in veritate pos
sunt habere et servi dyaboli in simula
tione. Habent enim dyaboli et mansuetos
et humiles habent castos et elemosina
rios et omnem speciem boni quam faciunt
dei ad salutem ipsam et dyaboli in dominum
ad seductionem ut inter bonum verum

et bonum simulatum confusio ut simplices
homines qui boni dei et boni simulati intelli
gere differenciam caute non possunt du
cunt bonos dei veros incurrunt in se
ductores dyaboli. Solam autem caritatem
sanctam spiritus non potest inmundus spiritus
imitari. Omnes ergo species iusticie inveniuntur
sola gratia vere caritatis dei non invenitur
nisi est servus dei. Ergo hanc privatam
speciem caritatis sibi soli servavit spiritus
sanctus ut per nullius iusticiam et testimonium
sic cognoscatur. Ubi est spiritus sanctus quemad
modum per gratiam caritatis *[hic est filius meus dilectus]*

in quo complacuit. Et vide in monte sic dicit
hic est filius meus dilectus in quo complacui
ipsum audite. Hic autem tantum dixit In quo
complacui quia illic ex parte cognoscebant
iam filium dei. Et quia putaverunt erran
tes xpum moysi et elye similem esse
Ideo addit ipsum audite. Non ut leges
et prophetas non audiatis quam legem et prophetas
ut servirent quia deus ipse est legis et
prophetarum. Hic autem cum adhuc cognoscitur
xpi persona non conveniebat dicere ipsum
audite. Quia quando persona firmiter
cognoscitur tunc et fideliter doctrina susci
pitur quoniam persone dignitas commendat doctrinam *[et ductus est a spiritu]*

C. iiij.

In desertum ut temptaretur a dyabo
lo. Ex eo quod subiungit ductus ut tempta
retur a dyabolo ostendit quia a spiritu sancto est
ductus sed non quasi maior precepto sed quasi
maior minorem hortatu. Nam non solum
ductus dicitur adductus dicitur quasi alterius po
testate ducitur. Sed etiam ille alterius ra
cionali exhortacione placatur. Sicut de scriptum est
de andrea invenit symonem fra
trem suum et dixit ei invenimus messy
am qui dicitur xpus et adduxit eum ad ihesum
et certe non potestate eum adduxit sed ra
cione placavit quemadmodum si magister mili
tum videt dominatum tyrannum et debel
consilium regi dicens Exi obviam illi quia
tota perit provincia. Nam fortior est tua
fama quam mea virtus. Et certe rex a
magistro militum ducitur. Ad homines quidem
dyabolus vadit ut temptet eos nam homines
ad dyabolum ut temptetur ab eis. Quia
autem adversus xpum dyabolus ire non

potat' sed contra dyabolum xpe prestat // Constat i nobis esse quinque baptismata. Unum i verbo s. et xpus dicit et vos mundi estis propter verbum qd' locutus sum vobis. sedm i aqua s. tinctis e manifestum. tertium aut in spu s. sceptum e. Ihoes quide baptizauit vos aqua. vos aut spu sco baptizabamini. Qrtum vo p igne qd e temptatio psens. qm aut baptizant' hoies et i igne testis e dns p ysayam Et auferam inqt sordes filiorum isrl' d' medio eoz et sanguine eoz mundabo i spu iudicij z spu combustionis ortoris // Consequit' pphta aut. q' ma p basti nos igne et postmodum Transiuimus p igne z aqua z i duxisti nos i refrigerium. sic em aurum et argentum combustis i fornace sordibz colatur. sic ho in fornace temptacois nisi deposit' pctis sanctificat'. Qntum i morte s. ipe dicebat. Baptismo habeo baptizari et quo coartor usqz dum pficiat'. Anima aut pccon iustificatus e a pcto. Ille aut pctis remittitur i morte sac q' itelligit' pro q' pcto itroducta e mors. Ita si ppt' pctis moritur ho sine dubio soluitur ppt' qd moritur. sed dns p'ps baptizatus e i vbo factus sb lege d' ihoe acto i aq a pre vo i spu. Nunc a spu ducitur i desertum ut baptizet' i igne temptacois postmodum aut baptizandus i morte // Nunc nunc videamus q' sit qui baptizant' i igne et qui baptizant' i igne. Ut aut sciamus vidcudum nobis e qd e qd' dicit. Tunc ductus e qui qui pr' clamauit d' illo. hic e filius meus dilctus i q' m' cplacui. videce q' qa nemo baptizat' i igne temptacois nisi q' factus fuit filius di. Qm dum em cathecuminus e ho mundum abrenuntiat dyabolo z oibz opibz eius plenius baptizatus a xpo se reddit dicens. abrenuncio sathane z omnibz opibz eius. Sic cathecumino ei constituto qsi suspectus. adhuc p9 baptismum aut qsi alienum factum tota virtute psequitur

Baptismus aut signaculum e fidei. Nunc miles p9 miliciam signatur ut iam sedeat z quiescat. sz magis an miliciam et postmodum militet et laboret. Ita et athleta ante certamen ~~certamen~~ vngit' ut luctet' ut sic et spualis homo sed oleo crismatis vngit' ut contra dyabolum qsi spualis athleta luctet'. Oz quia nitiorum temptati fuerit superantur et pereunt illi tales a spu no ducunt' ad temptatione suscipiendam nec sut filij. Qm q' spu di agunt' hij filij sut dei. sz a pctis expelluntur ppis. Q' aut a spu dei ducuntur ad temptatione no superantur. Uerum tamen dyaboli i igne non baptizant'. Quare qa no potest fieri ut depositis sordibz emendet' q' totus e sordidus. Sicut lateron aqua lauando nunq aliquid mundatur sz magis commoto luto amplius sordidatur. Ille em mundat' i q' e aliquid bonum qd' emendet'. ut puta bonus homo si carnalibz vicijs sordidatus fuit temptat' ut bonum eius illud emendet'. In illo aut quid mundatum est i q' nichil e bonum. Secundum hoc tu videns aliquem puersum xpianum nunq temptari a' periclitari. cum videris hereticum nunq psecutorez temptationum pati noli scandalum pati nec dicas. quo heretici nunq psecutione patiunt' sz semp fideles. Quo mali hoies nunq periclitant' sz sp boni. Scito quoniam qui filij di sut hij tantumo i temptacoibz baptizant' i igne. Veniat tibi i mente qd' docuit te paulus apostolus dicens. Et omes volentes pie viuere psecutione patiunt'. Mali aut hoies z seductores pficient i peius errantes et i errorem mittentes // Nunc videamus qui baptizatur i igne postq baptizant' i aq. Postq fuit baptizatus i spu i qrto loco baptizat' i igne. Multi autem etiam cum aqua baptizati fuerint non baptizant' i spu. Nisi em quis an baptismum aque sic deposuerit a

se totum peccandi proposito ut dignus
sit spiritus sanctus in templum cordis sui
suscipere non baptizatur in spiritu nisi
quia spiritus sanctus fugit hominem fictum
et non habitat in corpore subdito pec-
catis et ideo non fit filius dei. Et hii
sunt qui cum temptati fuerint superantur
et pereunt. Qui videntur quidem
filii dei facti propter aquam baptisma-
tis. Revera autem non sunt filii dei quia
non sunt in spiritu baptizati. Nam corpore
quidem baptizati sunt animo autem cathe-
cumini sunt quia aqua corpus baptizat
spiritus autem animam. Ergo non solum duc-
tus est christus in desertum a spiritu. Sed omnes
filii dei habentes spiritum sanctum ducuntur
a spiritu in desertum ut et ipsi temptentur
a dyabolo. Qui enim habet spiritum dei non
sunt contenti sedere ociosi. Sed ipse
ipse spiritus qui est cum eis urget eos ad
aliquod opus apprehendere magnum
cum dyabolus adversatur quod est in deser-
to. Ut autem intelligas quod omne bonum
quod secundum deum est bonum in deserto est
videamus autem quid est desertum. Est autem
desertum secundum deum et est desertum secundum
dyabolum. Nam carnalis domus dyaboli
est et omnis iniusticia epulacio eius
est. Quantum ad deum desertum est quoniam non
est in ea iusticia dei. Spiritus autem domus
dei est et omnis iusticia eius epulacio
est ipsius. Quantum autem ad dyabolum
desertum est quia iniusticia non est in eo quia
dyabolus delectatur. Est quare natura car-
nis dyaboli domus est quia omne malum
intus in carne est. Quia secundum voluntatem
carnis est et intus in mundo est quia secundum
voluntatem mundi est. Omne autem bonum
foris est extra carnem quia non secundum volun-
tatem carnis foris est extra mundum quia
non est secundum voluntatem mundi. Vides e-
nim ergo quia omnes res spirituales
extra fines carnis est foris et quasi in
deserto est et extra fines mundi est foris.
Unde qui vivunt secundum dei manda-
tum exisse dicuntur de mundo non cor-
pore sed conversatione exisse dicuntur
de carne et in spiritu esse. Domus

autem dei spiritus est quia omne bo-
num intus in spiritu est quia secundum vo-
luntatem spiritus est. Omne autem malum
foris extra spiritum est quia non est secundum
voluntatem spiritus. Vides ergo quia omnes
res carnales foris extra fines spiritus
est et in deserto est. Ergo quantum ad deum
desertum est natura ubi non est via iu-
sticie in qua non invenitur aqua spiritus sancti
Et est inpenetrabile desertum de
quo et propheta dicebat. Oriuntur in te
anima mea in terra deserta et in via et
in aquosa. Quantum autem ad dyabolum
desertum est omnis res spiritualis et
est laudabile desertum. De isto deserto
dicebat deus ad pharaonem Dimitte
populum meum ut serviat michi in deserto.
In isto enim deserto vult deus omnes su-
os sibi servire. Ad istud desertum
omnes filii dei qui habent spiritum sanctum exe-
unt ut temptentur. Reputa proposu-
isti non ducere uxorem. Duxit te spiritus
sanctus in desertum id est eiecit te extra
fines carnis et mundi ut tempteris
a concupiscentia carnis quia non habet
castitatem in se vel delecteris in ea secundum
carnem. Si autem intus eras in carne
et in mundo id est secundum naturam carnis
et mundi haberes uxorem non temp-
taberis. Quomodo temptetur enim in car-
ne libidine qui cottidie est cum uxo-
re. Proposuisti ieiunare extra fines
carnis et mundi existi ut tempteris
in fame a spiritu gule. Si in finibus
autem carnis et mundi positus mandu-
cabas et bibebas non temptabaris a
spiritu famis et gule. Quomodo enim tempte-
tur in fame a spiritu gule qui numquam e-
surit. Ecce et dominus numquam temptatus fu-
isset in fame nisi quadraginta diebus ie-
iunasset et tunc esurisset. Proposuisti elemo-
sinas facere proximis foras existi quia
natura carnis et mundi non delectatur
dare sed accipere. Si autem non dabas
temptabaris a spiritu avaricie. Statuisti pro-
ponis humilitatem servare existi in deser-
tum ut tempteris a spiritu superbie quia
caro et mundus in humilitate non delec-
tantur. Exurget aliquis dyaboli
angelus qui te conculcet et iniuriet

humilitatem servare. Dum vides quod in hoc seculo humilitas contempnitur dolens eam servasse quia superbia honoratur. Et tunc habes omnes species victorie nonne sine temptacionis a spiritu vane glorie suscipis enim gloriari quia vicisti quia spiritus vane glorie precipue a sanctitate nutritur. Scire autem debes quod filii dei non possunt temptari a dyabolo nisi in deserto exierint sed ea que diximus hoc est nisi proposuerint aliquas studere virtutes. Filii autem dyaboli et intus in carne et in mundo constituti constringuntur et pereunt. Quomodo verbi gratia bonus homo si uxorem habuerit homo est enim esse intus in carne non temptatur in libidine non fornicatur sed sufficit ei uxor sua. Malus autem et intus in carne constitutus licet habens uxorem fornicatur et non est contentus una ista. Filius dei si intus in carne fuerit manducans et bibens non temptatur in esca non inhebriatur non se delectatur sed mensurate manducat et bibit. Filius autem dyaboli et intus manducans et bibens non est contentus mediocribus cibis et potibus sed inhebriatur et ad lautiores cibos extenditur. Iterum filius dei si intus sit in carne nemini aliquid dans non temptatur quia alteri non tollit. Malus autem intus nemini dat tamen alienum tollit. Et sic in omnibus rebus tractans invenies. Vides ergo quia est et ista differentia distincta inter filios dei et inter filios dyaboli. Quoniam filii dyaboli non exeunt ad dyabolum ut temptentur sed dyabolus venit ad eos ut temptet licet non exeunt extra carnem ad illum sed intus in carne devincuntur ab illo. Quis enim apud habet foras ad certamen exire qui non desiderat vincere sed dyabolus venit ad illos quasi ad familiam suam. Filii autem dei foras exeunt ut temptentur ab illo licet extra fines carnis quia si intus fuerint non potest ad illos venire dyabolus quia dei sunt nec potest illos temptare sed supra diximus. Ergo quia dyabolus non potest intrare ad illos sed ideo et qui fuit gloriosiores filii dei extra fines carnis exeunt contra illum quia victorie gloriam concupiscunt. Propterea in hoc loco non dyabolus venit ad christum ut temptet eum sed ut christus exiit ad dyabolum ut temptaretur ab eo dans suis exemplum. Hec omnia diximus propter illud quod ait. Non solum ideo temptabatur quia ieiunabat sed ideo etiam ieiunabat quia temptabatur. Ieiunium autem non est irritacio passionis sed expugnacio ei. Ergo ieiunanti [illegible] et non intres in temptacionem. Placuit autem deo inducere te nisi dicas quia perdidi factum ieiunii mei. Nam et si non tibi proficit ieiunium tuum ut non tempteris tamen ad illud tibi proficiet sine dubio ut a temptacionibus non vincaris. Sic primo profuit multis modis. Dyabolus audierat quia christus natus est in hoc mundo ut angelis predicantibus ad pastores vel pastoribus referentibus ad mariam vel magis convenientibus in ierusalem adorare cuius stellam viderant vel iohanne ostendente Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi sed faciebat incertum natura eius carnalis. Dicebat enim apud se hic non potest esse filius dei qui de muliere et viro est natus. Nam et ideo desponsata et domi habita natus est ut partus maritalis dyabolo tela[illegible] celaretur. Si autem de simplice natus fuisset facile potuit cognoscere dyabolus quia filius dei est. Cogitaret enim apud se maria non est et si fornicata fuisset ergo sine dubio scirem quia omnis fornicacio me ministrante committitur. Sine dubio iste filius dei est. Nec enim potest fieri ut de muliere homo sine viro nascatur. Ideo desponsata intravit in domum Ioseph ut dum maritalis conceptus estimatur unigeniti dei nativitas non cognoscatur. Hic est rex glorie qui pannis involutus nec locum in diversorio habere poterat sed in presepio positus est. Hic creator est rerum qui creavit et per singulos gradus etatis ascendit

Hic est ille servus qui cum peccatoribus et pro peccatoribus
est baptizatus. Ergo ipse eum temp
tabo et si quidem invenero eum hominem
simpliciter puto dominabor illius sicut omnium
hominum. Si autem invenero eum secundum auditum
filium dei postmodum recedam ab eo nec
congrediar contra eum, quia qui vadit con
tra fortiorem se occasionem vult victo
rie perdere. Si autem subduxit se et evacua
vit virtute illius. Sciens ergo
dominus cogitationem dyaboli qua vole
bat eum temptare, processit contra eum non
quasi deus sed quasi homo magis autem nec
in toto quasi deus nec in toto quasi homo. Nam
quemadmodum quadraginta dies non esu
rire non hominis est erat, sic aliquando esuri
re non erat dei. Ieiunavit ergo quadragin
ta diebus propter duas causas: primum ut
nobis adversus temptationem ieiuna
di daret exemplum. Deinde ut qua
dragesimum ieiunium nostri ponat mensuram.
Esurivit et ut ne nimis su
pra mensuram ieiunans manifeste in
telligeretur deus et si dyaboli quidem
spem extingueret suam autem victo
riam impediret. Statim dyabolus quando
videns per quadraginta dies ieiunan
tem desperaverat, postquam sensit esuri
entem iterum cepit sperare et sic ac
cessit ad esurientem et invenit virum
nunquam esurientem et dum temptat esu
rientem vincitur a non esuriente. O ce
citas dyaboli manifesta quo suspica
tus est non esse filium dei per quadraginta di
es esurientem sensit et per quadraginta di
es non esurientem non intellexit. Nam
simpliciter esurire hominis est, ita per quadraginta di
es non esurire hominis non est. Non cogi
tavit quoniam qui naturaliter non vere non esurit
per tot dies esurire potest. Qui autem non
esurit per tot dies non non potest. Fortis
ad ea que infirma sunt potest descendere,
infirmus autem ad ea que fortia sunt ascen
dere non potest. Sic ergo magis ex eo quod
per tot dies non esurierat intelligere
debuerat quia deus est quam ex eo quod post
tot dies esurit quod homo est. Nam deus que
hominis sunt agere potest, homo autem que sunt dei
agere non potest. Sed forsitan dicis Moy
ses et Helyas quadraginta dies
ieiunaverunt et homines sunt. Illi

ieiunantes esuriebant et sustine
bant. Iste autem quadraginta diebus non
esuriens esurivit. Hoc est enim quod dicit: Et cum ie
iunasset quadraginta diebus postea esu
riit. Esurire enim et non manducare pati
entie est humane, non esurire autem est po
tentie divine. Quod ergo quadraginta diebus
non esuriit postea esuriens demon
stravit quia esuritio eius voluntaria fuit
non necessaria. Quod ergo est simpliciter sicut dyabolus
omnes homines excecabit ut non cognos
cerent quod est bonum, sic modo invisibiliter
ipse a Christo excecatus est ut non cognos
ceret Christum. Cogitavit enim apud se si
potuerit de lapidibus facere panes vere
filius esset dei, si autem non potuit homo est.
Sed quam fuit cogitatio ista prava. Hoc enim
potuit cognoscere si filius
dei erat aut non. Primum si filius dei erat
nec esuriebat, quando enim non vincerat
necessitatem nature carnalis que ipsam
necessitatem in natura creavit et ut
quid de lapidibus faceret panes qui panem
cum omnibus aliis rebus ex nichilo cum
voluit fecit. Deinde et si esuriebat
propter corpus et volebat facere faciebat
quando ipse volebat non quando dyabolus
provocabat. Si ergo non faceret verum sciebat
verum. Ideo non fecit quia non potuit quasi
homo aut quia voluit quasi deus qui et fecit. Nam
nec fecit nec dixit possum et volo
ut ne ostenderet esse filium dei nec dix
it non possum ne se ostendat menda
tem confitens se hominem cum esset deus.
Sed quid non dixit: non in solo pane vi
vit sed in omni verbo dei ut non videatur de se
dixisse sed medio modo. Non in pane solo
vivit homo quod poterat respondere et filius
dei abscondens se ne ostenderetur quod potest
et homo astutus excusans se ne ostendatur
quod non potest. Sic ergo cum ex hoc responso nichil
certum addiscere potuisset utrum deus esset
an homo assumpsit eum ad aliam temptationem
dicens apud se: Iste qui in fame non vin
citur et si non filius est dei tamen servus est.
Valet enim omnes sancti et spirituales fame
non vinci sed postquam omnem necessitatem
carnis vincunt per vanam gloriam cadunt.
Ideo cepit eum temptare in gloria vana quoniam

Audis dicentem ductum a dyabolo· nichil
cogites de potentia dyaboli quia po
tuit ducere xpm sed de paciencia xpi mi
rare quia sustinuit ut a dyabolo duce
retur· ergo in sequente domino non infir
mitas sed paciencia est· In ducente autem
diabolo non est virtus sed superbia est quia dyabo
lente xpm non intelligens quasi mor
nutu tuum ducebat· Ille ductus est ut nos vo
luntatem dyaboli non sequamur· et sta
tuit eum supra pinnam templi· sed forte
cogitamus quomodo in corpore constitutum
omnibus videntibus statuit illum super
templum Si potestatem xpi consideramus intelligi
bilia inveniuntur omnia· forsitan enim
diabolus quantum ad se sic eum assumebat ut
ab omnibus videretur· Ipse autem nesciente
te dyabolo invisibiliter sic agebat
ut a nemine videretur sicut scriptum
est de domino· Ipse autem transiit per medi
um eorum et abiit· sic enim abacuc
homo constitutus a nullo est visus quando ab an
gelo per comam capitis portabatur
de Judea in Babiloniam quanto magis
est credibilius de xpo non fuisse visum
cum volens a dyabolo assumeretur·
Et statuit eum supra pinnaculum tem
pli· Cogitavit enim apud se si misse
rit se per aerem scio quia filius dei
est sine dubio enim emittet se ut cog
noscat quid est· Si autem non potuerit
se mittere scio quoniam homo est· Cur ergo
a aut concupiscencia vane glorie ipse venit
de celo· Nam cum esset angelus volens
se ostendere deum perdidit et illud quod
erat dum voluit apparere quod non
erat· sic putavit et xpm concupiscen
cia vane glorie agere· Nam sicut diffici
le aliquis suspicatur malum qui ipse est
bonus· sic difficile aliquis suspicatur
bonum qui ipse est malus· Iterum hanc posi
cionem quomodo potuit cognoscere si filius dei
esset an non· Primum volare per aerem
non est proprium opus dei quia nec est
hominis utile aliquem ut ad animam vel ad
corpus· Si ergo nulli necessarium est neque
proficit ad salutem volare autem aliquo
provocatus propter ostentacionem solum hoc

facit et hoc ex dyabolo potius quam ex deo
· Si homini ergo dignitatem et sapientis suf
ficit esse quod est et non est necessarium
ei apparere quod non est quia non hoc homini
prodest quod videtur ab aliis sed quod est apud
se quanto magis filius dei ostendere se ne
cessarium non habet sine causa ali
cuius utilitatis cui nichil necessarium
est sed totum possidet in natura sua quomodo ne
mo potest tamen eum cognoscere quantum est apud
se· Si ergo non volaverit quomodo potuit per
hoc cognoscere· Verum non potuit propter in
firmitatem quasi homo aut noluit propter va
nitatem quasi deus quia non credidit fuat
sed temptatus vide superbiam inimici
quomodo ipsa invitacio eius iniuriosa est
et nunquam dicere descende per aerem ambu
lans sed quod mitte te deorsum nec te
nuit cogitacionis ne forte si vere filius dei
inveniatur illi fecisse iniuriam· sed
nichil dubitat dicere nec facere quoniam
est sibi reliquit quod peteret et tamen non
impulit non tetigit non appropinquavit
sed tantum dixit si filius dei es mit
te deorsum te ut sciamus quoniam omnis qui
obaudit dyabolo ipse se deponit
deorsum· Nam dyabolus ad malum hor
tari potest cogere non potest· O dyabo
le quoniam filius dei angelorum manibus por
tatur· legisti et quia super aspidem
et basiliscum calcat non legisti sed illud
quod est exemplum profert superbus quasi hoc
autem tacet quasi astutus· Nam et vere
filius dei angelorum manibus non portatur
sed ipse magis angelos portat· Nec enim
creatura portat creatorem sed creator
creaturam· Si autem creatura baiulat
creatorem· ergo creator antequam fecerat cre
aturam a quo portabatur· Nam ut xpus
cum portabatur in manibus angelorum non
quod portabatur ut non offendat ad la
pidem pedem suum quasi infirmus sed propter ho
norem potestatis quasi dominus sicut scriptum est
Qui sedes super cherubin appare· Et
illud quando quod referat dyabolus
quasi persona xpi verum est dicitur· Si
enim quoniam tu es spes mea altis

sinū posuisti refugiū tuū z certa
oz nō d xpo dictū ē tantū s; hom
homī iusto q̄ psonā xpi suscepit
Hō dixit nō temptabis me dnm
deū tuū ne se manifestaret deū
oz ita nō teptabis dnm deū tuū
etc. g° ex hoc responso trāsit ad
terciū aū dixit eīn tria hec recia
extensa habes sup oem mūdū
ut q̄cūqz euaserit d' recibz gule i
currat i recia vane glīe q̄ eua
serit d' recibz vane glīe icidit in
recia auaricie d' hijs aū tribus
nullus homī ad pfectū euasit et si
euaserit nō integer s; cruētus e
uasit h' aūt iam recia ventris dis
rupit recia vane glīe cūsenut
ponā ei nūc recia auaricie et os
tendā illi oīa regna mūdi. Si
cōcupierit ea scio q̄a hō ē. Tam
omēs hoīes pp̄t pecūnie auariciā
z pp̄t vanos honores seruiunt
michi. Si aūt cōtēpserit ea scio
q̄a filius dī ē nec eīn potest desiderare
q̄d ipē creauit nec delectatur
terrenis q̄ fruitur celestibz. Nā z
si aliis mētiebatur dyabolus sua
eē oīa apud se dicebat tamē q̄a nō
erant eius s; dī. Cū ipē dyabolus cir
cuiens oem terram excelsiorē ce
teris cōgnoscebat. Et ostendit illi
oīa regna mūdi z honores eorū
forte tractans apud se q̄d potuit
eē. Ille mons d' q̄ omīs tra vide
batur etsi erat sup oem terram tā
qūtū z si ad diuinitatē suā videbat
tamē qūtū ad dyabolū illi osten
dē nō poterat quē hoīez estimabat
oz ita itelligendū assūpsit eū su
per montē excelsū q̄a quātomagis
excelsior fuit mons tātomagis
aspicienti ex eo spaciosior videtur
Ostendit aūt ita ut nō ut ipā reg
na vel ciuitates eorū ut ipsos vel
argentū vel aurū videret s; ptes
tre in q̄bz vnuq̄qz regnū vel
vnius cuiqz regni ciuitas posita

erat verputa si ascendēs sup excel
sum longū digito extenso dicam
Ecce ibi ē roma q' ibi ē alexandria
etc. ostendo tibi ut ipās videas ci
uitates s; ptes tre i q̄bz posite s'
sic eīn nautē vnā stellā aspicien
tes nō ducūt ad vnāq̄qz puinciam
vel insulā oz ad vnāquaqz ciuitatē
z eā singla loca q̄ poterūt sine ali
quo errore q' denegacōe dirigūt
cursū qūtomagis dyabolus q̄ princeps
aeris cōstitutus totū terram nō vide
bat s; et videbat poterat xpō sin
gla loco certissiē digito demō
strare vniuscuiqz regni honores
et statū verbis exponē. Nā nō
solū ostensū dicitur q̄d ostenditur
ad videndū s; eciā q̄d exponitur
ad itelligendū s̄' scriptū ē ascen
damus i domū dī iacobz z osten
det nobis viā suā et ābulabimus
i ea. Cōsidā quō oīs pmissio eius
irracionabilis ē z mēdax certe
vnīj oīa dare nō poterat nisi ab oibz
oīa tolleret si aūt ab oibz omia
tolleret a nemone adoretur tū
dyabolus neqz ex amoē neqz ex ti
moē adoratur ab aliquo s; pp̄t di
uicias pmittit q' dat. Quō aūt
expediebat dyabolo ab oibz oīa
tollere z mādare ut ab oibz cōtēp
natur z ab vna colatur. s; neqz
illud dicē possumus ut vnusq̄sqz sua
teneret. Iste aūt sup oīa esse; vnius
eīn sup oem mūdū neqz fuit a
liquī neqz fieri pt ut nō ostēdit illi
aliquis nō subditus pmiū pp̄t dnm
q̄ nō cedit dyab'lo. Hoc fare posse q̄
gaudz dyabolus s; z pp̄t ipm dyabo
lū gaudiū eīn z glīa z potestas
dyaboli i q° ē nō i supbia z i vidia
i ira z i vana glīa z hijs silibus
vbi hec exerceant vnū regnū
stāe nō pt s; ē necesse ut diuida
tur i plura vbi aūt hec nō exer
centur dyab'li colitur neqz regnat

Quomodo quod regnum sibi tolleret et illi da-
ret. Deinde quod si facti erant in mun-
do aliquos regnum tenentes nam et si peccato-
ribus dare et tollere potest divicias
bactis neque dare neque tollere potest
putas. Unde semper voluit tollere divi-
cias Job sed non potest nisi quando permissus
est. Numquam non voluit si potuisset tollere
regnum de manu David. Nam vere non
est mundus dyaboli neque regna illius.
Scriptum est enim per me reges regnant
et tyranni per me tenebunt iusticiam sed ea
que per iniquitatem aguntur in mundo impu-
ta per furtum vel per periurium acquisisti divi-
cias vel aliquam prodicionem anime tue susce-
pisti honores illas tibi divicias di-
abolus dedit sed ipse divicie dyaboli sunt
secundum permissiones earum. Res autem ipse il-
lius sunt qui creavit eas ad probacionem
sanctorum peccatorum et inter duas condiciones po-
suit in medio ut dyabolus possit illas
dare et deus. Nam dans potestatem dyabolo
non a se dimisit ut sicut idem cum peccato ac-
quirantur per dyabolum. Dantur enim autem sunt
peccato per deum. Ecce enim oculos meos et
aures et os et cetera membra mea inter duas
condiciones sic creavit in medio ut
et dyabolus aperiat oculos meos hominis
et deus. Si enim ad turpem rem ape-
ruit oculos dyabolus oculos eius aperuit.
Si autem ad iustam rem deus. Numquid ex
hoc quia membra mea interdum a dyabolo
aguntur volentibus nobis iam membra
nostra dyaboli sunt. Sic et divicie quamvis in-
terdum a dyabolo dentur tamen dyaboli
non sunt. Si enim non consideres magis divi-
cie ipse in potestate hominis sunt quam in potestate dia-
boli. Nam dyabolus non quibus ipse vult divici-
as dare potest sed quibus voluit ab illo accipe-
re. Homo autem in potestate habet a quo vult eas acci-
pere sive a deo sive a dyabolo. Finem tempta-
cioni dyabolo posuit dicens Vade retro sa-
thanas ut ne progrediatur ulterius temp-
tans. Dyabolus autem secundum racionis intel-
ligenciam non quasi obaudiens ad preceptum re-
cessit; sed quia ipsius Christi divinitas et spiritus
sanctus qui erat in eo expulsit. Deinde

dyabolum quod ad nostram consolacionem perfecte fiat
magnam quia non tantum divini homines dei dia-
bolus temptat quando dyabolus vult sed quando dominus Christus
eum permittit et spiritus sanctus quia enim eius dyabolus
enim quantum ad se numquam cessaret temptans
nec enim habet alium actum non manducat
non adorat non opus aliquod operatur nisi
ut temptet et fallat ut subvertat. Hoc est
cibus illius hic honor et gaudium ipsius.
Infatigabilis est in malo. Sed potencia dei
repellit eum et si permittitur eum paulisper
temptare propter fidem probandam tamen repel-
lit eum propter infirmam naturam adhuc inde
cum ad primam temptacionem passus fuisset in-
iuriam temptacionis dicente sibi dyabolo
Si filius dei es dic lapidi isti ut fiat
panis non enim exasperatur increpacionem
vel abiectionem eius est excitatus sed susti-
nuit et mitis permisit tantum verba
temptatoris congrua dedit exempla
et similiter in secunda quamvis esset iniurius
dicente dyabolo Si filius dei es mitte te de-
orsum turbatus non est nec increpans ei
dixit Vade retro Sathanas. Nunc
autem quando dyabolus dei sibi presumpsit ho-
norem dicens Hec omnia tibi dabo si proci-
dens adoraveris me et hoc consumit fieri
sibi a Christo quod deum sibi fieri debebatur
exasperatus est iratus et increpavit
et repulit eum dicens Vade retro satha-
nas. Scriptum est dominum deum tuum adora-
bis et ei soli servies. Ut nos illius dis-
camus exemplo nostras quidem iniurias
illatas ab impiis sive indicio sive fac-
to magnanimiter sustinere dei autem iniu-
rias et contemptum nec usque ad auditum
sufferre. Quamvis in propriis iniuriis esse quem-
piam pacientem laudabile est iniurias
autem dei dissimulare nimis est impium.
Hactenus simpliciter. Mistice de tempta-
cionibus quibus temptatus est dominus verum bre-
viter perstringamus quod ad nostram edi-
ficacionem significant Christi temptaciones
frequenter dicimus corporis quidem
ieiunium ~~est ab esca~~ esse abstinere
a cibis anime autem ieiunium abstinere
ab omni re mala qua secundum caro delecta

tur alibi eius sponsus abstinere a
peccato. Secundum hoc ieiunium christi in nobis
intelligimus esse abstinenciam a peccato. Si-
cut enim manducatio ade de ligno scie-
ncie boni et mali pendent ab omni-
bus est recepta appeticio esse peccati pro-
hibiti consequenter et ieiunium christi
intelligenda est nobis abstinencia
rei male a peccato quod si ieiunium est rei
male sine dubio et desiderium eius
esuricio est ipsius et usus rei ipsius in-
telligitur panis ponens quod ieiunium
sibi christus et non superatus desiderio pa-
nis a dyabolo sibi proposito hoc nos do-
cet ut si aliquo tempore filius dei opus
eligens magnum converterit in de-
sertum scilicet dyximus supra et proposuerit
abstinere se ab aliquo usu corporali
et delectabili quod est ieiunare propter
dei mandatum ne intrumm-
pat ei autem loquente in cogitacionibus
suis dyabolo et ad usum rei illius provo-
cante intrumpit utens peccauit po-
cius quod usus est et peccatum committitur ad
usum hoc est lapidem in panem et quamvis
ab illa re abstinere se decreuerit
quia uti potuit sine peccato si decreuisset
tamen quia decreuit abstinere ab illa usus
rei illius mediante esse peccatum et sic la-
pidem comparata si usus fuit eo peccatum sibi as-
sumpsit in usum cum lapidem sibi muta-
uit in panem disrumpentem magis
quod enutrientem. Unde et apostolus de mu-
lieribus viduitatem promittentibus dicit
quod cum deluserint christum nubere volunt
habentes dampnacionem quia primam fidem
irritam fecerunt. Sed deprimentes desi-
derium suum quasi esuricionem respondeat
at in cogitacionibus suis dyabolo sibi
quia non in usu rei illius
solo uiuit homo perfecte et si uiuit secundum
corpus uiuit et non secundum animam plenis-
sime autem uiuit in obseruancia me-
diatoris dei. Et ideo forte non simpliciter
dicit dic lapidi isti ut fiat panis
et de quamvis lapide dyxisse intelliga-
tur sed ita dicit huic lapidi quem ego
tibi ostendo. Secunda ascensio super tectum

morale aliter intelligitur exaltacio cordis
sanctorum ad sanctitatem stacio autem super pinna-
pinnaculum templi exaltacionis mingmo-
ra. Quando enim quis inflatus monte cardinis
sue exaltatus fuit quasi sanctus et gloriatus
fuit quasi ductus est a dyabolo
quasi super templum et quando confirmauerit
se consistere in sancti montis summitate et in
ipsa estimacione iactancie fuit immemo-
ratus positus est super pinnaculum templi
et stat ibi conuenienter quod tordinate
exposuerunt ewangeliste postquam enim
exposuerunt christum in temptacione ieiunii
super dyabolum in sequenti loco
exposuerunt ductum esse a dyabolo super
templum quod victoria temptacionis et ex-
plecio alicuius operis magni glaciem
operatur et fit causa iactancie. Sed
vide quando christus ieiunium quod est valde sub-
cepit super templum autem dyabolus eum duxit
ut et tu quando filius dei es ad ieiunium
quod est moralis abstinenciam laudabilem
cuiuslibet rei sponte procedas et alacriter
extolli autem ad fastigium sanctitatis non ad
questas quia nemo se extollit ad al-
titudinem sanctitatis nisi ducente dyabolo
nec enim deus arguerit christo duci
ut tu moraliter imitator eius confestim
ascendes per iactanciam cordis tui ad
altitudinem sanctitatis. Licet enim volens
ascendit ad quantum ad corpus sed ideo acque-
uit duci et constitui super pinnaculum
templi et audire precipitu verba ei tu
filius dei es mitte te deorsum ut tibi
ostendat exaltacionis exitum metu-
endum ut demonstret tibi ruine pe-
riculum quod omnes gloriantes obsequi
solet sicut testatur Ducens ante
ruinam exaltatur cor hominis et ante gloriam
humiliatur. Consequitur et dominus dicit
Omnis qui se exaltat humiliabitur et qui
se humiliat exaltabitur. Si quis timeat ru-
inam de fastigio sanctitatis cur autem com-
munem iactanciam obsequitur ruina
est iam manifesta. Quoniam omnis qui confidens
est in operibus suis et gloriatur securus
est. Qui autem securus est non timet et qui
non timet nec cauet quod autem non

tamet qui nō sperat supplantat᷑ a
dyabolo et deicitur. qui aūt existi-
mat se in inferiore pte templi con-
sistens eē quātum ad se causa hu-
militatis sollicitus ē de se. q aūt sol-
licitus ē et timet an timet circū-
spicit semetipm̄ & nō sunt ducti se
a dyabolo sup templū. talis fuit &
ille q dicit. non q iam pfectus sū
aut iam iustificatus sum & cetā. Si ergo
paulus timuit se dicē eē pfectum
quis q͛s audeat se estimare eē per-
fectū. Si g͛ pfectus filius dei es et a-
liquā laudabilē abstinenciā susce-
pisti q̄si exiens i desertum his dua-
bus temptacoībus quibus temptatus est
xp̄c te ut inrumpas opus tuū sed ad
pfectū deducas. tu aūt pduxeris
ad pfectū nō glorieris. Si aūt me-
diocris es filius nullū ausus es
affectare p virtute certamē tēp-
tacoē. tertia temptatus est xp̄c te duc-
tus ē sup montē excelsum et au-
diuit vba pniciosa hec oīa tibi
dabo si pcidens adoraveris me. ut
tu nō desideres magnus & altus fieri
i hoc mūdo ascensio enim illius montis
ē processio ad magnitudinē divici-
arum & glie huius mūdi que ipā pces-
sio cor[um] de supbia cordis ascendit et
vide quō p ordinē duxit primo ductus
ē sup montē. unde gla mūdi ei
ostensa ē et i tertio loco posita ē ei
condicō ut si adorasset dyabolū oīa
fieret eius. qui et contingit q altior &
magnus fieri festinas i mūdo et as-
cendis i monte q dyabolus tibi elegit ad
se ducendū. Cū enim volueris fieri mag-
nus & altus q̄ ē ascendē montē dia-
bolo te ducente. Incipis die ac nocte
cogitare de diviciis acquirendis de sup-
apiendis honoribus et an oclos men-
tis tue illa diuīsa ponē. Sicut quasi
principes mūdi gloriosa regni sui
tibi ostendit. Cū aūt senserit te dum
tamen huius mūdi cogitacoībus & concupis-
cenciis eorundem & honoē accensū
i certo loco tales tibi pmdet causas
ut necesse sit tibi si volueris illa con-
sequi diabolū adores relinquas fi-

dem dei & servias ei negligens ius-
ticias dei. Si aūt eligis adorare deū
i fide eius & servire ei scdm mādatū
ipius illa oīa nō sequaris sicut docet apls
~~hortor vos~~ obsecro aūt vos fres stu-
diū habē quietis et negociū vestri
& opandi manibus vris & nullius desi-
deriū sit i vobis ad eos q foris
sunt & ueri habētes alimēta & q͞b
tegamur his contenti simus. Nā qui
volunt habē divicias incidunt i tēp-
tacoēm & i laqueū dyabli & i desideria
multa inutilia & nociva q mergunt
hoīes ~~[illegible]~~ in interitum
& ~~pdicio [illegible] pdicio~~ pdicionē. omnium
radix enim omnium malorum ē cupiditas
diviciarum quam quidā appetentes circa
fidē naufragaverunt. q̄ oīa xp̄o
pmissa sunt et xp̄c contempsit ut ne glam
dei dyabolo daret ut tibi etiā si to-
tus mundus fuit datus ut divitias dim
nō facias   amplius divici-
as q glam nō arripes. nō enim iustū
ē pter creaturā contempnē creatorē
sed pp creatorē creaturā. qui deus
divicias tibi dare pt divicie aūt dim
dac tibi nō possunt. Nō enim xp̄c se tep-
tatus ē sed pp vos & nō sibi vicit
sed vob. Non dixit descendentes angli
ministrabant ei ut ostēdat q semp
et ad ministeriū eius angli erant in
terris. et tunc pcipiente dño reces-
serunt ab eo ut locus dyabli adversus xp̄m
daretur ne forte videns anglos circa
eū nō appropinquaret ad eū. Sic enim i-
visibiliter fit omni hoi xp̄iano. duo
enim sunt angli pmanentes cū hoībus
bonus & malus q̄ diu ē circa nos an-
gelus bonus nūquā vos pt compellē in
temptacoēm. Malus angelus scdm
disposicoēm an deū recedit aliquātu-
lum angelus bonus magis aut nō recedit
sed abscondit se invisibiliter se reddens
an dyabolū q si voluit anglus bonus
a dyabolo videri. Dubitur ergo seruit
dei dyabolo licenciā temptandi & stat
expectat temptacoīs eventū. qui er-
go aliqua concupiscencia male rei as-
cendit sup cor tuū & pulsat aliquod

genus peccati non est contra te angelus bo-
nus sed dyabolus loquens in corde tuo
temptat te et pariter et compellit
Si tu ergo permanseris constringens
cor tuum magis autem dyabolum in cor-
de tuo constringens cum non potuit su-
perare discedit a te. Quo recedente
concupiscencia incipit cor tuum exul-
tare quia evasisti impetum illum
et quasi quendam episcopum in te tacente legatur
et gratias agit recognoscit quia recessit
a te dyabolus et post temptationis victoriam
accedens angelus ministrat tibi et
illo loquitur in te et gaudium operatur
Quomodo autem ministrabant ei angeli
in quibus autem rebus illi ministrabant
Dicere non possumus utrum ad sanitates
infirmitatum quemadmodum et per ange-
lum raphaelem sanavit thobiam an
ad correctionem aliorum an ad effugati-
onem demonum quia quedam multa opera
sua per angelos facit verum est angelis
autem facientibus ipse facere videtur qui
dat illis facere secundum preceptum et potestatem
Tamen manifestum est quia et si ad opus
ipsius ministrant ei sed propter honorem
potestatis ipsius nam ministerii eius non admi-
niculant eum a deo
Videns quia in virum sermonem nemo potest
aliquid nisi dederit eum deus. nam
peccator in peccatorem forcius fit quia nec est
valde obscura dei peccator sub nomine autem
dei sub dubio nichil fit quia peccator est omni-
um sperancium in se. Sic enim dicitur et ali-
bi nomine duo passeres veneunt
et unus ex eis non cadit super terram
sine precepto patris vestri Quanto magis vos
modice fidei vestri autem et capilli capitis omnes
numerati sunt Omnis homo quantum non fuit
magis propterea faciat aliquam iniquitatem
quasi tardior est ad opus iniquitatis qui si semel
ceperit facere iniquitatem iam paratior fit
ad omne opus iniquum Sicut enim bestia quamvis
sit naturaliter seva tamen si experta
non fuit non se facile super hominem iac-
tat. Si autem homine occiso aut aliqua alia
bestia sanguinem acceperit gustum sem-
per iam videt hominem sine aliqua mora ir-
ruit super eum sic et herodes et si
compositus erat in lupus tamen postquam cor-

rectionem adulterii eius est exasperatus
opus pessimum ausus est facere et in hoc re-
cludere in carcere sed ipso iniquior et auda-
cior quod fuerat sibimetipsi factus omnibus
consencientibus sibi in morte in hominis
non ipse timens mortem sed propter duas cau-
sas prima ut passionem suam oportuno
tempori reservaret. Deinde ut nobis fugien-
di periculum daret exemplum non quia ille sic
timebat periculum temptationis sed quia nos
non tolleremus temptacionem. Sicut enim
per ordinem viam iusticie precessit quasi ma-
gister ut nos eum sequamur quasi disci-
puli manifestum est quia non concederant quod
ipse possit sed quod nos poteramus ~~sequen~~
~~non prevalentes nos discipuli eius~~
esse implere. Si autem ea fecisset xpistus
que ipse poterat facere et non nos discipuli
eius esse non poteramus sequentes in principale
tres est docet historia hec tribus ~~est~~
an esse transfiguratus sit in babilo-
niam Convenient ergo quos an omni-
na dei percussit ipsos primum dei miseri-
cordia visitavit et qui primi ducti sunt
in captivitatem corporalem ipse primus de
spirituali captivitate reducti sunt. Sede-
bant in tenebris iudei quia fuerat
lege in qua dei iusticia non fuerat mani-
festa et si fuerat tamen ibi iusticia in figu-
ris absconsa et misteriis rerum ceterum
hunc fuerat corporata. Que lex est enim lumen
iusticie in circumcisione
Tenebre enim magne secundum legem qui
non ad manifestandam dei iusticiam da-
ta fuerat sed ad puniendam duriciam
cordis cordis eorum sicut ait dominus propter
duriciam cordis vestri moyses illa manda-
vit et non ad sanandum eas sed ad ex-
cercitandos ut inebriati per legem
non cognoscerent lumen non inebriantur
vide in tenebris igitur in peccatis. nam
nisi lumina fuerint inter iudeos
lumen fuerunt scilicet hoc et moyses et
ceteri iudices et prophete et omnes doctores
lumen eorum est quos illuminat deus
tenens sicut scriptum est Vos estis lux mun-
di. Magnum autem lumen est in regione
autem umbra mortis sedebant genti-
les qui per iniquitates mortiferas

speculum

faciebant q̄ qa colebant ydola et
demones quorum cultura ducebat eos
ad mortē eternā. Iudei q̄ aut secundum le
gis opa faciebant illi in tenebris
erant et nō in regione et umbra mor
tis qa nō erat quid iusticia quam facie
bant tm̄ facientibus eā et si glīa nō da
batur et tn̄ mors nō tot uigebat qa
dei erant mādata. Umbrā aut mortis
estimo eē peccatum ydolatrie. Sed enim ei
q̄ uiuunt in agnicōe dei et xpi quamuis
agnicio ipā sit uita tm̄ donec sunt in seclo
illo nō sunt in uera uita sed in umbra uite
quia per fidē ambulabant et nō per speciem
et per speculum in enigmate uidēt nō facie
ad faciem sed in erroribus ydolorum uiuunt
licet ipē error sit mors tamē nō sunt
dum in nulla morte sed in umbra mortis
donec in illo seclo sunt. Quia aut ignoran
cia dei umbra mortis ē. Testatur propheta
dicens Et declinasti semitas nostras
a uia tua et operuit nos umbra mortis
Sine dubio enim operiet cū ignorancia dei
cuius uia de uia dei fuit declinata. Regio
aut mortis mundus ē ille ergo illa terra qa
terra minor ē de q̄ dicit Credo uidere
bona dñi in terra uiuencium. Sed terra hec
regio mortis ē comparata ad plenum deo pla
cere nō possumus degentes in ea qa et si
ipi uiui sumus ipē opa uiua et fidē xpi
tm̄ qa in mundo uiuimus cuius dyabolus prin
cipatur coinquinati sumus. Ideo et paulus
dicebat. Quis me liberabit de corpore mor
tis huius. Corpus enim hoc corpus ē mortis qa
nō uitalibus sed mortiferis uolutatibus
ē obiectum Et uide quomodo propheta dixit propheta
iudeos quidē uidisse lumē magnum
gentibus aut ortum esse. Quia apud iudeos
erat agnicio filii dei nō aut uidebat
qui sedebat in tenebris legis a peccator
apud gentes aut numquam fuit agnicio
filii dei. Ideo a iudeis quidē dicit uisus
gentibus aut ortus dicit. Cum capharna
um fines iudeorum et gencium posita ē
exiuit enim iudex ex quo testificatus ē a
iohē nec enim predicans credibilis po
terat nec testis prius existere nisi testi
ficatus fuisset ab eo. Et nemo potest
alterius eē testis ydoneus nisi ille
qui fuerit testificatus ab altero. Tes

tificatus ē aut ab eo sic. Ecce agnus dei
q̄ tollit peccata mundi. Ut omnis q̄ ordina
tur ad predicandum bonum testimonium
habeat a populo et ab hiis q̄ sunt foris
sicut ait apostolus. Qui enim bn̄ uiuit se solum
saluat. Qui aut bonā opinionē habet
multos edificat. Quid aut prodest si bonā
uitā agendo nullum salues malam
famā habendo plurimos scandalizes
Exinde cepit ihesus predicare ex quo in
aqua quidem baptizatus ē a iohē in spiritu
aut a patre ut possit de se ipō alios
baptizare sed hominem dico qa si nō fu
isset baptizatus alios baptizare nō
poterat. Quis aut nudus uestiat in
dum a quo mendicus alterum faciat di
uitem. Sic et ipō q̄ baptizatus nō est
quō potest alteri baptismum dare. Sed hoc
et de hereticis dicimus quia ubi fides
ē illic ē ecclesia ubi ecclesia ibi sacer
dos ubi sacerdos ibi baptismus ubi
baptismus ibi xpianus. Ubi aut fides
nō ē nec ecclesia ē ubi ecclesia nō est
nec sacerdos ē ubi sacerdos nō ē nec bap
tismus ē ubi baptismus nō ē nec xpi
anus sit aliquis. Quid ergo reprehendit
quis secundum baptismum q̄ nō intelligit quidē
primum ex quo temptatus ē fame enim ui
cit in deserto auariciā aut spreuit
in monte uanā gloriam repercussit super
templum ut nobis ostendat qa q̄ uentri
suo contradicere potest q̄ seculi isti bona
contempnit q̄ uanā gloriam nō desiderat
ille debet xpi xpi
iusticiā predicare quia ex istis tribus
caminis oīs dyabolice conflacionis
flāma succendit. Sic ē ex quo traditus
ē iohes exinde cepit predicare nam
si iohe predicante cepisset sine du
bio male fecisset iohē et indemnebat
predicatio eius fuisse superflua quantum
ad istius doctrinā. Quemadmodum si in uno
tempe lux cum lucifero oriatur gloriam
luciferi celat. Sic sapiens inde pre di
catois sue suscepit inicium quando predicare
conuenerat iohes Penitenciam agite appro
pinquabit enim regnum celorum. Ut nō uit
conculcet iohis doctrinā sed ut magis

confirmet. Nam si illo adhuc docente
hec eadem predicasset forsitan gratula-
re videretur. nunc autem quando ego recluso
repetit non gratulacio sed conformacio re-
peritur. Confirmat autem in homine doctri-
nam ut testem eum verum fuisse demon-
stret. quia si in hoc es verus est testis et tes-
timonium verum est quod dixit de Christo. et econ-
tra si falsus est testis et omnia illa falsa fu-
erunt que dixit de Christo. Ergo dum in homine
doctrinam confirmat seipsum commendat.
Creator humane vero sit quod necessa-
rium habet humana natura docens etenim
dominus quia nullus homo per ignoranciam iu-
sticie peccat sed dum sequitur delectacionem
carnalem, contempnit gloriam spiritualem. Ideo
statim iusticiam non predicavit quam omnes
cognoscebant sed penitenciam qua omnes
homines indigebant. Ideo ergo veniens quasi
medicus dei ausus est dicere quia est solo
bonus esse et non possum. Dominus enim quando in
primis non iusticiam sed penitenciam predi-
cavit non nature ignorancie sed volun-
tatis culpam in peccatoribus esse demonstrat.
Penitencia enim correctio est voluta-
tis non emendacio male nature. Nam
si emendacio nature esset, prima creator
nunc dominus venisset in mundum ut sui operis
culpam emendaret. nominat nostros er-
rores quod est beatitudo regni celestis
quam preparavit fidelibus suis. de qua
sic dicat parate vos aut per peniten-
ciam aut per pacienciam ad percipiendam
beatitudinem regni celestis quia prope ap-
propinquabit tempus mercedis redden-
de. qui mala timetis aut concupiscatis
bona attendite quia appropinquabit reg-
num celorum. Si nos mala non terrent
vel bona delectent aut si pugna non
concupiscitis vel tormenta timete. Gau-
deant iusti quia iam finiantur mala eo-
rum et incipiunt bona. lugeant peccatores
quia iam transierunt bona eorum et inci-
piunt mala. quod nocuit iustis hominibus
quia mali passi cum ceperint esse in bonis.
Nam recordacio transactorum malorum
non solum nocet sed magis adhuc delec-
tat. Nam mala quando dum presencia sunt
gravia sunt. Cum vero transacta

fuerint recordacio eorum magis affligit.
Et illa predicacio penitencie quam lemfruc-
tum gratulit Christo seminavit verbum
penitencie et immaculatos iusticie pre-
dicatores messuit. Primus quod aliquis dicat aut *.6. capitulum*
faciat vocat apostolos ut nichil illos
lateat non verborum Christi non operum ut post-
modum fiducialiter dicere possint non
possimus enim nos que vidimus et audivi-
mus non loqui. vidit eos non corporaliter
sed spiritualiter non ad facies eorum sed ad cor-
da respiciens. Et elegit eos non quasi
apostolos sed qui apostoli poterant fieri. sicut artifex
si viderit gemmas preciosas et non do-
latas eligit eas non quod sunt sed que fieri pos-
sunt habens enim sciencia artis bo-
num in compositum non contempnit. Sic et dominus
videns illos non opera eorum elegit sed
corda ut ut futuri dignitatis gra-
artificii cuius ope complectimur ut in-
telligamus. vel quia non solum illa secunda pis-
tacio spiritualis a deo eis erat dona-
ta. sed etiam prima illa corporalis dei pro-
videncia in eis fuerat ~~donata~~ ordinata.
Nam sicut rete iactat in aqua nescit quos
pisces comprehensurus sit sed quos deus ei
transmiserit intrant in rete. Sic et
doctor qui divini sermonis rete super
ipsum iactat nescit qui sunt accessuri ad eum
sed quoscumque deus excitaverit illi adheret
doctrine. Ergo sicut in piscatore labor
solus requiritur piscandi deus autem con-
mittit capturam. sic et in doctore nichil
requiritur nisi instancia doctrine ipsum
autem non corrigit homo sed deus. Sicut enim
dicit dominus per prophetam dic hoc ad ihesum fi-
lium Iosedech sacerdotem magnum. Si vis
custodiens aulam meam dabo tibi qui habi-
tant in ea eorum faciam vos doctores ut
cum rete verbi comprehendatis homines. Mun-
dus hic falso et fluctuabundus et tempestuo-
sus et instabilis et profundus et super periccu-
losus et nemini numquam tutus ubi homines
non ambulant sed feruntur mitti quod velletes
violencia enim diaboli concupiscencias mis-
tas operans in eis mentitur voluntate
quia cum delectacione compellit in mala non
alteri comedunt sicut pisces semper

fortiores devorantes īfirmiores
ut translati maneāt in t̄ra corpor̄ xp̄i
fc̄i mēbra corpor̄ ei9 ī t̄ra fructi
fera ī t̄ra dulci z semp̄ tranquilla
ubi nō est tēpestas ad demersionē
nisi forte temptacoēm fidi z paciencie
fructificacoēm ubi nō hoīes ambulant
nō feriunt^r ubi se alterutrū nō com
edunt habitātes s; fouet. Ecce do bo
bis ewāgeliū ī manibz nouū z alii
rethe divisar̄ sententiar̄ etc z obli
gator̄ parabolar̄ virtutū ānunciān
darū z multiformiū doctrinar̄
narracionibz crebris q̄si hinc huc
z illuc discurrentibz textū nung̃
iudicior̄ z promissionibz beatitudi
nū q̄si quibusdam nodis ī dissolubili
bus ligatū pacientie z occultorū
cogitacōibz demonū. Cōfessionibz
z resurreccōibz mortuor̄ mirifice
confortatū ita ut ī sinu suo tutissimo
diligenter possit rōnabile hoīem cōti
nere capturā ut nō det eis ex aliq̄
pte evadendi occasionē q̄si p apertu
rā aliquā neglectā a spū scō q̄ tex
uit eā et h° dicit aliqs intra se nō
tū tā secuti sūt ihm̄ cūcta pmittentē
q̄d enim z tibi minora pmittit nā
si bn̄ conversus fuer̄ regnū celeste
tibi pmittit. nimī vitā etnā. nū an
gelicam naturā nō nimī hr̄editatē
Petrū. Et q̄re nō sequer̄ cū. q; illi sūt se
cuti q̄ celestiū bonor̄ amatores erāt
nō t̄renor̄. Tu aūt nō sequer̄ eū q̄a
nō celestiū bonor̄ s; t̄renor̄ amator
es. homo enim carnalis nullū bonū
credit eē bonū nisi carnale bonū z
nullā credit eē iocunditatē nisi q̄ ē
sup̄ t̄ram. nō q° illi doctor̄ is cupierunt
honorē. s; doctor opis lucr̄ sc° ex
ei9 testatur. Et eam apli sci honoribz
aplatus sui ~~fiunt~~ fuiste sūt sn̄ dubio et apos
tolicū cupierunt honorē. s; aūt apos
tolatus sui nō solū honoribz fruiti sūt
~~nōsūt~~ humilitatis causa s; eciā pp̄ter
salutē hoīm z glām xp̄i passi sunt
divsa supplicia manifestū est. q̄a
tūc nō apostolicū cupierunt honorē

s; questum apostolica opis z labor̄
Sciebāt enim q̄ p̄ciosa ē aīa hoīs q̄
grata ē apud deū salvacō ips̄i9 quā
ta merces ē hoīem edificare secdm̄
deū concupierunt z secuti sūt. Tu aūt
nō concupiscis talia. Quis enim
desideres alior̄ posse salvare q̄ teipm̄
salvare nō potes curas. ne aliq̄s xp̄ia
nus dicat nūq̄ nō possū divicias
diligere z xp̄o placere. Ideo relinquentes
recia sua apli nos docuerunt q̄a ne
mo pt t̄rena possidere z pfecte ad ce
lestia pvenire. Considera quomodo inter
celū et t̄ram aer medi9 constitut9
seperat creaturā utramq3 ut ostēdat
q̄a nūq̄ celestia z t̄rena nulla potest
eē coniunctio. Celestia enim spūalia sūt z
levia z naturalit̄ cursu semp̄ pene
trancia. Terrena aūt ponderosa
sūt z semp̄ deorsū deponencia. si spū
alia tenuer̄ sursū te ducunt. si ter
rena deorsū te deponunt. Ideo ergo
relinquerunt recia ne magis facerent
eis ipedimentum labor̄ q̄ adiutamē
tum utilitatis. Similiter z vocati sūt
tres. Erāt enim habitatores cives diler
tores concordes artificio pares sem
pit̄ernitati pietate cōiuncti. Ideo sūt
vocati z isti ne tot bonis rebz
coniunctos dissimilis vocacō separet
graciose aliq̄s d' hac duplici frā
t̄ru utilitate locut9 ē. qm̄ oīs eccia
pcipue ī caritate fratr̄ cōservāda
sc° ipē dicit. hoc ē aūt mandatum
ut diligatis invicē sc° dilexi vos
Et iterū ī h° cognoscēt q̄ mei discipli
estis si caritatem habuerit̄ ad invicē sicut vos
sc° enim in corpali edificio. lapis ad
lapidem cemēto interveniente cōiū
gitur. sic ī edificio ecclie xp̄ian9
xp̄ianū caritate mediante coniūg
titur. Ideo sup̄ caritatē fraternitatis
ecclē posuit fundamentū ut ex
radicibz caritatis exuberāns q̄si hu
mor ascendit ī ramū z h° super
naturalem caritatē nō ut solū per
gr̄iam s; eciā p naturā ipā caritas

nō de honoris dignitate concupiscenda

firmior habeatur. Sic enim fecit
deus et in veteri testamento. Edificaturus
enim templum illud per legem super moysen
et aaron fratres posuit edificatores in
icium. Quia autem habundancior gracia
erat futura novi testamenti quam veteris
ideo illud quidem templum edificavit su
per unam fraternitatem. Hunc autem
super duas que est maxime paupertatis
indicium nec componebat quia nova
unde emerent non habebat. Et quod ad
maiorem pietatem eorum pertinet in tanta
paupertate sic pro suo occurrebat ut
ferrum baiularet cum in navi non erat il
le istos adiuvaret in opere sed ut isti
illa sua consolaret presencia. Cum
autem illi quidem referuntur mittentes
recia sua per omnes evangelistas ibi
autem componentes cum racione ac sanon
credo maxime cum potuerit dici sine dap
no aliquo intellectus et ibi vidit illum
et illum non dicit mittentes recia in mare
et vidit illum et illum et non dicit compone
tes recia. Forte estimans illos quidem
quasi delatores ad predicandum quia iam
mittentes erant recia istos autem quasi
pignora quia adhuc componentes recia
erant non sumus ausi dicere. Causa differen
cia illorum talium congnoscere solus est christi
Sed forte quod illi duo petrum ducti sunt
mittentes recia. Isti autem apostolum iohannem
componentem. Quia petrus predicavit tantum
evangelium et non composuit. Sed marcus
ab eo predicata composuit. Iohannes autem
predicavit evangelium et ipse composuit et
non solum suum composuit sed eciam omnium evan
gelistarum recia ipse composuit. Sed cum de
humana christi pene sola exposuissent
ipse supplevit eis et divina inseruit
nulla relinqueret spinas sed scandali ap
in eis non pisces egrediantur ut ut
dicamus quasi super in ruptura retis
Qui circumposuit ei quasi plumbea qui
na in extinguibilium flammarum et in
mortalium rerum supplicia ponderosa
ut possit facile humanorum cordium
penetrare profundum. Videte quia petrus
quidem et andreas dicuntur relicta

se recia. Iacobus autem et iohannes patrem et na
vem. Tria enim sunt generaliter que relinquere
debet omnis qui venit ad christum. Actus carna
les substanciam mundialem parentes car
nales. Per recia enim piscatoris actus car
nales relinquendi significantur. Per
navem substancia. Per patrem vero omnes pa
rentes. Et vide quia prius recia relic
ta significantur. Post navem. Sed tercio loco
pater. Quia prius convenit actus mundiales
relinquere. Sunt enim qui prius nocent
ad spiritualia. Secundo substanciam quia non tantum
nocet aliquid habere in mundo quantum agere
aliquem actum. Tamen et hoc ipsum habere
nocet. Sed novissime parentes quoniam
ipsi quidem nocent tamen minus nocet quam
divicie et actus seculi. Reliquerunt vero
navem ut fierent ecclesiastice navis
gubernatores. Reliquerunt recia ut
ut iam non pisces apportarent ad civi
tatem terrenam sed homines ad civitatem
celestem. Reliquerunt unum patrem ut omnium
spiritualium genitores fierent. Omnis rex
pugnaturus contra adversarium regem prius
congregat exercitum et sic vadit ad
pugnandum. Sic et dominus contra dyabo
lum pugnaturus prius congregavit
apostolos et sic cepit per galileam evan
gelium predicare. Expugnatio enim dia
boli est predicatio veritatis. Quia sagit
ta mortifera est in visceribus eius ser
mo iusticie. Deiectio eius est prius sig
norum est spoliatio potencia eius est conver
sacio fidelium. Et rex quidem terrenus
congregat exercitum ut illorum la
boribus ipse requiem consequatur. Sed ut
suo labore victoriam prestet. Sicut
studiosus medicus circuibat quam inter
egrotantes singulis quibusque passio
nibus adhibens congruas medici
nas quia debiles illi ad medicum
venire non poterant. Et dominus quidem
circuibat singulas regiones. Nos
autem sumus unusquisque in regione pas
tores. Quasi regiones necessarium
non habemus tamen singulas species
passionum populi unusquisque cir

cure ... et de desiderare debemus
igitur diligenter attendere qui sunt in populo
qui avaricie morbo laborant ut aliquem
sermonem de malo avaricie faciamus
ad medicamentum sanitatis illis qui
avaricie stimulis agitantur secundum
pauli sententiam dicentis habentes ali
menta et quibus tegamur hiis contenti si
mus. nam qui volunt divites fieri inci
dunt in temptacionem et cetera. Item debemus
illis providere qui in populo ardentibus libidi
nis febribus valde laborant ut ad re
medium passionis eorum aliquod medica
mentum in ecclesia proferamus de apoteca
medicinali apostoli dicentis Omne peccatum
quodcumque fecerit homo extra corpus est qui au
tem fornicatur in suum peccat et cetera. Et quemad
modum paterfamilias studiosus sit in do
mo sua quod necessarium habet ita et sacer
dos singulorum mores et actus et con
versacionem debet inquirere ut quale cuique
medicamentum necessarium fuerit subministret
sive consolacionem sive increpacionem. Sin
autem asperior increpacionis medicina
fuerit posita secundum qualitatem passionis
illius non debet indignari quia non infir
mus irascitur adversus medicum si posuerit
et aliquam medicinam mordentem non
enim considerat asperitatem medicinis et
irascitur sed considerat benivolenciam me
dici et sustinet quia prodesse illi deside
rat non nocere. Si autem infirmus qui ipse
venit ad medicum excepto iam sanus
est. Sic et peccator qui ipse venit ad sacer
dotem et doctrine a penitencie medici
nam querit excepto iam mens est salva. Aut quem
me tenet infirmitas quem sacerdos se
quitur verbum et ille verborum spiritualium
medicamentum non sentit nec melio
ratur. Sed quasi in stomacho patitur quidquid
manducaverit vel biberit. non est sic et
ille sermonem accipit patiens quidquid audie
rit statim de sensibus suis proicit
foras. Sed et illi infideles iudei de
quibus dictum est omnem escam abhominata
est anima eorum. igitur omnem escam doctri
ne animam nutrimentum. Aliud est docere

aliud est predicare evangelium. docebat
enim dicens eis iusticias naturales
quas et si ille non diceret ipsa racio
naturalis illos doceret verbi gracia castita
tem humilitatem pacienciam et cetera hiis
similia que homines et si non audiunt tamen
a semetipsis bona esse omnes intelligunt
sicut ait apostolus Cum enim gentes que legem
non habent naturaliter que legis sunt faci
unt. Sed forte dicis si ea eos doce
at que omnes intelligunt quid opus habeat
illos docere. Audi doctrina non tantum
propter manifestaciones rerum obscurarum
inventa est quantum propter excitacionem
cordis et spiritus spiritus. talis enim non
est humana natura prevalentibus de
lectacionibus carnalibus in homine sciencia quoque
in eo iusticie naturalis conficiuntur
et quasi in oblivione deducte memo
ria foris expellitur et obdormit. Cum
ergo ceperit doctor in illis reprehendere
et reprobare mala carnalia et terrena
de futuris iudiciis quasi delecta percussis
cionibus carnalibus unum sciam in memo
riam eorum reducit et in sensibus reparat
verbum et gladius dicitur sermo divinus
quia sicut gladius carnes precidit sic et
sermo divinus concupiscencias corporales
Et quemadmodum si colligas herbas
de agro triticum invalescit in illo sic
et si concupiscencie precidantur ab homine
iusticia invalescat quia sicut herbe effo
cant triticum sic et concupiscencie carna
les effocant iusticie disciplinam. vides
ergo quia doctrina non novas introducit
sed oblitas ad memoriam reducit. Ergo
quando sermo humanus tantam habet virtutem
auribus sonum prestans putas quid age
bat sermo dominicus cum esset spiritus in
omnibus minus quod non tantum in auribus
sonans sed in cordibus aperiens miste
rium iusticie promittebat evangelium
sicut est mirum bonum. bona autem hominibus
nunciantur que promittitur eis beatitudo
celestis peccatorum remissio adopcio fili
orum mortuorum resurrectio et inmor
talitatis vite hereditas regni ce

destis et possessio glorie sempiterne soci
etas angelorum et communicatio spi
ritus et fraternitas xpi et paternitas
dei hec omnia antiqui homines ma
nifeste non audierant nec sperabant
et ideo primum boni operis non spera
tes iusticie contempserunt laborem
et transtulerunt se sed ad delecta
ciones carnales quia omnis iusticia
molesta est in carne viventibus propterea
laborem iusticie non sustinent nisi propter
illam mercedem operis expectetur e
vangelizabant celeste ut corda
eorum ad paciencia boni operis exci
taret et desiderium celestium pre
miorum quod docens interpretatione bea
titudinem eis prophetas de suo ipsius ad
ventu veri in ipsa interpretacione doctri
na et doctrina esset xpo interpreta
cionem et evangelizatio prius denun
ciacionem futurorum bonorum in ipso quod
dixit languorem ad passiones per
tinere corporales quod autem dixit et
omnem infirmitatem ad passiones anime
spirituales. Non enim pauciores mor
bi animam vexant quam corpus Et si quod
dixisset sanare languores et infirm
tates potamus intelligere utrumque ad
passiones pertinere corporales ut lan
guores quidem intelligeret graviores
infirmitates autem tedia leviora
nunc autem cum dicens omnem lan
guorem omne genus sive genus sive
venim passionum gelidur alterius
clausule in verimur adiectio est superflua
nisi unam quidem ad passiones corporales
intelligamus aliam autem ad spirituales
Possumus tamen utramque clausulam ad
utrasque intelligere passiones Ita
scilicet omnem languorem sive corporalem
sive spiritualem ut languorem quidem
intelligamus anime morbum passionis
alicuius infirmitatem autem infidelitatem
neque puniri avaricie quod morbo subditus
est et libidinis quod vane glorie languorem
anime patitur. Qui autem misterium va
cationis ignorat ille infirmus

in fide habetur. multi enim sunt qui pos
sunt bona opera facere et deo placere sed
non faciunt quia misterium vacacionis
sue ignorant et ipsi sunt infirmi. quidam
autem sic passionibus carnalibus sunt man
cipati ut etiam si sciant misterium
vocacionis sue tamen viriliter agere non permittantur.
Et ipsi sunt languorem habentes. Sed pas
siones carnales dimittat virtute ca
nabat spirituales autem verbo pietatis
sed enim medicina languenti corpori sic
verbum prodest anime egrotanti. Unde vi
de quod non sine potuit sanare omnem
languorem et omnem infirmitatem
sed primum docens et predicans evange
lium et postea sanare propter duas causas
sed verba pietatis. Ideo autem premittitur
quod magis necessarium erat. Deinde quia
non verba pietatis virtutes miraculorum
commendant sed virtutes miraculorum
verba pietatis sermones. Non ideo credebatur
xpus facere posse virtutes quia veritatem
predicabat sed ideo credebatur veritatem
predicare quia poterat facere virtutes in quibus
dam locis ponitur et multos cu
ravit, sed est in ibi et quotquot tetigerunt
eum sanati sunt hic autem multiplicitur
dicit et curavit eos significans
quia omnes curavit. Sed nominibus me
dicus intrans in civitatem et voles
ostentationem dare artificii sui
omnes venientes ad se curat non
cogitat tamen de mercede accipi
enda quantum de opinione sua com
mendanda. Cum enim manifesta fuerit
fama eius bona tunc secundum laborem
incipit exigere et mercedem. Sic
et dominus incipiens predicare non secundum
meritum quorundam sed omnes indifferenter
sanabat. Postquam vero illum omnes videat quos
nonnulli beneficio sanitatum digno
pro fide remunerabat dicens unicui
que fiat tibi secundum fidem tuam. Verita
men omnes illos secundum scientiam an
teparavit quod veniret. Omnis artifex
secundum professionem suam oportunitatem

Videns ihesus tur
bas ascendit in
montem. Et cum se
disset ~~docebat~~
~~eos dicens~~. at
cesserunt ad eum
discipuli eius. Et
aperiens os suum
docebat eos di
cens. Beati pauperes
spiritu quoniam ipsorum est
regnum celorum

opus videns gaudet. Carpentarius
si viderit arborem bonam concupiscit eam
precidere ad opus artificium suum. Agri
cola si videt terram pinguem deside
rat arare eam. Et sic de irrationabilibus homi
nibus ipse irrationabilis equus de sta
bulo exiens si videt campos et pa
tentes rapit frenum et excitatus ad
cursum. Sic et dominus videns magnam con
gregationem populi excitatus est ad docen
dum. Sic et omnis sacerdos cum videt eccle
siam plenam gaudet atque eius delec
tatur ut doceat. Cum autem videt eccle
siam vacuam confunditur et nichil dicere potest
quia non potest ibi docere ubi non iam
apostolus populus erat. Et propter duas rationes
ascendit in montem. Primo ut impleret
propheciam ysaie dicentis super montem ex
celsum ascende tu qui evangelizas syon
Secundo ut misterium pietatis osten
deret. Ascensio enim eius est altitudo vir
tutum. Ascendit ergo in montem ut osten
dat nobis quoniam in altitudine spiritualium vir
tutum consistere debet qui docet iusticiam dei
pariter et gaudium. Qui docet ut verbo
suorum sit exemplum ut magis opere doceat quam
sermone sicut ait apostolus ad thimotheum
exemplum esto ostendens fidelibus. Qui autem am
bulat per convallia et humilia frenem ob
scuras ~~sermo~~ cantat et loquitur altos
sermones non alium instruit sed seipsum
castigat. Nemo enim potest ~~sermonem~~ in valle
stare et de monte loqui sed quidem ubi stas inde
loquere quia non loqueris ubi stas. Si in terra es
atque tamen vis quod de celo loquaris. si ergo
in terra stas de terra loquere. si autem de celo
loqueris in celo consiste ut dicas cum apostolo
Nostra autem conversatio in celis est. Ille qui gaudet
iusticiam dei populus eius debet in altitu
dine bonorum operum consistere quia discipulis
imitator debet esse magistri. Si autem in
peccatis vivas et audias iusticie ver
ba docentem iudicium est non salutem
acquiris. Audis enim ut ne ulterius ignoran
cie excusationem habeas ante deum
Certe homo si qualemcumque artem in toto cor
de voluerit discere putas primo quod edi
ficatur cum frequenter magistrum suum
audierit aut viderit tollit se

in secreto et accipit pugillarem
et ipse se temptat si potest iam facere quod fre
quenter vidit et audivit. Dicet tu
si facis iusticiam non dicis neque predica
torem iusticie audis neque quod illum docto
rem appellas cuius non vis esse discipu
lus. Intellige quod dico enim tibi rem
naturalem secundum loci istius scripturam
Si tu stes super montem et predicator
in valle cum sursum constitutus audis vo
cem eius quia vox ~~mulier~~ melius sursum
ascendit. Si autem stes in valle et doc
tor tuus super montem loquitur non mul
tum tibi proficit loquela illius. Ergo in pri
mo loco populus se considerare debet
qualis est in secundo loco qualem habeat sa
cerdotem quia doctor malus bono populo non
multum nocet. Bonus autem doctor malo
populo nichil prodest. Nunc autem populus
scripturam non videt quem primum videre de
beret sed sequens imitatur de moribus
sacerdotum. Sed quod presens scriptura nos
docet ut ~~iam~~ doctor quam populus super
montem scilicet ascendat qui vult au
dire pietatis doctrinam. Vere certe ita mons
etiam ecclesia appellatur. De quo dicit propheta
propheta. Mons dei mons uber ascendit.
Ergo christus in montem ut illic discipulus
suus misteria ostenderet veritatis osten
dens quoniam omnis qui vult discere misteria
veritatis in montem ecclesie debet ascen
dere sed non in omnem montem sed in montem
uberem. Sunt diversi et hereticorum montes
non autem uberes sed coagulati in quibus
non misteria veritatis docentur sed emenda
ta expugnancia veritatem. Sed et eos
qui tales montes ascendunt reprehen
dit spiritus sanctus per prophetam dicens ut
quid suscipitis montes coagulatos. Co
agulati enim dicuntur heretici ecclesie
quia coagulatum est cor sicut lac cor eorum

Beati pauperes spiritu

~~Beati pauperes spiritu~~
Quamvis ipsas beatitudines ex
ponat ex parte evangelista lucas
tamen iste beatitudines perfectiores
illis intelligende sunt quia ille in loco
campestri dicte sunt iste autem perfectis
super montem idest ille medio tribus
iste autem perfectis et iunioribus populorum

sed referunt apostoli ad quos dicta sunt
hec. Cuius textus sic nos exponimus
rationem ibi. Secundo aliter simpliciter paupe-
res dixit. Sed autem pauperes spiritu pau-
peres spiritu et humiles corde id est paupe-
rem spiritum habentes qui non magna sapiunt
de se. Vel e contrario divites spiritu intel-
liguntur magna de se sapientes et
superbi qui non implent mandatum Christi
dicentis: Nisi conversi fueritis sicut pu-
er iste non intrabit in regnum celo-
rum. Qui enim iam conversus est factus sicut pu-
er. Et sunt quidem testimonium Christi et
apostoli plenitudo legis est dilectio. tamen
nutrix dilectionis est humilitas et domi-
num superbia. Sic totius boni humilitas
initium est et superbia incipit per dyabo-
lum et initium salutis ab humilitate per
Christum [illegible] et omnem humilita-
tem beatitudinem fecit initium. Sic quare
non manifeste dixit beati humiles spiritu.
Ergo humiles tamen potuit venire
vacationis colorem ut non solum humiles os-
tendat sed etiam indigentes humiles qui
sibi sunt humiles ut sic adiutorium dei sue
necessitates. Unde in greco non dicit beati
pauperes spiritu sed beati mendici. Secundum
ista pauper est qui angustiam quidem habet
non autem tantum ut et mendicare coga-
tur. Secundum quam differentiam propheta
Beatus qui intelligit super mendicum et
pauperem. Ideo dicit beati mendici spiritu
ut unusquisque humiles ostendat. Ergo quod dixit
usque beati humiles spiritu non amplius signi-
ficat sed quam spiritu humiles. Sunt autem et
humiles secundum fidem humiles et intelligen-
tes. Unde sit adiutorium hominis. Dum
enim nichil valet humiles spiritu et non ex
fide. Hereticus non pulsat adiutorium
dei. Qui autem secundum fidem humiles sunt et intel-
ligentes de minimo intelliget timet
de se adiutorium dei pulsare non cessat.

Quoniam ipsorum est regnum celorum. Sane
Quod enim aliorum virtutes
alias studentium non est regnum celorum
etiam nam sed cetera vitia deponunt ad
inferos, maxime tamen superbia quia
radix omnium malorum superbia est. Sine
dubio radix omnium bonorum humilitas
est. Et quasi proprium est ut qui se exaltat humi-
lietur et qui se humiliat exaltetur.

Beati qui lugent. Sunt qui sua quidem peccata lugent
beati sunt sed mediocres. Beatiores autem
sunt qui aliena lugent peccata. Certum est quod
non habent sua que lugeant. Tales quidem
esse debent omnes doctores et qui sunt super mo-
rem. Nam cum sint [illegible] christiani patres
quomodo possunt esse sine luctu cum videntur
quotidie christianorum animas usque ad infer-
num cadentes. Nam de anglis geniturum
sunt in fine seculi ut lugeant ~~de homine~~
suos. De qui alienis lugent peccatis sic
scriptum est per Ezechielem: Super Ierusalem.
Ierusalem enim vera est ecclesia Christi cuius fu-
damenta sunt in montibus sanctis.

Quoniam ipsi consolabuntur. Consola-
tio lugentium est cessatio luctus
quos qui sua lugent peccata consecuti consola-
buntur in seculo illo. Qui aliena lugent
peccata quomodo consolabuntur. Nunquam desinet
lugere de peccatoribus. Etiam qui quamdiu sunt
in mundo nescientes providentiam dei
non intelligentes ad plenum quod dyabolo
compellente delinquunt et qui ex proposito
malo diligunt mala omnes peccatores
lugent omnes a dyabolo circumventos
et togis pueritiles. Cum quod in seculo illo pro-
videntiam dei cognoverint et intellexerint
manifeste quoniam qui dei sunt non poterunt pe-
rire qui autem perierunt non fuerunt
dei quia de manu dei nemo rapere potest. De-
posito de eis luctu consolabuntur et sine
impetu alicuius dolorum in sua sola
beatitudine delectabuntur. Nam quamdiu cari-
tas est secundum eos ad peccatores et luctus est.
Ibi autem non caritas est secundum eos ad peccatores
nec luctus etiam si propinqui fuerint sed
dominus parabola in qua dicit dives Abra-
ham: pater Abraham miserere mei et
mitte Lazarum ut intingat extremum
digiti sui in aquam et refrigeret linguam
meam quia crucior in hac flam-
ma. Numquam misericors est ibi Abraham
filio suo ardenti. Nam quia fuit [illegible]

Beati mites quoniam
ipsi possidebunt
terram. Beati
qui lugent,
quoniam ipsi conso-
labuntur.
Beati qui esuriunt
et sitiunt iustitiam
quoniam ipsi satura-
buntur. Beati miseri-
cordes quoniam miseri-
cordiam consequentur. Beati
mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt.
Beati pacifici quoniam
filii dei vocabuntur. Beati qui per-
secutionem patiuntur
propter iustitiam quoniam
ipsorum est regnum ce-
lorum. Beati estis cum ma-
ledixerint vobis homines
et persecuti vos fuerint
et dixerint omne malum
adversum vos menti-
entes propter me. Gau-
dete et exultate quoniam
merces vestra copiosa
est in celis.

scitor in quantum parte corporis sui plus peccaverat
id est in gula in amplius torquebatur.
Beati mansueti. Mansuetus enim neque
irritat malum neque irritatur a malo
neque adversus eum prevalet causa peccati
neque adversus alterum aliquem ex illo nasci-
tur causa peccandi. sed magis contentus
est iniuriam pati quam facere. nam nisi contentus
fuit homo ut noceatur, numquam potest esse sine peccato
quia sicut zizania numquam minus sunt in agro
sic non sunt minus irritatores in mundo.
Ille est igitur vere mansuetus qui a nocituo
fuit nec cogitat malum facere nec facit.
Beati mites qui hereditabunt terram. Sed du-
bio terra vivorum de qua scriptum est Credo
videre bona domini in terra viventium. Terra autem
hec sic quidam dicunt quod dum est in hoc statu terra
est terra mortuorum quia vanitati subiec-
ta est. Cum autem liberata fuerit de corruptionis
servitute in libertatem glorie filiorum dei
fit terra vivorum ut immortales hereditet
in hereditatem. alii exponentes legunt
sic celum in quo habitaturi sunt sancti dicatur
terra vivorum quia quantum ad nostram regionem
inferiorem celum est. quantum ad illud superius
celum dicitur terra. Alii dicunt quia corpus
nostrum terra est. et quod dum corpus subiacet
morti terra est mortuorum. Cum autem fuerit
transformatum et conforme factum corporis glorie
Christi erit terra vivorum et hereditabunt
eam eternam et non et spiritualem secundum
spirituales et sanctos. Beati qui esuriunt
et sitiunt iustitiam. Esurire sitire
iustitiam et desiderare iustitiam dei vel
sive faciunt homines iustitiam dei sive au-
diunt non quasi audiant vel faciant iusti-
tiam dei sed ex desiderio cordis. Et omne bo-
num quod non est ex amore ipsius boni factum
hominis iniquum est ante deum. Unde dominus per
in hominem non omnes supplicit vocabat ad
potum sed sitientes tantummodo. dicens: Qui
sitit ad me veniat et bibat. Esurimus
quod non sumus vere dixit iustitiam. Esurire
et sitire. ne forte quod esurit iustitiam
quam summam iustitiam dei desiderat quantum
non est vera cordis sitis ad iustitiam quam
scientiam dei acquirere cupit quod potest consequi ex
studio scripturarum quod est docilis dei

Quoniam ipsi saturabuntur. Videlicet
satietate remunerationis dei. quoniam maiora
erunt premia dei quam desideria quorum sanctorum.
Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam conse-
quentur. Non autem tantum ille misericors est
qui miseretur vel pauperum vel pupillorum vi-
due. Hec enim misericordia et apud illos
invenitur frequenter qui non agnoscunt deum.
Ille autem est misericors vere qui inimici
sui miseretur et benefacit ei secundum quod
scriptum est. Diligite inimicos vestros
benefacite hiis qui vos oderunt. Nam
et deus non solum super gratos pluviam
dat vel solem suum iubet oriri sed etiam
super ingratos. Unde et ita dicitur. Estote
misericordes sicut et pater vester misericors
est et cetera. Et vere beatus est ille talis. quoniam
infra eius fidem non habet peccatum quod
difficile est in hominibus proficit illi addita-
mentum iustitie ei autem habet ad re-
missionem peccati quoniam potest fiducialiter dicere
Dimitte nobis debita mea sicut et ego
dimitto debitoribus meis
Beati mundo corde quoniam ipsi deum vide-
bunt. Dupliciter est deum videre. et in hoc
seculo et in illo. In hoc quidem seculo secundum quod scriptum
est. qui me videt videt patrem meum. Mun-
do enim sunt corde qui non solum non faciunt
malum nec cogitant. sed pauci sunt tales
qui omne bonum et faciunt et cogitant
semper. Quia est mundum facere bonum et non
cogitare. qui non propter deum faciunt bonum
et tale bonum non remunerat deus quia
non remuneratur a deo bonum quod fit
sed id quod bene fit. De hoc expone collectum de
ti scripta ubi etiam de hoc ponitur exemplum
in glossa. Sed propter aliquam aliam causam. qui vero
tamen propter deum facit bonum sine dubio
cogitat bonum. qui ergo omnem iustitiam fa-
cit et cogitat mente sua deum videt quoniam
iustitia figura est dei. deus enim iustitia est
Ecce dum qui eripuit se quod a malis
et fecit bona sine illud et deum videt
vel munde vel modice vel ample vel perfecte
vel mundum vel semper secundum possibilitatem
humanam. hoc ipso modo. et qui maledicit
et cogitat videt dyabolum. quia omne
malum dyaboli est figura. In seculo autem

illos homo non mundi corde deum vide
bunt facie ad faciem. Iam non nisi per
speculum in enigmate sicut hic. *Beati pacifici*

Beati pacifici. Quoniam filii dei vo
cabuntur. Pax est vinculum deus
de qua ait apostolus ipse est pax nostra. Qui ergo pa
cem diligunt filii sunt patris. Pacifici autem
non dicuntur qui inimicos in pace reconsi
liant sed illi qui in memores malorum di
ligunt pacem. Multi enim sunt qui alios qui sunt
inimicos libenter in pace reconsiliant
et ipsis inimicis suis nunquam ex corde re
consiliantur. Isti tales illusores sunt
pacis non amatores. Pax enim illa bona
est que in corde posita est non in verbis. Vis
cognoscere quis est verus pacificus? Audi prophetam
dicentem. Cohibe linguam tuam a malo
et labia tua ne loquantur dolum. Id est
lingua malum non dicat sermonem. Sicut
enim ignis de modica scintilla magnum
conflat incendium, ita et sermo malus de
levi occasione magnam succendit inimi
ciciam. Illius labia dolose loquuntur qui
pacem portat in labiis et maliciam ser
vat in corde. Si christianus es, de quo loqueris
cogita; quod cogitas loquere. Diverte
a malo et fac bonum. Non dixit accede
ad malum sed recede a malo. Ille autem
iubetur recedere qui accessit. Sciens igitur
inquisitores dei in carne mea nimis, quo
modo si dixissem noli accedere ad malum,
a paucis aut nullus poterat hoc adimplere.
Iam pene omnes homines parati sunt ad
malum. Ideo sic dicit. Bonum quidem fuerat
si nec accederes ad malum. Si autem quia
si homo naturae cum malis motibus excita
tus accessisti ad malum, vel cito saltem
propter consideracionem divini timoris recede
a malo quem accedere ad malum forsitan
secundum carnem humanam infirmitatis est, permanere
in malo et exequi malum maligna
est et infirmitatis. Inquire pacem et seque
re eam non dixit. Si te pax sequitur sus
cipe eam, sed si te fugerit sequere eam. Repu
ta si quod litigium est cum aliquo fecerit
litem sicut deum ille te spiritus in vita ad
pacem. Pax te sequitur, cum gaudio suscipe

eam. Qui si ille quasi malus permanserit in
malo, pax absconditur ab oculis tuis.
Tu ergo quasi filius pacis pulsa ianuam pacis
et ipsa est ingredere pacem. Nec dicas ille
michi prius iniuriam fecit, ipse prius de
bet me rogare. Gloriosior eris tu si non
cito pacem paciaris quam si noceas. Quere ergo
pacem ut invenias premium pacis. Beati
enim pacifici quoniam filii dei vocabuntur.

Beati enim qui persecucionem paciuntur
propter iusticiam. Non dixit beati qui a genti
bus persecucionem paciuntur nec putes
illum solum bonum qui persecucionem patitur
propter ydola non colenda. Ideo et qui ab he
reticis persecucionem patitur propter veritatem
non relinquendam. Vide etiam qui propter iusti
ciam patitur. Gentiles enim christum dene
gant, heretici autem veritatem christi, quia al
terum veritatem christi denegat ipsum dene
gat christum. Christus enim veritas est. Ideo
heretici qui non propter christum persecucionem faciunt
sed propter veritatem christi. In persona fallere christi
anum videtur. Regina autem gentilis est et
non solum hereticus. Sed et si aliquis ex
potentibus quod videtur esse christianum forsitan
propter peccata sua corruptus fuerit tibi
[illegible] iniuste et persecutus te fuerit,
vide eos cum iohannis. Nam iohannes neque propter
gentilitate neque propter heresim interfectus
est sed quia corripiebat herodem propter ad
ulterium eius. Sed omnes prophete neque a
gentibus neque a suis occisi sunt non propter
gentilitate sed quia corripiebant eorum
peccata. Si autem quis a suis ipsis propter causam *ferret*
dei aliquid patitur non habet mercedem
nec prophete habuerunt. Si autem dum
est quia prophete martires sunt sine dubio et
qui propter causam dei aliquid patitur et si a
suis patitur mercedem habet. Ideo non po
suit specialiter personas persequencium sed solam
causam persecucionis ut tu non aspicias
quis te persequitur quidem sed ergo quod te perse
cutus fuerit non propter causam dei sed priua
tam rem vel propria ut auferat aliquam
rem tuam. Ille quidem qui sine causa est perse
cutus reus est. Tu autem vide non eo quod
non propter iusticiam persecucionem passus es sed

propter causam privatam. Plane si volumus id
complere quod dictum est: qui te percusserit ad
maxillam, prebe ei et alteram; et qui vult au-
ferre que tua sunt, noli vetare. Tunc vel beati
estis, quoniam et si ab initio non propter causam
dei persecutionem patiebaris, postea tamen
et dampnum et iniuriam passus es propter deum;
ei autem restitueris etiam cum peccato, et non po-
tueris beatitudinis perdidisti mercedem. Beati eritis

Cum exprobra-
verint homines. Propterea consolatio est de
persecutionibus sustinendis, tamquam si res-
pondeat quis ad eum: Dic quid si persecu-
tionem passi non fuimus propter te vel propter
iustitiam, sed obprobrium aut verecundiam
et blasphemiam hominum iniquorum. Beati
non solum cum persecutionem passi fuerit, sed
etiam cum vos exprobraverint homines. Cer-
te multi homines propter causam quidem dei fiunt
nobis inimici, sed non aperte nos persequuntur,
forsitan quia nec possunt, sed circumeuntes
omnia blasphemant nos et dicunt de nobis
probrosa. Beati eritis cum vos ode-
rint homines et dixerint omne verbum
malum adversum vos mentientes propter me.
Qui enim verbum est quod si calicem aque vobis
porrexerit mercedem non perdet. Consequens
quod et verbis levissimis ubi nobis iniuriam
fecit, iniuria vestra vacua non erit a mer-
cede. Ut quis blasphematus est beatus,
duo hic querere debet: ut mendaci-
ter blasphemetur et propter deum blasphe-
metur. Alioquin si unum defuerit, iam non
est beatitudinis merces. Verbi gratia si quis dix-
it de te quod non est turpe mendacium, sed
non propter causam dei sed propter aliquam privatam
inimicitiam dolens ille quod fecit,
tu autem mercedem iustitie non habes,
nisi forte cum posses te blasphemantem non
blasphemasti propter iustitiam dei, aut cum
posses te revindicare non revindicas-
ti, et tunc beatus es. Et causa privata
facta est tibi causa dei. Qui si propter causam
quidem dei blasphematus es, tamen quod dictum
est de te malum verum est, scilicet non es beatus,
quia verum est. Verum de te dicta blasphemia
non proficiet tibi ad mercedem iustitie,
sed ad vindictam peccati. Sed utrumque

posuit et mentientes propter me. Gaudete et exultate

Gaudete quia merces vestra multa est
in celo. Ponderate confusionem ter-
renam cum gloria celesti et videte si mul-
to levius est quod patimini in terra quam ex-
pectatis in celo. Et forte dicis: potest
blasphemare mendaciter, non dico gau-
dere, sed vix ignominiam ferre. Quisquis va-
na gloria non delectatur. Qui enim gloriam con-
cupiscit in celo, obprobria non timet in
terris, nec cogitat quid loquantur homines
propter ipsum, sed quid iudicet deus de illo. Qui cum
letatur de laude hominum, ille et de vitu-
peratione contristatur. Quantum letatur quis
aut de laude hominum non extollitur,
nec de vituperatione humiliatur. Unusquisque
ubi gloriam querit ibi timet confusionem.
Qui gloriam querit in terris, confusionem ti-
met in terris. Qui autem gloriam non [illegible]
querit nisi tantummodo dei, ei nullus pe-
riculum belli sustinet dum sperat ha-
bere victoriam. Quanto magis vos obpro-
bria mundi non debetis timere, qui
regnum premium expectatis. Vos estis sal terre

Quasi
interrogantibus apostolis ad quos
sit omnia ista locutus, verum generaliter ad
populum an ad ipsos, volens ostendere
quod proprie ad ipsos hoc loquebatur,
addit: Vos estis sal terre. Sicut illud
respicit quod superius dixit quia doctor
omnibus virtutibus debet esse ornatus. De-
bet esse parcus contra avaritiam, liberalis mo-
de castiget. Debet esse semper suspirans
et lugens sive sua sive aliena delicta,
ut confundat eos qui nec peccare dubitant,
postquam peccaverunt, [illegible]
tantur quia peccaverunt. Ideo suspiret
et plangat, ut per hoc ostendat quam gravis
et periculosus sit mundus et iste fidelibus.
Et esuriens et sitiens esse iustitiam,
ut pigros circa bona opera ut [illegible] fi-
dei ut increpationis flagello valeat
incitare magis exemplo suo quam [illegible].
Debet esse mansuetus ut magis indul-
gendo quam iudicando regat ecclesiam,
ut magis ametur quam timeatur.

debet esse inspectorem aliis. sibi autem
austerus. ut sibi quidem pondus grave
iusticie ponat. aliis autem leve. De-
bet esse mundo corde ut non solum se non mis-
ceat circa negotia secularia sed nec
cogitet de mundo. Sicut enim oculus quanto
mundior fuerit tanto longius videt
sic anima quanto longius fuerit a solli-
citudine mundiali tanto amplius
deo propinquior est. Cum autem mundum aspi-
cit oculus illius mens non potest deum
videre. Sit autem pacificus ut tota ecclesia
eius quasi una sit anima. Ubi autem concordia
non est nec oratio illic exauditur nec ob-
latio suscipitur quia nec est ubi con-
cordia donatur. Debet autem paratus
esse ad passionem non vana desidia
mercenarii habens sed debet virtutibus
consciencium digna. Nam quantum ad sa-
pientes ille miles non dicitur paratus
ad bellum qui concupiscit exire sed qui
potens est exire. Ergo qui hiis omnibus
virtutibus fuerit ornatus tunc est quasi opti-
mum sal et totus ille populus de illo
conditur magis videndo eum. Nam
prima doctrina est videre bonum. secunda
autem audire. Vos estis lux mundi

Dicit quasi
declaramus quod opus est salis quod a-
tem lucis admonet nos ut gra-
nius. ob quam causam apostoli sali comparati
sunt. Salis opus est rem in eo statu
tenere in quo invenerit eam ut adulterius
eam mutari non permittat. Ad melius autem
producere non potest. utputa tenet carnem ne
putrescat. putridam autem non potest tenere
incorruptam. Lucis autem opus est ipsas
solvere tenebras et ea que fuerant in te-
nebris illustrare. Sic et apostoli ceterique
doctores sal quidem sunt populi christiani
iam cognoscentes deum servantes eum in ip-
sa dei et sanctitate. [illegible] terre
incredule que iam verbo erroris quasi vomeri
aratri subiecta est. lux autem sunt gen-
cium perducentes ad sciencie lumen
vel ceterorum qui forte in ecclesia ceciderunt
in tenebris peccatorum. Sicut bona conversatio
sacerdotis sine verbo tenet sacerdotes in
sanctitate per suum exemplum adducere

aut ignorantem ad scientiam veritatis non
potest. Sic etiam primum adducere quod ignorantem
ad scientiam veritatis et similiter conversatio bona
potest tenere autem in fide vel sanctitate absque
bona conversatione non potest magis autem et scan-
dalizat. Quod in sequentibus ostendemus. Er-
go propter bonam conversationem suam sacer-
dotes sunt sal. Quoniam bona conversatio sacerdotum
condimentum populi est propter verbum doctrine super
firma verbum ignorancie lumen est. Prius
enim venit eos salire postea autem lucere quia
quamdiu peccator aliquis est servare quod habes se-
cundum autem vocare quod non habes. quia qua-
propter bene vivere est primum autem bene docere. Nam
per bonam conversationem ascendit super du-
bios ad scientiam. propter scientiam autem nescio si
ad bonam conversationem veniat. Predicta sci-
entes quidem sine timore dei multos vi-
demus. Timentes autem deum sine sciencia vi-
demus nullum. autem propterea quod propter iudeos
priores dicti sunt sal. Non adducentes eos
ad scientiam dei sed condientes eos in ipsa
sciencia. Lux autem propter gentes in secundo loco
vocatis. sed et comparationem congruam
addit et dicit Non potest civitas abscondi

super montem posita. Qui enim ipsa
volunt esse velati. Mons ipse qui por-
tat eam facit eam omnibus manifestam. Sic
et sacerdotes et apostoli qui fundati sunt in christo
monte excelso non possunt esse abscon-
diti et si voluerint se abscondere christus
ipse manifestat eos qui bajulat eos.
Quamvis hec civitas ecclesia sanctorum de qua dicit
propheta. Glosa dicta sunt de te civitas dei.
Cives autem eius fideles omnes de quibus
ait apostolus. Vos estis cives sanctorum et
domestici dei. Turres illius sunt prophete
de quibus dicitur. Fiat pax in virtute tua
et abundancia in turribus tuis. Sicut
enim de turribus saccula que hostes iac-
tantur. sic et de propheticis libris va-
nas contra gentilium fabulas et contra
infamas hereticorum disputationes salu-
taria proponuntur. verba et exempla. Porte
autem eius sunt apostoli de quibus scriptum est diligit
dominus portas syon quia per illas totus po-
pulus intrat ad fidem. Muri autem illius

sunt sacerdotes ceteri quam doctores de quibus dicit
propheta ad hanc ierusalem spiritualem. Et ali
enigene edificabunt muros tuos.
quia ex gentibus vocati sunt sacerdotes et
gubernatores ecclesie. Sed enim muri contra
impetum gentilium et hereticorum ipsi suscepti
sunt contra tamen arietibus quibusdam sit as
siduis persecutoribus feriunt clerum id est
murum ecclesie et sed mortiferas sagittas
sit insania verba perverse confessionis contra
de impia cordis pharetra producentia
doctores qui lapides vivi susceperunt et
fidei virtute confirmant. Hec ergo civi
tas posita est super montem id est apostoli prophe
tarum ceterique doctores edificati in christo. Mons
enim christus est de quo ait daniel Et ecce la
pis excisus est sine manibus et factus est mons
magnus et occupavit totam terram. Nunc
per alteram comparacionem vult ostendere
quomodo sanctos suos ipse christus manifestat
et non sinit eos esse absconsos id est quia
nec accendunt lucernam ut ponant
sub modio sed super candelabrum ut luce
at omnibus qui in domo sunt. Que sunt accenso
res lucerne pater et filius. Que est illa
lucerna verbum divinum de quo dictum est
lucerna pedibus meis verbum tuum domine ut
luceat id est appareat et illuminet quia
sunt vel in domo ecclesie vel in domo omnium
mundorum. Quid enim candelabrum ecclesia
que baiulat verbum vite. Consequenter dicit
apostolus paulus inter quos lucetis sicut lumi
naria in seculo verbum vite continentes.
Consequenter et omnis ecclesiasticus vir ha
bens verbum dei sit et candelabrum. Modium
autem sunt homines mundiales vacui a deo
et ab omnibus que sunt dei. Dicuntur autem modium
quia sicut modium desuper vacuum sit vel subtus
aut plenum. Sic omnes mundi amatores
et carnales in spiritualibus celestibus et divinisque
superiora vacue esse dicuntur vacui sunt et in
sensati. In inferioribus autem id est mun
dialibus et terrenis aliquatenus pleni vi
dentur et sapientes. Propterea sed in modio
si volueris aliquid ponere necesse est ut cadat
deorsum ad inferiora et tenebrosa.
Sic homini carnali et mundiali et vacuo
si dixeris aliquid quod est dei non illud tenet
in superiori parte mentis sue a cordis
nec portat id in ore. Sed confestim cadit
de mente et corde deorsum in terrena
et tenebras ut nec ipsi prosit nec aliis.
Si autem aliqua temptacio seu terror fuerit propter
verbum veritatis statim reversatur in terram
et aspiciens terram quasi modius verbum dei
sub se tenet absconditum. Reversatus
enim est et aspiciens terram et abscondens
verbum sub se quando propter aliquam causam ter
renam non est ausus proloqui palam fidei
veritatem sed iudicias carnales timens aut
mortem aut dampna sed certa que obstruunt
carnales homines ut verbum quod crediderunt
libere non audent profiteri. Sicut sacer
dos ipse est laudabilis doctor qui facit
quod docet addit et dicit. Sic luceat lu
men vestrum coram hominibus ut videant opera
vestra bona et glorificent patrem vestrum
qui in celis est id est sic illuminare docentes
ut non verba vestra tantummodo audiant homines
sed ut opera vestra videant ut ipse illumi
natus per verbum quasi lux coruscat per exemplum
operum vestrorum quasi sales. Quia qui docet et facit
ille vere docet. Qui autem non facit quod docet non
alium docet sed seipsum condempnat. Et me
lius est facere et non docere quam docere et non facere
quia qui facit et tacuerit alios corrigit
suo exemplo. Qui autem docet et non facit
non solum neminem corrigit sed etiam
multos scandalizat. Quis enim non mo
veatur ad peccandum cum videt ipsos doc
tores pietatis peccantes. Ergo per illos
qui sunt doctores qui docent et faciunt magnificatur
deus. Per eos autem qui docent et non
faciunt blasphematur. Verumtamen si bene
doceat sacerdotes et melius vivant
detes gentiles dicunt. Videamus de qua
tales habes sanctos. Ve enim eorum de vero
est. Nisi enim ipse esset iustus numquam ipsi tam
sancti circa iusticiam sunt tenent. Sic dis
cipulis ex moribus familie demon
stratur. Non sicut philosophi qui magna lo
quuntur et non modica faciunt. Si autem
bene doceat et male conversentur videntes
dicunt quid est deus eorum qui talia agunt. Numquam
sustineret eos talia facientes nisi con
sentiret operibus eorum pravis. Sic isti
estimaverunt pro dolo tollentes omnem iusti
ciam servaverunt. Isti autem gloriose loquuntur
sermones et ignominiosa opera faciunt
videntes quod deus per malos christia
nos blasphematur et potest dominus

bonam opinionem habere quam malam famu-
liam habet secundum dictum est ad prophetam dei
Nomen enim dei per vos blasphematur
inter gentes · nostre [illegible]

Veni solvere legem aut prophetas ·
propter duas causas dicit · non veni
solvere · sed ut adimplere · Primum ut
discipulos suos quos omnibus aliis adorna-
tos esse debebat super doceat quos ubi-
que ad suum provocaret exemplum ut quemadmodum
ipse omnem legem adimplebat · sic et illi
omnia etiam minima legis servarent imple-
· Unde quia futurum erat ut calumpniarentur
eum iudei in sabbatis operantem et lepram
tangentem quasi solventem legem sed prius
quod contrarium in calumpnia calumpniatoribus
satisfacit dicens · Non veni solvere sed ad-
implere · lex et prophete duo sunt agunt et
de christo prophetant et legem vivendi constitu-
unt quod utrumque christus implevit de se quod
sic · quia natus est et virgine est emanuel · quia
circumcisus est et oblatum est pro illo sacrifici-
um duo turtures aut duo columbini · in
egipto fugit legem implevit quia in nasa-
reth conversatus est [illegible] · quia cum azimo tem-
plum ingressus · quia a puero scandalizatus est
· qui in manibus panis [illegible]
· qui vestimenta sua divisa reliquit
· qui descendit ad inferna et visitavit o-
mnes dormientes sapientia dicente · quia
adhuc venturus est videns terra a solis
ortu usque ad occasum · qui sedit in valle
Josaphat et iudicavit omnes gentes
adimplere prophetas · quia iusti sunt omnia terra fu-
issent mendaces erunt prophete · Sunt autem
omnes impleti sed et adhuc implebuntur
cum stelle ceciderint cum sol tenebratus
fuit · Cum luna sanguineo colore mu-
tata fuit · Cum celum plicatum fuit sicut
liber · Secundum autem modum vivendi le-
gem implevit duobus modis · Primum ex-
teriores quidem legis figuras solvens inte-
riores autem veritatem eius adimplens ut
putatur legem precepta omne opus servile in
sabbato quicquam facere non debere preter quod
quod fit omnibus autem hoc figurale est · quasi de sab-
bato cessat ab opere spirituali autem secundum
evangelii veritatem opus servile est peccatum

quia omnis qui facit peccatum servus est peccati · Omne
autem bonum non est servile sed liberale et [illegible]
fit licet ipsum opus videatur · In prima facie
corporale · Videtur ergo quia christus sabbatis
operans adimplevit legem non solvit
manifestavit non conculcavit · Item in le-
ge fuerat scriptum lepram tangere non opor-
tet hoc figuravit non est lepra enim intelligi-
tur peccatum · christus ergo tangens lepram non sol-
vit legem sed adimplevit · Iudeus enim
leprosum iniustitia operatus est non peccatum Sed
prophetas iustitia tetigit non peccatum quare ipse
vel lepra · nam ille qui peccatum non fecit nec
dolus inventus est in ore eius certum est
quod non tetigit lepram id est peccatum · Verum
ergo dicit · Donec transeat celum et ter-
ra in priori evangelio · Iota unum aut unus
apex a lege non preteribit donec omnia
fiant · quia omnia que ab inicio mundi usque
ad finem erunt futura eorum myste-
ria sunt prophetata in lege ut videantur
aliquis eorum que fuit deus non antea cogno-
visse postea dicat non potest fieri ut tran-
seat celum et terra donec omnia que in lege
sunt prophetata verbis ipsis fuerint adimplenda ·
Ingemiscens si ut in [illegible] mendacio in-
ventus fuit erubescat et quomodo deus quod
promisit in lege non faciat aut aliud faci-
at ubi sapientes quod dixit verbum suum non
relinquit in vacuum et quomodo verba divina
sine exitu vacua poterunt remanere
Deus hominem punit si quod docet alium
ipse non fecit · quod christo locutus est in prophe-
tis non adimplevit in opere · Unde adim-
plevit legem de minimis istis · Qui ergo solverit unum de

mandatis istis minimis et docuerit
sic homines minimus vocabitur in regno ce-
lorum · Sed primum videamus que sunt minima
ista mandata · et alii quidem aliter inter-
pretati sunt · alii autem aliter puto quod ipse dominus
manifeste ostendit que sunt scilicet demon-
stratione · Qui ergo solverit unum de man-
datis istis minimis id est quomodo [illegible]
[illegible] sunt [illegible] est [illegible] loqui [illegible]
[illegible] quod [illegible] modicum [illegible] sunt [illegible]
[illegible] demonstrant · sicut est ibi · Audite
hec omnes gentes [illegible] in [illegible] secularibus
[illegible] erat [illegible] · Mandata igitur
moysi in actu [illegible] sunt [illegible] occides ·

Non adulterabis. et ideo in comminatione modica in precepto aut magna. mandata aut christi ideo christi neque irascere neque concupiscas in ipso actu difficilia sunt. Et ideo in comminatione magna sunt in precepto aut minima. Quoniam abstinere ab homicidio et adulterio facile est. ipsa enim criminis magnitudo voluntatem faciendi repercutit et ideo non habet laudem qui abstinet se ab illis quia non est labor abstinere se ab illis. Nam omne malum quanto grauius tanto leuius videtur ad non faciendum et grauius fit peccatum si fuerit factum. Non irasci autem difficile est in actu. quia dum leuis culpa putatur non facile obseruatur a multis et multum laboriosum est posse non irasci. quia naturaliter in hominibus iracundia est plantata et ideo in comminatione magna sunt. quia difficile et laboriosum est abstinere ab eis propterea si iratus fuerit homo aut concupierit est quidem peccatum quia malum est. non tamen est graue peccatum quia quasi difficile est abstinere ab eis. Ergo minima mandata christi dicit ista mandata. non irascaris non concupiscas in quibus obseruando quidem magna sunt in precepto aut minima videntur ad homines negligentes qui illi qui leuia peccata committunt minimi in regno dei idest qui iratus fuerit et iratus grande peccatum non fecit a pena quidem securus est non tamen est in gloria quia et si nichil tale committit quia securus est iram suam et non illam repressit in corde suo peccauit. Unde iubet nos propheta. Irascimini et nolite peccare in cordibus vestris in iracundia reprimamus facies quoniam si per iracundiam ut leuius peccauerimus peccatores sumus. Et qui concupiscit et si non fecit peccauit quia et ut omnino voluit. Qui ergo doctor est si ab omnibus abstinuit magnus est. Certe ut leuia hic peccauerit nichil illi prodest sacerdotalis dignitas eis ex preceptis ab ecclesiastico primo christo sunt inter eos qui non in pena sunt quando fecerunt graue peccatum non tamen sunt in gloria quia peccatum rugam et maculam susceperunt unde subiungit *Nisi habundauerit iusticia*

Nisi habundauerit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum

Scribarum et phariseorum iusticie sunt mandata domini. Impletiones autem mandatorum illorum sunt mandata christi. Hoc ergo dicit nisi super legis mandata etiam hec que apud illos minima estimantur impleueritis non intrabitis in regnum celorum quoniam ista sunt de quibus de pena quidem liberant et in regnum inducunt. Cum sit autem ipsum soluere hoc minima mandata et non custodire quare super quidem de soluente qui soluit unum de minimis istis minimus vocabitur in regno dei Ostendens eum et si minimum esse tamen in regno esse. Hoc autem de non obseruante dicit. Nisi habundauerit iusticia hominis christiani plusquam scribarum et phariseorum non introibit in regnum celorum. Quem enim non intrabit in regnum expers regni erit. Sed vide quia minimum esse in regno ad ipsum non est et non introire in regnum. Esse enim aliquem in regno non est regnare cum christo sed esse tantum in populo christi tanquam si dicat Qui soluit et docuit sic inter christianos quidem erit tamen minimus christianus. Qui autem intrat in regna fit particeps regni cum christo. Unde et alibi dicitur intra in gaudium domini tui hoc est simul gaudeas cum domino tuo. Consequenter iste qui non intrat in regnum celorum gloriam quidem regni celorum non habebit cum christo erit tamen in regno celorum. Sed autem iam incipit ostendere que sunt minima illa quorum solutionem dixerat esse periculosam

Audistis quia dictum est antiquis. non occides. Ego autem dico quia si quis iratus fuerit fratri suo sine causa reus erit iudicio. Hec impletio legis primo dum vindicat. Sic faciens enim hoc christus et docens impleuit legem non soluit. non enim christi mandatum contrarium est legi sed latius quam lex. Mandatum christi legem in se tenet inclusam. lex autem non tenet christi mandatum. quoniam qui implet christi mandata tacito in eis implet et legis. nam qui non irascitur nichilominus occidit. Qui autem implet legis mandatum non omnino implet et christi. frequenter enim homo non quidem occidit propter timorem vindicte tamen irascitur. Vides quia lex impleta est per gratiam non sublata. Deinde sine

· Omnem.

mandata huius Christi neque possunt stare
legis mandata. Nam totiens datur licencia
irascendi datur, et tamen homicidii faci-
endi. Ex ira enim homicidium generatur.
Tolle autem iram et homicidium non fit.
Omnis enim qui irascitur sine causa quantum ad vo-
luntatem suam homicidium fecit. Et si non fe-
cerit propter metum, sed dolor quidem non est a-
lius quam admonitus si fratrem fuisset percussurus autem
ille et irascentis, sicut Iacobus in canonica epistola
sua dicit: Qui odit fratrem suum sine causa ho-
micida est. Unde sapientia Christi volens
ostendere quia ipse est deus qui aliquando locutus est
in lege et qui nunc mandat in gratia, secundum man-
datum quod est maius omnia mandata posuit in le-
ge, illud ipsum mandatum posuit nunc in
principio mandatorum suorum. Sicut primo scrip-
tum est in lege: non occides. Sed statim hoc
ab homicidio cepit ut per concordiam man-
datorum ipse indicaretur dictator legis
fuisse et gratie. Qui irascitur fratri suo sine causa
reus erit iudicio. Quia qui cum causa non erit reus.
Nam si ira non fuerit, nec doctrina proficit
nec iudicia stant nec crimina compescuntur.
Iusta ergo ira mater est discipline. Itaque non
solum non peccat qui cum causa irascitur, sed e contra
nisi iratus fuerit peccat. Quia patientia irrationa-
bilis vitia seminat, negligentiam [illegible]-
nat, nutrit et non solum malos sed etiam
bonos invitat ad malum. Quia mali quidem
quamvis incorrepti fuerint non emendantur,
boni autem si incorrepti fuerint pereunt. Quantum ad cor-
pus magis spiritualiter malum quam bonum ira-
cundia sine iudicio. Iracundia enim
hic intelligitur commotio passionis. Qui
autem cum causa irascitur iracundus non iam
ex passione est sed ex causa. Sed iudicare
dicitur, non irasci. Puto autem quod non de iracundia
carnis loquitur Christus, sed de spiritu; non ad carnem
loquitur sed ad animam, quod in sequentibus os-
tendemus. Dicit enim dominus: Qui si manda-
vit carni, caro enim non obaudit. Nec
enim est possibile ut caro non turbetur, quia
sapientia carnis inimica est in deum, legi
enim dei non est subiecta, nec enim potest, dicente
Iob: Homo natus de muliere plenus ira-

cundia. Quis ergo homo irascatur et non faciat quod
ira compellit? Caro eius irata est, animus
autem eius non est iratus. Ergo multi sunt quorum
caro irascitur, anima autem eorum non irascitur.
Multa autem illorum irascitur, sed qui videntur
patientes et tacite et occulte cogi-
tant malum et semper requirunt opportu-
nitatem nocendi. et qui dixerit fratri suo

Si quis dixerit fratri suo

Sine causa racha reus erit concilio,
id est ut vindicetur ex concilio quod adversus Christum
fuerunt, sicut apostoli in canonibus suis. Qui
autem dixerit fatue reus erit gehenne.
Racha dicitur ebraice vacue. Quomodo
quantum ad consensum verbi unum est dicere ra-
cha et fatue. Racha vacuus est ille qui fa-
tuus est et qui vacuus est fatuus ille est va-
cuus et fatuus. Ubi una videtur iniu-
ria, nam sicut indignantes est illud dicere fa-
tue qui habet in se sapientiam spiritualem in cog-
nitione dei patris et Christi, sic indignantes
est dicere hominem vacuum qui habet in se spiritum
sanctum. Racha nemo vacuus dicitur qui habet spiritum
sanctum, et nemo fatuus qui Christum agnoscat.
Et quare illud quod unum verbum, id est racha, habet
penam concilii, hoc autem gehenne? Nam si
unum peccatum est, una debet esse et pena. Sed
quantum ad dicentis propositum differentiam ha-
bet utraque, et si quantum ad sensum similia sunt.
Racha enim vulgare erat verbum apud
iudeos, quod non ex ira neque ex odio sed
aliquo motu vano dicebant magis fidu-
cie causa quam iracundie. Fatue vero magis suspi-
cia habet in consuetudine aliquid expro-
bratorium verbum quam ipse tamen similia
[illegible] gratia dicere solet ad eos quos fidu-
ciam habent vel de patronus suscepto libe-
ro suo, quando dicunt pauperi, quando urbanus rus-
tico contemptibiliter personam eius magis quam
iniuriam [illegible]. Et forte dicis: Ergo racha
iracundie tamen non dicitur. Quare peccatum est? Quia
contemptorie tamen et non edificatorie. Nam et
si persona illius contemptibilis videbatur,
cum dignitas Christianitatis illius contemp-
tibilis non erat. Et si illum asspernare non
debebas, Christum qui in eo est asspernere debu-
isti. Deinde et alia ratione peccatum est

dicit zacharias et si ille audire aliquid
vanum merebatur · te autem dicere vanum
non oportebat cum sit scriptum · Amen dico vobis
quod omni verbo quod locuti fuerint dabunt racionem
Vnde non est lumine tenebra est · Sermo ma
lus ex ore vestro non procedat · et non dixit
si quis bonus tantummodo sed si quis bonus ad edi
ficacionem fidei · Si ergo nec verbum bonum
sine causa dicere debemus nisi fuerit occa
sione edificacionis ne ipsum bonum verbum
dum sine causa dicitur iudicetur esse ocio
sum et fiet malum quanto magis illud verbum
dicere non debemus quod a semetipso nullum
malum est et ad iniuriam pertinet audientis
Deinde non quod membrum omnis verbi quod ad
edificacionem aliorum creatum est et ad v
sum corporis et ad gloriam dei tradimus
illud ad ministerium vanitatis · Os enim
sermo vanus dicitur in mundo spiritu dictante
proferetur vanum quomodo sermonem dicentes
non tantum vos peccatis quod per illum sermonem
aliquem ledimus · sed quia dannus locum in no
bis immundis spiritibus agendi quod vo
lunt · Hoc sciens salomon orabat ad dominum
duo postulo a te · ne auferas a me
tuum a me prius quam moriar · et vanum verbum
non exeat de ore meo · Si enim vasa sanc
tificata ad privatos vsus transferre pec
catum est et periculum · sicut docet nos baltha
sar qui bibens in calicibus sacris de reg
no depositus est et de vita · si ergo hec vasa
ad privatos vsus transferre periculum est
in quibus non verum corpus christi · sed ministerium
corporis eius continetur · quanto magis va
sa corporis nostri que sibi deus ad habi
taculum preparavit non debemus locum da
re dyabolo agendi in eis quod vult · si
quis autem dixit fatue in cordis intelligen
dum est vbique sine causa idest quia iratus fuit
sine causa zacharias dixit fatue
sicut dixit · Si autem credere cum causa
peccatum non est quanto magis fatue dicere pec
catum non est · nam et verbum malum sed cum
aliqua castigacionis et apud sapientem
divinus est quam flagellum · Quod enim si ei quod
fuit cum ut non verbis sed verbis significe
tur vindicta Ecce enim Et apostolus
dixit fatue · O insensati galathe

quos vos festinavit · sed non peccavit
quia iusti fuit causa dicendi · sicut ad dis
cipulos in via christus · O vos stulti et tar
di corde malo male · Recorde
cordemini · tunc et vade reconcili
ari fratri tuo prius · vide misericordia
dei quomodo hoc · Si ergo offeres munus
tuum ad altare · Omnia superius dixit
qui irascitur fratri suo sine causa hic quod aut
dixit zacharias illud quod aut dixit fatue
istud · Consequenter subiungit si offeres
munus tuum ad altare et illic recorda
tus fueris quod aliquis habet adversus te
frater tuus hoc solum si iratus ei fueris
sine causa si dixisti ei causa zacha
vel fatue sine causa · Si ergo ex hiis le
vibus causis offensio fratris et non placato
impossibile est munus deo offerri et suscipi
quo ante conspectum dei ingrediantur · qui
fratres suos conculcant predantur et ali
a mitta in viduas et orphanos nephan
da committunt · sic sermone facere debes quod
quando fideles homines aliquam dissen
cione habuerunt inter se de illis non
potest esse amicus · munus eorum non suscipitur
Oracio eorum non exauditur · Vel si quis ali
ud bonum fecerit quia nemo inter duos
inimicos potest esse fidelis amicus alterius
iniquum si de illo vix loquitur istum displicens
isti et in suspicione venis quasi quod plus
diligas illum istum · Sed et deus non vult
esse amicus fidelium quamdiu ipsi inter se
fuerint inimici quod et si illi iniuriam fecit
iste contristatur · et si non contristatur quod nichil
potest agere contra deum cum non exaudit in be
neficiis eius · Si autem aliquid portat contra
dominum irascitur ad deum quod misericordiam est ini
micum eius esse · et si iniuriam fecit ille
contristatur · Considera qualem habet deus con
scientiam circa nos et quomodo fidem servat ho
minibus quia nos perfecte diligit sed in ini
micis nostris non vult esse amicus putans duos in
imicos esse fideles · sed non vult tibi esse
amicus quod illi amicus est · Et ideo non vult
illi esse amicus quod tibi amicus non · ergo te di
ligendo illi est inimicus et illum diligens
tibi est inimicus · Nunquam propter se deus non sus
cepit munera nostra sed propter nos ipsos

nō de van[…] / […]

diuin[…]

6

alteri adversatur. Dum aliquis sanctum
honorat et dum ambos amat nullus est
amicus propter inimicicias amborum. Ergo
deus fide nobis honorans inimicorum nostrorum
amicus fieri non vult et nos fide deo non
honoramus si inimicos eius diligimus et a-
micos odimus. Qui enim amicus est fidelium
et infidelium amicos dei odit et inimicos
amat. Si autem fide deo honoramus
sed et ille nobis numquam infidelium amicicias
colentibus numquam nos infidelibus mittimus
nos iungemus | Dimitte illic munus tuum

et vade reconciliari fratri tuo prius.
Vide iniquitatem dei quo hominum utilitates
amplius aspicit quam suos honores. Sic
enim suos honores magis aspiceret sicut dixi
ipse. Sequeris offer munus tuum et postea vade
et reconciliare. Nunc autem vade primum et re-
conciliare et sic veniens offeres. Tamquam si di-
cat ad illum vade ego libenter gratis sustineo
libenter honoris mei patior dampnum
libenter expecto dum suos cummodo
et vos in amiciciam veniatis. Vade quoque
ut scias quia plus diligo concordiam fidelium
meorum quam munera. Quia munera hominum ut
lucrum faciunt deo lucrum. Caritas enim illo-
rum dei gloriam operatur. Ne dicas ille
me nocuit non ego illi satisfacere me
debet non ego illi. Sed propter gloriam salutis
tue inbet te dominus amiciciam facere. Ma-
gis nocuisti debes rogare ut duplicem
gloriam consequaris. Unam quia nocuisti, al-
teram quia prior rogasti. Si autem iste te
lesit et prius rogaverit magnam habebis
mercedem. Festina quoque inimicum tuum
prevenire ad amicicias ne forte te
tardante ille preveniat ad rogandum
et rapiat de manibus tuis pietatis mi-
cedem. Nam si ille tibi nocuit et ille
te rogat infructuosa est amicicia tua
quam enim iniusticiam fecisti apud deum
si rogaveris te placuisti. Isto enim vo-
lens te deus substernere sub pedibus
eius iubet te prius rogare. Sed volens tibi
humilitatis gloriam providere sed forte
dicis ego volo conciliari sed dic

in quo reconsiliabor quia hic precessit
offensio ibi debet sequi reconsilia-
tio. Si cogitatu offendisti cogitatu
reconsiliare. Omne enim peccatum quod com-
mittitur eo modo et penitetur. Verbi gratia cogi-
tasti malefacere alicui christiano potes
munus tuum offerre apud deum quia habes
in corde tuo nocendi propositum. Recogita
bonum quia cogitavisti malum et penituisti
nam cogitationis peccatum per cogitationem
dissolvitur. Quod iste propheta quod dicit in
cordibus vestris in cubilibus vestris compun-
gimini. Vides quia tristi nature. Ecce qui
autem iracundia voluntatis. Si autem verbis
lesisti fratrem tuum vade et verbis satis-
fac ei ex corde et penituisti. Quoniam a-
bit verborum peccatum verborum satisfactione dis-
solvitur. Testis est Aaron. Cum enim deus
ipse de moyse vadens verbis cum miti-
gavit dicens. Rogo domine ne inferas
in nos peccatum quod rogamus pro stultis
in te. Si autem operibus aliquem offendis-
ti puta alicuius causam fraude abstu-
listi aut rem aliquam per violenciam abstu-
listi. Redde ei que abstulisti et peni-
tuisti. Quoniam abstracte rei peccatum rerum
representatione dissolvitur. Testis est zacheus
dicens. Quecumque in fraude abstuli red-
do in quadruplum. Si autem rem alicuius
non abstuleris sed forte castigaveris ho-
minem impenitentem iuste iniuste do-
na ei aliquid pro iniuria dignum sicut est
in scriptum et in lege. Si percusseris ei
suum et fregeris dentem dimitte eum
liberum. Secundum hoc intelligendum est
si castigaveris aliquem iniurie peccatum
verbis esse dissolvendum. Alioquin
nisi quem factis lesisti factis placaveris
sive cum oracionibus ad deum sive cum elemosi-
na facis. Quid prodest quod alios spoliasti
quid prodest tibi si alter pro te oret ad
deum et adversus te alter interpellet deum.
Et si adversus istius orationem vult tibi deus mi-
sericordiam facere illius interpellatio non
permittit. Melius est ut si nemini prodes
nemini noceas quam ut alios spolians et

E et alios bestias
sto gsenciens adu̾sario tuo
cito dū es cū illo ī via ne forte tradat
te ad adversarius iudici ⁊ iudex ī
dat te ministro ⁊ ī carcerē mittaris
festinat dn̄s ut ad amiciciā festi
nem⁹ īimicorū nr̄oꝝ qꝛ dū sumus
ī hac vita. vita em̄ cōiū hoīm cōis
ē ista via tp̄nalis ꝑ quā oīs hoīes
transeūt boni ⁊ mali sciens qꝛ peri
culosū ē. Si vn⁹ ex īimicis pace
nō fc̄a fuit mortu⁹ iā postea et si
voluerit pacē facē nō possūt cū fue
rint sepati. Si aūt qm̄diu ī hu̾ius via
vite es nō feceris pacē cū adu̾sario
quē lesisti. Sꝫ sic īimicantes ꝑ mor
tē ierūtis an̄ iudicē xp̄m tūc et te
xp̄o gīcens te reū iudico ei⁹ et iu
dex tradet te ministro idꝫ angelo
penaꝝ crudeli ille mittet te ī car
cerē geheñe ⁊ q ī ho̾ sc̄lo parcem
si fecisses etiā gmissimi op̄is potes
accipe īdulgenciā. sc̄dm scriptū ē Cari
tas operit multitudinē pctoꝝ. Si
semel gdēpnat⁹ fuez ⁊ missus ī carcē
iam nō solū d̄ gmibꝫ pctis. Sꝫ etiā
d̄ vbo ocioso qd locut⁹ es idꝫ si a
licui raccha dixisti ⁊ ꝑ eo sū exigē
da a te supplicia. tradet aūt te iu
dici adu̾sari⁹ tu⁹ ⁊ si te ꝓ nos roga
ueit. nā plerūqꝫ frantes ī hoībꝫ
mittūtur ī tribulacōes diu̾sas
Dicit em̄ Salomō. Si esurierit
īimicus tu⁹ Ciba illū. ho̾ em̄ faciens
Carbones ignis gḡeres sup caput
ei⁹. Congerē aūt carbones ignis
qd ē aliud nisi magis reatū facē an̄
dm̄. frequēt hoīes ⁊ ī ho̾ sc̄lo mittūt
ī carcerē ꝑ pctis idꝫ ī angustias et
tribulacōes diu̾sas sꝫ nō itelligim⁹
Angustie aūt hui⁹ mūdi carceres
appellantur Audistis quia dictū ē
Audistis quia dictū ē
antiquis. nō mechaberis. Ego aūt
dico vob qm̄ oīs q vidit mulierē
ad gcupiscendā eā iā mechat⁹ ē
eā in corde suo. Ecce altiu̾ mādā
tū minimū quod ap̄d iudeos tūc et
nūc ap̄d oīs q nō multū curāt d̄
aīā sua nec iudicāt cor suū. Qui
irascit̾ p̄ximo suo sꝫ eā aliqs nō
putat ēē pctm. nec gcupiscē tm̄
mulierē alienā putat ēē pctm
opē gcupiscencie nō subsequēte.
Magnū ap̄d dm̄ ⁊ cor suū diiudi
cantes. Magnū ē ap̄d dm̄ q nō tm̄
op⁹ hoīs aspicit sꝫ viuū cor. Quo
mādato lex nō soluit̾ sꝫ implet̾
qꝛ sꝫ ho̾ sicut nō pt legis mādatū
qꝛ nisi pcisa fuit gcupiscencia sꝫm
xp̄i mādatū. Qm̄ g sc̄dm fra mī ho
micidiū sic ⁊ gcupiscencia mī est
adulteriū. Cōseqt̾ q irascit̾ frī suo
sꝫ causā occidit eū ī corde suo et
si nō occidit eū ꝑ timorē ul̾ ī īpotē
tiā suā etiā homicida ē ap̄d dm̄
q nō magis opus gsiderat qꝫ affectū. sic
q gcupiscit mulierē alienā iam
mechat⁹ ē eā ī corde suo ⁊ si nō ha
buit cā eā aliqu̾ obsistente etiā adul
ter ē ap̄d dm̄ q magis aspicit volū
tatē qꝫ op⁹. qm̄ op⁹ ei adulteriū g
mittendi defuit nō volūtas. Sꝫ nō
forte hoīes nāc hūane misteriū ig
norātes dm̄ gsiderāt qā gnaliter
oīs natā tp̄nalis subdita ē passi
onibꝫ ⁊ nemo hoīm ē etiā scōꝝ q
se oīno ab ira vl̾ gcupiscencia valo
at sepāre estimēt xp̄m qi īpossi
bilia ista mādantē occasionē sibi
gr̄e ꝑ quā hoīes fiāt reos. qm̄ oīs
q īpossibilia mādat occasiones offen
sionis seminat et causas puniendi
rq̄rit. Sed paucā d̄ disione volū
tatū aīe corporꝫ gtractem⁹ sc̄dm duas
ī nob̄ hēm⁹ naturas aīe simili et
carnis sic duas ī nob̄ hēm⁹ volūtates
vnā aīe. altam carnis. duas gcupis
cencias. vnā aīe. altam carnis. du
as iras. vnā aīe ⁊ altam carnis
Et natā q̄dꝫ carnis ab his oībꝫ

Omē

...ortus ...

se nō pt̄ separe nā nēc̄ h̄ab3 et irasci
7 ocupiscere et si nō volt qm̄ nō ē in
arbitrio suo creata s3 sb̄ pcc̄ō denuda
ta ē em̄ sb̄ pcc̄ō ꝓptēa dicat aplus. Sa
piencia carnis inimica ē in dm̄ legi e
m̄ dī nō ē subdita n̄ em̄ pt̄. Aīa aūt
i arbitrio suo ē creata sm̄ legē iusti
cie dī. ꝓpt̄a pt̄ 7 nō irasci si volt 7 nō c
cupiscere si volt. Qm̄ g̃ irascim̄ 7 co
piscim9 si displicem9 nob̄ 7 festinas
reprimē vt̄ ira vl' ocupiscencia nr̄a3
manifestū ē. qz caro nr̄a irascit̃ 7 ocu
piscit sola nō aīa nr̄a. Qm̄ aūt cplacem9
nob̄ in h̄ns 7 decreuim9. si potuerim9
implē iracūdiā nr̄am vl' ocupiscen
ciā tūc 7 aīa nr̄a irascit̃ 7 ocupiscit si
mul cū carne. ꝓptēa facit̄ de9 qz car
nis natā ei sb̄dita nō ē n̄ pt̄ nō mā
dat carni q̄ mādat. Nē em̄ sapiens
illi ponit̄ pceptū q̄ 7 si volt nō pt̄ obau
diē s3 ad aīam loqt̃ et aīē mādat q̄ pt̄
etiā carne irascente 7 ocupiscente ipā
n̄ irasci n̄ ocupiscē. Si g̃ ad aīam lo
qtur 7 dē ocupia aīē loqt̃. dicēs. Si
q̄s vidit mulierē ad ocupiscendā eā
iā mechat̃ ē eā in corde suo id3 nō
si q̄s ocupierit sm̄ desideriū inevita
bile carnis. s3 si q̄s ocupierit sm̄ vo
lūtatē aīē 7 ꝯsensū discernēs 7 statu
ens implē q̄d cupit ille c̄tis et si ni
chil gessit tamē iā corde adult'er ē
an̄ dm̄ qz forsitan ipedit9 ē ab ope
nō cp̄uctus 1 volūtate

Si oculus tuus

Si dexter oculus tuus

scandalizauit te puto qz oīs mencōes
nrē iusticie i hō. ponit ē. qz oī tpe sm̄
carnē nr̄am luctat̃. qz caro ocupis
cit adūsus spm̄. spūs adūsus carnē.
Vt̄ em̄ ait ꝓpha. Tota die cōstaris
igrediebar qm̄ renes mei ipleti
st̄ illusionib3 7 nō ē sanitas i carne
mea. Si g̃ sm̄ ꝓpham nō ē sanitas
i carne mea. quot oclōs q̄s h̄t d'ct̄
dextros i corde suo ut sm̄ maliciā
carnis sufficiat pena mēbroꝝ. s3
videam9 ne forte. vt̄ sit possibile

ē intelligē de oclō corpali vt̄ de ma
nu s̄c̄ toti9 hō q̄ dm̄ peccet sunt
pcc̄ō mortu9 ē aūt iusticie s̄c̄ scriptū
ē. Et vos cū essetis mortui pctis. Cū
aūt q̄is s3 fuit ad iusticiā viui9 ius
ticie mortu9 ē aūt pcc̄ō. S' 7 sing'lor3
mēbr3 nrēpū oclōs q̄ dm̄ q̄s male
aspiciat iniq' ē q' s3 pcc̄ō eiect9 aūt
iusticie. Cū aūt desiit male aspi
cē eiect9 ē a pcc̄ō ītēg' aūt iusticie
s3 neq3 s̄c̄ quen n̄ em̄ h̄ab3 racōem
h̄ īt'pretacio plenaꝗ. q̄ dicit Si dex
ter ocul9 tu9 scandalizauit te. Nō
em̄ q̄ nō dexter qm̄ q̄i reus erat
sinister aūt q̄i īnocēs ī'ueniet̃.
s3 puta ad aīam h̄ cūcta referri s̄c̄
dixim9 sup̄ oclm̄. Ergo dicit aīē cor3
mentē p̄ quā aīa vid3 s' q̄ 7 alibi dic̄
Si ocul9 tuus simplex fuit ocul9 a'
rē iste t'r̄ malis nō ē ocul9 s3 spect9
ocli illi9 intioris idē mentis h̄ab3 ta
mē 7 corp9 cp̄uā mentē s̄c̄ 7 aīa sua
s̄c̄ testat̃ aplus de mēte qn̄ dicit de
cens h̄. nō igit̃ ego ipē mēte s'uio
nē legi dei. carne aūt legi pcc̄i d
corpis aūt mēte s̄c̄ i fluxu9 mēte
carnis sue 7 nō tenēs cap9. simili'r
7 de man̄ 7 de pede. Dextra man9 hō
mīs ē volūtas aīē. Sinistra aūt
man9 volūtas corpis. h̄ aūt cor
pa man9 nō ē. s3 eiciamu mā9 illi9
Nisi ei volūtas bona a' mala
nomi' eā ad nichilū monet̃. Dex
tra itaq3 man9 hōis ē volūtas aīe
Sinist' aūt man9 ē volūtas cor
poris. Ideo aūt ptēs aīē dextrē vo
cant̃. corpis aūt sinistre. Qm̄ aīa
i arbitrio suo creata ē ad q̄d vo
luit declinaē sive ad malū sive
ad bonū 7 sb̄ lege iusticie ē cre
ata vt̄ rcā videat rcā audiat 7
agat 7 ābulet. Ptēs aūt corpis
sinistre dicunt̃ qz nō ē in ar
bitrio suo creata caro vt̄ sive
ad bonū sive ad malū declinaē
voluit possit. s3 i malo creata ē
sb̄ lege pcc̄i. n̄ pt̄ a' audiē a' videē

ver age xxiiii. Sed et omnes sancti dia-
positores aut aut sinistri. Unusquisque
enim unum habet dextrum oculum et sinis-
trum. Dexterum quidem mentem animae si-
nistrum autem mentem corporis. Dextram
manum voluntatem animae. Sinistram autem
voluntatem carnis. Quando ergo ex passione
carnis concupiscimus sicut homines animam au-
tem resistimus concupiscentiae nostrae si-
nister oculus scandalizat vel mens
carnis non animae. Sinistra manus scan-
dalizat non dextra id est voluntas car-
nis non animae. Videamus quia non iubet
carnis mentem eruere vel carnis perdere
voluntatem. Non enim fieri potest ut caro ali-
quando cessat a desiderio malo. Desideria
autem carnis quidem retinere possumus ut
non faciamus quod desiderat caro perdere
autem non possumus ut non desideret. Quando
autem ex proposito animae voluerimus tunc
dextra manus nos scandalizat et
dextra voluntas sive oculus et istam
manum perdere iubet quoniam et possumus
perdere. Quoniam anima in arbitrio suo est ut
ad quod voluerit valeat declinare
caro autem in arbitrio suo non est sed in
malo enim vendita est sub peccato et non
potest bonum velle. Sed autem caro sinistra
dicitur et anima dextra. Quoniam caro ad tempta-
cionem nobis creata est. Anima autem ad salu-
tem. Hec est sicut arbitror loci istius in-
terpretatio vera possumus tamen et aliud
invenire colorem respectus vel conside-
racionis noster oculus est anime voluntas
alicuius operis faciendi et movens
manum ad aliquod opus. Manifestum est
secundum ea quae diximus verbi gratia erat mulier
quedam religiosa vel virgo vel vidua
respexi et consideravi et dixi debeo
visitare mulierem illam assidue ut
si quid religionis ignorat similiter
instruam eam et confirmem ipsam in
ipso bono proposito eius. Bonus respectus
est iste et oculus dexter. Ergo dum as-
sidue visitem eam decidi in laqueum
desiderii eius et ipse respectus meus dex-
ter factus est mihi in scandalum. Videtur ergo

oportet fieri erutus illum talem res-
pectum bonum qui mihi generatur contra ma-
lum. Aliter sic vidi orphanam quandam
et dixi: debeo illam accipere in domo
mea et educare donec veniat
tempus nubendi. Vadens tunc ei sub-
ministrare que necessaria erant. Bonum
opus hoc et dextram manus eius.
Sed dum causa subministracionis
videi eam decidi in laqueum desiderii
eius et opus illud bonum meum et
dextra manus in scandalum facta est
michi velita. Videntes me quia
familiariter agerem cum ea scandaliza-
ti sunt dicentes quod sibi volo hic esse
quod iste sic familiariter loquitur cum pu-
ella. Sed oportet precidere tale opus
et bonum quod vel michi vel alteri
generat malum. Non quod et alii generat
malum mihi generat quod per me factum est
ut alter scandalizetur in me et
hec proponens generaliter diximus verbi tamen
generaliter omne bonum quod nos vel alios
scandalizat et perdere debemus a no-
bis. Nam quale est illud bonum ex quo
nascitur malum. Melius est enim vel sine
uno respectu et aliquo uno bono opere sal-
vemur quam dum omnia bona opera volue-
rimus facere cum omnibus pereamus. Sed
et alii aliter interpretantur hunc locum
vel inquirunt corpus ut non solum de
periculo nostri peccati curemus abstinen-
tes nos ab omni concupiscentia mala. Sed
etiam ne vel propinqui nostri vel a-
liqui ad nos pertinentes turpe a-
gant. Aliquid verbi gratia habes aliquem
vel filium vel fratrem vel amicum qui
sic bene aspicit res tuas quasi propria
manus tua et est tibi quasi dextera ma-
nus et illum talem si cognoveris
aliquid turpiter agere precide illud
ab anima et proice longe abs te quia
scandalizat te. Quia non solum pro nostro
peccato sed pro peccatis proximorum nostrorum quos
tamen possumus cohibere nisi eos co-
hibuerimus et repulerimus a no-
bis dabimus racionem. Et quoniam omnes

Christiani unum sumus corpus et alter al-
terius sumus membra melius est ut sine
uno aliquo talium membrorum salvemur quam
ut volentes illos tales habere cum ipsis pe-
reamus cum eis. Dictum est autem quicumque. Si quis
vult dimittere uxorem debet illi libellum re-
pudii. Ego autem dico vobis. Si quis dimittit
uxorem excepta causa fornicationis facit
eam mechari. Et qui dimissam duxerit mecha-
tur. Hinc minimum mandatum mandatum mi-
nimum appellat in disciplinatos et lascivos
qui nullum estimant peccatum uxorem dimitte-
re dato libello repudii secundum quod necesse est stare
pro legis mandatum. Cum prius Moyses fi-
lios israhel eduxit de egipto gente qui-
dem erant israhelite moribus autem e-
gipcii propter quod more gentilium contingebat
ut odiret vir uxorem et quia dimittere illam
non permittebatur paratus erat interficere eam
aut si non interficiebat propter timorem legis
tamen assiduis cruciatibus affligebat.
Ideo iussit dari repudium non quia bonum
erat sed quia remedium erat maioris mali ne
dum malum verentur facerent peius. Er-
go propositum fuit legis repudium dare
mandatum ut ne homicidium fiat. Nonne
in facto solo fit homicidium? Nonne et in vo-
luntate et coram hominibus quidem in facto fit homi-
cidium coram deo autem in voluntate. Si quis enim qui iras-
citur fratri suo sine causa etsi non potu-
erit occidere eum occidit eum in corde suo.
Ut si quis concupiscit mulierem et non
habuit eam adulteratus est eam in corde
suo quia voluntas eorum impedita est non
correcta. Sic qui odit uxorem excepta
fornicationis causa et sic eam odit ut
dimittit eam et ut nisi haberet licen-
tiam dimittendi eam occideret iam in
corde suo occidit eam quantum ad deum
quia opus homicidii defuit et non occide-
ndi voluntas. Vides ergo quia lex sapiens
dare repudium opus homicidii compescuit
non peccatum et non solum homicidii crimen
non sustulit quantum ad deum sed etiam
aliud in dimissionis introduxit peccatum.
Cum libellus repudii testis testimonium

est soluti coniugii. Nunquid ministra solvendi
coniugii? Propterea dato repudio solutum quasi
coniugium publicatur peccatum a solutione ma-
gis excogitatur. Tamen cum de irascente
sine causa et de concupiscente faciat verbum
competenter minuit mandatum de uxoribus
non dimittendis. Si enim qui irascitur fratri
sine causa reus est iudicio quomodo non est
reus qui sine causa fornicationis sic odit
uxorem suam ut etiam dimittit eam. Sed dicis
nullas culpas habet uxor mea quod nec
dicam aut sine culpa est. Si autem est incorrigibilis
vicia supportare debemus dicente apostolo
Invicem onera vestra portate et sic adim-
plebitis legem christi quanto magis debemus
uxorum. Si quis vidit mulierem ad concupiscen-
dam eam adulteratus est eam in corde suo quomodo
non propter adulterium condempnetur qui dimit-
tens uxorem occasionem dedit adulte-
riorum committendorum ut et ita adulteratur
in altera et alter in illa. Nam vir christianus
non solum se coinquinare non debet sed nec aliis
coinquinandi se occasionem prebere. Alio-
quin illorum crimina ad istius redundat peccatum
qui aliis committendi crimina factus est causa.
Vide ergo etiam quia qui secundum legem repudium dat
quatuor committit iniquitates. Prima quia
quantum ad deum existit homicida. Secunda quia di-
misit non fornicantem. Tercia quia eam fecit
adulterari. Quarta quia et accipientem eam fecit
adulterum. Nichil autem horum committitur
ubi servatum fuit christi mandatum. Iterum dictum est non

periurabis. Reddes autem domino iurame-
nta tua. Ego autem dico vobis non iurare
omnino. Ecce quantum mandatum quod mi-
nimum putant audi. Quia vero iurare non pu-
tant esse peccatum sicut qui non potest stare legis
mandatum. Nam nisi iuramentum inter-
dicatur non possunt amputari periuria.
Ex iuramento enim periurium generatur.
Nemo enim est qui frequenter iuret et non ali-
quando periuret. Et propterea hoc admonet Salomon
Ne assuescas iuramento os tuum. Mul-
tus enim casus in illo. Sicut enim qui facit multi

consuetudinem frequenter manu sua
periurare necesse est ut aliquis periuriat et
iniuste. Sic qui facit consuetudinem iura
re in rebus ydoneis frequenter et in
rebus superfluis et nolens consuetu
dine trahente periurat. Nam omnium rerum
consuetudinem quas volumus quandoque faci
mus et non quas volumus interim compellimur
ea. Et qualis est consuetudo iurantis in sen
tencia docet Salomon. Vir multum
iurans non exiet plaga de domo eius
Si ergo a iurantibus plaga non recedit
quo a periurantibus aliquis recedit.
Dic michi amice iurando quid proficias
Nam si adversarius tuus crederet verum
te iuraturum numquam iurare te compelle
ret. Sed quia periuraturum te existimat
ideo te iurare compellit et cum iuraveris
non quasi in veritate iuramentum tantum placa
tus tacet, sed quasi in dampnacione periurii
tui vindicatus recedit. Iuramentum
numquam bonum exitum habet. Qui enim te esti
mant amicicie causa iurasse quidem
aut et periurasse. Qui autem de te bene
voluerint suspicari et si periurasse
te non credunt tamen in veritate iurasse af
firmare non possunt. Nemo autem potest de
fendere et religiose egisse non iurans
inimicis tuis in opprobrium venies ami
cis tuis in suspicionem. Sed forte di
cis quid faciam. Non michi credit nec vult
credere nisi iurans. Acquiesce magis
pecuniam perdere quam salutem. Preciosior
tibi videatur anima tua quam res tua.
Si rem aliquam perdideris vivere potes
si deum perdideris quomodo vives. Numquid nes
cis quia quod minus in bonis amiseris propter
dei timorem maiorem mercedem habebis
de illo quam si elemosinam dedisses. Quia
quod cum maiore districtione facimus
pro illo dignius conamur. Ecce a
mice ammoneo ne hominem aliquem iura
re compellas sive estimas eum bene
iuraturum sive estimas eum male
iuraturum. Magis recede ab eo. Quia
et si ille verum iuraverit, tu ignarum
ad scientiam tuam periurii illius reus es
causa quia hoc proposito eum iurare compellis
non ut iuret sed ut periuret. Qui autem
eum verum iuraturum putares non iurare
compelleres. O insipiens qui alterum iura
re compellis nescis quid agis. Ille et si
periuraverit, vel cum lucro periurat, tu
autem sine lucro periurii illius particeps eris
venit. Qui mentiri non dubitat neque periurare
iurare timet. Qui mentitur enim
veritatem in corde suo transgreditur. Qui
autem periurat in verbis suis transit deum.
Quid ergo interest inter deum transire et
deum transgredi cum ipsa veritas sit
deus. Non sola differencia est quia veritatem
mencientes in corde suo transimus periu
rantes autem deum in verbis. Nam ver
bo hominibus satisfacimus conscientia
deo. Ipse deus qui periurare nescit ipse
precepta non periurare mandavit. Qui
ergo in iurando non timet dei preceptum
negligere, non in periurando timebit. Quod
aut minus timet deum aut non timet deum.
Si timet etiam sine iuramento non mentitur.
Si autem non timet neque cum iuramento
potest dicere veritatem. Audite vos clerici qui iu
rantibus sancta evangelia portatis quomodo
ab illo iuramento esse securi qui sem
periuriis datis. Numquid qui ignem portat
unde conficitur incendium alienus est ab illo
incendio. Aut qui gladium porrigit unde
homicidium committatur non est socius
homicidii illius. Sic et qui occasionem per
iurii eius. Si erat verum ut accipiat sic dice
bat quia ad eum illis evangelium ut
monstret non ut periuret. Nunc autem cum
sciat quia et verum iurare paratus est quomodo po
test esse liber qui occasionem dantis
incidit peccatum in deum. Tolle ignem et
incendium non fit. Subtrahe gladium et
homicidium non committitur. Et sic tolle
iuramentum et periurium non fit. Hoc de
illis dictum sit qui iurant per deum. Horum autem
qui iurant per elementa execrabilior
iniquitas. Celum autem et terram et deus ad
ministerium creavit, non hominibus ad iu
ramentum. Ecce enim in lege scriptum
ut per nullum iuret nisi per deum. Qui autem
iurat per celum aut per terram aut quodcumque illud
est per quod iurat deificat. Deum preterea
ydolatram se facit omnis qui per aliud

iurat, etiam si iurare licet quod non credet. Dominus deus suo iuramenta sua sed elementis et duplex peccat. Primum quia iurat deum quia deificat, secundum quia ... Et vide quod per singula rationem habet dat cur quis non debeat iurare per elementa: neque per celum quia thronus dei est, non deus; neque per terram quia scabellum est pedum eius, non dea; neque per Ierosolimam quia civitas est magni regis, non magni regis; neque per caput tuum quia non potes unum capillum album facere neque nigrum, ac si dicat: Cuius momenta est ut per te iures? Numquam potestatem habes ut unum capillum album facere aut nigrum. Omne quod per filios suos iuret quis sive per se sive per aliquem meliorem facit illum quam ad se dominum.

Antiquis oculum pro oculo, dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo. Quantum mandatum nimium quoniam ad homines crudeles qui statuere se non arbitrantur si reddiderint mala pro malis, non concedentes in psalmo: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis. Quicumque enim dicit ille merito se pati debere si crediderit retribuentibus sibi mala. Sciant christiani omnia illa multo se esse passuros si reddiderint retribuentibus mala, nam et tristitiam patitur ab inimicis suis inanes et persecutiones et inimicos animas eorum et comprehensuris et conculcaturus in terra vitam eorum in pulverem deducturus. Tamen pro hominibus mandato mandatum legis non potest stare quo lex sapientes oculum pro oculo dentem pro dente tale habet propositum ut unusquisque dum timet de suo membro peccat aliis et nemo malis inebriatur. Vel quia de mundo a scandalis quod dominus est nimis nimius est in hoc mundo cum diabolus impugnatur necesse est habundare maledicentes persequentes. Vel quare temporibus secundum legis mandatum omnibus reddere mala pro malis omnes efficiuntur mali et solutum est propositum legis. Et deus voluit etiam malos facere bonos

etiam bonos facit malos. Si autem secundum Christi mandatum non resistitur malo et si mali non leniuntur, tamen boni permanebunt boni, qui per mandatum Christi impletur legis mandatum. Nam qui mandatum legis implet non statim implet Christi; verumtamen qui percutit contra legem non agit; qui autem repercutit secundum legem facit. Non autem secundum Christi mandatum neque percussus repercutit tacite et legis voluntatem implevit. Nam qui percussus est nec repercutit, multo magis nec alium initio repercussurus, quia non venit Christus solvere legem sed adimplere. Quomodo dignus est ille repercuti qui contra legem percussit etiam, sed tu non es dignus repercuti quia illius discipulus es qui maledictus non remaledixit, percussus non repercussit, crucifixus pro crucifigentibus se orabat. Si percusseris, quasi primum denegasti te Christi esse discipulum non verbis sed factis. Deinde etiam eruis oculum pro oculo tuo et frangeris dentem pro dente tuo. Numquam per hoc restituitur membrum tuum in suo loco. Si quod reddideris malum pro malo et si membrum corporis perdidisti, ut lucrum patientie acquisisti. Si autem reddis, corporis dampnum passus es et

Et si quis percusserit te in maxillam, illam prebe ei alteram. Non enim diabolus tantum vult solvere humani corporis gaudet, sed in solutione anime delectatur. Ideo enim excitat aliquem qui te percutiat, ut dum excitatus repercutis eum peccato et uno ictu vulneret ambos. Scit enim quod vulnus corporis cito sanatur, vulnus autem anime in concupiscentia cum labore, in concupiscentia autem numquam sanatur. Ideoque si percusseris eum in prima quidem facie illum vicisse videris, revera autem a diabolo victus es et putas quia te faciasti de illo. Vel autem diabolum faciasti de te. Si autem non repercusseris eum, ab homine quidem victus videris, diabolum autem vicisti. Hoc secundum iusticiam dei. Videamus autem secundum utilitatem carnalem. Numquam si repercusseris eum

compescuisti eum ut ira te non percutiat
sed magis excitasti eum et adiuvit te per-
cutiat. Nam iracundia per iracundiam non
compescitur sed amplius irritatur. Quemadmodum
si ignem cum igne adiungas maior flam-
ma succenditur. Si autem non repercusseris
eum ille iam stabit si quid sapit confusus.
Si autem non sapit saciatus. Et non solum
iterum te non repercutiet sed fortassis compunc-
tus corde penitet contra te ut quod fecit percussit.
Attamen et si sit insaniens ut nec peni-
tentiam tuam intelligat non confundatur in
facto suo. Nunquid potes tu te amplius vin-
dicare quam deus eum vindicaturus est. Ideo si
repercusseris eum perdidisti vindictam quia teip-
sum vindicasti et liberasti eum de manibus
dei quia reddidisti ei quod fecit. Si igitur for-
titer irasceris patientius age ut me-
lius vindiceris scilicet per deum. Et qui vult tecum in iudicio
contendere et tunicam tuam tollere
dimitte ei et pallium. Primum indigna
res est ut homo fidelis stet in conspectu
iudicis infidelis. nam et si infidelis
non est certe secularis est. Ergo te venera-
ri debuerat propter dignitatem fidei predi-
cat te propter necessitatem cause perdes et
dignitatem christi propter negocium mundi.
Nonne melius est ut perdas rem mundi-
alem quam gloriam spiritualem. Si enim rem
perdideris propter christum christus enim tibi rem
restituere potest. Si autem propter rem perdideris
christum res autem non potest tibi restituere
christum. Deinde necesse est ut humiles te co-
ram iudice subditus fias illi propter ne-
cessitatem cause. Et forsitan qui propter deum
non fuas humiliatus humilias te propter
lucrum et facias te rem preciosiorem quam
deum. Et quia ipsum iudicium irritatio cor-
dis est et cogitationum malarum si semel
in iudicium ingressus fueris iam non desi-
deras ut veritas cause appareat sed ut
quocumque modo victor existas. Si autem
videris quia causa tua ut frequenter solet in iudi-
ciis aut viribus aut fraudibus aut precaminibus
cause tue adesse festinas. et si ab
initio consilium non habuisti ut age-
res postea sed agere ipsius controversie
necessitas te compellit. Nam primum quidem lucro
tuo non festinabas postea iam et propter
pudorem contendis et magis concupiscis vin-
cere etiam superare tamen ut vincas quam vinci tan-
tum ut ne perdas. Hoc deus illis mandat
qui magis diligunt deum quam mundum. Nam
qui lucrum animae magnum esse existimat dam-
num rei modicum putat. Nam qui dampnum
rei magnum existimat lucrum animae mo-
dicum putat. Quod si difficilius putat
rem dimittere quam in iudicio introire hoc
cogitet quia difficilius est de iudicio sine
peccato exire. facilius enim est ante iudicium
rem dimittere quam in iudicio exire sine peccato.
Nam ante iudicium sed communis una tan-
tum avaricie te compellit post ingressum etiam
causa pudoris. Et quia unam tantum vincas
non potuisti propter timorem dei duas quo-
modo vincas. Ergo sicut Ioseph dimisit
pallium in manu meretricis et fugit
cum meliore pallio castitatis. Sic et tu
proice pallium in manu calumpniantis
et fuge cum meliore pallio iusticie ne
forte dum vis vindicare vestem corporis
preciosissimam vestem animae perdas. Unde
si viderint infideles te christianum pro
iniuriis iniurias rependere commoveri
pro terrenis facultatibus et vestibus ad per-
iurium animae festinare pulsare iudicia
quam direptorem iniustum. Quomodo credunt
spem regni celestis esse vestram quam predicat
christianus. facile enim spernunt terrena qui ce-
lestia sperant. Qui enim terrena magno-
pere concupiscunt amplectuntur nescio si fir-
miter celestia credunt promissa. Non solum
autem propter lesionem animarum nostrarum pro tunica
sustinere debemus auferentium quae nostra sunt
non repugnantes sed etiam propter demonstra-
tionem indubitabilium christi promissionum
ut ille qui videt te iniurias proprias negli-
gentem terrenas etiam res quasi nichil
spernentem intelligat quia vere est certissima
spes christianorum in celis preciosior omni-
bus rebus terrenis et vita iocundior
omni fruitione vite istius carnis

invitie passus vade tu et eo alia
dies et patientia istius vincat
crudelitatem et ostendas quod melior
est benignitas dei in sanctis quam malicia
dyaboli in iniquis hominibus. Si autem tamen
vadis quantum ille te cogit quod cognos
taris filius dei. Nam in necessitate vol
tas non apparet. Qui ergo te cogit vade
propter necessitatem hominis volentis qui non te
cogit vade propter gloriam dei benigni. Si
enim vadis putat te hominem quemcumque
fecisse et non penitet quod te anguria
verit. Si autem amplius vadis intelligit
quia filius dei es et tunc incipit illum peni
tere quia vel enim te anguriavit et hoc
tuum additamentum non fit illi maius
sed magis pena prioris angariacionis. Deinde
si illum quem dyabolus excitavit ad te
angariandum et tu vides tibi iniurias
fieri et verbis illicitis contumelias
factis bonis non resistas et lucrum sa
tanas qui unius forsitan bonis operibus ac
quisisti propter dolorem modicum perdas
Qui ergo non vadit quod suadeo homini
alterius vadis ut te ostendas et illum
castiges. Terminat dyabolum superhabundantes
habundant confundas domino. Hec omnia
mandata in pauperis persona conveniunt
Venite autem homines divites et potentes
quos excuciat vel mala ille aliquando excu
tet. Iniuriam potentes et divites per calum
niam quos temptavit auferre ut mala ille
per calumpniam alterius non auferet divitem
et potentem quos anguriat ut mala ille
alterius non angariaret. Ergo divites
infructuosus est et quod adimpleat iu
sticiam legis et gracie ut fiat filius dei
perfectus. Quod si quis mutuam pecuniam
petierit ab eo debet illi lex enim est
ut alterius non tollas sed tuum das.
Qui ergo mutuam pecuniam dat et legem im
plet et graciam. Nam qui de suis libenter
dat multomagis alterius bona non tollit
Divites ergo per patienciam non possunt tempta
ri neque probari quia nemo illis viole
nciam facit. In largitate autem probatur

et temptatur. Item pauper et largitate
non potest temptari et probari quia non habet
unde largiatur et ideo per pacienciam temptatur
et probatur. Sic benignitas eius per tem
poriam non mutatur. Deinde si veritatem
considerare voluerimus intelligamus quoniam
quia divicie nostre non sunt nostri sed dei. Deus
enim dispensatores nos divitiarum suarum
esse voluit esse non dominos. Et ideo cum vo
luerit dat eas et a quo voluit tollit
illud ergo est nostrum quod in nostra potestate est
habere si volumus. Quod autem nostrum dicatur
quod si volumus habere non possumus nisi no
bis fuerit datum. Deinde considera ut quod
tibi magis divicias credidit quam illi
ex alia illum et per parte vero proximum tradidit
per illo aliquem angelorum. Si per omnia fit
illum diligis quoniam tecum non ideo dedit tibi
divicias ut habeas eas sed ut tempores
in eis fideles ammoneat apostolus divitibus
huius mundi precipe non superbe sapere nec
sperare in incerto divitiarum sed largos
esse contraxores bonorum. Nam pauper in
sanitate melior est tamen in rebus secularibus
bus. Tu vero res proficiant ad illius sus
tentacionem in hoc seculo ut et illius sanitas
proficiat ad tuam sustentacionem in illo
seculo. Velimus infructuosus dat honorem
vult ut utilis per se et per ipsius offerat
fructum. Ergo iubet nos christianos mutuam
dare pecuniam non tamen sub usuris. Qui
autem sub usuris mutuum dat in forma
quod facit videlicet suam non dat. Revera
autem dat non suam sed alterius tollit. Nam videtur
quidem necessitati succurrere. Revera autem
in maiorem mittit necessitatem de uno vi
culo solvit et multis vinculis alligat
et non propter misericordiam dei dat sed propter proprium
lucrum. Similis est enim pecunia usura
ria aspidis morsui. Sicut enim qui ab
aspide percutitur quasi delectatus vadit in
sopnum sic per suavitatem soporis moritur.
Sic qui accipit sub usuris ipse delectatur
quasi qui beneficium accipit et sic per suavita
tem beneficium quod non sapit sentit cap
tivus efficiatur. Nam sicut venenum as
pidis latenter per omnia membra dif

...o
...plu
...t/
...i di
...bos
...m
...tibus
...tiam
Et si
...fres
...g am
...ctis. sto
...ima hoc
Estote q°
...sta. sicut
...r celestis
...s

...ū est antiquis. diliges proximum tuum
et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico
inimicos vestros. benefacite hiis qui
et orate pro persequentibus et calumpn
ut sitis filii patris vestri qui in celis

currit et corrumpit. Sic usura per to
tas facultates eius discurrit et consu
mit eas in debitum. Sicut enim fermentum
modicum quod mittitur in multam fari
nam totam non conversione corrumpit
set illam et facit illam totam fermen
tum. Sic eum usura in domum alicuius
intraverit totam substanciam ad se trahit
et convertit in debitum ~~diliges proximum~~
~~Audistis quia dictum est~~
~~antiquis diliges proximum~~
~~tuum et odio habebis inimicum tuum~~
~~Ego autem dico diliges inimicos~~
~~vestros~~ Xristus perfectum mandatum legem
adimplens nimium aperte homines odibi
les et iudicat odientes qui inimicum
odire deberet ipse verba veritatis prinatae
non erubescat. Quod si iustum fuisset in
imicos odire deus te inimicum ex ge
nitibus in sua numquam suscepisset dilectione
ille pater et filium suum pro omnia humane
passione obprobrius tradidit usque
ad mortem. ille inimicum suum adoptavit
coheredem unigenito suo fecit. et tu
nudam dilectionem inimico tuo reddere
non vis. Quod tu mirum si quem ille ini
micos amare videatur qui non amicis suis
sinceram conscienciam servat. Sed cum sunt mu
dus iste scandalis plenus si amicos
diligere voluerit tamen non poterat
invenire quos diligat. hodie enim si quis
semel offendit in alia re tu inimicum ...
devenerit homo inimicos suos odire
necesse est ut odiat omnes et odiatur ab om
nibus. Vides quod sicut ex ira homicidium
nascitur et ex concupiscencia adulterium
ita ex odio inimicorum perditur etiam
dilectio amicorum. Si autem ad tempus sustines
eum qui inimicum putas modicum victum benigno
sentencia amabis eum quasi amicum pu
to quod non tamen inimicis mereris. Sed ista man
davit Xristus pro nobis. ne quod illi sunt digni ut
diligantur ab aliquo. Sed quod nos non su
mus digni ut aliquem odiamus. Qui
dum enim est spiritus tenebrarum et obliviosus
inciderit sordidat sanctitatis pulchritudinem

diunem. Ergo non tamen ideo iubet dili
gere inimicos ut illos diligamus quan
tum ut a nobis quod malum est repellamus
Et ideo non dicas si fecero inimicum
et si occidero eum tamen amplius nocui
tibi secundum animam quam illum secundum corpus occidere
illi forsitan nichil noces adiuvens
eum te autem ipsum sine dubio ledis. Si ergo
propter inimico tibi amplius prestitisti
quam illi. Item commemoror quod
superius dixi quam honorabilibus misterium
humane nature impossibile videtur diligere
inimicum. Et vero impossibile est quantum ad car
nis naturam que passionibus subiacet.
quantum ad animam possibile quia spiritum inditum
est ideo regere et retinere potest carnem a
passionibus esse subiecta puto autem
te sic id quod dictum est. ~~Ego autem dico~~
~~non concupisces~~ non loquitur deus ad carnis
naturam que non potest fieri ut non concupiscat
quod suum est sed ad animam que non concupiscere
potest spiritu quem quod corporalibus quibusdam mo
tibus excitatur. Voluntas autem illius
non informatur ut faciat opus quod facere
instigatur. Sed stabili proposito continencia
et operacione iusticia irracionabiles
motus corporis frangit frangit
et si corpore concupiscere eius animus
non concupiscit. Si autem consensit ex
plere quod cogitat tunc vere animus concu
piscere fecit et in hoc loco caro quidem inimi
cum suum diligere non potest. quemadmodum non
est possibile ut iniuriam non senciat sibi
illatam. Animam autem inimicum diligere potest
quia dilectio vel odium carnis in sensu
est anime autem in intellectu. Spiritualis anima quidem
secundum racionem vertitur caro autem in
sensibilibus in passione tenetur. Quia anima
libera est et sub principatu dei est
Caro autem captiva et sub principatu
dyaboli sicut et mundus qui in maligno po
situs est. quoniam et ipsa de mundo est. Non enim
nocemur ab aliquo et si odimus eum
tamen exequimur odium nos
trum confringentes motus doloris

nō de homine ...
diligere ...
diligere ...

nō ...

nō quod caro ...
concupiscat ...
...

nō quod caro ...
potest diligere ...
diligere pot...

nō quid ...
... quod ...

nostri et benedicimus et benefacimus cognosce quod caro quidem nostra odit inimicum nostrum quem nociua diligere non potest. Anima autem diligit inimicum. Alioquin si diuinis consiliis moris carnis sue considerat nullum facere bonum invenit quia omne bonum aduersante carne nos naturis contradicentes nobis ipsis complemus. Vnde contra te nocente iniuriatur si incipias considerare quam a diabolo possideretur et agitur quo voluntatem suam adimplet per ministerium eius non solum non irasceris ei sed adhuc misereberis eius. Miseracio autem creat affectum. Vis ergo diligere inimicum tuum si iniuriam pateris noli iniuriam presentem aspicere sed considera gloriam quam pro mercede in iudicio consecuturus es si equanimiter supportare volueris. Si dampnum pateris noli hoc dampnum aspicere sed illud paciencie lucrum. Illis enim totum videtur difficile qui retribucionem non sperant futuram.

Benefacite hiis qui oderunt vos. Docens dominus quod carnales dilectiones ex carnalibus beneficiis nascuntur et nutriuntur etiam ubi non fuit prius. Ideo iubet nos benefacere inimicis ut eorum odia nostris beneficiis compescantur. Sicut enim dando et accipiendo beneficia amicicia nascitur que non erat prius, sic e contra odium et omnis inimicicia beneficiorum assiduitate compescitur. Ergo benefacite odientibus vos ut ex vestra benivolentia ipse iudicet quod iniuste vos odiunt.

Et orate pro persequentibus et calumpniantibus vos. Orantes pro inimicis non tantum illos quos nos commendamus deo et magis exaudimur pro inimicis orantes quam pro nobis. Qui enim pro se orat non gratie opus consequitur sed nature. Qui enim pro se non orat. Qui autem pro inimico suo orat digne exauditur quia gratie opus exequitur.

Ut sitis filii patris vestri qui in celis est. In quo enim alio cognoscatur quod filii simus dei nisi similes fuerimus deo. Filii enim carnales frequenter similantur parentibus in specie aut in loquela aut in visu aut in aliquo corporis signo. Filii autem spirituales in sanctitate et illi quidem et si similes fuerint nullam laudem merentur et si dissimiles nullam vituperacionem quia non est in potestate hominis qualem accipiat corporis qualitatem. Filii autem dei si similes fuerint laudandi sunt. Si autem dissimiles vituperandi nimis quia in potestate nostra est mensura faciende iusticie.

Et si diligitis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis. Qui enim amicos diligit propter se diligit non propter deum et ideo nullam habet mercedem. Delectatur enim cum sua dilectione. Qui autem inimicum suum diligit non propter se diligit sed propter deum. Ideo magnam habet mercedem quia contradicit motibus carnis sue. Ubi enim labor seminatur illic metitur fructus.

Estote ergo perfecti sicut pater vester perfectus est. Qui diligit amicum perfectum quidem non facit iusticiam aut non operatur. Diuertendum autem bonum discedere a malo, perfectum autem est ut non solum fugiat malum sed faciat bonum. Ideo dicit perfecti estote ut amicos diligatis propter preceptum vitandum, inimicos propter iusticiam faciendam. Quia illud de pena liberat, hoc autem ducit in gloriam. Nec enim perfecta est dei ymago que non per omnia similat deum.

Ut sitis filii patris vestri qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos. Lex ante posuit super iustos et iniustos non super iniustos et iustos quia omnia bona deus non propter omnes homines dat sed propter paucos sanctos. Contenti sunt enim ut peccatores gratia meritum suum bonis conseruentur. Item et quando deus a peccatoribus irritatur castigacionem suam non propter omnes homines dat mittit sed propter solos peccatores; eum equaliter et iustos tangit quemadmodum et peccatores. Ita quemadmodum in bonis non separat peccatores a iustis sic neque in malis separat iustos a peccatoribus. In bonis peccatores a iustis non separat ne separati cognoscant se abiectos esse et desperent. In malis iustos a peccatoribus non separat ne separati cognoscant

caro sibi nociua diligere non potest; anima diligit inimicum

de misericordia

pro calumpniantibus nos

qui orat pro inimico exauditur ex gratia

qui diligit inimicum contradicit motibus carnis

qui diligit inimicum facit iusticiam

Attendite ne
[iu]sticia vestram fa
[ci]atis coram hom
[ini]bus ut videami
[ni a]b eis. Alioquin
[mer]cedem non habe
[bi]tis apud prem
[vest]rm qui in celis

se electos et glorient maxime cu
nec mali bonis psunt sed noceant
mag nec boni malis noceant sed
prosint magis. Qa male vivetes
du bona pcipiut ad iudiciu su
um ppcipiut. et boni du mala
patiunt ad lucru iusticie eis pcedit
Attendite ne iusticiam
vram cora hoibz faciat ut vide
amini ab eis. Qm superiorib9 et sequentib9 man
dauit dilige inimicos benefacere eis.
vides aut qz i ipo beneficio laqus
dyali latebat iclusus qz bonoz opm
solet pdere fructu. na vanagloria cu
nata qn admonuit pmu difficilis est
ad benefaciendu ita si bn fecit facilis
e ad iactancia boni opis ppa et i
hac pte nos istruit dicens. Atten
dite nobis ne elemosina vram cora
hoibz faciat ut bonu vrm no ad
ministeriu vanitatis pficiat sed ad
usum salutis. Qd aut p oibus vici
is carnalibz periculosius ee moi
bus itellexit ho. cautius mandat
cnitat dicens. Attendite ne elemosina vram
cora hoibz faciat qm oia pene ma
la suos diaboli vexant. Concupisce
aut vane glie no solu suos dyali
sed etia suos di et vir9 fideles im
pugnat mag suos di qz suos dyali
ubi em agitur res gloriosa ibi
em facilius iveuit locu glorificacois
Dicit g9 attendite qz attendas locu
secretu ubi hoies no st sed qd pdest
si i loco quis hoies no fuerint in
corde aut fuit cogitacio vana qm
hoies no sut i loco. Et g cor nim
attede debem9 no oculis carnalibz
aspice sed sensu vigilare circa cor
necesse e. Invisibilis em sepens et
lubricus que suave ivenimus et late
ter i sensus egreditur et
seducat. Sed no eu pt caro sordida
aspice sed aia munda. Sed em i loco
mundo et specioso si modica sordis
fuit de longe apparet. Si aute
ipe locus sordidus fuit quantu vis
stercore ibi no appar. N em pt
requi si ibi e aliqd mundu ubi totu
e stercus. Sic et i corde mundo si sur
repcio inimici successerit mox cor
suu ho. ecius discernit qa a spu
alieno pulsatur. Si aut cor fuit
iniquitatibz plenu suggestionem
dyali i se facile no itellexit. Quo
em itroitu ei9 itelligat qi sp sub
eo e. Ideo et dns pmisit dicens. Ne
irascaris ne concupiscas ne iures.
Ne malu p malo reddas. ne odi
as proximu tuu. qm qi oibz malis
ipis subiectus e cor suu no pt atten
dere n itellige dyali seductione
i eo qa i veste candida cito appaet
macla
nigra aut vest et si totu sordidata
fuit no cito appar. Et quo no pt
fieri ut cora hoibz elemosina faciam9
ut facientes no sciamus. si puta ali
quis occurrit paup quo detur ei ab
sconse. Nam et si no videtur qd datur
tame videt qa dat incedo cu sec
to. Uz gceda qz no dixit tm. Ne
cora hoibz faciat sed addidit ut vide
amini ab eis. qz g no ideo fac ut ab hoi
bus videat et si cora hoibz fecit tame
no videt cora hoibz fecisse. Ergo
et si sic fac elemosina no e possi
bile ut nullus videat a. senciat tn
eo proposito ut no ab hoibz videamur
possibile e. Dicit em dns. Sic luceat
lumen vrm ut videat hoies opa
vra sed g attensa lampas abscondi
no pt sic n opus iusticie pt celari.
Ergo no elemosina ignata e an dm
qi hoibz visa fuit sed eode qo fca fuerit
ut ab hoibz videatur reputa dic ho
qi aliquod opus fac cui9 causa fcit qo
fac i corde suo illi9 aspicit et psona
Ecce sicut epistolam ut aliquem salutes
amicu qz du scribis sp i corde tuo
amici illi9 vides psona ppt que scri
bis epistola. Sic artifex opus tenes
i manu sep eu p oculis suis habz
qui ei opus faciendu comisit. Du
cogitat quo illud face mandauit

Sic et qui propter deum elemosinam facit neminem videt in corde suo nisi personam dei tantummodo propter quem facit. Ideo et si evenerit in conspectu a pluribus faciat, tamen eius animus illos non videt et si ipse videatur ab eis. Nunquam transisti per viam aliquid cogitans et a multis quidem hominibus visus es, ipse autem nullum vidisti intendens in id quod cogitabas. Quia et animus sine corpore apud seipsum potest videre quod cogitat. Corpus autem sine animo nichil potest videre. Ergo sic et e contrario fieri potest ut quis a nullis presentibus faciat elemosinam et tamen presentibus hominibus videatur fecisse. Ille vero qui propter homines elemosinas facit licet quum desiderat ut ab hominibus videatur semper in corde suo personas hominum videt; ideo et si evenerit ut faciente illo nullus sit presens, tamen coram hominibus fecisse videtur, quia cor eius semper hominum personas videbat.

Alioquin non habebitis mercedem apud patrem vestrum. Et mandatum dat et penam proponit ut vanitatem humanam et si non amor iusticie teneret vel timor dampni refrenet. Sic enim dominus vanitatibus esse subditam carnis naturam, quia omnis homo quantum ad carnem delectatur hominibus apparere. Per enim potest fieri ut caro nata de vanitate non sit vanitatis amatrix [illegible] net dominus admonet nos ut ne coram hominibus faciamus nisi sciret omnes homines velle coram hominibus facere. Quis mandat salutis ne fornicemur nisi quem lascivum esse cognoscat. Sic et admonitio Christi de fugienda vanitate demonstratio est vanitatis humane actum mandat quia et si caro vana vanitatem desiderat et terrena gloriam suam querit in terra [illegible] quia non potest trestis nam gloriam desiderare celestem cum anima que de celestate est potest fugere vanitatem terrenam. Caro autem subiecta est non anima carni. Caro enim adversus animam certare potest, vincere non potest nisi ipsa consenserit ut vincatur. Anima autem adversus carnem et certat et vincit. Ergo et qui plena quidem voluntate propter homines facit, ille propter homines fecisse videtur. Cuius vero cor quamvis quidem vana ascendit desiderium hominibus apparere, anima autem intelligens vanis cogitationibus contradixit et repulit consilium carnis, ille propter homines non videtur fecisse, quia secundum carnem quidem voluit, secundum animam quidem noluit. Et quod cogitavit passio quidem carnis est; quod elegit iudicium anime est. Ideo et si propter vanam concupiscentiam dicimus elemosinam factam esse ingratam, nullum bonum hominis potest acceptabile esse ante deum. Cum nullum bonum homo libere facere potest, sed semper contra malas carnis concupiscentias certando faciamus bonum. Quis autem homo est castus? Nunquid qui non concupiscit? Absit, sed qui concupiscentiam suam vincat. Quis est mansuetus? Nunquid qui non irascitur? Absit, sed qui iracundiam suam refrenat. Sicut ille propter deum videtur facere elemosinam qui humanam gloriam anime contradictione constringet. Alioquin cum opere bono non habemus mercedem nisi malis contrariis vigeamur pro carne. In omni enim opere bono scandalum diaboli est. Sicut scriptum est de demonibus:

Iuxta semitam scandala posuerunt michi. ps. Ut ipsum bonum non sit securum et solum, sed iuxta malum positum semper temptatum sit et probatum. Ubi enim satum fuit triticum necesse est ut illic inveniatur esse zizania. Ubicunque fuerit bonum dei, illic erit et scandalum inimici. Quando igitur ceperis tu facere elemosinam sed ascendit super cor tuum velle hominibus apparere, nunquid debes subtrahere manum tuam ut ne des locum vane cogitacioni diu apud te? Melius est nec facis bonum ne tantum incidat propter homines facere

absit. sed perfice opus tuum ne dum
vis cogitacioni vane resistere perdas
opus bonum. Veniat tibi in mente
quod dominus ait de tritico et zizaniis
Sinite utraque crescere usque ad mes-
sem ne eradicantes zizania simul
eradicetis et triticum. Triticum est
enim voluntas bona quam seminavit
deus in homine. zizania autem est cogitacio
mala quam dyabolus seminavit per carnem
Cum ergo omni voluntati bone adhereat
et desiderium mali. si volueris ma-
lam cogitacionem tuam ad plenum tollere
simul tolles et opus bonum. Nam et
ipse dyabolus eo consilio seminavit ziza-
nium suum in dei tritico ut qui certe
zizania eius effodere triticum dei. qui
si quis voluerit dyaboli zizania tol-
lere simul eradicat et triticum dei
Nunc contines quia ergo mox cum concu-
piscit iam tendit tantum plene volunta-
te non concupiscat ut velit implere concu-
piscenciam suam. Qui autem ex necessita-
te carnis concupiscunt et contradicunt
concupiscencie sue non concupiscunt pecca-
verunt sed magis gloriosior est factus qui
vicit quam non fuisset pulsatus. Quid
ergo dicat scriptura scio ut manifes-
tantur utraque scilicet adimple opus
tuum et duc ad perfectum et sit illa va-
na quidem cogitacio quasi zizania conspic-
tantur scilicet solutum enatavit. Bonum
autem opus quasi triticum manet. nam sic
intelligitur si ex voluntate tua fuit ita
concupiscencia vana. qui ex necessitate
carnis. Si ex voluntate tua fuit do-
les. si te faciente elemosinam tuam
nullus aspexit. Si autem gaudes pro-
pterea quod elemosina tua in silencio facta
est. Scito quod concupiscencia illa non fuit ex
animo tuo sed ex necessitate carnis. et
ideo quasi zizanium amittis. Sic et contines
concupiscenciam suam probare potes si ex
animo eius est quod concupiscat. Sic circa
postquam transierit concupiscencia volun-
tatem peccandi habet. Si autem gau-
det quod non peccavit adversus eum

concupiscencia sed confusa recessit intelligat
quia zizanium fuit ex necessitate car-
nis vanum et non fuit anime consolutas

Alioquin mercedem non habebitis
apud patrem vestrum. quod enim a deo
recipias quod deo nichil dedisti. nam
quod propter deum fit deo datur et ab eo
recipitur. quod autem propter homines fit in ven-
tos infunditur et a nullo separatur.
Quod enim est homini laus nisi ventorum
transeuncium sonus. Cessaverunt ho-
mines loqui et perdidit fructum suum
qui propter homines fecit ut ab eis laudetur.
Que non enim sapiencia res dare et ver-
ba vacua comparare que certe mercedem
de contemptione in perpetuo manentem in celo
et fugitivos hominum sermones eligere
Melius est enim non facere quam propter homines. Qui
non facit et in celo non invenit vel
super terram nichil perdit. Qui autem propter homines
facit et in terra perdit et in celo non invenit
vel illum aspicere a quo laudem expectas
qui sentit de te. Homo te laudat quia propter
deum te facere putat. Si autem intelliget
quia propter eum facis non te laudaret sed
vituperaret magis. quia sic illi placere
festinas quasi si te aliquis intellexerit
deridebit. Sic est homo qui propter homines facit
bonum sed mercenarius malus qui in
tempus locacionis sue comedit omnes
mercedes suas. Cum autem tempore completo
recessit inde egreditur. Sic qui vacuus
vadit ad deum quia mercedem bonorum suorum
accipere desideravimus in seculo

Tu ergo cum facis
elemosinam noli tuba canere ante te
sicut ypocrite. Ve enim subresponsor est
qui propter homines facit aliud enim habet in cor-
de et aliud monstrat in opere. In facie
quidem propter necessitatem hominum facit et vi-
detur misericors. In corde autem propter suam gloriam
facit et est glorie vane mercator. Tu-
ba enim omnis actus vel sermo est per quem o-
stentacionis iactancia demonstratur. puta
quando videt aliquem presentem facit
elemosinam. contra autem non facit ho-

Tuba e qa p ei iactancia pdicat
Item q incerte aliquo fac elemo
sina ubi aut no e necesse non
fiat hec consuetudo mala tuba e Item
q si vedit honestiore psona p q pt
referre dat ei obscuro aut z alli
gato paupi passionibz nichil dat
z hec tuba e. Ecce z q i secreto loco fe
cerit eo tn pposito ut laudabit vide
at fm q fecit. 2o qa absconse fecit
Ipa absconsio tuba e elemosina
eius z quod ille fecit ho p qd appareret
q volt appare qa fecit tuba e. qa p
ipso elemosina ipa du fit clamat
d se Ido no tm locus s actus secretus
fuaretur. sz mags volutas secreta.
Nam i omi actu corpali fraude quam
volus face pt i sola gsciencia no pt
fi dolus qa i hoibz suadem dolo aut
manifesti sumus. Nunqz no itelligit
ho ce vanu qui ab oibz volt videri
sz cogit amare q itelligit ee vanu
q miserius q natura humana. Omie aut
pt amare qd sibi itelligit bonu so
lus q itelligit malu amare cogit
z odie qd itelligit bonu. q duas hz
i se adversates naturas. qd enim
placet aie displicz vero aut solo. Quis
vita nra temptacio est. Et si oio vita
nra temptacio e oio vita nra z lucre.

Te autem faciente elemosinam

nesciat sinistra tua qd faciat
qd dextera tua. Iam dictu signa
uimus hec oia ad anima dici no ad q
ne q hic sermo manifeste declarat
Alioqn qntu ad corpus quo pt fi ut nes
ciat sinistra qd dextera facit tn quado
ambe manus i adiutoriu sibi ivice
sut create ut altera alteri ministret
Nec ceto ivenitur opus q vna manus
sine altera possit iplere. Ecce sz hic q dy
unusquisque dextra manus e volutas aie
spalis ad bonu gtendens. Sinistra aut
volutas carnis sps vo contraria nes
ciat ergo carnis volutas q faciat
volutas aie. Ecce q volutas e nobis
faciendi ppt deu volutas e aie z
dextera manus nra. Si subrepente nobis
volutate vana ut ab hoibz videamur
etiz volutate carnis z manu sinis
tram tepserimus nescit sinistra volutas
qd facit dextra. Si aut sub occasione hui ro
lutati vane gsenserimus gniugimus si
nistra volutatem dextre z dexteram
sinistre z notificemus sinistre q opa
bat q cte s apli intpetatur i libro
canonu q e d episcopis. dextra pplus
e xpianus q e ad dextram xpi. sinistra
aut oie pplus q e ad sinistra. hec g
dicit ne xpianum elemosina faciente
q e dextra i fidelis aspiciat q e sinistra
xpianus aut si xpianu vidit elemo
sina faciente no e contra xpi pceptum
qm ambo dextera sunt

Ut sit elemosina tua in

abscondito no tm i abscondito lo
co q i abscondito consciencie. nam si ama
mur bone volutatis i clusa sunt corpa
les actus nros abscondere possumus
Si aut p vanas cogitaciones fuit e
nagata nichil pdest corpales actus
abscondere qa sic absconditus ut a plis
publicemus. Et pr tuus q videt i ab
scondito reddet i manifesto vide qa
absconsu cordis no locu signat. deus
enim i absconso cordis e no i abscon
so loco. Conscedat qa no volunt ecce nos
deus i absconso facere ut no appareat
opus nrm. Alioquin quo dicit. Sic lu
ceat lumen vrm ut videat hoies
opa vra z magnificent prem vrm
q i celis e. sz ut ipse eu ostendat.
Nam quoquis e omne bonu qd a nobis
absconditur a deo aut absconditur. Nam si
si tu tempus ostendas pauci sunt q te
laudant. etiz q no itelligunt q tu
latere potueris. q aut itellexerit
vituperat magis no laudat. Si aute
deus ostendit nemo vituperat nisi for
te malus cui displicet bonus. Suppos

eni est ut bonum opus hominis in abscon
dito dimittatur deus. Sed hic seculo
manifestat et ideo glorificat quia gloria
dei est. Opus autem malum hominis ad
gloriam diaboli est in eo enim malicie
eius virtus ostenditur. Et opus bonum
gloria dei est in eo enim gloria eius ostenditur
Ideo quoniam dyabolus qui suggerit malum
fieri ipse manifestat malum verbi gratia
ipse suggerit adulterium facere et ipse
manifestat adulterium ipse suggerit
homicidium facere et ipse publicat ho
micidium. Sic deus qui dat bonum facere ipse
publicat omne bonum in manifesto
videlicet in seculo illo quia hic merces iusticie
manifesta non potest esse puta pro bono ope
tuo si te fecit divitem quoniam hic non solum
boni sed etiam mali divites sunt magis
autem mali quam boni. Ideo merces iusticie
in divitiis non apparet. Vel si fecerit
habere filios et in hiis bonis in differenter
et boni et mali inveniuntur et ideo iu
sticie merces manifesta non potest esse.
Et omne bonum quod est in seculo desidera
bile inter bonos et malos commune
est. Ideo si bonis datum fuerit non apparet.
Illius autem seculi bona iam non sunt communia inter
bonos et malos sed tantum bonorum. Ideo
cuicumque illic bene fecerit deus manifestum
est quia pro mercede sue iusticie meru
it illud bonum nisi forte in hoc mun
do reddit in manifesto faciens eum
omnibus manifestum et glorificans eum ut omnes
cognoscentes eum deum honorem esse ve
nerentur eum. Quasi secundum opera estimentur
et status bonorum mundi ipsius verbi gratia
multi veniunt in mala et boni et ma
li in seculo isto. Unde intelligimus quoniam
temptantur in eis qui boni et qui puniuntur
qui mali secundum opera. Ut cuius opera videris
bona scimus quia temptantur quasi iustus.
Cuius autem mala dicimus quia puniuntur
in eis quasi peccator. Sic et bona mundi
videmus et peccatores habere et merito du
bios. Propterea secundum opera est mani

festum quoniam malus si bona in hoc mundo
fuerit consecutus dicimus quia nutriuntur
iniquitates eius ut illic intereat. Quando vero
ei autem bonus dicimus quia reddidit
ei deus mercedem iusticie eius

Sed ypocrite qui amant stare in
synagogis et orationem nobis est sermo
quam solam quasi spirituale tributum
anima offert deo de visceribus suis
. Quemadmodum enim iusticiam quam facit homo
secundum potenciam suam facit et de potencia
sua profert solam autem orationem secundum
fidem suam facit et ex fide sua profert
Unde autem scire quod preciosa sit oratio
Nulla iusticia ... assimilatur
nisi oratio sola sed in revelatione iohannis
ostenduntur quomodo viginti quatuor angeli ante
altare conspectum processit habentes thu
ribula incensi odoratorum in manu
et idem est ei quasi sunt orationes sanctorum
Sicut enim ... unguenta delec
tant hominem odoratum sic iusta oratio
suavis est ante deum. Unde autem scire digni
tatem eius mox ut de ore processerit
suscipiunt eam angeli in manibus suis
et offerunt ante deum sicut dicit archan
gelus ad thobiam. Ego sum qui orationem
tuam obtuli ante deum. Unde scire vir
tutem ipsius. Oratio trium puerorum fecit
ut ignis ardens non adureret eos sed
delectaret ut flamma videretur quasi in
specie umbraculi autem esse in opere suo
quanto quidem gloriosa est tanto cautius ser
vanda est ne appareat hominibus sed vilescat

Orare putas quia vetat in syna
goga orare in conventu hominum. Sed
eo proposito in conventu vetat orare
ut videatur a conventu. Alioquin
in conventu fidelium orare laudabile
est sicut dictum est in ecclesiis benedicite
deum et iterum. Adorate dominum in atria
sancta eius. Puto autem non ad locum respi
dens sed ad propositum orantis. Quoniam qui sic
orat ut ab omnibus hominibus videatur mens
illius non deum aspicit sed homines qui sunt
ibi et videtur sibi in medio multorum

orare. Ille talis quantum ad propositum suum in synagoga orat. Cuius autem orantis mens solum aspicit deum, sic in illa hora est mens eius quasi nullum habeat circa se, quia mens illius nullum videt, quasi apud neminem orat. Et ideo quamvis in synagoga orat, tamen apud se in secreto videtur orare. Unde ut orans nihil novum faciat quod aspiciant homines, neque magna voce clamet ut audiatur ab aliis, nec expandat manus suas ut pharisaeus in templo ut videatur a multis, neque percutiat pectus suum aperte proinde sed absconse sicut publicanus in templo, neque impudenter oculos tollat ad caelum ut notabilis fiat; et ita quem nemo audit clamantem, nemo aspicit talia aliquid facientem insolitum et stans in secreto est. Et in angulis platearum. Non dicit in plateis sed in angulis platearum, ut ne si in plateis oraverint quasi simulatores religionis vituperentur, sed in angulis ut videantur abscondite se orare. Astuta vanitas. Dicit enim quia hypocritae abscondite orare laudabilius est, ideo fingunt se abscondere ut dupliciter laudentur: primum quia orant, secundo quia absconse orant, et amplius se manifestant per hoc quod ipsi se abscondunt. Sic hypocrita vult quibus ut videaris orans. Ratione quia laudabilis res est orare. Vel quia non vis esse laudabilis, quia vis ut laudaris. Unde infamiam vanitatis esse noluit quod desiderant apparere.

Receperunt mercedem suam. Unusquisque ubi seminat ibi metet, et quod seminat hoc metet. Apud homines orant, non apud deum; sic ab hominibus non a deo laudantur. Mendaciter orant cum non orant et mendaciter laudantur cum non sunt. Speciem enim vacuam religionis vendunt et verbum vacuum laudis emunt. Sed oratio eorum deum non delectat, sic nec laus hominum ipsos adornat. Quod enim in verbo positum est tamdiu est quamdiu verbum dicitur. Cum autem finitum fuit verbum, finitur et bonum quod positum erat in verbo.

Tu autem cum oras. Tu quidem vis ut exaudiaris, vide ne forte quasi esse vis laudabilis non appareas, quasi auribus dei non in oculis hominum loquens. Intra in cubiculum tuum et clauso ostio tuo, ut nisi tu qui oras nemo sit ibi et ille quem oras. Et vide quod recipis aliud praeter eum quem necessarium habes. Testis enim orantem conturbat, non adiuvat, quia deus orationem in orationibus non exigit, sed placatur altius dicto altius cordis. Quod autem eis dicit sit cor de eis simpliciter fuerit orantes unius sunt, quia unius spiritus in omnibus erat. Illud dictum est: Multitudinis autem credentium erat unum cor et anima una. Aliquis hoc spiritualiter intelligunt ad animas dicta. Cubiculum [illegible] est cor vel intellectus interior, id est spiritualis, sicut scriptum est: Quae dicitis in cordibus vestris et in cubilibus vestris compungimini. Ostium autem est sensus carnalis per quem omnia bona vel mala super animam intrant, sicut in canticis ex persona ecclesiae sapientia dicit: Ecce fratruelis meus pulsat ad ostium: aperi mihi soror mea sponsa mea. Pulsat autem Christus hominem christianum vel per scripturas divinas vel bonas congregationes super cor eius inductas. Et ille qui suscipit eas aperit Christo; qui autem expellit claudit. Iubetur ergo ut anima interiorem ingrediatur intellectum. Orat ut nihil cogitat nisi de quo orat et quem orat, et claudat ostium sensus sui carnalis, ut omnes cogitationes carnales et sollicitudines foras expellat. Si autem orans de carnalibus rebus cogitaveris, non introisti in interiorem intellectum nec clausisti ostium sensus. Et ideo tacite cum cogitationibus supplicius in oratione [illegible] pro[illegible] tempus. Secundum hoc et illud superius intelligi potest. In media autem synagoga orat qui in medio multitudinis malarum cogitationum orat, undique mundialibus sollicitudinibus circumdatus

Qui enim orans cogitas de filiis
de uxoribus de nuptiis de domo de
possessionibus de pecoribus de mili
tia de lucro de causis et alia innume
rabilia que super cor intrant orantis aste
dum putas modica tibi videtur. Hec
synagoga malorum. Omnis iste vane
species cogitacionum dum sit in mundi
spiritus. Quod ergo in media synagoga
non orant anima tua quia tot secum innu
dos … habuit spectatores et
colloquentes possumus intelligere et ostium
domus os corporis ut non clamosa vo
ce oremus deum sed desiderio tacita. nam
ex clamosa oratione … mala nas
cuntur. maxime hec tria. Primum quia
clamose orat non credit deum ubique
esse et abscondita audire et ideo dupli
deum honorat qui abscondite orat. Secundo quia
credit eum abscondita audire scit et audit.
Tercia de … voce clamosa pulsamus
est sed consciencia vera placamus quia non est vo
cis auditor sed cordis. Secundum autem malum
quia iniusta … peticionum tuarum
quas forte non oportebat alterum sci
re nisi te et deum in auribus bonorum hominum
et malorum audiencia committis et non
auditus a deo quia indisciplinate orasti
sed adhuc ab hominibus deridetis quia vulgo
abscondita tua manifestasti. Tercium quia
clamose orans alterum iuxta te non
permittis orare. Vocibus enim tuis turbans
sensum illius ad tuos sermones. Et ideo
non solum non exaudiris quia male oras
sed adhuc quia peccatum colligis dum adhuc
orare alios non permittis. sicut ergo scis au
disti in libro regum anna que figuram por
tabat ecclesie quod deum … labia quidem
eius movebantur. Vox autem eius non audiebatur.

In abscondito reddet tibi in
palam ut tunc agnoscant homines
quod orasti cum viderint te accepis
se quod orasti. Orantes autem nolite
multum loqui sicut ethnici. Quos autem
gentiles videamus ut faciamus contra
sic orant. Orant demones quia

et si audiunt exaudire non possunt
quia neque mala prestare possunt …
permisit deus. Orant reges mortu
os Iovem Martem ceteros quorum
crimina manifestiora quam nomina
qui nec si viverent poterant adiuvare.
Orant ydola insensata que non audire
possunt nec dare responsum. Iustus ergo
dum clamat ubi exaudiet non est
… cum sacerdotes baal deos suos
clamarent propter sacrificia comburen
da deridens eos helyas dicebat
Clamate clamate fortius forsitan
enim dormiunt dii vestri. Sic et modo
quasi dormientem deum accusat qui ora
tionem suam longe sermone persequitur.

Quid vobis necessarium sit antequam
petatis eum. Si ergo pater novit quid vo
bis … non ideo oramus ut exponamus
deo quod volumus, sed ut placeat ei pre
stare quod desideramus. et si deus placa
tus est non docendus non est necessaria
longa narracio sed bona voluntas
Si ergo orabitis patrem vestrum quidem eo m…
… magis quam deus volu…
dici ut nobis magnam fiduciam daret
ad petendum et spem largam ad impe
trandum quia simul non sic impetrant quod
petunt. nec enim sic ex illo consciencia que
iniusta sunt petunt. Sancta preces non considerant
quod ad utilitatem … pertinet
sed ad suam … non merentur semper au
diri Et tu si filius te dei credis …
la pete quod et tibi expedit accipe
et prestare illud decet. Si autem semper
eum petas carnalia et terrena … dif
ficile impetras. Quod illa scilicet ter
rena tibi prestet libenter non habeat
quam si habeas ubique ammonet te ut
contempnas propter … dixit non mens
libenter hec deus quam … quia se non
solum … alto orat quam se enim orare
… alto autem … se o
rare … rei cogit quia alto autem
caritas … hortatur. pulchri
or est enim ad deum oracio ut quam ne

cessitas rei tuu mutat sz qua ca
ritas fraternitatis commendat.
Q' es i celis. Volt ut sciam9 nos
prem habe celeste et erubescia
m9 nos terrenis rebus subsiste
Scientes nos habere prem celes
tem. Sicut em degener filius ad ob
probrium ptinet quosi prius. Sic et
xpianus iniustus ad blasphemia
ptinet dei iusti. Na sicut p bonos
xpianos deus glificatur. sic per
malos blasphematur. Sanctificetur
nome tuu. quo sctificatur ab hoie
q sctificat oma. a quo scm e deus
sctificatur. sz i se quid scm e. hoc aut
querit ut sctificet i nob idz ut nos
illu sctificem9 i nob. Vt cu nos il
lu sctificauerim9 i nob. tuc ille sc
ficet nos i se. Na q sctificat deu no
sctificat a deo. Sctificam9 aut deu
i nob qn scientes eu scm timem9
et sollicite vigilam9 ne forte vio
lem9 sctitate nois ei9 i nob p ma
la opa. sicut q preclara veste vestit9 e
fugit oem rem sordida ne forte
coinquinet ea et pdat gram candoris
ei9. sic q suscepit dm i corpore suo et
i spu sco sollicit9 ee debz ne forte
contamine eu saces qr si contaminat9
fuit i nob ipe quid i natura sua
incontaminabilis manz tu contamina
tois sue i iuria contiuter nob vin
dicabat interitu. Adveniat reg
nu tuu. Regnu dei dicitur retributo
qua accipiunt et iusti p mercede iusticie
et peccatores p culpa pcti. Regnu dei di
citur et sci sicut scriptu e Et colliget ziza
nia de regno ei9 hoc e de ppls xpiano
Regnu dei dicitur et iusticia sicut dicitur
Auferetur a vob regnu dei et dabitur
genti facienti fructus ei9 de oibz h9
e intellectus. Aliud e rege esse a
liud e regnare. Xpc em de9 natura
liter e rex sz no i oibz regnat n
oms hoies sut regnu ei9. qui faciunt
omns voluntate dei. Na in oibz iniquis
no deus sz dyabolus regnat tamus
faciunt voluntate. Vn sapiens aut
apostolus dicens adusus rectores huius
mundi tenebraz harum. no dixit
adusus huius mundi tantu sz addi
dit mundi tenebraz qr no totius mun
di dni sunt demones sz tantu tene
braz q sunt i mundo. Tenebre aute
mundi dicuntur hoies iniqui. Vn et sci
mundi lux appellantur sicut ait apostolus
fuistis aliqn tenebre nunc aute
lux i dno qr sicut p sctos deus ostendit
i hoc mundo. sic p iniquos hoies obscu
ratur. Et ptatem quidem deus habz i
oibz et p dere oms si volt sicut et i ipsu
principe pctoz. Na sicut dyabolus cu sit
i ptate dei tn qm quantu ad ppositu
suu no volt ee dei no e de regno di
Sic et oms peccatores quamuis sunt i po
testate dei tn qr noluit ee sub eo no
sunt regnu dei. Na vere iustu regnu
dei e qn et rex volt hoies habe sub
se et hoies cupiunt ee sub eo. Qm a
te rex p violencia cogit sub se il
lud quantu ad vltate no e regnu
sz tyrannides Iddo et deus quamuis
oms habeat i ptate tn volentes re
cipit tn ut no tyrann9 sit. Sed
rex dyabolus tyrann9 e plane qa
et nolentes compellit sua facere volu
tate. Vn ergo q dicit qa inter duo
sunt regna i mundo. dei et dyaboli idz
iusti et iniqui. Vt veiat tuu no reg
nu dei idz iusti et ideo p dicitis tu
regnu tuu adveniat qr inter no
oms sunt iusti. Qd tuc fiet qn oms
iniqui cu principe suo dyabolo mit
tentur i stagnu flamaru infero
ru. Oms aut sci resurgent et ob
uiam dno venient i aere et sep
i hoc mundo erunt cu ipo. Vt omne
qd e i hoc mundo totu sit dei. Vt i
telligendu e qr de iusticia qm
no et iusti et iniquitas regnauit.
Cu aut extincta fuit iniquitas
sublato dyabolo tuc iusticia sola

regnabit. ¶ Fiat voluntas tua sicut
i celo et i terra. Set nūquid nō facit deus
qd volt vbiqz scrīm ē enī. Oīa quet
cumqz voluit fecit i celo et i
terra i mari et i oībz abyssis. Sz hō
orat ut i nobis fiat voluntas dei idē
ut nos eā faciamus. ¶ Quā diu
g° regnū mixtū est in terra sit quasi
voluntas dei i hoibz sz nō sic' i celo
In celo enī omēs angeli nullius fa
ciunt voluntatē nisi tantūmō dei. In terra
aūt nō omēs faciunt voluntatē dei
Maligni enī diaboli faciunt voluntatē.
Cū g° regnū dyaboli hoc ē maligni sub
lati fuerint de hoc mundo tūc omēs
q' sūt sup terram solius dei faciunt volu
tatē sicut angeli i celo omēs. Aliter
aūt accipi debz qd ait. Sicut i celo
et i terra. Adveniat regnū tuū sicut i
celo et i terra. Et vide q° caute locutus
ē. nō dixit primo sanctifica nomē tuū i
nobis. adveniat regnū tuū super
nos. fac voluntatē tuā i nobis ut
semetipm videatur i nobis sanctificare
Deus aūt regnū suū sup quos
volt adducere a voluntatem suā in
quibz volt facere et per hoc invenitur deus
personarum acceptor. Sed ita dixit sanc
tificemus nomē tuū. suscipiamus
regnū tuū. faciamus voluntatē tuā sicut i
celo et i terra. ne homi tantūmō vide
atur esse q sanctificent deū. a' q susc
ipiunt regnū dei. a' q faciunt vo
luntatē ipius sz medie dixit et im
personaliter idē sanctificetur. Adveniat
fiat ut utriusqz persone opus necessa
riū demonstraret. Quia et hō deū ne
cessariū habet et deus hoiem ad ius
ticiā faciendā. Nā sicut hō nō potest
facere bonū nisi habuerit adiutori
um dei sic nec deus operatur i hoie
ac si dicat. O! Hoc agit hic orat
dignus filius est hominū patris
Panē nostrū cotidianū da nobis
hodie. In primis q̄d est facere sicut videtur

verba sonāt ut q' dicunt panē nostrū
cotidianū da nobis hodie nō habe
ant i crastinū a' i post crastinū. ¶ Quid
preparatū habet i crastinū a' i quinqz a'
i decē dies quo potest dicere panem
meū cotidianū da mi hodie. Ille
enī petit. qd' interim nō habet. qd'
aūt possidet ut q° adhuc requirit
¶ Si ē ōrō ista a' pauperibus potest quere
re a' forsitan nulli. Quis enī tam
fidelis ut nō possit apostolus dicere
tm amplius sibi nō servat. nō quo
tidianū victū forsitā solis conve
niebat apostolis q' docere di gratia per
singulas civitates omi tpe vagaba
tur. et ipā vagacio amplius cotidia
no victu possidere nō poterat. Propterea
debemus aptare doctrinā xpi utrosqz
i ea perficiat ne forte cōis medici
na iusticie q ad salutē om ē ppa
rata. dū a' pauperibus a' nulli prodest i
veniatur eē superflua. Ita g° intel
ligendū ē quia nō solū oramus ideo
panē nostrū da nobis ut habeamus qd'
manducemus sz ut qd' manducamus
de manu dei accipiamus. Nā habere
ad manducandū cōe ē iustos et
peccatores. Frequenter aūt et habundan
tius peccatores habent q iusti. De ma
nu aūt dei accipere panes nō est
cōe sz tm sanctorum. Preparare g° nō ve
tant hec verba tm cū peccato preparare
vetantur. Nā q cū iusticia preparat
illi deus dat panē quē manducat
Q' aūt cū peccato nō ē deus illi dat sz
dyabolus. Nā oīa quidē a deo creantur
nō tamen a deo oīa subministrantur
vel subintelligitur panē nostrū cotidi
anū et cetera. Ita ut dū a deo datus sancti
tatis accipiatur. Et nō dixit panē
cotidianū da nobis sz addidit nostrū
idē quē iam paratū habemus apud
nos illū nobis da ut dū a te da
tur sanctificetur. Exemplū si laycus of
ferat sacerdoti panē ut sacerdos

accipiens scilicet et porrigat ei
Qui enim panis est offerentis et ipsa
tamen sacietatis bufi[?] sacerdotis. Nunc
quia non suffecerat dicere scilicet panem nos-
trum da nobis hodie, ut quid addit quo-
tidianum? Ut luxuriosos cibos con-
pescat, ut tamen quos manducemus con-
paracio naturalis exigit, non quantum
lasciuia carnis impellit. Si enim id
non quinquies tantum expendas quantum
sufficere potest ubi gratia hominibus centum
moderate uiuentibus quae tibi ipsi cen-
tum diebus disciplinate uiuenti, iam
non quotidianum cibum non manducas
sed multorum dierum. Quare et supra dixit
de elemosina ut de oratione ut non
coram hominibus faciamus, non quia hoc possibile
erat omnino, sed ut doceat nos omnino
spectacionem hominum fugere uellet si
possibile esset, ne uideatur quod impossibile non
est. Preterea et hic docere nos uolens quod de
nullo simus in hoc mundo solliciti ni-
si de solo simplici victu, sic mandauit
orare: panem nostrum quotidianum da nobis
hodie, non quia illicitum uideatur plus
habere hominem christianum quam panem quotidia-
num, sed hoc docere uoluit ut si possibile
esset, neque panem quotidianum plus haberet,
quod possibile non est quantum ad possibilitatem
humanam. Item Grece solum non dicit panem
quotidianum da nobis, sed addidit nostrum
panem propter duas rationes. Primum quoniam
omnia que nobis dat deus sine laboribus
siue meritis nostris non solum nobis dat
sed etiam aliis per nos, ut de eo quod acci-
pimus partem impotentibus faciamus. Secundo
quia de laboribus suis indigentibus non
prestat, non potest dicere panem meum da mi-
chi. Nec enim panem suum tantummodo mandu-
cat sed etiam alienum. Tertio quia de iniustitia
acquisitum panem manducat, suum panem
manducat, qui autem cum peccato alienum.
Et dimitte nobis debita nostra sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris. Quid ergo spe-
rat qui maliciam seruat aduersus alterum
a quo forsitan lesus est. Dicit enim ipse

orans mentitur. Dicit enim: dimitte,
et non remittit. Preterea et a deo petit indul-
genciam et non illi indulget. Item ergo no.
qui lesus propter causam orat non indulgeat
ei a quo lesus est, putas quomodo orat quo-
modo solum ab alio lesus est. Propterea sunt
tamen alios ledit et generat. Sed multi
nolentes dare ueniam fratribus in se
peccantibus fugiunt istam orationem orare. Stulti
primum quia qui nec sic orat quemadmodum
docuit Christus non est Christi discipulus. Secundo
quia non pater libenter exaudit orationem
quam filius non dictauit. Cognoscit
enim pater filii sui sensus et uerba, non sus-
cipit quae humana presumpcio excogi-
tauit, sed quae sapientia Christi exposuit.
Ergo orationem quidem dicere potes cir-
cumueniendo aut fallendo, deum non potes,
nec accipies indulgenciam nisi fueris
indulgens ipse. Et ne nos inducas
in temptacionem sed libera nos a malo.
Quoniam multa et magnifica supra man-
dauit hominibus ut deum patrem suum dicat,
ut genus suum de celo cognoscat, ut
regnum dei petat uenire, ut non sint
solliciti ut pascantur, que omnia magis
ne spei et iusticie signa sunt. Preco-
nium addit humanitatis doctrina ut
deum dicant et ne nos inducas in temp-
tacionem, sed omnes se infirmos cognos-
cant et gradacio infirmitatis eorum
gloriacionis extinguat. Duo
ergo petimus. Primum non inducat
nos in temptacionem. Secundo ut si induc-
erit liberet de periculo temptacionis.
Ita uero si secundum ueritatem iusticie sue
examinaret homines nullus fieret sal-
uus. Quod autem difficile temptat sci-
ens infirmitatem nostram, quia si temptat
non tamen deus temptat quod diu nos ui-
cimus temptacionem, sed quod dum uincimus
nos uelle ostendimus, ideo non uir-
tutem nostram temptat sed uoluntatem.
Apostolus nos confirmato dicere ad Cor.
10. temptacio uos non apprehendat ni-
si humana. Fidelis autem deus qui non

Pacietur vos temptari sup id qd po
testis sustinere 2/ Voles enim glorifi
care deum hominem temptat eum vt cum ing
no iudicio glorificat non sum cum glorificz
Quoniam tuum est regnum et virtus et gloria. ta
lis ad tria q supius dixit primeria
introduxit quoniam dixit sup. sanctificetur
nomen tuum adveniat regnum tuum fi
at si dicat aliquis. Ergo non habz deus
regnum in terra qua oratis ut veniat
Rndit ad illud quoniam tuum est regnum. Sed
q dixisti fiat voluntas tua sicut in ce
lo et in terra. Ac si dicat aliquis quo non pt deus
facere qd vult in terris qua oratur fiat vo
luntas. Adhuc respondet quoniam tua virtus
est. Si dicat non ideo optamus regnum tuum
in nobis aut fiat voluntatem tuam in terris quia non
est regnum tuum in mundo nec potes fa
cere qd vis in terris sed quoniam regnum tuum
vita eterna est et voluntas tua iustus est
ppterea ne redigis aliquem scilicet in regno tuo
nisi ipse voluerit id operari in aliquos
voluntates tuas nisi ipse consenserit
ppterea oramus ut a te illuminati velimus
suscipe regnum tuum in nobis et optes
facere voluntatem tuam. Quare quoniam dixit pa
nem nostrum cotidianum da nobis hodie
et dimitte nobis debita nostra sicut et nos di
mittimus debitoribus nostris. Et ne nos
inducas in temptationem sed libera nos a
malo. Ad illud rnt quia tua est gloria. De
inde si mihi dimitteretis deum deceret di
gloria z/ Si illis dimitteretis debitoribus
suis deus dimittet eis peccata eorum di
gloria z/ Si aut non dimitteretis eis
dicitur non est gloria dei quia non est iudicium
iustum eius. Si non inducat in temptationem
a inductos. Si pro aliqua causam
iustam liberet dei corona est Et quantum
ergo sup orare precepit eum fuit a deo
pstitutum dei gloria est. Si enim non dimi
serit hominibus peccata eorum nec pater vester di
mittet vobis. Nam supius cum dixisset
dimitte nobis debita nostra sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris non dixit
sicut et nos dimittemus quia siue nobis
deus dimittat postea nos debitoribus
nostris. Quia cum deo omnes homines mer
cedes esse quoniam et si acceperit remissi
onem peccatorum suorum ipsi suis debitoribus non
dimittunt. Ideo sic dicat. Dimitte sicut et nos
dimittimus vt sicut dimittamus ppterea di
missionem accipiamus. Cum autem ieiuna
tis. Omnium malorum prima et fortiora sunt tria
mala scilicet gula avaricia vana gloria
adversus que dominus repugnatoris sus
cipiens bellum pugnavit pro nobis
contra gulam in heremo. contra avariciam
sup montem. contra vanam gloriam supra
templum. Item omnium bonorum prima et for
ciora sunt tria bona scilicet elemosina
contra avariciam ieiunium contra gulam
oratio contra vanam gloriam. Dic nobis. Contra ie
iunium contra gulam quia contrarium est
ieiunium gule. Et elemosina magis a
variciam quia avaricia aut congre
gat elemosina aut dispergit. Oratio
quo contra vanam gloriam. Audi
omnia mala que sunt in mundo habent contraria
bona per quo superentur. Vt puta forni
catio castitate superbia humilitatem
iracundia mansuetudine et nullum est
malum quod non habet contrarium bonum sed
vane glorie non habet malum contrarium bonum
per quod superetur. Ideo quoniam dominus bona fecerit
volens compescere vanam gloriam tutamina
gis excitatur eam. Et tamen est ista. quia omne
malum ex malo nascitur. Sola autem
vana gloria de bono procedit. Ideo non
extinguitur sed magis nutritur. Denique
mi homines peccatores temptatio vane
glorie non habet locum. Fornicatorem autem
raptorem quid temptet in vanam gloriam
non habz vnde gloriet. Illi aut va
ne glorie temptationem paciuntur quoniam
tale aliquid faciunt vnde glorientur. Ergo
nullum remedium est eis contra vanam
gloriam nisi sola oratio. Et hec ipsa vani
tatem generat nisi caute pspexeris. Si
forte vis oraveris. Alacra de elemo
sina et ieiunio et oratione divisio In
lege scriptum est. Non moveres aute

omne.
Cum ieiunatis [no]
lite fieri si[cut]
ypocrite tr[istes]
exterminant [enim]
facies suas [ut]
pareant h[ominibus]
ieiunantes
Amen dico [vobis]
receperunt m[ercedem]
de sua.

nota

conspectum domini dei tui vacuus. Va-
cuus autem intrat ante deum qui veniens
ad orationem nullam elemosinam fecit.
Non solum in veteri testamento ezechiam
in novo scribitur ut per singulas septi-
manas unusquisque christianus aliquid
in gazophilacium mittat ad orationem
venturus. Sed et apostolus unusquisque vestrum
per singula sabbata quod illi placuerit a-
pud se reponat ut cum venero tunc col-
lecte fiant. Item dicit salomon. Ante orationem
prepara animam tuam. Ipse preparat animam suam
ante orationem qui faciens elemosinam ve-
nit ad orationem. Sicut enim oleum accendit
lumen lucerne. Ita et bona opera excitant
fidem cordis et dant confidentiam animo
apud deum orandi quia elemosina est pre-
paratio cordis. Item ieiunium est adiu-
torium orationis quia oratio sine ieiunio est
gracilis et infirma. Nam oratio illa est
fortis que fit in spiritu humili et corde contri-
bulato. Sicut et propheta dicit Sacrificium
deo spiritus contribulatus cor contritum et
humiliatum deus non despicies. Spiritum
spiritum autem humilem et cor contritum habere
non potest qui manducat et bibit et delicijs
fruitur. Quia panis confirmat vinum autem
letificat. Spiritum autem cum oportet esse
humilem non permittit virtus que fit ex
pane et cor contribulatum non permit-
tit iocunditas que venit ex vino. Un-
de quicumque sancti pro aliqua necessitate exo-
rare voluerunt deum ieiunium cum oratione
iunxerunt. Sicut daniel et ceteri. Unde gabri-
elis orationis ieiunium est namque separan-
tur ab invicem sed ubique simul ponun-
tur. Oratio et ieiunium de morte liberant.
Item hoc genus non eicitur nisi in ieiu-
nio et oratione. Sicut enim miles sine armis
est aliquid nec arma sine milite. Sic nec
oratio sine ieiunio nec ieiunium sine oratione.
Est ex tribus bonis. Prima est oratio
secunda elemosina que de rebus exit ieiu-
nium autem de corpore. Oratio autem nec de
rebus nec de corpore sed de anima et de corde
procedit. Ideo prima dignior est duobus

nota quod vinum contristat
... humiliat qui sumitur
... nota ...

ponitur media inter duas. Secundo etiam
secunda oratio tercia ieiunium. Et quasi
elemosina ante orationem precedit quasi me-
diatrix est et preparatrix est. Unde aut
instruit orationes ut post elemosinam
sequens oratio preparatum locum inve-
niat cordis et veniat apud deum. Ideo autem
ieiunium sequitur orationem quia non oratio
ieiunij est adiutorium sed oratio
ieiunium et non oratio fit propter
ieiunium. Ideo non ieiunium ante orationem
precedit sed oratio ante ieiunium. Tercia
divisio. Item elemosinam facere et orare
et ieiunare non est omnium hominum sed tan-
tum iustorum. Qui autem peccat et elemosi-
nam facit pro deo quod facit pro cessato cum
peccato precium dat. Elemosina non
pro occurrente ... qui penitet nos
quod fecimus non ut pro pecunia peccandi
dei licentiam comparemus. Item ille orat
qui iam non peccat. Qui autem orat et peccat
non rogat deum sed deludit deum. Ille
ieiunat qui non peccat. Qui autem peccat
et ieiunat non ad gloriam dei ieiunat
nec se humiliat sed substantie sue parcit.
Deinde consideranda de superioribus ex quo
ihesus suis apostolis salutaria dare pre-
cepta non statim in primis mandavit
de elemosina aut oratione aut ieiunio sed
prius expellit mala postea introduxit
bona. Scriptum est non occides. E-
go autem dico non irascaris fratri tuo. Item non
periurabis. Ego autem dico non iurare
omnino. Scriptum est non adulterabis. Ego autem dico
non concupisces. Scriptum est oculum pro
oculo. Ego autem dico non resistere malo.
Scriptum est diliges proximum tuum et ama
et odies inimicum. Ego autem dico dili-
gite inimicos vestros. Postquam ergo
ab illis omnibus malis homines spoliavit
tunc dicit. Videte ne elemosinam
vestram coram hominibus faciatis. Ostendens
quod nisi homo ab omnibus illis recesserit
prius sine causa facit hec bona. Prius opor-
tet mala dimittere et bona suscipere

q̄ nō pt ee̅ homo nom̄is nisi dese
rerit ee̅ vet9. Q' aut̄ mala nō dī
tit & bō suscipit bonoꝝ suoꝝ q̄tiam
ꝑdit q̄admodū si q̄s hō in os suum
aliq̄d dulce mittat cū amaro ꝑmix
tum. dulcedo illa nō dat suū sapo
rem. Nolite fi' tristes s'c ypocrite
sic̄ d' elemosinis dicc̄s sic dicit
ne corā hoībz fiant. sic̄ d' oīone sic
Nolite fi' s'c ypocrite ī angulis pla
teaꝝ orantes. sic̄ d' ieiunio h' dicit
Videns q̄a sciebat dn̄s vanā gl'az
ex om̄i bono ꝓcedē i'dō illā spinā
q̄ assidue nascit̄ ī t'ra bona mōit
ꝓcidē ne spina vane glie effocet
ieiunii fructū. Nūq̄d pt fieri vt nō
senciat̄ q' ieiunat. s; melius ē vt
ieiuniū tuū te ostendat q̄ tu ie
iuniū tuū. Ostēd aut̄ dn̄s q̄a nō
solū pt fi ut sit hylaris q' ieiunat
i'dō nō dixit, Nolite ee̅ tristes s;
nolite fi' tristes. Aliud enī ē tristē
esse. aliud fieri. Q' enī nālr̄ ꝓpt'
assiduū ieiuniū, tristis ē ille ēst
tristis nō aut̄ fc̄s. Q' aut̄ ꝑ īpositu
ras aliquas pallentes apparent
Illi nō st̄ tristes s; fiunt. Si ig̃ q̄ui
ieiunat & tristem se fc̄it ypocrita
ē q̄nto mag' iniquior ē q' nō ieiu
nat s; argumentis q̄busdā in facie
sua pingit venalē pallorē q̄si ie
iunii signū dissplicz ei natura sui
a q̄ nō pt mētiri q' nō fc̄it Et in
sa facies carnis argumentis q̄bus
dam īnocens castigat̄ q̄a fraudi
bus nō q̄sentit, puto q̄ oīs sensatus
ītelligit q̄ h' v'ba carnalit' nō in
telligūtur. nec enī pt fi' q' ieiu
nat ut nō appareat tristis nec mā
dat dn̄s q̄d imple' nō possum9. Si
enī mōz nos nō fieri tristes ut
nec ꝑ ipsā tristiciā appareamus
hoībz ieiunare. q̄re mādat cap̄d
vngere faciē lauare. S; cū ipsa
vnctio capitis & lauacio faciei a
ieiunantibz st̄ obseruent̄, ni
chilominus sunt signa ieiunii

Cuz h' spūalit' ad aīam referū
tur vt ne tristicia spūalis spū
alem exterminet faciē. Facies
aut̄ spūalis ē aīe q̄sciencia eius
v' cor s'c ostendit ꝓpha dicēs Ti
bi dixit cor meū dn̄m requirā
exquisiuit te facies mea. Non
enī facies carnea deū q̄rit s;
consciā. Iste q̄m facies q̄sciā appel
latur ostendit Jacob Cū luctatus
fuiss; cū homine vidi dn̄m facie
ad faciē. dn̄m nō vidit q̄a ī sterna
te hom̄i luctatus ē cont' eū deus
Nā sterna corpale velamentū
ē dī nō ꝓ'ctas dī s; mēte deū
videt vide & ipse vocat9 ē iz' mēs
videns dn̄m. Si aut̄ facies eiusdem
vidiss; vtiq; st̄ vocand9 fuīt faci
es deū videns. Q' g' facies aīe
consciā appellat̄. Od' enī ī conspcu
hom̄i q̄ciosa fc̄a ē facies pulchriu'
. sic ī oculis dī speciosa & consciā
munda. Itē aliud ē corpale gau
diū. aliud spūale gaudiū. Gau
diū corpale ē risus iocus et ce
tere ~~delectacio~~ delectacōēs car
nales. Gaudiū spūale ē spes
s'c ait aplūs. Spe gaudentes
ī tribulacōē pacientes. Vides
q̄a pt fi vt tristantes carnalit'
spūalit' gaudeam9 ī spe h' enī
dicit d' spū s'cō ꝓpheta. Fluminis
impetus letificat ciuitatē dī Sic
ē tristicia corpalis & ē tristicia
spūalis. Tristicia corpalis afflic
cio carnis. Tristicia aut̄ spūalis
desperacō & īfidelitas aīe. Ergo
dicens. Nolite fi' tristes h' dicit
apd' hoīes. Nolite ieiunare. Qui
enī apd' hoīes ieiunat tristē facit
q̄scienciā suā id; desperantē. Quo
enī q̄sciā eius hylaris sit & sperans in
deo ieiunio suo q' nō apd' dn̄m s; apd'
hoīes ieiunat, Et & om̄s ypocrite
q̄m apd' hoīes ieiunāt exterm̄i
nant facies suas id; q̄sciās suas

ante deum. quia fingentes se propter deum se
iunare non propter deum ieiunant sed
propter homines fallere volentes et de
cipere homines. Aut ita nolite fieri tri
stes id est nolite sine spe et sine fide
ieiunare. Sine spe autem ieiunat qui
non abstinet se a peccato nec facit iusti
ciam. Sicut enim bona opera spem generant
id est gaudium spirituale sic mala opera
desperacionem id est tristiciam spiritualem.
Qui in peccatis ieiunat sine spe ieiu
nat id est non habet unde speret et gau
deat sed est animus eius desperans et trist
Nam autem quando peccatum et desperacio pecca
torum exterminet faciem consciencie nul
lus ignorat. Ita spes bona formata est consci
encia eius qui peccat. Sic et omnes ypo
crite ieiunant non bonis operibus exhi
larantes conscienciam suam in spe sed
malis operibus contristantes in desperacione
ypocrita est ergo omnis qui tristis ieiunat
Quid est ergo cum gaudio ieiunare id est
potius spiritualiter ieiunare quam carnaliter.
Sicut enim omne bonum est spirituale sic et est
carnale. Verbi gratia fornicacio carnis est
meretricacio. Fornicacio autem spiritualis
est prevaricacio. Castitas carnalis est
nescire mulierem. Castitas spiritualis est
fidelem esse deo. Humilitas corporalis est affli
gere hominem vilem dicere molle. Humilitas
spiritualis quando in corde suo alium exis
timat meliorem se. Superbia corpora
lis asper sermo. Superbia spiritualis quando
se estimat meliorem esse quam alium. Sic
et ieiunium est corporale et spirituale. Cor
porale ieiunium est abstinere a cibis. Spiritu
ale ieiunium est abstinere a peccatis. Sicut
enim caro delectatur in manducando sic spiritus
carnis delectatur peccando. Unde sapi
entes omne peccatum libidinem vocant
quia omne peccatum cum delectacione committitur
Ideo et circumcidebatur libidinis membrum
ut misterio generaliter omnium malorum
delectacio tolleretur. Qui mala faciunt
animum tristem id est desperantem. Qui
enim a cibis ieiunat non ab operibus

malis ille apparet ieiunare non autem
ieiunat quantum ad deum. Aut pessime
epulatur malis. Amen dico vobis
Receperunt mercedem suam. Delectacio
illa laudis tamdiu sentitur quamdiu
auditur. Mox autem ut aures transi
erit transit et delectacio laudis.
Tu autem cum ieiunas unge caput
tuum et lava faciem tuam. Tu quidem misti
ce es qui magis ieiunas corde quam
corpore qui magis te abstines a peccato
quam a cibo et ideo non hominibus sed deo ieiu
nas. Qui enim frequenter ieiunant
hominibus ieiunant et non deo et ideo ypo
crite sunt. Qui autem vere deo ieiunat non
tantum ab omni actu se abstinet quantum
ab omni actu iniquo. Sicut enim cibus
terrenus delectat sic omne malum delectat
spiritum carnis. Quod ergo quando ieiunamus
si infundamus oleum capiti nostro bene
novum est et si lavemus facies nostras aqua
Et si quidem facies non lavata prodit ma
gis enim si hoc facimus quasi per signa
hec lavacionis et unctionis publica
mus nos ieiunare. Quod ergo simplex inter
pretacio huius loci hec est quam per aggre
gacionem intelligendam sic ista sit
certa ante deum tamen sicut dicatur. Sic lo
ge fac tedens abstentacionem
ieiunii tui ut si potest fieri quod non decet
etiam ea ferias que ex diversis luxurie
et epulacionibus videntur indicia. Spiritu
aliter autem sic fit ex superioribus quasi fa
cies anime consciencia intelligitur. Igitur
quando abs te avaricie sordes per in
iurii stercora malicie putredinem
et lavasti faciem id est conscienciam ad prophe
ticam vocem que dixit ysaias. Lavamini
et mundi estote. Auferte malum ab
animis vestris. Si enim nequiciam abstulis
ti ab anima tua lavasti conscienciam tuam
et bene ieiunas. Si caput tuum Christi
sicientem pota. Esurientem ciba. Al
gentem vesti et sic preciosissimo mir
ro id est oleo misericordie unxisti

capud tuum recte Christum qui clamat in
ewangelio dicens. Quod uni ex mi-
nimis istis feceritis michi fecistis. Cum
autem omnis iusticia in hiis duobus con-
sistit. Primum ut ne facias malum
secundum quod facias bonum. Ad id quod per-
tinet ad fugienda peccata dixit
lava faciem. Ad illud quod pertinet ad
faciendum bona opera. Unge caput tuum
et es amabilis sicut maria que primo con-
scienciam suam lacrimis penitentie
lavit postea infudit oleum super
capud Christi et impleta domus odore
ita et per operum et nostrorum famam si fueris
talis totam impleberis ecclesiam. Et quod
ipse dicit faciem quam lavas capud
autem non lavas sed unge. Quia dum omnes
sumus in corpore consciencia nostra semper sor-
dida est in peccatis. Capud autem nostrum
Christus lavacionem necessariam non
habet sed solam unctionem quia peccatum non
fecit nec dolus inventus est in ore eius

Thesaurizare nolite vobis
thezauros super terram. Presens
capitulum ad precedens non habet
consequenciam racionem quia primo de ieiunio
dictum est. hic autem de elemosina quod
quamvis memores simus nichil de
elemosina vel de oracione vel de ieiunio
dominus non docuit nisi supra ex simulacione
eorum qui presenserint tamen ut non coram hominibus
faciant ea ut videantur ab eis.
non quia possibile est sic eam agere ut non
videant homines sicut diximus supra sed sol-
licitum faciat homines ut intentum ad se
festinus ea agentem non videant ut
ipsum bonum opus omni christiano magis
in affectu sit quam in actu et convenienter
quoniam supra legis quidem mandata magis
ad opus respiciebant quam ad affectum
cordis non occides non adulterabis etc.
Christus ad supplementum eorum spiritua-
lia introduxit mandata. autem dico
vobis nec irascaris nec concupiscas
etc. et hic ut omnem simulacionem

precisa opera eorum bona ad cor respi-
ciant magis quam ad aspectum. Cum igitur
sicut exposuimus nichil docuit Christus
de illis. Nunc sicut supra scripturas tres
iusticias. elemosinam oracionem ie-
iunium tres sentencias introducit
doctrine. Unam ad elemosinam. al-
teram ad oracionem. Terciam ad ieiunium
de quibus singulis demonstrabimus in
ipso loco. Et ad elemosinam doctri-
na subsequens hec est. Nolite thezau-
rizare vobis thezauros super terram
ut talis sit ordo narracionis.
Cum facis elemosinam noli tuba
canere ante te sicut ypocrite faciunt in
synagogis et in vicis ut glorificentur
ab hominibus. Amen dico vobis receperunt
mercedem suam. Te autem faciente
elemosinam nesciat nesciat sinis-
tra tua quid faciat dextera tua ut sit
in elemosina tua in abscondito
Et pater tuus qui videt in abscondito red-
det tibi in manifesto. Nolite the-
zaurisare vobis thezauros super t-
erram et hic dat consilium ut elemo-
sina fiat. In hoc loco ostendit quod uti-
litas in elemosina facienda. In
tercio loco ut neque timor in oppre
accedentis impediat voluntatem
elemosine faciende. Nolite the-
zaurisare vobis thezauros in terra
quia non estis de terra nisi de terra venistis
ex eo quod suscepistis terram ut per
terram vincatis terram. sed de celo estis
et de celo venistis et ibi reddituri
estis in celum nisi ultro volueritis re-
manere in terram. Illic igitur congrega
pecuniam tuam ubi patriam tuam habes
ubi scis quod peregrinus es in hoc
mundo. Audi prophetam dicentem. Inco-
la ego sum in terra non abscondas a
me mandata tua. Est enim insipi-
encia ut thesaurizes super terram unde
in alienis fuere dyabolo cum possis
in celis et in perpetuum regnare cum

re thezaurizare vob

quod tria co[n]... (margin note)

terreno ubi tinea et comestura extermi-
nat et ubi fures effodiunt et furantur.
Quia bona mundi triplex interitus
tollit, quia enim in semetipsis deteriorescunt
et tineant sicut vestimenta, quia ipsis divitiis
luxuriose viventibus comeduntur sicut
certe facultates, quia ab extraneis vel do-
lo vel vi vel calumpnus vel aliquo alio in-
iquo modo diripiuntur, qui omnes
fures dicuntur, quia per iniquitatem
festinant aliena facere sua. Sed dives
nunquam omne quod habet perdit. Eam
ventilo vestimentum et non tineant,
pronus ago et facultates non comeduntur,
sollicite ago res meas et non diri-
piuntur a furibus. Inventum quidem si-
tam et non omnes perdunt cum multi per-
dunt. Quid quod melius est super terram repo-
nere ubi meritus est conservationis eius
quam in celo ubi est certa custodia. Hic si
non custodieris perdis. Si custodieris
timore et sollicitudine cruciaris. Il-
lic autem et si dormieris a deo servatur
et recordatus fidus spe gratularis.
Que est autem stulticia illic relinquere
ubi recturus (?) es et illuc non premittere
quo iturus es. Vide autem malas servatas
divicias et si corporaliter non perdidisti
spiritualiter perdidisti quia non proficiunt tibi
ad usum salutis. Quod enim pro anima feceris
hoc est tuum. Quod autem relinqueris perdidisti
terra quod corporaliter male congrega-
tur spiritualiter dispersum videtur et
perditum. Quod autem corporaliter videtur disper-
gitur spiritualiter illud congregatum et
repositum videtur in celo. Primo expo-
nit quasi utilitas in elemosina facienda
dicens: ubi enim fuerit thezaurus tuus ibi
erit et cor tuum. Qui collocat thezauros
in terra non habet quod speret in celo. Ubi
enim aspiciat in celum ibi nichil reposi-
tum habet propterea sive letatur in terrenalibus
et terrenis letatur sive contristatur de terrenali-
bus et terrenis tristatur. Qui autem divi-
cias suas parat reponit in celo non
habet spem in terra. Ubi quod enim aspi-
ciat in celum ubi nichil repositum
habet propterea sive letatur in terrenalibus
et terrenis letatur sive contristatur de ter-
renalibus et terrenis tristatur. Qui
autem divicias suas reponit in celo
non habet spem in terra. Ubi quod enim
delectetur in terra quia nichil habet in
terra. Ideo sive letatur in spiritualibus
letatur sive contristatur in spiritualibus
contristatur. Ergo peccatorum et leticia ma-
la et tristicia peior. Quia autem de lucro
terreno letantur, quia de dampnis tristantur.
Iustorum autem et leticia bona et tris-
ticia melior, quoniam quia de iusticia leta-
tur, quia de peccatis tristantur. Si enim
aliquando tempus mortis advenit, si quidem
spes illius in terra sic contristatur quasi de
domo sua ad peregre vadens ut
non dicam ad tormenta. Si autem spes
eius in celo sit, gaudet quasi de peregre
~~vadens ut non dicam ad tormenta et~~
ad domum propriam reversurus, ut di-
cam ad regnum celeste. Secundo quod the-
zaurizat in terris dupliciter facit peccatum.
Primum quia male congregat. Primo quia cor
suum in terra nunquam quod decisit recordatur
sed semper quod terre. Et qui thezaurizat in
celo dupliciter iusticiam facit. Primo quia
ubi feriant (?). Secundo quia spem suam in deo
semper quod deus sit cogitat et meditatur.
Et quia admonens quod semel ce-
pit congregare in terra ipsa concupiscen-
tia terrena facit eum magis sollicitum
esse non solum ne minuatur immo sed ut
magis augeatur. Et qui thezaurizat
in celo ipsa concupiscencia spiritualis fa-
cit eum sollicitum non solum ut non per-
dat quod habet sed adhuc ut augeat
super quod habet. Lucerna corporis tui
est oculus tuus. Primum commemorans
de bonis quia non de corporali oculo loquitur
sensus nec de hoc corpore quod videtur
a foris. Alioquin diceret si oculus
tuus sanus fuit et infirmus nunc
autem simplex et nequam. Non omnis enim
qui benignum oculum habet omne
et corpus eius lucidum est. Nec

omnis q malignu oculu habz corp9
ei9 i tenebris e. Q enj si benignu
oculu habz z misericordem nuqz corp9
ei9 i luce e. q si malignu z sanu
nuqz corp9 ei9 i tenebris e. Ergo
corporis no a fors idz corpalis. sed
ab intus idz de lucina aut ei9 mens
e p qua ad videz dm. vn Jacob isra
hel appellat9 e. Israhel aut hebra
ice interpretat mens videns dm.
Postqz aut dixit thezaurizate vo
bis in celu qm ubi thezaurus tuus
fuit ibi erit cor tuu. Convenient sub
iunxit lucerna corporis tui oculus tuus
e. Si oculus tuus fuit simplex totu cor
p9 lucidu erit ut ostendat qa ele
mosine faciunt cor habere ad deu. Q
aut cor habz ad dm illi9 mes spua
lis z munda e nec terrenis concupiscen
tiis sordidat s. sicut scriptu e. Beati mu
do corde qm ipi dm videbunt. Sic
eni q ... oculos habz si ponas
eu in aliq obscuro z tenebroso loco
nichil videz si aut ponas eu i sole
nichil videz qa oculus ei9 no suffert
solis candore. Sic z ho mundialis
qui oculu idz mente terrenis sordida
habz z turbulenta si ponis eu in
rebz mundialibz sapit z astutus fit
Si aut trahas eu ad res spuales
obtenebrescit qz mes illi9 desside
riis corrupta terrenis. Bonum iusti
cie no sentit dico no sentit erit aut
qz no sentit bonu iusticie qz n de
lectat in eo. proinde enj habz
cor circa delectacione terrena. Circa
tem oculus tuus neqz fuit totu corp9
tuu tenebrosu erit. Q sunt i nobis te
nebre sensus carnales malinolice
iniquitas desiderant qz sunt tenebrarum
z no lucis. In q enj alis delectatur
carnis natura nisi i avaricia libidi
ne i supbia i deliciis ceterisqz ma
lis q ad tenebrosa morte deducunt.

Et q intelligit quid e quod caro concupis
cit adversus spm ille intelligit qz
tenebre sunt carnis natura. Q aute
habz oculu mundu idz mentem
spualem celestia semp aspicien
tem corp9 suu servat lucidu idz
sine pecco. Si aut caro desiderat ea q
divinis mala sunt sua natura
ho habens mente lucida z spem
ad dm iusticie consideracione dimi
dicat ea z diminit i morp viute
respuit ea z sic conmis volente
tui servat ea lucida idz sine pecco.
Intellexisti ergo quo q oculu habz
simplicem corp9 suu lucidu. Q aut
oculu idz mente habz a ma
lignato aliq tenebrosu a diuicia
rum concupiscencia turbulenta tenebro
su possidz corp9. neqz res faciunt
mente hois spuale ee z munda
sup res eo diuiso faciunt carnale
z sordida. Unde fit munda mens
illi9 q facit elemosina z spem ht
i celo. opes aut i deo facit mente
spuale z munda. Cui q divicias
congregat cu pecco spem ponat i terra
Q aut spe habz i terra illi9 mens
carnalis e z immunda e illi9. ergo
tota caro i tenebris e. et i peccatis
Quo qui enj caro sin sua naturis sed
divinis concupiscat pusa ho spem
habens i terra z mente concupiscen
ciis turbulenta no ei contradicit
nec iusticie consideracione diiudicat
nec iudicium suu respuit qa nec
videz eu sic/ testigiu intelligit ee ma
lu quod malu e z si vult no pt qa spe
no habz i selo. omnim9 aut qa spes
prestat viute i carnalibz concupis
centiis resistamus. Q aut spem
no habz i celo viute no habz re
sistere concupiscentiis suis z ideo
fit caro illi9 tota tenebrosa. Et ut
brevius z manifestius exponam9

aīa p̄us q̄ peccet diuino auxilio ɔforta
ta ē dn̄a corporꝫ sui et q̄si libā et regia
sedꝫ in throno cordꝭ sui et gubnat cor
pus suū q̄si palaciū suū nec pt̄ il
lam vincē caro. Si aut̄ se ꝯiub3 pec
catis obligauit tūc diuino auxilio des
tituta et ī ptāte spūum inmūdorꝫ re
dacta sit et debilis et īfirmauit iam
nō sit dn̄a corpis sui ꝫ ancilla magꝭ
et iā nō caro aīe subiecta ē ꝫ caro
aīā nec qd̄ vult aīa caro facit ꝫ q̄ caro
cogitur hoc aīa facit. Intellexisti ꝯ q̄
mō q̄ oculū ment̄ corrdū ħt totum
corp9 illi9 tenebrosū ē3/ Si aut̄ lumen
qd̄ ī te ē tenebre sūt ipē tenebre q̄n
te sūt s. sup̄ dixim9. Tenebre ē sep̄ car
nalis natā q̄ sp̄ p̄catrix ē et si nō
peccet ɔnīdicente sibi aīā tamen et cē
p̄catrix et tenebrosa vocatur qa sep̄ ħr
habꝫ caro peccandi p̄positū vt frequēter
etiā iuste aīe subripiat vt qd̄ suū est
agat. Q̄ enim ē ita fidelis q̄ vnq̄ vel
corpre est carne victus et si ē carne ē
lumē aut/ in corde ē s. iam audisti
frequēter aīā diu vides ieꝫ/ spūales
Si ꝯ ipa aīa dn̄a cū sit et data ē
ad illuminandā illā carnē fiat q̄si
carnalis et tremens ɔcupiscētijs te
nebrescat/ trena sep̄ ɔspiciens illi9 ta
lis hōis caro iam vide quō īuoluta ē
tenebris peccatorꝫ. Si enim s. dixim9
etiā in viro iusto q̄i dicente sibi rō
nali aīe sep̄ subripit ne et qd̄ suū
ē agit. quātū putas aīo in hōie ma
lo iniquitatibꝫ se īuoluit caro q̄n
aīā q̄ ɔnīdicē illi debuāt ɔsentit ei
similia ɔcupiscēs p̄ altam q̄d ē spē
ciem in eundem sensū exponit lucas
p̄mū mādans. Nolite timē pusill9
grex q̄ ɔplacuit p̄ri meo meo dare
regnū meū vob̄. Vendite q̄ possidē
tis et date elemosinā. Facite vob̄ sac
culos q̄ nō veterascūt thezaurū nō
deficientē in celo etc. Vendeat. Sūt
enim lumbi vr̄i p̄cincti et lucerne
ardentes et vos similes hoībꝫ

expectantibꝫ dn̄m suū q̄n reuerta
tur a nupcijs. Ostendens q̄ nō
pt̄ habē lumbos p̄cinctos et expectā
dū d̄ hoc mūdo nec lucernas ardētes
nec expectare dn̄m suū q̄ nō ven
dit q̄ habet et dant elemosinas et
faciunt sibi sacculos q̄ nō veterascūt
et thezaurū nō deficientē in celo
Nemo pt̄ duobꝫ dn̄is s̄uire videas
ī s̄mo quō dn̄i p̄cedentia subsequēt
vba p̄ncia sup9 p̄cepit elemosinas
facē dicēs thezaurizate vob̄ thezau
ros ī celo ille cor habꝫ ī celo et spē
ad dn̄m ille ħt oculū aīe simplicē id ē
mentē mūdā et spūalē ipē pt̄ corp9
suū s̄uaē lucidū ieꝫ/ s. pctō. Q̄ui
aut̄ nō facit elemosinas nō cor habꝫ
ī celo nō spem ī dn̄m nec mentē mū
dam et spūalē neqꝫ pt̄ corp9 suū s̄
uare lucidū ieꝫ/ sine pctō. Q̄r nemo
pt̄ duobꝫ dn̄is s̄uire dō et mammo
ne ieꝫ/ diuicijs. Mamone enim si
ra lingua diuicie appellātur. Sed q̄
q̄ duos suos habꝫ necesse ē vt vnū
habē amet/ et alterū odiat. Et et qui
vult dn̄m amaē nccē ē vt odiat di
uicias. Et q̄ vult mādata dī facē ne
cesse ē vt ɔtēpnat auaricias mādata
Q̄ aut̄ vult auaricie mādata facere
nccē ē vt ɔtēpnat mādata dī. Con
sidā aut̄ nō dixit/ nemo pt̄ dn̄m habē
et diuicias. ꝫ nemo pt̄ dī s̄uus eē
et diuiciarꝫ. Aliud ē enim habē diui
cias. aliud ē s̄uire diuicijs. Si ha
bes diuicias et ille diuicie nō fa
ciūt te supbū aut violentū ꝫ sūt q̄
potens das īpotentibꝫ dn̄s es diui
ciarꝫ tuarꝫ nō s̄uus qa nō te diui
cie tue tenēt. ꝫ tu diuicias tuas
Si aut̄ diuicie tue supbū te faciūt
aut violentū aut ɔstrictū auaricia ne
mini aliqd̄ prestas tūc s̄uus es
diuiciarꝫ tuarꝫ nō dn̄s q̄ diuicie
tue te tenent nō tu diuicias tuas
Sunt iam docuit ne timor inopie
impediat ab elemosinis volātes
dicens Ideo dico vobis Ne solli

mamone

nō de diuicijs

citi sitis in cordibus vestris quid mandu
cetis. Nam sollicitudo desperationis
est filia quia desperatio sollicitudi
nem generat quod est quod dicit. Sed dico
vobis ut quod in elemosinas faciatis
vel thezaurisantes in celo cor vestrum
dum habeatis sperantes in domino. Qui autem
sperat in domino ille non est sollicitus quid
manducet aut vestiatur quoniam nulla res
est que faciat homines desperare in aliqua
necessitate nisi ista res quia non habet spem
in deum. Ne michi ergo dicas nunquid
volo esse sollicitus sed inopia rerum me co
git. nunquid volo sperare in deum sed non
possum. Cor enim meum non audit. Nes
cis quod pateris langues et causam
tui languoris ignoras. Vis ostendo
tibi causam ut in omni necessitate nunquam
desperes fac bonum et operare iustitiam
ut spem habeas apud deum et non
desperabis in terra. Bona enim opera sperare faciunt
sperare faciunt/ et mala opera desperare
compellunt. Propterea non dixit propheta Spera
in domino et inhabita terram et pasceris
in divitiis eius. Sed spera in domino et fac
bonitatem et inhabita terram. Ne solli
citi sitis quid manducetis. Non enim dixit
Nolite laborare sed nolite solli
citi esse. Ergo solliciti esse vetamur
laborare autem iubemur. Sic enim et dominus
loquens ad adam non dixit. Cum sollicitu
dine facies tibi panem sed cum labore et
sudore faciei tue. Ergo non sollici
tudinibus spiritualibus sed laboribus corpora
libus acquirendus est panis. Sed enim
laborantibus propter premium diligentie pre
stante deo panis abundat/ Et dormi
entibus et negligentibus propter penam neg
ligentie deo faciente subducitur.// No
ne anima plus est quam esca et corpus plus
quam vestimentum. Confirmat spem nostram
primo de maiore ad minus descendens
deinde a minore ad maius ascendens
quomodo si animam dedit escam non dabit.
Et corpus plasmavit vestimentum non pro
videbit. nisi voluisset esse quod non erat
non crearet. Qui autem sic creavit ut

per escam sustentetur necesse est ut det ei escam
quamdiu vult esse eius quod petit. Quod est a minore
ad maius. Videte volatilia celi non metunt
neque seminant. Si animalibus perituris hominibus non
prestabit alimoniam. Si illi non labora
tes inveniunt escas homo non inveniet cum
deus dederit et operandi scientiam et fructifica
di spem. Omnia enim animalia deus propter homines
fecit et homines propter se. Si ergo animalibus minis
trat propter hominem hominem non ministrabit propter
seipsum. Omnia deus in sapientia fecit homines autem
solum non solum in sapientia sed etiam sum sapi
entia eius sua. Quanto ergo preciosior hominis
creatio quam animalium tanto maior sollicitu
do dei de hominibus quam de animalibus. Omnia deus ania
lia fecit ut tam diu sint quam diu sunt.
Cum vero mortua fuerint finiuntur tamquam que non
fuerunt homines autem ut non solum ante mortem
sed etiam post mortem vivant/ magis autem post
mortem quam ante mortem. Quoniam ante mortem in
temptatione vivunt post mortem autem in gloria.
Si ergo illis occurrit quos sic creavit
ut tantummodo videantur hominibus non occurrit quos
fecit ut in perpetuum vivant/ Quis vestrum potest
addere ad staturam suam cubitum unum. Si
ergo cogitatio modicam partem corporis vestri
addere non potest quomodo cogitatio salvare
vos potest in toto. Deus qui in utero formavit ex
nichilo et de periculo nascentem de utero
matris eripuit te non solum non cogitan
tem sed neque scientem. Deus qui per singulos di
es incrementa corporis tui et sapientia facit
te non intelligentem. Si ergo in tempore quo
tedio prudentia operatur quomodo in necessa
riis tuis cessabit. Considerate lilia agri
quomodo crescunt/ in tempore oportuno tempore sta
tuto formantur in frondibus vestiuntur
candore implentur odoribus. Ergo quia terra radi
ci non dedit neque illa radix illi dedit
illis invisibili opere largitur neque plus
istis et minus aliis sed in omnibus eadem provi
dentie plenitudo servatur. Ut non a seipsis
nata neque eventu facta putentur sed di
vina providentia intelligantur esse disposita
nunquam laborant nunquam nent/ dicendo
non laborant viros dicendo neque nent/

seducuntur in ea et pereunt. Utilis autem
quia temptantur fideles per eam et ab infide
libus segregantur. Quantum minuitur
de periculo temptationis minuitur de pre
mio probationis. In nullo enim negotio pre
requies invenitur nisi precesserit labor.
Quanto magis in spiritualibus rebus temptatio
nisi precesserit non potest esse probatio. Atte
dite a prophetis. Primum scire oportet quod
sunt omnes falsi christiani. Nam nulla res
sic perdit christianos vos quam hoc quod sanctos(?)
videritis dici christianos qui christianos eos
estimant. Si enim constat quia sunt falsi christia
ni, quare ille est falsus christianus, quare tu? Si tu
non, ille. Si ille, ut quid eum estimas te quo
christianus tibi mandavit quia christianus non est
quem deus non confitetur suum filium. Tu
quomodo tibi estimas fratrem. Sed forte di
cis: quomodo possum illum dicere non esse christia
num quem video Christum confitentem, altare
habentem et sacrificium panis et vini of
ferentem, baptizantem, scripturas sacras
legentem, omnem ordinem sacerdotii haben
tem. Vir sapiens, si non confiteretur Christum
et manifesta esset gentilitas illius, et se
duceberis in eam, in sana causa quia sedu
cebaris. Nunc autem quod confitetur Christum, sed non
sic quemadmodum Christus mandavit, negli
gentie tue est ab eo seduceris. Qui enim
in occultam foveam cadit negligens dicitur
esse, quia non caute prospexit. Qui autem in mani
festam cadit non negligens dicitur sed in
sanus. Quod autem de similitudine eccle
siasticorum ministrorum dixisti, hoc audi re
sponsum. Quemadmodum et symia omnia habet mem
bra hominis et per omnia hominem imitatur, nu
mquam propterea dicendus homo est. Sic et he
reses omnes ecclesiam habent et imitan
tur, sed non sunt ecclesie. Deinde sacer
dotes quod non erant manifesti gentiles sed
absconditi sub nomine christiano, ideo non
dixit aspicite sed attendite. Aspicere est
simpliciter videre, attendere autem est caute
considerare. Ubi enim certa res et indu
bitabilis aspicitur, ubi autem incerta
et dubitabilis attenditur. Sciens ergo
sciens quod est in illis aliquid quod aliud

quam aliud videbatur, desuper positum,
aliud intus inclusum, ideo dixit: At
tendite. Vestias(?) quia non corporali aspec
tu attendendum est sed vigilantia spiritu
ali. Si enim corporaliter illos aspicias,
cognoscere non potes quia stemmata christia
nitatis habent. Nam homines passibiles
quomodo possunt videre mendacia veritatis
velamine cooperta? Primum ergo atten
dendum per opera bona. Si enim opera iusti
tie facimus et a nullo errore decipi
mur et ipsi sentimus omnem errorem.
Nam ipsa res facit errare que facit alterius
errorem non cognoscere. Nam qui non cognos
cunt mendacium alterius, suam non intelli
gunt veritatem. Ergo quamdiu opera bona fa
cimus, ipsum lumen iustitie ante oculos
nostros adaperit veritatem. Sic et peccata fa
ctum(?) sensus tenebrescere faciunt ut
non videremus mendacium credat(?). Vide
enim ab initio ecquis(?) natus homines semi
natus est error fidei, non error dyabo
licus fecit homines malos, sed homines ma
li dyabolicum sibi fecerunt errorem.
Si error fecisset homines malos, culpa
causa dei qui tales homines fecit deus(?) ab er
roribus seducatur. Nunc autem culpa
est hominis qui voluntarie elegit errorem,
quia non possunt errores prevalere in homine
nisi peccata precesserint. Plenus enim peccatis
plenus excecatur homo et sic dyaboli
seductione decipitur et cadit in mortem.
Quemadmodum enim sole manente non
prevalet nox, cum enim recesserit ad occa
sum tunc occupat mundum. Sic quamdiu
lumen iustitie in homine, tenebre sunt
erroris eum non apprehendunt. Ergo
bonis operibus vigilandum est, quia error
non generat peccatum sed peccatum errorem, sicut dicit
sapientia: Impietas hominem trahit ad er
rorem. Attendite sic admonens. Atten
dite qui in invito deo dyabolus hereses in
ducat, non invito sed permittente. Si enim
gentes non credidissent in Christum, intel
ligebamus virtutem fuisse dyaboli qui
gentes credere non permisit. Nam si dyabolus

ab initio aliquis potuisset credere non permisisse ex eo quod omnes gentes crediderunt sed postea ex credentibus facti heretici manifestum est quod non fuit virtus dei sed permissio dei Et ideo admonet qui quod noluit fieri quia non suos in iudicio vult suos habere ideo misit temptationem quia autem non volebat per ignorantiam eos perire ideo admonet Ergo temptationem mittit ne mali cum bonis coronentur ideo autem admonet ne boni cum malis pereant // Attendite vobis a falsis prophetis scriptum est omnis lex et prophete usque ad iohannem non quia futuri non erant post iohannem fuerunt enim Agabus et silas et multi sed quia prophecia de christo non erat futura post eum Ergo post iohannem prophecia quidem cessavit prophete autem et fuerunt et sunt sed non qui prophetarent de christo sed qui interpretarentur ea que de christo ab antiquis erant prophetata idest doctores ecclesiastici Sed et omnis christianus propheta dicitur quia in regnum et sacerdocium et in prophetam ungitur Nec enim quis potest propheticos interpretari sensus nisi habeat spiritum prophecie Hec autem diximus ut ostendamus quod prophete de quibus loquitur doctores dicuntur Sciens ergo dominus futuros esse falsos esse doctores heresum diversarum contra veros doctores qui secundum scripturas propheticas et apostolicas perversa interpretatione confundunt Ideo per apostolos suos omnes ecclesiasticos doctores admonet dicens Attendite vobis a falsis prophetis Et ne forte dicat aliquis hereticus doctor quod non dicit falsos nos prophetas sed gentilium et iudeorum doctores ideo addidit dicens Qui veniunt ad vos in vestimentis ovium Quamvis de iudeis quidem falsis apostolis et prophetis ista predicit tamen de illis iudeis qui in christum quidem fuerant credituri ex eis loquentes autem perversa secundum suggestionem maligni spiritus ad corruptionem christianorum fuerant locuti // de quibus cavendis in omni epistola sua monet apostolus quorum filii sunt et heretici modo Oves enim prophete christiani dicuntur Vestimentum autem ovile est christianitatis species Vides quia de hereticis loquitur christianis christianis fugiendis quia a foris in scemate christi videntur ab intus autem confessione efficacitatis gentiles et isti multum periculosiores sunt quam gentiles iudaici quia illi quidem reiecti ab apostolis et vocati extra conventum christianorum erratici vagabantur et furtive quosdam corrumpebant incautos isti autem qui fundant christiani et ecclesias suas habentes Et quod dico ecclesias etiam regentes palam cum libertate subierunt et sic multiplicati sunt ex diverso christiani potius vagi quam illi Ergo modo non sunt pro periculosi a quo suadent multis igitur et ne adhuc dicat hereticus quod de veris christianis doctoribus loquebatur qui christiani quidem sunt tamen peccatores sunt Omnis enim christianus qui facit peccatum falsus dicitur christianus Et vere quidem est quia christianus qui facit peccatum non penitet de peccato falsus christianus est Tamen ut scias quod non de christianis peccatoribus sed de hereticis doctoribus loquatur Non tantum dixit Qui veniunt ad vos in vestimentis ovium sed addidit Ab intus autem sunt lupi rapaces Christiani autem doctores et si fuerint peccatores sunt quidem carnis dicuntur in quo vincuntur a carne tamen propositum non habent perdere christianos et ideo non dicuntur lupi rapaces Vides ergo quod manifeste de hereticis doctoribus dicit qui ex proposito scema christianorum susceperunt perdere christianos et christianos iniquo seductionis morsu dilaniant De qualibus lupis ad ephesios dicebat apostolus Scio quod post discessum meum intrabunt lupi graves in vos non parcentes gregi et ex vobis ipsis exurgent perversa loquentes ut abducant discipulos post se Audis ergo quod doctus ab hereticis putas te erudiri et baptizatus es ab eis putas te christianum factum Vide doctores hereticos qui dicuntur a christo devoratores Si ergo eruditus es ab

hereticis raptus eos non erudivit. Si
baptizatus devoratus non salvatus
natura luporum devorare est non salvare
Quod ergo sequitur a fructibus eorum cognoscetis
eos. Fructus enim hominis est confessio fidei eius
et opera conversacionis ipsius. Si ergo videris
hominem christianum statim considera. si confessio eius
conveniat cum scripturis verus est christianus
Si autem non est quemadmodum christus mandavit
falsus est. Sic enim et in hoc de hereticis
scripsit Iohannes in epistola non dixit. Si quis venit
eis ad vos non habens christi nomen nec
ave ei doctrinam dixeritis. Et si quis
non actualiter istam doctrinam nedicitur christi
anitatis non ad nomen retulit sed ad con
fessionem quia non solum nomen christi christianum
facit sed et vita christi quia in nomine christi
multi ambulant. In veritate autem
eius pauci. Deinde vide numquam ovis
lupum persequitur aliquando sed lupus ovem
Sic enim caym persecutus est abel. non a
bel caym. Sic ysmahel persecutus est y
saac. non ~~ysaac ys~~ ysaac ysmahel.
Sic esau iacob. non iacob esau. Iudei
christum non christus iudeos. heretici christianos
non christiani hereticos. ergo ex eorum fruc
tibus cognoscetis eos. Si quis lupum
cooperiat pelle ovili quomodo illum cognos
ceres. nisi aut per vocem aut per actum. Sequitur
ovis inclinata deorsum balat. Lupus
in aerem convertit caput suum contra celum
et sic ululat. Qui ergo submissa voce
humilitatis et confessionis emittit ovis
est. Qui autem adversus veritatem turpiter blas
phemiis ululat contra deum lupus est.
De quibus propheta dicit illis iniquitatem in
excelso locuti sunt posuerunt in celum
os suum. Ovis herbas manducat. Lupus
carnalibus delectatur. Quem videris ergo
de prato scripturarum herbas florentes ius
ticie colligentem ovis est. Quem vide
ris autem in sanguine persecucionis gau
dentem lupus est. Adhuc autem considera vir
tutes quas facit utiles sunt aut inutiles
Utiles sunt que mirabiliter fiunt et ad
salutem proficiunt utpote infirmos
curare et alia huiusmodi que fecit christus
Vacue autem sunt que admiracionem quidem
faciunt videntibus utilitatem autem affe
runt nullam. Verbi gratia volare per aerem sicut
dyabolus dum hortabatur statuas
facere ambulare aut commisceri flam
me et non comburi et alia consimilia symon
fecit. Nam plena opera ex deo sunt quia
et ipse est plenus. Vacua autem ex dyabolo
sunt sicut ipse vacuus et vanus. Nam quia que
dam mirabilia fiunt ex deo quedam
autem ex dyabolo demonstrat nichodemus
Nemo enim dixit. nemo facit signa ni
si sit deus cum illo sed nemo facit hec sig
na que tu facis nisi sit deus cum illo. Et
antea quidem ex hoc solo cognoscebantur
falsi prophete et veri si utilia aut in
utilia facerent signa. Nunc autem quia
futurum est ut etiam ex parte bona faci
endorum signorum dyabolo detur potestas
etiam aliud querere debemus. si necessarium est
secundum tempus aut non est necessarium. Si enim mi
rabilia christus et apostoli confirmacionem fidelium
faciebant non propter ipsos quos salva
bant ipsos enim in fide sanare poterant
non in signo manifestum est quia modo cum
nullus sit infidelis faciendorum mira
culorum necessitas non est. Ergo si inutile
fecerit signum falsus est propheta. quia non fa
cit ut alium edificet in fide sed ut se
ostendat in opere. Numquid colligunt de
spinis uvas aut de tribulis ficus.
Uva habet in se misterium christi sicut enim
botrus multa in se grana ligno mediante
suspendit. sic et christus multos fide
les per lignum crucis tenet adiunctos
Similiter etiam sicut ficus multa grana
uno tegmine tenet inclusa. sic et
multos fideles quodam dulci cari
tatis complexu in una tenet ecclesia. Et
sunt in ficu hec signa caritatis quidem in
dulcedinis unitatis autem in coniunctione
granorum sicut scriptum est. Deus qui habitare fa
cit unanimes in domo. In uva autem
est paciencie quidem signum quia in torculari
mittitur. Gaudii autem quia vinum leti
ficat cor. Sinceritatis quia non est permixtum

et delectatio suavitatis. De quibus scriptum est: Fructus autem spiritus est caritas gaudium pax patientia bonitas mansuetudo fides modestia continentia. Spine autem sunt heretici, sicut Dominus superius demonstrat dicens: Attendite a falsis prophetis. Ergo non possunt spine et tribuli ecclesiasticos fructus proferre, sed que proferunt vulnera tribulationes etc. Quemadmodum spina et tribulus ex quacumque parte illam contigeris habet aculeos, sic etiam servi dyaboli ex quacumque parte consideraveris figurationibus pleni sunt. Si loquitur, dolose loquitur. Si tacet, male cogitat. Si irascitur, insanit. Si patienter agit, tempus expectat nocendi et opportunitatem qua noceat. Si male agit, non erubescit. Si bene facit, ob vanam gloriam propter homines facit. Si profert fructum bonum, quasi mandragoras dyaboli est. Sub bona arbore bestie et animalia requiescunt, sub spinis autem nullum animal requiescere potest nisi tantummodo serpentes. Sic inter fideles homines et mali et boni homines capere possunt, inter infideles autem homines nemo potest pacem habere neque requiescat in eis nisi tantummodo serpentes, id est demones, qui habent cubilia in pectoribus suis. Fructus eorum nulli prodest ad usum, umbra refrigerii non est in eis. Et unumquemque qui spinas et tribulos omnes hereticos appellavit, tu forsitan sciens duas heresim esse principaliora, pro omnibus tribulos eos appellavit qui trinitatis professores et triangula in pectore in sua professione baiulantes

malos fructus facere producere et non potest arbor mala facere fructum bonum. Non dixit arbor mala non potest fieri bona, neque arbor bona mala. Alioquin qui malus est a Deo est quia malus est, et qui bonus est a Deo est quia bonus est. Nunc autem dicit sic: malus non potest facere fructus bonos donec quamdiu malus est. Si vero factus fuerit bonus, potest. Verbi gratia: sicut quasi malus est a voluntate suis

sed non nature. Nam si volebat et non poterat fructus bonos producere, nature erat. Etiam tempus potest et non vult arbitrii est et non nature. Ergo homo diabolus non potest facere malum. Et si videtur tibi aliquis quasi male facere, considera cautius ipsum malum eius et invenies eum ab initio esse bonum. Nam ex proposito bono etiam quod videtur malum bonum est, quia bonum propositum malum opus excusat, malum autem opus bonum propositum non condempnat. Vidisti Moysen homicidium facientem, sed non propter suam iniuriam sed propter fratrum suorum vindictam. Vidisti Iacob aliud loquentem in lingua, aliud habentem in corde, cum diceret ad Esau: Quasi vidi faciem tuam sicut qui videt faciem Dei, sed non ut deciperet eum sed ut compesceret. Similiter malus non potest facere bonum. Et si videtur tibi bonum facere, considera cautius ipsum bonum et invenies illum ab initio esse malum. Nam quod ex proposito malo fit, etiam bonum malum est. Nam bonum opus propositum malum non habet excusare, malum autem propositum bonum opus condempnat. Si videris infidelem humilem et mansuetum, scito quia subdolus in corde. De talibus enim dicit propheta: Molliti sunt sermones eius super oleum et ipsi sunt iacula. Si videris bona opera facientem, intellige quia propter homines facit. De illis enim dicit Dominus: Omnia faciunt ut ab hominibus videantur. Sicut ergo bonorum hominum omnia etiam mala bona sunt, sic malorum bona omnia mala sunt. Si ergo videris aliquem Deum in veritate non colentem qui bonum ne credas oculis tuis et dicas bone vite illum, sed crede magis Deo quam tibi qui dixit: Non potest arbor mala facere fructum bonum. Si autem dicis illum esse bonum, mendacem fecisti Christum. Tu autem vides quid sit in facie eius, Deus autem quid sit in corde. Sicut enim in orto multe sunt arbores fructum invalidum facientes, in silvis autem non invenitur bonum faciens, si autem faciunt, nullo tamen modo faciunt et acerbum. Sic in

ecclia q̄ ort9 ē xp̄i Salomoē dicente
Ortus conclusus fons signat9 soror m(e)a
mea paradysus cū fructu pomorū m(ul)
ti sūt mali. In ecclīs aut̄ heresū q̄ sūt
silue deserte nemo ē bon9 q(ui)a et si ali
quis bon9 ꝑt hoīes ē ꝛ nō ꝑt deū h(oc)
sm̄ fidē dixi. Q(ui) aut̄ sm̄ rōnem au
di quicq(ui)d fac aliq(ui)d ꝑpt(er) q(uo)d fac(it). Et ne
mo fac aliq(ui)d ꝑt nichil. Q(ui) pugnat/aut
ꝑt predam aut ꝑt gloriā victorie pug
nat. Q(ui) navigat/ꝑt necitatem aut ꝑter
lucrū navigat. Sic nichil ꝑt nasci sine
radice. sic nichil ꝑt fi sine causa. Qui q(ui)
bonū fac aut ꝑt retributionē regni ce
lestis fac aut iudiciū pene. Intro
go ergo te infidelis ꝑt q(uo)d faciat bo
nū. ꝑt iudiciū pene dic(is) s(ed) nō timet
deū. Quō aut timeat dm̄ ne peccet i ope
q(ui) nō timet nec peccet i fide cū sit pe
ius male crede q(uam) male agē ꝑt retri
butionē dic(is) s(ed) nō sp(er)at i deū q(ui) nō cu
rat utr(um) mediatur credat aut vero
Cū sit melius bn̄ crede q(uam) bn̄ agere. q(uia)
ma ꝛ si idee sine opibz aliq(ui)d ē et si mor
tua ē Op(er)a aut̄ sine fide nichil ē. Vt
q(uo)d q(ui) facit bonū ig(itur) ut videat(ur) ab
hoibz ꝛ laudet(ur) ig(itur) bonū illi9 malū
ē. Qui enim sine labore potuit ho bonū face
i h(oc) mundo credibile ē aut ut infidelis
facit/bonū ꝑt hoc ip(s)m q(uia) bonū face
bonū ē. Nūc aut̄ cū hoibz i carne vi
ventibz sit q(uo)trum sit bonū face sic dif
ficile ꝛ ꝑe i(m)possibile ut neq(ue) mag
ni illi sci ꝑfecte potuerint exple(re)
q(uo)d bonū ē. Quō infidelis faciat bonū
cū tanto conamine nulla spē retri
butōis ꝑ celis sine. Quis agonē
suscipit sic ꝑiculosū ubi palmā nō
sp(er)at. Vel q(uo) sine dubio sp(er)at aliq(ui)d idō
facit bonū q(ui)a illud q(uo)d meretur
ab hoibz vana gl(or)ia. Nā nulla virtu
tem hoi dat ad laborandū cupis
centia vane gl(or)ie q(uam) fidelis spes
regni celestis et sic ē ratio cont(ra)
spem regni celestis adu(er)satur car

nis natura. Concupiscencia aut/va
ne gl(or)ie ex carne ē et ido (con)sistit ex
carnis natura. Id(e)o q(uo)d dicit Ois
arbor q(ue) nō facit fructū bonū q(ui)a
et mala arbor videt(ur) face iusticiā
s(ed) nō bonā nec ad usū ꝑficiente
Nā q(ui) ꝑt dm̄ fac iusticia. deo il
lam facit/Q(ui) aut̄ ꝑt vanā gl(or)iaz
fec illud bonū dyabolo illud fa
cit. et ido dyab(o)l(u)s delectat(ur) i eo. fal
sos q(ue) xp̄ianos quos de(us) i ignem
mittendos ꝑmittit/Quō tu putas
ꝑticeps gl(or)ie tue. S(ed) nō ois q(ui) d(ici)t m(ihi)

dn̄e dn̄e intrabit regnū celoz. s(ed)
q(ui) fac voluntatē p(at)ris mei. Falsos
ꝑphetas d(e) q(ui)bz cavendis erat locu
tus nō alios ee nisi falsos xp̄ia
nos et falsos xp̄ianoz p(re)dicato
res h(ui)9 v(er)bis manifeste d(e)monstrat
Gentiles enī aut iudei p(ri)us q(uam) cre
dant/nō dicunt xp̄o dn̄e dn̄e. s(ed) il
li soli q(ui) tam ex iudeis q(uam) ex gentibz
visi s(un)t quasi credisse i xp̄m (con)ver
santes aut ꝛ p(re)dicātes cont(ra) volu
ntatē di ꝛ xp̄i p(re)ceptū falsi p(re)dicato
res fcī s(un)t. Itaq(ue) q(uo)m falsos ꝑphetas
et veros ex fructibz eoz docuit
discernendos. h(ic) iā manifestius do
cet q(ui) s(un)t fructus q(ui)bz dis(cer)nunt(ur) veri
et ꝑbi doctores ꝛ i(m)probi. Q(ui) enim
tantūmō dicunt xp̄o dn̄e dn̄e et
nō faciunt voluntatē di i(m)probi s(un)t. Q(ui)
aut̄ et dicunt ꝛ faciunt voluntatē di
ipi soli ꝑbabiles s(un)t. Et q(ue) sit volu
tas di ipe dns docz nos. Hec est
aut̄ voluntas ei9 q(ui) misit me ut ois
q(ui) videt filiū et credit i eū habeat
vitā eternā. Ergo face voluntatē
di h(oc) ē crede i xp̄m. S(ed) tamē in
t(er)rogantibz iudeis. Q(ui)d faciem9 ut
op(er)emur opa di. Respōdit ih(esu)s. Hoc e op9
dei ut credatis i eū quē ille misit.
Credulitas aut̄ s(er)mo et ad (con)fessio
nē respicit ꝛ ad actū. Q(ui) ergo sit
(con)fitetur xp̄m quō docuit/ipse

Ille credit xpo et ꝯsic ꝯu(er)sat᷑ quo
ille mādauit Ille credit xpo. Q(ui)
aūt nō sic ꝯficet᷑ quō docuit ille
Ille nō credit xpo. Cred(er)e aūt xpo
obedire ē xpo. Q(ui) aūt nō ꝯfitetur
q(ui) nō ꝯu(er)satur s(e)c(un)d(u)m ei(us) v(er)bū Ille n(on)
obaudit mr xpo nec credit. ꝑ(pro)ꝑca
ta ille q(ui)a iste nō īt(ra)bit regnū celo
rū. Multi dicēt m(ihi) dn̄e dn̄e ī ill
la die. nōne ī noīe tuo ꝑphetauim(us)
In q(ua) die q(ua)n(do) venit ī maiestate pa
tris sui et sepau(er)it eos ab īvicē
s(icut) pastor gregem suū. q(ua)n(do) iam ne
Augus modē garrula contencione s(er)mo
nū q(ui) mēdaciū defendē q(ui) contradi
cere v(er)itati q(uia) tūc iam mūdialis
et vana gl(ori)a nō desedatur s(ed) flam
ma ince(n)dii iudicii pena timet᷑
ī illa die q(ua)n(do) nō os loquit᷑ ꝛ op(us) ab
scondit᷑ s(ed) ī h(oc) t(em)p(or)e s(ed) econū singu
lorū op(er)a loquntur ꝛ ora tacebūt
q(ua)n(do) nō ꝑsona īt(er)rogatur et ꝯsciā
nō videt᷑ s(ed) econū ꝯsciā discutit᷑
et ꝑsona ꝯfūdit᷑. dicēte ap(osto)lo Co
gitacōib(us) īvicē accusātib(us) q(ui) etiā
defendētib(us). In illa die q(ua)n(do) nemo
accusat peccores s(ed) om̄s accusant
nec alter ꝑ altro mīuenit s(ed) sin
guli ibi timebūt q(uia) ī illa die non
erūt testes adiutores hoīes s(ed) an
gel(i) veraces. Nō erūt iudicātes
ꝑsonar(um) acceptores hoīes s(ed) deus
iustus q(ui) reddet vnicuiq(ue) s(e)c(un)d(u)m op(er)a
sua. Q(ui) ꝑpe timentiū hoīm et an
gustias pacienciū voce expressit
dicēs. dn̄e dn̄e. Nō em̄ semel suf
ficit illi dicē dn̄e q(uia) necitas ti
mor(is) astringit. nōne ī noīe tuo
ꝑphetauim(us). Cōsid(er)ā q(uia) ī noīe di
cūt nō in sp(irit)u. q(ui) ī noīe xpi multi
ābulant q(ui) nō habēt sp(iritu)m xpi se du
cendi causa. Id(e)o nō e(st) noīe xpi q(ui)
noscendi s(un)t xp(ist)iani s(ed) s(e)c(un)d(u)m sp(irit)u xpi.
Ergo ꝑph(et)ysat in noīe xpi in sp(irit)u
aūt dyaboli ꝯles s(un)t diuinatores.
Et sic discernitur q(ua)n(do) dyabolus int

dum v(er)a dicit. Deus aūt sp(irit)us nuq(ua)m me
titur. Cōcessū ē aūt et dyab(o)lo ꝛ mēdū
dicē v(er)itatē v(e)l mēdaciū sub rara
v(er)itate ꝯmēdet. Si aūt nuq(ua)m dicer
v(er)u(m). nec ad t(em)ptaciones poterat ꝑfi
cere ei(us) seductio. Demonia eiciūt
ī noīe xpi habētes sp(iritu)m īimici ma
gis aūt nō eiciūt s(ed) ercere videt᷑.
ꝯlludētib(us) sibi demoib(us) ip(s)is. Et eos
ꝑp(ter) eiciūt ꝛ nuq(ua)m sanant vel ꝑp(ter) aute
illos demones q(ua)si cast(igat)i clamat et
nuq(ua)m q(ua)si amentes recedūt faciūt et
v(ir)tutes s(e)c(un)d(u)m ea q(ue) dyconi(us). nō vtilia ꝛ
necessaria s(ed) mirabilia ꝛ vana. In oī
b(us) q(ui) s(e)c(un)d(u)m xpi p(re)ceptū discuciendi
s(un)t fructus eor(um). Si v(er)o ꝯu(er)sacio eor(um)
est v(er)a ꝯfessio. emanat q(ui) ꝯfessio ꝯu(er)
sacioi nō ꝯuenit q(ui) ꝯu(er)sacio ꝯfessio
ni fals(a) ē. Tūc Iurabo illis ꝙ(uod) nes
cio quis estis. Tūc nescio te sustinete
grande iram. grandis dilacio p(re)ce
dere deb(et) ꝛ grandis iust(iti)us fecit esse
iudiciū di ꝛ digniorē meritū p(ec)
catorum. Cauend(um) q(uia) peccores nesci
dei q(ui)a neq(ue) digni s(un)t ut cognoscantur
a deo. s(ed) em̄ ꝛ ap(osto)lus ait. Cognouit deus
q(ui) s(un)t ip(s)i(us). nō q(ui)a ip(s)os nō cognoscit s(ed)
p(er) hos illos ēē nō cognouit. Id(e)o q(ui) pe
reunt nō fuerunt illi(us). Aut quō re
de(us) cognoscat cū te cognoscere deū
nolis. s(ed) em̄ oīs hoīes natālit cog
noscunt deū nō aūt videt᷑. De(us) cognos
cere q(ui)a nō digne colūt s(ed) s(e)c(un)d(u)m deum
s(ed) s(e)c(un)d(u)m factura factorem et h(oc) ē s(e)c(un)d(u)m naturā
quid cognoscē nō aūt s(e)c(un)d(u)m volūtatē
.Sic et de(us) naturaliter oīs cognoscat
s(ed) nō oīs videt᷑. De(us) cognoscē q(ui)a nō
eos diligit q(uia) factor facturam. q(ui) d(omi)n(u)s
ꝑp(ri)os s(er)uos. Et h(oc) ē s(e)c(un)d(u)m naturā cog
noscē nō s(e)c(un)d(u)m volūtatē q(uia) oīe malū
extraneū ē a deo. Iurat aūt xpus
nō ut suā v(er)itatē ꝯmēdat. s(ed) ut cor(um)
iere dubitatē ꝯde(m)pnet. Nō em̄ si nō
iurauit xpus mētit᷑. Ez ut illi a
plius ꝯfūdant᷑ firmiori r(espo)nso

Rem quis mēdax ē nūq̄ neminē putat
dicē vītatē neq3 ipm̄ dm̄. Q̄ enī nō se
ductiōē dyaboli deceptꝯ mētit̄. Si ꝑpo
sito mēdax ē nūq̄ desinit eē mēdax
neq3 pꝰ mortē. Nā morꝰ quādam aīam a
carne sepat aīē aut̄ ꝓpositū nō īmu
tat. Vīs scīe ꝯfeda eos eciā pꝰ mortē
mentientes. Dñe ī noīe tuo hō et fecī
mus nūq̄ nesciebat ipī apꝰ. se q̄ nūq̄
dilexerant xpm̄ nec fecerat volūtatē
eiꝰ. Si putant se fdō ī hō scīo hoīes decepe
rūt sic et ibi dm̄ fallē posse fdō ecīa
nō dixit illis. Discedite a me q̄ opati estꝭ
iniqtates. Sic q̄ cpiam. q̄ iniqui ū pꝰ mortē
desinūt eē iniqui q̄ et peccāre nō possūt
tamē pcandi ꝓpositū tenet. Oīs q̄ au
dit vba mea hec et facit ea. Frēq̄ter
miramur q̄ hoīes a possiōībz flecti
a terrorībz fracti a psuasiōībz falsoꝝ
doctoꝝ circūuenti relinquūt vītatē
fidē et ad mēdaciū īfidelitatꝭ trāsī
migrāt q̄ si vt hāc vnā sn̄iam xpī cau
te itelligēmꝰ q̄ recordarēmꝰ nūq̄ ꝓ
dictiōe talia homi stupemus. Quod e
nim pmanet apꝰ dm̄ q̄ nūq̄ stetit in
xpo. a quo illū teneat vītas q̄ nūq̄ te
nuit vītatem. Et quō pmet cū iusticia
q̄ iusticiā nō pmanit. Oīs q̄ audit v
ba mea hec et facit ea. Q̄ vba ꝯscipimus
dixit. Vt q̄ volt eē xpianꝰ verꝰ. nō so
lū nō occidat sz nec irascat̄ sine causa
nō solū nō piuret sz ū iuret. Nō so
lū nō fornicet̄ sz ū vsq3 ad oculū ꝯ
cupiscat. nō solū nō pcuciat sz ū
pcussꝰ rpcuciat. Nō solū aliena nō
tollat sz eciā rogenti dictat. Nō so
lū sincere diligat amicos sz eciā ini
micos. elemosinas faciat nō coram
hoībz. Oraciōībz insistet īcuras ī cu
biculū suū. Ieiunia celebret nō
cū tristicia. nō iudicet fratrē suū
pcaturē sz sine īfirmitatꝭ ꝯsideracōē
ignoscat. Nō det scm̄ canībz neq3
margaritas suas mittat an porcos
Petat q̄rat pulsat et accipiat.
Attendat aut̄ a falsis ꝓphetꝭ. Qm̄ꝰ
talibz se edificauit mādatꝭ quō
pt̄ si sit aliqꝰ fractus cadat temp
tacōībz a econtra quō pcussꝰ tep
tacōībz stabit q̄ se in illꝰ iusticie
fundamēto firgauit. Quis ita cus
todiuit et cecidit. Et culpamꝰ deū
q̄ nō custodiuit. Si aut̄ ille sua
det fortitudo dyalī īqbz iusticia xpī
nō īuenit̄ magis ī illoꝝ pdicōē
laudandꝰ ē deꝰ q̄ī culpandꝰ. q̄ hij
soli pereūt q̄ xpī mandata ꝯtēp
nūt. Similabo eūd io sapienti
Nō dixit Estimabo eū viro sa
pientē sz similabo eū viro sapien
ti Ergo alter ē q̄ simulatur. alr
ē vir cui silatur. Ergo q̄ simu
lat hō ē eūm aut̄ silatur xpo xpē.
Cristꝰ enī ē sapiēs vir q̄ edifi
cauit domū suā id3 ecclesiam su
pra petrā. id3 sup fortitudinē
fidē. D. petr̄ ꝓpt̄ quā petrꝰ ē dictꝰ
ad quē dicit deꝰ. Tu es petrꝰ et
sup hāc petrā edificabo ecclesiam
meā et porte īferi nō pualebūt
ei. Q̄ ē vir stultꝰ dyabolꝰ q̄ dicit
Ieremias Clamauit perdix ꝯgre
gauit filios q̄s nō genuit fecit
diuicias suas nō cū iudicio ī di
midio dierū derelinquit eū et
ī fine erit stultꝰ. Iste ꝯ dyabolus
īsipiens vbi edificauit domū su
am sup harenā. Domꝰ enī eiꝰ an
xpm̄ fuerūt omēs gentes. Sꝰ enī
scī domꝰ sit xpī ꝯtra et sup eū deꝰ
sit īmici. edificati aut̄ fuerūt
sup harenā id3 sup īꝯstanciā infi
delitatꝭ. Si enī constātia fidē d.
petr̄ rec et īꝯstancia īfidelitatꝭ a
rena vocatur id3 ydolatria. q̄ ꝑ va
rias ydolorū culturas sit dispsa
ē a certe sup harenā id3 sup car
nales hoīes et īfideles. Hoc a
tem tales hoīes harena dicuntur
nō tra quā tra quidē fructū fert
harena aut̄ sterilis manz. Domꝰ
q̄ terra dnica ē q̄ ī scip̄ sam con

structa harene aut quia non queunt sibi nec adhereant adinvicem. Sic sunt et omnes infideles qui sunt sub dyabolo non sunt uniti nec unum sapiunt sed per diversas opiniones sunt dispersi. Et alius quidem dixit sic. Alius autem sic. Sic dogmata phariseorum nos docent que sunt contraria sibi semper. Et modo perfidia hereticorum qui numquam sapiunt unum sed quot sunt tot sententias habent propter quod harene assimulantur omnes dyaboli populus. Populus autem dei non solum unitus est quia terra que quamvis compacta sit tamen solubilis est sed est sicut lapis constructus et indissolubilis. Ideo populus dyaboli comparatur innumerabilis sicut harena maris. Dei autem ex multis vocati pauci electi.

Pluvia autem est doctrina quia sicut pluvia irrigat terram ut proferat fructum sic doctrina homines irrigat ut iustitiam operentur. Sicut dicit deus per ysayam de tollenda a iudeis doctrina. Et vinee mee mandabo nubibus ne pluant super eam pluviam. Nubes enim dicuntur prophete apostoli. Quia sicut nubes baiulant pluviam et effundunt super terram sic prophete et apostoli accipiunt verbum et effundunt illud super rationabilem terram. Sunt autem nubes que a spiritu sancto excitantur et sunt nubes que a spiritu potestatis aeris sicut dicit propheta. Tenebrosa aqua in nubibus aeris. Nubes enim que a spiritu sancto excitantur candidam baiulant aquam id est veram et sanam doctrinam. Que autem a spiritu potestatis aeris tenebrosam baiulant aquam id est falsam et impiam doctrinam que non illuminat sed tenebrosas facit mentes eorum qui susceperunt eam. Venti autem sunt ex parte quidem mala inmundi spiritus qui mira procella hominum flant. Ex parte enim bona spiritus diversarum virtutum vel angeli qui invisibiliter in sensibus hominum operantur et adducunt ad bona.

Et vide proprietatem rerum. Pluvie proprium est mollire et solvere. Ventorum autem est virtute vigere. Sic et impiorum nubes falsa sua doctrina et promissionibus molliunt homines et blandimentis et persuasionibus solvunt. Dyabolus autem intrat in corda eorum et invisibiliter vigere consentire mendaciis eorum vel in actu peccata compellit. Sic in parte bona sancte nubes doctrinam iustitie persuadent hominibus et rationabiliter pluunt. Spiritus autem sanctus vel angeli qui [illegible] operantes in cordibus faciunt homines acquiescere doctrine. Sicut enim non est possibile ut ex sola pluvia fructificet terra nisi flaverint super eam venti sic non est possibile ut sola doctrina corrigat homines nisi cooperatus fuerit spiritus sanctus in corde ipsius.

Flumina autem sunt ex parte quidem mala homines in mundo spiritu pleni et in verbositate structi quales sunt pharisei diversorum dogmatum oratores grammatici ceterique sapientes secundum [illegible] de quorum ventre non exeunt flumina aque vive. Ex parte autem bona evangeliste doctores ceterique spirituales sapientes secundum deum de quorum ventre exeunt flumina aque vive. Ecclesia ergo quam christus sapiens vir super edificavit neque pluvia mendax doctrine corrumpit neque dyabolus impellit neque violentorum fluminum impetus movet. Nam et si humiliatur etiam propter reparationem tamen permanet non potest a fide christi. Nec est contrarium quod quidam de ecclesia cadunt illi enim numquam christiani fuerunt. Sicut enim non omnes qui sunt ex israhel hii sunt israhelite sic non omnes qui christiani dicuntur et christi. Christianorum opera sunt assumenda non nomina. Dicit enim apostolus. Cognovit dominus qui sunt eius et discedat ab iniquitate omnis qui invocat nomen domini. Ergo qui discedat ab iniquitate ille est christi non qui vacue nomen nominat christi. Illi enim tales nec super petram fidei erant edificati sicut infideles ostendemus adversus domum quam edificavit stultus super harenam id est adversus gentiles et omnes impios qui sunt dyaboli domus. Descendit pluvia

Accipiet. Et qui querit invenit. Et
pulsanti aperietur. Quia dixerat: Petite,
Querite, Pulsate. Ne forte aliquis peccatorum
audiens diceret: Etiam ista dignos facere
hortatur. Nos autem indigni. Et si peti-
verimus, si accipiemus, et si quesierimus non
inveniemus. Et si pulsaverimus, non no-
bis aperietur. Vide quomodo eandem clausu-
lam repetendo tam iustis quam peccatoribus
misericordiam dei commendat dicens: Omnis
qui petit, sive iustus sit sive peccator, tamen petere
non dubitet. Querere non negligat, pul-
sare non cesset, cum constet neminem frustrari
nisi qui petere dubitavit a domino, querere neg-
lexit, pulsare cessavit. Ut autem cognos-
camus bonitatem dei, dicamus de deo secundum quod dix-
it Christus de nobis. Dixit enim supra: Di-
ligite inimicos vestros et cetera huiusmodi. Et
addidit: Si enim diligitis diligentes vos
quam mercedem habebitis? Nonne genti-
les hoc faciunt? Nos ergo dicamus de deo:
Si deus tantummodo iustos et amicos suos
exaudit et adiuvat, quam laudem bonita-
tis meretur? Nonne et homines cum sint
mali amicos suos rogantes exaudiunt
et beneficia eis prestant? Vide quomodo
dominus dicit: Estote misericordes sicut pater
vester misericors est, qui solem suum oriri iubet
super iustos et iniustos et dat pluviam
super gratos et ingratos. Bonitatem dei
voluit demonstrare, quia tam iustis quam pec-
catoribus parata est bonitas eius. Nec enim
credibile ut, cum bonitas hominibus quibus-
dam iungatur in malis constitutis, ipse autem
non faciat cum sit bonus. Ergo omnis qui non
habet iustitiam, ne credat de regno ce-
lesti, qui facere valeat iustitiam, quia certe non
petit qui non querunt studio et labore,
qui non pulsant operibus bonis; et ideo non
est iniustitia dei non prestantis, sed culpa ho-
minis negligentis. Quis vestrum habet fi-
lium et si petit ab eo panem numquid lapidem
porriget ei? Vide quomodo nos ad spem
divine bonitatis invitat, ne forte aliquis
considerans quanta est differentia inter
deum et hominem et ponderans sua

peccata, dum desperat impetrare, nec inci-
piat petere. Ideo patrum et filiorum
similitudinem introduxit.
Et ut si propter peccata nostra desperamus,
propter paternam dei bonitatem speremus.
Panis est verbum dei de notitia dei
patris. Lapis est omne mendacium et quic-
quid habet in se scandalum offen-
sionis ad animam. Unde dicit propheta ad
iustum: In manibus portabunt te ne offen-
das ad lapidem pedem tuum. Omnis enim
iustus custoditur ab angelis ne forte in
occasionem offensionis incurrat per
conversationem impiorum. Piscem autem pos-
sumus intelligere de Christo, serpentem
autem ipsum dyabolum. Ut ergo impetremus
quod desideramus, duo hic convenire debent:
unum quidem ut petas oratione, ut queras stu-
dio et pulses operibus. Alterum autem ut pa-
nis aut piscis sit quod petas. Si autem non
que expediunt petis, hoc est carnalia que
nocent anime tue, quasi lapis aut serpens
non tibi prestat, etiam si petas, quia benig-
nus pater est. Alioquin si prestat nociva
petenti, non est pater sed inimicus. Si vos
cum sitis mali scitis bona data dare fi-
liis vestris, non quia apostoli erant mali, sed
quantum ad comparationem dei, qui solus singulariter
bonus est, omnes mali videntur, sicut ad com-
parationem luminis solis omne lumen
dum sordidum videtur. Et verum cum omnes
patres mali sint preter deum. Ecce si hodie
iniuriam pater patiatur a filio, statim
affectus mutatur modicum et irascitur
illi, forsitan et castigat, non quia ille fa-
ciens iniuriam patri peccavit ante deum,
ideo pater suus illi irascitur, sed quia illi fecit
iniuriam. Alioquin si pater iniuriam passus est
non propter suam iniuriam irascitur fi-
lio sed propter illius peccatum, in omni peccato filio-
rum similiter irascitur. Nunc autem quidam ip-
si iniuriam patiuntur, dolent, fremunt;
quod autem aliter peccaverint filii eorum
in deum, nec curant. Deus autem offensus
ab homine non ideo irascitur, quia ipse cum esset
deus constitutus ab homine est conceptus, sed
homo offendens deum perdit animam suam.

bere ergo nō irascat̃ d' sua iniuria
sz dolet d' pdicione huana. Et si
castigat nō sua iniuriā vindicat sz
ut illū corrigat ad salutē. Audi il
lū p prophetam dicentē Si dereliq̄
rint filij eius legem meā visitabo
i virga iniusticias eorū. misericordiā
vo meā nō dispgam ab eis. Et cum
aut nō oībz petentibz pstat sz bonis
tm̄mō sed nō dignit. Quomagis pr̄
vr̄ dabit petentibz se sz addit bō
petentibz. Omnia ergo quecūqz vultis ut faciant
vobis hoīes et vos facite eis. Cum
ppt̄ scificandā orōnem mādatum ut
nō iudicent̄ q petant i ipos sta ex
necessitate ab ordiē nerracōis pō
cedens introduxit aliqua que dicta sunt
est. Quid tu vides festucam in oclo fris
tui Et illud. Nolite scm̄ dare canibz
etc q sequitur Et nūc aut ad man
datū quo cepat rediens ait. Omnia q̄
cūqz vultis ut faciant vob hoīes et fa
cite vos eis. sed nō solū mandō pro
hibet iudicās ut nō iudicemus q̄d omīs
sibi fi volūt et cū noluerint aliqbz
nō iudicent̄ ab eis. sz et oīa q̄cūqz
voltis vt faciant vob hoīes faciant
eis et i ut ipetrabilit̄ poterit ora
re. Nam q̄cūqz lex et prophete sparsi
toibz peperunt scripturis i hoc cpen
diose cōtinent̄. mādata q̄si innumera
biles arbor ramj i vna radice
Intrate p angustā portā. Tercia h̄
cōsequencia ad tam ieiunium ptinet
iusticiā etē p eos doctrines d' ieiuni
o fretē vt sit talis ordo nerracōis
Tu aut cū ieiunas vnge capud tu
um et faciē tuā lava ne pareas
hoībz ieiunās sz pri tuo q ē in ab
scondito et pr̄ tuus q̄ videt i abscon
dito reddet tibi. Intrate p angustā
portā qm̄ omīs quidā iusticie itro
itus ad vitā eternā angustus est
hoī viuenti in carne ppt̄ adusitate
nature carnalis. Nullus aut sic ē
āgustus et laboriosus. quō ieiunium
sinatur cōsumati et ut iusticias
attende. Omīs quidā passiones carna
les dicūtur et sūt et ppt̄ carnis mo
uentur. omnis ira sive superbia. sive
inuidia sive auaricia sive vana gloria
Precipue tamē sūt tres qui naturales et
cōmune et ppt̄ carnis. Esca et potus.
Deinde amor viri ad mulierem et mulieris
amor ad virū. In eād loco ponimus.
qm̄ sunt ille quidā passionibz neqz con
sisto pt̄ carnis natā. Ergo qi ptes q
dam et supplementa sūt nature carnal
Nā ad omīs illas passiones nō neci
tas nature carnal vrget sz psumpcio spūs
carnis. Ad istas aut ipa necitas nature
cārnalis Sed et cūmunis ē eas a natura
cārnali pcedere q̄ cetas passiones. Nam
omīs illas passiones pcedere labor est
p colluctacōez cordis. Istas aut pas
siones nō solū pcedere labor ē sz cōsu
mere et conterere et mortificē ipā carna
lem naturā Et q̄si truncare subsci
ciam ipām q̄adm̄ si q's pcedet ali
quod membrū ipius. Ergo qr̄ hec tres passio
nes nāles sūt et cōmune et ppt̄ nature
cārnalis nullus passionis abstinencia
scificat sic corpus quomō abstinencia
harū Et sic castus Sic ieiuni vt sit
vigilijs p̄severans. Errat ergo vul
gares dicentes. Volo ieiunare da vnū
denariū paupi et tercedo. et prosperfi
ciat tibi ad salutē q̄d si ieiunaveris Et
nulla illarū passionū sic coinquinat
corpus quō passiones iste ut sit homo
a' fornicarius a' ebrietate a' dediti sop
no Sed et aplus dicit Omē pctm̄ qd
cūqz fecit ho extra corpus ē. q aut forni
catur i corpus suū pccat q apte d' ipa
natā corporis passio fornicacōis egre
ditur. Et dns i ewāgelio epula
torē pponit diuitem cui paup laza
rus adiacebat Et dicit Abraham ei
fili recordare tu hoc et hō fecisti i vita
et nūc cruciaris sz qa bō recepisti Et
vbicūqz dns i ewāgelio pcipit assi
due vigilare Ergo ppt̄ omīs quede
iusticias pcipue ppt̄. laboriosissimū
ieiunium. Intrate p angustā portā etc

tres p̄ cipue les 2 cōme passiones carnis

nō q illos q̄ volūt sed omīa p ieiunare

Porta perdicionis est dyabolus per quam intratur in gehennam. Porta autem vite est Christus per quem introitur in regna celestia de quo [illegible] est. Hec porta domini iusti intrabunt in eam. Lata autem porta dicitur esse dyabolus non magnitudine potestatis extensus sed effrenate superbie licencia dilatatus. Tale aliquid dominus dicit: Beati pauperes spiritu. Pauper spiritu est qui cum sit magnus modicum se ostendit. Dives autem spiritu est qui cum sit modicus ostendit se magnum. Sic dyabolus superbia elatus cum cum esset minister dei in celo quasi deus super celos se extendere usurpavit contra deum. Porta autem angusta dicitur Christus non potestate parvitatis exiguus sed humilitatis racione collectus. Sic ipse de se testimonium dat: Videte quia mitis sum et humilis corde. Qui non tibi videtur potestate largissimus humilitate angustus qui cum esset dominus magestatis quasi homo in hoc seculo voluit apparere et quem totus non capit mundus deipsum intra angustias uteri virginalis inclusit. Et alias intelligitur dyabolus porta lata et Christus angusta. Quoniam dyabolus omnes peccatores involutos et universam mundi sarcinam baiulantes recipit et ducit in mortem. Christus autem non se recipit in se nisi qui se omnibus peccatis exuerint et deposuerint omnem sarcinam mundi et facti fuerint subtiles et spirituales ut quales intrant in mundum tales exeant de mundo. Adhuc latus dicitur dyabolus quoniam apud illum sine lege sunt omnia. Christus angustus quia sub racione legis apud eum universa consistunt. Quod quod sine lege est solutum est quod autem sub lege est strictum et angustum est. Via autem perdicionis est omnis iniquitas. Dicitur autem spaciosa quia non est intra regulam veritatis et discipline inclusa. Sed per diversa carnalium voluptatum diffusa et ambulantes in ea non quod debent agere hoc agunt sed quod eis delectaverit hoc sequuntur. Voluntas autem eorum lex est ipsorum et non ipsi sub lege sunt sed lex sub illis. Via autem vite est omnis iusticia. Dicitur autem arta esse quia intra gloriam veritatis et discipline inclusa est

Et ambulantes in ea non quod delectat eos hoc faciunt sed quod debent quia lex eorum voluntas est nec est subiectis lex sed ipsi sub lege. Considerandum autem est quia via ducit ad portam et nisi qui ambulaverint per viam non possunt venire ad portam. Sic et qui iusticiam faciunt illi soli possunt cognoscere Christum et intrare per ipsum. Qui autem non ambulant per viam iusticie impossibile est ut vere cognoscant Christum. Quamvis multi etiam non ambulantes per iusticiam videantur cognoscere Christum. Qui autem nec fuisti nec es in via iusticie et putas te cognoscere Christum mentiris. Sicut enim qui audit quia mel dulce est nec gustat de illo nomen quidem mellis cognoscit graciam nature autem eius ignorat. Sic et qui audiunt quia Christus est filius dei iusticiam autem eius non fuit conversatus in [illegible] modo nomen Christi cognoscunt graciam nature autem eius ignorant. Ideo non dixit propheta: audite et videte quoniam suavis est dominus, sed gustate et videte. Qui ergo aliquid audimus de Christo nomen Christi cognoscimus tantummodo ut dicimus. Qui autem iusticiam dei facimus ipsum Christum gustavimus. Et iniusticie nec incurrit in manus dyaboli nisi qui in via ambulat peccatorum. Vis non incurrere in dyabolum, declina viam que ducit ad illum et nullam habet contra te dyabolus potestatem. Si autem ambulaveris in via que ducit ad illum iam non dyabolo imputes perdicionem tuam quia non ille te traxit ad se sed quia tu iisti ad illum. Numquam porta ducit ad viam sed via ducit ad portam. Sic non prius dyabolus ducit homines ad peccata sed peccata ad dyabolum ducunt. Vides ergo hec via perdicionis quare nominata est quia spaciosa est. Et quos non solum volentes sed etiam nolentes incurrunt ad eam. Et difficile est ut quis natus in hoc mundo non aliquatulum incurrat in eam quasi lata enim de longe videtur. Et ideo etiam infantes antequam videre viam ut intelligant istam videt. Et cum intraverit quis in ea prout vult se agit nec coangustatur in aliqua parte ita ut delectet eum ambulare per eam. Ambulant enim in ea gaudentes

ridentes nō solū māducantes &
bibentes sz etiā deuorātes inebri
antes. Ambulāt in ea diuites me
tientes periurantes. Aliena tollen
tes et se diuites facientes. Ambu
lant ī ea cū vxoribz nō solū cū vxo
ribz sz etiā fornicātes & adulterān
tes. qd sit tribulacio nesciūt. Ergo
nō delectur quātū ad carnē ambulāe
p eam. Hec aūt via āgusta. p̄mū
nec facile videtur. Et ideo q̄ vult īnt̄
re p eā necesse ē ut aliquātulū enta
getur ī illa via spaciosa donec con
sidans aliquā redemat istā et cū īnt̄
īnt in eā nō pūt vlt agit eo omī e
nim pte coangustat. Sicut peniteat
eū intrasse in eā. Ambulāt enī tris
tes lugentes ieiunātes et si mā
ducantes & bibentes nō tn̄ sn̄ lege
timorē māducātes & bibētes. Am
bulant paupes nō diuites nō sibi
sz alijs nec aliena n̄ tangētes sua
dispgentes. Ambulāt casti et sicū
vxoribz tn̄ nō sn̄ lege timorē amo
rem suū dispgentes blasphema
ti iniuriam passi et spoliati. Et quē
nō peniteat quātū ad cārnē intrsse
p eā. Audi pphetā. mei autē pene
moti sūt pedes mei. pene effusi sūt
gressus mei qr zelaui ī peccatoribz
pacē peccatorū videns. Ideo videtes
hoīes hāc tribulacōnē & āgustam
viā multi recedūt ab ea. Et quidē
ab initio nec attēdūt ad eā. sz dū co
sidant angustias et labores eius
recedūt ab ea. Alij aūt audaciores
et intrant ī eā et postea dū susti
nent labores & angustias cogite
rūt recessi egrediuntur de ea. Ad
huc aūt spaciosa illa dicit via hu
ana qr oīa q̄ sūt vxores filij pa
rentes amici. aurū argentū vesti
mēta domus possiones omēs speci
es ciborū & potuū. Oīa artificia
Omēs negociacōnes milicie hono
res et quod ī sclo ē. Qd aūt visu de
lectāt q̄ auditu q̄ odoratu q̄ gustum

q̄ tactum. Hec pdicionis sūt. nō qa omēs
q̄ ambulant in illis rebus pereunt. sz
qa omēs iste res ad peccatū compellūt. Via
aūt vite angusta ē qa una ē spēcies
eius abstinentia oīm rerū. Qui enī se
pat se ab oībus rebus illis saluat.
Nō dicimus qa omēs q̄ sūt ī illis pere
unt. sz quī q̄ sepat ab illis omēs saluātur.
Separant aūt se nō corpore sz animo.
nō loco sz actu. nā qūimus sit ī mundo
nō videtur eē in mundo q̄ nō vtitur mun
do. Attendite a falsis pphetis. Cum
mādaunt aplis suis dns ne elemo
sinas faciat corā hoībz vt videan
tur ab eis sicud ypocrite. Et ut ne orēt
vt ab ab hoībus videantur sicud ypocrite
Et ut ne ieiunāt corā hoībz se ostē
dentes sicud faciūt ypocrite. Et docuit
illos ne faciāt sic. Et istruxit eos qr
possibile ē in ypocrisi & elemosinas
facē et orare et ieiunāe. pp̄t qd q̄si iā
aliquid cognoscētes qa hc̄ oīa in ypocri
si sī possunt loqui. dicens. Attendi
te a falsis pphetis q̄ veniunt ad vos ī
vestimentis ouium. ab intus aūt sūt
lupi rapaces. Que sūt vestimēta oui
lia. spēs similate religionis. elemo
sina similata vestimētū ouile nō opus
ouile. ieiunium similatū vestimētū
ouile ē nō opus ouile et cetē spēs pie
tatis qbz vestiūt se lupi rapaces. Nul
la aūt res sic exterminat bonū qm ad
modū similatū bonū. nā manifestū
malū qi mali fugiūt & cauent. Malū
aūt sub spē boni celatū dū nō cognos
citur nec cauetur & sic qi bonū suscipi
atur nec cauetur et nō quietū cū bono exterminet
tur et nō quietū cū bono exterminet
bonū. Sic fm̄ apl̄i pessime cū xp̄ianī
tatē corrūpūt qui se similant xp̄ianos
de quibz admonet xp̄us discipulos
suos. Magis aūt vos omēs p illos di
cens. Attendite a falsis pphetis qr mag
na virtus ē boni cognoscere malū.
Et firma tutela salutis ē ocio quē
fugias. heresis periculosa q̄ res ē
sz vilis. valde periculosa qr nisi

intelligat mulieres quarum vidue vita semi-
nationibus mulierum aut lanificio susten-
tatur. Neque salomon in omni gloria sua
sic vestiebatur. quia salomon et si non laborabat
neque sollicitus erat quod vestiretur. tamen vel
iubebat vel disponebat ut faciebat ubi
aut iussio vel dispositio illius et ministran-
cium offensa fregit inveniretur et iubentis
iracundia excitatur. hec autem vestiuntur
que sic ornantur. Illi homines ministrabant ista
deus. Si enim fenum agri quod hodie est et
cras in clibanum mittitur deus sic ves-
tit quanto magis vos minime fidei. Si ergo
floribus sic occurrit qui sic nati sunt ut tantum-
modo videantur et pereant homines neg-
liget quos sic creavit ut non pro tempore vide-
antur sed ut in perpetuo sint. qui intelligit quod
est homo non desperat de deo. qui autem desperat
de deo nescit quod est quantum homini deus et deus in
homine. Nolite ergo solliciti esse dicentes quid
manducabimus aut quid bibemus. Deus enim
hec in natura creavit quam regulam terre mandavit
dans producat terra herbam pabuli. ideo
vult et vult bonis et malis communicare
quia terra ministrare iussa est. non iudica-
re bonum aut malum non est in natura continetur
sed in arbitrio nostro posuit ut in quo volu-
imus simus. ideo bonis palmam proponit ma-
lis autem penam. Quod est ergo sapientia de eo esse
sollicitum quod sine te sollicitudine fuerit
pro deo. nam etiam et si sollicitus de illa
non fueris invenies. Justiciam autem nisi sol-
licitus fueris non apprehendes. hec enim omnia
gentes querunt quia in rebus humanis fortu-
nam credunt esse non providentiam neque
iudicio dei vitas humanas gubernari esti-
mant sed incerto dubio et eventu. ideo
merito timent merito solliciti sunt et
desperant quia neminem huius gubernato-
rem. Qui autem credit se iudicio dei guber-
nari non incerto duci eventu escam quam
suam in manu dei committit sciens quia ne-
minem super voluntate et iudicio dei fames
et nuditas occidit. Cogitat autem de
bono et malo faciens quia nisi sollicitus

fuerit nec malum fugiet nec bonum
apprehendet. ideo dicit. Querite primum
regnum dei et iusticiam eius. Regnum dei
est retributio bonorum operum et malorum.
Justicia autem est via pietatis per quam itur
ad regnum. Si ergo die ac nocte cogites
glorie eius gloria sanctorum vel glorie eterne
ritus impiorum vel peccatorum natura est ut a
pro timore pene eternus recedas a
malo. aut pro desiderio glorie excitatus
festines ad bonum. Et si quotidie cogi-
taveris quod sit iusticia dei et quod odit et quod
amat ipsa iusticia ostendet tibi viam su-
am. nam iniustos sed odientes se fugit
et amatos se sequitur. Nec enim da-
turi sumus rationem ut pauperes
fuerimus aut divites quia non fuit hoc
in nostra potestate. Sed ut benigni aut male
quod in nostro arbitrio datum est ad ho-
minem maledicta terra in operibus tuis. Vi-
des quod propter peccata hominum maledicitur ter-
ra ut non germinet. Benedicitur autem cum
opera bona fecerimus. Tu ergo quere iusticiam
et non deerit panis. quia sicut pro mala
opera fructus terre subducitur. Sic pro bonis
abundat. Ipsa dixit Querite regnum dei
et iusticiam eius et hec omnia apponentur
vobis. Nolite ergo solliciti esse in cras-
tinum. iam diximus quia quod dicit hodie
hoc solum significat quod opus habes in vita ista
presenti. Quod autem dicit cras quod preter ne-
cessitatem superfluum est ostendit. Ni-
chil ergo cures superfluum habere quod ne-
cessarium est vobis ad victum cotidianum.
Quod autem superfluum fuerit quod est cras
curam esse ac si dicat superflua
quecumque congregaveris illa scriptura
curabit te quia non eis fruentem
ipsa autem inveniet duos iustos qui
ea procurent sicut placuit eis. Quod
ergo cures de illis quorum potentem a
deo es dimissurus. Sufficit enim
malicia diei sua ac si dicat sufficit
et labor et miseria quam pateris in vita
propter usus cotidianos quod necessarios

habemus. Nolite superfluo vel superflu
is laborare nec labor quidem fiat vobis
fornicacio aut eorum aliquis maliciam
aut dicat ipsam afflictionem appellat
sollicitudinum presencium et laborum
non sed manichei dicunt mala esse ypa
incarnatam dicit. ~~[illegible]~~

Nolite iudicare ut non

iudicemini. Quinque loca habent similem di
sensum exposuit dicentes. Quod dominus
hoc mandato non christianos prohibet ex be
nivolencia corripere christianos dignos
correpcione. Sed ne per iactanciam
iniusticie sue christianos despiciant
peccatores derogantes frequenter et iniustis
et ex parte plerumque suspicionibus obe
dientes ceteros et condempnantes et sub
specie pietatis proprium odium exequentes
et ut ne sit quod christianus corripiat
christianos. Convenit sermo qui dicitur No
lite iudicare. Si autem vero non corripu
erit ut tamen conveniat id quod dicit ut
non iudicemini nescio. Numquam propter illud
solum si non sic corripuerint peccatores
consequentur indulgenciam peccatorum suorum
sicut quod dominus dicit non iudicabimini. Sic
enim iudicantes sed iudicare non decet
male et faciunt sine dubio non iudica
tes veniam peccatorum suorum ex hoc non se
quitur quia non iudicaverunt male.
Quod enim consequitur indulgenciam ma
li sui suorum quia non addidit et alterum
malum esse si ipse peccantes non iudica
verunt nec ipsi iudicabuntur. Propter suos pecca
hec exponens volentes ostendere quod
sermo non est positus de proximis non iu
dicandis qui peccant in deum sed qui in nos
peccant. Quibus quod est superius expositu
ut consequentiam ad iusticiam orationis res
picientem. Et hec doctrina est quedam mo
dus ipsius orationis ut sit talis ordo nar
racionis. Et dimitte nobis debita nostra
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
et ne nos inducas in temptacionem sed li
bera nos a malo. Amen. Nolite iu

dicare ut non iudicemini. Qui enim non iudicat
proximum suum propter peccatum quod fecit in eum il
lum nec deus iudicat propter peccatum quod fecit
in deum sed dimittet deus debitum eius sicut et ipse
dimisit debitoribus suis. Quod autem cetera
universa mandata generaliter cunctis man
dantur tam sacerdotibus quam laicis precipue
tamen doctoribus quia quanto maiores sunt
in ordine tanto perfectiores debent esse dis
cipulis. Et et hoc mandatum de proximis non
iudicandum ad omnes quidem pertinet preci
pue tamen ad doctores. Unde quedam sunt manda
torum istorum que si diligenter aspicias penitus
non conveniunt laycis nisi forte pro ipsis
doctoribus aut omnes conveniunt quale est
hoc ipsum quod sequitur. Quid autem vides fes
tucam in oculo fratris tui trabem vero in o
culo tuo non vides. Ypocrita eice primum
trabem de oculo tuo et tunc videbis eicere
festucam de oculo fratris tui. Videre enim fes
tucam in oculo et eicere eam posse non est omnium
sed tamen doctorum qui per doctrinam vel incre
pacionem suam dum possunt eicere de men
te fratris sui peccatum vel magnum vel modi
cum. Sed et illud quod dicit Nolite sanctum dare
canibus neque margaritas vestras mitti
tis ante porcos. Habere enim vel scientiam vel mar
garitas et posse dispensare vel bona vel
mala et posse discernere qui homines sunt ca
nini qui porcini non est omnium hominum sed tamen
sanctorum. Vult quod doctores christianorum
sunt in omni iusticia. Et et in hac similitudine facere
considerare docet ut bonam doctrinam suam
per meliorem vitam commendent ut hii do
cendo sciam iserceant nichil aut vive
do timore quod falcos sit tre condicientes
omnes vite sue exemplo et lucescunt
doctrine illuminantes. Quod autem audi
at illum docentem quod sepius non audit
quod dicit ad omnes pertinet tamen ad doctores.
Nolite iudicare ut non iudicemini. Quia
si doctor memor sit iniurie et dolorum
et malicie memoriam servat in anima sol
vitur ecclesie status sive ad tempus res
picias apostolorum sive ad ...m. Timet

enim sed legimus difficile aliquos converte
bant ad fidem christi nisi multa paterentur
tur ab ipsis. Nam quasi lassato et devicto
per sufferentiam eorum iniuriarum usque ad mor
tem relinquere dyabolus corda infi
delium et iam non habentes virtutem eos
amplius armare attendere dei gratia
ad christum convertebantur. Si igitur memores
fuissent iniuriarum quas fuerant pas
si ab eis numquam eos quomodo libenter
ad fidem christi recepissent. Sed et unde cum
frequenter doctores offenduntur a laycis
sive iuste sive iniuste dyabolo seminan
te occasiones. si memores sunt iniurie
et doloris totam solvunt caritatem. nam ibi
recordacio iniurie et doloris in medio est
nec doctor benivolenter docet laycum nec
libenter laycus eum ausculat. Et doctor
forsitan et invitus aperit os suum ad docen
dum laycus cum sit omnino sine dei timore nec
usque ad faciem contentus est eum audire
sed conversus egreditur dorso et faciem ad illum
spernens et amplius contra illum. Sed non sen
tit anime sue dispendium efferatum. Sed
nec bestia irritata velud in se ipsam. Ipsum
hoc capitulum lucas clarius latius prose
quitur dicens. Nolite iudicare et non
iudicabimini. nolite condempnare et non
condempnabimini. dimittite et dimittemini. Da
te et dabitur vobis. mensuram bonam et con
firmatam et coagitatam et supereffluentem da
bunt in sinum vestrum. Eadem mensura qua men
si fueritis remetietur vobis. Et quis sit ille
qui nec iudicat. quis autem qui iudicat quidem
et non condempnet. Et quis est qui condempnat quidem
et tamen et dimittit. Et quis est qui dat corpo
ris ibi. Et quam superflua quidem mensura
quam coagitata quam bona et quam iusta maior est
sit perfectior est eadem illo qui nec iudicat
quam ille qui iudicat et non condempnat. Et ille
qui iudicat et non condempnat melior est
illo qui condempnat et dimittit. Hic autem
matheus omnia illa breviter sermone con
clusit dicens. Nolite iudicare ut non
iudicemini. In quocumque enim iudicio iu

dicio iudicaveritis iudicabitur de vobis
Intelligentes quam iudicium primus ad omnia
pertinet illa. Nam et qui iudicat tantum
constantem in se et non condempnat iudicatur
Et qui non solum iudicat sed etiam condemp
nat iudicatur. hoc enim ipsum condempnare
est iudicare. Et pro illo pluralis dixit
Nolite iudicare et iudicare noli
te condempnare. Iste dixit in quocumque
iudicaveritis iudicio iudicabitur de vobis
idest si iudicaveritis et non condempnaveritis
simili iudicio et vos iudicabimini quidem
a deo. sed non condempnabimini. Si autem
iudicantes condempnaveritis simili iudicio
vos condempnabimini. Et quod ille dixit.
dimittite et dimittemini. date et dabitur
vobis. Iste dixit in qua mensura men
si fueritis metietur vobis. hoc est si non ro
gati dimiseritis peccatum proximis vestris
solo dei respectu et deus eos sic prius quam
rogetur a vobis dimittet vobis. Si autem
rogati veniam dederitis et deus vobis
tunc dabit veniam cum dignis precibus
et congrua lamentacione clamaveritis
. quam ergo dixerat precipue sed dixi doc
toribus. Nolite iudicare ut non iudi
cemini. Convenienter addit et dicit.
Quid autem vides festucam in oculo fratris
tui trabem vero in oculo tuo non vides.
idest trabem in oculo tuo non vides ut
quid vides festucam in oculo fratris tui. ut
si dicat. quomodo hic qui est non videt et reprehen
de laycum quia docere et reprehendere ipsum
in reprehensione consistere quam talis
doctrina non est amabilis nec defenda
bilis. propter quod omnis sacerdos si vult do
cere populum prius se ipsum doceat. si autem
tem se ipsum non vult docere de omni quod
docet nec ipsum arguere de omni quod
arguit nec alios doceat vel argu
at quomodo ut si iudicium dicit non eva
dit ut obprobrium hominum non paciatur
Aut quomodo dicis fratri tuo sine ut eiciam
festucam de oculo et ecce trabes in
oculo tuo idest tu qui facie arguas
peccatum layci fratris tui proprium in eodem

qui in maiori peccato consistens. Non timens
ne audias ex diverso medice cura
teipsum. Si medico obprobrium est
quod nec alterius sanitatem habet in potestate
nec suam si alios curare velit et
ipse debilis sit quasi testimonium eius
inperitie sue portat in corpore suo
propter eam passionem. Quanto doctori non sit
obprobrium alios velle eruere a peccato
et ipsum in maioribus esse peccatis dum possit
amplius seipsum eruere a peccato quam alios.
Aut ita quando dicis fratri tuo [illegible]
proponite putans ex caritate corrigendo dicens
ut salues proximum tuum non sed ut te
sileas iustum. Si autem ex caritate cor-
ripis arguens proximum tuum ut salua-
res teipsum ante saluare. Numquid
possibile est ut alteri benivolentior
sis quam tibi ut cum teipsum nolis saluare
alterum velis. Omnis ergo doctor qui alterum
reprehendit in qualecumque delicto et
ipse in eo consistit non prius seipsum pur-
gat certum est quia alloquens in ecclesia
non alios vult saluare sed per totam
doctrinam malos actus suos celare
et sciencie laudem ab hominibus querit non
edificacionem mercedem a deo et est ypocri-
ta. Ideo competenter addit et dicit y-
pocrita eice primum trabem de oculo
tuo et tunc videbis eicere festucam de o-
culo fratris tui. Ypocrita est omnis doctor
qui non prius facit bona et postea docet. Dum
enim docet bona proficit seipsum coram
hominibus. Dum enim male agit peccatorem
se constituit infra se hoc est dicat vis
libere et fideliter ut fiducialiter repre-
hendere laycum et eicere de oculo mentis
eius peccatum. Prius tu ipse metem pur-
ga ab omni malo ut cum arguere pla-
ycum pro peccato eius ex diverso laycus
non habeat unde redarguat te pro peccato
tuo. Nam incipiet te et tunc ipse cum non
invenit quod condempnat iterum. Omne au-
tem peccatum non secundum actum suum dividi-
tur modicum et magnum sed secundum per-
tantes personam. Laycus enim et si magnus
fecerit peccatum modicum est et festuca est
quantum ad sacerdotes dico peccatum quod laycus est.
Doctor autem et si peccatum fecerit modicum mag-
num et trabes est quantum ad lay-
ci dico peccatum quia doctor est. Nolite sanctum
dare canibus neque mittatis margaritas
vestras ante porcos ne forte conculcent
eas pedibus suis et conversi disrum-
pant vos. Cum supra dominus mandatum
dedisset omnibus precipue tamen doctoribus ut
diligerent inimicos suos et benefacerent
eis. Iterum paulo ante ut non iudicarent
eos qui peccant in eis. Considerans quoniam qui
persequuntur sacerdotes et iniuriant eos
et ledunt plerumque et infideles sunt qua-
les sunt gentiles vel heretici et si christia-
ni sunt sordidi sunt et insensati qui nec con-
siderant nec intelligunt sacerdotes christi
vicarios esse christi. Et quoniam qui honorat
sacerdotem christi honorat christum et qui iniu-
riat sacerdotem christi iniuriat christum. Ne for-
te conciperent cogitationes in fine huiusmodi sacerdotes
dicant si iubemur diligere inimicos
et benefacere eis. Si iubemur non iudi-
care peccatores qui peccant in nos sic nos
debemus eos iudicare peccatores qui pec-
cant in nos ut non solum nostrum sed etiam
quod a deo sunt eis concedamus ut sit plena
nostra misericordia sicut et dei. Ideo talem
estimationem eorum precedens sermone
compescuit dicens. Nolite sanctum dare
canibus et margaritas vestras nolite mit-
tere ante porcos. Ac si dicat. Mandavi
vos diligere inimicos vestros et non iu-
dicare eos ut non exhibeatis misericor-
des ad illos ut benefaciatis eis de
bonis corporalibus non de meis spirituali-
bus passim in natura vobis communes
sunt et non in fide. Mandavi vobis ut non
iudicetis eos qui in vobis peccaverint non
ut misteriorum meorum secreta panda-
tis eis qui nolentes me scire spernunt
ut blasphemant. Videte preceptum verum
dum ad eius exemplum volui vos es-
se misericordes. Carnalia beneficia

dignis et non dignis similiter prestat nunquam gracias spirituales. Nec enim dixi vobis de illo qui solem suum iubet descendere super gratos et ingratos et dat suam benedictionem super iustos et iniustos, propter quod in verbis quidem estote simplices et benigni, in meis autem prudentes et cauti. Si tu vestrarum studiosum [?] clavicarium cellarii tui fidelem tibi requiris, quanto magis deus talem querit dispensatorem graciarum suarum qui bene tractando gracias eius faciat grandiores, non male dispensando reddit ingratas [?]. Si enim sic canibus dederis sanctum vel porcis margaritas, nec sanctum canes sanctificat nec margarite nutriunt porcos, sed contra canes contaminant sanctum et porci margaritas sordidant vel confringunt. Ita si hominibus caninos vel porcinos mores habentibus sanctum dederis vel ministeria secreta credideris, nec sancta illos sanctificant nec ministeria veritatis illos illuminant, sed econtra ipsi sanctum contaminant, ministeria veritatis blasphemant. Canis et porcus ambo quidem animalia immunda sunt, sed canis ex omni parte immundus est. Nam nec ruminat nec ungulam habet fissam. Porcus autem ex parte immundus est, nam quamvis ungulam habet fissam, immundus est quia non ruminat. Sic immundus habetur, propter quod canes puto intelligendos gentiles vel hereticos omnino immundos. Nam et propter actus suos malos immundi sunt et propter professionem suam vel ydolatriam amplius immundi sunt. Porcos autem christianos carnalibus et immundis voluptatibus deditos, qui propter fidem quidem suam mundi sunt, propter actus suos sordidos habentur immundi. Et canes quidem gentiles, porcos autem hereticos propter eorum modicum mundum quod vel denotare videntur. Sed ex omnibus intelligimus quod sunt canes vel porci. Canis naturale est improbum esse, nunquam vocem mittere propter aliquam causam sed certa animalia nisi ad abigendos suspicientes [?]. Iniustum autem et de superfluo latrat. Tales sunt omnes gentiles vel heretici in apostolicos [?] latrantes plerumque adversus

filios dei latrantes et aliquando etiam adversus deum blasphemiis ululantes aperte et nunquam os suum aperientes ad bonum sed semper ad malum. Item porci proprium est in ceno se volutare, nunquam celum aspicere nec cognoscere dominum suum nisi cum esurierit. Tales sunt enim christiani qui carnalibus immundiciis delectantur nec aliquando aspiciunt celos sed nunquam querunt deum nisi cum eis necessitas advenerit. Et illi quidem evomunt malum quando bene iudicantur de malo. Revertuntur autem ad vomitum malum perpetrantes qui nichilominus agunt malum, et isti repetunt stercora peccatorum suorum quorum peniterent. Revertuntur enim ad stercora sua sicut porci quando emissam repetunt vitam. Nunc videamus quid sit sanctum et quid margarite. Nam distinguitur quod sanctum dare, quod non dare, sed generaliter omne quod sanctum vetuit dare. Ergo sanctum est baptisma, propterea non est dandum nisi iam fidem habentibus. Sanctum est gracia corporis Christi, propterea illis solis danda est qui iam per baptismum facti sunt filii dei et impositionem manus. Benedictus panis sanctus sunt [?], propterea illis porrigenda sunt qui capaces facti sunt benediccionis per fidem. Item ministeria veritatis sunt margarite, quia sicut margarite inclusae clodeis [?] posite sunt in profundum maris, sic et ministeria divina inclusa verbis posita sunt intus ad altitudinem sensuum scripturarum sanctarum. Et sicut non omnis homo potest se mergere ad fundum tollere margaritas nisi artifex qui habet usum rei illius, sic non omnis homo potest descendere in altitudinem sensuum et illic invenire ministeriorum absconditas margaritas nisi spiritualis qui habet excitacionem spiritualium narracionum. Propterea margarite non sunt dande nisi desiderantibus veritatem et cum racione humana venientibus. Si igitur talibus porcis secretorum ministeriorum miserie margaritas, se sceno [?] vite delectacione mente gravari non intelligunt preciositatem

carnu͞ Et estimantes eas similes
esse ceteris fabulis mundialibus
artibz similit' eas ci'nalibz artibz
gerulant ⁊ p'̄modu͞ quersi per
iobedienciā rupunt pbitores ea͞z
fregi' aut̄ ⁊ scandalizati i eis ca
lupniant' expositores ea͞z q̄si deg
natu͞ nono͞z seminatores Et sicn
nibz talibz dixim⁹ dedis sca suscē
pint q̄i canes sn̄ discrecōe gustat
ea ⁊ p nichilo estimantes q accepe
runt tomisi disputacoibz siue q̄si
saltibus irracionabilibz rumpūt
vitas p̄dicatorē / Et puto no sn̄
rōnabili differencia scm̄ quod canibz
dare vetuit solis aut̄ margaritas
nō dare porcis Et d' margaritis aut̄
quid possum⁹ dicē q̄a si porcis mitti
vetitur minus īmundis quanto magis
canibz plus īmundis / De scō aūtē
dando ide͞ estimare nō possum⁹ Qd
eni͞ si plus īmundis dare nō queri
mur aut̄ īmundis oportet / Porr
ro neqz vetitu͞ itelligimus neqz ma
datu͞ forte p frequēr et manu͞ ponim⁹
⁊ bndictionē dam⁹ etiā porcoru͞
more viuētibz xp̄ianis nō compelli me
rent' accipe sz nos ex nobis conti
iusticiā dare ⁊ sic p angue forte
scandalizati plenius desperant scō
iustu͞ nō ē q̄a iniustu͞ est vetitu͞
aut nō / q̄a īfirmitati suāt ignos
cendu͞ Et q'z d' scīs cepimus dicere
nō tacendu͞ quia aliud ē scificatio
aliud ē scificatu͞ Scificacio eni͞ ē
qd' alteru͞ scificat / Scificatu͞ autē
alteru͞ scificare nō pt q̄mus ipm̄ sit
scm̄ verpunt signas panē tuum
quē manducas sic aut aplus Scā
ficat' eni͞ p vbu͞ di ⁊ orōnē Scā
ficasti cu͞ nō fecisti scificacoez / qd
aut sacdos d' manu sua dat nō so
lu͞ scificatu͞ / sz etiā scificatō est
quia nō solu͞ hoc dat' qd videt' sz etiā
illud qd itelligit' / De scificato
aut pane licz ⁊ canibz iactare
⁊ ifidelibz dare q̄a nō scificat ac
cipientē Si aut ille ē q d' manu

sacdotis accipit' q̄le ē qd d' mensa
manducatur / Omnes d' mēsa mandu
carent et nemo d' manu sacdotis acci
piet / Videt ⁊ dnō i via nō solu͞ bndix̄it
panē sz d' manu sua dedit cleophe ⁊
socio ei⁹ Et paul⁹ nauigans nō solu͞
bndixit panē sz d' manu sua porrexit
luce ⁊ ceteris aplis seu discipulis suis
Qd aut d' manu porrigit' / nō canibz
dandu͞ ē nec ifidelibz porrigendum
q̄a nō solu͞ scificatu͞ sz etiā scificatio
ē ⁊ scificat accipientē / Petite et
dabit' vobis Transitu͞ consequentē d' aplo
ad caplm̄ difficile i verme ē sed di
uisa ppoim⁹ scm̄ diuisas estimacoes
/ Sciens dns q̄ quoniqz man
ducauat sup̄ hoibz ipossibilia erat
et q̄ntu͞ ad naturā hūanā sup̄ naturā
nā quis se nō abstinet a cedibz quō
pt se abstinē ab ira / Qui nō abstinet se
a fornicacoē quō abstineat se ab con
piscencia / q nō abstinet a piurio quō
abstineat se a iuramēto / Qui alios fe
rire nō cessat quō pbeat se feriendu͞
Qui nec amicu͞ sincere diligit quō di
ligat inimicu͞ / Qd aut pt ipossibile
ē / Quō elemosinas facē vel orare vel
ieiunare ⁊ nolle hoibz apparē / Qd
aut difficili⁹ q̄ nō iudicare peccatorem
i se a nichil scm̄ vel secretu͞ dicē aut
dare idignis necesse est vt ⁊ iustos
faciat inimicos / Quia g° maiora erat
mādata q̄ virt⁹ hūana ⁊ transmittit
eos ad dm̄ cui⁹ gracie nichil ē ipossibile
dicēs petite ⁊ dabit' vobis vt qd ex vo
bis hoibz consumari nō pt p graciam
di adimpleat' / Omm̄ creaturā sensi
bilē deus armatā ⁊ munitā crea
uit / Alios ē eni͞ muniuit vngulibz
alios velocitatibz penis / alios dentibus
alios cornibz / hoiem aut solu͞ sic dis
posuit vt virtus illi⁹ sit ipē et in
eo q ifirmiorē eu͞ fecit oībz ipo
fortiorē ipē noluit eē mse / Ita
sciens deus q cognoscē ⁊ colere
deu͞ vita eterna ē / Ignorare aut

et comprehendere pro dictio sempiterna. nec
ita infirmum eum creavit ut omnino ni-
chil bonum facere possit, neque eum super omnia et
super quem omnia fecerat, in omnibus inveni-
retur esse deterior. Nec ita potentem
eum creavit ut etiam sine dei auxilio quod ipse
ipso facere possit quod vult ut infirmitatis
sue necessitate coactus semper necessarium
habeat dominum suum. Et vere iustissima
res est ut nemo habeat suum factorem.
Cui enim omnis virtus hominis in deo est etiam
comprehendit omnium bonorum auctorem. Aut itaque
mam ad satisfaciendam orationem que de-
dat eis observande boitutis mandata di-
cens. Nolite iudicare ut non iudicemini
competenter addidit. Petite et dabitur
vobis tamquam si diceret si hanc clementiam
servaveritis ad inimicos quam mandavi vo-
bis quodcumque vultis petite et dabitur vobis.
Et quodcumque desideratis invenietis querite et inve-
nietis. quodcumque clausum vobis videtur pulsa-
te et aperietur vobis. Gratiam nos frequen-
ter precibus petite die ac nocte oran-
tes quod si misericordiam suam protraxerit
deus ad tempus volens temptare deus pati-
entiam fidei tue. Tu a petitionibus tuis
non recedas. sicut enim qui vere esurit statim
dum petit cibum donec impleat necessita-
tem corporis sui nec potest cessare. Neces-
sitas enim urget quod sine cibo vivere
non potest. Ita et qui vere desiderat gratiam dei ces-
sare non potest a petendo sciens quod sal-
vus fieri non potest sine dei gratia. Adhuc
querite interrogantes sacerdotes. ceteros
qui habent scientiam spiritualium scripturarum
sicut precepit lex. Interroga patrem tuum
et dicet tibi seniores tuos et annun-
ciabunt tibi. Querite studio et labore legen-
tes scripturas legis et prophetarum. Nam
deus ita nos disposuit esse ut nec stu-
dentes nec laborantes circa scriptu-
ras acquiramus salutem sine gratia dei quod
nobis imputemus quod sciamus nec tamen gra-
tiam acquiramus nisi studuerimus et labo-
raverimus circa scripturas. Nec donum
dei negligentibus detur. Gratia enim adiu-

torium est infirmitatis humane. Ad-
iutorium autem non dormientibus datur
sed festinantibus et non tepescentibus. Sicut
enim in bello non omnis qui pugnat vin-
cit. Nemo tamen vincere potest nisi pugna-
verit. Sic et non omnes qui studenter
legunt accipiunt scientiam spiritualem
nemo tamen acquirere potest nisi qui studiosus
fuit ad legendum et assiduus ad au-
diendum. Et infideles quidem non timen-
tes deum inveniunt scientiam legendo et stu-
dendo. sed non illam que ex deo est sed hanc que
ex natura carnali que per exercitationem
animus acquiritur quam habuerunt
etiam et gentilium studiosi. Multa enim
inter differentia est inter scientias istas.
Illa enim orationibus non instat nec operibus
bonis sed per solum studium lectionum facta
est sciens quam aliis predicat ipse sibi nec
sentit quod predicat. Et de ira dei loquitur
alios quidem forsitan terret ipse quidem
non timet. Et de misericordia alios qui-
dem forsitan consolatur ipse autem non
gaudet. Alios admonet credere et ip-
se non credit eis que dicit. Sed qui ali-
os docet ab intus conscientia eius ridet
sibi de verbis suis quia scientiam que ex solis
lectionibus est ex ore procedit. Que autem de
spiritu sancto procedit est ex corde profertur.
Et ideo spiritualis scientia non solum dicitur sed
et sentitur non tamen in scripturis legitur
sed in corde suggeritur. Et ideo si alios
terret ipse amplius timet. Si consolatur
ipse melius gaudet et omne quod loquitur
non tamen legit sed experimento probavit.
Nos ergo petamus deum et operemur
bona ut non carnalem sed spiritualem scientiam
mereamur. Et hoc est quod dicit. Pulsa-
te et aperietur vobis. Pulsat enim deum
qui facit bona opera ante deum orationem ie-
iuniis et elemosinis. Sicut enim qui pul-
sat hostium non tamen voce clamat sed et
manu. Sic et qui bona opera facit quasi qui ma-
nu pulsat omnibus bonis. Scriptum est enim
Concupiscens sapientiam serva iustitiam et
deus prebet tibi eam. Sed quod dicis. ho-

ipsum peto ut sciam et faciam et quod
possum facere prius quam accipiam et iam quod
potes fac ut amplius possis et quod scis
operare ut amplius scias. Iusticia e-
nim ipsa se operatur et ipsa se mani-
festat. Quando dum tu iusticiam operaris
in te iusticia te operatur in se. Nam
omne artificium se ipsum operatur. Ut
puta operare vineam colligis fructum
eius et delectatus in eis melius operaris.
Vides quia ipsa se colit fructificando
tibi dum colitur. Sic et ex diverso qui opus
peccati ipsum peccatum cum sit immundus spiritus
operatur in eo delectationem peccandi ut
dum delectatur circa peccatum amplius
peccet. Sic et qui iusticiam operatur
tunc sicut ipsa iusticia spiritus sanctus operatur
in eo delectationem faciende iusticie
ut delectatus circa iusticiam amplius
faciat. Tale est quod dicit Sapiencia
Cogitatum habe in preceptis dei et
in mandatis eius meditare semper et ipse
confirmabit cor tuum et concupiscen-
tiam sapientie dabit tibi. Vides quod ius-
ticia ipsa se operatur te tantummodo in-
choante et laborante. Sed et ipsa se ad-
aperit dum colitur. Sicut enim qui pec-
cat dum peccat magis atque magis te-
nebrescat mens illius et a luce veri-
tatis recedit. Ita ut nulla scientia vel salu-
taris permaneat in eo nisi sola malig-
nitas de qua dicit Salomon. Sapi-
encia impiorum nequicia est scientie
est. Sic et qui iusticiam operatur magis
atque magis clarescat mens ipsius
et ad noticiam sapientie maiorem ascen-
dit et ipsa se iusticia quasi speculum of-
ferens oculis cordis ipsius. De-
inde si opera iusticie non facis idem
si non pulsas nec orare ex fide
potes. Nam virtus orationis est opus
iusticie. Oratio autem quasi odor suavi-
tatis est operis boni. Sicut quedam res aliqua
sine odore potest esse odor autem sine re
aliqua non potest. Sic opus sine
oratione aliquid est. Oratio autem

sine opere bono nichil est. Et si oras non
ex fide oras. Nam sicut lucerna non quidem
ex oleo accenditur sed per oleum nutritur.
Sic fides non quidem ex opere nascitur
sed per opera nutritur. Audi ita. Cum supra ma-
gister gentibus precipue autem doctoribus ut
diligerent inimicos suos et non iudicarent
quasi peccatores offendentes se. Consequens erat sicut
iam diximus ne forte sub obtentu dilectionis
et bonitatis etiam sancta dei et secreta eis com-
municarent ideo instituit ne faciant hoc dicens
Nolite sanctum dare canibus. Nunc autem dat
eis consilium bonum ut si diligant inimicos
suos quasi filii dei benignitatis imitatores et no-
lunt eos etiam sibi deum salvare petant deum
pro illis et dabitur eis. Querant eos qui
perierunt in peccatis et invenient eos gratia dei
demonstrante. Pulsent eos qui in erroribus
sunt conclusi et aperiet eos deus ut habeant sa-
nos ad animas eorum ingressum. Ac si dicat ad
christianos qui peccatorum more vincentes per-
diderunt se sibi ymaginem dei et caden-
tes ab honore positi facti sunt et perierunt. Que-
rite eos admonendo benivole promitten-
do eis misericordiam dei et in spem addu-
cendo eos. Sic enim paulus cum quasi por-
cus et non homo indifferenter omnium
maculavat prius quesivit et per dei gratiam
invenit. Gentiles autem vel hereticos qui cum
similibus persuasionibus mendaciorum circum-
cepti sunt et conclusi intra claustra perfidie
pulsate et habebitis in eis ingressum
sicut et christus dicit in revelatione iohannis
Ecce ego sto ad hostium et pulso et qui ape-
ruerit michi intrabo ad eum et cenabo
cum eo et ille mecum. Ergo non temeritu-
do sancta dei vel peccatores vel gentiles vel he-
reticos debemus velle salvare sub obten-
tu misericordie. Hoc enim temeritatis est non
bonitatis. Sed deum quidem petendo pro eis
ipsos autem vel querendo si perierunt vel pul-
sando si clausi sunt. Et tunc si et nos
digne petimus et illi salvabiles sunt
et ex canibus et porcis immundi refor-
mati efficientur homines sancti et sic iuste
et digne sancta percipiabunt et audient
secreta misteria eius. Omnis enim qui petit

Id est veritatis doctrina prophetas et apos-
tolicas nubes descenderunt venti
id est gratie spirituales vel angeli qui invisibili-
ter operantes homines ad fidem veritatis in-
clinant. Venerunt flumina id est quatuor e-
wangeliste vel ceteri sapientes et impe-
gerunt in domum illam et sic cecidit do-
mus dyaboli spiritualibus instrumentis
et erecta est domus Christi. Et nemirum
quia gentes venientes ad pedes eccle-
sie dicuntur. Ceciderunt enim cum dyabolo
et surgent in Christo. Ecce enim omnis homo
qui dum ambulat in peccatis stat dyabolo,
Christo autem iacet. Cum autem conversus fuerit ad
iusticiam, dyabolo cadit, Christo autem surgit.
Dicit enim propheta de hominibus liberatis a Christo:
Ascendit in altum captivam duxit cap-
tivitatem. Item dominus: Cum fortis arma-
tus custodit atrium suum in pace sunt
omnia eius. Cum autem venerit fortior, diripit
vasa eius scilicet homines ipsos de quibus edi-
ficata fuerat domus dyaboli. Unde sic secundum
prophetiam captivi dicuntur quantum ad dy-
abolum antequam ad libertatem fidei sunt con-
versi. Sic [illegible] dicuntur secundum Christum
[illegible] et cecidisse dicuntur quantum ad sta-
tum suum peiorem quem surrexerunt in fi-
de et factum est ruina eius magna videlicet
ydolis in toto mundo destructis [illegible]
[illegible] in tota terra [illegible] erroribus
solutis. Quia totus mundus dyabolo cecidit, Christo
autem surrexit. Vel sic: domus ista quam
stultus edificaverat super harenam sapi-
ens rex spiritualibus armis suorum scilicet
destruxit. Domum quam sapiens Christus
edificavit super petram id est Christum. Qui
enim audit verba Christi et facit ea ipse
est qui edificat super petram Christum. Christus
enim caritas est. Qui edificat se in caritate
edificat se super petram Christum. Christus
enim mansuetudo est. Qui edificat se in
misericordia edificat se super [illegible] Christum.
Christus enim misericordia est. Et in [illegible]
[illegible] boni edificaverunt se super petram
Christum se edificasse videntur. Qua

omne bonum est Christus. Stultus autem est Christo
quia fidelis Christi ecclesiam edificatam super pe-
tram nulla cum adversitas destruxerit
potest ut dicat cum Paulo: Quis nos se-
parabit a caritate Christi? Tribulatio an an-
gustia etc. Sic stultus dyaboli filius
est omnis Christianus qui se edificat super
harenam. Super harenam autem edifi-
cat se qui audit verba Christi et non faci-
t ea. Verba enim que non convertuntur ad opus ha-
rena sunt sterilis [illegible] enim harena non con-
venit in unum neque adheret in unum
sed semper sunt separata. Sic verba que au-
diuntur et non convertuntur in unam mi-
sterie massam per opus separata sunt et
dispersa et non assimilantur arene que
numquam in semetipsa coniungitur. Ergo su-
per harenam se edificat omnis Christia-
nus qui ex auditu solo verborum cre-
dit in Christum et non per bona opera se con-
firmat in Christo. Item et qui facit opera ma-
la super harenam edificat. Arena est
omnis materia [illegible] divitiis super [illegible] in
bonis mundialibus innititur se super
harenam edificat. Similis est stulto
dyabolo quia [illegible] dyaboli domus id est ydola-
tria a Christo destructa est per opera mi-
steriorum eius et gratiam sic et ille ho-
die vel cras destruendus est per opera
ministeriorum eius scilicet demonum vel homi-
num [illegible]. Et hii tales sunt quos tandem
de ecclesia [illegible] super eo quod
se edificaverunt super petram sed ma-
gis super harenam. Et erit ruina eius
magna. Quomodo magna? Vel enim domus
quibusdam validum fundamentum si per
aliquam tecti vel parietes ceciderunt ru-
ina eius magna non erit quia potest fieri vel
reparari iterum. Si autem fundamentum
eius fuit passum tunc et ruina eius
magna quia advenit deorsum. Sic et
Christianus si fornicatus fuit vel adul-
teratus vel homicidium fecerit cecidit
quidem tamen ruina eius magna non
est quia potest iterum ad penitentiam surgere

sequitur David. Si autem super fundamento fidei aliquid fuerit passus eorum, si praevaricatus fuerit et ad gentiles vel haereticos transierit, tunc est ruina eius magna, quia totius fundamenti ruina est. Et factum est cum consummasset Ihesus verba haec, admirabantur turbae super doctrinam eius. Placatus rationabiliter hominis intellectus laudem generat, victus autem admirationem. Quod enim laudare non possumus, hoc admiramur. Admiratio tamen eorum magis ad Christi gloriam pertinebat quam ad fidem ipsorum. Sic enim mirabantur qui credentes in Christum sed quasi inreprehensibiles audiebant sermones. Si autem credentes essent in Christum non mirarentur, sed potius crederent. Nam omne verbum vel factum illud movet admirationem quod superat facientis vel audientis personam. Verbi gratia si homo aliquid tale dicat vel faciat quod excedat mensuram naturae eius. Quamvis autem magnum sit quod deus dicat vel faciat, tamen minus est quam dei persona. Ideo quicquid a deo factum vel dictum audimus non admiramur, quia omnia minora sunt quam dei potentia. Tamen audiebat ipse sanctam communitatem et admirans proficiebat in verbis ipsius, quia admiratio etsi ipsa non est ex fide, tamen initium est ad fidem. Nam qui admiratur de verbis doctrinae, quamvis adhuc non credit, tamen in ipso limine credulitatis constitit ut credat. Turbae erant quae mirabantur, id est ipse vulgus; non erant illi pharisaei vel ipsi principes populi vel principes sacerdotum qui solent non discendi studio audire sed contendendi, non ut aliquid salutis acquirant, sed aliquid scandali calumniae inveniant. Et ideo simpliciter audiebat ipse simplex. Si autem aliqui eorum fuissent, sine dubio silentium communitate ipsi, sed consueti fuerant contradictionibus suis conturbassent, quia ubi maior scientia, illic malitia fortior. Quod autem semel manifestaverat esse pro difficile, generaliter esse secundus. Erat enim docens eos

sicut potestatem habens. Quia doctor summus est legis, qui neque super legem addere potest aliquid de suo sensu neque subtrahere aliquid secundum suum intellectum, sed hoc tantum praedicat quod habetur in lege. Nec enim potest mens humana contractare quod sapientia dictat. Sic enim ait Salomon: ne addas ad verba dei neque detrahas inde. Qui autem hoc ausus est facere, se putat sapientiorem esse quam deum et incipit falsus esse testis, quia illud dicit quod nec auris audivit nec oculus vidit. Christus autem dominus legis est et subtrahere potest de lege, quia propter necessitatem temporis iussit Moyses propter duritiam cordis iussum fuerat dare libellum repudii. Dominus illud qui potestatem habens subduxit dicens: Quod deus coniunxit homo non separet. Item addidit quia propter infirmitatem hominum minus fuerat institutum Moysi: antiquis dictum est non occides. Ego autem dico non irascaris. Ideo ergo mirabantur, quia non quasi summus legis sub potestate constitutus illud docebat quod fuerat iussum, sed quasi dominus legis et habens potestatem sua auctoritate addebat super quam fuerat dictum, dicens: antiquis dictum est hoc; ego autem dico hoc. viii capitulum

Vide quia super montem discipuli tantum dicuntur ascendisse ad Ihesum. Descendente autem eo de monte secutae sunt turbae multae eum. Certe quia mons est virtutum fastigium tam excelsum et arduum, quod ascendere cum ipso turbae non possunt vel peccatis gravatae vel curis mundialibus oneratae, nec possunt imitari Christum in sublimes audire sermones qui dicuntur in monte, sed soli discipuli qui a passionibus vitiorum liberi sunt, qui curis mundialibus onerati non sunt, sed quasi liberi et expediti ad Christum accedere possunt, facti imitatores eius in omnibus vel sublimiores sermones ipsius possunt audire. Et cum descenderet ad humilia de altitudine praedicationis Christi in infirmitate

homines sequi eum non poterant super mon-
tem; tunc secute sunt eum turbe multe.
Ecce leprosus. Marcus quidem, Lucas quidem et mat-
theus statim in primis posuit demoniacum
curatum. Secundo autem loco mulie-
rem cognatam in infirmitate febrium libe-
ratam, ea videlicet ratione quia maior dei
cura est de salute anime quam de carnis. Pri-
mum quidem quia dignior est anima quam caro.
Anima enim sine carne vivere potest; caro autem
sine anima vivere non potest. Secundo autem quia in omni
peccato prius anima peccat, postea caro.
Nam nisi anima prius consenserit victa, numquam caro
potest peccare. Caro quidem concupiscere potest
malum, peccare autem nisi anima illi consenserit
non potest, quia caro in potestate anime est, non anima in
potestate carnis. Ideo ergo necessarium fuit ut que
prius ceciderat anima resurgeret. Deinde anima
liberata a potestate diaboli carnem suam liberare
potest a peccato. Caro autem salvata ab infirmitate
animam liberare non potest a peccato. Sed magnifica e-
venit quia voluntas omnes spiritus impug-
nat mistice disciplinam. Hic autem ma-
theus statim leprosum posuit mundatum in mis-
terio carnis. Quod ergo preteriit rationem quam
alii evangeliste tetigerunt, non sed habundanter
eam exposuit. Pro eo enim quod illi posuerunt de-
moniacum curatum in misterio anime, iste
pro salute anime posuit Christum docentem
in monte, quod alii non dixerunt. Nam sicut effu-
gato immundo spiritu liberatur anima de potestate
peccati quod fit per suggestionem diaboli, ita
et verbum doctrine solvit operationem dy-
aboli et animam liberat ab errore. Li-
berat a peccato ceterisque malis que dyabo-
lo suggerente nascuntur. Quia non solum
dyabolo paruit cuius corpus vexatur ab eo,
sed omnis qui facit dyaboli voluntatem penis
vexabitur ab eo. Leprosum autem posuit in mis-
terio carnis sanate. Lepra enim passio
est carnis. Sed ne forte dicat ipse apud
se verba quidem magna et terribilia, sed opera
autem nulla; dicere granditer non est mi-
rum, facere opera granditer mirum est.
Ideo exercitavit leprosum ut mundaret doctri-
ne miraculum precedentibus auctoritate

prestet in verbis mirabilis, mirabi-
lior in opere prestet esse. Ecce lepro-
sus quasi iam paratus descendenti occur-
rit ne forte cito descenderet vel leprosum
mundaret. Lepra enim est peccatum maculans
animarum. Ideo ergo dominus de altitudine
celi quasi de excelso monte descendit
ut lepram peccatorum nostrorum mundaret.
Quare putas iste nunc cito non ascen-
dit in montem ut audiret sermones di-
vinos? Quia lepra erat gravatus et
peccatorum vulneribus ponderosus sursum as-
cendere non valebat. Aut non audisti
prophetam dicentem quos levites videat
esse qui ad ecclesiasticum montem ascen-
dunt? Quis inquit ascendet in montem
domini, aut quis stabit in loco sancto eius? In-
nocens manibus et puro corde. Qui er-
go in malis ambulat non potest
in ecclesiam ascendere, qui mons appel-
latur, nec audire spiritualem doctri-
nam. Et si venit corpore quidem venit,
animo autem non ascendit. Qui autem tam
puro corde non venit, nichil illi pro-
dest quod corpore venit. Et si audit spiritu-
alem doctrinam non intelligit, quia sensus
eius carnalium viciorum lepra est cor-
ruptus. Non enim bonarum rerum potest
sentire saporem quamdiu delectatur in
malis. Quamdiu enim delectat eum malum,
non potest eum delectare bonum. Tunc autem
incipit ei placere bonum cum ceperit ei dis-
plicere malum. Veniens adorabat
eum. Oratio perfecta est fides et confessio,
sicut apostolus ait: Corde creditur ad ius-
ticiam, ore autem confessio fit ad salutem.
Et leprosus fidei opus adorans im-
plevit, confessionem autem in verbis.
Domine si vis potes me mundare. Non
illum petebat quasi artificem hominem, sed
adorabat quasi deum. Qui spirituali medi-
co spiritualem offerebat mercedem. Nam
omnes medici pecuniis placantur;
iste autem solus oratione placatur. Vere
enim nichil est dignius quod offeramus
deo quam orationem fidelem. Quid enim

obtulerimus de nostris oro aut de nobis. Domine si vis potes me mundare non de voluntate domini ad omne bonum parata dubitabat dicens. Si vis. Hoc enim dubitasset non sed de iudicio voluntatis eius ipse enim cum sit bonus nocivam non vult prestare etiam si rogetur nec in omnibus expedit corporalis integritas. Quia ergo nesciebat utrum expediret ei curatio illa. Ideo ambigebat de voluntate ipsius quamvis eam sciret ad omne bonum paratam. Nam credere quidem misericordiam dei homini est fidelis. Scire autem iudicia misericordie eius non est hominis neque fidelis cum constet nec ipsum apostolum potuisse cognoscere cum dominum ter rogaret ut discederet ab eo ille stimulus carnis angelus sathane qui datus fuerat ei ut non extolleretur. Propter quod et dictum est ei. Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate perficitur. Ac si dicat credo quod quidquid bonum est vis. Ignoro autem si michi bonum est quod desidero. Hoc autem plane non dubito quod si michi bonum est et tu vis. Hic ergo sermo non dubitantis est ostendit de natura eius sed ignorantis iudicia misericordie eius. Extendens manum suam tetigit eum quia in lege erat ut qui tangeret esset immundus utique ad lepram tetigit lepram non quasi servus legis sed quasi dominus. Nam lex legislatori subdita est non legislator legi. Qui ergo solvit legem litteram quidem legis solvit propositum autem legis non solvit sed magis addidit dignitatem. Si enim lex facere potuisset ut lepra non sordidaret tangentem numquam iussisset hominem ut non tangeret lepram. Ideo ergo iussit non tangere lepram quia non potuit facere ut lepra non sordidaret tangentem. Iste ergo qui tangens lepram sordidatus non est non egit contra legem sed amplius fecit quam lex iubebat. Quia non solum sordidatus non est a lepra sed adhuc ipsam lepram mundavit. Non est credibile ut dicatur sordidatus esse a lepra qui ipsam lepram mundavit. Lex enim ideo non vetuit tangere lepram ut ne leprosi sanarentur. Sed ut ne tangentes lepram leprosi contaminarent. Iste quia tangens contaminatus non est sed adhuc mundavit amplius fecit quam voluit lex. Tetigit ergo lepram et legis litteram solvit. Verum non lepra corporis sed lepra anime fugatur. Nam infirmitas corporis miseranda est non odienda. Infirmitas autem anime miseranda non est sed odienda. Quia infirmitas corporis non est in nostra potestate ut quando non dominatur super nos aut recedat a nobis. Infirmitas enim anime non tenet nos sed tenetur a nobis. Illa ~~infirmitas odi~~ infirmitas odienda est. Hec miseranda. Ergo rescidit legem non misticam legis non illam quam in corde hominis creando conscripsit sed quam dictavit in libro cum populus vitulum adorasset. Non illam de qua dictum est Lex domini irreprehensibilis est convertens animas sed illam de qua dictum est. Lex iram operatur. Ubi autem non est lex nec prevaricatio. Quos enim digna erat servare qui meruerunt pena merito placata rescidit quod irata dictavit. Nam si lex sublata non fuisset numquam spiritualiter leprosos sanaret quia omnis qui sub lege vivit est leprosus. Volo mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Non ergo quasi tacta est lepra recessit sed ex quo iussa est ut recederet. Quia non propter effugationem lepre tetigit eum sed ut solveret legem. Alioquin quantum ad lepram sufficiebat sermo tantummodo sed neque sermo necessarius erat sed sola voluntas ergo voluntas facta est propter leprosum verbum autem propter spectantes. Nam si tacite eum curasset assistantibus certa ex parte qui sciret poterat eius virtute sanatus est. Quod preceptum sanitatis est iussit. Hoc quod dicit volo voluntatis indicium eius est aspiciens ad hoc quod dixit ei vis. Quod autem dixit mundare potestatis est preceptum pertinens ad quod dixerat ille potes. Et ait ihesus. Vide nemini dixeris sed vade et ostende te sacerdoti et offer munus quod precepit moyses in testimonium illis. Non sit intelligendum quia hoc moyses precepit in testimonium illis. Non dixit vade

ostende te sacerdotibus et nemini dixeris. Oz primo nemini dixeris et vade ostende te. Ideo enim semper iubet illum tacere secundum quod diu non ostendat se sacerdotibus ne forte si aliquid alicui nunciaret de verbo. In verbo audirent sacerdotes et occasionem habentes livoris propter odium et invidias Christi expellerent eum de templo qui leprosum non recipientes mundatum. Ideo enim iubet offerre munera ut si postmodum vellent eum expellere diceret eis munera qui a mundato accepistis. Et quomodo me qui leprosum expellitis. Si leprosus adhuc fui munera accipere non debuistis quasi a mundato. Si autem mundus fui suum repellere non debetis qui leprosum. Eadem aliter omnia opera curationum Christi habent in se misteria dispositionum dei absconditarum. Ideo corporalia quidem curationum eius quo in illorum fuerunt tunc et modo sunt nostra spiritualia iam corporalia nostra tantummodo. Igitur hic leprosus qui post tantummodo verba doctrine confestim quasi iam preparatus accessit ad curam in figura fuit ipsi mundari de cursu quidem consistentis qui populus erat audientis verbum quod dominus fundat sursum et credentis et adorantis et amplectentis. Omnis enim qui verbum dei adorat estimans tamquam esse divinum et complectitur illud corporis affectum sine dubio et verbum dei attingit animam eius. Fieri enim possibile est ut anima quando amplectitur verbum non attingatur a verbo. Cum autem tetigit eum verbum a lepra infidelitatis eam emundat secundum quod scriptum est. Et vos mundi estis propter verbum quod locutus sum vobis. Et Petrus in actibus apostolorum mundans inquit corda eorum per fidem. Propter quod apostolus qui in lege hausterat degenerat et gratiam mundum erat expertus de potencia eius quidem firmiter credidit secundum tradicionem patrum suorum. Nunc autem dubitantis dicens Si vis potes me mundare. Ita leprosus potentiam quidem dei sufficienter credebat misericordiam autem eius non satis aperte. Propter quod et dominus cognoscendi potentiam Christi secundum legem

quam dedat adimplevit ut et misericordiam. Hic cognosceret dicens Volo mundare. Et precepit ei ut offerret munera secundum quod preceperat Moyses. Que illa? Par turturum aut duos pullos columbarum. Duo iusticia in hiis est in duobus in abstinencia rerum malarum et in opere rerum bonarum. Par turturum iubet quod ipsum ab infidelitate mundatum castitatem offerre deo in abstinencia rerum malarum quoniam castitas spiritualis animi est abstinencia malorum ut non coeat cum spiritu alieno nec inspiratione eius accipiat semen nec generet opera filia spirituum malorum. Per columbam autem omne significat bonum nascens ex caritate quoniam caritas omne opus generat bonum. Quia qui proximum diligit sicut se nullum bonum proximo suo subtrahit sicut nec sibi. Cum ergo has duas iusticias impleverit quod et ab omni malo se abstinens quod est castitatis et omne bonum faciens quod est caritatis manifestus efficitur ille talis ab infidelitatis lepra mundatus esse. Sic enim ipse mundatus et talia sacrificia offerens deo factus est in testimonium contra incredulos sacerdotes qui gloriantes in lege legis expulerunt auctorem purificantem ipsum a peccato quem lex purificare non potuit. Et tu si complexus fueris verbum dei cordis affectu et tua nichilominus animam attingit verbum quoniam diligentes se diligit sicut dicitur in proverbiis Salomonis Et ab omni infidelitatis lepra mundat. Cum autem mundaverit precepit tibi ut sacerdotibus ostendas te mundatum castigans te ipsum ab omni coinquinatione omnis mali et expandens caritatem tuam ad omnes per opera bona ut per hec sacrificia a sacerdotibus cognoscaris quia mundatus es cum viderint te non facientem aliter quam pati non vis sed adhuc facientem hominibus quod tibi vis fieri. Si autem harum iusticiarum sacrificium non obtuleris deo manifestus es omnibus quod non es

mundaretur sed adhuc in priori infideli
tate manens leprosus. Postea au
tem cum venisset in capharnaum
postquam dominus populum docuit super
montem leprosum autem sanavit sub
monte postea hic venit capharnaum
in misterio post iudeorum mundationem
venit ad gentes Et ecce centurio qui
dam accessit ad eum rogans Centu
rio primus fructus ex gentibus ad
cuius fidei comparationem omnium iudeorum
infidelitas est inventa. hic neque au
divit christum docentem neque leprosum
cum mundaretur aspexit sed audiens
tantummodo sanitatem leprosi plus credi
dit quam alii viderunt Ille enim seipsum ob
tulit dicens: si vis potes me mun
dare fidei quidem sunt hec verba non tamen magis
ne quoniam talia dici poterant etiam homini
bus sanctis qualis fuit helyseus qui leprosum
mundavit non manibus sed precepto. Is
te autem centurio non solum patris eius
virtutem confessus sed potestatem dominationis
eius naturam cognovit. non enim quasi cor
poralem secum rogavit sed quasi deum verbi
virtute presentem dicens: dic verbo et sa
nabitur puer meus quasi potens in abse
ntibus sicut in mutantibus in parte Erat
enim iste centurio in initio gentium
futurarum que neque legem neque prophetas
legerant de christo neque ipsum christum
mirabilia facientem viderunt sed
iustitias legis quas in libris non le
gerant in corde senserunt Et christum
quem oculis non videbant mente vide
runt ostendentes in se quam scripture
ad preiudicium peccatorum facte sunt. non ad
necessitatem sanctorum quia tamen rectis et fide
libus scripture necessarie non sunt dicen
te apostolo: lex non est posita iustis sed
iniustis// Magister enim omnis iustitie ipsa
natura est hominum et scientia infallibilis
de deo creatura est omnium rerum quae non
est in mundo per quod non manifestissime
deus ostenditur. Ipsa elementa omnium
rerum in hoc quidem ipso admonent ho
mines de providentia dei In illo autem
die iudicio suo condempnabitur// Ord.

est autem quod lucas per sacerdotes posuit christum
a centurione rogatum. Matheus autem ab
ipso centurione dicta quidem sunt ex exposi
tionum. Unus autem expositionis est sensus. Ille
enim per sacerdotes exponens misterium de
monstravit quoniam omnes petitiones nostras per sacer
dotes debent transmitti ad deum. Iste autem
rem ipsam exposuit quoniam et quod per sacerdotes
rogat christum vere ipse rogare videtur. Ex
eo quod et illic sacerdotibus intercedentibus acce
ssit et hic ipsi roganti promisit manifestum
est quoniam et illic non propter personam sacerdotum ac
quievit sed propter fidem ipsius centurionis
Ut sciamus quoniam in omni causa non intercedentium
merita sed humiliter petentium aspicit fi
dem// Puer meus in domo iacet paraly
ticus et male torquetur. Cognosce primum mirum
humilitatem et fidem et sapientiam et bonita
tem. humilitatem quia nec in domo christum
suscipere se dignum estimavit. fidem autem
quia credidit eum posse quod petiit Sapien
tiam quia aurum divinum hunc absconditum in
agro terreno non acumine oculorum sed
mentis puritate nullo demonstrante
perspexit. bonitatem autem quia pro salute servi
sic sollicite festinabat non quasi dampnum
pecunie sed salutem passurus in morte eius
Puto quod iste centurio inter servum et
dominum nullam differentiam estimavit.
Sciens quia si dignitas in hoc seculo divisa
est nobis illos est tamen natura illis equalis. Ipso
magis honorabat dei ymaginem in homine
quam operis captivitatis contempnebat in servo
quoniam non deus servum sua iustitia creando dis
posuit sed propter peccata hominum permittendo
suscepit. Si tu enim duos pretium dedis
ti pro servo. deus christum suum planctavit in
eo. Quanto ergo maior est sanguis dei quam precium
hominis tanto magis est ut quod amet. quam quod
contempnatur in servo. Vide ergo ne forte si tu
propter precium tuum abusus ille fueris sibi ti
mor dei. de propter sanguinem suum rationem a te
exigit sine misericordia// Audiat etiam
et intelligat servus. Sicut enim habet dominus
quod imitetur in centurione propter humanitatem
sic habet et servus quod imitetur in puero
propter sinceritatem. Putas autem

qualis erat ille puer ut sic amaretur
a domino secundum dilectionem domini. Estimate si
dem seruum nec enim possibile est ut seruus pro
meritum bonorum tantam sibi dilectionem domini
comparasset. Dominum enim seruus debet amorem
propter communem naturam. Seruum autem debet dominus
suus timorem propter ordinationem diuinam
Et in seruo Christus amatur a domino et in domino
Christus timetur a seruo. Et male torque
tur et si non satis male torquebatur tamen
estimabat dominus male illum torqueri qui sic
diligebat illum. Nam unusquisque quem dili
git et si modice fuerit tediatus grauius
eum putat habere quam habet. Vide ergo sa
pientiam centurionis et fidem. Fidem quia
cum non dixit ueni et salua eum sed quia
et illic constitutus in omni loco fuerat presens
Nam diuinitus Christus uidebatur esse in mundo
propter dispensationem carnis. ta
men mundus erat in Christo secundum substantiam dei
tatis. Sapientiam autem quia non dixit. Ut
hic constitutus sana eum. Sciebat enim quia
potens est ad faciendum. Sapiens ad in
telligendum. Misericors ad exaudien
dum. Sed infirmitatem tantummodo exposuit
Remedium autem sanitatis in potestate mi
sericordie eius dimisit. Nam et medicis cor
poralibus necessarium est tantummodo passionem
exponere. quid autem a quo fiat ipse cog
noscat. Respondit ei Ihesus Ego ueniam
et sanabo eum propter multas causas eum
non petenti ut ueniret promittit se uenire
Primum quidem ut excitaret fidem eius
Secundum respondere uoluit quod respondit
nisi enim ipse dixisset ueniam et sanabo
eum numquam ille responderet. Non sum dignus
ut intres sub tectum meum. sed dic uer
bo et sanabitur puer meus. Hoc enim consilio
et chananea clamauerat. Filia mea a
demone male torquetur. Respondit quia non
erat factus. non est bonum tollere panem
filiorum et dare canibus ad manducan
dum ut illa prouocata respondeat etiam domine
Nam et catelli edunt de micis filiorum
etc et sic inuenit quod uolebat et quod
uolebat audiuit. Secundum decimam

petitio centurionis erat propter quod sed
hic exposuit ut nos doceat non magis
nos tollere et contempnere modicos. Sed
pauperes et diuites similiter honorare
Si enim diuites honoras propter personam
illius honoras. Si uero pauperes hono
ras propter personam Christi honoras. Contra
et in quodam loco reguli postulan
te pro filio suo non dixit Ego ueniam
et curabo eum sed quid. Vade filius tuus
uiuit. Illic enim rogatus ire noluit
ne forte personam reguli uideatur
accipere. Hic autem non rogatus ire promi
sit ne uideatur seruilem humilitatem contemp
nere. Illum ergo contempsit quem dignitas
subleuabat regalis. Istum autem ho
norauit quem condicio humiliabat ser
uilis. Respondit autem centurio. Do
mine non sum dignus ut intres sub
tectum meum. honorem tibi debeo pro
beneficio misericordie non iniuriam suf
ficit enim quod puerum meum sanabis
ut quid etiam patiaris iniuriam domus
indigne. Quia autem in hunc mundum ue
nisti iniuriam passus es. [illegible]
[illegible] iniuria tua quam pateris [illegible]
[illegible] propter omnium hominum communem salutem. Ut
quid et alteram patiaris iniuriam intro
eundo in domum propter unius salutem
Dic uerbo et sanabitur puer meus.
Sciebat quod astant illi inuisibiliter
angeli ministrantes qui omne uerbum eius
faciunt opus. Quod et si angeli cessarent
tamen ipse infirmitates et spiritus passio
num preceptis eius inuisibilibus expelluntur.
quoniam omnis sermo eius diuina uirtus est
Nam et ego homo sum sub potestate [illegible]
non misterium patris et filii in se ipso
spiritu suggerente exprimit. Sed quod
non sufficiebat ad confessionem potestatis
Christi hoc solum dicere et ego homo sum
habens sub me milites et dico huic
uade et uadit et alteri ueni et ue
nit. Quam Christus [illegible] habet angelos
quibus eundi et redeundi ponit pre
ceptum. Quod ergo necesse fuit addere

Et ego sum homo sub potestate nisi quod perfectis-
sime Christi dignitatem ostenderet in se
ipso dicens ego sum sub potestate alterius tamen
potestatem habeo iubendi eis qui sub me
sunt. Quasi diceret et tu quamvis sis sub potestate
patris tamen habes potestatem ange-
lis tuis iubendi nec impedire iube-
rioribus propter quod ipse habes superiorem
Sicut autem subest a patre quamvis minor tamen
angelis iubes qui minores. Sed forte
dicat hereticus volens ostendere patrem
et filium unum et equalem. non est ita in-
telligendum hic locus sed sic. Si ego sub
potestate constitutus possum iubere eis qui
sunt sub mea potestate quanto magis tu qui
in nullius es potestate potes iubere
eis quos habes in potestate. Sed hanc
interpretationem pensam non recipit tex-
tus. non enim dixit. Si ego homo in po-
testate sed ita. Nam et ego homo sub pota-
te non comparacione inter se et Christum dif-
ferenciam fecit sed racione similitudi-
nis introduxit. Vide quomodo quando gen-
tiles et rustici multe misterium
veritatis cognoverunt et homines periti qui
scripturas portant in ore et dene-
gant veritatem non quia obscura sunt
a profunda misteria veritatis non omnes
ea cognoscunt sed quia pensa sunt corda
eorum et non requiescat in eis spiritus ve-
ritatis. propterea veritas fugit ab eis. Qui
autem recti est corde ita ut in eo requi-
escat spiritus veritatis non potest longe esse
a veritate secundum quod est enim in malivolam
animam non introibit sapiencia etc.
Sed dicit aliquis. Vos quomodo omnes misti est
tis et recti quomodo putatis vos esse in veritate
Non omnes quos peremus est sed multi sunt quomodo
sunt in veritate fidei tamen in erroribus
nullus rectus est. Aliud est enim cultos
esse malos. Aliud est neminem esse
bonum. Ubi enim quidam sunt mali quidam
boni differencia bonorum est. Ubi autem
omnes mali res perversa est. Et in me-
dio tritici voluntarie nascuntur spi-
ne. Inter spinas autem voluntarium
triticum non generatur. Audiens

autem Ihesus miratus est et sequentibus se
dixit. In nullo tantam fidem inveni in
Israel. Credidit andreas sed postquam audivit Io-
hannem et dicentem Ecce agnus dei ecce qui
tollit peccata mundi. Credidit autem et
petrus sed evangelizante sibi de illo
Andrea et dicente Invenimus messiam.
Credidit autem Phillippus sed legendo scrip-
turas sicut ipse ad nathanael dicit.
quem scripsit moyses in lege et prophete in-
venimus ipsum a nasareth. Ipse quoque na-
thanael nisi audisset a Christo cum essem
sub arbore fici vidi te numquam respon-
disset. Rabbi tu es filius dei. Tu es rex
israhel. Post signum divinitatis accepit
et sic confessionem fidei obtulit. Ad sic non
fuimus ausi fideliorem illum putare
quam apostolos ita testimonium Christi intelligen-
dum. Etenim unumquodque bonum hominis
secundum qualitatem persone illius laudatur. Ut
puta si rusticus aliquid de deo sapienter
loquitur. philosophus inter apostolos sapi-
encius sapienter in modico sermone sa-
piencie rusticus plus laudatur quam in magno
non philosophus. Cum rusticum dicere aliquid
sapienter magnum est. philosophum autem dicere
sapienter non est mirum. Et si puer aliquid
astute loquitur dicimus ecce sapiens puer
est. Si autem perfectus sapienter loquitur non
laudatur quia vir sapiens. non quia puer
plus sapit quam perfectus. sed quam tunc ad com-
paracionem etatis sue sapiencior videtur
esse quam ille perfectus. Sic et in centurio-
ne dictum est In nullo tantam fidem in-
veni in Israel non quia nec apostoli tantam fidem habuerunt

Quam flagranti ex sollicito amore
querendum est ut quisque in verbo exponere
possit loquitur sanguis fidelissimi hor-
tor fratres loquitur corpore absens
efficiar in Christo vobiscum presens in fide
Incipiam quomodo exponere de bono. Ipse quomodo
quod dicat evangelista Et factum
est cum consummasset Ihesus sermones istos

quos istos superius est prolocutus. Cum ergo
dictam in huiusmodi mortiferam carnalium pas
sionum supportus apostolorum zeli scintilla
accendit et modica quasi iam extincta conflabat
sed dominus quasi de longe sensit malorum
vaporem. Circa pro similitudine doctrinam quasi iam
aliquam repulsionem actionem et congressionem atten
deret restringit dominus. Amen dico vo
bis: nisi conversi fueritis et efficiamini sicut
parvuli non intrabitis regnum celorum etc.
Et illos tunc sollicitos reddidit et
totum mundum de periculo huiusmodi eiusdem
incendii liberavit. Et illi quidem licet inter
torum sunt nos autem forent sunt inimi
ti et momentanee ibidem eorum occasio
carnium in mundum similitatis et generum
introduxit. Hoc ergo sermones cum consum
masset Ihesus transtulit se de iudea in ga
lileam quia iustus dominus omnium qui sic diligit
alios suos ut alios non contempnat.
Nam sicut omnes illi debent gratiam sicut quia dominus
sic ille debet omnibus misericordiam quia similis.
Nam si semper ungueretur cum legis iam non
est possessor omnium hominum sed aliquorum. Re
liquit galileam et venit in fines iudee.
Galileam primam suam de qua surrexit natus quasi
sol altius ascendens reliquit orientem
et venit in iudeam quia ad occasum ubi surrexit
obiturus in passiones parte occumbens sic
iterum nobis aliud diem nominorum resurrec
tionis ostenderet ut dicitur cum apostolo. Vetera
transierunt ecce facta sunt omnia nova. Et se
cute sunt eum turbe multe quia congregationes sa
lutarum doctrine eius quia oves pastorem in
manu ipsius genitore et nutrice conduce
bat cum quasi parvuli filii patrem peregre
longe proficiscentem et quasi per perfectionem
bona pignora caritatis illos reliquit ex
ulibus remedia sanitatum. Et sana
vit eos ibi. Apparet quod parati erant ipsi
sequi eum et in fines iudee. Sine quod
estimet iudeorum sicut erant detractores
quod ad quem dationem opinionis et ad tes
timonia virtutum suarum iactancie cum in
hereret secum infirmitudinem infirmitatum
ideo sanavit eos et dimisit eos maxi
me cum sufficienter et ipsi ad gloriam

et hominibus ad salutem testimonia in suo
loco nascentia. Et accesserunt ad eum
pharisei temptantes eum et dicentes
ei: Si licet homini quacumque ex causa uxo
rem suam dimittere. Vero casto consortibus
uxor bona videtur quod perfecta caritas dura
non sentit. Qui diligit uxorem de sol
vendo matrimonii legem necessariam
non habet. Videat autem de solvendo matri
monio lex requirit illic iam odium
demonstrat. Ibi odium invenitur illic
fornicatorem esse cognoscatur. Quemadmodum
si videas hominem currentes medicorum
colentem ex ipsa re statim intelligis quia
infirmus est. Sic et cum videas virum de
muliere de dimittendis uxoribus
a viris legem interrogantem cognosce
quod vir ille lascivus est et mulier ip
sa meretrix est. Sic et iudei erant homines
fornicarii et contaminati qui habentes
uxores habere non videbantur. Quia illis
non erat quasi iocunda possessio castitatis
sed quasi desertum est vas libidinis illic
relegate. Nam matrimonii mox casti
tas delectat. ~~hibil~~ Libido autem quasi vi
culo coniugii colligata torquetur. Et
non sit novum quod diximus quod castitas in
matrimonio delectatur. Nam secundum quosdam
castitatis est secunda virginitas. Secundo
autem fidele coniugium. Ergo species secunda
virginitatis est matrimonii casta dilectio.
Dixerunt ergo ad ihesum temptantes ut
videret si voluntatis eorum amicus es
set an castitatis patronus. Ut si quidem
diceret licet dimittere laudaret eum
si autem non contradiceret ei et hoc esset
temptare. Quod autem vero interrogat quid
audierit cognoscat. Si licet homini
uxorem suam dimittere quacumque ex causa.
O infrenata lascivia faciebat quia nul
lam tam idoneam habebat causam di
mittendas uxores praeter solam incontinenti
dinem alias atque alias sibi iunge
bant. Ideo non timuerunt interrogare
quo ipsi ne se ipsos infra angustias
certarum causarum constringerent.

Quia interrogaverunt si ex omnibus causis
liceret, sapientes quia modum nescit libi-
do sed quanto coercetur tanto magis
accenditur, non leniter nec infra
terminos unius coniugii capitur libido. Il-
le prudens dixit eis: Non legistis quia
qui fecit ab initio masculum et feminam
fecit eos. Id est legistis quidem sed nolu-
istis facere quod legistis. Conscientiam illorum
ad testimonium provocat ut ostenderet eis
quia ideo interrogant non ut firmiter
discant quod dubitant sed ut excusabiliter
peccent. Masculum et feminam, non
masculum et multas feminas, ut unus
masculus licet plures feminas possideret,
neque masculos et feminam ut una fe-
mina licet multos viros accipere, sed
masculum et feminam ut una femina nul-
lum masculum putet suum esse in solo pre-
ter unum, et unus masculus neminem
putet feminam esse in solo preter unam. Non
enim duas aut tres costas detulit
de latere viri et duas aut tres fecit mu-
lieres. Cum ergo secunda aut tertia uxor ste-
terit ante faciem tuam, secundum (?) erit una ante
adam quando ille dicebat: Hoc nunc os de
ossibus meis. Secunda si de costa est illa mu-
lier non est tua. Si ergo non dixeris me-
cum (?). Si ergo deus ad hoc masculum et fe-
minam ex uno creavit ut sit unum quere-
re (?) de ceteris vir et mulier de uno duo nas-
cantur, sed volat (?) illa quidam quia deus mas-
culum et feminam quidem creavit propter ne-
cessitatem filiorum generandorum, tamen semper
castitatis fuit amator et continentie auc-
tor. Sed illum typum non servavit in homi-
nibus ut sic vellet homo nubere primus (?) prima
dispositionem creationis humane intelli-
gat quod est vir et uxor. Si autem voluit
nubere non habeat necessitatem nubendi prop-
ter coniunctionem nativitatis, ne forte vi-
deatur per suam continentiam alterum perdere
quem nolebat esse in continentia. Quo-
niam (?) post coniunctum matrimonium non al-
ter altero nolente separari propter quod
relinquet homo patrem suum et matrem
suam propter quod quia ex duo (?) est uxor et ex
carne una servando (?). Ergo non maior

caritas debet esse inter fratres et sorores,
quia isti quidem ex eisdem parentibus exeunt,
illi autem ex diversis. Sed hoc magnum est nimis
quia fortior est dei castitas quam virtus nature.
Non enim precepta dei nature subiecta sunt
sed natura preceptis obtemperat. Deinde fratres
licet ex uno nascuntur ut diversas vi-
as petant; vir autem et uxor licet ex di-
versis nascuntur tamen ideo nascuntur
ut in unum conveniant. Ergo homines sunt
ex uno tamen non ita sunt quasi ex uno quia
ad hoc creati sunt ut non sint unum. Illi
autem homines non sunt ex uno tamen ita
sunt quasi ex uno quia ad hoc creati sunt ut sint
unum. Videns ergo quia non scripturis legitur
ordo nature secundum ordinationem dei ex re-
ipso considera. Quod enim est in herbis aut in arbori-
bus humor hoc est in hominibus amor. Et herbe
ex humore nascuntur et crescunt, et homines
per amorem nutriuntur et augentur. Humor
quidem de radicibus ascendit in herbam,
de herba autem non revertitur ad radices,
sed sursum transmittitur mittitur in semen.
Sic et caritas de parentibus ascendit in filios,
de filiis autem non revertitur ad parentes.
Ideo parentes quidem diligunt sed non diligun-
tur a filiis, quia sicut herba non deorsum ad se-
men transmittit humorem, sic et homo
non ad parentes sed ad procreandos filios
transmittit affectum. Et erunt duo in car-
ne una. Sicut quod spiritualiter se diligunt mul-
torum anime qui una anima esse dicuntur, dicente
scriptura: Omnium credentium erat cor unum
et anima una. Sic et vir et uxor qui car-
naliter se diligunt una caro dicuntur.
Dicunt illi: Quid ergo moyses mandavit
dare libellum repudii. Displicet proso-
ribus (?) doctrina iustitie cuius est forma-
tibus interpretatio castitatis. Si contra
rationem quidem videre non possunt veri-
ti tamen credere non acquiescunt. Quid ergo
Conferunt se ad presentiam patroci-
nium scissimum (?) videlicet moysi cuius personam
verebantur omnes quia timebant ut doc-
trinam christi quam ratione vincere non pote-
rant per auctoritatem validiorum persone
destruerent, ut dum moyses tirre-

prehensibilis irreprehendi timeatur vel tutis interpretacio taceat. Sed solet homines solent facere mala tamen a hiis confingunt ad potentes viros ut si per iusticiam divinam non puniri timeat pro persona tamquam si ita invidioso respondeant. Quod quod moyses precepit in lege quam fuit qui visibilis. signa invisibilis dei qui incorruptibilem gloriam incorruptibilibus oculis vidit et testimonium dicatur in volutum posuit ad populum. Tu autem homo vilissimus falsum legis narras quod destruis quod ille constituit. Si filius dei es sed dicis quare confundis ministerium. Si homo es filio mi quo reprehendis tuum auctorem. Si malum est quare precepit si bonum est quare destruis. Tunc ihesus ait Moyses inquit propter duriciam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras. Frequenter vobis moyses propter duriciam vestram in iusticiam qui iusticiam precepit vestri in templo hostias deo offerre et quod dicat propheta Non accipiam de domo tua vitulos neque de gregibus tuis hircos. et quod patres egressi erant de egipto corpore non tamen animo nato tamen egiptum secum in moribus ambulabant. Videns quod moyses propter dilectionem carnalem circa studia sacrificiorum eos esse inclinatos. Si mandasset eis recedere a sacrificiis non fuerat audiendus quod animosa passio medicamento momentaneo non curatur. Iussit eos sacrificare quidem sed iam non demonibus sicut sed in egipto sed deo vivo. Si medium mali permisit ne totum perderet bonum. Hac racione permisit libellum repudii vobis quod melius iudicavit permittere lege minima solum quod odio compellente homicidium fieri. Permisit vobis mala facere ne facerent peiora. Ergo hoc vobis permittendo non vobis iusticiam dei demonstravit sed a peccato abstulit culpam peccandi et quod secundum legem a gentibus vobis permissum non videatur esse peccatum reputata. Si quis habeat servum qui furatur et inebriat se consideraverit dominus quod si [illegible] sibi insinuans mandavit observancie nichil proficeret. Mandat illi ut bibat quantum [illegible] ne bibat ut huius quidem quod bibit sit servum

nomini bonum ut paulatim discat obediere preceptis ut permissum est dampnum precium malum quidem tamen licitum creationis Et apostoli precepit sedans cum de nupcias propter ignem luxuriam hominis. sed a sedans quidem accipe secundum preceptum apostoli o secundum dictat faciem rationem fornicacio vocatur sed dum permittere deo publice et licenter committitur. fit honesta fornicatio propterea vero dicatur quod moyses hoc permisit non precepit. Aliud est precipere aliud permittere. quod enim precipimus sibi placere quod autem permittimus nolentes sufferimus quod mala hominum voluntate ad plenum prohibere non possumus. Amen dico vobis quicumque dimiserit uxorem suam excepta causa fornicationis mechatur. Omnes res quod quas causas nascuntur per ipsas absolvuntur. Matrimonium est enim non facit coitus sed voluntas Et ideo non illud solvit separacio corporis sed separacio voluntatis. Ideo qui dimittit coniugem suam et aliam non accipit adhuc maritus est sed et si corpore iam separatus tamen adhuc voluntate coniunctus est. Cum autem aliam accepit tunc plene dimittit mechatur qui alteram ducit. Si autem crudelis est et iniquus qui castam dimittit sic fatuus est et iniustus qui retinet meretricem sed a patronus turpitudinis eius est qui crimen celat meretricis. Imitatores ergo debemus esse dei ut sed ille agit cum ecclesia sic nos cum coniuge agamus. Ille enim numquam derelinquit populum suum nisi ad gentilitatem sed ad heresim voluntarie transeuntem alias autem peccantem castigat quidem tamen misericordia non cessat dicente propheta. Si derelinquerint filii eius legem meam visitabo in virga iniquitates eorum. misericordiam autem meam non dispergam ab eis. sed et vir mulierem que dimittat alias male moriguratam castiget et teneat Quo igitur tribus modis primo docendo secundum dicens si autem timore dei inspirando ut vel hominis erubescat. Si nec pudorem sentiat frequenter consputa feriat illi quod precepit salomon. Cor durum baculo percute. Ergo primum admone

per multum perficiat doctrina iusticie. De
inde confundet propterea frequenter et sordidior fre
num est viciorum. Tercio iustum est ut cas
tigetur quia ancilla que erubescit non esset
ut libera. Aliter de galilea ubi erat in mis
terio gencium secundum dominum in finibus
iudee ibique curavit sunt. Isti in finibus
transierunt iudee nec enim potuisset
curari nisi relictis finibus suis in fi
nes transissent iudeos. Sicut scriptum est
in ysaia Et venient omnes gentes et
dicent venite ascendamus in montem domini
et in domum dei iacob et annunciabit no
bis viam suam et ambulabimus in ea
et curate sunt gentes in finibus eorum iu
deorum ad confusionem ipsorum quia gentes
quasi et aliena sanate sunt xpm. Iudei
autem in finibus suis constitutum tepora
nerunt et repleverunt. Et in fornicacionibus
suis corporalibus fornicacionem
suam confessi spiritualem dicentes. Si
licet viro dimittere uxorem suam quacumque
ex causa. Quoniam pro aio oe tastus quia tem
pore est lascivus. Hoc est non potest deo esse
fidelis quia corpori sue uxori perfidus est.
Sed nec ex diviso consciencia peccat quia
de fide non peccat sed aliter alius fornica
cionis est excusatus. Sed si iuveni non pre
valeat lascivus tu iam in costius
est ut prevaricetur si corrupcio persua
sionis accessit. Et illi quibus sanctam carnem
interrogabant quod pati merebantur dicentes
Si licet dimittere uxorem quacumque ex
causa. Xpus autem respondit eis quod facere
non eos docebat dicens. Quicumque dimi
serit uxorem suam nisi ob causam fornicaci
onis et aliam duxerit mechatur. Sicut enim
uxorem quecumque nec convenit voluntate viri
agente dignum est repellere. Non autem est
iniustum contra ad iniuriam viri nisi ob
causam fornicacionis dei. Sed et eciam quecumque
non convenit voluntate ergo alia digna
est non autem alicui propter longanimitatem
xpi nisi sola cum transgressionis. Sed enim
si xpus prius dimisisset ecclesiam iudeorum
non eis subministrans per scripturas
ministerium sue divinitatis ipse sciebat

eam adulteram cum dixit exigencias que natura
racionabilis et substancia deo creata fuit et
sed deo non potest esse. Sic xpus semper eis sacram
sue divinitatis subministrare. Quia synagoga
transibat ad ydola insensibilia in qua
est adultera propter quod repulit xpm. Non re
pulit eam xpus non quacumque ex causa sed
propter causam fornicacionis ipsius quia non solum
relicto xpo dyabolo se iunxit sed eciam inter
fecit per quo mori debuerat. Ab inicio enim
deus genuit xpm. Unde tamen hominem
racionabilem naturam angelorum et animarum con
iungere et potentem suscipe verbum ipsius
sed clamat quod deus coniunxit homo non separet
Et multis quidem modis homo separat quod deus
coniunxit sed et si illi nullus alius homo fecit
ipse autem homo peccans a deo recedat repelles
semetipsum a se videtur separasse quod deus con
iunxit. Dicunt ei discipuli si ita est causa
viri cum uxore non expedit nubere. Audien
tes cogitabant apud se. Mulier bona
difficile invenitur prestante salomone.
Quia virum de mille unum inveni mulierem autem
in hiis omnibus non inveni. Quid autem est aliud
mulier nisi amicicie inimica. Ineffuga
bilis pena necessarium malum naturalis tempta
cio desiderabilis calamitas domesti
cum periculum delectabile detrimentum
malicia bono colore depicta. Ergo si
dimittere illam peccatum est autem detormentum
est nutrire est ut a dimittentes adulterium
alterius alterius fornicatus tenentes cotidi
anas pugnas et amaritudines habeant
beatus. Sed viderunt si ita est viri causa
cum uxore non expedit nubere. Tunc dixit
non dixit quia expedit sed magis consentit
quia non expedit sed in fornicacione carnis
decipientes dixit. Non omnes capiunt
verbum istud sed quibus datum est. Non dixit
Non omnes possunt sed non omnes capiunt
quia omnes quidem capere possunt sed non omnes
cum capere volunt palma est proposita
Qui concupiscit gloriam non cogitat de
labore. Nemo vinceret si omnes

piculū pugno timeret ex eo ꝙ quid
non p̄ut et apposito ꝯtinētie cadunt nō
debent circa virtutē castitatis p̄ pugno
res. Si enī ī pugna quidā cadētes nō
exanimat ceteros sꝫ dicunt illis sic dam
fuisse rem nō applicat pugne sꝫ hoī
quātomagis nos cadencium negligēcie
imputem? vel ēm? nō difficultati vir
ginitatis. Quod aut̄ dicit qbꝫ datū ē nō
hoc signat quod quibusdā dat et quibusdā nō
dat. Sꝫ illud ostēdit ꝙ nisi auxiliū
gr̄ae accipiam? nichil ex nob valeam?
Quam aut̄ volentibꝫ gr̄ā nō denegat
ī ewāgelio ... dñs dicit/ petite et
dabit vob. querite et ībenietis. pulsa
te ꝛ aperietur vobis. Omis enī q petit
accipit et q q̄rit ībenit ꝛ pulsanti a
perietur. Debꝫ aut̄ voluntas precedē et
sic sequitur gr̄a. q2 ā nec gr̄a sine volu
tate aliquid operatur nec voluntas sine
gr̄a pt. Nam et t̄ra nō germinat ni
si pluuiā suscepit aut nec pluuia
fructificat sine terra. Sunt
q sic nati s̄t ī vētro mr̄is sue et sunt
eunuchi q ab hoībꝫ s̄t/ et s̄t eunuchi
q seipos eunuchos fecerunt ꝓpter reg
nū celoꝝ. Et tamq̄ si dicat aliquis q̄
dic̄s dn̄e. Si ex quacūqꝫ causa ꝯtigit
hoīm vxorē nō habē ꝯtinētie mer
cedē nō habebit nō semp. Si enī per
tatū sine volūtate opus nō fecit/ sed ius
ticia ... ope nō ꝯsumatur nisi et vo
lūtas affuit. Multi enī corpe quidē
castitati student/ Adulteriū aut̄ volū
tate ꝯmittunt. Nisi cūā voluntate sola
fornicatio ꝯsumaretur nūq̄ diceret dn̄s
Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscēdā eam
iam mechatus ē in corde suo. Ergo voluntas
sine corpore frequenter peccat. Illa ē glo
sa ꝯtinētia nō quā transgredi nō
pt necitas debilitati corporis sꝫ quā
ꝯplectitur volūtas sā proposito pro deo
dixit. Sunt eunuchi q sic nascūtur
ex vētre mr̄is. Sunt qui ab hoībus

fiunt. sꝫ illos tenet necitas. hunc tā
tum coronat volūtas. Quod aut̄ sic nas
cūtur a creatione sic quod nascūtur
et sex digitos hn̄tes quatuor aut
similia. Si enī deus sicut ab inicio consti
tuit vnaquāqꝫ naturā sic dimitteret
illā immutabiliter semp ī suo ordine
ꝑmanē ī obliuionē deduceretur
cora hoībꝫ operatio dei nā estimaret
natā rerū ipsā se regē vel putaret
sicut nūc deus ut ī hyeme frigora sic
calor aut̄ ī estu ut t̄ra fructū pro
ferat ut pluuia descēdat de celo. Si
hec sicut ab inicio ꝯstructa s̄t ita ī suo
statu immobiliter ꝑseueraret vide
rētur deus ab inicio ꝯstituisse et de
cetero oēm naturā ī sua ptāte reliquis
se et ꝓ hoc fieret ut iā creatura ne
cessariū nō habet factorem, Ideo
q natā rerū ꝯuertitur. contra suā na
turā ... ut ꝑ deus naturā opifex
ī memoriā reducatur et semp necessa
rius sit factor sue nature et nō solū
semel sꝫ quotidie videatur opa sua
facē. Ꝑpterea ī ewāgelio q sic natus
fuat dñs dicit. Neqꝫ hic peccauit ne
qꝫ parētes eius. sꝫ ut manifestētur
opa dei nō solū simpliciter intelligē
dū est/ sicut multi putāt ī ceco sanato
prūcia dei ꝯgnoscatur. Sꝫ vel ī illius
ꝑsona hoc dicit qz contra naturā regu
la sine ordine creatur ut ī tnpuersio
ne nature opus dei intelligatur. Dn̄ cano
dat. // Tunc oblati s̄t ei pueri vt ma
nus īponeret ꝛ oraret. Tunc qui duos de
castitate faciebant et vos ꝓnuncia
bat eunuchos de gloria enī continē
cie dūo ꝓferre atqꝫ dicere sunt q
se eunuchi ꝓpter regnū celoꝝ. Au
dientes quidā obtulerunt ei in
fantes pueros de castitate modissi
mos ꝓuabat enī ꝙ dn̄s corpe
mūdos tn̄ laudaret nō ꝛ volūte
nescientes ꝙ dn̄s nō illos vsifi
cauit eunuchos qui puericie ne

cessitas facit castos sed gemmea ac virtus
Discipuli autem vetabat eos. Du-
ro anima rerum malarum qua non delec-
tatur in bono. Ideo facile obliviscitur
bonum. Sed aliud autem quodque audierit quasi na-
turaliter in corde suo plantatum sic reti-
net semper. Ideo nunquam potest aliquis obli-
visci quod diligit nec retinere quod odit.
Ante eiusmodi tum xpus non accipiens
puerum dixit. Nisi facti fueritis sicut
iste non intrabitis in regnum celorum.
Et ecce spati obliti discipuli pueritie
innocentie vetabat ad xpm pueros
quasi indignos accedere ad quorum simili-
tudinem ipsi fuerunt invitati. Nam quis
mereatur appropinquare xpo si repellitur
infancia simplex. Putabat enim se
honorem facere xpo dampnum facientes
glorie eius. Nam quemadmodum dampnum est
medico si subtrahantur infirmi. Sic
dampnum est xpo non habere quos salvet.
Si enim expectans samaritanos
peccatores de quibus ipse mandaverat quasi de in-
dignis. In civitatem samaritanorum
ne intraveritis, tamen sic de adventu eorum
gaudebat ut diceret. Escam habeo man-
ducare quam vos nescitis. Putas quanto
magis in Botthniorum salutem esurie-
bat puerorum. Ideo dixit. Nolite ve-
tare pueros. Nam si sui fuerunt sicut quidam
vetantes filios ad patrem venire, sicut autem
peccatores fuerint sicut ergo quod sentencia damp-
nationis proferret antequam culpa videatur.
Talium enim est regnum celorum. Talium
non omnium. Nam quales modo sunt meum est,
quales autem postea fuerint ipsorum. Et tamen me-
lius est honorare quod autem ipsorum fuerit
nescimus. Talium est enim qui casti sunt ex
virtute sicut pueri ex etate. Talium est qui
simplices oculos habent sicut pueri et non
cognoscunt differentias personarum.
Ecce enim puer si videt hominem nichil
aliud videt in eo nisi hominem solum quia homo
est. Ideo dignitatem eius intelligit non
considerat vestem ipsius. Vir autem perfectus

cum hominem videt non aspicit quia homo est
et statim cogitat de dignitate eius. Esti-
mat vestimentum ipsius. Vide ergo quanto sa-
pientior est imperfectus puer quam perfectus
vir. Vir enim non hominem aspicit quem deus
fecit sed ornatum quem dyabolus adinvenit.
Puer autem non ornatum aspicit quem dyabolus
adinvenit sed hominem quem deus creavit.
Omnes quidem pueri veneno dyabolico mun-
dialis malicie repleti sunt cognos-
cat opus factionis. Cum vero inebriatus fuit
mundi spiritu iam non aspicit opus factionis
sed illecebras ~~corrupte~~ corruptionis.
Presens locus premonet omnes parentes
ut filios suos indesinenter sacerdo-
tibus offerant, quia si sacerdotibus offerunt
offerent xpo. Ideo enim sacerdos manus
imponet sed xpus cuius nomine manus impo-
nuntur. Si enim questas suas per orationem non
offert, ideo coinquinatas eas manducat, sicut
quod dicit apostolus: quoniam omnis creatu-
ra dei bona et nichil reiciendum quod cum
gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per
verbum dei et orationem. Ostendit quia macu-
lata est nisi per orationem fuit omnis esca im-
mundata et sanctificata. Quanto magis pueros offer-
ri deo et sanctificari necesse est. Causa
autem sanctificandarum escarum hec est
quoniam mundus totus in maligno positus est. Er-
go et omnes res corporales quoniam mundi est
pars in maligno posita est et propterea ipsa
oportet sanctificari. Consequenter et infan-
tes quoniam nascuntur et ipsi quantum ad car-
nem in maligno positi sunt, quoniam et omnis
caro quasi pars mundi in maligno posita est,
ipsa necesse est offerri pueros ut assi-
due super eos oratio fiat. Quoniam escam semel
sanctificari necesse est quando ~~manducat~~ enim eam et tu manducas
sic hominem autem quem indesinenter ad-
versarius persequitur et sordidat sanctificari
necesse est aliter quemadmodum confutat. Unde
his temptatoribus et lactinis offerunt
puerorum xpo in ministerio gerentium in fide per-
vulorum et lactis adhuc solius capi-
entium escam quos obtulerunt xpo

patres eorum secundum ordinem est intellige
posita. Euangelista gentium singu
larum quos discipuli in figuram principum
iudaica plebi perhibebant qui iudei semper
omnia faciebant ne gentes saluarentur
introducte ad fidem. Et ecce unus acces
sit ad eum et ait ei. Magister bone non
sine ratione credendum est in hoc cur iste
adolescente xpistum interrogante. Magister bo
ne quid faciam ut vitam eternam possideam
Cum dominus in priori missa narratione in fide
sit addidit Multi magis erunt primi
novissimi et novissimi primi. quod de iu
deis et gentilibus dictum est dubitat ne
mo ne forte hic quod adolescentes in mis
terio introducit iudaici populi semper
adolescentes et gloriatores et leves. Ut
enim solet facere xpistus plerumque quod de
misterio rei alicuius est locuturus ante
introducit corporaliter facientem intra
tedipsum ut ex eo occasionem inveni
ens corporale narrationis rei quam
proposuit exsequeretur. Unde cum de gen
prosterna iactantia phariseorum apud futura
locuturus promissis introduxit primum
ypod ydropicum et sanavit ut etiam
corporali tumore ydropici iactancie
phariseorum significaretur inflatio. Sic et
hic cum de resurrectione iudeorum et elec
tione gentium misterium exponere volu
isset ex verbo quod dicit ad petrum Et omnis
qui reliquerit patrem et matrem etc. Unde
et parabolam subsequentem de mercena
riis conductis in vineam hora prima et tercia
et sexta et nona et undecima quo gentes
proponendo erant iudeis introduxit istum
istum adolescentem gloriantem et levem
et apertius amantem bona temporalia quam
celestia xpisti promissa ut corporali pas
sione adolescentis istius iudaici populi
spiritualis passio demonstraretur propter quam
xpisto non credidit videlicet propter sibi placen
tia propter iactanciam vanam propter questus
quos capiebat ex lege remansit in

lege perpetuam quicumque dicitur de adolescen
tulo isto sic sunt accipienda que de populo
iudaico sunt dicta. Iudaicus vero populus
erat adolescens non etate sed levitate
moribus immaturus non annis. Sicut omnia
quidem vicia carnalia sunt iuvenalia
sicut dicit apostolus. Iuvenalia autem desi
deria fuge. sectare autem iusticiam pre
cipuum quod iuvenile vicium est gloriatio
quia amplius vult videri quam sit aut in toto vult
videri non esse qualis est. Sic populum iudaicum
fuisse cognoscimus in scripturis. Unde de eis
dicit de illis Omnia faciunt ut ab hominibus
videantur. Item ve vobis scribe et phari
sei ypocrite qui diligitis cathedras in
synagogis etc. Item ve vobis qui iusti
ficatis vosmetipsos. Deus autem novit cor
da vestra propter quod et ficus viridis est habens
folia sine fructu videlicet speciem sanctitatis
non ipsam sanctitatem quia in estimacione
quidem iusticie sectabantur opera autem
abhorrebant. Et vide quod in exordio
ipse narrationis populi iudaici mores
signat. Dicit enim Magister bone quid boni
faciam ut vitam eternam possidebo. Iudei
autem semper interrogatores dei fuerunt
et non obauditores laudatores scripture
et non imitatores. Auditores legis
et non factores semper discentes et numquam
ad scienciam veritatis pervenientes. Glori
antes in lege et per prevaricationem
legis deum dei ex inhonorantes. Ad
hunc et illud considerandum quia nihil de occa
sione dei interrogat quod credat a quo
credat. sed hoc quid faciendo vitam eternam
possideat quia omnis spes salutis apud
iudeos in operibus erat non in fide. Sicut
dicit apostolus de illis et gentibus quia gen
tes que non sectabantur iusticiam in
legis iusticiam pervenerunt quia non
operibus sed ex fide. Israhel autem sec
tando iusticiam in legem iusticie non
pervenit quia non ex fide sed operibus.
Prima autem iusticia est cognoscere
deum patrem et xpistum eius. Secundissima

autem est facere opera bona etc. Et deinde cum
dixisset quibusdam ex iudeis operamini
cibum qui non perit sed qui permanet, inter-
rogantibus eis quid faciemus ut opere-
mur opus dei, respondit: Hoc est opus
dei ut credatis in eum quem misit ille.
Illi autem opus dei negligentes scilicet
opus cognitionis dei semper ad dyabolum
transiebant et de operibus iniustitie re-
quirebant. Propterea dei agnitionem perde-
derunt et opera iustitie numquam ad-
pleverunt, quia divinus faciende iustitie
agnitio dei est. Dicit ei ihesus: Quid
me dicis bonum? nemo bonus nisi deus.
Non quia non erat ipse bonus cum esset filius
dei deus, nam quemadmodum cum ipse sit filius
dei et ipse non est quia filius dei sic cum sit
bonus dei filius, et ipse sine dubio bonus
est quia filius boni. Sed quia iudaicus populus
bonus dei habens cognitionem christum nec
filium dei nec deum cognoscere volebat,
hac ratione laudem sibi ab eo repellit
quia non quasi deum bonum sed quasi hominem bonum
eum dicebat. Quod fecisset ille quasi bo-
num deum bonum eum dixisset etc. Vel quo-
niam ad iudeos qui dominum deum colebant
et christum dei filium non cognoscebant:
Nemo erat bonus nisi unus deus. Apud
fideles vero solus unus deus pater est bonus
sed et unigenitus deus nichilominus bonus
est. Puto autem quod si dixisset ei: Magi-
ster ac iuste, similiter respondisset:
Quid me dicis sanctum aut iustum? nemo san-
ctus nisi unus deus, nemo iustus nisi
unus deus. Ex quibus omnibus dicimus quia sicut
christus laudem eius tunc repulit quia non
cognoscebat eum, sic semper repellit lau-
dem omnium ignorantium. Consequenter nec
pater suscipit laudes eorum qui non co-
gnoscunt eum filium quod est unigenitus,
non colebat eum quia ignorabant. Secundum
quod atheniensibus dicebat paulus: peram-
bulans enim simulachra vestra inveni
aram, ignoto deo. Quem ergo vos ignoran-
tes colitis, hunc ego annuncio vobis.

sed non suscipiebat eulogiam eorum qui non
cognoscebant eum similiter quia ipse cognosci vo-
lebat. Sed autem nec christus laudem iudeo-
rum suscipiebat nec deus pater gentium
quia non cognoscebat eum sicut qui dicebat
cognoscere eos sine dubio nec hereticco-
rum suscepit laudem vel pater vel filius
quia ipsi non cognoscunt quis pater est et
quis filius, errantes amborum et confun-
dentes verumque. Quia qui filium cognoscit
ille et patrem cognoscit. Qui si laudes
susceperit consequenter et opera que vide-
antur iusta eum dixerit. Hoc in nomine
tuo prophetavimus et in nomine tuo demo-
nia eiecimus et multas virtutes feci-
mus. Dicit eis ihesus: Discedite a me
nescio qui estis. Sed hic habet unum sua
mandata quem sapienter ait etiam. Ille enim
eum interrogavit quid bonum faciam. Iste con-
tra illi respondet sua non dixit dixisse
mandata quia deus donavit cum fecit na-
ture rationabiles. Sed sua que non servabat
nam dum admonet servare ostendit non
servasse. Item ille non est bonus qui interrogat
de bono sed qui facit quod bonum. Non occides.
In persona quidem legis dominus illius temporis
fuit quia teneat loquitur persone populi
iudeorum. Qui timet enim sciebat de ne-
fandum populum iudaicum velle in se velle in
discipulos vel iam facere anticipans
eandem ipsam per monitionem eos et dicit eis: Vi-
tam merere volentes non occides. Et occi-
derunt et ipsum et discipulos eius. Non
adulterabis. Sed adulterati sunt recede-
ntes a deo suo. Non furtum facies sed
fecerunt furantes fidem divinitatis
ipsius ex opere eius et dicentes hunc non eicere
demonia nisi in belzebub principe
demoniorum ne propter opera illius crederent
christo. Item furati sunt fidem resurrec-
tionis eius de toto mundo quando ad se
dantes pecuniam multam militibus
ut dicerent quia nobis dormientibus
nocte venerunt discipuli eius etc.

furati sunt corpus eius. Nos falsum testimonium
dicens sed dixerunt contra scripturas sicut
sompnus vidde est. Unde falsum testimonium
protulerunt dicentes. Nos audivimus eum
dicentem quia ego dissolvam templum hoc ma
nufactum et in triduum aliud reedifica
bo. Similiter et in stephanum dixerunt ho
nora patrem tuum et matrem tuam sed non hono
raverunt neque patrem suum deum qui semi
navit eos neque matrem suam ecclesiam
patriarcharum et prophetarum celestem sed tam
quam genimina viperarum ruperunt eos et
exierunt ab ore. Et diliges proximum
tuum sicut teipsum sed non dilexerunt xpm
fratrem sibi proximum per carnis cognacionem
Quem sicut et olim per moysen hic ita simile
et postea per seipsum. Illi autem non simano
runt sed non intenderunt in verbum eorum in
cogitacionem dei patris et xpi. Et nunc hec
omnia servavi a iuventute mea. Natitas
iudaici populi fuit ex tempore abrahe usque
ad exitum eius de egipto. Tunc enim quasi
infans fuit ille sicut dicit apud ezechiel testatur
dominus dicens ad ierusalem in qua die nata
es non est precisus umbilicus tuus et non con
fricaverunt mamillas tuas et in a
qua non es lota in salute neque oleo unc
ta es neque sale salita es neque pannis
involuta neque pepercit oculus meus in te
ut facerem tibi unum de aliis istis et compa
teretur aliquis super te et proiecta in faciem
capiti et pravitatem anime tue in qua die
nata es et transivi ad te et vidi te con
culcari in sanguine tuo et dixi tibi de
sanguine tuo vive et inmultiplicatam sicut
herbam agri dedi te et multiplicata
et ingressa es civitates civitatum. Iuventus
autem eius fuit ex tempore moysi usque ad
reges. Virilitas eius ex tempore regum usque
ad transmigracionem babilonie. Senec
tus a transmigracione usque ad xpm quem
et mortuus est populus propriam infirmitates
vitam. De istis enim etatibus eciam propheta
propheta testatur populus ille dicens

Domine memorabor iusticie tue so
lius quod docuisti me ex iuventute mea
idest ex tempore moysi qui legem ad eru
dicionem suam accepit et usque nunc pro
nunciabo mirabilia tua quod est tempore re
gum et usque in senectutem et senium deus
ne derelinquas me donec annunciem
brachium tuum generacioni omni que ventura
est quod fuit in tempore xpi quia qui digni fu
erunt credere in xpm brachium domini an
nunciaverunt generacioni gentium primo
dum credentium in xpm. Quamquam
populo illi iudaico dedit responsum
corde quando numquam credebat semper
autem ore se confitebatur dicens. Hec
omnia servavi a iuventute mea quomodo
est. Unde et prophetas occidit et cum
ydolis adulteratus est et furtum vita
sepulturam semper commisit. Sed et deus
dicit de illis quia irritum fecisti man
datum dei propter tradicionem vestram et
falsa testimonia prophetarum dixit mani
mo eciam apud manasse rege dicens
de ysaya quod principes nostros sodo
mitas appellavit et populum domini gomor
re os domini sabaoth vidisse confirmat
tum dicat deus. Nemo videbit faciem
meam et vivet propter quod et superius est
serra lignea sed omnia illa spaliter
committens xpus omittens ex aliis
argumentis volt populum iudaicum os
tendere nichil horum numquam servasse
Respondit ihesus adhuc tibi unum re
stat. Vade et vende omnia et da pau
peribus et habebis thezaurum in celo
et veni sequere me ac si dicat. Scio
quod ex mentitus es et nunc accipio
hec que das. Si quidem omnia ista servasti a iu
ventute tua ut fias perfectus vade et
vende omnia que habes et da pauperibus
et habebis thezaurum in celis et veni
et sequere me. Quod si quod possidebat
iudaicus populus. Sicut quod illa que dicit
lucas hominis. Ad horam cene mi
sit invitatos venire. Illi autem

recusaverunt et unus dixit villam emi et vado videre eam et alius iuga boum emi quinque et vado ea probare. Alius autem uxorem duxi ideo non possum venire. Quarum omnium interpretacio spiritualis facta est in proprio loco. Hic autem hoc dicimus tantum quia ex quibus causis illic ponuntur prohibiti non venisse ad Christum et temporalibus ipsis causis et tercio intelligitur populus recessisse a Christo. Tamen differencia in hoc est quod illic nedum ponuntur non venisse ad Christum quia amore temporalium rerum et terrenarum occupati non permanserunt in Christo nec consideraverunt in Christo non consideraverunt opera eius propterea non cognoverunt eum filium dei non venerunt ad eum. Hic autem populum iudeorum demonstrat quod vel ex prophetiis vel ex operibus vel doctrinis eius cognoverunt filium dei et concupiscencia lucrorum temporalium propter avariciam recesserunt a Christo non ignorantes divinitatem eius sed non sustinentes veram iusticiam eius. Quare ergo sicut bona iudei ipsi quod vendere et dare pauperibus mandantur: primum quod cognitio dei unius, lex, templum, sacerdocium, levitica et diversa genera sacrificiorum quibus omnibus temporaliter utens populus ille qui possessiones fructiferas possidebat quod quantum ad estimacionem quidem iudeorum magna videbatur et multa. Quantum autem ad Christi promissa pauca et minus congrua quae omnia mandantur dare gentibus spiritualiter pauperibus et nichil horum habentibus in quibus populus iudeorum fuerat dives. De hoc sic populum iudeorum divitem comprehendendo et de populo gentium paupere et ditando dicit Maria in ewangelio: Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes. Hoc quod dicit dominus ad populum iudeorum iudee omnium suadens eis quod melius est huius conditionem vendere. Vade et trade

ea gentibus pauperibus et non habentibus dei unius cognitionem. Tu autem ascende ad magis et sequere me ut cognoscas quoniam hec est vita eterna cognoscere non solum unum deum sed eciam Ihesum Christum quem misit. Item possides templum, trade eum gentibus pauperibus et non habentibus templum dei et tamen primus venientibus ad cognitionem dei et tu sequere me ut et ipse templum dei efficiaris. Nam imperfectorum sufficientium est habere templum dei. Perfectorum est templum dei esse. Possides legem, trade eam gentibus pauperibus et non habentibus legem. Tu autem veni et sequere me et eris in gratia. Scies quod lex non est posita iustis sed iniustis et peccatoribus. Gratia autem perfectionis est primum. Quod possides legis diversa mandata in templum habes. Audi ipse de genus dei unius est. Trade ea pauperibus gentibus non habentibus unum deum. Habes non facies ydolum, trade hoc pauperibus gentibus et per ignoranciam ydola multa colentibus. Tu autem sequere me ut habeas vitam eternam. Hec est autem vita eterna ut credatis in unum verum deum et Ihesum Christum quem misit. Habes non occides. Trade hoc gentibus homicidia multa facientibus. Tu autem sequere me ut non irascaris. Habes non adulterabis. Trade hoc gentibus lascivientibus ut discant non adulterari. Tu autem sequere me ut non concupiscas. Habes non periurabis. Trade hoc gentibus ut discant non periurare. Tu autem sequere me ut non iures. Habes oculum pro oculo dentem pro dente. Trade hoc gentibus ut discant nichil mali pacientes nichil inferant mali. Tu autem sequere me ut eciam inimicos diligas. Quia hec omnia pauperes deberent habere ut compleretur vita eorum in ipsis insipientium sunt omnia illa non perfectorum. Cum ergo omnia hec tradideris pauperibus gentibus et secutus me fueris propter hec maiora quod dixi manifestum est quod omnia illa

Iuventute consumpsisti et proficiens in senectute
tua quod iuvenum erat evacuasti. Si autem
propter hoc mandata me sequi noluerunt manifes-
tum est quoniam omnia illa non solum a iuventute
tua non custodisti sed nec non est in senectu-
te tua conservas. Quod autem puer fuit ut ste-
rilis eius sit senectus cuius fecunda non iu-
ventus nec est possibile ut non crescat in ipso
bono qui incepit in ipso bono. Ita non stat
sibi in statu suo priori sed necesse est vel ut pro-
terviatus semper crescat ad melius. Ille
autem hiis auditis tristis abiit. Erat enim ha-
bens multas possessiones. Ita vero propter
duas causas iudaicus populus recessit a Christo
scilicet propter peccata sua quia numquam servavit mandata
dei. Secundo dixit ad Nychodemum lapis testa-
tur dicens. Qui autem non credit in filium dei
iam iudicatus est. Hoc est autem iudicium quia lux
venit in mundum et lux homines magis ama-
verunt tenebras quam lucem. Erant enim
opera eorum mala. Omnis autem qui male agit
non venit ad lucem ne manifestentur opera
eius. Alia propter lucra carnalia que consequebantur
eis consuetudines legis sicut ostendit per pa-
rabola in qua invitati se excusaverunt
propter villam propter boves et propter suam car-
nalia. Primi sacerdotes quia non vene-
runt ad Christum ne sacrificiorum lucrum amit-
terent. Populus autem quia per sacrificium ut pu-
tabant delebant peccata eorum. Quibus au-
tem emendatio fieri in eo quod sanguinem
animalium veniam sequitur peccatorum quantum
enim dolet de occasione mali tantum
et emendat. Contra dicebat propheta. Si
voluisses sacrificium dedissem utique
holocaustis non delectaberis. Sacrificium
deo spiritus contribulatus etc. Quoniam ergo
iudaicus populus tristis abiit a Christo intel-
ligit quod considerat quod leticia spiritualis
leticia enim cordis est bonam conscientiam
habere ad deum spiritualiter esse gaudentem
Qui intelligens Christum per omnia opera eius esse
filium dei propter peccata et propter lucra carna-
lia legis accipientes Christum maluit
esse in possessionibus corporalibus legis
quam gratia Christi. Secundo abeunte illo dominus

dicit. Quia difficile dives intrat
regnum celorum. Facilius est camelum per fo-
ramen acus transire quam divitem intra-
re in regnum celorum. Quoniam facilius gen-
tes qui tortuose fuerunt animo intrave-
runt per angustum hostium regni
celestis quam iudei qui divites videbantur.
Divites autem erant iudei in lege in
prophetis et in patriarchis et per omnia
divites in templo sacerdotibus homini-
bus in sacrificiis ceteris quibus dispositi-
onibus ad religionem pertinentibus que
omnia illos non edificaverunt in scien-
tes sed inflaverunt superbia apud se
quia videbantur sibi esse spirituales coram
aliis volebant apparere dei culto-
res. ¶ Gentium autem anime assimilantur
sunt tortuosis camelis in quibus gibbus
ydolatrie erat ipsorum. Quoniam cognitio dei
erectio est animarum. Unde et homines qui a deo
acceperunt scientiam dei erecti creati sunt.
Animalia autem que scientiam dei non habent in na-
tura prona sunt facta. Sic et ydolatria que dei
deest erectio eorum id est religio ponitur
est depressio animarum. Ita sed super omnem ius-
ticiam operum maior iusticia est cognoscere
deum. Sic pre omni peccato magis peccatum
est ydola adorare. Secundo sicut gibbus ca-
meli quod videtur esse erectio in summita-
te eius corporis magis depressio eius
est et deformitas. Ideo nec collum sur-
sum erigere gibbo depressus valet.
Sic et ydolatria gentium que videtur
illis maxima religiositas et erec-
tio animarum illorum magis est nigritas
et inclinatio et depressio animarum
illorum. Ideo nec caput mentis ipsorum
sursum erigere possunt ad deum et ad
dei noticiam pervenire depressi ydo-
latria sua. ¶ Et quemadmodum super
camelus omnium iumentorum non stat sarci-
na nisi fortiter fuerit super ipsum col-
ligata. Super camelum autem etiam
sine colligatione reponitur ipse

gibbus sarcinam tenet in se apertus
est enim ad pondera baiulanda sicut in
certis quibus peccatoribus tamen deum cognos
centibus. Omnes enim peccatores iume
ta dicuntur secundum illud: Homines et iu
menta salvabis. Non stat sarcina pecca
torum in corde ipsorum nisi cum iniquitas dyabo
lica et virtute dyaboli tenuerit
in corde ipsorum alligans eam delectatio
nibus. Ipsa enim cogitatio dei excu
tit a se pondera peccatorum nisi in hoc modo
quo dyaboli fuerit alligata. In
gentibus autem sub labore dyaboli tenet
peccata. quia non est cognitio dei que excutiat
pondera peccatorum sed ydolatria ipsa quasi
gibbus tenet in se universa peccata. Quia
apta est enim ad baiulandum pondera pecca
torum. Dum enim sciunt gentes ydola
sua neque videre neque audire neque in
telligere que aguntur neque iniquitatem
que vindicare posse non solum non se abs
tinent sed quandoque magis addunt peccata
secundum autem Salomonem: Cor decorum alta
quoniam terra aspiciat. Sed tamen qui volu
erint possunt tollere collum suum ad ce
lum gibbo depressus. Sic omnes peccatores
libenter quidem terrena adeunt tamen qui
se voluerint convertere ad celestem iustitiam.
Gentes autem nullo modo possunt se excu
tere pluralitate et ad divina convertere y
dolatria sua cecati et excecati. Ideo
secundum camelus neque deorsum recto collo as
picere potest secundum cetera animalia neque sursum
sicut homo. sed inter sursum et deorsum caput
eius pendet in medio. Ideo et gentiles
neque animalibus assimilantur ad plenum
neque hominibus similes sunt propter humanum et
rationabilem intellectum sunt hominibus non
similes quia neque celestia sed terrena se
per appetunt. Attenduntur. Deinde secundum omnia
animalia habent equalia crura corpori suo
conveniunt enim habent altitudinem corporis
huius neque animalis tantam pene alti
tudinem quam pedes eorum habent. Animo
dite amplius pre omnibus autem animalibus
multo amplius camelus ampliores habet
pedes quam corpus. Homo autem equales habet
corpori suo. Sic omnes dei iusti qui sunt
tales habent propositum cogitationes actus
pedes autem sunt propositi quibus vel recurrunt
ad rem. Unde et propheta dicebat: Domine
non est exaltatum cor meum neque elati sunt
oculi mei. Neque ambulavi in magnis
neque in mirabilibus super me. Sicut apostolus
autem: Propter ne quis existimet super id
quod videt in me aut audit ex me. Pecca
tores autem maiora proponunt quam sunt et prepost
tus et suos cogitatus et actus maiores
faciunt quam sunt virtutes. Sic semper videan
tur maiores esse quam sint. In omnibus autem
gentiles qui super istam iactantiam quam
habent omnes homines peccatores et mundia
les etiam ad secreta celestia extende
runt propositus suos et cogitatus et actus
volentes se ostendere super quam capit
eorum humana natura. Adhuc etiam ratio
ne gentes assimilantur camelo quoniam
ad plenum camelus immundus est neque ad
plenum mundus. Mundus quidem quia rumigat
et ruminat. Immundus quia non habet divi
sas ungulas fissas. Sic et gentes
quoniam vacue sunt neque ad plenum munde.
Munde quidem fuerunt quia et actus habu
erunt qui dei fuerunt iudicium ruminabat
et cogitabant rationabiliter. Propter deinde pre
ne. Et cogitationem quam perfectus habet
divisam in duo in fide et opera tamen. Et secundum
camelus pes ambulans non dissipat terram
sed cum sit mollis concordat ei et eam com
plectitur. Sic et cogitatio gentium quamvis
esset bona non erat dissipans terrenam eorum
naturam carnalem sed quiescens erat na
ture carnali et eius voluntati ipsius
erat. Ut autem fiat manifestum quod
diximus accipiamus exemplum quod apud
Job dicitur de intelligibili equo et bel

latore huius mundi. Sin iracundia inquit demollitur terram. Qui quo intelligit et bellator equus est corpus ipsum in se portans possessorem omne opus bonum et spirituale quodem in eo quod displicet ei malivolentia carnis et adversitas eius in destructionibus carnis sue agit et dissipat carnem suam. Sed a si quis virtutes spirituales prosequitur ipsa mortificat membra quantomagis et dissipat idest demolitur terram. Gentiles autem et si bona opera faciebant tamen non propter deum faciebant sed propter estimacionem humanam et propter futuram nominis memoriam. Et ipsa conversatio eorum non dissipabat nam carnale quod homo propter bonum quod propter vanum aliquid fit et non propter deum secundum carnem est et secundum voluntatem nature carnalis et non est contrarium nature carnali propter quod nec dissipat terram. Arcus autem est verbum dei quod est ipse filius eius qui prima pro subtilitate est atque acuta sublimis secundum causam dicatur ipsius. Acuta autem secundum causam incarnacionis eius tota recta et nullam habens conflectionem aut scrupulum propter cuiuslibet passionis gentes iam tenues se sunt in vitam eternam quam volunt conquirere solus potest a quo conquisita est immortalitatis tunica quam olim concissa erat super Adam. Corpora autem est arcus qui spiritum coniunxit carni ulterius separato se non poterant.

Hec arcus sedavit populum iudeorum et simul et gencium de quo dicit apostolus Ipse enim est pax nostra qui fecit utraque unum. Hic est arcus qui disrupta amicicia angelorum et hominum copulavit. Hic est arcus qui confligit et pertransit vulnus non facit. Sicut quod difficile populus iudaycus intrat in regnum celorum primum quod divitiis propter carnales usus. quoniam leges corporalia habet lucra et presencia. Xpistianus autem spiritualia et futura promittitur. Apud autem carnales homines presencia semper preponuntur futuris et spiritualibus corporalia et non solum sacrificiorum usus erat carnalis sed omnis promissio legis corporalis erat et

terrena. Si enim xpistianus non possumus evadere divicias contempnere oportet. Dicunt enim nobis. Si noluisset deus homines habere divicias non creasset eas in mundo quantomagis difficile erat populo iudaico quando diviti secundum homines persuadere ut relinqueret divicias legis et totus iudaicus cultus quas a deo susceperat. Dicebant enim si voluisset deus legem contempni et templum non omnia illa cum tanta diligencia et racione precepisset. Populum autem gencium idest camelum facile erat per foramen acus transire idest per angustum hostium de quo scriptum est Contendite intrare per angustum ostium. Quare quia omnis cultura gencium vana et irracionabilis erat a cultura irracionabili homines racionabiles non erat magnum laborem ad cultum divinum convertere. Et si gentes cum tanto labore ab irracionabilibus deorum suorum divellebantur culturis quantomagis iudei difficilius evellebantur a racionabilibus dei culturis. Ideo dixit facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem in regno celorum. Turbati sunt autem discipuli eius dicentes et quis potest salvus fieri. Quibus intuitus apostolus homines hoc impossibile est apud deum omnia possibilia sunt. Et videretur quantum ad homines et incredibile et impossibile fuit populum iudeorum posse salvari quia per tot peccata actuum ipsorum post [illegible] ydolatrias post tot prophetarum occasiones noluissent et ipsum dominum celi et terre quantum ad se occiderunt sed apud deum possibile factum est. Unde autem possibile fuit deo salvare iudeicum populum multas in lege divicias possidentes credentium iudeorum multitudo testatur sine precio ipsum xpistum sine precio apostolos eius ut illius bonitas investigabile pelagus humana estimacione non apprehendat sed victa miretur. Tamen quod dixit dominus apud homines hoc impossibile est quantum ad humanam naturam

Apud deum autem possibilia. Ecce sermo
excitatur petrus unus de apostolis divinitate
et ex persona difficile credentium
iudeorum et clamabat quasi testis po
tentie dei factus et confirmatus christi pro
missione et dicit. Ecce nos reli
quimus omnia et secuti sumus te quid erit
nobis. Quoniam autem et ipse petrus et omnes
apostoli et ceteri credentium iudeorum totam
possibilitatem humanam per dei potentiam
crediderunt in christum ipso testatur dominus
ad petrum. Beatus es symon bariona
quia caro et sanguis non revelavit tibi
sed pater meus qui in celis est. Omnis iste gene
rale ut singulis quibuscumque dicatur quoniam
beatus es et tu quem non revelavit ca
ro et sanguis tibi sed meus pater qui in celis
est. Ihesus autem dixit eis. Amen dico
vobis quod vos qui secuti estis me in rege
neratione cum sederit filius hominis in sede
maiestatis sue sedebitis et vos super
sedes duodecim iudicantes duodecim
tribus israel. Futurum autem erat ut in die
respondere iudei debeant. Domine non
cognovimus te filium dei in corpore constitu
tum. Quis enim homo videre poterit thezau
rum in terra absconditum solem in nube
celatum. Quis suspicabatur stellam
matutinam natam super terram. Quis pu
tabat mulierem que clausit paradisum vir
ginem moveret in eum ut ipsa prima fieret
porta paradisi ut per illam lux procederet
per quam tenebre intraverunt. Ergo in
iuriam tuam non nos impulit contuma
cia cordis sed decepit consideratio carnis.
Vos vincebitis eis. Et nos homines
fuimus sicut et vos et similiter haben
tes eandem materiam carnis natam
et in uno vivimus mundo. Hiisdem
factionibus mundialium spirituum pre
cluantes ipsis preter omnibus dei adiu
ti in hoc. Etiam vos meliores quam
nos fuimus homines peccatores
et rustici et obscuri in plebe. Vos
sacerdotes et scribe et principes po
puli. Nos illum cognoscere potuimus

homines peccatores et rustici et vos eum
cognoscere non potuistis sacerdotes et scri
be qui habebatis scripturas pro oculis quasi
viri qui lampades tenent. Nos autem
mirabilia eius videntes intelleximus eum
vos autem vel per testimonia tantarum virtutum
intelligere non potuistis. Quomodo potuit fieri ut
pene tota gens ignoraret quem duo
decim cognoverunt. Esto quia ei non credi
distis nescientes filium dei qua causa
interfecistis eum nulla culpa invenientes
in eo sed in nobis bona voluntas fecit quod
lumina rusticitatis nostre. In vobis autem mali
cia facta est quasi caligo scientie vestre. Adhuc
autem audio et subtiliorem intellectum sensum
et sententiam altius sapientem fundamentum
respicere. Exposuit enim quidam quod sicut iudeorum populus
in duodecim tribubus fuit divisus sic et uni
versus populus christianus divisus est in duodecim
tribubus secundum quasdam proprietates animorum et
diversitates cordium que solus deus cognos
cit et discernere potest. Ut quedam anime sunt
de tribu ruben quedam autem de tribu
symeon vel levi vel iuda. Puto enim quod
omnes sancti qui sunt virgines prudentes esse
dicuntur quoniam sunt innabiles propter quinque
sensus spirituales. Et omnes peccatores quinque
virgines fatue quoniam innabiles sunt
propter sensus carnales. Et sicut ecclesie christi
septem dicuntur ecclesie quoniam sunt multe
propter septem spiritus. Omnes enim in quibus pre cete
ris virtutibus habundantior est sapientie
virtus una habet ecclesia. Item in quibus
pre ceteris virtutibus habundantior est intel
lectus altera est ecclesia et per singulos spiritus
tenentes invenies septem ecclesias. Sic
et apostoli quidam duodecim qui in persona duo
decim virtutum exposuit in pastore eius
tamen placet illa sententia omnibus christi
anis inveniuntur esse duodecim tribus
virtutum omnes anime in quibus pre ceteris vir
tutibus precellit virtus vitalis una est.
Virgines enim omnes sunt in quibus est castitas
sed et unusquisque apostolus precellit in ista
alter in illa. Omnes autem christiani in quibus

habitat christus sedes christi. Quod quantum ad in
regnatione Cum sederit filius hominis in sede
maiestatis sue et vos sedebitis super
duodecim tribuum thronos promittit eo tem-
pore christianitatis futurum post ascensionem
suam quando omnes susciperent verbum apostolorum
in se sed verbum christi. Illud enim est tempus
regenerationis quando homines regenerantur per baptis-
mum facti sunt ex filiis hominum filii dei. Illud
est tempus quando christus sedet in sede maiesta-
tis sue sicut testatur propheta de gentium fide
futura Regnabit dominus super gentes deus
sedet super sedem sanctam suam. Nos puta-
bamus quod de die iudicii hoc diceret Credentibus
enim christum in se credendo susceperunt se-
des autem maiestatis eius. Et vide quod non
de tempore futuri iudicii dicit sed de vocatione
gentium vniuersali. Non enim dixit Cum
venerit filius hominis sedebit super sedem ma-
iestatis sue sed nunc cum sederit in sede ma-
iestatis sue. In sede maiestatis sue ex
eo cepit sedere ex quo gentes credere cepe-
runt in eum. Ex quo ergo christus sedit super sedem
maiestatis sue ex eo et apostoli sederunt
super duodecim thronos id est in cordibus
christianis propter dignitates eorum quod su-
pra pretermittimus. Dic enim christia-
nus qui suscipit verbum petri thronus
fit petri et petrus sedet in eo. Sic et omnium
apostolorum thronus sunt qui omnium apostolorum doctri-
nam susceperunt et tenent in se. Hanc
interpretationem de duodecim tribubus ipsi
christiani et de sessione apostolorum in sedibus
commendat propheta Ierusalem que edificatur ut
ciuitas cuius participatio eius in idipsum
Illuc enim ascenderunt tribus tribus domini tes-
timonium israel quia illic sederunt in iudicio
Sic ergo que edificatur ecclesia est sine dubio
que ascenderunt illuc tribus christianorum et
sedes quas sederunt illic apostoli sunt. apostoli enim
sedes dei sunt. Nec modica est gloria eorum
apostolorum ut sermones eorum sedeant in
hominibus fidelibus sed christi sermones et
in sermonibus eorum sicut omnium consistat sed in

sermonibus christi. Sicut ergo sedentes apostoli
in thronis christianis in conspectu domini
intenti sed differentias meritorum iudicant
duodecim tribus israel id est omnes iude-
os quando enim per verbum quod est in nos iudi-
care videntur iudeos. quando autem sed per verba
apostolorum iudicat iudeos et ipsi apostoli
iudicare eos videntur. Quod videtur
si omnes christiani et apostolorum sunt sedes
et christi quare omnes christiani in christo christi
qui vna sedes dicuntur. Dicet enim
dixit Cum sederit filius hominis super sedes
suas et super sedem suam. In persona autem
apostolorum duodecim throni esse dicuntur
omnis populus christianus. Vide si habes
rationem ista solutio quia omnes apostoli
omnia quidem verbo habuerunt non autem omnia
ad perfectum sed vnusquisque eorum in aliquo
bono speciali magis perfectior fuit quam
alter verbi gratia petrus in fide perfectior
quam ceteri Iohannes autem in innocentia simpli-
cior quam ceteri et sic de singulis propter differentias
christus qui meritorum diuersas differentias
nouit. Sed petrus requiescit in fide
Iohannes requiescit in innocentia et simplici-
tate quia virtus apostoli illa est qua perfectior
ceteris fuit. Christi autem omnes virtutes
quia vna est sedes quod in omni virtute equaliter
ille solus perfectus est. Sicut quando de tribu-
bus in hoc mundo apostolis dado loquitur
christus. Illud est testimonium quod sequitur. Hoc
modo dicitur. Et omnis qui reliquerit
hoc et hoc centuplum accipiet et vi-
tam eternam possidebit. Nec solum
vos sed omnes qui secuti fuerint me sicut
vos. Sic ergo omnes in hoc seculo centuplum
accipient sine dubio et apostolis mercedes
futuram eciam in hoc seculo promittebat. Et
omnis qui reliquerit domum vel fratres quando
petro interrogante ex persona apostolorum
ceterorum propter fidelium uniuersorum qui post
omnium christus ita promisit non soli petro
sed apostolis omnibus ne forte postmodum

hoīes legētes xpi pmissa esti-
ment tantū aplīs vel iudeis pro-
missa vel sup addidit dicēs Et
oīs q reliqrit &c. gentiles sine iu-
deus Et ī alys quidē ewāgelistis
sēm aliū exposuim⁹ intellem. Hic
sēm q adolescentē illū pposuimus
ī misterio xpi uidauī ēē et xpm pe-
trū interrogantē in misterio credēcū
apostoloz. Interptacio huius loci quenit ta-
lis ut & gentibz relinquentibz oīa q
gentiliū sūt et ad fidē xpi quenienti-
bus oīa ista ītham⁹. Et oīs nō solū
iudeus sz gentiles q reliqrit prem
suū dyabolū et matrē suā ignora-
ciam p quā assidue dyabol⁹ cōsē-
mine interdicti errorz gnāt filios
& fres & sorores videlicz eiusdē
errorz socios socias &c. & si reliqrit
ille q fuit sacerdos ydolatriā coniu-
gem suā p quā gtidie gnābat
filios et ipos pariter cū matrē eoz
relinqns. & si alienis pfessionis
magr relinqns illā pfessionē q si
agrū fructiferū credat ī xpm
& dignitatē seculārem q domū op-
time se adumbrantē despiciat
ppter fidē. Oz ī sēm cōdicionē sim-
plicē quenit intellexit ut cū qs intel-
lexit scriptz nō filiū dei ēē xpm nō
ppter affect⁹ parētū suoz & fratz
& filioz relinquat xpm manēs in
pfidia sua sed ppter fidē xpi dis-
plicēat oīa illa et sequat xpm sz
hoc videam⁹ Qui reliqrit oīa centu-
plū ī hoc seclo quō recipe pt. Hec
aut difficultas gtingit q ī hoc
seclo recepturos dicit alius ewāgelista
Aliqn ī illo seclo nō ē difficile.
Ergo sēm suā doctrinā ita nos quenit
intelligē qd dicat Centuplū ~~accipiet~~
accipiet, nō ut ipam rem quā di-
mittit centuplū accipiat. Nec e-
nim possibile ē q prem & matrē

relinqns centū prēs et mrēs recipiat
sz ita tantā gliaz tantamqz gr̄a tantā
misiōe beatitudinē gsequet ut centuplū
valeat illi q ille res sunt quā dimisit
¶ Ecce q reliqrit sibi prem et dīm prēz
sibi elegit ī me ei pl⁹ q centuplū con-
stat q pr carnalis ut illi obsequium die-
bus ac noctibz illis exhiberet hereditā-
tem q pl⁹ q sbam suā suis reddidit nunq̄
moriet. sz nec relinqt filios suos or-
phanos sz et filii q pfecti dei possidebūt
diuicias ei⁹ et pr semp illos sic tutat
sic pregit q īfantes. Qui matrē relinqt
ut diligat matrē magis ecclesiaz nōne
ei pl⁹ ē centuplū q mr carnalis. Illa e-
nim carnē ei⁹ pepit carnalē. hec aut aīam
ei⁹ regenauit eternā. Qualis caro talis
ē mr carnal. Cū enim mortua fuit ca-
ro perit gnācio carnis ei⁹ et solvit
gnacionis affectus. Ex illo enim nec ille
illi fili⁹ nec illa illi mr. ecclesia nec
gnat nec gnat et nullū cognoscit prez
nisi cū omni⁹ voluntate creata ē et nul-
lam cognoscit matrē nisi ecclesiā q il-
lam regenauit ī fide q dedit illi man-
data diuina ex duobz testamentis. quasi
cū salutarē dulcissimi lactis ex dua-
bus mamillis q illa d. alleg. et sp̄u
regnauit tunicā imortalē q ad pfectam
pfectam seiitatē adduxit ut digna fieret
prīs sui substanciā possidē. Qui reli-
qrit matrē frem ut heat xpm ī se
melior ē et q centū fres. Qui fribz
suis nō providet q supra hereditate nō cer-
tat q ppter lucrū nō rumpit fraternitatis
affect⁹. q nō solū oīa sua sz eciā se
ipsū dat paratus ē. Qui cū oīa dederit
nil ei minuit. Terra humana sba sep
paup et et quātū vis hō habuerit
nichil se putat hēre. Illa aut sba so-
la vera ē q omē desideriū saciat et
adhuc supabundat. ¶ Qui relinquit
sorores statū xpm recipit gracie dei q

carissime sorores. Non enim illa soror sic
dulciter complectitur fratrem suum quos
gratie dei in sensibus nostris herent et de
lectant nos quociens animas nostras con
plectuntur quam osculari videtur. Si
filios dimiserit gaudet illi de suis fili
os spirituales quos docuit quos erudiat
quibus dicat apostolica voce Nam in christo ihesu
per ewangelium ego vos genui qui patris
mortem non expectant. Nam filii carnales
si modicum eorum pater fuit senex tedian
tur de vita ipsius desiderant eum mori et
si cito mortuus non fuit gemunt eum
esse delirum. Filii autem spirituales quanto
perfectiores fuerint in vita sua toto diligunt
doctorem suum. Si dicitur spiritualem ab omnibus
diligitur a quibusdam autem et timetur. Nam
si deus enim se reddidit / dat ei gratiam coram
omnibus sermone melius est ei hoc quam universa
ria. Que ista premia prestat tanta gloria homi
super terram quanta est optimo sanctitatis. Ad
huc per ista terrena dat illi sua spiritualia
quoniam maiorem et largius accepit a patre suo
et consumpsit vivendo luxuriose eorum sa
pienciam scilicet caritatem virtutes immobi
les quas consequitur qui relictis facultatibus
mundialibus se reddiderunt deo. Multi
enim erunt novissimi primi et primi novis
simi. Prima enim synagoga vocata fuerat
ad salutem sed illa infidelitatis viciis egro
tante in domo patris sui eorum legis Ecclesia
sed gentes de infirmitate peccatorum suorum
currit ad christum virente fide languorem
et sic tunc minus tanta gratia synagoga suscipitur
Synagoga autem videns ecclesiam novi popu
li ab infirmitate sua sanatam sed etiam
accepto spiritu sancto filiam dei factam accessit
ad christum magis zelo vigente quam fide sicut
dicit apostolus sed eorum delicta salus gentibus
ut illos emulentur. Et quod primo loco vo
cata est secundo venit. Ecclesia que in secundo loco
vocabatur [illegible] divinitatis salutis ob
tinuit ab apud christum xxx^m capituli

Cum exiit primo mane conducere opera
rios in vineam suam. Iste paterfamilias
christus est. enim celum et terra quasi una domus
est. familia autem celestium et terrestrium
creaturarum quasi quasi istam domum edifi
cavit scilicet inferos celum et terra ut in
terra habitarent certantes in inferno
victi in celo victores ut in medio con
stituti non credamus ad eos condescendere
qui sunt in inferno sed ad eos ascendere qui sunt
in celo. Et ne forte nescias quid debe
as sequi / utrumque dedit tibi quasi modi
cum gustum / id est lumen et tenebras habi
tantibus / noctem de inferno. lumen de celo.
Nox tibi refertur de tenebris inferorum
Et lux tibi refertur de splendore celesti
Conducere operarios in vineam suam.
Que est vinea dei. Hec non homines sed alibi
homines enim vinee cultores dicuntur
Vinea enim iusticia est in qua diverse species
iusticiarum ponuntur sicut vites. puta quasi
mansuetudo castitas paciencia ce
tera que immobilia bona que omnia generaliter
iusticie appellantur. Attendamus
tunc quali studio celestem vineam colamus
Adam enim est positus in paradyso colere
et operari eum / sed quia neglexit eum / pro
iectus est de eo. Et nos positi sumus
super colendam iusticiam si neglexeri
mus precipitamur de caelo et videamus
precepti de quibus scriptum est. Appone iniqui
tatem super iniquitatem ipsorum ut non intrent
in iusticiam tuam. Ruina patrum nostrorum admo
nitio nobis / est sequentium. Si autem et
nos sequentes ceciderimus in peccatum ma
gis veniam merentur illi qui primo ceci
derunt quam nos qui secundi. Et autem merce

narius posit9 i vinea si neglexe-
rit eā nō solū mercedē suā pdet
sz eciā de fructe vinee exiget' Ita pmū
sic et nos si neglexerim9 iusticia no
bis commissā nō solū nullā mercedē
habebim9 sz eciā dissipate iusticie
dabim9 rōnem· vinea eni dī nos expo'
nos ē sz i nobis plātata ē sicut dō qui
pccm facit dissipat i se iusticia dei
q aut opa bona facit colit eam sed ¶
Vn aut culta iusticia dī i sensibz mi
is generat bonitatē· nā qui iusticiā fit
Ap'le xpm format i se sicut scriptum ē Filii mei
quos iterum parturio donec formetur
xpc i vob' ¶ Et q vineā consignat alicui
opandā nō tm ppt illius vtilitatem
consignat quam ppt suā· Deus aut iusti
ciā suā danes i sensibz nris nō ppt
suā vtilitatē dedit eā sz ppt nrām
Licet eni deus opa hominū necessaria hē
sicut opantes eā vinea ppt eā· Ergo
ille q ppt suā vtilitatē vineā commisit
alicui talē eā conduit pape qualē illā
commisit· quō nō a nobis pc immaculata
iusticia requireda ē quā i nob' eam
creauit· deus nō ppt se dedit eā sed
ppt nrām salutē ¶ Hic scitote q a
mercenarii sumus conducti· Si ergo
mercenarii sumus cognosce debemus
quasi opa nra· mercenarius eni sic ope
nō pt eē ¶ Opa aut nra sit opa iusti
cie nō ut agros nros colamus et vi
neas nō ut diuicias acqram9 et co
gregem9 honores z omnes hc sunt q
fac possum9 nō tm sit hc opa nra sz
separia(?) nrā· Sic ergo deo nemo
conducit mercenariū vt h' solū faciat
ut manducet· Sic et nō deo vocati sum9
a xpō vt hoc solū operemur q ad nos
trū ptinet corpus sz ad gl'am dī ¶ Et
sicut mercenarius q hoc solū facit qd ma
ducat sn causa abulat i domo·
Sic et nos si hoc sola fāciam9
q ad nrām ptinet vtilitatē sn causa
viuim9 sicut eram ¶ Et sicut mercenarius
totā die circa opus dñi expendit vnā
aut horā circa suū cibū sic et nos
omē tempus vite nre debem9 expendere
circa gl'am dī modicū aut pte circa
corpus nrōs terenos ¶ Et sicut mercenarius
q die opus nō facit erubescat mittere do
mū et petere sibi panē· quō tu nō confu
dis mittere celestiā et stare ante conspectu
dī qui nichil bonū fecisti ‖ Exponit p'
mo mane et vesp'e / adā et q cū eo fue
rūt· hora sexta abrahā et q cū eo fu
erunt· Hora nona moysen z q cū eo fue
runt· a dauid q cū eo fuerunt· Circa adistos
posuit testamenta / hora vndecima gentes
intelligere qui nouissimā mundi in regime
nō sumus sicut ?? hoies i epla sua testa
bitur· Filioli iam nouissima hora est
Apostolus aut dicit· Jam aliqua ptem du
odecime hore transisse fit· Sicut opor
ē nra salus qu cū credidimus· Jam pu
to erat duodecima hora· Pro quo ea
nō erat integra duodecima hora sz du
bio modicum restat ¶ In duodecima
hora sumus vn probas q candor iusti
cia recessit de mundo et sol radios cle
ritatis suarū i se colligens rinscatur
et totā terrā ingrediens infectarū vel
mediatorē q nos iusticia operiemur
sicut qrta ex ipsa duodecima hora sim
at· vbiq tenebras· video et dubitas
dic venisse· Sicut eni in vallibus fit ob
scuritas dic declinate ad occasū· Qui
eni videtis valles obscuras qd dubi
tat q a noxia iam sic primū i secularibus
et laycis xpianis incepit prevalere
obscuritas peccatorū· Sicut aut quiam
video sacerdotes positos i summa ver
tice spualium dignitatum q montes
colles dicuntur ipsos apprehendit in
opras tenebrosa quō dubitet quia
finis ē mundi ‖ Iste exiuit circa

tertiā et vidit alios stantes ociosos
in foro ¶ Videamus quomodo sint ociosi nō ꝑto
res. Illi enim mortui dicunt(ur) nō ociosi
Sicut enim apud deum surdus dicit(ur) qui
nō audit que dei sunt s(ed) q(ue) dyab(o)li. Et cecus
dicit(ur) q nō corporalit(er) cecus ꝑ cuius oculos
dyab(o)lus videt non deus. Sic q(ui) dyabolo vivit
mortuus ē apud deum. Qui ē ꝗ ocio-
sus q(ui) opus dei nō operatur putas ali-
enas res tollis nō ē ociosus s(ed) mortuus
Si enim aliena quidem nō tollas nō quod
ꝑtas est nec misericordiā nec iusticiam
facis si nō s(er)uis ꝑpotentibus das sicut
ociosus es ¶ Vis nō ee ociosus. Nec alie-
na tollas et d(e) tuis des et operarius es
i vinea dei misericordie vince tebria-
nis ¶ Si deliciis es nō es ociosus
s(ed) vivens mortuus es s(ecundu)m aut ap(osto)lus Si
aut(em) mesurate bibis et manducas nō
quod peccas q(ui)a nō male manducas tamē
ociosus es q(ui)a nulla ieiunium operaris vite
¶ Vis ergo nō ee ociosus ieiuna et quod
manducaturus es dum in da ipore-
ti et consulisti ieiunium vitem. Item
fornicator mortuus es nō ociosus. Si a-
tem habes tuā uxorē nō quidem pec-
cas nec ~~tamē~~ tamē castitatis operaris vitem
¶ Vis nō ee ociosus sine uxore es ne-
glicens uxorē. Si vidua es noli cirā
sic ad secundas et ad tertias nuptias
et operarius es castitatis vitem. Si for-
te dicis. Sine uxore nō possum ee conce-
do tibi ut uxorē habeas & castitatem
vite colas. Abstine te a menstrua-
ta. abstine te a pregnante. Erubescere
facere quod alia nō faciunt. Omnia autem tem-
poris sue humore horum & tēpus ob-
servant. Ho autem solus tempus nescit. Quando
dies festus ē aut dies ieiunium quatuor
apostolorum adimpletis preceptum. Nolite
fraudare invicem ne forte ex consensu
ut vacetis ieiunio & oronī. Item
si videes meliori mortuus es ciuita-
tem nec videes nec congaudes
mortuus ociosus es. Non solum

ergo nō invides s(ed) congaudes me-
liori benivolentie vite collis. In
foro. Forum ē iste mundus. Ubi omnia
venalia sunt. Et enim ꝑprium ē fori ut
omnia illic vendeant(ur) et emant(ur)
et invicē se circumveniat venden-
tes & ementes sic i hoc mundo omnes
vendendo & emendo vivunt et in-
terim se fraudē sibi facientes vi-
tā suā sustentant. Inter emptores
ante et venditores decipe ubi omnes
divitias & honores huius seculi que
et ipse michi homines et venduntur &
ꝗmulis vendentur. Et omnis questus
eorum i mercatione consistit. Fuge
ergo forum ut nec paciaris fraudem
nec facias. Si aut(em) passus fueris, ipa-
res te compellere facere. Nam si in-
iuriam passus fueris, si irato fueris
difficile ē ut et tu nō vicem
reddas. Ꝑmag(n)o laus ē quam
alienum ee a foro. Nulla enim ha-
bet cū eo s(ecundu)m aut ap(osto)lus. Rogo ergo
vos fratres tenere quiete & silencium
et operari manibus vestris et nullius
desiderium sit vobis ad eos qui foris
sunt. Si enim i foro ꝑmanseris et quod ha-
bes perdes. Si aut(em) i vinea assiduus
fueris et quod nō habes acquires. Iterum
exiit circa sextam et nonam. Ideo
inquit circa sextā et nonā quia in
sexta et nona generatione vocavit
nedconꝗ qui frequentaverunt cū hominibus
disponere testamenta. Quia d(e) finito sa-
lutis omnium opere iam propinquante. Ita
post noe neminē legimus ad deum
locutum fuisse nisi primum ad abra-
ham post cū confestim ad ysaac &
Jacob. Unde nō post multum tempus
ad moysen cui & legē dedit post
eū ad ihesum naue transacto aut(em)
nō multo post tempore ad samuelem ad da-
vid et ceteri singulis quibusque generati-
onibus ad multos prophetas cum
singulis testamenta disponens

Sicut enim q̄s i͂ itinē ↄstitutꝰ ꝗ̄ in
ope quodā aū sextā quid nō ꝑ op̄a
tur vigeꝛ ꝗ̄ ābulat/ scīēs ꝗ longꝰ
ei adhuc supest dies · In tercia aut̄
sexta cū cepit eē octaua ꝗ̄ nona in
piet ꝑꝑerantiꝰ agē ut opꝰ suū v̄ſ
ster tp̄e defınito possit ↄcludere
Sic et deꝰ vsq̄ ad abrahā q̄ fuit i͂
sexta hora venit ad hoīes dispone͂
testamētū · ab abrahā aut̄ vsq̄ ad
ıncarnatione͂ freq̄ncı ꝑꝑerinꝰ ut
aduentū suū i͂ hūc mūdū et vocatōīs
gentiū d̄finito tp̄e ↄsūmaret q̄i
vespe iā ꝑpinquante/ Itē exiit cir
undecima horā et dixit · q̄d statis
hic tota die ociosi/ Vnde q̄a dicitur
ociosos vocat nō pctōres · Deinde
considera · Primꝰ ille q̄ accepit a dn̄o
suā misericordiā ut gaudiūt eūe
neq̄ vt q̄ missꝰ ē in tenebras ꝗ ꝑ
dedit suā mia; ꝗ̄ nil ꝗ lucrꝰ est
d̄ ea · Sn̄ dubio q̄a nichil ē lucrꝰ
Q̄ aut̄ pctat ꝑ dit ḡrā quā accepit
Si ḡ ille ꝑmūt/ ꝗ̄ i͂ die iudiciꝰ
q̄ ociosꝰ stetit i͂ foro et nullā iusti
ciā opatꝰ ē · Q̄d facit ille i͂ die iu
diciꝰ q̄ pctāuit et suā aīam ꝑdidit
Q̄ stat/ ociosi · Vnde sciat/ ꝗ q̄ nō o
pat in h̄o sc̄lo nō māducat i͂ illo/
· et q̄ alijs māducātibꝫ ꝗ̄ bibentibꝫ
i͂ h̄o sc̄lo opat/ Alijs ieiunātibus
ipē māducabit cū abrahā et mā
ducat d̄ prandio vite · Q̄ aut̄ hera
hic opantibꝫ stat ociosꝰ alijs ieiu
nantibꝫ i͂ h̄o sc̄lo expellet̄ ille fo
ras · Dies enim iste dies opacionis
ē · Dies aut̄ ille q̄ sequit̄ dies ē sciēdꝰ

Nemo nos ↄduxit · Quere ↄduc
tio nr̄a et q̄ ↄductores nr̄ es ·
Promissio vite et̄ne · Nemo nos co
duxit/ Q̄ h̄ ē vita et̄na ut cognos
cant te solū et v̄m deū et quem
misisti ihm̄ / Nemo ↄduxit/ dn̄s
· Quicūq̄ reliq̄rit domū ꝗ̄ villā

patrē ꝗ̄ matrē vxorē ꝗ̄ filios cētuplū
accipiet i͂ h̄o mūdo et i͂ futō vitā possi
debit/ Nemo nos ↄduxit/ Vendite q̄ possi
detis et date elemosinas et habebitis
thezaurū in celis // Et nō q̄m illi q̄ aut̄
prima hoā vocati st̄ ꝗ̄ t̄cia ꝗ̄ sexta ꝗ̄ nona
nō r̄spondeunt ꝗ nemo nos ↄduxit · Oēs
illi ↄducti fuerūt et habuerūt noticiā
dī et sciuerūt dī ꝑmissa · Gentes aūtē
sole neq̄ dī ꝑmissa sciuerūt · Ideo exc̄u
sabilit̄ r̄spondēt Nemo nos ↄduxit
· Et dixit eis Ite et vos i͂ vineā meā
et q̄d iustū fuit dabo vob/ Istos p̄mis
solis quemt denariū dare · Istos aut̄
omēs sb̄ incerto pacto · scꝫ/ q̄d iustū fuit
Sciēs enim dn̄s q̄ ꝑuaricaturꝰ fuat
adā et oēs postmodū i͂ diluuiū
fuāut periturı certū pactū fecit ad
eū ne q̄m dicat ideo se neglexisse iusti
ciā ꝗ nesciebat q̄ ꝑmiā fuat recep
turꝰ · Istis aut̄ nō fecit pactū benignꝰ
aut̄ ꝑ̄ familias sciebat ↄgruitē suā
q̄a tantū pactꝰ ē retribuē quātū merce
narij recipe nō sꝑabāt · De dato enim
eiꝰ nemo murmurat/ q̄a āpleꝰ dat q̄
omnis hō desiderat/ et cū aut̄ sc̄o formifusꝰ

Dicit dn̄s vinee procuratori suo · Voca
operarios et redde eis mercedē inci
piens a nouissimis usq̄ ad p̄mos · Co
sidera q ꝑ sero nō alias mane reddidit
mercedē · Adhuc ḡ stante sc̄lo isto
iudiciū ē futurū/ et vnicuiq̄ merces
sua reddenda · ppt̄ duas rōnes in
h̄o sc̄lo iudiciū fit/ p̄miū ꝗ illa be
atitudo futura ppa ē merces iustire
Ideo nō i͂ illo sc̄lo fit iudiciū sꝫ an illo
Vnde aū aduentū illiꝰ diei p̄mitti
tur iudiciū ne videat peccatores bī
tudinē diei illiꝰ dicente ppha · Tolla
tur impius ne videat gloriā dei

Cui sn̄ dubio filiꝰ dī dicat ꝑ̄piū
sc̄o Et si voluerꝰ ꝑcedo tibi vt pater

filio dicat. nō quero vtrū filius sit pris
pcreator aut spūs sc̄i filius. Sz hoc
dico quod pcreator duos et pfamilias
nec eiusdē substātie possūt ee nec vna
psona nec equalis dignitas. Sz quia
alter pfamilias alter pcreator pfa
milias/ quē locū habeat trinitas in
a. Si aut eiusdē sb̄e ē et ē minor hu
iusmodi fuit sb̄e. si nō eq̄lis dignitas
vtri⁹ nō ē vna sb̄a. ¶ Incipiēs a no
uissimis usqz ad primos. Iterū nō a
primis usqz ad nouissimos. Sz primū a
nouissimis attēde natalis ē ratio
Dm̄s qui añ aduentū xpi fuerūt qui ipso
opibz suis fuit sic sci/ gētes aut ex grā
cia xpi sez̄ libenti⁹ aliqd damus his
qbz p solo honore nr̄o donam⁹ Ergo
oībz sc̄is deus dās mercedē iust⁹ osten
ditur/ gentibz aut misericors/ dicente
aplo/ Gentes aut sup misericordia ho
norare deū ¶ Et itē hic demōstran
dā imēsam virtutē suā sic ē ibi vbi
ait/ apl̄us Et nos q viuim⁹ q̄ rema
nebim⁹ nō preueniem⁹ eos qui dormi
erūt Magis eni pris erat vt viuētes
īmutarentur postea mortui resurgāt
incorrupti Sz quia in q̄tuordie viuentibz
vna virtus hoc solū quod ad imortalitatē
īmutatur. Quia aut mortui incorrupti
resurgūt duo sūt opa. primū quod resur
gūt 2° quia incorrupti resurgūt Ergo
ut ostēdat deus inestimabilē potētiā
añ quod difficillimū ē mortuos susci
tat incorruptos postea viuētes īmu
tat. Sic et in hoc loco primū rem quēdam
cat vt primi posteri accipient suā mer
cedē. Sz vt ostēdat deus inestimabilē
suā misericordiā primū nouissimis et in
dignioribz reddit mercedē postea pri
mis. Sz illic potētia īmutādorū
hominū exclusit ordinē Ita et hic in
uīna misericordia ordinē nō aspexit
¶ Cū venisset aut qui circa vndecimā

horā venerat acceperūt singulos
denarios/ venientes aut et primi arbi
trati sūt quod plus essent accepturi. Ac
ceperūt aut et ipsi singulos denari
os/ Sz nō iniuste. Nā qui in prima parte
sc̄li nat⁹ ē nō amplius vixit quod
sta(n)t vniū temp⁹ vite sue Et qd illi no
cuit si p⁹ illi⁹ exitū stetit mūdus
et q circa finē nascūtur nō mi
nus viuūt nisi q̄nti dies eis sūt nu
merati Et quid illis prodest cōpendiū
laborum si cito mūdus finit cū ipsi
vite sue temp⁹ cōpleant añ mūdū
Vnde si in hoīe ē qui nascit̄ prius
aut postea ista rōne prima habz mer
cedē q prius nasci voluit prius autē
quā pcca venit ad vitā. Sūt aut tū di
sit prauus/ qui hoīem pducat in mūdo
nec ille sibi priorē honorē defen
dere debz q prius nat⁹ ē nec ille cōtep
tibilior debet ee q postea. Dicens
enī sit me prius creasset prior erā/ Ac
cipientes aut mūrabāt aduersus
prēz familias dicentes. quia hij no
uissimi vna hora fecerūt et eq̄les
nobis illos fecisti qui portauim⁹ pon
dus diei et estus/ Sic vni ē cētū dy
tiis quia et temp⁹ illi sūt vixerūt nō
apli et ipsi sūt temp⁹ nō min⁹ et
viuentes more sua cōsūmatō ipsi⁹
in mūdo ē ipso dicitur. Tong⁹ diei podus
portauim⁹ et estū quia magna ē nobis
virtus ad faciendā iusticiā cognoscere
prope se finē mūdi vñ armās nos
ihc dicebat/ Appropinquauit regnū
celorū. Itē apl̄us Tēpus enī figa
huius mūdi volo vos sine sollicitudine
ee. Sic q nobis virtus ē scire appinquā
ee finē Nā cōmes usqz ad finē il
lius vita nr̄a forsitan nō extēda
tur et attendim⁹ et pparam⁹ ad sus
cipiendū finē./ Cōsequit̄ et illis
in formacō erat cōdicō mūdi spacia

esse longinqua et quamvis ante finem mundi in manu dei esset venire tamen quodammodo negligentes eos faciebat circa iusticiam et refrigescere faciebat animas eorum expectatio scilicet longiorum. Ideo quamvis non pro omnibus seculis dixerunt tamen totius seculi gravamina et impedimenta pertulisse videntur. Tunc enim mundus in iuventute constitutus omnibus bonis prosperabatur et felix erat. Nunc autem mundus senescens omnibus adversitatibus premitur et ideo concupiscibilis non est. Ergo qui tunc fuerunt homines cum maiori difficultate et labore iusticiam servaverunt quia felicitas mundialium rerum satis impedimentum est ad iusticiam faciendam. Nunc autem homines facilius iusticiam facere possunt quia ipsa adversitas et angustia mundialium rerum animam invitat ad iusticiam faciendam. Quia facilius est homini paupere et in angustiis constituto disciplinam tenere. Divitiis autem habundanti difficile. Sic in illis inter gaudium difficile fuit tenere iusticiam. Nobis autem inter tribulationes mundi facile. Multum enim fuit bonus et fortis in fide qui potuit evadere. Nunc autem valde est [illegible] minimus et miser in fide qui se non stringit ad deum. Ergo potius quod dicit operis iusticie scilicet quia gravius est homini carnali amare iusticiam. Estum autem concupiscentias scilicet quas tunc parebat mundus in iuventute florente. Ergo et si non per omnem mundum vixerunt tamen totius mundi repugnationem passi sunt quia totius vite [illegible] in iuventute ostenditur. Aut potius diurnus dicit onerosa legis mandata propter que et dominus alibi hortatur iudeos et dicit: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego vos regnum dabo. Estum autem dicit [illegible] temptationem errorum quam conflabant spiritus maligni in eos ad emulationem gentium eos irritantes a quibus omnibus liberi gentes consenserunt Christo credentes et propter compendium gratie ad plenum salvati. Nam nos legis onera portavimus sed iudei nec secuti sunt passi sunt dolorem errorum quemadmodum illi. At ille respondens uni eorum dixit: Amice non facio tibi iniuriam. Ergo non dolebat quia fraudati de mercede sua sed quia alius quam merebatur acceperit. Hoc enim est proprium invidie quod alteri aliquid additur. Sic dolent invidi quod illis sit abscondita putat si videt fieri aliquem ditiorem putat se inde pauperiorem factum. Si autem sapientior sit frater suus dolet quia ipse sit insipiens frater suus. Inanis laus quod ex vana gloria nascatur invidia. Nam ideo dolet secundus esse quia desiderat esse prior. Sic erunt novissimi primi et primi novissimi. Multi enim sunt vocati pauci vero electi. Propter superbiam iudeis et gentilibus hanc dixit sententiam quia cantat primi novissimi et novissimi primi. Videlicet quia et iudei in primo loco vocati sunt ante gentes. Isti secundo autem salvati sunt post gentes. Introducit parabolam istam et ut cognoscamus quod ad manifestationem precedentium verborum hanc parabolam introduxit. Ideo in fine eius parabolam finivit per eundem quem dixerat supra. Et ideo primos dicit novissimos futuros et novissimos primos ut non novissimi dignitatem sint quod primi sunt ut tacet. Dicit enim propheta Esdras volens omnium sanctorum unam vocationem ostendere et nullam inter eos esse differentiam temporis tamen dicit omnium sanctorum unum esse quasi coronam. Sicut enim in corona cum sit rotunda nichil invenitur esse initium a fine sic inter sanctos quantum ad tempus in seculo illo nemo novissimus dicitur nec primus. Ideo quibus datum est primo nasci novissime remunerabuntur et qui sunt quasi consonantes quasi novissime nati sunt primi remunerabuntur ut illi illam gratiam habentes isti hanc consequentur. Quod autem dicit: Multi autem vocati pauci autem electi, non ad superiores sanctos

ptinet s3 ad gentes. qm corporis gen
tibz qui nltri vocati st ... eligendi

Iherosolimā assumpsit xii discipulos
seorsū in itinē. Oia gla di crois sa
lus homi ī xpi morte posita ē. Nulla
enī ē res q̄ amplis ad salutē homi p
tineat q̄ mors xpi. no ē aliqd aliud
ppt qd gras deo agē debem9 q̄ ppt mor
tem ipi9 sed cū turba plurima fidelū
cū sequeret ī via xii tī aplos solos tu
lit ī secreto. et ille tm̄ mortē sue
annūciauit misteriū q̄ sep pciosiorem
thezaurū ī melioribz vasis recōdim9
Multi qui vi erāt cū eo s3 ppt modi
citatē fidi sue infirmi. Multe mulie
res et si ī fide fortes tn̄ ī firme
ī sexu. si audissent sed xpi ascen
debat ihrosolimā ut crucifigeretur et
vi forsitan turbarent ppt infirmita
tē fidi et mulieres ppt molliciem
sue natē. Nā ppe aīus muliez mol
lis ē et ī tli negocio concitat ad la
crimas sto ... p cū supius
petrus de morte xpi audiss3 dolore
commot9 no timuit ipm dnm increpa
re dicēs et hō tibi erit. Si g° petrus
ī morte xpi turbat9 ē cui9 altius
fides potuit sustinē tm̄ dolorem
vi petra īmobilis ... pene co
mota ē q̄ sufferret impetū tempestas
Ecce ascendim9 ihrosolimā ihrosolimā
Ecce contristantes sermo ut memoria
passie ei9 ī cordibz recordat tamq̄ si
dicat Ecce nunc stia vite p dico vo
bis misteriū passionis mee futē
ut altius insidiat mentibz vris fre
quens repetitū Et qre illis pdicit
passionis sue misteriū. qa omis
adversitas q subito evenit oībz
contra spem nimium grauis ē q̄ vero
an cognoscim9 et pparam contra ea
cū supvenerit expectantibz nobis

levior ... venit q̄ erat futura
si repentina venisset. Sed ergo
nūciat illis de morte sua futura
ut cū dies ille passionis adue
nerit no illos turbet cognosce
res q̄ oīa erāt futura Si enī sermo
nē totiēs aplī de morte ei9 futā
timuē qm apphensus ē scandaliza
ti st omes et reliquerūt eū quāto ma
gis scandalizarent fuant si pmo
niti no fuissent. Nūc vo se ppa
nerūt et ideo statuerūt in suo
ut no expauescerent. Si enī no
se pparassent nec pmisissent vna
na cū petro dicētes Parati sum9
tecū vsq3 ad mortē ex illa hora
fides eoz defecit et pparacionē
aīe obsorbuit timor carnalis
Vel ideo pdicit eis futura ut ab
eorum cognoscat psciencia ei9 ex
pssiā aut intelligat diuinitas
ei9 consideracio aut diuinitatis ei9
roboret fidē illoz ī tpe passionis
ei9 ut tantū illd qd patiebat dis
pensacioni voluntatis ei9 applicarent
no necessitati natē. Ecce ascedim9
ac si dicat videte q̄ voluntate vado
ad mortē. Nec me vocat ihrosoli
mā. neq admonet nullius ptatis
preceptū timeo. nullius violente ne
cessitate compellor. Cū g venit te
nebraz ptās cū vidit me ī cru
ce pendentē ne estimaret me hoiez
ee tantū nā et si hoīs ē posse mori
tn̄ velle mori hoīs no ē. Vt qd pu
tas ab itinē declinavit seorsum
nunq no potuit ī itinē construct9 hic
eadē eis loq cū sit paucissima
vba. eos declinavit seorsū ab itinē
forsitan sciēs q̄ ventura erat mater
filioz zebedei cū filijs suis vt
peterent ea q̄ petierūt vt audi
rent ea q̄ audierūt vt pparet
ei locū ad eundū ad petendū

ad audiendum forsitan et applicuerit ibi et donec mulieres retro venientes occurrerent. nec enim credibile mixtas cum ipso ambulasse mulieres sed longo intervallo de longe mulieres sequentes et longo intervallo separati nisi se ambulabat xpus cum discipulis suis sine dubio. Ergo nulla causa secessit nisi ut illa ad eum dicendi licenciam inveniret. Sciebat enim cogitaciones eorum quod facere cupiebat. Et non solum predicens discipulis suis de passione futura sua sed etiam aptans peticioni mulieris locum presciencie sue divinitatem ostendit aliter. Ecce ascendimus iherosolimam et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et condempnabunt eum morte et tradent eum gentibus ad deludendum et crucifigendum. Sed et nunc traditur et morte dampnatur. Et traditur gentibus ad deludendum et crucifigendum. Ipsius enim verbum veritatis est. Dicit enim cum tradidit deus xpm scribis et sacerdotibus ad manifestandam fidem sanctorum et perfidiam iniquorum fidem quidem sanctorum. Si forte fideles videntes eum quasi hominem pati non recedebant neque scandalizarentur ad fidem divinitatis ipsius. Ad manifestandam autem perfidiam iniquorum si intelligerent eum filium esse dei secundum testimonia scripturarum non timeant sed ausi sunt eum interficere quasi hominem. Sic et modo tradit deus verbum sacerdotibus et scribis id est scripturarum sapientibus ad manifestandam fidem sanctorum et perfidiam iniquorum fidem quidem sanctorum si forte videntes verbum veritatis a mendacio oppressum quasi mendacium non cadunt neque scandalizantur a fide veritatis ipsius ad manifestandam perfidiam iniquorum si forte intelligerent verbum veritatis quod deus est verbum veritatis secundum testimonia scripturarum ausi sunt interficere eum cruce ubi mendaces. Hic enim videns scripturas prophetarum et evangeliorum et apostolorum in dictas esse in manu falsorum sacerdotum et scribarum et non intelligens quod verbum veritatis traditum est principibus iniquis. Et sicut tunc sacerdotes vel propter vanam gloriam vel propter avariciam condempnaverunt eum morte cogitantes quoniam si tenuerint xpm ipsi sacerdotes esse non possunt secundum legem nec sollempnia illa lucra percipere. Ita nunc impii sacerdotes et scribe verbum veritatis dignum iudicant interire cogitantes quod si verbum veritatis tenuerint ipsi sacerdotes non poterunt secularia lucra percipere. Propterea tradet eum gentibus id est populis ineruditis et indisciplinatis et barbaris qui nec grunniunt audiunt cum iudicio qui non sunt xpianiores aut gentiles. Traditur autem verbum veritatis perversis expositoribus suis ad deludendum et ad crucifigendum. Deludunt enim verbum veritatis qui simulant se sequi xpm et disputant de eo sine dei timore non proposito inveniende veritatis sed studio subvertendi. Hoc autem modo deludunt verbum veritatis non colunt. Crucifigunt autem eum et interficiunt qui falsa confessione mendacii verbum veritatis suffocant et occidunt in se. Et sicut tunc illi sacerdotes nullam culpam ydoneam invenientes in xpo falsam accusacionem intulerunt adversus eum. Sic et modo nulla racione habentes dicere contra verbum veritatis falsa interpretantur de illo et falsa proferunt testimonia scripturarum adversus verbum veritatis. Sicut tunc falsos testes subornaverunt contra xpm. Et sicut tunc sacerdotes et scribe cognoscentes eum quod verus xpus est quasi hominem illum maleficum gentibus tradiderunt. Gentes autem non cognoscentes eum xpm esse illuserunt et crucifixerunt quasi hominem maleficum. Sic et modo sacerdotes et scribe hereticorum cognoscentes quod verbum est secundum scripturas quas legunt tradunt eo [illegible] populis

gentilibus ad deludendum et crucifigendum. Ipsi autem per ignoranciam verbum veritatis deluderunt et crucifixerunt quasi mendacium. Sed ignorancia eorum non eos excusat quoniam si vellent cum vero corde querere invenire poterant veritatem. Sed nec illos excusavit gentiles quoniam ipsi si querere voluissent poterant invenire quod non erat homo tantum sed et deus quoniam sed cum per signa virtutum suarum manifestabatur Christus. Sed modo per signa operacionum suarum verbum veritatis ostenditur. Christus leprosos mundavit cecos illuminavit surdos audire faciebat mortuos suscitabat. Ita modo qui vult cognoscere verbum ubi sit veritatis opera eius signa considerat. Ubi enim est verbum veritatis virtutum atque divinum ibi mundantur assidue homines a lepra peccati et fit salutis eorum testimonium quod sacerdotibus eorum mendes eorum. Et audiunt verbum veritatis illuminantur ad intelligenda divina misteria. Aures eorum interiores aperiuntur ut libenter suscipiant diligenda precepta. Quos hodie vides mortuos in peccatis cras resurget in primam vivificati per verbum. Ubi autem non verbum veritatis sed mortuorum mendacium predicatur inter eos nichil horum fieri vides. Sed dat illis testimonium vita eorum. Sed post tres dies resurget in animabus credentium sibi cum tres dies fuerint consummati in eis. Prima dies per credenda dies filius primus dominum est in prophecia annunciante de die in diem salutare eius. Que est ante aliquos dies de die nisi vingentis … de vingenti … Communis … tria dies est quoniam tribus … illuminat. Corda credencium. Sed quibus trium istorum fuerint consummate in eis verbum veritatis resurgit et vivit et apparet. Sed non resurgent nisi qui ieiunantes a malo et flentes propter Christum et desiderant resurrectionem eius videre in anima sua. Sed apostoli ieiunantes et flentes erant domino crucifixo usque ad diem resurrectionis ipsius.

Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei. Hec est Salome cuius apud ewangelistam alterum ponitur nomen. Vocatur pacifica quia filios regenuit patris. Non solum ergo in eo ewangelio quam manifeste ipsos fratres exponit accessisse ad Ihesum et eadem postulasse intelligere possumus quia filiis suis erat submissa sed etiam ex pluribus Christi sermonibus quibus non qui ad mulierem ipsam potentem sed qui ad filios submittentes respondit. Nescitis quid petatis. Estimo enim quod hij fratres cum audissent dominum de passione et resurrectione prophetantem ceperunt dicere inter se cum essent fideles. Ecce rex celestis descendit ad regna tartarea ut regem iniquum mortis destruat. Ipsam autem mortem dimittat sue potencie calcet. Et sic vinculo tenebrarum solutas animas captivas ad sua regna perducat. Sed et innumerabilis malicia demonum resistere poterit contra eum. Quem enim corpore constitutum timuerunt dicentes: Quid nobis et tibi Ihesu fili dei excelsi venisti ante tempus torquere nos, quomodo nudam ipsam divinitatem qui sic descendentem poterunt sustinere. Ecce ergo tres dies mortis sue revertetur ab inferis quasi victor de bello. Sed cum fuerit victoria consummata quid aliud restat nisi ut regnum gloria subsequatur. Sed fortasse nos eius fratres quomodo possumus regni eius esse participes. Scimus quia invidus non est. Quia misericordiam donavit hominibus quo regnum in sua potestate non donabit petentibus. Petentis negligencia reprehenditur ubi misericordia dantis non dubitatur. Si nos rogamus magistrum forte ceterorum fratrum corda contristamus et dum nobis duobus providere volumus inter omnes scandalum excitamus. Sed et si factum sit tamen homines sunt et si vincula a carne non sunt qui spirituales cum perfecti possunt qui adhuc carnales. Ut quid ergo alijs leves occasiones demus

quibz nupta carnis nā tranquillas
eoꝝ aīas inq̄etat Ergo ꝯmittas
merem̄ m̄ram̄ ut suo noīe ꝯpterur
ꝙ nobis et fuit duo bona Si em̄
res ipā reprehensibilis fcā fuit fa
cile meret' venia q̄ mulier ipse
em̄ sexus excusat errorē Sia
tē nō fuit īportuna facilius impe
trbit mr ꝙ filiis suis rogās Ipse
em̄ dns q̄i m̄r nos aīos filiorū
inspiratoē īplevit facili9 exaudiet
matrnū affcm̄ Magna laus mulieris
ex h° loco colligit' Primū ꝙ nō solū
illi reliqrūt prēm̄ sꝫ etiā reliqrat
virū suū & secuta fuiat xpm̄ Et il
li ostenderūt qm̄ filii erāt huius ma
tris et ita ostēdit ꝙ m̄r erat talium
filioꝝ Qm̄ aut virū reliqrat virū
suo dmōstrat q' d' vocatoē eorū
p' scptm̄ ē dicēs Illi aut reliqrūt
prēm̄ suū zebedeū in navi cū m̄
cenariis & secuti st ihm̄ Resp si quis
te dicat ꝙ ihus triennū docuit
mī teps vocatois aploꝝ & passi
ois xpi mortu9 ē zebedeus
et sic ita secuta ē ihm̄ cū secuta ē
q̄lis radix talia & gmina et q̄lis
fiti talis & fruct9 Rō cā nūc s'
cetās mulieres maitalis affēus
ꝙ ille tpalis erat maritus q̄stea
tem ꝓfctus spōs Illi9 amor d'cep
cio erat carnis Istius aut dilcō i
corruptibilis vita nō illa termīnt
miseratio senectus eius ꝙ ille sīt
ista vivē potat Ista aut sīt xpo sal
va ee nō potuit Cogitavit em̄ qa
amplius pdit viro suo si xp' deū
reliqrit virū q̄ si xp'i virū reliqrit
dm̄ ipā sexu fragili et iā etate
defecta xpi vestigia seqbatur ꝙ
fides nuq̄ senescit & religio fati
gatoēz nō sentit Unde ꝙ nō
sentit s' cetē matres q̄ corpus
natoꝝ suoꝝ amāt aīam aut con
tēpnūt ꝯcedant illos valē i sclo
isto & nō curant quid st passuri

in illo Alii inuicias filiis pudent
alii honores et nemo filiis suis pro
videt deū pdicione eoꝝ cū magno
p'cio ꝯpavit et salutē illis nec do
no accipe voluit Si viderit illos p
paupes restant suspirat Si aut vi
derint illos potentes nos restatim
ut ostēdant ꝙ corporis st parētes nō
aīaꝝ // Accessit ad ihm̄ petens ali
qd ab eo Audatē em̄ fecit eā natē
affcūs et reverencia spūalē vicat
amor carnalis // Dicit ei ihs Quid vis
Rō interrogat q̄i nesciens audiet q'd
vellet sꝫ ut illa exponēte manifeste
irrōnabilē peticionē ipoꝝ qm̄ pu
tabat quidā q̄i religiosi et celestes a
matores nō q̄i sciaz hntes ivolum
postulacionū & noticiaꝝ Sīa freq̄n
ter dns patit' discipulos suos
nō rēe d' dicē d' agē d' cogitare ut
ex illa illoꝝ culpa occasiones īve
niant docēdi & exponēdi regulam
pietatis Oñdes ꝙ ipe error nō nocet
prīte migro et nō solū in pn̄ti sꝫ e
tiā in futo doctrina ei9 edificat // At
illa dixit Dic ut sedeant hii filii
mei vn9 ad dextrā ali9 ad sinistrā
tuā Rō dici9 ꝙ rēe petit sꝫ h° dici9
ꝙ nō terena sꝫ celestia filiis suis op
tabat Tunc dns occultoꝝ cognitor
nō ad vba intercedentis mulieris sꝫ ad
ꝯsilia suggerentiū filioꝝ resp' dicēs
Nescitis qd petatis Concupiscencia em̄
carnis i nobis ꝯsideracionē spualē exclu
sit Rō audistis me referentē Cū ve
nerit filius hoīs i maiestate sua
ponet oves ad dextrā hedos ad si
nistrā Et dicet eis q' ad sinistrā st
Discedite a me maledcī in ignē eternū
quō vos vultis ut vn9 sedeat ad dex
terā et ali9 ad sinistrā Ergo vos
vocavi ad ptem dextrā d' sinistra
et vrō ꝯsilio tendis ad sinistram
Ideo forsitā et ꝓ mulierē res age
batur videt enim dyal9 qa ꝓ illos

ipsos adversus eos agere non valebat
consueta consulit se ad arma mulierum
ut sicut adam per mulierem spoliavit
ita et istos separaret per matrem. Nota si
mater cum mihi dulcis erat propter quod et
si affectus eius erat dulcis quasi [illegible]
intellectus tamen eius nocivus qui militem
sed iam non poterat per mulierem perditos in-
troire in sanctos ex quo de muliere
salvus custos processit. Intelligere quod
debemus et nos ut non illud a deo peta-
mus quod nos bonum esse iudicamus sed
orantes in potestate dei ponamus et nos
illud petentes exaudiet quod ipse nobis
expedire cognoscat. Nescitis quid petatis
bonum quidem desiderium sed peticio incon-
siderata. Ideo et si impetrare non debebat
simplicitas peticionis eorum confundi ta-
men merebatur quia de amore domini nasceba-
tur propterea non voluntatem neque propositum
eorum culpavit sed solam ignoranciam
reprehendit dicens. Nescitis quid peta-
tis. ¶ Quod autem athleta ydoneus an-
te certamen de premio pactum fecit. Sic tamen
certamen bene processit postea potest inde quod
secundum meritum certaminis premium mensura-
re et estimare. Si autem premium an-
te fuit constitutum non omnino secundum qualita-
tem formam pro exitu habere certamen quia
quale premium detur in potestate est remune-
ratoris. quale autem exitum habet unumquodque
certamen non est in potestate certantis. Nes-
citis quid petatis quia non bonum. Si autem
intellexeritis illud petere de beatitudine quam
in hoc mundo periculosissimo vivimus quasi in
pelago ubi numquam est minus tempestas
et si tempestas in medio non fuit tamen
semper timor est tempestatis. Sic in hoc mun-
do viventibus numquam minus est temptacio
et si temptacio in medio facta non fuit in-
de timor temptacionis est semper. Ideo da no-
bis auxilium gracie tue ut non vitemur
a malo sed ipsi omne malum vitamus.
Sicut enim in seculari bello videmus quod
vadens ad pugnam de preda victorie

cogitat difficile vincit. Qui autem va-
dens ad pugnam sic vadit quasi ad mor-
tem facile superat ille. Sic et nos
in hoc certamine spirituali vincentes non
debemus cogitare gloriam gratiarum consequendam
sed quomodo peccati ruinam evademus. Qui autem
de gloria cogitat et non timet magis
de casu ille nec infirmitatem carnis
sue cognoscit nec versucias considerat
dyaboli nec intelligit quod ait apostolus
Non est nobis colluctacio contra carnem et
sanguinem sed adversus principatus et potes-
tates adversus rectores harum tenebra-
rum propterea sumite omnia arma dei. Sicut
enim miles si totum eius corpus fuit ar-
mis vestitum et unam partem habet nu-
dam et nichil proderit quod totus fuit
fere vestitus si per unam partem cum sagit-
ta percussus fuerit sic cadit quemadmodum
totus fuisset nudus. Sic et christianus
omnis omnem iusticiam fecit si in uno
peccavit similiter peccatorem constituit quem-
admodum si semper peccasset. Sed ait Jacobus.
Si omnem legem adimpleres et in uno trans-
grediaris similiter prevaricator legis
es. Ideo et dominus illis respondit. Potes-
tis calicem bibere quem ego bibiturus
sum et baptismo quo ego baptizor
baptizari. Numquam nesciebat dominus quod
passionem eius poterant imitari sed ideo
eis dicit ut domino interrogante et eis
respondentibus omnes nos audiamus
quod nemo potest cum christo regnare nisi pas-
sione christi fuerit imitatus. Sicut ait apostolus.
Si cum mortui sumus et convivemus
si sustinemus et conregnabimus. Res
enim preciosa vili precio non comparatur. Mag-
num laborem necesse est nobis impendere
si volumus ad celestia regna perve-
nire. Passionem autem domini dicimus
suscipere nos debere non omnino persecu-
cionem gentilium sed omnem laborem
et molestiam quam in corpore contra
peccata certantes. Nam si gentiles

nõ habes q̄ ꝑsequerent᷑ . nunq̄ ideo
voluntas ꝓmpta fidelium debet
eẽ sine fructu sterilis ꝑmanere
Ideo ꝛ si gentiles nõ habes q̄ te ꝑ
sequantur habes principem gen
tium dyabolum q̄ hominem ꝑsequitur inui
sibiliter . Sicut enim principem potuerunt vin
cere in corpore . Ecce ostendo tibi et in
superabilem ꝑsecucionem in corpore tuo
Incipe resistere desideriis tuis et in
telligis quam fortes spiritus desyde
riorum malorum ꝑsequuntur . Hec est enim
pugna ꝑiculosa q̄ potest odire quod
amat et amare quod odit . ¶ Ideo
dicit eis potestis bibere calicem quem
ego bibiturus sum . Dominus enim cog
noverat ꝓpositum istorum fratrum potenciam
qua nõ ꝑmanentem sibi querebant ꝑ
mundiales honores quem sic exdu
obus vel tribus bus accepit non
est ceteros fili inferiores sed consecuti
onem pietatis petebat in regno ce
lesti quia et multi consequentes postmodum etiam
fuerint ꝑsecuti alterius ꝑfectiones huius
ꝑfectione nõ minoratur . Unus
sedere ad dexteram christi vel ad sinis
tram . tamen alter alterum ad ꝑfec
tionem pietatis neque potest consequi ni
si qui legittime certavit usque ad mor
tem . Ideo interrogat eos potestis
calicem bibere quem ego bibiturus
sum ut illis videntibus ꝙ possumus
audiat ceteri discipuli ꝛ confessat
intelligentes quam ꝛ ipsi pati sint mori
tum christo nihilominus post iuxta
christum sedere ꝑ illorum sceressionem ne
quam exclusi sunt dicit propheta in psal
mo Oculi mei super fideles terre
ut sedeant mecum hic . Non enim lo
cus sedendi minor est iuxta christum
sed fides paciendi cum christo . Non
est calix ꝛ baptismum unum . Calix
enim passio est . baptismum autem
ipsa mors est . Dictum est baptismum
ꝑ similitudinem huius lane in
tincte . Sicut enim lana tingi

tur naturalem habens colorem ut coloretur
purpure vel alicuius colorum accipiens
dignitatem . Sic et nos in morte des
cendimus corporales et resurgimus spiritu
ales sicut ait apostolus Seminatur in
ignobilitate resurgit in gloria Semi
natur corpus animale resurgit corpus
spirituale . Omnis quidem mors habet in se
passionem . nõ habet in se omnis passio et
mortem . multi enim fuerunt q̄ passi sunt
et nõ fuerunt occisi quales sunt confesso
res . Illi omnes quidem calicem biberunt
baptismo autem eius baptizati nõ sunt
¶ Dicunt ei possumus Non tamen confiden
cia cordis sui quantum ignorancia temp
tacionis hoc responderunt Nescientibus
enim desiderabile est bellum . Sic et ipse christus
leniis videtur eẽ temptacionem passionis
ꝛ mortis Si enim dominus tamen in temptacio
nem passionis venisset dicebat pater
si fieri potest transeat a me calix iste . quod
tamen nõ fuit dictum qua possumus
si scivisset qualis est temptacio mortis
Magnum quidem dolorem habet passio tamen
mors maiorem habet timorem . Et dicit
eis Calicem quem quidem meum et baptis
mo quo ego baptizor baptizabimini
sedere autem ad dexteram meam vel sinistram
nõ est meum dare vobis sed quibus paratum
est a patre meo . Nunquid nõ habebat potestatem
prestare cum volebat cum sit scriptum pater
diligit filium et omnia dedit in manu
eius . Sed ideo nõ refutavit eorum petitio
nem ne examinaret eos ꝛ pusil
lanimes faceret . nam nõ fideles ceteros
resumeret sperandi virtute q̄ semel de
eo quod speraverat cadit noluit sus
picere peticionem eorum ne omnes ceteros
contristaret . Nam intentio erat cum talia co
gitarent adhuc sine auxilio spiritus
sancti constituti . Si solis istis duobus to
tius regni illius societas dimitte
nda est Si unus sessurus ad dexteram
alter ad sinistram eius est quod sumus fu
turi a quo sic iam speravimus Ideo
eum secuti sumus ut illis electis
de medio utrumque nos ire mamus

rflicti. In omni labore siles et fremis
et nunc invenit fremis in honore dissi-
miles. Nam recte erat ut carnaliter cogi-
tarent qui nec dum fuerunt spirituales. Si
enim petitio eorum suscepta non est et con-
turbati sunt quare et horum animi sunt pre-
tere. Ideo quanto magis fuerunt conturban-
di si petitio eorum suscepta fuisset. Ideo
non dixit sedebitis non sedebitis ne duos
confunderet neque sedebitis ne ceteros
irritaret. Et quod hoc non est meum
dare sed patris. tamquam benignus et pru-
dens pater sic omnia disponit et ordi-
nat ut inter fratres unanimes fraterni-
tatis caritas non rumpatur. Vide quo-
modo nullum turbavit et omnes fecit spera-
re dicens non est meum sed patris. Nam quod
dixit vobis duobus non permittitur specialiter
a ceteris speratur. Et ꝯ metitur est
Christus dicens non est meum. Omne enim quod
habet per naturam sed accepta habet ab alio
illius est vere qui dedit. Nam quod habebat filius
suum cum ipse non esset filius suus sed patris.
Ergo inter eum cuius non est et inter eum cuius
est nec persona una est nec equalis potestas.
Si enim unus deus pater et filius aut certe
pater aut certe non pater. Et si videtur talem bene-
dictum tale quod in dominio potens et in do-
minio impotens. Aut quod putet illos esse
equales quorum non est equalis potestas. Audi-
amus et intelligamus nos [illegible] christi-
ani ut quando aliquid petimus a deo et non
impetramus non frangatur fiducia nostra
neque cadat spes nostra a deo ut de certo
desperemus de misericordia eius quia nec fratrum
istorum fracta est fiducia aut cecidit spes
cum non impetrassent. Quod enim si non
expedit nobis accipere quod petimus
sicut nec illis expediebat. Omne
autem te putas spiritualem rem petere
secundum deum et dignam impetratione tamen
si non impetraveris conqueri contra fratrem non
debes. Nam Jacobus et Johannes rem
spiritualem et dignam deo petere se esti-
mabant tamen reprobata est petitio eorum
et sensibilis iudicata. Non quod apud
homines iniustum videtur iam etiam apud

deum similiter iniustum est. Quanto maior est
deus homine tanto profundiora sunt iu-
dicia quam hominis. Numquid digniores
esse possumus Jacobo et Johanne ut non
impetrantes quod petimus doleamus.
Cum non illi de non impetrato beneficio
sunt contristati. Et audientes decem
indignati sunt de duobus fratribus. Quemad-
modum isti carnaliter petierunt sic et
illi carnaliter contristati sunt. Nam si isti
spiritualiter sapuissent non fuissent pe-
tituri ut essent super omnes. Et si illi
spiritualiter intellexissent non fuissent
contristaturi cum aliquis inter se sancta
vellet quod esse super omnes vituperabi-
le est. Sustinere autem alterum super se
nimis est gloriosum. O error salutaris
qui totius mundi dissolvit errorem.
Si enim apostoli non sic errassent unde
nos cognoscere poteramus quod omne bo-
num quod videtur bonum desiderare bo-
num. quia malum putabamus quod malum
desiderare est. malum et avaritia aut fur-
tum. Nunc autem scimus quia aliud aliud
est opus bonum aliud est primatus hono-
ris et opus quidem desiderare bonum bo-
num est primatum autem honoris concupiscere
vanitas est. quia bonum ipsum opus nostre
voluntatis et nostri operis est et laboris prop-
ter quod et mercedem nostram vincere est primatus ante
conspectum iudicantis dei est propter quod primatus
tum honoris ex iactantia cordis nas-
citur. Et autem humilis est et indigno-
rem se aliis debitum secundum apostoli-
cum preceptum illud quod aut alter alterum
existimat superiorem se numquam superi-
or desiderat apparere. Primatus enim fu-
gientem se desiderat desiderantem se
horret. Vides autem dominus alienum
spiritum in cordibus discipulorum qui hostem
in fine castris vagantem non eos
increpavit non Reddat a facie sua
et istos male petentes et istos non
bene contristatos. Si enim rex tyrannus
videt quod invitare illius occupatam
teneat hostes quod facere potest. Nihil

nisi ut ponat arietes et tundeat
castrum et destruat muros quos
forte edificaverunt ut tantummodo hostem
expellat. Et videamus sapientiam istius
regis postquam vidit sua castra oc
cupata spiritu alieno sic hostem ex
pulit ut sua castra non deleret dicens
Scitis quod principes gentium domina
ntur eorum et qui minores sunt potestatem ex
ercent eos. non ita erit inter vos.
sed quicumque voluerit inter vos maior fi
eri erit omnium minister Et qui voluerit inter
vos esse primus erit vester servus. Fructum
humilitatis posuit primatum celestem
Quicumque autem desiderat primatum celes
tem sequatur humilitatem terrestrem. Quicumque
autem desiderat primatum in terra inveniet
confusionem in celo ut iam inter servos
Christi non sit de primatu certamen. ut
festinet unusquisque illorum quomodo aliis
maior appareat sed quomodo inferior vi
deatur. quoniam non qui maior fuit in honore
ille maior est sed qui inferior fuit ille
est maior. Considerans quod melior est
desiderare desideranda non digniorum gradus.
volens ergo dominus et duorum fra
trum ambicionem extinguere et de
cem discipulorum invidiam mitigare
it dicam inter principes mundiales
et ecclesiasticos ostendens quod pri
matus in Christo non ab aliquo appetendus
est non habitus non est invidendus est alii habenti
Quoniam principes mundi ideo fuerunt ut
ducentium minoribus suis ut affli
gerent eos et expolient et comen
dant et abutantur usque ad mortem vi
tam eorum ad suas utilitates et glorias
Principes autem ecclesie fuerunt ut ser
viant minoribus suis et ministrent
eis quecumque acceperunt a Christo ut su
as utilitates negligant et illo
rum procurent ut et si opus fuerit neque
mori renuant pro salute inferiorum sicut
apostolus dicit Ego autem impendam
et ipse impendar pro animabus vestris.
Si quis hec ita sequitur secularem

quod primatum desideraret et si racio non est
vel causa est quod et si iustum non est vel uti
le est primatum aut ecclesiasticum concupis
cere neque racio neque causa quod neque ius
tum est neque utile. Nemo enim sapiens
volens se subicere festinet servituti et la
bori ergo est magis periculo reddere
racionem pro omni ecclesia apostolus iustum iudi
cem nisi forte qui nec credit iudicium dei
nec timet uti suo primatu ecclesiastico
abutens seculariter convertit in secula
rem sed ne forte qui talis est in appetendo
primatum per formam pietatis spe pretendat
Dico nunquam qui in ordine prior est sanctior et me
ritis melior. Nemo quod differen
tiam esse inter sanctos denegare non possumus
Secundo providens apostolus membra corporis as
simulavit ecclesie sancte. Sicut enim homo
quod intelligit quod membra honorabi
le habeat in corpore suo quod inhonestum
membrum autem non semper cognoscit
si honorabilius sit aut contemptibilius ali
quibus et qui honorabilius superbiret ergo
deteriora contristarentur ergo hic fieret necessaria
eos scissura. Sic dicam inter sanctos et
servos Christi solus cognoscat cuius membri
omnis sanctus ipse autem sanctus non est con
cessum ut cognoscat differentiam suam
adinvicem ne et meliores superbiant
et contristentur deteriores constant. ergo hoc so
luta caritate inter eos discordia nas
catur maxime in hoc seculo fastidioso in
quo dyabolus occasiones sibi querit
odiorum seminandorum. Quod autem in hoc
seculo diversa dignitatis sancta est inter sanctos
dignitatis dico non sanctitatis ut alter
quidem sit apostolus alter episcopus alter
minister vel laycus continencia
contumax cogit et pravitas mundi et
occulta operatio inimici. quoniam dyabolus
et per carnem et hominis mundi in multa
indisciplinacione excitat homines quod
diu sunt carnali in hoc seculo subditi.
Alios in lasciviam. alios in delici
as. alios in avariciam. alios in ira

alios concordia et superbia nisi quod sunt quos
timeant solvitur disciplina. Utrumque
propter honores in corpore et forma quid facere di-
cunt honores. Verumtamen non sunt honores
diversi sed diversa ministeria corporum. Oculi honor
videre quod illuminat corpus. Sed ipse honor
illuminandi non est eius honor sed ministe-
rium eius et pedum humilitas esse videtur
quod baiulat corpus. Sed ipsa humilitas ba-
iulationis non est reprehensibilis sed minis-
terium eius. Propterea quod deus corporis habet nec
oculum suum amplius honorat quam pedem
nec pedem magis reprehendit quam oculum
quod nec oculus pro aliquo merito suo hono-
ratus ut sit oculus sed ad hoc ministerium
creatus est. Nec pes pro culpa sua repul-
sus est ut sit pes sed ad hoc ministerium est
creatus. Propterea unumquodque illorum nichil
minus se habere intelligens propter ministe-
rium ad quod creatum est nec amplius
nec invidet alteri membro quam plus habe-
ti nec spernit alterum quam minus habet. Sic
est inter sanctos in ministeriis sunt honor non
est honor ei sed actus ipsius. Verbi gratia apostoli
apostolatus putatur a nobis honor ipsius
esse. Vide quod non honor eius sed ministerium eius
unde Paulus de apostolatu suo dicebat. Nam
si evangelizo non est michi gloria necessitas
enim michi incumbit. Ve enim michi est si non
evangelizavero. Si enim volens hoc
ago mercedem habeo. Si autem invitus
dispensatio michi credita est. Similiter et dya-
conatus. Dyaconi non est contemplabi-
litas eius sed actus ipsius. Propterea quod deus non
apostolum amplius diligit quam dyaconum quod
apostolus est nec dyaconum minus quam apos-
tolum quia dyaconus est quod non apostolus pro
merito suo antecedenti honoratus est
ut esset apostolus sed ad hoc ministerium ap-
tus est inductus per [illegible] motum [illegible] sue
propterea quod non apostolus laudem habebit apud
deum quia apostolus fuit sed si opus apostolatus
sui bene impleverit. Nec dyaconus reprehen-
dendus est quod dyaconus fuit sed si opus

suum neglexerit. In nullo ergo
hominis honor est nisi in quo bene imple-
verit opus suum et nulla reprehensio eius
est nisi in quo neglexerit propter id opus. Verbi
gratia pedes libenter serviunt oculo qui ser-
viunt scientes quod nisi pes suo officio
sunt opus nec ipse suo potest uti. Sic
et sancti sibi invicem debent esse sub-
iecti ut minor maiori non invideat
quia maior sed libenter ei obsequitur
quod sibi serviunt in corpore quod maior est.
Et maior non reprehendat minorem sed
libenter ei obsequitur quia sibi servien-
ti. Hec omnia tetigimus propter duos fratres
qui petierunt sibi primatum tamen non debu-
issent. Sicut filius hominis non venit
ministrari sed ministrare et dare animam
suam in redemptionem pro multis. Ad hoc
enim ad ymaginem dei facti sumus ut
imitatores efficiamur voluntatis eius
et conservatoris nostri ad similitudinem
eius maiestatis facti sumus creati. Nam
quid ille [illegible] imitari potest
nos autem illius divinitatem imitari
non possumus sed in hoc sumus ymago eius
ut quod bonum est videtur et apud nos
bonum sit et quod malum apud eum videtur
et malum apud nos sit. Quomodo autem dum
humilitatem predicantem iactancie studet
non est ymago Christi. Et qui dum paupertatem
amare [illegible] amator in hoc se-
culo [illegible] Christi similitudinem non est ve-
rus discipulus qui non imitatur magistrum
neque vera ymago que non est similis auctori

Ab Iherico sequitur sunt eum turbe multe
Testimonium studiosi agricole est messis
fecunda. Assidua autem doctorum
documenta ecclesia plena negocia-
toris desperata felicitas et incerta
[illegible] neminem labor [illegible]
impedivit quod amor spiritualis fatiga-
cionem non sentit. Neminem sexus
[illegible] quod in virum et mu-
lierem sexus quidem differentia generante

in oibus vita gaudio. Illic eni diui
ciones requirunt ubi eni carnalis est
et ubi caro no spus opatur nemine
possionu suaz recordatio restrinxit
qui ingrediebantur in possione regni
in celesti. Vi eni no habz super terra
qd amet qui bonu celestem deitatis
gustauit. Sicut eni qui preciosu mandu
cauit postmodu hec esca ei coie
inita videtur. Sic qui semel dulce
dine xpi vere gustauerit terenorum
bonoru de cetero no multu sentit sapo
rem. Nos eni desider illud a quo no
separatur que eciam duo ceci anqua corpa
liter videant spualiter asserverunt
et anqua audiant crediderunt. Si in
rum hec est illa rosa in campis ihericho de
qua sapiencia loquitur per salomone. Sicut
palma exaltata sum in cades et sicut
plantacio rose in ihericho. Ergo hec
est illa speciosissima rosa sanitate iusti
cie candida et passione sanguine
rubicunda. Sicut eni rosa anqua vide
atur sentitur et anqua inveniatur tene
tur in odoribus suis. Sic et dominum trans
euntem de longe duo ceci anqua audi
ant diuinitatis eius fragrancioris senserunt
Et ecce duo ceci. Ecce dicendo o
portunitate ostendit hec est opor
tune sunt oblati ante faciem xpi ut
apertis oculis qui testes virtutis eius as
senderunt cum eo in iherusalem quia futuru
erat ut sacerdotes repleti inuidia di
cerent contra eum in qua potestate facis hec.
Ut ceci rudeant ut si no voce tamen
ipsa re. Ecce nos ceci fuimus et videmus.
Quod si de potestate requiritur qui videre
virtute. Erubescite ergo carnales qui
ante vos stante xpm no aspicitis
quem eciam crediderunt duo ceci sede
tes secus via no in via duo ceci
duo populi sunt iudaicus et gentilis. Aut
sicut quidam interpretantur ambo genu
bus ex cham alius ex iaphet. Sedo
aut ceci quia nodum eis appariucat

lux euangelica. Secus via id est iuxta
veritatem conversabantur. Sed veritate invenire
no poterant quia veritatis via certior de
monstrata adhuc no fuerat. Vel secundum ra
cionem ubi degentes no aut in ipsa roe
ubi consistentes quia noticia ubi no acce
perant. Sicut eni qui in tenebris ambulat
si semel via perdiderit quamvis tota noc
te ambulat in eius via errans et non
invenit via donec superuenit dies.
Sic et homines ambulantes in erroribus
vel peccatis postquam dei congnicionem semel per
diderunt ad perfectam noticiam pietatis
redire no poterant nisi dies xpus ve
nisset. Gentiles circa veritatem vivebant
quo iuxta veritatem vel roe ubi gentes
conversabantur. Leges racionabiles ponebant
sinceram iudicia iudicabant
dicente apostolo. Cum gentes que legem no ha
bent naturaliter que legis sunt faciunt. Er
go qui iusticiam faciebant sed iusticiam
tenere no poterant no intelligentes quod
no oportet scire quod qui deum diligit
hic cognitus est a deo. Iudei aut quo erant
ceci quia legem sectantes legis iusticiam
no invenerunt quia ex operibus et no ex fi
de. Dicit eni paulus. Testimonium illis
perhibeo quia emulacionem dei habent sed
no secundum scienciam. Suam volentes iusticiam
suam statuere iusticie dei no sunt subiecti.
Audierunt quia ihesus transiret et clamaue
runt dicentes. Miserere nobis domine
fili dauid. Currencium strepitum au
diebant et personas no videbant verum
quia fessi manibus cuncti soli sedebant
indissolubili catthena ligati tene
brarum nichil solliciti habentes vo
cem preter de toto corpore. Et sedo quia
pedibus eum sequi no poterant voce
sequebantur. Miserere nobis domine fili dauid.
De tenebre omnis lume clamores
Dactumissimi cecitatis aspectus precium
quanti homines et famer iuxta ambulan
tes hominem illum putabant et duo ceci

et longe sedentes dum pertransiret
Audierant enim gentes de transitu ihesu
secundum testimonia prophetarum annunciantibus
sibi apostolis audierant eius adventum in
mundum passionem eius et resurrectionem
et redicionem eius in celum audierunt de
transitu eius cum iam egressus esset ab ihe
rico idest de hoc mundo. Turba autem in
crepabat eos ut tacerent. videbant
sordidas vestes et non considerabant con
sciencie claritatem. Judei vetabant non in
videntes eis sed honorantes christum indig
num enim eis videbatur ut tales homines
vociferarent ad dominum. Ecce stulta sa
piencia hominum estimabat iniuriam
pati magnos viros si a pauperibus
honorentur. Quis enim pauper ausus est di
vitem publice salutare. Hoc indigna
tus quasi iniuriam passus. Aut hii qui veta
bant in ministerio iudeorum vetabant
quia omnia faciebant ne gentes in christum
credentes salvarentur. Et illi
magis clamabant dicentes. Miserere
nobis domine fili david. Irritabantur
vetiti magis quam compescebantur. Talis
est enim natura fidei que vetatur eo magis
accendit spiritum quod et sanguis in persecuti
onibus non vincuntur sed quanto magis
afflicti fuerint tanto amplius accen
duntur. virtus enim fidei in periculis secu
ra est et in securitate periclitatur. Quod
enim sic vigorem fidei in hominibus laxat
quam longa tranquillitas. Ergo veta
tes eos addebant eis et altiorem cau
sam doloris ut primum clamarent
quia ceci erant. secundo quia vetebantur ad
lumen venire. Et stans ihesus voca
vit eos et ait. Quid vultis ut fa
ciam vobis. Dicunt illi domine ut ape
riantur oculi nostri. O domine quid interro
gas quia ipse oculis vides. Infirmi
tas clamat ut quod vocem perquiris
non quero propter passionem sed propter
fidem. non cupio audire quam doleat
sed volo cognoscere quid me sentiunt.
Tu domine occultorum es cognitor et
nescis. certe scio sed volo ut procedat
ad medium populi et multis audien
tibus dicatur quod voluit. Et dum ceci me
dei filium confitentur confundantur viden
tes qui me hominem putant. Dominum me
vocant et verum dicunt. sed dum filium
david dicunt dissipant quod bene confessi
sunt. Sicut abusive et homines domini di
cuntur. verus autem nemo dominus nisi deus.
Sic hic dicunt domine fili david abu
sive secundum hominem me honorant. Si
autem solummodo dominum secundum deitatem
me confitentur. quia unus deus ex quo
omnia et unus deus per quem omnia. Filius enim
david cecos illuminare non potest. Fi
lius autem dei potest. Ideo interrogat quid
velit. Tunc illi iam non dixerunt fili
david. sed tamen domine ut aperiantur ocu
li nostri. Misertus est autem ihesus eis et
tetigit oculos eorum et confestim vi
derunt. Quando dum hic dixerunt domine
fili david suspensa est sanitas. Mox
autem ut tantummodo dixerunt domine infu
sa est sanitas. Tetigit oculos. Te
tigit homo carnaliter nam verbum sana
vit ut deus tetigit quia david filium
dixerunt. Sanavit eos quia credide
runt potenciam eius et una eadem quia opera
cio sanitatis et fidei eorum communi
ret et infidelitatem castiget. Homi
nem mutum obtulerunt christo sanandum qua
le. Decenti sit enim nam quod homo vi
cem reddat deo digne pro beneficiis
eius nisi quod ipse admonet per prophetam
O homo quid vult deus a te nisi ut faci
as iudicium et misericordiam et paratus sis ire
cum domino deo tuo. Consequenter a cecis
genitum oculos mentium tetigit
david eis gratia spiritus sancti quia gentes
cum fuissent illuminate scientie sed
operibus bonis numquam per omnem modum re
linquentes eum sed aliquando ydolis ser
vierunt. Et cum appropinquasset

Et cu͞ ap͞p͞ropinquass͞ȝ ie͞
rhosolimis p̄ut͞o res ip͞a
exigit ut grauius frequ͞t
quidā ihesus venit ī ih͞rlm͞ p͞out
hoc testatur nu͞q͞ sibi tn͞ adhibu
it ministeria iumetoru͞ n͞ ramo͞ȝ
circa se virencia ornamenta co͞
stituit nec ad triūph͞ale laude͞ sue
dignitatis animos excitauit ni
si q͞n pate͞rat ascendit ¶ Iudo er
go cu͞ creata gl͞ia e͞ ingressurus ā
plius eo͞ȝ aduersus se excitaret
inuidiā q͞ iam tēp͞us passionis eius
instabat ⁊ nō more cu͞ urgebat
s͞ ip͞e magis aduersus se ꝯpellebat
morte͞· ¶ Quociens eni͞ d͞ manibȝ sac
dotu͞ elapsus euasit cu͞ ee͞t visibi
lis fcūs q͞n iudei xp͞m voluerunt
occide͞ eu͞ tange͞ nō potuerunt· q͞n
aut rex secutus ē morte͞ pcē͞re ei
iudei nō potuerunt· ¶ Ergo si xp͞us
eos ꝓuocauit forte ne d͞ sua mor
te s͞ecit fecit eos inoxios· absit
excitauit eos nō ut facerent q͞d
antea voluerunt s͞ȝ ut possit face͞
q͞d ip͞e volebat facultas eis da
ta est nō iudicia voluntas ¶ Tunc
ih͞us misit duos discipulos dicens
Ite ī castellu͞ q͞d cont͞a vos ē et co͞
festim īuenietis asinā alligatā
et pullu͞ cu͞ ea soluite ⁊ addu͞ci
te m͞i· ¶ Asinā ⁊ pullu͞ eius iudeos
⁊ gentes· ¶ Iudea eni͞ s͞ m͞ deu͞
m͞r ē genuit· d͞r eni͞ dicit ad eā
deus p͞ ysayam ꝓphetā ¶ Et consti
tuam principes tuos s͞c͞ antea et
ꝯsiliarios tuos s͞c͞ ab i͞nitio ~~e~~
~~iam~~ et tu͞c vocaberis ciuitas iu͞s
ticie et m͞r ciuitatu͞ u͞l ecclē
pd. li. 7 siaru͞ ~~animalibȝ~~ ꝓp͞t q͞d ꝓpinquas d͞ā
tales similitudines animalibus
b͞n͞s assimilati s͞t homi͞es du͞ deū d͞i
filiu͞ nō ꝯgnoscēs ¶ Est eni͞ aut
h͞o i͞mundu͞ et p͞ ceteris pene iu
mentis magis irronabile et stul
tu͞ ⁊ ignobile et oneriferu͞ magis
dic fuerunt ⁊ homi͞es an͞ xp͞i aduē
tum ydolatrie passionibȝ diu͞sis
īmundi ⁊ irronabiles u͞bi racione ca
rentes q͞ntu͞ ad deu͞ stulti: q͞d aut͞
stultius q͞ā factore͞ re͞ȝ ꝯtemp͞ne͞ q͞ factu
ram ⁊ op͞us manuu͞ suaȝ adorare
q͞s fecerant ¶ Erant eni͞ īfirmi s͞m carnē
et ignobiles nō valentes resistere
passionibȝ suis et obliti gene
racione͞ celeste͞ sua͞ facti fuerunt s͞ui
passionu͞ suaȝ ⁊ d͞moniu͞ q͞bȝ resis
tere nō valebat ¶ Et quibȝ d͞monu͞
u͞l philosophoȝ auctoribȝ erroȝ u͞l
dogmatis alienis sarcinā eis vo
luissent īpone͞ sufferebant et om͞ia
nō bona paciencia supportabant
u͞l resistebant· ¶ Propter q͞ ei͞a et ap͞lus
ad corintheos dicit videte vocaci
one͞ vr͞aȝ fr͞es q͞ nō multi sapien
tes s͞m carne͞ nō multi nobiles s͞ȝ
q͞ stulta s͞t mundi elegit deus ut co͞
fundat sapientes et infirma mundi
elegit deus et ea q͞ nō s͞t ut ea q͞ s͞t
destrueret ¶ Sic ibi xp͞us sup͞ eos
asce͞dit et i͞ eoȝ i͞ templu͞ sanā
ti p͞ baptismu͞ facti s͞t d͞ immundis a
nimalibȝ homi͞es s͞ci precepta eni͞ u͞
bi rōne sapiā d͞i facti s͞t rōnabiles
⁊ prudentes et iuuenta ē irronā
bilitas eoȝ ee͞ simplicitas et stulti
cia eoȝ mansuetudo· ¶ Sancta simplicitas
s͞m rōe u͞bi homi͞s irronabilitas ē
et mansuetudo si nō sit ꝓp͞t deu͞ stul
ticia ē ¶ Adhuc aut͞ accepta grā
⁊ recognita regnacōe sua celestes
facti s͞t d͞ infirmis ⁊ ignobilibȝ fortes
⁊ nobiles et q͞ videbat īfirmi
tas innocencia ē iuuenta ī eis igno
bilitas aut humilitas· ¶ Sancta innocen
cia s͞m deo īfirmitas estimatur
et humilitas nō ꝓp͞t deu͞ ignobili
tas iudicatur· ¶ Iste iumentes a
se onera d͞moniu͞ insipientes

inp se iugum xpi suaue et onus eius
leue et ipm sessorē in cordibꝫ suis
suscipientes fēi sunt parientes. Nam
paciencia irronabilis onerifera es
timat et ligata cꝫ dyabolica erro
ris vinculo īpedita ut nō haberet
libertatē ire quo vellet ¶ Ita omēs ho
mines anq̄ꝫ pccemus liberum quidē
arbitrium habemus si voluerimus seq̄
voluntatē dyaboli an nō ¶ Set si semel
pccantes obligauerimus nos operibus
eius iam iam virtute euadē nō possumus
sꝫ sicut nauis fracto gubnaculo illuc
ducit ubi tempestas voluit. ¶ Sic et
hō diuine gr̄e auxilio pdito p pec
catum wlt nō q̄ agit sꝫ q̄d dyabolus
wlt ¶ Et nisi dextra valida manu missi
cordis sue solueri eum usqꝫ ad mor
tem ī peccatoꝝ suoꝝ vinculis pmane
bit ¶ Ergo nr̄a quidē voluntate et neg
ligencia alligamur sꝫ p dei miām absol
uimur. ¶ Sicut eīn videmus ī istis mundia
libꝫ regnis quō ī pn̄cipio quidē nemo
pt̄ facē seipsum regē sꝫ populus creat s
regem quē elegit cū vero ille ille sibi
erit factus et confirmatus ī regno iā habꝫ
potestatem ī hoībꝫ et nō populus ingenium
ē de cetero sua repellere pt̄. ¶ Ita pri
mum quidē ī potestate populi ē facē sibi re
gē quē wlt factum aūt de regno repellē
iam nō ē ī potestate eius et sic voluntas
populi postea ī nccitate conuertitur. Sic
et hō prius q̄ peccaret liberum habet
arbitrium utrum velit sub regno eē
dyaboli an nō ¶ Cum aut peccando se
subdiderit sub regno ipius iā nō pt̄ de
potestate eius exire et sic prima voluntas
ī nccitatē conuertitur ¶ Et hoc ē q̄d ho
mines seculares et peccatores dicē
solent. ¶ Nunqꝫ voluimus eē sicut ergo nō
wlt eē iustus sꝫ nō possumus ve
rū quidē ē q̄d dicit ut sꝫ nō habēt compa
rationē q̄ primum potuerunt nō eē
sub potestate dyaboli si voluissent

¶ Postq̄ vō posuerit thronum dyaboli
ī cordibꝫ suis nēo pt̄ eos de pota
te dyaboli eripe nisi solus deus
¶ Soluite inquit quō igitur per
doctrinam vr̄az p incarnacionem vr̄a q̄
omēs iudei et gētes p apostolos sunt
liberati ¶ Adducite michi p ministe
rium vr̄z ad gr̄az corrigite illos
duos aut̄ misit apostolos quia
p duo gnalia mādata omē ge
nus hominum de pccō absoluitur ¶ Alia
diliges dominum deum tuum ex toto cor
de tuo et proximum sicut teipsum ¶ In his
duobꝫ mādatis omē pceptum expel
litur et omēs iusticia cōsumatur
... alia duo. q̄d tibi nō vis. al
teri ne feceris ¶ Itē q̄d wltis ut facian
aut vobis hoīes facite et vos illis
¶ Quid ā aut̄ istos duos petrum et
phillippum exponit ītelligi opor
tet q̄ hij primum transgredientes in
dantes fines gētes adduxerunt
ad xp̄m. phillippus quidē samariā
quā ipaz samariā asinā eē conf
fitatur. petrus aut̄ gētes accipi
ens corneliū ex gentibꝫ q̄i sima
repulsum ¶ Et si q̄s vobis aliquid
dixerit dicite dn̄s opera eorum desi
derat. ¶ Sic dicat dn̄s tuus neqꝫ deus
nr̄ neqꝫ dn̄s iumentorum vitulꝫ
sicut omēs q̄ ego solus dn̄s non
solum aīalium neqꝫ solum corpore q̄ michi
subditi sunt sꝫ omnium hominum et q̄ michi
contrarij sunt. ¶ Ita extractores q̄dicionē
quidē mei sunt. voluntate aut̄ sua dy
aboli. ¶ Meus enim orbis terre et
plenitudo eius ¶ Iustum ē ut aliquis cre
atura pmat suo creatori. ¶ Hec res
eīn deus ī potestate dyaboli p tēpe reli
quit ut teperet. nō metuim contemp
sit ut p dat. Iste ē aut̄ ut facian
at q̄d scriptum ē homines et iumenta
saluabis dn̄e ¶ Confesti aut̄

remitteret eos. Aliquid post quam rex egres-
sum est in Jherusalem iudee ad dominum su-
um remissum est animalis autem propheta in
iudea remansit. Nam de animali illo non
hoc quod videbatur mittitur castrum Christo sed
illud quod intelligebatur. Cetera non castro sed
racio. Sed quod castro remissa est racio ad
tempus retenta est. Aut ita non dixit Et
statim remittet eos ad te sed statim remit-
tet eos ut ne misterium perderet
racionem. Nam puto in primis hominibus non in-
do sermone vocavit apostolorum sed propter vir-
tutem spiritus sancti solvit pater. Et
post quam autem adiungit statim dimittet eos
in arbitrio et suo labore comitante
gratia iustificetur. Nam quod vocati sumus
dei est quod autem digne vocatione vivimus
nostrum pariter est et dei. Hoc est quod ait statim
remittet eos. non ad dyabolum qui
prius tenebat eos sed in arbitrio suo
adiuvante gratie sue dono. Hoc autem
totum factum est ut impleretur quod dictum
est per prophetam dicentem. Dicite filie sy-
on. Ecce rex tuus venit tibi man-
suetus sedens super asinam et pullum
filium iumenti. Dominus noster ascendens
ad mortem in Jherosolimam magnam gra-
tiam patris et gratie [illegible]
usto qui in testamento reliquit. Mis-
terium enim gentium futurarum sedens
super asinam et pullum eius intravit in tem-
plum et sic gentes iudeis coniungit.
Oraculum autem propheta manifestam iudeorum
quod contradicturi fuerant Christo ascen-
denti in templum sed premonuit ut per hoc
signum cognosceret regem suum iudeus
dicens Ecce rex tuus venit tibi ma-
suetus sedens super asinam et pullum eius
Ecce ostendentis est verbum certe corpora-
li aspectu sed spirituali intellectu opera vir-
tutum eius aspicite non scemata visionis
eius. Si enim scemata eius aspexeri-
tis deridendi estis in natura humana.
Si autem opera eius consideraveritis

salvandi estis in virtute divina. Aliter ecce quod
multa conspiciunt prophete videns cum spirituali
aspectu qui nondum natus fuerat sed dicebat
Ecce ut ostenderet quod ille de quo loquebatur
antequam nasceretur iam erat. Cum vidit in
templum iudei nolite cum superbe agere
contra eum dicentes quia peracte facis
quod rex tuus venit tibi mansuetus veniens se-
dens super asinam. Nolite considerare in qua
peracte facit sed considerare in quid facere potest.
Qui hoc credere est illud autem temptare. Ecce
rex tuus venit tibi mansuetus sedens su-
per asinam. Nolite dicere nos non habemus
regem nisi cesarem. Ecce rex tuus
venit tibi sedens super asinam. Si intellex-
eris salvator venit. Si non intellexeris venit
contra te. Sed si intellexeris benedicetur sal-
vet et aspice pedibus tuis subiciat gentes
ut dicat per prophetam gaudens. Quam deus
excelsus terribilis et rex magnus super
omnem terram. Subiecit populos nobis et gen-
tes sub pedibus nostris. Elegit nobis here-
ditatem sibi speciem Jacob quem dilexit.
Si autem non intellexeris venit ut perdat te
et de templo sancto expellat sicut tu pro-
iecta et in tenebris constituta dicas per Sa-
lomonem ne aspiciatis me quia sum de-
nigrata quia decoloravit me sol. Ideo cognos-
cere mansuetudinem venientis considerans
speciem adventus eius non sedet. non sedet
in curru aureo purpura preciosa fulgens
nec ascendit super fervidum equum dis-
cordie amatorem et litis qui gente iacta-
ncia pectus habet repletum qui de longe
odoratur bellum et gaudet in voce tu-
be et cum videt sanguineam pugnam di-
cit in corde suo bene est factum. Sed sedet
super asinam et pullo eius super ma-
trem sedebat. Numquid et super pullum
sedebat. tamen et corporaliter si non
potest et super utrumque sedere spiritualiter
potest cum ecce deus ut in iudeis sede-
ret et in gentibus simul. Sederet au-
tem eorum super iumenta sed in fidelibus

gentes habitare. Ut dicat illis Christus:
Tollite iugum meum super vos et discite
a me quia mitis sum et humilis corde. Mansuetum e-
nim debet mansuetum portare qui vocavit
eos sessorem non ut illos premat propter
peccata eorum sed ut ipse requiescat in eis propter
mansuetudinem eorum. Secundum glossam genus hoc iu-
menti si quid errat in simplicitate errat
et non in asperitate. Ita et homines qui cre-
diderunt in Christum sive ex Iudeis sive ex
gentibus ante Christum non in malicia sed in ig-
norancia peccaverunt. Ideo se videbat
non premi sub gravi sessore nam secundum prio-
res equi sunt dyaboli. Ita et sancti equi dicun-
tur Christi. Quia dyabolus in peccatoribus sedens
instigat eos per deserta facinorum scilicet
per fornicationes per avaricias. Christus
sedens in sanctis dirigit eos per plana ius-
ticie scilicet in castitate in humilitate. Ergo
equitatus dyaboli precipicium est. Equitatus
autem Christi salus secundum Abacuc dicit in can-
tico suo ad Christum ipsum qui ascendens su-
per equos tuos ut equitatus tuus sani-
tas est. Ergo induxit pullum in tem-
plum ut gentes iudeis coniugaret ut ad-
impleat quod Iacob benedicens filium suum
Iudam prophetavit: Alligans inquit ad vi-
tem pullum suum. Que est illa vitis Iude-
a que de Egipto translata est in oriente plan-
tata. Et secundum prophetavit Noe de filiis su-
is: Benedictus filius meus Sem. Dilatet
deus Iaphet et inhabitet in tabernaculis
Sem. Sem enim erat pater iudeorum. Iaphet
autem pater gentium qui per Christum ingressi sunt
in tabernaculis iudeorum. Euntes autem
discipuli fecerunt sicut precepit eis Ihesus
et adduxerunt asinam et pullum. Cum
euntes apostoli solverunt asinam alienam
misterium quidem fuit illorum, virtus
autem et auctoritas Christi. Nec enim potuis-
sent tollere iumentum alienum ab illo
domino qui eos non cognoscebat cuius essent
nisi invenientes spiritus Christi cor domini eius
preparasset ad dandum. Ergo quod apostoli

solverunt iudeos et vel eorum de vinculis
[illegible]. Ipsi ma quidem facie eorum vi-
detur opus. Retenta autem virtus
fuit et gratia Christi. Nec enim a Christo duo-
decim constituti totum mundum ligatum
sub peccato dyaboli solvere potuissent nisi
secundum gratiam Christi confregisset vincula tenui-
ti. Et imposuerunt super eum vestimen-
ta sua et eum desuper sedere fecerunt.
Vestimenta sunt precepta divina et gratia
spiritualis. Sicut enim turpitudo nudi-
tatis vestimento tegitur sic mala na-
tura criminis nostre preceptis et gratia divi-
na teguntur. Dicit enim homo naturaliter
non solum peccator est sed eciam totum peccatum
dicente apostolo: Eramus natura filii ire
sicut et ceteri. Vix et Adam ideo se videt nu-
dum esse peccatorem et ideo foliis ficu-
um mandatur assumere leges recoperi-
re et meditare suam et alii alibi pro-
mittens deus iusticiam suam et gra-
tiam ablaturum de gente iudea sicut
dicit dominus per Ozee prophetam: Et transfe-
ram vestimenta mea et lineamina
mea et ostendam gentibus turpitudinem
tuam. Ergo imposuerunt vestimenta sua
super eos id est mandata et gratias que
ipsi acceperunt a Christo super iudeos et
gentiles imposuerunt eorum in crederent.
Nec enim requiescere in eis potuisset
Christus nisi mandata eius fuissent in eis.
Plurima autem turba vestimenta sua
sternebat. Alii cedebant ramos
de arboribus et sternebant in via. Vi-
delicet ut vehemente iumento cal-
carentur vestimenta sunt mandata sed
doctrinis frondes autem spem tenent
pietatis. Cum ergo mandata legis et
spes iudaice religionis christianis
fuerit conculcata in via eorum in Christo
ideo turba illa sub pedibus iumenti ster-
nebat in via. Et vide quam super iu-
mentum quidem apostoli posuerunt iusti
vestimenta sua sub pedibus

iumenti cetera turba vndique q(ui) i(n) ma-
datis quid apostolorum sternuntur quid
christianis adornantur legis autem man-
data genelant. Quotienscumque enim
circumcisionem spernimus sacrificia in-
decorum et nichilo estimamus et certe
conuertimus iudices nudatas vestibamus.
Vestimenta indecorum quibus ipsi induere-
bantur nos qui sumus ex gentibus sub
pedibus nostris calcamus. Alius autem sit quod
vestimenta magis posuerunt super asi-
nam apostoli sunt ceterique doctores. Vestime-
nta autem sunt decus et ornamenta gratie.
gratiam quam christus accepit a patre de-
dit discipulis suis. Discipuli autem
accipientes eam a christo dederunt eam
gentibus ut delectabiliter christus sede-
ret in eis sicut ipse dicit Et ego gloriam
quam michi dedisti dedi eis ut sint v-
num sicut et nos vnum sumus. Turbe autem
que vestimenta sternebant in via crede-
ntes erant ex circumcisione qui gloriam
quam habebant ex lege videntes christum
deiecerunt in terram semetipsos humi-
liantes et cum apostolo paulo dicentes
Secundum iusticiam que ex lege est conuersa-
tus sum sine querela. Sed que fuerunt michi
lucra hec estimaui propter christum detri-
menta et arbitror stercora esse ut
christum lucrifaciam. Quid est autem aliud
iusticiam legis terre coequare ante
sublimem et gloriosam. Alii autem ramos
de arboribus precidebant frondentes
ipsi erant credentes et eruditi docto-
res qui ex prophetis accipientes exem-
pla diuina de christo qui de arboribus sunt vire-
ntibus et numquam folia verborum suorum
dimittentibus. Ramos frondentes quasi pe-
des sub iugalis ipsi sternebat ut per ea
exempla qui ramos virentes sine
offendiculo ambularet per viam prophetis
donec introiret in sanctuarium dei.
Turba autem que precedebat et que sequebatur
clamabat dicens. Osanna filio dauid

Priores ipsi mirabilium eius que osten-
dit eis et sanctitatum quas prestitit
eis exultantibus cordibus sine ante et
retro clamabant Osanna filio dauid. Qui
precedebat priores erant scilicet patriar-
che et prophete ceterique sancti qui ante aduentum
christi de aduentu eius predixerunt et cog-
nouerunt. Sequentes autem minores scilicet
apostoli martires ceterique doctores qui post
ascensum christi de resurrectione eius et as-
censu ut omnibus predicauerunt et predicat
et dominus quibus temporibus fuerunt et in o-
peribus vnus exultatoris spiritus fuit
et illi quidem prophetantes de christo venie-
ro clamauerunt. Benedictus qui venit
in nomine domini. Hii autem laudantes cla-
mauerunt de aduentu christi iam completo
Osanna autem quidam interpretantur gloriam
alii redemptionem. Alii saluifica siue
saluum me fac. Si autem et gloria illi debetur
et redemptio ei conuenit qui omnes redemit
et precioso sanguine suo effusione sal-
uauit. Et cum intrasset ihesus
iherosolimam commota est vniuersa ciuitas
dicens Quis est hic/ Merito commoue-
bantur videntes rem mirabilem homo
laudabatur qui deus et deus laudabatur in
homine dicebat enim Osanna filio dauid
Puto autem quod nec ipsi qui laudabant scie-
bant quod laudabant sed spiritus subito intrans
suos in eos nescientes ad veritatem verba fun-
debant. Et intrauit ihesus in templum
dei. Hoc exemplum erat operum boni filii ut ve-
niens ad domum inueniret patris et illi ho-
norem redderet qui genuit eum. Vt tu imi-
tator christi factus cum in aliquam ingressus
fueris ciuitatem primum ante omnem actum ad
ecclesiam curras. Hoc exemplum boni medici vt
ingressus ad infirmam ciuitatem salua-
dam primum ad originem passionis in-
tenderet. Nam sicut de templo omne bonum
egreditur. Sic de templo omne malum proce-
dit. Quemadmodum medicus qui primum ingre-
ditur ad infirmum statim de stomacho

nō omē

hō pⁱ dz nō
templo

Cum intrasset ihesus iherosolimam commota
est vniuersa ciuitas dicens. Quis est
hic id est populi autem dicebant. hic est ihesus
propheta. a nazareth galilee. Et intra-
uit ihesus in templum dei. et eiciebat
omnes vendentes et ementes in templo
et mensas nummulariorum et cathedras
vendencium columbas euertit.

eius interrogat et eum componere festinat quia
si stomachus sanus fuerit totum corpus vali
dum est. Si autem dissipatus fuerit totum corpus
infirmum est. Ita si sacerdotium integrum fu
erit tota ecclesia floret. Si autem corrup
tum fuerit omnium fides marcida est. Cor autem
et stomachus sacerdotes intelliguntur
quia in rebus spiritualibus per eos totum corpus
gubernatur. Et sicut cor sapientie locus est ita
sacerdotes receptacula sunt sapientie spiritua
lis. Ysaie primo dicitur de regibus quid. Omne
caput in dolore. De sacerdotibus autem omne cor
in tristicia. Sicut enim stomachus accipiens
cibum coquit eum in seipsum et per totum corpus
dispergit. Sic et sacerdotes accipiunt scilicet
sermones per scripturas a deo et coquentes
eam in se cogitantes tractantes et meditantes
apud se sensum per populo subministrant. Et sicut
stomacho subministranti unumquodque mem
brum suscipit nutrimentum et convertit in
se secundum naturam suam reputata quod suscep
serit totum fit sanguis. Quod autem suscep
sit bilis efficitur totum. Quod vero ascendit
in pulmone flegmatica fuerit. Quod autem
in mamillas totum efficitur lac. Sic sa
cerdotibus in ecclesia loquentibus verbum omnes
suscipiunt. Unusquisque autem convertit illud
secundum cor proprium. Ita ut unum eundem verbum
in cordibus quidem rectis procedit ad vitam.
In cordibus autem perversis suscitat ira
cundiam quasi bilem. In aliis autem odia
quasi flegma nocivum et expuendum.
Videte ergo sacerdotes quomodo vos compo
natis in verbo et opere. Quoniam sicut in corpore si
aliquod infirmatum fuerit membrum non om
nino languet et stomachus. Si autem sto
machus languerit omnia membra eve
niunt infirma. Sic si aliquis christiano
rum peccaverit non omnino peccant et sa
cerdotes. Si autem et sacerdotes fuerint in
peccatis totus populus convertitur ad peccandum.
Ideo unusquisque christianorum pro suis peccatis
dat rationem. Sacerdotes autem non pro suis
tantum sed et omnium peccatis daturi sunt
rationem. Videt arborem pallentibus fo

liis et intellexit studiosus agricola
quia lesuram in radicibus habet. Sic et vos
quemadmodum cum videritis arborem palle
tibus foliis marcidam intelligitis quia
aliquam culpam habet circa radicem. Ita
cum videritis populum indisciplinatum et ir
religiosum sine dubio cognoscite quia sacer
docium non est sanum. Et eiciebat ven
dentes et ementes de templo. Crisostomus
quia homo mercator nunquam potest placere deo.
Et ideo nullus christianus debet esse mer
cator. Quod si voluerit esse proiciatur de ecclesia
dei dicente propheta: Quia non cognovi nego
ciaciones introibo in potentias domini. Quem ad
modum enim qui ambulat inter duos in
imicos volens ambobus placere et vo
lens se commendare sine maliloquio
non potest esse. Necesse est enim ut et isti male
loquatur de illo et illi ille male lo
quatur de isto. Sic qui vendit et emit sine
periurio non potest esse. Necesse est enim ut hic
iuret quia non tantum valet res quam ven
dit sed nec est stabilis substancia eorum.
Talium enim qui ipsis viventibus est peri
tura quia a malis heredibus dissipanda
est vel ab extraneis et inimicis eorum
devoranda est. Non potest ad bonum proficere quod
congregatur de malo. Quemadmodum si cri
brum ut aliquam speciem cribram in cri
bro dum huc et illuc iactas cum omnia
grana paulatim cadunt deorsum et in fi
ne cribri nichil remanet nisi stercus
solum. Sic substancia negociatorum dum vadunt
et veniunt inter emptionem et vendici
onem minuuntur et in novissimo nichil
illis remanet nisi solum peccatum. Ergo
ostende nobis quis est negociator. Om
nes enim homines negociatores vi
dentur. Ecce qui arat comparat boves
ut spicas vendat. Et qui operatur lignum
comparat lignum ut utensilia vendat.
Et lecticionarius comparat lenteami
na ut vendat. Et fenerator mu
tuat pecunias ut tollat usuras.
Et quomodo antiqui iudei et apostoli
artificia laudaverunt quia magis

Marginalia (left margin, partly cut off):

...ne

...o predicatio dim
...de cadit in
...cent

...g et mitre
...eld

Marginalia (right margin):

nota de mercatoribus
quod non merentur placere deo

nota

nota quod bona male
acquisita dissipantur

nō de artificio

sistit sicut petro scilicet et paulus fuit sutor tabernaculorum et ipse mandat diuites curent et mundis operibus bonis prestare et apostoli quidem secundum legem quosque artifices fuerunt. Ego ostendam quod non negociator est qui secundum istam regulam non fuit. Intelligas omnes negociatores esse sicut quicumque rem comparat non ut ipsam rem integram et inmutatam vendat sed ut opus faciat ex ea. Ille non est negociator quia materiam operandi sibi comparat unde faciat opus. Ille non rem ipsam vendit sed magis artificium suum. Eciam quando rem vendit eius estimatio non est in causa rei sed in artificio operis. Illa non est mutacio verbi gratia faber comparat ferrum ut faciat ferramentum sed ferrum illud non tantum valet quantum ferramentum sed propter opus ferramenti appreciatur. Qui autem comparat rem ut ipsam illam integram et inmutatam

vendendo

vendendo lucretur ille est mercator qui de templo dei eicitur. Unde super omnes mercatores plus maledictus est usurarius. Si enim rem comparatam vendit mercator est et maledictus. Quanto magis maledictus erit qui non comparatam pecuniam sed a deo donatam sibi dat ad usuram. Secundo quia mercator dat rem ut iam non illam repetat. Iste autem postquam feneravit et sua [illegible] repetit et aliena tollet cum suis. Aliquis autem dicit aliquis qui agrum locat ut agrariam accipiat vel domum vel possessiones accipiat non est similis qui pecuniam dat ad usuram. Absit primum quidem quoniam pecunia non ad aliquem usum disposita est sed ad precium emendi vel vendendi. 2o qui agrum habet arat eum et fructum accipit ab eo. Omnis qui domum habet usum mansionis capit ex ea. Ergo qui locat agrum vel domum usum suum dare videtur et pecuniam accipere et quodammodo commutare videtur lucrum cum lucro. pecuniam autem si in sacculo

reposita teneas apud te nullum usum capies ex ea. Tercio quia ager vel domus utendo veterascit. pecunia autem cum fuerit mutuata nec minuitur nec veterascit. Et mensas nummulariorum subuertit. Pecunia spiritualis homines intelliguntur quia sicut nummus habet charagma cesaris sic homo habet ymaginem dei. Et quemadmodum solidus qui non habet charagma cesaris reprobus est. Ita homo qui non ostendit in se ymaginem dei reprobus estimatur. Unde ysaias dicebat ad iherusalem. Pecunia tua reproba. caupones tui miscent vino aquam etc. Ideo quia mensas nummulariorum euertit significans quia in templo dei non debent esse nummi nisi spirituales idest qui dei ymaginem habent et non illi nummi idest non illi homines qui terrenam ymaginem portant idest dyaboli. Racio sicut homo bonus in se dei ymaginem ostendit etc. et homo malus ymaginem dyaboli habet. Aut certe mensas spiritualiter dicit sacerdotum nummulariorum idest sacerdotum sequitur euersio et iam mensa eorum pascit in eis succedente nouo testamento post. Cathedras vendencium columbas euertit. Loquitur et si non semper cum ipso facto quod faciunt in templo nichil columbe venales ex quo una columba [illegible] descendit in templum corporis mei. Si enim in sacrificio columbarum primo deus placiturum est deo templum. Idest in spiritu sancto. Dixi vobis per prophetam. Non accipiam de domo tua vitulos neque de gregibus tuis hircos. quoniam mee sunt omnes fere siluarum iumenta in montibus et boues. Cognoui omnia volatilia celi. Immola deo sacrificium laudis. Quia non hostias volo sed corda. non sacrificia sed fidem. Iterum dixi vobis per eundem prophetam. Afferte domino gloriam et honorem. Et si vere vultis in templo eius consistere. Tollite hostias et introite in atria eius. Tol

lite thauros de templo quia unus thaurus
est offerendus de grege vinuso de
quo Jacob dicebat armisas levitas
scilicet sacerdotes qui in sua ira occiderunt
hominem et in furore suo snervaverunt
thaurum. Tollite oves de templo quibus
bus agni occiduntur. Quamvis enim prophetas
admonuerat eos ut hostias de templo
tollerent vitulum et corda sua contri
bula et humiliata offerrent. Illi autem
non obaudierunt. Iste autem tamquam ira
tus super inobediencia eorum propria eos
virtute expellit ostendens per hoc
quod ipse est qui per prophetas admonuerat
eos de hostibus expellendis. quod y
Scriptum est enim domus mea domus o
racionis vocabitur. Vos autem fecistis
eam speluncam latronum. Glosa hic. lu
cra talium sacrificiorum fecerunt domum
orationis speluncam latronum. Et ac
cesserunt ad eum ceci et claudi in tem
plo et sanavit eos. Ut qui illi ubi cla
mabant iste sacerdos factis ostenderet
quod testis vocis illorum sanavit cecos
ut ceci videntes cecos aspicientes
viderent et ipsi et istorum illuminacio
corporalis fieret illis spiritualis lumina
cordis. Curavit et claudos ut clau
dicantes in fide currerent ad Christum
ut meliores pedes illi acciperent
videntes quod isti accipientes. Viden
tes autem principes sacerdotum mirabi
lia que fecit et pueros clamantes ad
Christum et dicentes Osanna filio David
indignati sunt et dixerunt audis quid
isti dicunt. Quibus ipse respondit Et vos
videtis quid ego facio. Illos loquentes
attenditis me loquentem non consideratis.
Ego enim factis illorum voces inter
columpna pretor. Quemadmodum ~~columpna~~ in domo
si steterint rectam accepto pondere am
plius confirmatur. Si autem modicum
obliqua fuit accepto pondere non

solum confirmatur sed amplius vadit
ad latus. Sic et cor hominis si rectum non
fuit. Videns opera alicuius viri iusti
vel audiens non solum confirmatur sed
magis ad invidiam excitatur et magis
pervertitur. Hoc modo sacerdotes sa
nitates egrotancium videntes
voces puerorum non solum non crededo
runt in Christo sed magis excitati sunt con
tra eum dicentes. Audis quid isti di
cunt. Veritas vos audietis quid dicunt.
hec enim sanitates egrotancium et
vocibus clamancium testimonium dat
quod verum sit quod dicitur. Iste voces
clamancium de sanitatibus egroto
rum testimonia reddunt quod magna sunt
que fiunt. Si sanitates egrotorum me
cum de Christo interrogate clamancium
cium voces. Si voces clamorum men
cium interrogate egrotancium sa
nitates. Et ut quid quem arguitis
que tanti testes offerendum. Simul
te clamat consenciente clamantibus
et credite Christo. Si autem iniuste repre
hendite magis illos iniuste dicentes
ut quod Christum culpatis. Ad eum culpatur
Christus si intelligunt isti quod dicunt.
Ihesus autem dixit eis. Numquam legistis
Ex ore infancium et lactencium per
fecisti laudem. Tamquam si dicat. Est
a culpa mea quod isti clamant. Numquid
mea culpa est quod ante tot milia annorum
hoc futurum propheta predixit. Sic eorum
dam quod superius dixit. Turba autem
que precedebat et que sequebantur clama
bant. Intelligimus quod infantes di
cebant non etate sed simplicitate cor
dis. Infantes autem lactentes nec
intelligere aliquid nec laudare possunt.
Lactentes autem dicebat ~~qui~~ quasi
lactis suavitate ira mirabilium de
lectacione excitati clamabant sicut
scriptum est. Si exaltavi animam meam
sicut ablactatus est a matre mea sua

lac enim dicitur opus miraculorum. Panis autem perfecta doctrina iusticie, sicut ait apostolus: Et verbum meum et predicatio mea non in persuasione verbis sed in ostensione spiritus et virtutis. Item post modicum sic dicit: Et ego non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus, sed quasi parvulis in Christo. Lac vobis potum dedi non escam. Omnis prima inductio fidei id est doctrina simplex lac dicitur, quia sicut lac sine labore et sine opere dencium manducatur et manducantem suavitate sua delectatur, sic mirabilia sine labore videntibus ponuntur sed videntes admiratione delectant et ad fidem molliter portant. Panis autem est perfectionis doctrina superior iusticie quam accipere non possunt nisi exercitati sensus circa res spirituales, quam qui audit necesse habet migrare se certaminibus quibusdam disputationum et meditationum quasi quibusdam dentibus spiritualibus molere. Unde et lex ruminantia animalia voluit esse munda. Illa enim esca doctrine non solum carnaliter suavis est quantum spiritualiter est utilis ad salutem. Si enim infantuli si dederis fragmentum panis quem angustias habet fauces suffocatur magis quam nutriatur. Sic et homini imperfecto in fide et parvulo in sensibus si altiora misteria sapientie volueris dicere, angustiam habens fidem et sensum magis scandalizatur quam edificatur. Et quemadmodum viro perfecto si dederis lac fauces quidem eius delectat, membra autem eius non confortat. In pane enim scriptum est non de lacte qua confirmat cor. Si autem panem manducat non tantum fauces eius delectat quantum prestat ei virtutem. Sic et viro perfecto in fide et maturo sensibus si miracula ostenderis delectatur quidem eius pectus, nichil enim proficit ei ad

edificationem sensus ad noticiam veritatis. Si autem verbum sapientie exposueris ei, et racione delectatur et edificatur in fide. Et relictis abiit foras extra civitatem in Bethaniam et mansit ibi. Id est recedendo quia preceperat quos respondendo non poterat, quia malicia non docetur sermonibus sed exasperatur. Malum enim hominem locum dando potes vincere quam respondendo. Nam si contenderis irracionabile racione placare, et illum non placabis et teipsum subvertis. Et remansit ibi. Noluit in Jerusalem manere de qua iam voluntate recesserat, que in morte domini sui iam manus armatas tenebat, sed magis occisura quam dominum. Sed mansit apud Lazarum et sorores eius, et illic requiesceret corporaliter ubi et spiritualiter repausabat. Regula sanctorum virorum est non ibi querere mansionem ubi sunt clariores viri sed ubi fideliores, nec gaudere ubi epulae larges sunt sed ubi sanctitas floret. Mane autem revertens in civitatem esuriit. Non quasi homo cibum sed quasi deus salutem humanam; non quasi indigens querit magis iusticiam, sed quasi misericors magis desiderans salutem. Si autem quasi homo esurisset cibum, numquam mane esurisset. Sed ideo adhuc mane esuriit quia iusticiam esuriit et aliorum salutem. Multo quidem veniens ad gentem [illegible] iudeorum Christus esuriebat, cum per tot milia annorum nullum iusticie sue dederat cibum. Mane autem [illegible] iterum quod duodecime hore de qua supra locuti sumus. Videns quod operationes iste seculi huius hore dicuntur et dies, et considerans per singula secula quasi et mane invenies fici et vespere. Et sicut mane super Adam quem creavit cum deus et dedit ei mandatum iusticie quasi lucem. Deinde magis ac magis hominum iniquitate crescente et quasi

nocte veniente iustitia quasi lux reces-
sit ab eis. Item tercium est alterum mane
quando dominus veniens ad Noe propter repara-
tionem seculi ad eum et ad filios eius po-
suit testamentum iustitie quasi lumen. Sed
crescente hominum iniquitate quasi nocte pre-
valente recessit sol ab eis totus dominus
cum luce iustitie sue. Item revertens re-
duxit tertium mane eligens Abraham
et ostendens ei quasi lumen notitiam ve-
ritatis ponens testamentum ad eum cir-
cumcisionis et fidei. Item prevalente ini-
quitate et quasi nocte veniente recessit
ab eis quando filii Israel per idola Egiptio-
rum vivebant. Nunquam enim afflixissent e-
os Egiptii si quantum ad prima facie
lux fuisset in eis. Item rediens quarto
mane apparuit Moysi et educens Israel
de Egipto lucem legis ostendit eis. Item
crescente iniquitate quasi novissima
ducti sunt in captivitatem filii Israel. Re-
vertens iterum dominus reduxit quinto ma-
ne revocans filios Israel de captivitate
restaurans plebem per Zorobabel et per
Ihesum filium Iosedech de certo reparans le-
gem per Esdram prophetam. Item crescente i-
niquitate quasi nocte veniente subtraxit
ab eis dominus misericordiam suam quasi lucem et fa-
ctus est iterum sub pietate. Sexto autem mane
reveniens Christus ad Iudeos et gentes et de-
dit eis seipsum manifestissimum lumen et
iam modo sed videtur crescente iniquitate nos-
trorum quasi nocte veniente recedet a nobis
et aufert gratiam suam a nobis sicut ipse tes-
tatur dicens: Putas cum venerit filius
hominis inveniet fidem super terram. Septimum
autem lumen daturus est nobis cum venerit
reddere singulis secundum opera eorum. Et quo-
tienscumque peccata hominum prevalent excelu-
ditur a se iram dei illius tempus nox
dicitur. Recrescunt autem misericordia

dei prevalens non aspicit nostra peccata
sed visitans homines in bono dies
dicitur visitacio eius. Ut autem scias
de nocte quod sit ante Christi adventum potest
dicit propheta. Ad vesperum demorabi-
tur fletus et ad matutinum letitia.
De nocte autem consummacionis future
ipse dominus dicit: Cum sero factum fuisset
vocavit operarios et reddidit eis
mercedem. Ergo istos sex dies et noc-
tes laboraverunt dicentes: Vade et a no-
bis et revertens ad nos. Vade propter
peccata nostra et rediens propter misericor-
diam suam. Cum autem factum fuisset septimum
mane tunc requiescet in septimo die quoniam
postmodum hominibus sine successione
peccatorum lux iustitie est permansura. Et
semper sol Christus erit nobiscum dicente
apostolo: Rapiemur in nubibus obviam
Christo in aera et sic semper cum domino erimus.
Ideo quod mane revertens esuriit
quod misterium intelligitur post re-
surrectionem eius quando reprobata est syna-
goga et suscepta est ecclesia. Et
videns fici arborem unam secus viam
venit ad eam et nihil invenit in ea
nisi folia tantum. Arbor fici synagoga
est. Nam synagoga propter similitudinem
multorum quia sub uno cortice ha-
bitancium dicta est quasi multorum fidelium
hominum habitancium in una domo sancti spiri-
tus est. De quibus inhabitare facit unanimes
in domo. Synagoga vide ipsam folia fici
que secundum similitudinem magis firma-
ta sunt. Folia autem viduitatis sunt species
sanctitatis in homine absque fructu operum
vita religiosa. Quicumque homo religio-
sus idest arbor ... que fuerit
secundum dei et iustitiam non operatur arbor
est tantummodo folia sine fructu portans
quales sunt nos de quibus prophetavit
apostolus: Erunt in novissimis homines

seipsos amantes cupidi [?] elati superbi parentibus non obedientes voluptatis sue amatores magis quam dei speciem quidem pietatis habentes virtutem autem eius abnegantes quod in fine maledictionis est. quis vero umquam ex illis fructus nascatur sed maledictionem incideris et aruerunt. Secus viam autem est iuxta mundum ideo nullum in sedeis [?] fructum facere potuit. idem est qui iuxta mundum vivere [?] secundum mundum. Audivimus enim via est communis per quam omnes transeunt quia nascitur sicut exposuimus in parabola seminantis. Utique [?] homo fidelis est arbor racionabilis iuxta mundum vivit numquam potest in se iusticie fructum tenere. Unde dicebat paulus ad thimotheum: Nemo militans deo implicat se negotiis secularibus ut ei placeat cui se probavit. Ut quod non potest fructus suos tenere. transeuntes enim et recurrentes demones per iusticie ipsius per viam commigrantes per mundum filium [?] eripuerunt eos. Quod enim irrationabilis terra quia secus viam posita est superconculcatur et dura est et semina doctrine in sulcos sensus sui non recipit sed volatilia spiritus rapiunt ea. Sic et omnis arbor racionalis iuxta viam posita numquam potest esse fructifera. id est homo secundum mundum vivens numquam potest evadere a peccato ut sit iustus. Frequenter enim transeuntes spiritus ipsas gemmas iusticie excuciunt de ramis eius antequam aperiantur in floribus. quosdam autem ipsos flores iam apertos excuciunt quosdam etiam ipsa poma formata deponunt. Rami enim sunt anime sensus spirituales [?] de quibus omnia bona procedant. Gemme autem sunt bone cogitationes cohaerentibus in sensibus. aperti autem flores sunt bone voluntates. Sicut enim gemmis flores procedunt ita bonis cogitationibus nascitur bona voluntas. Sicut autem flores procedere non possunt nisi

fuerit gemma sic bona voluntas procedere non potest nisi processerit in homine cogitatio bona. Bona autem cogitatio est primus desiderare que bona sunt. Iste voluntates bone suaves sunt apud deum quemadmodum odoriferi flores. Unde salomon dicebat: fili fuga te a cogitationibus que sunt sine intellectu. Poma autem sunt opera perfecta iusticie. Sicut enim ex floribus poma formantur ita ex bonis voluntatibus opera perfecta nascuntur. Sicut autem ante poma flos procedit ita ante opus bonum voluntas bona. Omnis itaque homo qui iam nec cogitat que bona sunt ipsas gemmas iusticie de ramis idem de sensibus eius transeuntes demones excusserunt. Qui autem cogitat quidem bona et proponit facere quod posuit ille poma producit [?]. Qui si iam perseveraverit et opere perfecta perfecerit iusticie opera postea perdiderit illis sensibus iam perfecta poma demones excusserunt. Sicut difficile est arborem iuxta viam positam fructus suos usque ad maturitatem servare. Sic difficile est virum fidelem iuxta istum mundum vivere et intactam eius iusticiam immaculatam usque ad finem tenere. Recede de via et plantare in loco secreto ut nec mundus teneat aliquod tecum nec tu cum mundo. Et illi ait: Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Non quia maledixit arborem ideo fructus non dedit sed quia non dabat ideo maledixit ei ut nec folia ipsa proferret. Ideo non ideo iudei perdiderunt iusticiam quia eos deus dereliquit sed ideo dereliquit eos quia iusticiam non afferebant quia nec ipsa species pietatis esse [?] a domino. Et dico [?] melius est ut nec sit arbor quam ut sit quidem et secundum genus suum fructum non afferat. Sic melius est ut nec sit aliquis in religione positus quam sit quidem et gustatorem non habeat secundum deum. Qui enim timet non est. Si tibi non obaudit non doles. De illo autem qui intus [?] doles quia timens est

et increpuit te et abijs sunt. Et demon
tum de alieno et apte dyaboli sine mente
irascitur quantum de suo dyaboli faciente volunta
tem. Propterea in fine seculi ipse demittet o
perationem erroris in tales sed quottidie
sic videmus ut credant mendacio qui non cre
diderunt veritati sed consenserunt iniquitati
ut videntur omnes. non enim vult ut videatur
ipsius esse quod vere non sit eius. Uxor meretrix me
lius est ut nec sit viri sui quam ut vitia illius
male adulando contineat eum in zelo. Et
arefacta est continuo ficulnea. Et videntes
discipuli mirati sunt dicentes quomodo continuo
aruit ficulnea. Mirati sunt quia eius sermo
quasi flamma descendit ad radices eius. Apostoli
qui videntes lazarum vinctum et putridum
iam venientem ad vitam sermone solo quid
miramini si videtis arborem solo sermone
siccatam. Qui enim potest vitam donare ille potest et
vitam auferre. Qui enim vitam auferre non potest
nec vitam dare potest. Respondens autem ihesus dixit A
men dico vobis si habueritis fidem et non
hesitaveritis non solum de ficulnea facietis
sed si monti huic dixeritis tolle te et
iacta te in mare fiet. Monti illi invisibi
li qui arbores non fructuosas producit
ut loca petrosa et aspera ut precipitia pen
dentia et carceres non hominibus ad habi
tandum apte sed bestijs ubi nulla est pla
nities ad requiescendum in pace sed as
censionibus et descensionibus plenus est
Demonibus in dyabolo stant alij ascendunt
alij descendunt qui modo est dictus non prop
ter altitudinem dignitatis sed angelice
sed propter superbie inflationem non propter
firmitatem virtutis sed propter inmobilem
et incorrigibilem suam maliciam. Tolle te
de medio sanctorum ubi fides ubi planici
es pacis ubi caritas ubi speciosi fon
tes doctorum ubi prata florentia ora
tionum ubi volucres sancti assidue verna
tes cantica delectantes et mitte te
in mare id est in isto mundo ubi aque
sunt salse et non procedentes ad desiderium id est

ipsi nunquam non proficientes ad gla
di in quem omnia dulcia flumina spi
ritualium gratiarum currunt et salsita
tem eorum mutatio non potest sed magis
illorum salsitas corrumpit in se dulce
dinem fluminum venientium in hunc
mare mundi ubi sunt diversi pisces
et spirituum diversorum periculosa certa
mina. Ideo assidua est in mari tem
pestas. Sic in isto mundo persecutio
fluctuat ubi nunquam tranquillitas sed
ascendentibus undis ad repercussionibus
impellentibus et impulsis invicem se per
cuciunt aque et invicem se frangunt
et confringunt invicem se confringen
tes quemdam irrationabilem sonum dant
Sic semper homines occasionibus huius
mundi ex ipso mundo nascentibus quasi
undis invicem se comedunt et impug
nant ex se quasi insanas pelagi vo
ces dimittunt sicut dicebat apostolus
Omnis clamor et ira tollatur a vobis
mitte te in mare ubi sonus confusus
ubi inconstancia eterna ubi infatiga
bilis generatio undarum ubi timor
est et semper mortis lux ymago. Et
omnia quecumque pecieritis in oratione creden
tes accipietis. Gratia quidem fidei deus
donat cum homines eam mereantur et
faciunt forte. Fides autem facit abs
tinencia fructum malorum et operibus bona
rum. Quanto magis te abstinueris a ma
lo et secutus fueris bonum tanto amplius
fidem tuam fortem facies. Quanto autem mi
nus abstinueris a malo et neglige
ntius feceris bonum tanto magis fidem
infirmam habes. Et cum venisset in
templum accesserunt ad eum docentem
principes sacerdotum et seniores populi
dicentes in qua potestate hec facis et quis
dedit tibi hanc potestatem. Quem autem omni
die videant sacerdotes christum cum
magna gloria procedentem in templo sic
ut ipsi undique voce angelica cla
marent Osanna filio david qui

ingrediebatur. Ut homo laudabatur
ut deus quia colebatur in templo dominus
stabat in bove quem malitia sacer-
dotum quasi hominem blasphemabat.
Sic innocentia puerorum qui deum
exaltabat quantum autem glorificaba-
tur tantum sacerdotes invidia torque-
bantur et illius honor illis fiebat in
tormentum. Sicut enim est res bonorum in
sua virtute laudatur, mali autem
in sua invidia cruciantur. Itaque non
sufferentes in pectore suo invidie
stimulantis ardentis ardorem
prorumpunt in vocem. In qua potestate hec
facis. Vide invidia quia sibi semper est inimi-
ca. Sicut enim qui invidet sibi quidem ignomi-
niam facit, illi autem cui invidet gloriam
parat. Ipse vituperabilis invenitur
de sua invidia. Ille autem laudabilis
demonstratur de sua virtute. Quia invidia
sibi soli nociva est. Alteri autem non so-
lum non generat sed adhuc magis commendat.
Venerunt ergo ad eum qui ad percutiendum
in templo et dum non invenerunt culpam
criminantur beneficium dicentes. In
qua potestate hec facis. Corpus sanum aliquo-
tiens percutitur et non facile vulne-
ratur. Corpus autem debile quod ab iniquis
tactum habet lesuram etiam si modice
tactum fuerit citius dissipatur. Sic
animum liberum et integrum non facile
offenditur. Animus vero invidia vulnera-
tum non solum tam ydonea sed etiam le-
vis occasio excitat in dolorem.
Sic et sacerdotes iudei invidentes Christo
dum iustas causas accusandi non
inveniunt circa eum etiam de bonis eius
turbantur dicentes. In qua pote-
state hec facis. Cogitabant in dolore
apud se: nos filii magistri columpne tem-
pli et ecce super illum recumbit tota
ecclesia et nos inventi sumus sine
causa erecti, quod ministerium perdi-
mus et nomen vacuum possidemus.
Nos sumus tacentium sempiterne (?)
qui lingua visibilis et ecce ille re-

sonat in medio templi et nos quasi tacen-
tium qui citharam dissipatam. Nos sumus
patres populi et ille quotidie generat fili-
os. Nos autem steriles sumus inventi
sed non ferentes dicebant. In qua potestate
hec facis dicentes. Quis tibi hanc de-
dit potestatem. Ostenderunt illi quasdam esse
personas que dant hominibus potestatem sive
corporalem sive spiritualem. Tamquam si ita dice-
rent: de sacerdotali familia genitus non
es, senatus tibi hoc non concessit, Cesar non
donavit. Si autem credidissent quoniam omnis
potestas ex deo est numquam interrogassent: quis
dedit tibi hanc potestatem, scientes quod omne
datum perfectum desursum est descendens
a patre luminum. Et quod nemo accipere potest a-
liquid nisi datum fuerit ei de celo. Omnis homo
quomodo se estimat alterum, nec potest ipse me-
lius sentire de illo quam sentit de se. Et-
ce fornicarius neminem estimat castum,
castus non facile de fornicario suspi-
catur. Superbus neminem putat humilem.
Humilis neminem credit esse superbum. Sic
qui non est ex deo sacerdos nullum sacerdotem
putat ex deo. Unde autem putas sibi in-
vicem se sacerdotes oppugnant et per-
sequuntur nisi quia per ambitionem facti
sacerdotes. Omnes tales estimant equa-
les sunt et ipsi. Sacerdos autem qui est secundum
deum omnem sacerdotem timet offendere
quoniam ex deo sit arbitratur quamvis ex
hominibus sit factus. Ecce enim David quamvis
ex hominibus sit factum manifestum sciret
Saulem non esse regem sed deum tamen fregit (?)
sibi in dictum nolebat dicens. Non mittam
manum meam in christum domini. Item Paulus
cum maledixisset sacerdoti Ananie et
audisset quoniam erat sacerdos penitentia duc-
tus respondit: nesciebam fratres quia
princeps erat sacerdotum. Isti ergo scientes
sacerdotes qui multa quidem faciunt signa
non ex potestate dei sed ex potestate contraria
sicut in multis exposuimus locis. Sed blas-
phematores interrogabant. In qua potestate
facis hec. In spiritu dei an in spiritu Belzebub
sicut alibi blasphemantes dicebant.

q(uia) eo hic no(n) eiicit demonia nisi i(n) belze
bub principe demoniorum. Respondens
aut(em) ih(esu)s dixit. Interrogabo vos et ego vnu(m)
q(uo)d si dixeritis michi et ego vobis dico i(n)
q(ua) potestate hec facio. Baptisma iohannis vnde
erat de celo an ex ho(m)i(ni)bus. Ihesus dominus
inuertibile eorum malicia(m) proposuit eis
questione(m) velud cathenata(m) ne veri(tatem)
presentes audiat s(ed) ut i(m)pediti no(n) in(ter)
rogent q(uod) sapiat. Solite semp(er) dic(it) cani
bus z no(n) dicebat ut rursu(m) ingrederent(ur) p(ro)
ceptu(m) q(uo)d ip(s)e posuit. Vnde et(iam) si dix
isset michil p(ro)fuisset q(uod) no(n) potuit senti
re q(ua) lucis sunt tenebrosa voluntas.
Quid p(ro)dest si ceco aliqua pulchritudi(n)e(m)
monstrat. Cecitas aut(em) spiritualis e(st) mali
cia cordis. Vnde aut(em) cecus no(n) p(otes)t aspice(re)
i(n) splendore(m) lucis. Sic no(n) p(otes)t intellige(re)
ho(mo) malignus iusticia pietatis. Sicut e(ni)m
cautus venator bestia(m) (com)prehende(re) volens
cu(m) videt ex vna p(ar)te illius p(re)cipitem
locu(m) ex alia p(ar)te eligit retia vt ex
qua(m)q(ue) p(ar)te exierit a(ut) i(n) retia incidat
a(ut) i(n) p(re)cipicium cadat. Sic et dominus illis
simplici i(n)terrogatio(n)e laqueu(m) posuit vt
si q(ui)de(m) de celo dicerent i(n) laqueum
reprehensionis inciderent. Diceret e(ni)m
eis q(ua)re no(n) credidistis michi. Si aute(m)
de terra dicerent q(ua)si i(n) p(re)cipicium s(ed) i(n) p(er)icu
lu(m) mortis incurrerent ap(u)d p(o)p(u)l(u)m vt la
pidarent(ur). Interrogante e(ni)m oportet
doce(re) temptante(m) aut(em) quoq(ue) m(od)o re(spon)de(re)
et obiectionis illius astucia(m) ro(n)abili
p(er)cussione (con)funde(re) et nolle v(er)itate(m)
ei misterii publicare. Sic e(ni)m alibi
dominus dyabolo cu(m) p(ro)tulisset aduersus eu(m) ex(emplu)m
scripture q(uo)d no(n) intellex(er)at dice(n)s scriptu(m)
e(st) q(uia) angelis suis mandauit de te
z i(n) manib(us) tollent te ne forte offen
das ad lapide(m) pede(m) tuu(m). Non ei dix
it. Non sic intelligit(ur) scriptura illa s(ed) s(ic).
dimisit eu(m) i(n) ignorancia z taliter cu(m) ma
nifestiori (con)fudit ex(emplo) ut et auctoritate(m)
eius (con)funderet et p(ro)phetica misteria

no(n) reuelaret. Et respondens dixerunt
ih(es)u nescimus. Ait ille et ait eis. Neq(ue) ego
vobis dico i(n) qua potestate hec facio. Sed
non dixit nec ego scio. Deus e(ni)m sicut
ut homines et denegasset ut mali. Ego
aut(em) scio ut deus et ego no(n) dico quasi
iustus i(n)dignus. Sana medicina si no(n)
sunt que decipiat ipsa si metuimus.
Sic et veritas si no(n) i(n)uenit que saluet
ipsa semper ip(s)a (con)seruat i(m)maculata. Quid
aut(em) vobis videt(ur). Quos reos p(ro)ponit
i(n) causa ipsos et iudices perit vt ipsi
met se dampnent(ur) absolui (con)fessos (con)de(m)
nant. Magna e(st) fiducia iusticie
vbi tam aduersario (com)mittit(ur) reddere
veritatis exitum no(n) timet. In parabolis
figurat p(er)sonas eorum vt quom(od)o no(n)
intelligunt ip(s)i aduersus se sentencia(m) di
cent. Sic aliq(ua)n(do) cu(m) dauid incidisset
i(n) peccato q(ui) i(n) stupore(m) aliquo(rum) sop(er) iniu
rgilate natu(m)(?). Sic a q(ui)no p(ro)uenit eu(m)
adhuc dauid erat sentenciis verbis a
nathan parabolorum veribus reprehe
sus cogit vt ip(s)e aduersus se iudicium
mortis p(ro)ferret et con(uen)ienc(ia) quide(m)
tur tales. S(ed) i(n) c(on)cu(m)bencionis eorum
mo(do) no(n) illis. Ille e(ni)m (com)prehensus ad pe
nitencia(m) flexus e(st). Isti aut(em) magis ad
malicia(m) s(unt) excitati. Hic e(st) p(ro)pietas bo
noru(m) ho(m)i(nu)m z maloru(m). Bonus e(ni)m (com)p
rehensus i(n) peccato gemiscit q(uod) peccauit. Ma
lus aut(em) (com)prehensus fremit no(n) q(uia) s(ed) q(uia)
(com)prehensus e(st) i(n) peccato. Sicut pu(er) domesti
cu(s) aut(em) si aliq(ua)n(do) ex domu(m) errando
fuit euagatu(m) cu(m) venit i(n) manibus
d(omi)ni sui q(ui) i(n) recordatio(n)e nature sue
redactu(m) cito i(m) mansuescit. Alter
siluestre cu(m) fuit (com)prehensu(m) a mor
sib(us) appetit a(ut) calcib(us) repugnat. Sic
et malus ho(mo) correptus no(n) solu(m) no(n)
penitencia(m) no(n) agit s(ed) adhuc
v(er)sus corripiente(m) magis irascit(ur).
Duos filios
Nemo e(st) nisi ille deus q(ui) o(m)nes cre
auit pri(m)o affectu(m) de q(ui)bus sit na(tura)

Deus tamen magis vult diligi quam
timeri ut dicit quidam. Propterea in principio man-
datorum legis non dixit timebis do-
minum deum tuum sed ex toto corde tuo
diliges. Dilectionem enim ab hominibus
exigit non deum sed patris quod duos fi-
lios habuit unum quidem gentium po-
pulum, alterum quidem iudeorum. Primum gen-
tes quidem erant ex tempore noe. Iudei autem
ex abraham. Et accedens ad primum
dixit. Fili vade hodie operari in vine-
a mea. Hodie idest tempore seculi huius.
Quomodo locutus est filiis suis non in facie
ut homo sed in corde ut deus. Homo enim loquitur
in auribus verbum sonans sed deus in sensibus
suggerens intellectum. Quod autem sic loqua-
tur deus, ipse significat dicens helie: descen-
de in sareptam et illic mandabo vi-
due ut pascat te. Quomodo putas man-
davit vidue non in sermone sed in spiritu. Neque
enim legitur specialiter mandasse. Quod autem
non intelligat deum in corde eius inpossibi-
le est locutum quoniam enim ad eam helias illa col-
ligebat assellas ut sibi quidem et fili-
is suis non autem helie cibum pararet sed
repente magnanimitate obtulit ad
vicem. Quam cum extrema despera-
tione paraverat quam enim modicam habe-
bat farinam in capsa sed magnam fidem
esuriebat vidua autem pascebat quam in
illa reparatione horrea quidem confecerat
capsa autem computabat [illegible] quod fu-
erat scriptum. Divites eguerunt et esu-
rierunt, inquirentes autem dominum non de-
ficient omni bono. Quod est operari in vine-
am: iusticiam facere. Vineam enim iusticiam
dicimus ipsius. Primum generaliter quidem naturam
omnium hominum deus plantavit. Specialiter
autem dedit eam in libro iudicis. Cuius
diverse vites sunt diverse species iusticiarum
hic quoniam vinea una [illegible] vites [illegible]
as aut paucas vites operatur aut multas.
Nescio autem si totam vineam quod homo
operari sufficiat. At ille dixit: no-
lo. Quomodo dixit nolo? In cogitatu. Quia
enim habens intellectum boni et mali re-

linquit bonum et sequitur malum in cogita-
tionibus suis contra deum rudere videtur
quasi nolo. Scilicet contra intellectum suum creatum
a deo. Nisi enim dixit in corde suo nolo non
potest fieri ut aliquis peccet. Dicente propheta: Dixit
iniustus ut non derelinquat in semetipso.
Gentes enim a principio in linguis suis deum
et iusticiam eius reliquentes ad ydola et
peccata in cogitationibus suis respondentes vide-
tur: Nolumus facere iusticiam quam sermo
ex vobis. Et accedens ad alterum dixit
similiter. At ille respondens ait: eo domine,
et non ivit in sensibus. Iudaicus enim populus
cum filius minor interrogatus per moysen
et prophetam quod a deo per eos loqueretur re-
spondit: omnia que faciemus quecumque preceperit
deus. Postea autem [illegible] de
illis dicit propheta: Filii alieni menti-
ti sunt mihi. Quis ex duobus fecit volunta-
tem patris. At illi responderunt primus. [illegible]
quomodo iam diximus prius attracti parabole
[illegible] adversus se iusticiam sententiam
protulerunt dicentes priorem filium volunta-
tem patris fecisse idest populum gentium quia
melius est non promittere quam promittere et men-
tiri. Quorum iudicium abundanter confirmans
addidit et dicit: Amen dico vobis quia
publicani et meretrices precedunt vos
in regnum dei. At si diceret non solum po-
pulus gentium melior est vobis iudeis quem
iudicastis, et ipsi sed etiam publicani et
meretrices quia [illegible] vos manifestissime
[illegible] permanent vitam precedunt vos
in regnum dei. Quanto magis populus gentium
puto quod ex persona omnium virorum peccatorum
publicani ponuntur et ex persona omnium
peccatricum meretrix. Quia quamvis multa sint
peccata in viris et mulieribus precipua
tamen preponitur avaricia in viris abun-
dat. Fornicatio autem in mulieribus. Pu-
ta mulier quamvis potest esse avara aut superba
non tamen facile per superbiam aut avariciam
peccat. Quos autem aget honores aut
avariciam exortat aut cum quibus [illegible]

Ut in superbiam pereret. Que in quiete sedet inclusa sedens facile in peccatum fornicationis incurrit. In habitu quod hec vicio ex vacacionis et ocio nascitur. Sed que in sollicitudinibus animi uel occupacioni non facile operam dat fornicacioni. Secunda diffinicio amoris hec est dicitur vacantis passio. Vir autem qui in actibus diuersarum rerum est assidue in auaricie peccatum incurrit. In fornicationem autem non facile nisi forte inclinatur sicut lascivus. Secunda occupacio virilium sollicitudinum frequenter suggestionum voluntates plerumque excludit. Ut ipsum est hoc adolescentibus nichil agentium. Iuxta exposuit eam quam publicanos et meretrices precedunt eos dicens Venit ad eos iohannes in via iusticie et non credidistis, et publicani et meretrices crediderunt ei. Videntes autem vos nec penitenciam egistis postea credere ei. Aliter dicit Si non venisset ad vos iohannes in via iusticie sed cum baptismum penitencie predicasset vos qui sacerdotes prudentes et iudices non personarum sed rerum debueratis ei credere et si non quia iusto tum quia iusta diceret. Quod enim pertinet ad auditorem verba predicatoris. Si enim malo viuit illi ipse est solus dampnum. Si autem bene docet omnibus audiencium lucrum est. Sed iste autem venit in via iusticie sic manifesta ut conuersacio eius venerabilis et angelica vitam publicanorum et meretricum conuerteret corda et percussa pavore ad credendum flecteret et vestra corda non tetigit. Videtis quod iuste publicani et meretrices vos precedunt in regno dei. Considerandum autem quod conuersacio bona predicatoris predicationi prestat virtutem ut eciam indomabilia domet corda et ipsa quod predicatio iusta ex se habet virtutem. Duplicem autem hic quia et predicatio iusta est et ipse qui predicat iustus sic dicit. Vos autem nec penitenciam egistis qui publicanis et meretricibus credentes iohanni illi crediderunt quod magis est. Isti autem neque penitenciam egerunt quod minus est. Sed quia publicani et meretrices credentes in christo sunt penitenciam crediderunt. Licet enim possibile erat credere in eum possibile erat in eum credere sine penitencia quod baptismum prius predicabat. Quasi vult dicere talis est. Debuatis quod vos sacerdotes qui iustam scripturam habetis qui ipsi professores estis populares credere iohanni ut omnes illi verum sequerentur exemplum. Et non solum hoc non fecistis sed nec postquam vidistis publicanos et meretrices credentes tunc confusi estis a quantum quod publicani et meretrices crediderunt quod credere non probabant. Vos autem in ~~dura pena~~ duricia permansistis quod videbatis totius iusticie sectatores. Et nec tunc penitenciam egistis ut crederetis ut vel illorum exemplum sequeremini quod debuistis esse primi. Sed quia vos magis sunt pecto erastis quam illi ut illis credentibus vos non credidistis in ipso. Sed magis comparatores dei magis superbi et vane glorie amatores et dicitur quod nec credere illos voluistis in fide non sequi. Et vere magna confusio est sacerdotum et omnium clericorum quando layci inueniuntur fideliores ac iustiores. Quod autem non sit confusio illos esse inferiores laycis quos eciam equales esse confusio. Igitur probat parabola cuius prophetabat quod gentes quandoque meliores erant fuerunt eligende. Que in primis quandoque contumaciam ostenderunt postea autem obedienciam exhibuerunt et iudei qui deteriores abiciendi quia in primis quandoque professi sunt obedienciam postea inuenti sunt contumaces quod melius est apud deum non promittere et facere quam promittere et non facere. Tam in figuracione iudeorum et gencium

quod expositum⁹ multorum condicionem r̄titantes aliquis m̄ videtur esse contrarium. Si enim de duobus filiis iudei et gentes essent intelligende propter quod sacerdotes interrogati responderunt priorem filium patris voluntatem fecisse gratificavit ipse parabolam sic dicere debuit. Amen dico vobis quod gentes precedent vos in regno dei. Sed cum autem dicat quod publicani et meretrices precedent vos in regno, quod magis popularium hominum ostendit condicionem quam gentium statum, nisi forte sic intelligamus sicut iam diximus supra quod ex hac generacionis causa publicanos introduxit et meretrices pro eo quod dicat ut gentium populus magis placuit deo quam vos, ut etiam publicani ipsi et meretrices acceptabiliores sint apud deum propter conversacionem suam quam vos propter conversacionem vestram mendacem. Si quem placet propter hanc racionem condicio illa bene, si autem propter aliud condicio esse. Cum sacerdotes non discedi cum sz fren di interrogaret. In quo precedente hic sacerdos audierant eum frequenter sicut expositiones quas eum dixit. Ut enim perfecta de multis exempli. Dixi vobis et non credidistis opera que ego facio in nomine patris mei ipsa testificantur de me. Item si non facio opera patris mei nolite credere mihi, quod si facio et mihi non vultis credere vel operibus credite ut sciatis et credatis quod ego in patre et pater in me est. Hic non erat manifeste pronunciare quod in patre dei hic fiebat. Cum igitur hic eo dicente ex ipso intuendo crediderunt sacerdotes impura quod non crederent ad hoc frequenter insurrexerunt super eum. Sunt dixit parabolam duorum filiorum ostendens eis pro eo quam meliores sunt populares qui in principio secularem et carnalem perfecerunt vitam quam sacerdotes qui ab initio perfecerunt se deo servire. Quam populares quidem vel variis actibus suis malis aliquando compuncti convertuntur ad deum et incipiunt operari iusticiam dei. Sacerdotes autem impenitentes contemnunt nunquam desinunt peccare in deum. Duos igitur filios dicit laycorum condicionem et ordinem sacerdotum. Qui est prior filius id est populus prior est in populo creatus. Unde sacerdotes qui regerent. Aliquando autem creati rectores qui regerent. Non enim populus propter sacerdotes creatus est sed sacerdotes propter populum. Sed et medium deus autem creantur et pro causa hominum qui regerent mundum. Unde populus dei ex tempore abrahe. Sacerdotes autem ex tempore aaron. Dicit enim eorum fili vade operari in vinea mea. At ille respondit nolo. Postea autem penitencia motus abiit et accedens ad alterum dixit similiter. Ille respondens ait eo domine et non ivit.

Nam quamvis omnes iudei interrogati et pro nos ysen et pro ... a deo pro eos loquente responderunt omnia se facturos que precepit deus. Cum populares per hoc typum quod secularem susceperunt vitam videntur negare videtur obedienciam deo. Sacerdotes autem magis videntur obedienciam promittere deo. Eciam per hoc typum quod spiritualiter in ministerio dei constituuntur. Nam quod doctor ipsi constituuntur profitentur se sine dubio se tales fore quales se oporteret doctorem. Si enim quis eum pro aliquam profitetur artem et si spiritualiter non respondeat in per hoc typum quod aliquam professus est artem et magisterium singularis assumit videtur tacite respondisse ut sui professione impleat quam professus est artem. Sic sacerdos et omnes clerici et si spiritualiter non promittunt tamen per hoc typum quod doctores constituuntur aliorum deo tacite promittere videntur in omnibus obaudituros esse deo. Contrarium vinea ut quo deus loquitur ad homines diximus supra. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Et illi responderunt primus. Et verum est quod laycus melior est.

q̄ clericus q̄ i p̄ma quidē facie p̄fite-
bitur sp̄uale Renc̄a aut̄ cōplectit̄ vitā
c̄nalem Et melior ē laycus aūt dum pe
nitenciā agens q̄ clicus i p̄tūs p̄ma
nens. laicus eni in die iudicii sacdota
lē accipiet sed̄ i crismate oēs sic vn
gunt̄ in sacdocio. Sacdos p̄tōr spoli
atus dignitate sacdocii quā habuit
cū int̄ infideles et ypocritas dicē
te dn̄o de malo dispensatore. Si aut̄
cepit cedē s̄uos mādūcaē et bibē
cū ebriosis veniet dn̄s eius die q̄ non
sp̄at et hora q̄ ignorat et diuidet
eū p̄temq̄ eius cū ypocritis ponet et
i fidelibȝ vbi et nō sic ibe mis rem.
Secularis hō p9 peccm̄ facile ad peniten
ciam venit nō occupatus negligencia se
culari dū sc̄ptura satis attendit semp
ea q̄ in sc̄ptura posita s̄t noua vidēt
sed̄ q̄ cū audierit aliqd de gl̄a scōrum
de pena pctōrum q̄si nouū aliq̄ audi
ens expauescit de dū bō concupiscat
de mala timȝ cōpunctus ad p̄niaz cito
decurrit. Nichil aut̄ impossibilius q̄ cl
icū corrigē q̄ oīa scit et in cōspectu
bonū diligit malū. Oīa eni q̄ s̄t in
sc̄ptura p̄t cōtidianā meditacionē
aū oculos eius i vetata et vilia esti
mātur. sc̄a quidē illud terribile ē vise
vilescit. Ip̄ra clicus q̄ meditat̄ semp
sc̄pturas de omnino s̄uatur ē et
erit p̄fetus de si semel cepit illa co
tempnere nūq̄ cōvertatur in illis ut
teneat illa. Vidi aliq̄n vidit clicū
cito p̄niaz agentē Et si dp̄rehensus
humiliant se nō qd̄ dolet q̄ peccauit
sȝ cōfundatur q̄ p̄dit gl̄az suam
putas ne dn̄s q̄ crudelis clericus
p̄niaz denegauit dicēs Si sal in
fatuatū fuit i q̄ condietur. sȝ q̄ma
talem rem ee cōsiderans q̄ nō ē q̄
doceat illū errantē q̄ errantes
alios corrigebat sed̄ addit et dic

Amē dico vob̄ q̄ publicani et pro-
rēs et meretrices p̄cedūt vos in
regno dei. sed̄ nō dico populares
q̄ s̄m rocz vbi bn̄a sua dispensat
sȝ publicanos et meretrices q̄ desi̇de
riis mundialibȝ et voluptatibȝ
carnalib9 seipsos mancipauerunt p̄
cedūt vos i regno dei cōpilli quasi
nō cōsiderant ee q̄d erat. Vos aūt de
negastis i xp̄o et videmini p̄feci
i v̄bo tamq̄ arbores folia h̄ntes fruc
tū h̄ntes nō q̄sitentes dum sunt
sȝ deludētes Et videmini regnō dīgn̄
q̄ publicani et meretrices intrabūt in
regno dei vos aūt expellemini loge
de q̄cumq̄ alio v̄bo signate nō eos in
turos i regno sȝ ita p̄cedūt vos
sibi aliq̄ p̄cedit i celesti letat̄ et
si i s̄uo loco cū nichilominus erit in
regno. Adhuc aūt vide q̄modo dixit
q̄ de futuro p̄cedet vos sȝ q̄ iam
de p̄nti p̄cedūt vos. s̄m hec igit̄
v̄ba et sacdotes signant̄ in-
gressuri i regno dei t credituri
i xp̄o. sȝ q̄ credentibȝ publicanis
et meretricibȝ hoi et baptizatis
ab eis sacdotes estimātes se ius
tos neq̄ credere voluerūt ei p9
publicanos et meretrices intrare
animadiant̄ s̄ et s̄ciui ē p9 ascensu
aūt dn̄i multi eorum p apl̄os cre
diderūt i xp̄o sc̄d testat̄ actus
apl̄orum dicēs Et multa t̄ba sacdo
tū obediebat fidei Et q̄ s̄t publi
cani et meretrices p̄cesserūt eos i
regno. Matheus publicanus et zacheus
p̄nceps publicanorum et ceti publ
icani q̄ cū ip̄is et p̄t ip̄os credide
rūt i xp̄o. Et q̄ meretrices qd̄ expo
nūt euangeliste nup̄ testantes
q̄ publicani et meretrices adhuc
i mundo hec crediderūt xp̄o de
genti. Sacdotes aūt p9 ascensū

illis crediderunt per apostolos. Ergo
propter misericordiam quidem dei ingressi
sunt et ipsi in regno propter elationem
autem cordis sui post publicanos et
meretrices ingressi sunt. Ut fieret eis
pro pena superbie prelatio meretricum
et publicanorum. Vel per hoc cognoscas
quod nichil sic impedit fidem quomodo ela-
tio cordis. Unde dicebat ad eos. Vos
qui iustificastis vosmetipsos. Deus
novit corda vestra quia quod ab hominibus
altum est abhominatio est ante deum.
Audite et aliam parabolam. Ac si di-
ceret. Sicut vos vulnero ut aliquis sen-
ciatis dolorem nam aspera medicina
citius sanat ut cum sanabilibus mor-
bus est. Homo erat paterfamilias.
homo nomine non natura similitudine non
veritate. Qui autem existimat Christum hac
causa etiam naturam tamen habuisse huma-
nam quia dictus est homo audiat et deum
prenunciatum dictum pro quo dei filius
qui propter appellationem humani nominis
qui homo putatur erat blasphemandus
etiam deum patrem in invisibili substan-
tia hominem appellantem ut deum et patrem
homo dicatur filius hereticorum blasphe-
mus videtur. Paterfamilias enim ce-
lum et terra quia una est domus qua angelo-
rum et hominum nam dominus. Ubi benivolen-
tia patris qui ideo se prestat omnibus volunt-
ati ut omnes considerantes bonitatem
eius non in spe confirmant quia mali
in domo sunt in veritate qui boni filii geni-
tori. Qui plantavit vineam. quam
vineam quam de egypto transtulit quo
plantavit illam. Quomodo vinitor stu-
diosus qui primum omnes in circuitu in
fructuosas silvas excidit et sic
postea plantat ne forte arbores
lascivientes dum hic et illuc per lon-
gum spacia ramos suos exporrigunt
adhuc tenerum effodiant malleo-
lum. Sic deus gentes sine fructu
iniustitie consuetas occidit et sic col-
locavit ipsum ne forte gentes in disci-
plinate dum in longum terminum sue do-
minationis extendunt affligant populum
dei nascentem. Et sepe circumdedit ei
et torcular fodit in ea et edificavit
turrim. Quod est sepis nisi angeli in cir-
cuitu custodientes populum dei ne in
vineam Christi invisibiles latrones ir-
rumpant. Angelos enim preesse hominibus et
apostolus dicit. Mulier velamen debet
habere super caput propter angelos. Et dominus. Video-
te ne contemnatis unum ex pusillis istis quia angeli eorum semper vi-
dent faciem patris mei. Et in actibus apostolorum
dicitur ad puellam nunciantem de petro
ne forte angelus eius sit. Quid est torcular
nisi ecclesia. Sicut enim acra ecclesiastelli
gitur quia in ea per multam tribulationem
et devolutionem fructuum separat a pa-
leis. Sive rationabiliter et torcular ecclesia
est intelligenda in qua omnis fructus vinee
ad opera bonorum dei et fideles roborata
ad dei gloriam transmittuntur. Ecclesia autem
torcular est. Unde in se verbum dei quod non
celatur carnalis accessus aut circum-
torta propter timorem neque in amore su-
mi ut tamen ipsa ecclesia torcular vide-
atur. Quoniam ipsum verbum dei quod dum est in ea
fossum. Sicut enim verbum novi testamenti
quod bene est triturat homines qui dicentes
rationes nam consuetudinem verbum veteris tes-
tamenti quod in portabilis erat. Ubi igitur ver-
bum dei positum erat in lege modum vinee
dei construens torcular erat fossum. Ubi
autem de fide dei prophetabat turris
erat edificata. Nam sicut in turri consiste-
tes duo bona consequuntur. Et hostium
irruptionem ipsi facile non patiuntur.
et hostes de turri facile cernunt
sic et qui in fide Christi consistunt vel in le-
ge dei et demones super se irruere
non sinunt et spiritualibus bonorum operum
sagittis eos facile vulnerant
et demones super illos irruere ne

quenint et a spiritualibus operum malorum
sagittis sed non facile vulnerantur. Et ita
sepius merito dedit custodiam patrum
suorum quia tamquam murus firmus est populo israel.
Ita quod per permissionem sanctam a deo suppositi
sedebantur ab eo continue meritum suum sep
timentibus patrum suorum. Torcular autem
fodit in ea prophetas ex quibus quasi ex torcu
laribus gratia spiritus sancti decurrebat ut
vinum ex quibus non unquam potum filii is
rahel vinum admirabantur. Viventem
Edificavit turrim. hec est legis fiducia
et altitudinem ex qua sacerdotes velud
speculatores populum speculaventur. Ventu
rum. Et locavit eam colonis. Qui sunt
coloni quibus locatur a populo eorum vinea
nisi sacerdotes. Plantatus est autem populus
primus in abraham cui in primis locutus est
cum deus dicens Exi de terra tua et de cog
natione tua etc. Ex eo enim facta est bona
tio seminis eius. Locatus est colonis tempore
moysi qui per legem constituti sunt sacerdotes
et leuite et permanentes regendi populi
susceperunt ad magnam suam gloriam et ad
grande periculum. Ad gloriam quidem si dei
legem tractaverint populum dei. Ad pe
riculum autem si negligenter. Sic enim il
le pro negligentia debuit eterne periculum
qui procurationem suscepit tenetur rationem
de manu hominis alterius potentis. Quanto
magis sacerdotes qui de manu dei suscepi
unt procurationem animarum sanctarum. Planta
tus legitur quidam populus in terra repromis
sionis secundum quod scriptum est vineam de egyp
to transtulisti eiecisti gentes et plantasti
eam. Sed illam plantationem hic intelligere
non oportet nec prius locatam eam colonis
invenimus exponere quam plantatam. Quomodo
autem dixerunt sacerdotes populum colere deum
aut producere incrementum et non potius propter
gratiam et manum dei. Non enim sacerdotes
prestant deo docentem populum eius sed
deus sacerdotibus committendo eis populum

suum in spiritum. Nos autem doctrine merce
dem accipere non poterimus nisi nobis pro
curatio populi commissa fuisset. Ergo
coloni sunt sacerdotes qui colentes populum
quasi vineam cum acutissimo ferro sermonis
faciunt eis bonos fructus misericordie
deo exhibere. Sicut autem duram terram
ferrum emollit sic et verbum duritiam
cordis relaxat. Sicut rastro sicce her
be radices evelluntur a vinea sic
et acri sermone vicia a populo rese
cantur. Ut sicut colonus omnis de suo mu
nere obtulit deo nisi sit ei placatus
quando sit de vinea eius producere et obtu
lerit sic et sacerdos non tamen pro sua
iustitia placet deo quando si populum dei in
sanctitate obtulit docuit. Quoniam sicut primus
iustitia vita est populi autem multiplex.
Cum autem tempus appropinquasset fructuum
misit servos suos ad colonos ut
acciperent de fructibus suis et ap
prehendentes coloni servos eius unum
ceciderunt alium occiderunt alium
vero lapidaverunt. Iterum misit alios
servos plures prioribus et fecerunt
eis similiter. Novissime autem misit
ad eum filium suum dicens verebuntur
filium meum. Servos suos dicit prophetas
quos per singulas generationes misit
ad populum iudeorum. Considera quomodo per
singulos gradus nunc dumque malicia
iudeorum crescebat et quomodo per singulos
gradus indulte malicie dei misericor
dia addebatur et contra clementiam
dei malignitas humana certabat. Et
certamine atque fuit hoc si semel ab
illo passus fuit iniuriam quantumcumque
frangitur eius affectus si iterum passus
fuit iterum magis minuitur amicitia eius
non tamen addit. Dei autem misericordia quanto
magis a iudeis offendebatur tan
to amplius addebatur in eis. Et
re enim peccata beneficia dei sunt ad

monitione domini confundantur domino
iustitie sue fructum persolvere. tamen
non reddentibus eis misit paucos
servos quibus occisis addidit bonita-
tem cum debuisset irasci misit plures
ut pluribus infectis accumularetur
misitque filium suum et hunc non quasi ad
obnoxios pene summam cumulante
sed pacientie bonitate. Post tot scelera
adhuc misericordie locum servabat
sic enim dicit forsitan verebuntur filium
meum. Ergo misit confundere illos non
punire. nam pro tantis iniuriis domino
benigno sufficiebat sola vindicta
pudoris. Cogitavit quoque apud se quoniam
neque convincere servos suos de-
buerint quod quasi servi fecerunt iniuriam domino
exhonorat tunc mittam filium meum
quem totum possidet in natura. Si amant eum
voluerint quod amet ideo plus me spe-
rabunt bonus. Si voluerint eum timere
est quod timeat ideo quod plus me plus ter-
ribilis est deus. At illi videntes filium
dixerunt intra se. hic est heres veni-
te occidamus eum et obtinebimus here-
ditatem eius. Ex omnibus operibus eius eum
cognoverunt esse filium dei. hoc enim
significat dicens Venite hic est heres. Tamen
postquam intravit in templum et omnes ven-
dentes animalia que ad sacrificium ven-
debantur foras eiecit in quibus sacerdo-
tes avari negociabantur tunc proprie
cogitaverunt eum occidere dicentes
intra se. Si ipse ipsum habuerit domi-
nium est ut dictat conveniendo mearum
hostiarum quod ad nostrum pertinet lucrum
et acceptat offerre sacrificium iustitie
quod ad gloriam pertinet dei erit iam non
erit ipse iste possessio nostra sed dei vi-
delicet ad nostrum questum pertinens.
Si autem occiderimus eum deus non est
qui iustitie fructus ab ipso querat neg-
lecta iustitia. sic semper remanebit

convenientiendo offerendarum hostiarum erit
fiet nostra possessio ad nostrum pertinens lu-
crum et hoc est quod dicitur et nostra erit hereditas
Hec cogitatio est omnium sacerdotum carnal-
ium qui non sunt solliciti quomodo ipse vivat sine
peccato sed aspiciunt quod in ecclesia conficiatur
et hoc estimant sacerdotium suum lucrum. Et
non solum sacerdotes sed etiam omnes carna-
les homines hoc solum estimant lucrum suum
quod secundum carnem delectati fuerint in hac vita
Quidam autem volentes ostendere quondam filium
se fuisse quemadmodum pater eum dicimus
illis si filius est a natura est a nomine habet
Videntes quod post incarnationem dictus est fi-
lius ex baptismo sed et retro antea autem
verbum semper fuit cum patre quos dominus ex hoc
loco convincit dicens mittam filium meum
Quod hoc adhuc cogitabat ad transmittendum
filium post prophetas iam filius erat. Dicen-
de si eo modo dicitur filius quomodo
sunt ad quos sermo est verbum. Debuit au-
tem et prophetas filios dicere. sed et
nunc suum sed ceteros prophetas. Et prophetas
quidem famulos servos omnes. hunc autem
solum filium appellavit. Et eiecerunt
eum extra vineam id est extra civitatem Iherusalem
Et in medio suo consilio eiecerunt eum et
dominus suo consilio eum ordinavit. Sic
cogitabat ut et in eius morte eius extra
civitatem expellerent. Deinde co-
gitabat ne vel eius resurrectio civitatem
scelere salvaret sed ut iudeis
quidem moreretur ad mortem gentibus autem
resurgeret ad vitam. Cum igitur venerit dominus
quid faciet colonis istis. Aiunt illi. Malos
male perdet. Non est illorum qui iniustum
dicaverunt sed ipsius causa. Etenim claritas
veritatis quidem violentia illis fecit ut non
possent eam celare propter solem in nubibus
constitutio. hoc quod est dices non est in nubibus
permittendum omnia apparere propter fra-
gilitatem virtus solis que pertransiens et nu-
bes etiam impedientibus eis apparet

Sic iniste pnunciant iudicii nō placata
sz apta malignitas exprimerunt Undē
do. nā mēdaces quū ad rē tuē me
tiunt qn dixerunt vitatē Si i hᵒ solo
vbi licet hoibz aliud sentire i corde aliᵈ
dicere i s̄mōe cū ita virtute xpi circū
dant hoies et tenetur ut ipi ad usq se
iudices fiat putās quō i die iudicii
ꝯvincendi st̄ pctores i suis pctīs iam
nullū colore excusacōis i remāt Ubi
ipā opa statuunt añ oclos pctōz. dicē
te ꝓpheta. Arguā te ⁊ statuā cont̄ fa
ciem tuā pctā tua ubi eciā ipē cogitacōes
cordis accusat et eorum excusat co
sciā q̄i domestica teste dicēte paulo
Cogitacoibz īnicē accusātibz aut eciam
defendētibz cū iudicauit deus hominū
occulta Sᶜ et sacerdotes dnici spūales
cultores q̄ ꝓphm nō ad dī glām exer
cebāt sz ad suū lucᵉ fructabāt ita
eos dūs suis pabolis circūclusit
ut ipi se sua sñia ꝯdempnaret. Quis
illū defendet q̄ seipm ꝯdempnat. Et
quis eū exprimet inocentē q̄ seipz
pnunciant reū. Uerē qꝛ defensio
nem ꝯsciē nō ꝑparat i die iudicii.
Dat enī nobis exemplū ut hᵒ iudiciū ꝯ
sidēm⁹ futurū iudiciū xpi. Sed dicē
ē qꝛ lucas quid euangtᵃ ꝑdicit addu
xerūt eū eīcīt extᵃ vīneā et occide
runt eū Cū ergᵒ venerit dns ille malos
illos male pdet ridebatur sacerdotes
Absit Intellexerunt enī q̄ de ipis di
cerē. Sedz q̄ lucā sacerdotes ꝯtradicunt
fine xpi. sm matheū suscipiunt et
ꝯfirmant Sn pᵒ quid fuit videtur esse
ꝯtria sz dūplex rōnes st̄ dicē Ille enī
sm rūsiones eoꝝ exposuit Iste aūt
sm rūsiones cordis. na vē vispbilit
quidē i faciē quid ꝯ dixerunt dicētes
absit Sz in corde aūt et ꝯsciā suscē
perūt dicētes Malos male pdet

Quid ē q̄d dicit Oīs hō ⁊ malū ⁊ bo
nū cognoscat et intelligit qm̄ iustū
⁊ iniustū. possint enī dei quidam
scdm̄ faciē bonū ⁊ malū i hoibz et
ꝯtencionē q̄s factam⁹ ille i silēcio cogi
tacōm suā accuset et i ꝯsciā tacite
ad eam loquitur dicēs malū ē
hᵒ et hᵗ bonū ē. Ꝑpterea si fecit hō ma
lū et deprehensus fuit i eo. Ubi quis
denegat et excusat suggerat ꝯsciā eius
recognoscat et ipa sibi derisa pro scdm̄
ꝯfitetur qd̄ fecit Unde sepe ē i cogita
coibz simplicibz interrogatio eius. Et cum
si fuerit tamē deprehensus i furto et
Solucōe eū castigare Ubi quis
denegat et si interrogetur eū dꝛ dig
n9 ē castigari dicit q̄ nō. Consciā
aūt ei9 confitetur qꝛ dignus ē cedi
Sic ergᵒ sacerdotes male ꝯsciē verbis
quid dixerunt Absit Consciā aūt
ꝯfessi qꝛ malos male pdet frequēr
aut scripture cogitacōēs cordis ita
exponunt q̄i dicā sermonis Sic aūt
Job dicit impii deo. Discede a me
vias tuas nolo. Itē ꝓpha pupillū
et aduenā occiderunt et dixerunt
Nō videbit dns nec intelliget deus
iacob. Itē Salomō Oīs hō transgre
diens i lectulo suo dicit quis me
videt. parietes ⁊ tenebre circū
dant me. quē vereor. nō memora
bitur altissimus delictorū meorum. Alioquin
quō pt̄ fieri ut q̄ intellexerunt contra
dictas ee pabolas statim vellent
eū tenē ꝯsentiret sine eius. Deinde
pꝫ q̄i nō acquiescentibz illis eos merito
dicit aliud scripturē testimoniū dicit
Aug͠ Regi͠st sup͠ si pabola meā nō
intelligit. Ubi ista scriptura nō cog
noscit qꝛ si acquiesceret ꝯfiteri se dig
nos esse. Sequitur nō erat necē adhuc

eis aliud exemplum proferre. Lapidem quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli. Sed quare non intelligitur quod vos estis edificatores et quem non cogitatis in eius edificio in angulo ponendus est ille lapis nunquam in uno vestro reprobatus est sed in alio. Ergo aliud edificium est futurum. Ergo vestra edificatio contempnenda est. Edificatores enim sunt sacerdotes qui ordinaverunt hominum super generationem per doctrinam edificantes quasi lapidem super lapidem ponentes domum dei componunt. Edificatores nodosos lapides et habentes torturas primo dolant postea eos ponunt in edificio. Alioquin non dolati lapides lapidibus non coherent. Sic et ecclesie doctores vitia hominum quasi nodos acutis increpationibus primum circumcidere debent et sic edificationi ecclesie collocare. Alioquin vitiis manentibus christianis christiani concordare non possunt. Vix putas lites in ecclesia et inimicitias altercationes invicem nisi propter avaritiam propter invidiam propter superbiam propter vanos honores. Tolle hec et nulla discordia invenitur in christianis. Et sicut artifex ex omnibus lapidibus eligit meliores et ponit in frontibus in facie edificii ceteros autem lapides quoscumque mittit ab intus. Sic ecclesia meliores christianos eligit et ponit in facie ecclesie. Alios facit sacerdotes alios dyaconos ceterosque ministros ecclesie ponit seniores et viduas sanctam viduam habentes in ecclesia permanentes continentes iuvenes et virgines. Ceteri autem si mediocres fuerint conficiuntur in medio ecclesie totum edificium propter unitatem dei. Sicut enim foras lapides nullum debet habere nodum et angulum non debet alter esse lapis minor alter fortis quia si sic fuerint totum edificium destruperit. Circa ecclesiam seniores et vidue continentes et virgines nullam debent habere maculam neque in verbo neque in cogitatu neque in facto neque in

opinione quod sunt ipsi pulchritudo et virtus ecclesie et si mali fuerint totam destruperit ecclesiam. Sicut enim lapides qui sunt intus in edificatione nemo aspicit et eos qui foris sunt considerant omnes. Sic secularium omnium vita neque sic consideratur neque sic nocet ecclesie quantum [illegible] ipsos seculares sunt indisciplinatis tamen si isti boni fuerint tota ecclesia speciosa videtur. Quantum sunt foras lapides minores intus se tenent et constringunt. Sic totus populus istorum minus et sanitate salvatur. Lapis autem dicitur Christus propter duas causas. Primum quod fundamentum est forte et neque aliqua seductione illecebrarum subvertitur qui super eum consistit neque tempestatibus persecutionum movetur. Unde quasi firmamentum est magna constantia. Sicut omnes res que portant lapidem ipsa quidem tolluntur lapidem autem non ledit. Sic et omnis conventus christianitatem agit se quidem corrumpit christianitatem non nocet. Quod igitur magnus est lapis Christus qui cadit super eum confringetur super quem vero ceciderit conminuet eum. Aliud est confringi aliud est comminui. Quod autem confringitur aliquid remanet de eo quod fuit fractum. Quod autem comminuitur nichil remanet quia in pulverem convertitur et nichil videtur de eo. Quod enim super lapidem cadit non lapis eum frangit sed ipse se frangit ad lapidem. Quod quod cadit super lapidem non in tantum se frangit quantum quod est lapis verus sed in quantum fortior ipse ceciderit. Fortius autem cadit quod cadit propter duas causas. Aut propter pondus suum aut propter altitudinem suam. Quod enim ponderosum est et si de humili cadit fortiter cadit. Quod autem de alto cadit propter altitudinem spatii et si leve fuerit graviter cadit. Unde quando lapis cadit non queritur si gravis sit aut levis sed si de alto vel de humili. Qui sunt qui super cadunt christiani qui credentes in Christum stant super ipsum qui super ipsum fundamentum. Ex quibus si qui peccaverit non eum Christus corrumpit sed ipse se corrumpit offendens in Christum et ideo peccans non Christum perit quam

pt pdere xpus sz quantu se ipse prio
pera sua pdidit. Ho aut xpianus for
titer cadit i pecco ppt duas cas. aut
ppt magnitudine pecci a' ppt altitudi
ne dignitat' ut puta sit fit cls aut
grmens vidua a' mo'chs vg'o'dz que
se do i'dedit ppt magnitudine aut pcti
utputa si q's homicidiu a' adultium a' ali
quod d' gmibz pecis ille ctis e et si de
hunili cadit ide si laycus sit a' secular' for
titer pt ppt pondus pecti. d'alto cadit ut
pu clericus tere sz psone spuales illi si
pondus pcti no hut. r et si grande pecm
no ferint sz leue tn fortit pereunt
ppt altitudine pecti dignitat'. Sd' cin q'
d' alto cadit grande sonitu fat ut audi
aut omedit et q alto gdu cadit ruina
eius vbiqz audit'. Q' sr sup quos lapis
cadit Judi et getes q no crediderut
i xpo angeli no fm opa sua pereunt
neqz fm suas psonas sz tn pereunt
ipm pt pde xpi. Si dicis q infidele
hoiez ne dicas bonus e a' malus iusta o
pera fat a' iusta sz omes eqlit' ad incr
lum deducat' Ydo dicit ysa. Jo sic
ip y no sic sz tanq puluis que pucit ve
tus a facie tre. Ydo no i surgit ipi
i iudicio neqz peccores i osilio iustoz
Sd. Vas qd leuit cadit et ledit' et qu
e quide vas sz ad vsu no pficat. qd
aut dispsu fuit n' vedet' ee vas. sic
xpianus peccor i surgit quid sz mr' stos
no ponit'. Jnfideles aut nec i surgit
Quos aut i surgat sup que talis dea
dit lapis. Q' aut neqz d' alto honoris
neqz d' ponde gmoz pec cadit sup xpz
quiz nec ledit' et si ledit' no multu
ledit'. Et cu audisset p'ncipes sac'
dotu et phaisei pabolas ei9 cognoue
rut q d ipis diceret et qrebat eu tenere
Ho qm gnec fat pecm du no ht am
plius q ia speret in dm peiora co
mittit dicente salomone Cu venit

Jmpius i pfundu maloz gtepnit
Sd' eni infirmus donec mediocrit
habz aliqua passione et spat se pos
se curari huat se a nocivis cibis
Si aut i sanabile se ee ia no sibi p
cet. Sic et ho du mediocrit' pccat
spat salute quatenus qz obsuar se a
malo. Si aut peccando pceptit des
pare ia nichil dubitat fac'e q'cq'
iam d' pecis suis dicit' uideri di
nesciens miser qz sic i bono gdu
sr glaz et dimisse sz fm mesuram
boni sui accipit glaz. Sic et i malo
gdus sr pena. iz dimissis qz fm me
sura sua mali accipit z pena. Sd'
eni i firmus e de9 i retribucoe bo
noru sicut i firmus e i retribucoe malo
ru. Similr et sacerdotes oibz malis
repleti q ia in dm spare no poterat
i ipm dm manus mittebat nos igno
rantes eu ee filiu di sz sibi iam
no pcentes Et miru tibi vedet' ho
vc z ois ho malus quatu ad volunta
te et manus mittit i dm z eu occidit
Q' aut dm excitac' ad iracudiam
ia no dubitat q pcepta ei9 cotulcat
q nome ei9 gtepnit q blasphemat
q minat cont' eu q' timbato vultu
cont' celu aspicat q i ira sua manus
suas audacter sublenat cont' eum
Zone si potuisset sic mag mitteret in
dm z occideret eu ut ia liceret peccare zc

Dixit eis i pabolis. dns
d' vinea ponere pabolam
et dicente qm' iniuria d'ea unde
eos fuat auferenda. no sic territi
sr magis asspati et volebat manus
mitte et eu tene. Quia religiosi
dns no tacuit sz ira pnore dei p
alia pabola annuciauit ee ventu
ra nam si si illi q timere debuerat
no timuerut sz magis exaspati
sic quato magis xpus tace no debuit

quoniam nō potat illos malicia fe
cit audaces ipsum aut peius. Sic
est regnum celorum homini regi qui fecit
nupcias filio suo. Homo rex dicitur. Deus
pater qui numquam suscepit humanam, ut intel
ligamus ex nomine hominis prejudicium nō
facit divine nature. Ipse etiam parabole homo
dicitur. nō quia ipse aliquis homo erat, meo
iudicio quando audis in scripturis divinis dicta quanto
magis necessarium fuit ut homo diceretur
unigenitus dei filius cum nō esset purus
humanam suscepit naturam. Quod autem nup
cias nominamus utile est ut breviter osten
damus prout dat nobis sensum scripture
Quando autem fideles in die illo in Christo
ingenerate sunt in eternum nunc desponsate
Omne bonum unicum substantia est et in
mobilis. omne autem mobile et nichil
est ita et quicquid vivum creatum est super
rerum et vita vivit. Potest enim per esse
aliquid vivum in quo nō sit species vite
Ex malo autem nulla res esse potest.
cum ipsum malum nichil sit. quod potest fa
cere rem aliquam. esse tamen pro de potest
nō ipsum malum perderet sed de re ipsa
in qua est malum subtrahit bonum. Igitur in
habitatio mali in ea et sic bono re
cedente res vadit ad nichilum. er
go res in qua solum bonum est unica est
et vivit quiescit cum ipso vivit. Per
inhabitationem bonum moritur autem propter
inhabitationem malum et tamen res mortales
sicut homo. homo autem ideo ex bono et ma
lo creatus est, ut ex parte malo sequitur
bonum et propter hoc habet electionis mer
cedem. quod si bono ex parte secutus
fuit malum suscipiet cum ceteris inte
ritus. Si autem e contrario malo fuit
secutus bonum in morte natura eius car
nis solvitur ab omni malo. et cum resur
rectio fuit facta sanctorum tunc suscipiet
et cum sola vita que est corporis et morta
litatem eius in sua immortalitate ab
sorbebit et sicut paulus desiderat
ut mortale hoc absorbeatur a vita

et tunc adimpleatur scriptura que impre
tatur apostolus Erunt duo inquit in carne
una. Christus enim cum anima quam deus spiritus sanctus
habitabit in carne universa per quod dictum
est. Qui adiungitur se domino quia unus spiritus est
Sicut enim qui modicas arras sumimus
nunc spiritum suum accipimus, tunc autem ipsum
Christum plenum in nobis habebimus. Et
misit servos suos vocare vocatos ad
nupcias. Ergo qui misit servos suos
iam invitati erant. Primum quod dicamus
Quod est ipsum convivium. Secundo qui sunt invitati. Tertio qui
cepit preparare convivium et qui misit invita
tores. Prandium est doctrina iusticie et ver
ba celestium misteriorum de filio dei veritate
quam omnis manducans id est audiens acquirit sibi
vitam eternam. Multas enim predicaciones habet
sermo ad cenam. Sicut enim qui mittit in os frag
mentum panis ad comedendum cibum primum mo
lit cum dentibus et ita in stomachum dimit
tit. Sic et cum audis omne bonum verbum eius
mediante in ore sensus et quasi quibusdam dentibus
de tractantibus molere et dicere quod est
quid dicitur a nō dicat ab ipso quia rem dicit
Secundum quemadmodum comedens cibum nisi mastica
verimus dentibus nō sentimus saporem eius
ita et verbum quod audimus nisi masticave
rimus tractantes in nobis nō possumus in
telligere virtutem verbi illius. Secundum et manna quod
edebatur in heremo figuram huius verbi sicut
dicebat quod interpretatum hebraice quid est hoc
sciens utique audias verbum commoneat nos
ipsum nomine requirere quid est hoc quod audivimus
et sic cibum tunc masticavimus dimittimus
stomacho sicut et verbum postquam tractaverimus
commendamus memorie quasi stomacho nam quem
modum nō prodest cibus nisi fuit masti
catus et in stomachum descendit. Sic nō
proficit ad salutem verbum nisi cum fuit in
tellectum et memorie commendatum. Secundum sicut cibus
nichil prodest si manducamus et vomi
mus iterum cum de stomacho. Sic nichil prodest
in nobis verbum quod audimus et iterum obli
viscimur. Cibus qui in stomacho stetit ille confor
tat et sermo qui in memoria manet salvat
Unde et apud iudeos illa animalia munda

sunt qui ruminant et ruminat. Oc. s illud aut
est mundum quod masticat et findit vngues. Et iterum
quod vero ruminat et ruminat. Cez reiectat.
Ille homo immundus est animal domini qui non reiectat
quia nec tractat quod audit. Qui autem mandu
cat de spiritualibus cibis impletur spiritu di
latatur sensibus nutritur in veritate prolixius
et in fide et sic ingrediens ad maiora
voluntatis dei et mandata acquirit sibi vitam
eternam. Qui autem ab hoc cibo sibi longe fu
erit sensus euacuatur spiritu angustiatur
sensibus constat a veritate distillat a fi
de et sic egrediens ab hominibus volunta
tibus dei nouissime cadit in mortem. Qui sunt
invitati tempore abrahe quia dixit ad eum deus
Exi de terra tua et cognatione tua et veni
in terram quam tibi monstrauero. Et omnem terram
quam tu tenueris pedibus tuis tibi dabo
eam et semini tuo in eternum. quam terram terram
orientalem fluentem lac et mel. quia non est
de terra illa iudee quia illa terra numquam lac
te et melle fluxit sed terram rationabilem
quam christus suscepit de illis enim incarnatione
lac et mel processerunt. lac enim opus est
miraculorum quia et in labore dominum et
in suauitate manducatur. per quod rudes in
fide qui prius sustinentur. Mel autem elo
quium doctrine dicitur sicut ait propheta Quam dul
cia faucibus meis eloquia tua super mel
et fauum ori meo. Ergo christi incarnatio
preuniebatur quasi lacte miraculorum et mel
le doctrine nutriturus iudei gentes ru
des in fide vide quia ex eo iam ostende
bat deus quia non aliter iudei poterant christo
credere nisi relinquerent iudaismum quod
est exi de cognatione tua. Ergo ex eo iam
iudaismus relinquendus ostendebatur. Non
solum autem iudei sed nullus homo potest lac et
mel manducare christi nisi cognationem suam
et terram relinquerit scilicet peccatum et sic re
liquerit patrem et matrem et ceterum quod vult meus
esse discipulus abneget semetipsum.
Relinquit sed cognationem suam qui con
tempnit eam sed quod apostoli reliquerunt dominum quod
parentes. Relinquit terram suam qui car
nis sue non sequitur voluptates. Q

concupiscentias carnales erigit terram
corporis sui exercet. Sed enim qui vero
mel et lac terre manducat legit mi
rabilia aut eloquia christi. Quando
cepit hoc conuiuium parare ex tempore
moysi quia lex domini data est in prescripto
sibille. quia cenans ... quia testimonium domini
fidele sapientiam prestans paruulis
quia iusticie domini recte letificantes cor
da. quia preceptum domini lucidum illumi
nans oculos. quia iudicia domini vera
iustificata in semetipsa. quia ex decem
speciebus confectus est cibus decalogus salu
taris. Sed enim regale prandium multis
speciebus ciborum ornatur. Talibus hoc
conuiuium scripturarum diuinarum scripturarum
speciebus est decoratum. Ex eo etiam tempore in
uitatores exierunt prophete qui homines
ad nuptias filii sponsi vocarent
eorum ad fidem christi prophetantes eis de
ipso. Et illi noluerunt venire. Iterum
misit alios seruos dicens Dicite in
uitatis ecce prandium meum paraui tau
ri mei et saginata occisa et omnia
iam parata. Venite ad nuptias. Q
sunt alii serui apostoli. Quos illos misit
in viam gentium ne abierint et in ci
uitates samaritanorum ne intraueritis
sed potius ite ad oues perditas domus
israhel. Euntes autem predicate dicen
tes quod appropinquauit regnum celorum
hoc est quod dicitur ecce prandium meum pa
raui eorum ex omni lege ex omnibus prophetis
scripturarum mensas ornaui. Qui sunt
thauri et saginata occisa prophete
qui occisi sunt pro salute populi. Sed occi
duntur qui occiduntur doctores apostolus
dicens Ego autem impendar et superim
pendar super animabus vestris. Et alibi
Ego iam delibor. Hoc est libamen pro
aliquo offertur. Deus ergo immolandus
fuit pauperibus pro populo quod docebat sicut
et prophete occisi sunt. Cuiusque et salu
te populi quem docebat. Et quia mo
res prophetarum sustentabat quidem
ex parte pro salute humana non enim

plenius salvare potuit totum mundum
sed non sufficit immolatus est agnus qui totius
mundi peccatum innocentia sua detersit
prima et in diebus scenophegie quod inter-
pretatur fictio tabernaculi dominice hos-
tie occidebantur. et agnus hic agnum
illis occisum intelligimus figuram Christi
qui semper ceteras hostias intelligimus
precedentium sanctorum orationes. holo-
causta medullata offeram tibi cum
incenso arietum. offeram tibi boves
cum hircis. Hec enim Christus aliquibus huius-
modi animalia patri obtulit. Obtulit autem ra-
tionales arietes id est principes omnium
christianorum. obtulit boves venabiles
terram colentes. Obtulit etiam hircos
ex gentibus qui pro nomine Christi passi sunt. Hic
autem dignum ut ostendamus thauros
et sagmata occisa intelligere sanctos oc-
cisos. Omnes enim prophete et Christi [illegible] oc-
cisi sunt ut hoc spirituale tabernaculum
firmius figeretur. Denique sicut viscera
agni id est eloquia Christi hostes non man-
ducaverunt nisi postquam occisus est. Ita
post mortem eius evangelia eius predicata
sunt et crediderunt in eis quotidie hostes
et nutriuntur. Sic et viscera prophetarum id est elo-
quia non sunt non sunt autem suscepta nisi post-
quam occisi sunt. Quos audivit a [illegible] ver-
bis ysaye viventis. Si enim suscepis-
sent sermones eius numquam eum serrassent
sed postquam occisus est tunc primodum valde re-
petunt legem eius in synagogis suis
Quos iheremie verba susceperunt viventis
Si enim suscepissent verba eius numquam eum
post multas iniurias lapidassent
Sed postquam occisus est postea conservaverunt
prophetias eius in contentu legem et sic
invenies in omnibus prophetis actum quod
viventes nemo colunt eos sed post mor-
tem. Unde et dominus dicit Qui edi-
ficatis sepulchra prophetarum et dicitis
Si fuissemus in diebus patrum nostrorum
non fuissemus participes eorum in sanguine
prophetarum. Sicut enim viventis animalis viscera
nemo manducabat ita viventium prophetarum
sermones nemo suscepit. Sed post mortem
ipsorum Sagmata autem dei gratia plenus sed
dixit et sagmata et thauros non quia et
thauri non fuerunt sagmata sed quia thauri
non fuerunt omnes sagmata. Ex omnibus enim
prophetis quidem tantum prophete fuerunt qui-
dam autem prophete et sacerdotes sicut ieremias sicut
ezechiel sicut ioiada. Ergo sagmatos
dicit prophetas tantum qui fuerunt spiritu sancto
repleti. Thauros autem qui et fuerunt prophete
et sacerdotes. Sicut enim thauri duces sunt gre-
gis ita et sacerdotes principes sunt populi. Quen-
dam autem legi dicentem Thauri autem
dicuntur martires. Tunc in primis proximo occi-
si apostolis adhuc viventibus sagmata autem
[illegible] spiritus sunt pene vivificata quorum
omnium interfectores multas spiritualium
gaudiorum epulas prebuerunt. Et omnia
iam parata quod queritur ad salutem totum
iam impletum est in scripturis quo ignorans est
inveniat ibi quod discat. Qui contumax
est et peccator invenit sibi futuri iudicii fla-
gella quod timeat. Qui laborat inveniet
ibi glorias promissiones vite perpetue
quas manducando apostolus exercetur ad
opus. Qui pusillanimus est et infirmus inve-
nit ibi mediocres iustitie cibos. qui
et si pinguem carnem non faciunt tamen mori
non permittunt. Qui magnanimus est et fide-
lis invenit ibi spirituales escas continen-
tiores vite que perducunt eum ipse ad angelo-
rum naturam Qui percussus est a diabolo et
vulneratus est in peccatis invenit ibi medi-
cinales cibos qui eum per penitentiam repa-
rent ad salutem. Ut quod ibi scriptus est
archa et Christi fuerunt figurale auree lam-
padis est nisi ut habeant fures quod ti-
meant. Ut quod filii israhel fornicati
sunt cum filiabus moabitarum percussi refu-
gerunt in beelphegor ut habeant for-
nicatores quod horrescant. Ut quod contempti

toris carnis castigati sunt in deserto ut ne
mo delicias concupiscat. Ut quod david
arguit nathan et suscepit ut adulterii
penitencie remedia et homicidii non des
perent. Michi quidem minimo omnium in hoc quominus
quam ceteri habet salus humana. At illi
neglexerunt et abierunt alius in villam
suam et alius in negociacionem suam. Omnis ac
Nõ tus quem agunt homines in hoc mundo du
plex est. circa villam et circa negociacionem. et quod
labores quos manuum nostrarum facimus com
munis terra ad aliquod opus terrenum puta a
grum vel vineam vel ortum vel opus ligni
circa terram villam colere videmur. Cetera que non
labores manuum nostrarum sed alia lucri conse
quendi puta honores agere circa divicias per
manere alicui aut mercari omne hoc nego
cio appellatur. Duobus quidem modis est opus
humanum consistit sive honestum sive inho
nestum. Honestum quidem est ville cultura
secundum autem Salomonem: Ne oderis rusticam opera
tionem et agriculturam ab altissimo cre
atam. Et apostolus hortatur: Rogo autem vos
fratres studium habere quietis et negocium vestrum
et operandi manibus vestris et nullius desi
derium sit in vobis ad eos qui foris sunt. In
honesta res apud deum opus negocia
toris sive dignitatis sive misticum
nichil horum autem iudei tenebant. Propter
quod dicit propheta: Quia non cognoverunt ne
gociaciones introibunt in regnum celorum. O
infelix mundus. O miseri qui eum se
quuntur. Sepe homines mundialia opera
excluserunt a vita. Si forte dicis
et villam colere peccatum est et sic deum im
pedimentum fidei circa religionis. Vel si
non faciat villam sicut fecit iudeis non ha
bes peccatum. Si autem vel fidei vel reli
gionem faciat tibi impedimentum sit peccatum.
Non quidem ipsa ville cultura peccatum sed in
preferendo eam deo facis eam esse peccatum.
Opera enim nostra auctoritate opera sunt ius
ticie. Opera autem cetera nascitur super operaciones

dicuntur non opera quia iusticia ad vitam
nostram vitam pertinet. Opus autem terre
num non ad vitam sed ad sustentationem
vite huius temporalis spectat. Quidem opus iusti
cie attencius facere debes. Opus autem
terrenum cum discretione. Si quidem inhonestum
opus sequendo debitum honorem non red
diderunt homini deo talem nostram me
rentur. Putas quasi iniusta sunt dignum quod
non honesta sed negociaciones sequen
do convenerunt ad deum. Iudei circa villa
est mundus circa quem homines amato
res mundi occupantur questibus eius
quasi ville custodiam reddiderunt delecta
ti. Negociacio autem predicacio legis
et procuracio templi quam anani sacerdo
tes quasi negociacionem estimant quan
dam lucrosam et non despectarum divi
ni operis onerosam. Ergo per occupa
cionem ville populares significat homines
quos mundi delectacio separavit a
Christo. Per occupacionem quidem negociacionis
sacerdotes ceterosque ministros tem
pli significat qui lucri obtentu de
servientes ad misterium legis et templi
avaricia separavit a fide. Sed non dicuntur
maligni sunt sed neglexerunt. Quia
non omnes iudei crucifixerunt Chri
stum nec audierunt doctrinam eius
et consenserunt in morte eius. Quidam
secularibus negocijs occupati non
venerunt ad Christum nec audierunt
doctrinam eius nec viderunt mirabi
lia eius propterea non crediderunt in eum.
Qui quidem odio et invidia crucifixerunt
Christum illi maligni sunt. Qui autem ne
gocijs impediti non crediderunt
illi neglexisse dicuntur. Iudei et cre
de et sollicitudo necessitatis terrene
et delectacio mundi separat eos a deo
quos dominus terram speciosam appellat.
Reliqui vero tenuerunt servos eius et
contumelijs affectos occiderunt.
De sua morte tacuit quia iam in propri

pabola ducat post mortem
discipulorum suorum quos post ascensio
ne[m] occiderunt iudei maxime sacer
dotes stephanum lapidantes iu[x]ta
tobi morte gaudentes Jacobum
alphei lapidantes propter quod omnis illorum
destructa est a romanis Audiens
aut rex iratus est et misit exercitum
suum et perdidit homicidas
et civitatem illorum succendit. Roma
nos exercitus dixerunt exercitus dei
qui dominus est terra et plenitudo eius. Si
enim venissent romani illorum nisi deus
eos excitasset. Quidam autem exercitum
angelos dicunt civitatem per nubes
ponit actis dicat misit angelos et
cinces illos misit in ignem eternum
Et dixit servis suis Ite ad exitus
viarum ut quoscumque inveneritis vocate
Manifestum est quod per hoc precepta
generalitatem iudeorum vocatio gen
cium dicitur quod dicit Ite ad exitus viarum
spiritualiter recitamus quod sunt iste vie ad quarum
exitus mittit christus discipulos suos
Puta quod quarum sit generalis et publica
via christi que ducit ad vitam et via di
citur omnes prophete omnes apostoli. hec
enim omnes vie ducunt ad christum. christus
aut ad premium. Vir generalis et pub
lica via est duo que ducat ad mortem
Et vie sunt omnes professiones istorum mun
di. Verum professio prophete via est via
professio militie. alia est via mun
dialis dignitatis. alia est via profes
sio laudum alia est via mundi Ergo
deum plura dicta. Quare sunt diversita
tes actuum in hoc mundo ratione sunt vie
que omnes ducunt ad dyabolum generale
via perditionis. Ideo quod dicat Ite ad ex
itus viarum Vt cuiusque conditiones
homines vocate ad fidem. Adhuc sic
castitas via est que ducit ad christum et
misericordia ceteraque virtutes. sic for
nicatio est via que ducat ad dyabolum
et malicia ceteraque species male

Subiungit ut cuiusque conditionis homines in
venit ad fidem quoscumque sive servos sive
liberos. Deus enim corporalem servitutem
non gerit nec corporalem eligit liberta
tem. Omnis qui dyaboli facit voluntatem ser
vus est et si sit liber. Qui autem obedit deo
ille servus ingenuus est et si sit servus.
Ingenuitatem enim spiritualem non sordidat
servitus corporalis nec spiritualem
honestat corporalis libertas. Servitutem enim
non dei dispositio sed humana violentia intro
duxit Omnis homo liber factus est que deus in
libero arbitrio posuit nisi ipse se fecit ser
vum. Et sic non est distantia in natura in cre
atione hominum sic non differentia in vocatione
salutis eorum. Omnis homo sive sapiens sive
barbarus quoniam potest dei gratia barbaros men
tes ad rationabilem intellectum quod eorum naturaliter
donorum ad feralem spiritum mutantur quod ignem
feralem spiritum eius a humanum intellectum reduxit
Omnis sive boni sive mali vocantur
boni ne pereant mali ne inexcusabiles
fiant. Nemo propter ignorantiam pereat
Nemo propter ignorantiam excuset. Omnis
videant lumen et appareat qui amat tene
bras et qui lumen Qui enim est filius tene
brarum et si appellas eum recedit a lumine — *intrant aut reges*

discumbentes. Intravit dominus non quia
lignis ubi non est sed ubi vult apparere
ubi fit presens ubi enim non vult absens
videtur. Dies enim appertionis est dies
iudicii quando visitaturus est christianos qui
super mensas scripturarum recumbunt vel requi
escunt in fide earum et celestibus epula
tur doctrinis. Et dies refectionis est
dies reparationis quoniam dignatur reparare
ecclesiam suam ut videat qui habet fidem
et opera digna vocatione christi. Nuptia
le vestimentum est fides vera que est per ipsum
christum et iusticia eius quam ait apostolus
Expoliantes veterem hominem cum acti
bus suis qui corrumpuntur secundum

concupiscenciam erroris vestientes
vos novum hominem qui secundum deum creatus est
in iusticia et sanctitate veritatis. Quod dicit in
iusticia ad conversaciones pertinet. Quod dicitur
in sanctitate veritatis ad fidei pertinet verita
tem. Vestimenta igitur veteris hominis sunt pa
nosa sordida opera carnis corruptibi
lia et inmunda. Vestimenta autem novi ho
minis sunt fortia et decora spiritus incorrup
tibilia et sancta. Quemadmodum si aliquis
cum nigra veste inveniatur in nupciis
sordidat nupciarum gloriam. Ita et qui opera
habet tenebrosa et inter christianos conmis
cetur ex eis conversatur ipse christianitati
iniuriam facit. Non utique secundum locum eli
gat vestem sed secundum vestem eligat locum
suum sed secundum ... eligat professionem sed faciat opera.
Qui esse vult christi faciat opera christi. Qui autem non
vult opera christi facere nec dicat ad christum
aliquando audiet in die iudicii. Amice quo
hic intrasti vel venisti non habens vestem nup
cialem et obmutescet. Hic enim abscon
dimus opera nostra et invicem corda nostra ce
lamus. In illa autem die nichil est quod re
spondeamus ubi celum et terra et aque sol
et luna dies et noctes et totus mundus
stabit adversus nos in testimonium peccatorum
nostrorum. Et si omnia taceant ipse cogita
ciones nostre et ipsa opera stabunt specialiter
ante oculos nostros accusantes nos ante
deum dicente apostolo Cogitacionibus invicem
accusantibus aut eciam defendentibus in die
cum iudicabit dominus occulta hominum per
ihesum christum dominum nostrum. Tunc dixit
rex ministris. Ligate ei manus et pe
des et mittite eum in tenebras exteri
ores. Sicut est differencia gloriarum in sanctis
secundum opera dicente apostolo. Stella enim a stel
la differt in gloria. Ita et in resurrectione
mortuorum. Sic differencia est tormentorum
in peccatoribus. Sunt enim re primo tenebre
et exteriores et hec novissimus locus
ex eo quod non dixit ingressus est rex ut
remuneraret amicos. Sed ita con
gregavit rex omnes qui venerunt

ad nupcias. Datur suspicio estimandi
ne forte non dicat hoc de iudicio iu
dicii. Addidit autem quod non dixit. Mitti
te eum in tenebras inferiores ut eas te
nebras inferiora loca inferni estime
mus sicut alibi. Eripuisti animam me
am de inferno inferiori. Sed ita dicit in
tenebras exteriores. Ergo quando incensum
texerat deus celum suum et vexillat be
tilabro iudicii ingreditur ad cenam videre
deat discumbentes qui sunt angeli sunt si
digni sunt celestibus nupciis et cum
ipso illo bono. Et si invenit aliquem
non habentem vestem nupcialem secundum ea
que dixi interrogat eum in cogitacionibus
nupciarum interrogacio erit et interrogat
eum. Opera ista que agis christianum non sunt
. Ut quid facis esse christianus. Et hec opera
diligebas. Ita ut non habeat quem res
pondeat contra consciam suam. Hunc
igitur talem cum videt christus in ecclesia sub
ministros suos id est aliquos spiritus seduc
cionum. Nam mala per malos spiritus
redduntur. Qualis fuit spiritus errorum quem
misit deus ut seduceret achab. Sicut
scriptum est in tercio libro regnorum. Vel qualis
est illa operacio erroris quam deus dabit
eis qui caritatem veritatis non acceperunt
ut credant mendacium et ligant manus
hominis id est opera eius. Quae sunt autem manus
qui homines rete tollunt ad mandata dei
ligantes pedes id est motus anime eius quibus
anima solet moveri de et transire de
loco ad locum scilicet de malo ad bonum vel
de bono ad malum. Se inobliguit et
crebruit et involuit opera eius sicut in
laqueum perdicionis incurrat et apprehendentes
eum ipsa opera eius mittunt
in tenebras vel in errores generum vel
iudeorum vel hereticorum. Et forsitan peri
ores tenebre sunt gentilium exterio
res iudeorum. Plus autem exteriores
hereticorum quam gentiles veritatem sper
nunt quam non audierunt iudei quam
non crediderunt heretici autem quam
audierunt et dereliquerunt. Separum
autem heresiarcharum tenebrarum ipse

sed per luce vitatis. Alii autem amplius
longe et ideo pressiores et exterio-
res i. in tenebras pessimas. Ibi erit
fletus et stridor dentium. Videte quod non
dixit ibi est fletus et stridor dentium.
Ergo mali mittuntur in illas tenebras
postea patiuntur fletus. Tunc abeuntes
et consilium acceperunt ut caperent eum
in sermone. Omnis malicia confundit quod dum
aliquotiens vincitur non corrigit. Vt
vnde maior eius quod proposito malo et non
ignorantia peccant. Ecce enim sacerdotes
propter timere diu non potuerunt dicentes
sibi quod peccatum hoc facio. per quos parabolam
vos constricti sunt iudicio ipsi se reos fe-
cerunt dicentes Malos male perdet.
neminem contra eos testimonium dare
nisi consciencia sola. Nunquam compunxit eos ti-
mor peccati. Nunquam compescuit eos. Vel consi-
deratio libertatis sed quid. Abeuntes et consi-
lium acceperunt ut eum caperent in ser-
mone quemadmodum si aliquis claudere vo-
luerit aque currentis meatum si hinc ex-
clusa fuerit aliqua violentia aliunde sibi
semitam rumpit. Sic et eorum malignitas
ex vna parte confusa aliam sibi aditum
adinvenit. Sicut enim non potest si ligna
mittendo extinguas incendium sic non
potest fieri ut ratione dicendo placas hominem
malum. Sicut enim ignis quanto amplius
ligna susceperit in maiorem flammam
erigitur sic anima mala quanto magis
veritatem audierit eo amplius in malicia
excitatur. Abeuntes ergo et consilium acce-
perunt. Quo abierunt? Ad herodianos
nam ex quo non dicitur consilium sed consi-
lium acceperunt. sed ex quo pariter cum he-
rodianis venerunt apparet quod cum
illis eiusmodi certamen constituerunt consi-
lium tractauerunt. Homo colonus cuius
terra possidet illius consiliis operatur habet.
Qui in sua terra nullius patrocinio
indiget nisi dei. Qui in dyaboli regi-
onibus ambulat dyaboli adiutorium ne-
cessarium habet. Colonus enim dei dya-
boli auxilium non querit. Colonus autem

dyaboli dei auxilium si querit non invenit. Si-
cut quidem eunte ad furtum deum adorare
ne deus comperetur in furto. Aut qui vadit ad
fornicationem nunquam signum crucis posuit
ponit sibi in fronte ut non comprehendatur in
crimine. Quod si fecerit non solum non adiuvatur
sed adhuc amplius irritatur. Quamquam nesciremus
dei pacientiam deum contemnimus. Sic et isti christum
expugnare cupientes convenerunt non ad
suos dei viros religiosos sed ad genti-
les id est ad herodianos se contulerunt. Qua-
lis est consilium tales et consiliatores. Quis
autem potest dare consilium contra christum nisi
dyabolus qui est adversarius christi. Cogita-
bant enim apud se sacerdotes si nos soli
interrogaverimus christum quomodo dixerit quod non
licet censum dare romanis tamen nemo
nobis credit dicentibus contra eum. Iam enim
omnes sciunt quod inimici eius sumus. Inimi-
corum autem testimonium in iudicio et si verum fu-
erit quasi suspectum reprobatur. Sed ut per ipsos
christum interrogare volebant quod in magna
suspicione inimicitie fuerant apud christum
ne forte quasi suspecti circumvenire non
possent. Nam inimicus manifestus melior est
quam amicus fictus. Ille dum timetur facile
evitatur. Iste dum non cognoscitur pre-
valet. Mittunt ergo discipulos suos qui
adhuc minus cogniti et minus suspec-
ti ut aut absconderent eum facile decipe-
rent. Aut deprehensi minus erubescerent
apud deum. Nam consilio malo deprehenso
tanto minus nascitur confusio quanto fuerit per-
sona deterior. Vel discipuli illi magistris
suis etate minores erant malicia autem
pares. Nam et pulli serpentum statura
minores veneno autem equales. et ca-
tuli luporum adhuc teneri existentes et
si venatorem nocere non possunt iam tamen
in sanguine gaudent et morsibus ludunt.

et viam dei in veritate doces. Magistrum
vocant eum et veracem magistrum ut quasi
honoratus et laudatus misterium sui cor-
dis simpliciter eis aperiret tamquam vo-
lens eos habere discipulos. Herodem

ē ypocritarū p̄ma potētia simulacō
laudacō · laudat eīꝫ quos ꝑdere vo
lūt · Vnde ꝑ delectacionē laudis pium
lati corda hoīuꝫ ad simplicitatē benig
ne ꝯfessionis inclinant · velut si q̄s
taurū validū quē viribꝫ nō pt̄ sub
iugāe ꝑ blandiciā flectē mollibꝫ eī ma
nibꝫ eiꝯ nodosā fricat ceruicē ꝫ ut
quē virtute tenē nō potuit ꝑ blādimē
tū ꝯphendat · Sic ꝫ iste cathenā sub
dole laudis ponentes ꝫ gladiū mali
cie abscōdentes ī corde thaurū cele
stis regis dolo laudis ꝯphende
festinabāt · De q° thauro ꝓphetās Ja
cob ī tur tercipauit leui filiū suū
q̄ d' levi nasciturī erāt sacerdotes
q̄ interfecturi erāt xp̄m · Symeon ꝫ
levi fratres ꝯsumauerūt iniquitates
suas · In consiliū eoꝝ ne veniat aīa
mea · et ī ꝯsilia eoꝝ nō cedat gloria
mea q̄ ī ira sua occiderūt hoīem et
ī furore suo subuertuerūt thaurū
De talibꝫ dicit̄ ꝓpheta Molliti sermones
eoꝝ sup̄ oleū ꝫ ipi sūt iacula · Dic tibi
videt̄ licet censū dare cesari an nō ·
Nō ꝫ iustū ut sim seruus regis tremens
regibꝫ humanis · Si eīꝫ ē indignū ut
ex duobꝫ regibꝫ hō alteri alteri subsequat̄
ꝫ iniuriā facit suo si subiaceat alie
no · quāto magis indignū ē ut cultores
dī humanaꝝ prīncipum [illegible] cog
noscat · Cognita autē nequicia eoꝝ ihesus
nō s'm eoꝝ sermones respondit pacificos
blande respondit s'm ꝯsciencia eoꝝ aspe
asperā ꝫ crudelē · Dixit ꝗ plerumqꝫ
deus ad cordis loquitur nō ad corpꝯ volū
tatibꝫ respondet nō verbis · ypocrite q̄
me temptatis Ostēdite michi numisma
census At illi obtulerūt ei denariū
Dicit eis ypocrite ut q̄ audierāt taut[illegible]
ap̄d seipos īvenīāt ī corde [illegible] ꝯsideran
tes cū humanoꝝ cordiū ꝯgnitorē quod
face cogitabant ꝑficere nō auderent
vide ꝫ quod pharisei quē blandie
bant ut ꝑderēt ihc vō ꝯfundebat

ut saluaret qua vilior ē hō i deꝯ
natus q̄ hō ꝯ[illegible] Et ait eis Cuiꝯ
ē ymago hec ꝫ suꝑscriptio · Dicūt ei
Cesaris Et dicit eis Reddite q̄ sūt ce
saris cesari ꝫ q̄ sūt dei deo · ymago dī
nō ē ī auro depicta s; ī hoībꝫ fi
gurata · Numisma cesaris aurū ꝫ
numisma dī hō · In solidis cesar
videt̄ In hoībꝫ deꝯ agnoscat̄ · ergo
diuicias tuas cesari date · deo autē
ꝯsciē vite solā innocencia reseruā
te vbi deꝯ videt̄ · Cesaris ymaginē
metallis artifices sculpsit ꝫ corrupti
bilibꝫ lineis annotauit · Dī autē yma
ginē ī hoīe diuina manꝯ decē vimꝯ
appicabꝫ demonstrant quibꝫ ille q̄
ꝗ sensibꝫ corporalibꝫ ꝫ quinqꝫ spiritu
alibꝫ ꝑ quos ꝯsideramꝯ ꝫ ꝯphendi
mꝯ sicut deꝯ · In illa die accesserūt
ad eū Saducei q̄ dicūt resurrectioꝫ
nō esse · In q̄ die qm̄ recedebat pha
risei ꝫ accedebat saducei ꝫ recede
bat saducei ꝫ accedebat pharisei v
nꝯ dies ē ꝫ multa certamina freq̄
tabat eīꝫ sup̄ eū tali forte ꝯsilio
ut q̄ vnꝯ eū ꝯphendere posset Si cer
ta eū rōne nō ꝑit superare vl' ꝑ
ipāꝫ frequenciā subuerterent sensum
ipiꝯ · q̄ admonēt si multi plures hoīes i
veniat · Vnꝯ fortꝭ pugnator dum
singuli cū vibꝫ superare nō possunt
circuuenerūt eū oīes ut q̄d virtu
te nō potuit [illegible] quer
tant eū ī fugā · O stulta si q̄s ne
inpossibili fonte vtat̄ assidue ma
ꝯ fonti illiꝯ vena laxat̄ ꝫ aquā
maiorē īfundit Et ille d' fonte vi
uo aquā salientē ī vitā etnā au
diebat sermones et punabat eū pla
[illegible] rogando sicūde Circūdabat ꝯ
eū ꝯsi plēs canes ꝯrnuli unū
leonē · De hijs eīꝫ dicit ꝓpheta
Circūdederūt me canes
multi Et vē canē irrōnabiles

tamen lapsus hic erat vox saduceorum
videatur gehennam inimici pro quod saduce
os operabatur. Dyabolus enim semper adversa
rius christi qui semper sibi thronum dei u
surpabat testante propheta. Super stel
las celi ponam thronum meum et ero
similis altissimo. Ab initio mox ut creatus
est homo temptavit dyabolus dei noticiam obscu
rare et culturam deorum inducere dicens
ad evam. Eritis sicut dii scientes bonum et malum
Et omnia mala non a perfecto malo incipit
sed paulatim in primis. Et consuetudine tam au
dax malum primum leniter et latenter
inspiravit et persuasit ut coleret. Sed
mencionem fecit quod deus qui debeat coli
Adhuc enim non erat multitudo hominum pes
simorum in quibus seminaretur fallacia de
orum multorum. Nam hoc dyabolus homines ma
li sunt. nec enim potest aliquod bonum seminare
in mundo nisi super suos ministros qui m
stro sunt non invenit locum. Crescente
itaque numero malorum hominum crevit et v
tus errorum et minuit usque ad dies
abrahe quem deus suscitavit ut tamen per
eum et per eius familiam dei noticiam in
mundo tamquam lucerna luceret in tenebris
Videns itaque quod noticiam dei omnino ex
tinguere non potuit aliam adinvencionem
excogitavit errorem ut et si cognoscant
deum verum nullus obaudit preceptis
illius. Nam dum eius preceptis nullus ob
temperet cum sit deus esse non videtur. quod
nomine habet tamen non prestat. Quod ergo
introduxit heresim saduceorum qui non
dicunt non esse resurrectionem mortuorum
quia res omnium propositum iusticie facien
frangit. Nam in omni re que actu corpora
li sive spirituali agendi vis spes est fu
tura. Qui enim arat sperat ut metat. qui
pugnat pugnat ut vincat. Nam cum sit
difficile in hoc mundo fundare iusticie
severitatem quod gestatus erat adversus seipsum
quotidie luctamina exercere nisi
ad spem resurrectionis aspiceret

Tolle ergo spem resurrectionis et soluta est
tota observancia pietatis. Sicut saducei di
cebant coniugia esse post mortem. Absit quod
enim coniugia crederent si qui ipsam resurrec
tionem negabant. Sed ad confusionem erro
ris sui putabant se invenisse argumentum
summam rationem hoc modo apud se dicentes
Quod non est possibile ut ea mulier que fuit septem
viris sit omnium uxor ornata a omnibus
sit non est possibile ut fiat resurreccio mor
tuorum. Respondens autem ihesus dixit eis Er
ratis nescientes scripturas neque virtutem
dei. In resurrectione enim neque nubent ne
que uxores ducent sed sunt sicut angeli in celo
Quare cum de ieiuniis et elemosinis ce
terisque virtutibus spiritualibus locutus fuisset
numquam angelorum similitudinem introduxit
nisi cum de solito viri et mulieris coitu lo
queretur dicens Neque nubent neque uxores
ducent sed sunt sicut angeli in celo. Quia omnes
actus carnales opera sunt animalium perpue
cum actus libidinis opus est animalium. Et et
omnes quidem virtutes spirituales res sunt an
gelice preipue tamen castitas res est ange
lica. per hoc enim solum singulariter homines an
gelis similantur et vincunt naturam tamen
quod dicit Neque nubent neque uxores ducent
sed sunt angeli in celo. Et enim qui hic agimus quo
animalia nobiscum habent commune animalia esse nos
perfitemur. Et qui illic agimus que naturam
carnalem naturam carnis egredimur et
angelis coequimur. Et quod primum quidem ana
le animalium est non sit hominis masculi et
hominis femine lege coniugii est media tenens
condicionem et est homo tantum neque angelus neque
autem angelus quidem non est quia nec est separatus
ab usu libidinis autem non quia hominis coniugii
Qui autem omnino separatur ab usu libidinis
supergreditur humanam naturam que media
est et ad condicionem transit angelicam
Et inde videas quia ratione dixisset quod
omnes actus carnalis opus est animalis pre
cipue tamen libidinosus et pro omni actu
carnale homo animalibus similis invenitur

maxime autem per usum libidinis quoniam omnium quidem carnalium sensuum opus non solum ad malum perficiatur sed etiam ad bonum. Est enim secundum videre et audire et odorari et gustare et tangere. Clarentius enim aspicimus multiformes species rerum, audimus varios sonos vocum, odoramus diversas fragrantias odorum, gustamus innumerabiles sapores gustuum, palpamus qualitates rerum innumeras, de quibus potentie dei undique indicamus ut cognoscimus et colamus eiusmodi creationis auctorem. Quod si tollantur a nobis usu sensuum illorum, propter malum quod fit ex illis impeditur et bonum quod fit per eos. Unus tamen sensus ille libidinis semper in malo est et nunquam in bono. Nostra propria si repellatur a nobis libidinis usus, nullum bonum impeditur ex illo. Si enim aliquod bonum est quod generatur ex illo nisi sola natura carnis, que ipsa generatur ex malo. Ideo dissipata est ut ex [struck] corruptione nascatur. Quoniam et ipsa prius modicum corrumpenda est. Decet enim est dignum ut quod carnis est ex corruptione nascatur. Sic enim caro et sanguis regnum dei non possidebunt neque corruptio incorruptelam possidebit. Item dicit Johannes: Dedit eis potestatem filios dei fieri qui non ex carne neque ex sanguine neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt. Item alia vero quoniam secundum istos sensus carnales quos habet caro habet econtrario anima spiritualiter, et videt et audit et odorat et gustat et tangit, sicut in multis exposuimus locis. Unde et decacordam citharam dicimus hominis. Solus autem libidinis sensus interiorem animam non est quia sed solius carnis proprius et privatus. Propterea per omnes actus carnales qui sunt ex quinque sensibus carnalibus hoc animalibus similes invenimur, maxime autem ex usu libidinis que ad solam pertinet carnis naturam. Nescientes scripturas neque virtutem dei sapienter secundum arguit stultitiam eorum

quia non legebant secundum ignorantiam quia non cognoscebant deum quia ex diligentia lectionis nascitur scientia dei. Ignorantia autem negligentie filia est. Si enim non omnes qui legunt cognoscunt deum, quomodo cognoscat qui non legit? Quod autem diximus non omnes legentes cognoscere veritatem dei, tunc est si voluerit invenire legit. Qui enim legens desiderio volet invenire festinet vivere digne deo, et ipsa cognitio eius bona est, quia lapidatis lumine ante oculos cordis eius viam veritatis aperiens. Qui autem non festinat vivere digne deo legens non deum querens ad salutem suam sed scientiam dei ad gloriam vanam, ideo etsi semper legat nunquam invenit. Sicut non pharisei invenerunt qui ipsam tamen querebant. Unde et sacerdotes saduceorum non legebant scripturas sed cognoscere non poterant in eis quia nolebant digne vivere deo. Si enim poterant sua verba docere quos mala opera docebant aliis? Est enim scriptura nolenti vivere secundum deum quemadmodum si aliquis agricole non habenti voluntatem pugnandi exponat bellicam disciplinam. Econtrario autem viro bellatori volenti colere terram agriculturam exponat, si tota die audiat verba expositionis, illi nihil intelligere aut comprehendere potest, quoniam hoc habet desiderium. Sic et illis [illegible] enim fuit desiderium hominis illi digni et propterea illis, scriptura ad illos quos dixit: Nescitis virtutem dei, hoc intulit dicens: In resurrectione enim neque nubent neque uxores ducent. Ad illud autem quod dixit: Nescitis scripturas, hoc protulit dicens: Ego sum deus Abraham, deus Ysaac, deus Jacob. Si enim Ysaac et Abraham et Jacob mortui penitus periissent, nunquam diceretur deus eorum esse qui non erant. Diximus super cum humanam hominis exteriorem tractationem inde quia talibus profunditatibus quando primum oportet in aliqua questione auctoritatem scripture proferre dei non ...

exponere non per rationem sed per auctoritatem, et causa quoniam ibi secundum rationem quasi ibi sic fecit Christus. Hic autem interrogantibus Sadduceis propter ignorantiam aliquid estimantibus scire per rationem exposuit dicens: In resurrectione enim neque nubent neque uxores ducent, sed sunt sicut angeli in celo. Deinde protulit auctoritatem scripture dicens: Ego sum Deus Abraham et Deus Ysaac et Deus Jacob. Et nos ergo calumpniatoribus per auctoritatem scripture respondeamus, postea interrogantibus rationem reddamus, aut certe contra propositum per rationem exponamus, postea auctoritatem confirmemus, quoniam calumpniatores quidem convincere oportet, interrogantes autem docere, quoniam et calumpniator et si intelligit consentire rationem non acquiescit. Frustra autem ratione sola exponendo sufficit questionis quod (?) dicendi et non contradicendi. Propterea autem Christus audita ratione crediturus (?). Videte quoniam infirmior sit secundo congressio contra Christum. Prima cum errore et pietate (?), secunda quia per pietate (?) hoc facit. Secunda cum dolo, non enim invenit sed conveniunt Phariseis (?). Que congressio et si non minus periculosior est, tamen potest minus terribilis est. Contra illam necessaria erat fortitudo anime et constantia cordis, contra istam autem acuta sapientia. In tertio vero loco neque cum errore neque cum dolo sed ex presumptione ignorantie. Saepe (?) enim solemus (?) Saducei sibi ita eos sicut putabat, et cum ydoneo argumento estimaverunt se vincere Christum annunciantem resurrectionem, quoniam duabus precedentibus facilior. Homines enim putantes se aliquid scire cum nesciant facile est cum eis scientiam (?) docere convincere. Contra tales enim necessaria est sola scientia scripturarum. Hec autem diximus ut per singulos dyaboli actus contra eorum habitudinem ipsi describamus dyabolo, quoniam et omnis operatio in nobis (?) talis est sin

pectus eius, quoniam si quis fortiori adversario (?) sustinuerit cum eo, hoc inveniet cum infirmiore, et quanto plus superatus fuit magis frangescat et deficiet. Unde puto in persecutoribus christianis, si in primis quidem comprehenduntur non denegaverint, tenemus nullis postea poterant vinci doloribus, quoniam dyabolus non habet in se tantum virtutes quantum errores.

Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset Sadduceis convenerunt in unum. Frequenter vidi dum superiori interrogatoribus Christum temptantes, sibi quidem acquisierunt interitum, nobis autem prodesset salutem. Contra verba Christi illis proficerent ad confusionem, nobis autem ad edificationem, quoniam responsio eius vincebat et non placabantur. Contra malicia semper quidem vincitur, numquam autem placatur. Pharisei sunt omnes qui se veritatem ostendunt, quoniam non veritatem timentes (?) defendere certant, sed subvertere festinantes. Qui enim pro veritate contendit et cognita veritate consentiunt veritati, manifestum est quoniam pius est; contra veritatem sed pro veritate certabant. Judei quoque hoc faciunt qui contra hereticum libenter contendis. Si Pharisei victi placati non sunt, et tu contendendo contra hereticum potes eum placare aut vincere? Numquid fortior Christo es? Vide quos ille non placavit, tu placares. Debuerant quidem timere Sadduceorum exemplum et non simul interrogantes confundantur, sed ardens malicia cum sciat confusionem festinat ut aspectum eorum velut remanere aliis noceat nec sibi prodesse. Si nemine ante eos victos fortassis in sua ratione separassent possibile erat venire a quo multos est victos. Nunc autem videntes quoniam quoque interrogantes cum ausi sunt omnes victi recesserunt. Quid estimandi sunt isti, sive fortiores quam alii quos victos omnes vincere speraverunt, sed impudentiores, quoniam omnes quos confusis omnibus ante se similiter erubescere non timuerunt.

Convenerunt in unum, et interrogavit eum unus legis doctor temptans eum. Convenerunt ut multitudine

vinceret que rōne vincē nō potant a
vitate medos eē se ꝯfessi sͭ q̄ i mul
titudine se armauerīt. dicebat enī q̄
quidā se vnꝰ loq̄r ꝓ oībꝫ ꝛ omēs loquūt̄
ꝓ vnū ut si q̄dē vicit omēs vdeant̄
victores. si aūt victꝰ fuit vl' postbēe
at̄ ꝯfusi. O phisei q̄ oīa ꝑt̄ homēs co
gitat̄ ꝛ facit̄ ꝓ vnū quidē videntes
ai vos vincendi eēt ꝓ vnū tm̄ pone
ꝙ vno victo hīeb nō intelligūt vos oēs
eē victos. Stulti ꝯsciētie vrē senciūt se
eē ꝯfusos. homo enī ꝯsolans q̄ ī semp
so ꝯfusꝰ ē q̄d ab alijs ignorat̄ //
Magr̄ quod ē magnū mādatū ī lege
Magrm̄ vocat cuiꝰ nō vult eē discipu
lus. Simpliciss'ꝰ interrogator ꝛ malig
nissiꝰ insidiator. De magno mādato
interrogat q̄ ipē minimū obs'uat. Ille
enī debꝫ interrogare de maiori iusticia
q̄ iā minorē ꝯplevit. Dn̄s aūt sc̄i
videt ut interrogacōis ei' ficta con
siliū statī primo r'nso peruerteret dicēs
Diliges dnm̄ deū tuū ex toto cor
de tuo cor nō s̄s tm̄ q̄ devocōnē
ostēdis ī ore ꝛ fraudē meditaris
ī corde. Magnū aūt ꝛ minimū mādatū
dicitꝰ q̄tm̄ ad dignitatē mādatoꝝ nō
q̄tū ad veritatē. Alioquin veritas omī
mādatoꝝ vna ē ꝛ oīa mādata q̄ ꝟ
nū videntur eē mādatū ꝙ sic coheret
ut aliud sine alio eē nō possit. Vt puta
si interroget te aliq̄s ī edificacōe do
mus q̄ ē p's melior dic fūdamentū
Sꝫ q̄ admodū edificatio nō pt̄ eē nisi
fuit fundamentū. Ita n fundamentū
pt̄ eē nisi edificacio fuit sbsecuta
Nec dicit̄ fundamentū nisi sͭ edificacio
cuiꝰ fundamentū dicat̄. Ergo funda
mentū edificacōe dignius ē nō ver
bo. Sic ꝛ caput dignius q̄ membra tm̄ n̄
membra sine capite n capud sine membris
eē pt̄. Sic dignior ēs sͭ sacerdo
tes q̄ ppl'o nō tm̄ vilioces. Q̄ tu
ppl's sine sacerdotibꝫ n sacerdotes sine
pp'lo eē pūt. Ita ꝛ dignius ē hoc
mādatū. Diliges dnm̄ deū tuū
ex toto corde tuo q̄ illud nō occides
nō ꝯcupisces tm̄ veritas vna ē.
Ita q̄ diligit deū ille nō occidit n̄
ꝯcupiscit. q̄ aūt occidit aut ꝯcupiscit
nō diligit dnm̄ deū suū. Ecce
te minora mādā dūs manifestat
dicēs. Vi q̄s vnū ex istis minimis
mādatis solūit ꝛ docuerit sic hoīēs
minimꝰ vocabit̄ ī regno celoꝝ. Di
ligis magis nō times ꝙ diligē ma
gis ē q̄ time. Inchoacio enī cul
tur dilc̄is timorē. Pfcō aūt hēt
dilcōēm. Dicēte Iohe. Pfca dilcō
foras mittit timorē. Donec enī
hō timz deū nō eū diligit. Cū aūt
dilig̃e cepit iā nō eū primo timz
sꝫ etiā aplꝰ diligit. Timor enī sꝫ
noꝝ ē. Dilige aūt filioꝝ. Timor
sub necitate ē. Dilcō ī libertate. Q'
ī timore sūt de pena quia cuader
·miaē dē aūt iusticiē nō hēt. ꝙ vi
tus fecit bonū ꝑt̄ timorē. Nō vult
q̄ deus ut timeat. ab hoībꝫ q̄ dns
sꝫ ut diligat q̄ pr̄ q̄ adopcōnis
spm̄ donauit hoībꝫ. Ita si q̄s fidāg
ab ipo creati hoīēs causā intelli
gitis ꝙ deꝰ se magis pꝛem voluit
eē hoīm q̄ dnm̄. Nō enī dixit ta
tumō faciāꝰ hoīēz. Sꝫ faciāꝰ ad yma
ginē ꝛ similitudinē nr̄ā. Sicut a
ue aūt filij sequit ad pr̄ēs suos
nō etiā sūne ad dnōs suos //
Qd ē dilige deū ex toto corde t̄
sc̄ꝫ ut cor tuū nō sͭ ī chr̄am ad vl
lius rei dilcōēm aplꝰ q̄ dī nec
delcōēm. ī aliq̄ spēm mūdi aplius
q̄ ī deo. nō ī auro vl' argēto nō
ī honoribꝫ nō ī possessionibꝫ a vi
neis nō ī aialibꝫ a mancipijs.
nō ī ornamentis a vestibꝫ. nō ī filijs
a parentibꝫ a amicis. sꝫ h' oīa tibi ex
trinces eē ī deo a pre ipe oibꝫ
deū amēs. Si aūt ī aliq̄o hoꝝ

amor cordis tui sunt occupatus iam ex
toto corde non amas deum. Et quanta eius
parte cor tuum sunt ad aliquam rem a
mandato inclinatum tanta parte minus
est ad deum. Certe si vir habeat uxorem quo
cognoscatur uxoris plena dilectio. Uxor
neminem debet sapientiorem putare
quam virum suum et si alter sit sapientior tamen
illa sapientiorem alium esse intelligere non
debet. Uxor neminem fortiorem debet putare
quam virum suum et si sit alter fortior tamen illa
intelligere non debet alium fortiorem. Ux
or neminem debet formosiorem putare quam
virum suum et si sit alter formosior tamen
tota oculis eius alter formosior non debet
apparere. Preterea enim odium et amor per
fectus bonum iudicium non cognoscunt. Videmus
enim si perfecte odias aliquem quecumque fue
rint apud illum omnia tibi displicent si
ve dicit sive quod agit et si vere bona sunt
tamen tibi mala videntur. Sic et si perfecte
aliquem amicos quecumque sunt apud eum
placent tibi sive que loquitur sive que agit
et si mala sunt tamen tibi mala videntur.
Ergo et uxor si videt aliquem dicit
quod sapiens vir verum bonum nec talis
esset iam amor eius minus habet de perfecto a
more et quanta parte aptius aliquid
laudamus in alio viro quam in suo tanto di
lectio minor est ad virum suum. Sic et omnis
anima christiana que sponsa est christi ita dili
gere debet deum ut nichil sit in mundo quod
amplius amet quam deum vel in tantum quan
ta autem parte plus amantur tanta pro
minus amat deum. Quid est in tota anima
diligere deum. Id est certissimum animum
habere in veritate et firmum esse in fide.
Alius est enim amor cordis et aliud est amor
anime. Amor cordis quodammodo carnalis est
ut eam carnaliter deum amemus quod facere
non possumus nisi recesserimus ab amore
mundialium rerum. Sicut enim casta mulier
que virum suum amat nullum alium amat
Si autem alium amaverit iam non amat virum
suum. Ita et homo si deum amat mundum
non amet. si autem mundum amaverit
iam deum ex toto corde non amat.

Ergo cordis amor non intelligitur sed sentitur
in corde quia quodammodo carnalis est. Amor autem
anime non sentitur in corde sed intelligitur quia amor
anime iudicium est puta dixisti unum deum
esse quo omnia et unum deum per quem omnia. Si vero
intellectus tuus per alicuius doctrine seductio
nem perversus ceperit dubitare de substantia dei
in tota anima non diligis deum. Item qui putat in
cantatores aliquid posse vel auguria aliquid
intelligere vel divinatores aliquid nunciare
ille in tota anima non diligit deum. Qui autem di
ligit deum qui omne bonum credit esse apud deum
et omne bonum credit esse deum et extra deum non
credit esse bonum. Qui omnem virtutem et sapien
tiam credit esse deum et extra deum non credit
esse sapientiam aliquam neque virtutem. Qui credit
deum omnia facere et sine deo nichil fieri posse il
le tota anima diligit deum. Quid est in tota
mente diligere deum id est ut omnis sensus tuus
qui pertinet ad te vacet deo. Cuius intellectus
deo ministrat. Cuius sapientia circa deum est
Cuius cogitatio ea que dei sunt tractat. Cuius me
moria que bona sunt recordatur tota mente
diligit deum secundum quod ait apostolus psallam spiritu psal
lam et mente. Cuius autem intellectus que sunt dei non
intelligit vel non sapit vel scientia illius va
na est et secularis singularis vel recordatio
eius non est bona vel cogitatio displicet deo
ille non tota mente diligit deum. Hoc est pri
mum et maximum mandatum. Secundum autem
simile est huic. Videtur christus non ad inter
rogationem respondere. Ille enim interrogat
quod est mandatum puta dixit diliges dominum
Si voluit et aliud mandatum introducere
debuit minimum dicere non primum. Sed contra
[illegible] minimum est primum. Secundum autem ad pri
mum respicit. Sed vide quid voluit ostendere
diligere deum et proximum et [illegible]. Dili
ges autem et proximum et magnum quid
primum autem non est et ideo dixit simile est
Considera quod misterium. Quis est proximus
noster. Christus qui suscipiens carnem nostram
factus est proximus nobis. Sicut in parabola
illa christus ostendit cum dixit phariseis
Et quis proximus meus. Introducit
hominem a latronibus vulneratum et a
sacerdote despectum. A samaritano

aut preceptum quod est ipse Christus. Ergo primum mandatum est magnum dominum patrem diligere. Secundum autem et simile dei filium diligere, id est cognoscere. Ergo filius dei magnus secundum patrem. Quando quidem pater pater et filius pater. Pater enim diligit filium et omnia dedit in manu eius. Sed quoniam omnia filius dante patre pater, secundum patrem [illegible] pater magnus deus et primus. Filius autem magnus deus, quidem non tamen primus, secundum quod ait apostolus: Expectantes adventum magni dei et salvatoris nostri Ihesu Christi. Vel autem si placet intelligi proximum nostrum deum hominem esse fidelem. Qui hominem amat fidelem simile est sicut qui amat deum, quia ymago dei est homo. Sicut in ymagine sua rex honoratur vel contempnitur, sic et deus in homine vel diligitur vel oditur. Non potest homines odire qui deum amat, nec potest deum amare qui hominem odit, secundum quod ait Johannes apostolus: Qui dicit se deum diligere et non diligit fratrem suum mentitur. Si enim fratrem quem videt non diligit, deum quem non videt quomodo potest diligere? Quomodo enim honorat deum et contempnit ymaginem eius, aut quis honorat ymaginem et auctorem contempnit ymaginis? Ita quidem phariseus quidem sciebat quod est magnum mandatum in lege, sed temptantes interrogabant, volens eis ostendere quia non sufficiebat eis solius dei patris agnitio ad salutem, non solum dixit: Diliges dominum deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua, sed addidit: Diliges proximum tuum sicut te ipsum, quia est ipse. Alioquin si ad solam interrogationem eorum respondisset, sufficerat dicere: Diliges dominum tuum, et non addere proximum tuum sicut te ipsum. Secundum quod alibi dicitur: Hec est vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti Ihesum Christum. Et vide quomodo dixit: cognoscentes dominum deum tuum, sed diliges; quia cognoscere verum deum penes ipsum est humane nature, diligere autem cum religiositate cordis et rei. Et quomodo quis dilexit deum ex toto corde, non est possibile ut non perveniat ad filii eius agnitionem, id est proximi. Ipsa enim dilectio quam in eo habet illuminans

eum prestat ei ducatum ut post patrem cognoscat et filium. In hiis duobus mandatis tota lex pendet et prophete. Qui proximum suum diligit nec falsum testimonium dicit contra illum quem diligit, nec occidit nec mentitur illi quem diligit, nec concupiscit rem illius quem diligit, nec mulierem eius invadit. Sicut odium omne malum suggerit, sic dilectio omne bonum. Unde ait apostolus: Est fides que per caritatem operatur. Et ita quidem contra proximum et filio omnes prophetarum et legis perfectio existebat, per quos prophetas agnoscens quod proximum suum, hoc est filium dei, ad primum vel magnum mandatum perveniebat ut diligeret dominum melius cognoscens eum per ipsum. Congregatis autem phariseis interrogavit eos Ihesus dicens: Quid videtur vobis de Christo, cuius filius est? Dicunt ei: David. Et dixit eis: Quomodo ergo David in spiritu dominum eum vocat, si filius eius est? Iudei estimantes hominem temptabant, nec enim temptassent eum si eum filium dei credidissent. Volens ergo Christus eos ostendere quia cognoscebat fallaciam cordis eorum, et quia non erat homo qui temptabat sed deus quem nemo potest temptare, nec dicere potest manifeste veritatem de se nec tacere. Dicere enim non poterat ne maiorem occasionem blasphemie invenientes insanirent amplius. Tacere autem non poterat veritatem, qui ad hoc venerat ut veritatem annuntiaret. Ideo talem interrogationem eis proposuit ut eo tacente ipsa interrogatio eius ostenderet eis quia non erat homo sed deus dicens. Et quomodo David eum in spiritu dominum vocat? Nec enim poterat dominus eius esse qui ex eo fuerat nasciturus. Puto hanc interrogationem non solum contra phariseos sed etiam contra hereticos posuit. Nam secundum carnem quidem filius dei erat David, dominus autem secundum divinitatem. Sicut ergo secundum carnem dixerunt Christum ~~Christum~~ secundum carnem missus est sedere ad dexteram dei

prius sed heretici putant equalitatem me
dacium opponere firmantes numquam xpistus
david filius esse possit nisi david prea
futurus esset. Sic filius pater nobis esse quia
post nos venturus est. Dicens autem non prefes
se nisi quia autem nobiscum eramus est. primus
secundum spiritum tamen post david est secundum divinitatem
autem ante david. Ergo illum signabat dominum
suum illum signabat inherendum sedem quia
iam tunc erat unigenitus dei. Et neque po
tuit ei respondere verbum neque ausus quisquam
ex illa hora eum amplius interrogare. Con
fusio inflatorum facta fuerat disciplina
doctorum. Sicut si credis quia ubi perpe
tua essencia dei agebant et dicebant in
telligimus quod non illis desinentibus
interrogare. Sicut quia mari tamen imminuit posuit
ipse audacie dyabolus ad illos se agentes
qui volunt nec finem possunt

Ad discipulos suos dicens: Su
per cathedram moysi sederunt scri
be et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint
vobis servate et facite; secundum facta vero eorum
non faciatis. Postquam dominus ipsos sacerdo
tes super se irruentes quasi feras quas
dam venabulo acutissime responsionis
prostravit et incorrigibilem
eorum condicionem ostendit. Sicut lapsi de
linquentes facile emendantur. Clerici
autem si male evaserint inemendabi
les sunt. Tunc convertit sermonem suum ad
populum dicens: Super cathedram moy
si sederunt scribe et pharisei ut illo
rum confusio ad istorum fieret discipli
nam. Infructuosum namque est verbum quod
sic alter confunditur ut alter non erudiatur.
Sicut et deus non propter malos castigatorem
immittit super terram sed propter bonos.
Scit enim quod malos flagella non cor
rigunt sed malos castigat ut corri
gat bonos. Quia bonus nisi admonitus
fuit per negligenciam evanescit. Sz
xpistus numquam non potuit eorum interroga

ones comprimere. Sed voluit indignos dig
ne docere ut dignos digne edificaret.
Sicut in secularibus in eo quod alter pauperescit et
nisi alter descenderet alter non ascenderet. Sic
in spiritualibus in eo quod alter confunditur alter emen
datur. Quod ergo dixit de sacerdotibus super cathe
dram moysi sederunt et pharisei idem multi
sacerdotes et pauci sacerdotes. multi in nomine
pauci in opere. Videte ergo quomodo sedeatis
super eam quia non cathedra facit sacerdotem
sed sacerdos cathedram. Non locus hominem sancti
ficat sed homo locum. Non omnis sacerdos sanctus
est sed omnis sanctus sacerdos. Qui bene sedet super
cathedram honorem accipit ab illa. Qui
male sedet iniuriam facit cathedre.
Ideo et nullus malus sacerdos de sacerdocio
suo crimen acquirit non dignitatem. In
iudicio enim sedens siquidem bene vixeris
et bene docueris omnium iudex eris. Si autem
bene docueris et male vixeris tu solus
condempnaberis. Quia bene vivendo et bene docendo populum
instruis quomodo debeat vivere. Bene autem do
cendo et male vivendo quomodo debeas
condempnari ad populum quid. Omnia quecumque
dixerint vobis servate et facite; secundum facta vero
eorum nolite facere. Ideo vos qui sedetis in
ecclesia quasi iudices sacerdotum et non audi
tores actiona discucientes et ipsa non
considerantes iudicare de sacerdotibus. Sed
vos omnes audistis non facitis omnes quod
audistis. Dico et sacerdotes omnes docent
sed non omnes faciunt quod docent. Sicut in om
nibus dignitas quidem divisa est natura
autem una est omnium. Homines autem ab initio
creati sunt propter se. postea autem ordinati
propter nos. Propterea ergo natura eorum est, ordina
cio autem eorum nostra. Si bene vixerint eorum
est lucrum. Si bene docuerint nostrum. Acci
pite ergo quod vestrum est et nolite discutere
quod alienum est. Sed eciam sacerdotes infi
deles docent propter fideles melius
iudicare propter bonos et malos so
nere quia propter bonos et malos neg
lige. Sicut vos propter bonos sacerdo
tes eciam malos honorare necesse

malos etiam bonos contempnant. Melius
est malis iusta prestare quam bonis iusta
subtrahere. Frequenter enim et de homine malo
doctrina bona procedit. Terra enim et vilis
terra preciosum aurum producit. Numquid propter
tam vilem preciosum aurum contempnunt? Sed
solum aurum eligunt et terram relinquunt. Sic et
vos doctrinam recipite et mores relin-
quite. Item ut apes herbe necessarie
non sunt sed flores herbarum flores colli-
gunt et herbas relinquunt. Sic et vos
flores doctrine colligite et conversa-
tionem relinquite ut qui in vilis herba ares-
cat. Fidem predicat et infideliter agit; pa-
alijs cem ~~suis~~ dat et sibi non habet. Virtutem
laudat et mendacium diligit. Avariciam
castigat et avariciam exercet. Quia
scire bonum et malum in natura positum est
facere autem in voluntate. Scire ergo dicere est
omnium; bene facere autem est paucorum. Legi a-
liquando sic interpretatum hunc locum. Quoniam
sequitur super cathedram sederunt in honore et
gaudio in quo fuerat Moyses. Paulatim
a pene redacto conversi sunt contra ve-
ritatem suam scribe et pharisei in dignitate quam le-
gem prophetantem de Christo venturo predica-
bant quidam alius ipsi autem non recipiebant
presentem. Propter hoc hortabatur populum audire
legem quam predicabat et facere in credendo
in Christum a lege et non imitari scribas
phariseos incredulos predicantes in lege
de Christo et non credentes in eum. Et recte
dicitur tamen ut quod predicat quidem in lege
Christum venturum et non credebat in eum. Quia
opera omnia sua faciunt ut ab hominibus vide-
antur. Idest quare non predicabat Christum ven-
turum considerantes ipsius Christi adventum
quem predicabat sed propter hoc solum ut precato-
res et inductores legis esse ab omnibus
videantur. Omnis ypocrisis sunt omnes
qui iusticiam dei docent et non faciunt. Quia
non docent vere ipsam iusticiam dei ama-
tes quam docent sed propter hoc solum ut
doctores esse iusticie dei ab hominibus

videantur. Sicut ergo audisti aliquem de consu-
mmacione mundi et de futuro Christi iudicio ele-
ganter et decenter scripturas exponentem et sic istud esse
verum intelligas quia si ille latro non desiderat
facere asserere iudicii tremendi sicut nec ille
desiderat Christi venire iudicium. Alligant
autem onera gravia et importabilia et impo-
nunt super humeros hominum; digito autem
suo nolunt ea movere. Quantum ad pha-
riseos quidem et scribas de quibus loquitur one-
ra gravia et importabilia dicit legis
mandata Moysi que dedit eis post
peccatum vituli adorari quam scribe et pha-
risei docebant suadentes populum. Primum man-
data nunc legis non veniunt ad facie-
ndum et delectabile gratia Christi de quibus o-
nerosis mandatis et dure servitutis dicebat
exhortans populum nostrum: Venite ad me
omnes qui laboratis et ~~inflati~~ onerati
estis et ego vos reficiam dabo. Et pe-
trus in actibus apostolorum dicit: Et vos qui
temptatis deum et vultis imponere iugum su-
per cervices discipulorum quod neque
patres nostri portare potuimus portare sed per gratiam
Ihesu Christi credimus salvari quemadmodum
et illi. Quod onera legis quibus fidei communibus
fabulosis quemadmodum auditoribus quasi
vincula super humeros cordis eorum
alligabant ut quasi rome vinculo constri-
cti non recederent ea a se. Ipsi autem nec ex
modica parte implebant. Idest non dicam ple-
no opere sed nec modico tactu hoc est
digito. Videmus quoque etiam autem tales sunt
etiam nunc sacerdotes quod omnem iusticiam po-
pulo mandant et ipsi nec modicum servant
ut non videlicet facientes sunt iusti sed
ut docentes appareant iusti. Tales
sunt et qui gravia pondera venientibus ad pe-
nitentiam ponunt et dicunt et non faciunt
et sic dum penam presentis puniunt fugiunt
contempnunt penam peccati futuri. Sicut enim
sub fascem super humeros adolescentis
quam non potest baiulare posueris confregisse

habz ut q̃ fastē recciat q̃ sb pon
dere ɔstringat᷑. Sc̃ ꝛ hoīm ꝗ̃
ne pond9 penitēcie ī pone nīe
ī ut q̃ pniām recipiat q̃ susciperet
dū sufferre nō ꝑt scandalizat9 ꝗ̃
plus peccat Unde ꝛ si certam9
modicā pniāz īponētes nō ucine
li9 ī ꝑꝑt misericordiā dñe pōnem
ꝗ̃ ꝑpter crudelitatē s̃bi pstam
vias langu9 dispēsator nō debz
ēē tenax Si d9 benign9 ē ut ꝗ̃
sac̃dos ei9 hausterꝰ. vis appar̃
sc̃us circa vitā tuā esto hausterꝰ
circa aliorꝫ aut̃ benign9 Audi
aut̃ te hoīes ꝑua mādantē et
ꝫ̃tua facientem Talis ē aut̃ sa
cerdos q̃ sibi īdulgēz ꝛ et alios
exigit qm̃admodū mal9 ɔsc̃ptor
tributi ī ciuitate q̃ se r̃levat ꝛ
onera īponētes. Oīa aut̃ opa
sua faciūt ut ab hoībz videant᷑.
Postq̃ sup̃ sac̃dotꝫ ꝛ phisicorū
ꝛ saduceorꝫ ɔtencoībz dixerat
ē ꝫ̃ sine aut̃ r̃pposito iulitꝫ nō est
audiui ɔtinens se s̃c̃d d9nm9. Do
cuit r̃ces doctores audiendos nō
imitandos Nunc aut̃ ostendit cau
sam ꝑꝑt quā nō poterant credē xp̄o
ho. ē ꝛ oīa faciūt ut ab hoībz vide
ant᷑ Impossibile ē ēīm ut credat xp̄o
celestia p̄dicanti q̃ glām hoīm ɔcu
piscit t̃rrenā. s̃c̃d ꝛ ipē alibi ait
Quō potestis credē glāz ɔtentes
adinvicē glāz et q̃ a solo dō ē nō q̃
ritis Sic oī re ex ipā r̃nascat᷑ q̃
exterminet rem vipera ī ligno
nascat᷑ vermis q̃ exterminet lig
nū Ex vestimēto nascat᷑ tinea
q̃ comedit vestimētū Ex oleribz
nascat᷑ vmis q̃ olera vmi... cor
rūpit. sic ꝛ ī sp̄ualibz ex ipo ꝑpo
sito eorꝫ sp̄uali accipit occasionē
īimic9 Vide eis r̃cia r̃c̃orꝫ q̃ a
sc̃ipō nichil agē ꝑt nisi occasionē
a nobꝫ accipiet Vnde vnnquisq; hoīez ag
gredit᷑ ꝑm ɔdicionē ꝛ statū quē īve
nerit circa ꝑpm̃ mit bellatores nas
cat᷑ Q̃ vitute ɔcupans Indignacio de
ambicōē honorꝫ surgit īvidia. Inter
dunites d̃ acq̃sicōē fit zelus. Q̃d di
cam nisi ipos themelicos q̃ expertes
vana ludibria d̃ ipis ludibz ꝯ sibi
ītīcē adusant᷑ Vrgō pemus vindet᷑
sp̄ē melior estimat᷑ Vnde sac̃dotes
q̃ ꝑoīm s̃t ad ornamentū ꝑpli ad edifi
cacōēm sc̃itat᷑ ex ministerio eorꝫ acci
pit colorē dyabol9 dyabl9 ꝛ corrum
pit ministeriū eorꝫ ut h̃ ꝑpm̃ bonū
dū ꝑꝑt hoīes fit fiat malū. Tolle ꝗ̃
h̃ viciū d̃ clico ut velit hoībz appa
rē ꝛ sic labo͂ oīa vicia r̃scantur
Ex h̃ vicio nascat᷑ novelli ut se me
liorē hrē s̃c̃d uideri xp̄m. nō ēīm nes
cientes eū dī filiū ēē occiderunt s̃z
habē eū talē nō sustinētes s̃c̃d ꝑphe
tat d̃ illis Salomō. Veite circum
ueni9 istū q̃ īvtilis ē nobꝫ ꝛ īꝑperat
nobꝫ p̄ccā legꝫ Ex h̃ nascat᷑. ut cle
ri p̄c̃cantes difficile pniāz agant
Erubescat ēīm r̃9 aliq̃ui vidi q̃ ꝑ super
fuit iudex. Dilatant ēīm dilac
teria sua ꝛ magnificat fimbriam
vestimentorꝫ suorꝫ Puto ꝛ illorꝫ tēpr
scribarꝫ ꝛ phisicorꝫ exemplo ꝛ nunc
multi aliq̃ noīa hebraica āgelorꝫ ɔfi
gunt ꝛ scribunt ꝛ allegant quō ītel
ligētes lingua hebraica q̃ī metuen
da videntur. Di ꝗ̃ ꝛ nūc s̃t q̃les ꝛ
illi fuerūt. qm̃ ꝑsone eorꝫ d̃ mundo
r̃cesserūt nō mores d̃ hoībz nr̃i
t̃pis exponētes q̃ illis videntur
exponē. Ergo sac̃dotes ex eo q̃
ab hoībz volūt vidi nisi philacte
ria alligat circa collū quidē vō
ꝑtem aliquā ewāgelii sc̃ptā. De
sac̃dos ꝑ spices. Pone quonda ē
wāgeliū ī ecclia legit᷑. et angē
lica michil ꝑsunt. quō possūt

circa collum suspensa saluatur. Unde v
bi est virtus euangelii, in figuris littera
rum, in intellectu sensuum. Ut in figuris littera
rum circa collum suspendis, sic in intellectu corde
melius in corda posita sunt quam circa collum sus
pensa. Alii autem quia factiores se ostendere vo
lunt pretermissis fimbrias capillorum suorum alli
gant et suspendunt. Ut in picturas maiorem
sanctitatem in suis vestimentis ostendere vo
lentes quia in corpore Christi virga corpus eius man
ducans sanatus non fuit, fimbrie eius sancta
te saluetur, ut desperans de misericordia
dei confidat in vestimento hominis. Et quia paulus
non dabat sudaria sua et semicin
cia sua ut saluaret infirmum. Etiam angeli
dei noticia in hominibus esset racio erat ut per
sanctitatem hominum dei potencia cognoscerent.
Sunt autem in fama est non pro quod dei potenciam
cognouimus quia necesse est ut hominum potenciam
cognoscat. Sanctam quoniam non habent ut deum os
tendat pro sua sanctitate et hoc faciunt, sed verbum du
bio se festinat ostendere non deum. Aliqui
autem sunt interpretantur. Hunc locum quod per obserua
tores vniquique dicere dilatant verba sua qui
philacteria et ostendunt ipsos ea assidue
predicantes qui conseruatoria salutis eorum
de quibus Christus dicebat. Sive ea autem colunt
me docentes doctrina et mandata hominum
fimbrias autem vestimentorum magnificatas
cum dicat super eminencias cordium
mandatorum magnificatas. Quia enim
nimias illas et superfluas obseruaciones
iusticiarum laudat, quia se commendat, et qual
de deo placentes fimbrias vestimento
rum suorum magnificant. Amant enim pri
mos recubitus in cenis. Hec si spiritualiter
aliter intelligantur edificant. Ut
vero corporaliter non solum non edificant
sed adhuc magis destruunt. Quis po
ne aliquem esse corde iactante aliqui
cuius laudabile est in vltimo loco discum
bere discubit pro omnibus, et non solum iac
tanciam cordis non dimittit, sed adhuc a
liam iactanciam humilitatis acquirit.

Et qui vult videri minus eciam humilis vi
deatur ab aliis. Quanti sunt enim superbi
qui corpore quidem in nouissimo recubunt,
cordis autem elacione videntur et si
in primis recubere. Et quanti sunt humiles in
corde recubentes et consciencia confirmant
se vltimos esse. Quod sequitur. Deus spiritus est,
non ad carnem loquitur sed ad spiritum.
Quos enim spiritualia non intelligit, dicen
te apostolo. Si quis spiritualis est, intelligat
cognoscat que vobis scribo quia domini sunt
mandata. Ut igitur spiritus ad spiritum dicit
spiritualiter, non carnaliter dicit. Non enim
tamen curat deus ubi corpus hominis iace
at, sed in qua prenimis consciencie sit col
locata. Ergo quod iubet dominus in vltimo
loco recubere, non solum ut corpore no
uissimi iaceamus sed eciam animis
vt nouissimos nos esse omnium iudicemus.
Unde causa corporis se humiliat qui cor
de se preferat. Unde non vituperat eos qui in
primo loco recubunt, sed eos qui amant
primos accubitus ad voluntatem vitu
perat referens, non ad factum. Et sa
lutaciones in foro, primas salutaciones
non solum in tempore, sed in loco, et non solum exi
gant ut prius illos salutes, sed
eciam cum voce clamantes, Aue rabbi,
non solum hoc, sed eciam capitibus etiam
publice ad genua eorum nos inclinemus.
Et vocari ab hominibus rabbi. Sed
vocari nolunt, non esse nomen appetunt
et officium negligunt. Quomodo potest esse
magister qui discipulum non habet. Da igitur
operam et invenies fructum. Acquire
discipulos, esto magister. Vos autem no
lite vocari rabbi. Ne quod deo debetur
vobis presumatis. Nolite alios vocari
Rabbi, ne diuini honorem hominibus de
feratis. Unus est magister omnium, qui omnes
homines naturaliter docet. Ut enim
homo hominem erudiret, omnes homines
discerent quia haberent doctores.
Non autem quod non homo docet sed deus. Magis
tri quidem docent, magistri autem discunt

hō enī nō intellc̄m p̄stat hoī do
cendo s3 ꝑ admonitionē excitat
Doctrina enī tonis hab3 officiū Sic
enī tonꝰ ꝗ nō fac̄ frūc̄ s3 excitat s̄
sic causa i sensatꝰ docetur Ꝺn̄i
vos q̄ sp̄uales estis quō vocetis fre
m magrm̄ s3 ꝗ rō nat̄ doctrina dis
ciplinā gn̄at ex̄p̄tu ō enī tes q̄
tu erudiēs dn̄e ꝗ d̄ lege tua do
cueris eū Et prēm nolite vobis
vocari sup̄ trā ꝗ nō est filiꝰ trem
Ex quo enī celestē te ꝓfessꝰ es
ex quo prēm d̄ celo tibi vocasti d̄.
p̄r n̄r q̄ es i celis Et ex q̄ celestē
tibi ꝓfessꝰ es prēm vocādo dīn̄.
turpe ē ut te ꝓfitens fremū pa
trē tibi vocādo sup̄ trā Ecce enī
arboꝛ q̄ uis plimos ramos ꝓducat
tn̄ om̄ ramoꝛ vna ē radix. Sic
ꝛ i mūdo q̄uis hō hōiē gnūit tn̄
vnꝰ ē p̄r q̄ om̄s creauit s3 ꝛ nos
filiꝰ fres sumꝰ patrū nr̄oꝛ q̄a nō
ab ipis nati sumꝰ s3 ꝑ ipos idest
nō iniciū vite habemꝰ ex eis s3
transitū vite ꝑ eos accipimus
Q̄ aut̄ se humiliauit exaltabi
et q̄ se exaltauit humiliabitꝛ sic co
mūno hō impiali .i. i hac die dei
vocatione p̄mos discubitꝰ sibi de
fendebāt p̄edī aut̄ humiliati p⁹ ge
tes nouissi Et gētes ꝗ nō conti
nentiū sunt se vocatos itelligebāt
facti aū p̄dcos ꝗ nō p̄ma vocatō
ē q̄siderāda s3 dignior illi enī
ad prandiū mediocre vocati s̄t
isti aut̄ ad cenā mgnā illoꝝ inuita
tores ꝓphete fuerūt. istoꝝ aut̄ fi
liꝰ ip̄e q̄ cāt causa qm̄ illorū
dilcō ap̄d dn̄m ex p̄ribz cāt istorū
aut̄ ex fide ipoꝝ p̄do abbi ca genus
iudeos dicebāt. Tu aut̄ cū vocatꝰ
fuis ad nupcias .i. ad nupcias xp̄i
recubē i loco pori. Ve vobis
aut̄ scribe ꝛ phisei ypocrite ꝗ cōe

dit̄ domos viduarū. Sexus mu
lierꝝ itanꝰ ē ꝛ mollis itantꝰ q̄dē
ꝗ oīa q̄ videt̄ ꝗ audit cū ratōne ꝛ sapi
encia nō q̄sidat. Mollis aut̄ ꝗ facile
flectit̄ vl d̄ malo ad bonū vl d̄ bo
no ad malū. Vilis aut̄ sexꝰ tanta
or ē ꝛ durior. Cancior quid ꝗ oīa di
cet discutit rōne. Durior aut̄ ꝗ nō
d̄ malo facile ~~vincitur~~ iclinat̄ ad
bonū. vl d̄ bono facile vīcitur ad ma
la. Ndō seqt̄ rōnē idō g̊ durior ꝗ rō
nabilior. H. aut̄ p̄rinsimꝰ iurosten
damꝰ mulieres itantas ꝗ faciles ꝓpt
ipostoꝛes seruātur contra mulieres facile
se ostringūt ꝗ n̄ itelligēt ipostmras
coꝛ facile p̄nt mlieres cū sit itan
te et ad dictoꝛē illoꝝ r̄ligiosis g̊cia
iclinat̄ cū sit molles corde nūne
cū p̄manet viduis mlierīb3 ꝓpt
duas causas. P̄mū ꝗ iuenta mli
er facile decipit̄ hūs q̄siliatorē vi
ru Vnde nec facilis d̄ facultatib3
suis eis p̄stat aliqd cū s̄t i p̄tato vi.
Vidue aut̄ ꝛ facile decipiūt nō ha
bētes q̄siliatorē virū et facile de
reb3 suis talib3 prestat. cū sit mul
liꝰ p̄tati subiecte. ꝓpt cū iudaicos
sacerdotes q̄fūdit xp̄ianos monet
ut nō cū viduis mulierib3 a plūs
p̄manē q̄ certū ꝗ ꝛ si voluntas per
manēdi mala nō fuit tn̄ suspiciō
ē mala. Ve vob q̄ deuoratis do
mos viduarū orōne loga orātes
Q̄ auariciā vrā i r̄ligionis colore
depingitis et q̄ dyaboli xp̄i arma ꝑ
tatis ut amet̄ nequicias dū pietas q̄
tinatꝰ. q̄ longis orōnib3 q̄si mgnis
r̄ligiosus viduaꝝ facultates p̄stat
P̄mū quidē ꝑ eo q̄ est nequi. altrū
ꝑ eo q̄ figmentū assumitꝰ scitatis
Ve vob q̄ scribe ꝛ phisei ypocri
te q̄ claudit̄ regnū celoꝝ. Volt enī
dn̄s ostende sacerdotes iudeoꝝ oīa
auaricie causa facē q̄ ꝑ scripturas q̄
dem xp̄i q̄ cognoscebat. Conuctū Co

sideraba(n)t autem quod si xpistus creditus fuis-
set consuetudo sacrificiorum offerendorum
fuerat extinguenda et sacrificium ministracio
valiturum sed de utrisque propheta testatur
dicens. afferte domino gloriam et honorem
Tollite hostias et introite in atria eius.
Hoc omnino perversa interpretatione animi conspectum populi
claudebat ianuam legis et prophetarum qui de
adventu xpisti manifestissime erant locu-
ti ut a fide xpisti homines separarent timen-
tes ne forte credito xpisto ipsi sacrificiorum
oblacionibus fraudarentur. Magis enim cu-
piebat ut lege manente in usu essent
sacrificia quibus ipsi ditabantur. Non deus
quia lege cessante sacrificia iusticie vi-
herent in usu quibus deus delectabatur et
homines iustificabantur. Regnum celorum
enim hic dicitur scriptura que in illa inser-
tum est regnum celorum ianua eorum intellec-
carum quia regnum est beatitudo celestis. Ja-
nua autem est iusticia per quam intratur in eam.
Claviculari autem sunt sacerdotes quibus
creditum verbum docendi et interpretandi
scripturas. Clavis est autem absconsio scrip-
turarum per quam aperitur hominibus ianua ve-
ritatis. Adapercio autem est interpretacio vera. Vn-
de contra non congruit / Ve vobis qui non aperitis
regnum celorum sed clauditis / Ergo quando
sunt scripture clause sed obscure quidem
ut cum labore inveniantur secundum quod dicit pe-
trus in epistola sua de scripturarum obscuri-
tate quia non secundum voluntatem homines spiritus locu-
tus est sed secundum voluntatem spiritus locutus est homo

Racio autem obscuritatis multiplex est
In satisfactione tamen dicit duas propter
quia deus voluit alios esse doctores alios
discipulos. si autem omnes omnia scirent doc-
tor necessarius non erat. Et deo erit primum
doctorum ordo confusus secundum ad eos quidem
quos voluit esse doctores secundum dicit per ysaiam
Loquimini sacerdotes in cordibus populi. Ad eos
autem ad quos voluit discendo cognoscere
secundum dicit in cantico Interroga patrem tuum
et docet tibi presbiteros tuos et an-
nunciabunt tibi. Et si sacerdotes nisi

omnium manifestaverint in populo veritatem
dabunt racionem in die iudicii secundum quod dominus
dicit ad ezechielem. Ecce speculatorem
te posui domui israel. si non dixeris impio
ut a via sua impia discedat ipse
quidem in peccatis suis morietur. Sanguinem autem
eius de manu tua requiram. Sic et populi a
sacerdotibus nisi didicerit quod congno-
uit veritatem dabit racionem in die iudi-
cii. Sic dicit enim sapiencia ad populum
Extendebam sermones meos et non au-
diebat ideo in vestra perdicione ridebo
Sic enim patresfamilias cellarium aut
vestiarium suorum non habentibus expositum
cunctis sed alios quidem habet in domo
qui dant alios autem qui accipiunt. Sic et in
domo alii sunt qui docent alii qui discunt
Unde obscura est noticia veritatis
ne non tam vilis inveniatur quam contemp-
tibilis. Contemptibilis enim est ab
illis intelligitur a quibus non amatur nec
custoditur. Non quia abscondita est in scrip-
turis veritas sed obscura. Non ut non
inveniatur quod queritur sed ut non videat eam
qui querere eam noluit ut ad illorum gloriam
pertineat qui invenerunt eam quia de-
sideraverunt eam et quesierunt et inve-
nerunt. Ad illorum autem condempnacionem
qui non invenerunt eam quia non desideraverunt
eam nec quesierunt nec invenerunt nec potest
eos excusacio esse condempnacionis ig-
norancia veritatis quibus fuit invenien-
di facultas si fuisset querendi volun-
tas. Ita si veritas sacre scripture cog-
noscent non se magis quibus queri quam que-
rere. Quo claudebat scripturas sacer-
dotes. Aliud pro alio interpretantes
Scriptura dicit ysaias Ipse dominus ve-
niet et salvabit nos. Tunc aperi-
entur oculi cecorum et aures surdo-
rum et lingua mutorum diserta erit
Hec signa erunt adventus xpisti Quan-
do dominus surdum sanavit et mutum
Iudei perversa advencione dicebat
Hic non eicit demonia nisi in

belzebub principe demoniorum ut populum
averterent a fide christi. Qui certe
claudebant ianuam veritatis qui posue
runt decretum ut si quis eum diceret filium
dei fieret extra synagogam. Et tamen here
tici sacerdotes claudunt ianuam veritatis
Debent enim quod si manifesta fuit veri
tas ecclesie non est tempore sacerdotali
dignitate ad humilitatem venire et papu
lare quod non qui loquitur in populo suo talia
licet. Quod me misit maiorem presumptionem
peccatores claudunt ianuam veritatis dice
tes sibi in dispensatorem crimine dicitur
minor vel ipsum intrat in veritatem scriptu
rarum propter avariciam. Quod quasi ignorans
populus excusabilis erit. Absit. Si
enim vestimenta quas dominum negocia
torem et alium et ubi meliores vestes
invenimus et precios vilios illic compares et
non oportet populum circuire omnes doc
tores et requirere ubi sincera veritas ve
nditur et ubi corrupta non omnes confes
siones cognoscere et veriorem eligens
vetitum est. Dicit enim omnia probate quod
bonum est tenete. Quod si propter vilitatem
aliquam vel necessitatem mundialem profi
cisci volumus ad aliquem locum cuius viam
ignoras. Sed numquid propter ignoranciam vie
descendis a perfectione proposita. Non si
expiciens ut ista via vel illa et quos
interroges quis est tuum invenis rogas
et premittis. Et si vel unius magistri scrip
turarum veritatem nunc peteres orem
bus nec quereres in scripturis. Sunt pul
sare bonis operibus nec interrogares
sacerdotes. nec istos nec illos qui vel
sunt clamacularum contrarium qui falsi sed
ista non fuit causa verbum dei non crediderunt
quia in premissis [illegible] eius secundarium
vel meditum consummacionis eius timentur

Ve vobis scribe et pharisei ypocrite
qui circuitis mare et aridam ut faciatis
unum proselitum et cum fuit factus facitis

eum filium gehenne duplum quam vos estis.
Iudei enim ubicumque videbant gentiles
proponere constitucionem de veritate unius dei et de
vanitate ydolorum false dissimulaciones
vicebant. Sunt enim laborem contra vani
tatem ydolorum per manifestacionem unius dei
diu veritatem cum ille qui dicit magis adim
pletur ab ea quam adimplet eam. Tunc corri
piebant eum forte sed non propter gloriam dei
ut adderentur cultoribus honoris. neque propter
misericordiam volentes eum salvare quem
docebant sed quasi propter avariciam ut adderent
in synagoga iudeis sacrificiorum adde
tur oblacio quasi propter vanam gloriam ut ho
minem videatur gentilem potuisse corri
gere. Sed et nunc faciunt heretici sacerdotes
qui premissionibus corripiunt a nimis
errent non propter gloriam dei neque propter igno
ignoranciam hominum dolentes sed tantum
propter avariciam quam vanam gloriam ut videa
tur aliquis potuisse corrigere. Alioquin
quia propter deum aliquem vult corrigere aut
propter vanitatem ex ipsis actibus docens
ostenditur. Quod enim ipse in sinistro querit
satur cognoscere quem errantem propter deum
corrigere vult. Si autem ipse in malis co
nversatur quomodo alium propter deum corrigere
valet ad bonum. Sed numquid magis iniquiores
per aliquem alium esse ut sibi quasi seipsum
mergit in gurgite peccatorum quomodo al
terum de peccatis vult eripere faciunt eum fi
lium gehenne duplo quam vos estis.
Qui forte sub cultura ydolorum constitutus
vel propter alios homines iustitiam servabat
factus sub deo malorum magistrorum provoca
tus exemplo fit peior magistro et sic
inspectas discipulorum imputatur magistris
dicit. Omnis gentilis in templo est filius
gehenne quia ydolorum est cultor. Ieron
ymus [illegible] in templis erant filii gehenne
quia non credebant in christo. Conversi ex
gentibus adiungebantur iudeis non so
lum non iustificabantur nec enim aliquis

iustificabat nisi per fidem christi nunc autem
post adventum ipsius scilicet christi instrueba-
tur exemplo scribarum et phariseorum discre-
dere christo et blasphemare et cum quemad-
modum et illi sic fiebat aliquis duplo fi-
lius gehenne primo quia cultor fuerat ydolo-
rum deinde quia secundo fuerat filius blasphe-
mator et persecutor christi nunc autem qui convertuntur
ad heresis duplo fit filius gehenne pri-
mo quidem quia veritatem quam tenebat relinquit
deinde quia factus adversarius veritatis qui enim
in erroribus natus est et in erroribus perma-
net in templo est filius gehenne qui autem
natus est in veritate propter aliquam causam mundi-
alem ad perversa migrat duplo fit fi-
lius gehenne Ve vobis duces ceci
qui dicitis Quicumque iuraverit per templum nichil
est qui autem iuraverit per aurum templi debet
Templum autem et altare ad gloriam dei pertinent
et ad hominum spiritualem salutem aurum autem
quod est in templo et donum quod est super altare
ad gloriam quidem dei pertinet et ipsa tamen magis
et donum magis ad delectationem hominum
et ad utilitatem sacerdotum offertur super
altare Iudei ergo aurum quo ipsi delectabantur
et dona quibus pascebantur sanctiora dice-
bant esse quam ipsum templum et altare ut homines
promptiores fierent ad offerenda dona
quam ad preces fundendas in templo et iusticie
as faciendas Multa enim et nunc christi-
ani sic insipienter intelligunt Ecce enim
si aliqua fuerit causa modicum videtur
facere qui iurat per deum Qui autem iurat per
evangelium magis aliquid fecisse videtur
Quibus similiter dicendum est Ve stulti
scripture propter deum scripte sunt non deus propter
scripturas Maior est deus qui sanctificat e-
vangelium quam evangelium quod sanctificatur
ab eo Ve vobis scribe et pharisei ypo-
crite qui decimatis mentam et anetum et
ciminum et reliquistis que graviora sunt le-
gis iudicium et misericordiam et fidem
Quoniam scribarum et phariseorum omnis

loquebatur quedam quidem erant sacerdotes
quedam autem populares non est incongruum
ut huius loci duplicem faciamus exposi-
tionem ut una quidem pertineat ad sa-
~~cerdotes~~ populares qui decimas dant
Altera autem ad sacerdotes qui decimas ac-
cipiunt Etenim ipse primo dubius est quem
dicit Ve vobis qui decimatis sacerdos enim qui
accipit decimas recte decimare dici-
tur quam dat Scribe autem et pharisei mino-
rum olerum decimas dabant ut per hoc
viderentur eos docerent omnes putantes
quod omnium rerum suarum decimas offer-
re non permittunt fiunt ut tunc caveant cor-
ruptibilium olerum decimas dare non
negligunt putantes quod primo omnia precepta
vita eorum est consummata ut nec in mo-
dicis huius negligere gessisset quod non
erat vim sancta minimarum rerum
decimas offerebat religi-
onis gratia In iudicio autem erat
iniustus In fratribus sine misericordia In veritate
incredulus Quas similitudines eorum
arguens deus dicit et adiungit ypo-
crite et sugentes culicem came-
lum autem glucientes quia quemadmodum
quidem delicias se abstinebant quasi so-
let ex deiunione oblatis magna
autem mala alacriter committebant
Talia sunt iniustum iudicium iudicare
In proximos odia exercere in deum
incredulum esse In causam istam scribarum
et phariseorum illorum cadunt multi etiam nunc
qui videntur quidem ecclesias honorare pau-
peres consolari ieiuniis autem sedentes
autem secundum personarum acceptorem iudi-
cat a secundum differentiam munerum sunt
sepius lites et odia exercent
Odia sine fine proponentes avariciam
curant sunt In fide autem ut infirmi
sunt nec christianos et hereticos nullam
differentiam arbitrantur et nunc
nil adulterium ... putat et ...
Et ipsi ergo ypocrite sunt et culicem liquant

modicum reppellentes preciu et tame
lu glucient maxima et pessima gent
tentes. Quia vero ad sacerdotes
primus pertinet iusticiam exercere mi
sericordiam et habere fidem propter pluralitatem
decimas mandantur decimas aut offerre
propter venerabilitatem sacerdotum ut sacerdotes
quos populus in spiritualibus obsequantur. populi
autem in temporalibus sacerdotibus submitti
tenentur Sacerdotes ergo avaricia plenu
Si quis de populo decimas non obtulisset
ira cum corripiebat qui magnum crimen
fecisset. Pro decima alicuius rei de
minime non obtulisset. Si quis autem in po
pulo vel peccabat vel alterum ledebat vel
aliquid tale faciebat nemo curabat
corripere eum qui nullam culpam fecisset
quia in eo peccabat et de suo lucro solli
cite agebat. De gloria autem dei et salu
te hominum negligebat. Propterea dicit eis

Ve vobis qui decimas et cetera minimarum
exigitis a populo et misericordiam et iusticiam
eius non facientem populum non admonet.
Sic enim et modo fit Nunc enim episcopus
si debitum honorem non accepit a presbitero
vel presbiter a dyacono vel dyaconus a cleri
co irascitur turbatur. Si autem videt quod e
piscopus presbiterum vel presbiter dyaconum circa
ecclesie obsequium non permanentem vel
alios peccantes in deum neque irascuntur
eis neque curant. Propter omnes quidem de hono
re sollicitudines sunt. De honore autem dei nullus.
Et potentes quidem suas propter dig
nitates suas diligentius assequuntur et de
fendunt et propter suam dignitatem cu
ram imperendere circa obsequium ecclesie
non attendunt. Si plus decimas non
actualiter numerat omnes et si peccan
tem populum videt neque numerat contra
eos quod apparendo in hiis et talibus que
et divites hominum et que necessaria aliis
minimibus sunt ad salutem. Omnes enim
honores aut iudices sunt sive spiritua
les sive mundiales vel sub iudicibus sunt.
Et omnibus generaliter tam iudicibus quam hiis qui iu
dicantur duo hec necessaria sunt ad salutem fides
vera et opera bona. Dicens quod iudicium tangit
eos qui iudicant sive mundiales iudices qui
presunt mundo sive spirituales qui possident
ecclesias ut iustum iudicium iudicent hec est
enim summa iusticia eorum et si vere iudices
mundiales loquuntur iusticiam vel iudices spiritu
ales si vere loquuntur iusticiam in ecclesia propter hoc
ostenditur si iustum iudicium iudicaverint
dicente propheta. Si vere utique iusticiam lo
quimini iuste iudicate filii hominum Si autem
non iudicaverint iustum iudicium in civitate
non loquuntur iusticiam sed in labiis tantum. Dicens
autem fidem admonet omnes in fide veniendi
Dicens non misericordiam communicationem bona
omnibus predicavit. Sive abstinentia a
malis sive opus bonarum virtutum misericordiam con
servat Sive et non facere homini quod pati non vult
et facere quod sibi vult fieri utrumque misericordia est
Duces ceci liquantes culicem camelum
autem glucientes Omnes sacerdotes qui
propter non oblatas populi decimas curant
et delinquentem populum suo corripiunt (?) loqui
re culicem et camelum quidem gluciunt dum
a modicis quibusdam peccatis se abstinent maiora
autem committunt. Ve vobis scribe et pharisei
qui emundatis quod foris est calicis et parap
sidis Intus autem pleni estis rapina et inmundicia. ... In specie calicis et parapsidis
homines dicuntur manifestum est eo quod ad
dicit dominus. Ab intus enim sunt pleni rapi
na et iniquitate. Iudei quoque quotiens
cumque ingressuri erant in templum vel sacri
ficia oblaturi per dies festos corpora
et vestimenta sua et utensilia lava
bant et aptius vero corpora purgabant
Cum dei corpus neque mundicia laudit
neque sordes condempnet ponentes quod
deus odit sordes odit quia vilis vel non
necesse est ut vero usu sordantur qui
tomagis sordes consciencie deus odit

quam si volumus purgare. Non enim vasa lauanda sunt aquis sed conscientie peccatis. Pharisee ceca munda prius quod intus est calicis et parapsidis ut fiat id quod est mundum. Non enim sensibilis est catinus ab intus mundatus est ante deum. Si autem peccauerit et si toto pelago et si cunctis fluminibus se lauerit sordidus et immundus est ante deum. Ve vobis scribe qui similes estis sepulchris dealbatis. Merito iustorum corpora templa dicuntur quia anima iusti in corpore dominatur et regnat quasi deus in templo vel certe quia ipse deus in corporibus habitat iustis. Corpora autem peccatorum sepulchra dicuntur mortuorum quia anima mortua est in corpore peccatoris. Nec enim viuens putanda est que nichil viuum aut spirituale agit in corpore ut quasi mortua ipsa in corporibus habitat mortuorum peccatorum. Item sicut sepulchrum quamdiu quidem clausum est pulchrum videtur a foris si vero fuerit apertum horribile est sic et simulatores bonorum quamdiu quidem non cognoscuntur laudabiles sunt. Cum autem agniti fuerint inveniuntur abhominabiles. Dic ypocrita si bonum est esse bonum quare quod non vis esse quod vis apparere? Si vero malum est esse malum ut quid vis esse quod non vis apparere? Nam quod turpe apparere turpius est esse. Quod autem formosum est apparere formosius est esse. Ergo aut esto quod appares aut appare quod es. Quia manifestum malum a sapientibus non reprehenditur dum insania estimatur. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui edificatis sepulchra prophetarum et ornatis monumenta iustorum. Omne bonum quod fit propter deum in omnibus rebus equaliter obseruatur. Ubi autem in omnibus rebus equaliter obseruatur bonum illud propter homines fit sicut res ipsa presens demonstrat. Ecce enim qui iusticia edificant ecclesias ornant bonum opus facere videntur sed si quidem alia iusticia dei non custodiunt aut de bonis eorum pauperes numquam gaudent sed aliorum bona rapiunt sua autem

per violenciam aut per fraudem quod tamen pensare non intelligunt quia non ad gloriam dei faciunt edificia illa sed propter estimationem humanam. Et iniuste edificant iusticia ubi pauperes violenciam passi ab eis continue eos repellant. Non enim gaudent iusti qui ex illis pecuniis honorantur in quibus pauperes plorant. Qualis est illa iusticia munia re mortuos et expoliare viuentes de sanguine miserorum tollere et deo offerre? Illud non est deo offerre sed velle violentie sue socium dare deum. Qui enim sibi oblatam pecuniam de peccato libenter accipit consentit in peccato. Vis domum dei edificare? da fidelibus et pauperibus unde viuant et edificasti rationabilem domum dei. In edificiis autem homines habitant deus autem in hominibus sanctis. Quales sunt illi qui homines expoliant et edificia iniusticie faciunt habitacula hominum componunt et habitatores dei conturbant. Iam sicut ex antiquis temporibus mos iste in hominibus habebatur. Dicebat enim apud se si bene fecimus pauperibus nemo illud videt et si ibi dederimus non multi videbunt et si multi viderint post tempus videbit. Transit enim tempus et transit cum tempore beneficii memoria. Non enim melius edificia facimus que omnes aspiciunt sed etiam in posterum quia quamdiu edificium permanet tamdiu edificantis memoria nominatur. O insipiens homo quid tibi prodest post mortem ista memoria si ubi es torqueris et ubi non es laudaris? Ergo dum castigat nos dominus et christianos doctor. Quem si iusta alia bona edificia sancta fecit hoc additamentum est bonis operibus aut sine aliis operibus bonis passio est glorie secularis. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui edificatis sepulchra prophetarum et ornatis monumenta iustorum. Qui concordat consequencia

tunc phariseorum, et non intelligit quod non solum illis dixit phariseis, sed et omnibus pravis modernis nascituris. Sicut enim si ad illos solos dixisset, sic dicta fuissent, tamen non scripta essent. Nunc autem et dicta sunt et scripta. Dicta videlicet propter illos, scripta autem propter istos. Sicut enim et si patres iudeorum mortui sunt, tamen filii eorum vivunt, qui prophetas quidem et martires colunt, filios autem prophetarum et martirum persequuntur, mortuorum sepulcrorum cultores et vivorum persecutores. Si non inveniuntur et hodie [illegible] conferentes martires passi, quare ergo eos sanctos colunt qui unum patrem et unum genitum et unum spiritum crediderunt. Si autem martires colunt qui [illegible] confessi sunt fidem quam persequuntur eos qui fidem prophetarum et martirum confitentur, phariseis ergo heretici sunt qui vera fide [illegible] sunt. Pharisei enim [illegible] intelliguntur. Qui sunt qui martiria edificant prophetarum et martirum, nomina eorum colunt et propria blasphemant, memoriam honorant et fidem contempnant. Et dicunt: Si fuissemus in diebus patrum nostrorum non fuissemus socii eorum in sanguine prophetarum. Quemadmodum iudei patres [illegible] sanctorum cultores fuerunt magis quam persecutores, vivi inimici, amici mortuorum. Non enim sustinentes increpationes prophetarum suorum persequebantur eos et occidebant. Sicut volentibus male vivere semper contraria videtur esse correptio, dicente Salomone: Argue sapientem et amabit te, insipientem et adiciet odisse. Postea autem nascentes filii intelligebant culpas patrum suorum et eos quasi de morte innocentium prophetarum dolentes edificabant memoriam eorum, et ipsi tamen similiter persequebantur et interficiebant suos prophetas increpantes eos propter peccata. Quia aliter alterius culpam intelligit cito, suam autem difficile, quia homo in causa alterius tranquillum cor habet, in sua autem turbatum. Perturbatio ergo cordis non permittit hominem considerare quod bonum est. Sic ergo singulus quisque

cos iudei colebant illos qui sanctos quos patres eorum qui mali occiderant. Hoc autem fiebat non ut unusquisque generacionem suam innocentem ostenderet, sed ut invicem se domesticos filios iudicio condempnaret. Nec enim poterant innocentes esse a filiis eius qui reos damnant. Sic et iudei qui fuerunt in tempore Christi prophetas quidem colebant et domini persequebantur, suos honorabant et domini contempnebant. Parabolam similitudinem omnium hominum malorum Christus exposuit. Sicut enim iudei [illegible] putatur, sed pene in omnibus hominibus malum invenitur, ut alios quidem culpant errantes et ipsi in eosdem errant errores. Ecce si tu audias aliquem de antiquis episcopis esse quia ille nescio quis sit per spiritum prophetiae libere increpabat, sic personas divitum non aspiciebat, sed unumquemque [illegible] collaudas eum et beatificas et dicis quia talis debet in populo esse doctor. Et si audias quia aliquis [illegible] increpare et faciat illi iniuriam, vituperans dicis: Quare ille non sustinuit increpantem. Ergo si esses et me aliquis pro mea culpa corriperet, non solum non irascerer sed magis gauderem. Sed autem [illegible] sine flagello non regitur, sic et populus sine increpationibus non gubernatur. Ecce si quis de tuis doctoribus te voluit increpare propter peccatum tuum [illegible] quod unus est, statim irasceris et blasphemas. Sic et iudei suos quidem prophetas non sustinebant, antiquos autem quos colebant. Non quia ille est bonus qui malum reprehendit et bonum laudat, sed reprehensus in malo bono animo suscipit reprehensionem. Sic in alterius causa facile possumus omnes iudices esse. Ille autem vere bonus et iustus et sapiens est qui sibi ipsi iudex fit. Cum audieris aliquem vituperantem antiquos doctores, probabis illum quasi iste contra suos doctores. Si enim illos sustinet et honorat cum quibus vivit, sic dubius et honoraret illos fuisset si cum illis vixisset. Sicut enim omnis correptio similis est ceteris temptacionibus. Sic ergo omnis temptatio fideles quidem

edificavit magis infideles apostolus destru-
it. Dicit et omnis imperator disciplinae reli-
giosum hominem et timentem meliorem facit,
irreligiosum autem et malum gravabat et quasi
deteriorem nec expellit. Sicut vas figuli
ignis probat, sic bonorum corda tempore [?] quales
noscantur. Et dicitis: Si in diebus patrum nostro-
rum fuissemus, socii eorum non fuissemus in sanguine
prophetarum. Non quia verbis specialiter omnia talia
loquebantur, sed quia talia cogitabant et faciebant
cogitationibus suis, hoc loquebantur et faciebant. Quando
enim colebant filii quos patres occiderant,
condempnare videbantur homicidia patrum
suorum et sic ab aliorum consortio separare. Sic
et heretici cum colunt prophetas et apostolos et
martires qui a patribus eorum, id est a Iudeis vel
gentibus gentilibus persecutiones passi sunt
et occisi, condempnare videntur acta suorum
patrum, id est Iudeorum et gentilium, et dicunt quia si fu-
issemus in diebus illorum non fuissemus socii
eorum in sanguine prophetarum et apostolorum et mar-
tirum. Itaque testimonium redditis vobis quia estis
filii eorum qui occiderunt prophetas. Secundum naturae re-
gulam dicit quia non potest fieri ut de bonis paren-
tibus mali nascantur aut de malis boni, sed qua-
les fuerunt parentes tales erunt et nati. Quomodo
sicut arbor in fructu cognoscitur et per arbo-
rem fructus demonstratur, sic et parentes qui
noscuntur in filiis et filii per parentes.
Nec hoc autem semper prophetica [?] ... Quo-
modo de communi generatione iusta est significando
patrum videtur. Ergo testimonia de
filiis mores parentum, quasi pater fuit
bonus et si mater fuit mala, aut mater fuit
bona aut pater malus. Incertum filii patrem se-
quantur, incertum matrem. Incertum omnes filii
patrem, incertum omnes matrem. Tamen frequen-
tius patrem nati sequuntur. Si autem ambo
fuerint equales, aliquando fit ut de bonis
parentibus et mali procreantur, filii autem de
malis boni, sed raro. Est enim regula humanae
naturae ut omnis homo nascatur duos
oculos habens et quinque digitos, tamen
aliquando ut manifestentur opera Dei nascitur

homo aut sex digitos habens aut oculos non
habens, sicut in evangelio scriptum est. Sicut
ergo extra regulam naturae raro e-
venit ut deformis nascatur, sic et
extra regulam naturae raro procedit ut
filius dissimilis nascatur parentibus suis.
Cum itaque invenis qui uxorem ducere
vis aut puellam nuptum tradere, noli
quaerere divitem sed bene morigeratam, quia mo-
res boni divitias sibi acquirunt. Di-
vitiae autem numquam mores fecerunt. Et
gloriosiorem paupertas fecit illum quem di-
vitiae peiorem. Noli quaerere speciem quia sep-
tum est [?]. Sicut inaures aureae in naribus
porci, ita mulieres male moratae
speciosae, quia in specie meretrices placent,
in moribus autem matronae. Cum autem quae-
ris quae uxorem habere [?] ... mores
inquirere. Considera quales parentes habet
et sic liberos cognovisti de illa. Si
ergo ambo boni fuerint, securus
pone pedem in domo illius. Si autem am-
bo fuerint mali, fuge familiam illam.
Crede enim testimonium Christi quia bonum est et
non mentitur. Si autem dissimiles fuerint
parentes, dubium habes eventum, quo-
modo nauta qui in mare procedit [?] ... suam
nesciens pereat aut evadat. Et ita non
quia aut de iniustis parentibus iusti nascantur
aut de iniquis numquam [?] ... quod communi-
ter si parentibus iniustis iniusti nascuntur
propter hoc ipsum quia sunt similes parentibus suis
sibi ipsi testimonium perhibent quia filii sunt
eorum. Si autem de iniustis iniqui nascuntur
propter hoc ipsum quod dissimiles sunt parentibus suis
testimonium perhibent sibi quia non sunt
filii eorum. Econtra si de iniquis parentibus
iniqui nascuntur, sicut homicida videtur
de homicidis videtis de quibus presens
sermo loquitur, propter hoc ipsum quod similes sunt paren-
tibus suis iniquis, sibi ipsi testimonium
perhibent quia filii sunt eorum. Si autem de
iniquis iusti nascantur, sibi ipsi testimonium
perhibent propter hoc ipsum quod dissimiles
sunt parentibus suis quia non sunt filii eorum

Et cetera. Hic ergo et heretici sibi testimonium
dant quia sunt filii iudeorum atque gen
tilium qui persecuti sunt apostolos et prophetas
et martyres. Quomodo ipsa quidem opera facien
tes nisi christianos que fecerunt iudei
atque gentiles in prophetas apostolos et mar
tyres. Numquam prophete aut apostoli aut martyres
persequentes volebant aliquem sibi similem
facere terroribus carnalibus aut promissioni
bus mundialibus aliquem credere
suadebant. Hec enim est fides que conie
cessitate timore procedit aut desiderio
munerum tiranni sed bene docentes
et melius viventes ut et verbis doce
rent et factis. Non minas proponebant
carnales sed furorem dei iudicium expo
nebant nec mundialia bona sed regna
celestia hominibus promittebant. Si hic fa
ciunt heretici vere filii sunt prophetarum et
apostolorum et martyrum qui ita fecerunt. Si au
tem alios persequuntur alios terrent
aliis promittunt aliorum bona diripi
unt aliis autem donant sine dubio ipsi
de se testimonium dant quia filii non sunt apostolorum
et prophetarum et martyrum. Et vos imple
te mensuram patrum vestrorum. Prophetat
illos venturum ut quemadmodum patres
eorum interfecerunt prophetas etc. et ipsi
interficerent christum et apostolos et ceteros
sanctos. Non tamen iubet illos ut faciant quod
facturi non erant nisi iussisset sed
ostendit eis quia sciebat quod esset fac
turum. Verbi gratia si contra aliquem longes
adversarium qui aliquid cogitat contra te di
cis illi fac michi quod es facturus non iu
bes illum quod faciat sed ostendis te intel
ligere quod cogitat facere. Sic dominus ad Iu
dam dicebat: Quod facis fac citius. Et
quid hic dicit implete et non supplete
Rursum ad vitam excesserunt mensu
ram patrum suorum. Illi enim homines occide
runt isti deum crucifixerunt. Illi minis
tros isti regem. Sed quia voluntate sua
descendit in mortem non imputat
illis suam mortem peccatum sicut etiam in

cruce pendebat: Pater remitte illis quia
nesciunt quid faciunt. Imputat autem illis
apostolorum mortem ceterorumque sanctorum qui nolentes
occisi sunt. Ideo dicit implete et non supplete
quia benignus et iustus iudex est suas iniurias
contempnere et aliorum iniurias vindicare. Qui
autem suas vindicat quamvis iuste vindicet
numquam tamen iustus iudex esse putatur. Consequenter
heretici dicunt hoc. Quando enim vides hereticos
tres per omnia equales dicentes eiusdem substantie
eiusdem auctoritatis sine principio omnes non in ali
quam partem distantes a se non mireris. Im
pleverunt enim mensuram patrum suorum gentilium
quoniam et illi similiter multos deos colebant.
Quando vides eos tres unum dicentes esse
ipsum esse deum patrem ipsum deum filium ipsum
deum spiritum sanctum non mireris. Iudeorum enim
patrum suorum impleverunt mensuram. Sic enim il
li ipsum unum deum patrem colebant filium non
confitentes deum post patrem. Quando vides eos
dicentes quia filius dei secundum partes processit sicut
et omnis filius corporalis de corpore patris
et actum carnalem applicantes spiritui impas
sibili et deo inflexibili cognosce quia imple
verunt mensuram patrum suorum gentilium. Illi
enim tales deos colebant qui secundum carnem et
generabantur et generabant. Quando vides eos
dicentes purum hominem et crucifixum et tam
et corpore non deum in corpore solo sancto quem
impleverunt mensuram patrum suorum iudeorum.
Sic et illi homines se crucifixisse dice
bant ad apostolos: Ecce enim implestis Ierusalem
doctrina vestra et vultis introducere super
nos sanguinem huius hominis. Si enim homo
purus est passus commisso quod nos mors
hominis non dei ~~salvavit~~ salvavit. Ergo
dico iudei tale peccatum fecerunt quale fe
cit qui hominem occidit non deum. Quando vides
eos persequentes et facientes omnia que dix
imus non mireris. Implent enim mensu
ram iudeorum et gentilium patrum suorum. Ser
pentes genimina viperarum quomodo fu
gietis a iudicio gehenne. Sicut enim ser
pentes pre omnibus animalibus astuciores sunt
et astucia eorum non est in bono sed in malo

hoc enim semp aspiciunt quo aliquem mor
deant et cum momorderint quo se occul
tent. Sic et omnes ypocrite astuciores
sunt ceteris hominibus simpliciter viventes sed in as
tucia sua cogitant quo aliquem ledant
et cum leserint ita simpliciter ambulant quasi
quemadmodum nocuerint. Genimina viperarum
Crisostomus dicit quod iudeis qui pro singu
las generationes invicem sua facta condempna
bant et sic patres reprehendebant a fi
liis suis. Ipsi filii reprehendebantur a filiis
suis. Quod dicit quasi eos vipere similavit quia
talis est viperarum natura quia concepcionis in
ventre matris nati eorum rumpunt ventrem ma
tris et sic procedunt. Item ipsi nati quando
creverint pariunt sic a sua fetura. Sed
quasi vipere sunt patres eorum occidunt et occiduntur
a pullis suis. Sic et iudei sunt patres eo
rum dampnant et condempnantur a filiis suis. Quo
modo fugietis a iudicio gehenne. Rabanus
sepulchra sanctorum edificantes ac ponentes a
maliciam cordis vestri mundantes. Rabanus sic
indicat deus quo iudicat homo. Homo hominem
iudicat in opere. Deus autem in corde. Quid est autem
ista iusticia sanctos colere et contempnere sancta
te. Primus quod deus est precatus civitatem domini
legere unde sanctos quos sui antiqui servare
fuerunt sed sanctos antiqui sanctos. Contra quos
iustos honorant quia iusticiam spernunt. Quo
fugietis Rabanus liberabunt vos sanctorum quorum
vestra monumenta ornatis. Non potest sancta
amicicia esse illorum quibus deus inimicus. Augustinus
quod potest esse fallacia placata domino adversa
te. Quo fugietis autem forsitan nomine
baptismi vos liberabit. Ergo vide ne nomine
esse templum dei. Quid prodest meretrici si no
men habeat caste. Sic nichil prodest pecca
ti si filius dei dicatur. Ne putetis quia
melior est christianus ipse ages quam ipsius
quoniam **I**nimicus quam peior est tibi inimicus apertus
autem qui fingit se amicum et est inimicus. Sicut
to quod melior est inimicus apertus quam amicus
falsus. Quia et apud deum credibilior quam filium
dei se dicit et mandata dyaboli facit.

Serpentes genimina viperarum quo
fugietis a iudicio gehenne. Serpen
tes enim et omnes hereticorum prudentes
in malum et stulti in bonum. Et sicut ser
pentes sunt varii cum corpore suo, sic
heretici varii sunt in suis erroribus et
multiplices in malignitate. Qui
deposuerunt ymaginem dei que est in iusti
cia et sanctitate veritatis et susceperunt
ymaginem serpentis que est in malicia et
falsitate veritatis. Fratres sunt serpentis filii
serpentis illius ad quem dominus in persona
dyaboli et ecclesie. Ego ponam inimi
cicias inter te et mulierem et inter se
men tuum et semen illius. Super ven
trem tuum et pectus tuum repentes
et terram manducabis omnibus diebus vi
te tue post quam sententiam domini inter hereticos
et christianos non potest pax esse. Si ergo
filios ecclesie non persequuntur hereti
ci et adversantur et ipsi filii sunt ecclesie.
Si autem persequuntur semen sunt serpentis
illius cuius semen inimicicias exercet
adversus semen ecclesie. Sancta et ipsi quasi gem
ina sunt serpentis similia. Sed et ille super
ventrem suum et pectus suum repunt
quia quod sunt faciunt propter ventrem suum
faciunt et propter vanam gloriam pectoris
sui. Terram autem comedunt quia neminem
lucrantur et capiunt in perfidiam nisi illos
qui terra sunt. Et carnales homines spiritu
ales autem viros seductiones non consu
munt. Manducare enim est lucrari vel ac
quirere sive ad vitam sive ad mortem.
Non autem solum serpentes sunt sed et vipe
re. Ut vipere rumpentes viscera dum
nascuntur. Sic et auctores heresium
rumpentes fidem matris ecclesie pro
cesserunt ad principatum. Quo fu
gietis a iudicio gehenne. Causas in
dicatis non ecclesiastice veritatis. Fi
dem tenentes scripturas legentes
scripturam non credentes. Prophetas apostolos
et martires nominantes non opera

nistrum imitantes nec eorum seq
tes confessiones ut audistis cum quod dix
it Non omnis qui dicit michi domine intrabit
in regnum celorum sed qui facit voluntatem
patris mei. Et cum omnis qui dominum vocat
dominum non sit sed qui facit voluntatem domini
Sic non omnes qui in locis suis predicit
prophetas et iustos iam per hoc sunt cultores
eorum sed qui opera eorum imitantur et fidem
sequuntur. Ideo ecce ego mitto ad vos
prophetas et sapientes et scribas et ex
eis occidetis etc. Prophetas et sapien
tes et scribas apostolos dicit. Prophete e
nim erant qui prophetico spiritu erant repleti
Sapientes autem eo quod erant secundum prophetam
dicit eis Et erudiam vos corde in sapi
entia Scribe autem quia de thezauro suo
nova et vetera proferebant. Secundum primum di
camus que causa sit Ideo ecce ego mitto
ad vos Supra dixerat Ve vobis scribe
et pharisei et ypocrite qui edificatis sepul
chra prophetarum et ornatis ornamentis
monumenta iustorum et dicitis Si in di
ebus patrum nostrorum fuissemus non essemus si
mul eorum in sanguine prophetarum volentes
vos coram hominibus iustificare qui secundum
visionem corporis iudicatis et non coram deo
qui opera cognoscit corda quod est ypocrita
Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas
et sapientes et scribas et ex ipsis oc
cidetis et crucifigetis et persequemini
de civitate in civitatem et mensuram
homicidiarum patrum vestrorum non supple
nam impletis peiora facturi patribus
vestris quoniam illi quidem prophetas occidebant
Vos autem ipsum dominum prophetarum illic
eos qui annuntiabant venturum filium
dei. Vos autem eos qui iam advenisse tes
tantur Vt sic per opera vestra homicidia
illa testimonia vobis reddatis quia fi
lii estis patrum homicidarum ut non so
lum istorum factorum sed etiam patrum istorum

sanguinem omnis sanguis predecessorum fa
ctorum veniat super vos. Sed utrumque ipsorum
verborum videamus ostendit ipse quod intelligit
corda eorum qui tales sunt ut faciant quod pa
tres ipsorum fecerunt Sola apud deum qui ho
minem occidere disponit antequam occidat ho
micida habetur. Et qui adulterium commit
tere cupit est antequam committat sola adulter
est apud deum Et e contrario qui paratus est antequam in
veniat iam plenus est videtur. Quia deus non ex
operibus iudicat sed ex cogitationibus dicen
te apostolo Testimonium reddente conscien
tia eorum et cogitationibus adinvicem accusan
tibus sic in die cum iudicabit deus occulta
hominum. Voluntas enim que remuneratur pro bo
no que condempnatur pro malo. Opera autem sunt
testimonia voluntatis Vnde quando expectat opera
qui conscientias novit Numquid a te in aliquo ne
gocio testimonia queris cum tibi res ipsa sit
manifesta. Sed dices si secundum voluntatem iu
dicat et opera non expectat nec misisset
ad illos prophetas et sapientes Ideo expec
tat ut iudicii secundum conscientias suas solas con
dampnaretur et iusti homines non occide
rentur. Ergo quid sit quod malus iuste est dampna
tus secundum maliciam suam nisi demonstretur in
opere Talis est enim illud iudicium iustum cuius
iusticiam nemo cognoscit. Non quod deus querit
opera propter se ut sciat quomodo iudicet sed propter
alios ut omnis intelligat quod iustus est deus
Sola deus quidem omnia corda cognoscit et hominum
et angelorum et spirituum ceterorum Cor autem
dei nemo cognoscit neque homines neque angeli
Ideo quod et malis dat occasionem per quam
in operibus ostendant propositum voluntatis sue
secundum dedit scribis et phariseis mittens ad
eos prophetas et sapientes et scribas Et bo
nis prebuit occasionem per quam osten
dant voluntatis sue propositum secundum prophetis
et sapientibus et scribis prebuit occasionem
tandis super eos persecutionem scribarum
et phariseorum ut non sit causa quorum ad

homines conarentur. Ecce sic homo habens bonum faciendi propositum terram istam est ut deus prebeat occasiones per quas faciat bona. Ubi quod pinguis terra iaceat sine fructu. Et iustum est ut homini malam voluntatem habenti prebeat causas per quas faciat mala dicente Salomone. Ad pravos pravas vias emittit dominus. Unde David rogat dicens Viam iniquitatis amove a me. Non autem benivolis alibi propheta dicit sic Quia non dimittit virgam peccatorum super sortem iustorum ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Sed non dat peccare hominibus super iustos ne quando contra voluntatem suam malum facere compellantur ab illis. De malis sic dicit statim Declinantes autem ad suffocationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem. Sed qui deliberatus est ad malum faciendum sociat illum cum operantibus mala. Verbi gratia volenti elemosinas facere occurrit ante faciem eius aliqui mulier aut desolata vidua aut miserabilis orphanus. Non tamen te misit ad voluntatem illius quantum illum cum sit misit ad eam voluntatem. Sed non tamen prestitit illi propter te quantum per illum tibi. Quia quod propter te illi prestitit temporale est et terrenum. Quod autem tibi prestitit per illum perpetuum est et celeste. Sic pauperes propter humilitatem pauperum deus divites fecit quos et sine divitibus potuit sustentare. Sed propter utilitatem divitum pauperes fecit qui infructuosi et steriles erant futuri nisi pauperes facti fuissent. Ergo qui bonum facere volentibus quosque prebet causas benefaciendi iustus deus est sine dubio. Et quando manifestos patiens malefaciendi prebet causas non est iniustus. Quod enim David rogat ne in occasionem peccandi incurrat dicens Viam iniquitatis amove a me. Et quoniam malus optat ut inveniat occasionem nocendi, ideo dicit dominus Ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas et ex ipsis occidetis et flagellabitis ut veniat

super vos omnis sanguis iustus qui effusus est. Ergo deus occasionem quidem peccandi eorum sed non ut peccare faciat sed ut peccatorem ostenderet. Ecce enim si fictiosum servum comparans et volens mores suos scire nonne portas ante illum sacculum cum pecuniis aut aliqua concupiscibilia talium ut sic videret si servus ille intimus fuit et sine timore porrigat manum suam et accipiat inde. Servus male fecisti aut numquid ego misi illum ut male faceres sed preparasti maliciam eius. Sic et deus dans hominibus occasionem peccandi si peccare voluerint non illos facit peccare sed manifestat primariam cordis illorum. Ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zacharie filii Barachie quem occidistis inter templum et altare. Sed non tamen super iudeos quidem non sed super vos malos homines. Iudeos [illegible] tempore Abel iudei quidem non fuerunt, mali autem fuerunt semper. Contra ad homines iniquos dicit generationes per diversitates temporum. Quamvis diverse generationes sint, verbi gratia per singulas generationes sanctis bona promittens deus per prophetas ad consolationem eorum Christi prophetantur venturum. Verbi gratia et restituam iudices tuos sicut prius et post hoc vocaberis civitas iustitie. Ergo primum sic quidem non quod prestitit prestitutum nonnullis sanctis. Et per singulas generationes peccantibus mala promittens ad terrorem eorum habebis eis prophetice interitum minabatur que iudei sunt passi, verbi gratia terra vestra deserta et cetera. Ergo minatus est omnibus, non autem reddit sed reddidit generationi novissime. Quia omnia bona in singulis generationibus a constitutione mundi omnes san-

mebant^r illis nouissimis s(un)t donata
q(ue) receperunt xp(ist)m. Sic o(mn)ia mala q(ue)
i(n) singulis p(ec)ca(t)oribz g(e)n(er)ac(i)oibz a co(n)
stitucoe mundi pati meruerunt o(mn)es
i(n)iq(ui) & s(an)c(t)or(um) interfectores sup(er) nouis
simos iudeos venerunt q(ui) xp(ist)m re
pulerunt. & ita s(ic)ut ag(ra)cia ab i(n)icio mundi
a(n)tiq(ui)s g(ra)cia dei donata e(st) hoi(b)z q(ui)lus
i(n) xp(ist)o. a tal(ibus) interem(us) ve(n)it sup(er) ip(s)os
q(ui)lis ve(n)it sup(er) iudeos xp(ist)o repulso.
Dico corp(or)alia dico q(ue) s(un)t passi a ro
ma. hanc q(uo)d p(ec)c(at)us co(n)iunge(n)s s(un)t q(uo)d d(omi)n(u)m
cu(m) tanta ira & humilitate venie(n)te(m)
ad se no(n) suscep(er)e s(ed) adhuc i(n)terfice(re)
& tali mo(do) i(n)terfice(re). Vnde q(uo)d dice(n)s d(omi)n(u)s
ad alios q(ui) receperunt xp(ist)m. Ecce
ego mitto ad vos filiu(m) meu(m) de
caru(m) i(n) corp(or)e & discipulos ei(us) i(n)
no(m)i(n)e ip(s)i(us) et recipiet eos & crede(n)
tes i(n) eu(m) ut veniat sup(er) vos o(mn)is ius
ticia q(uam) fec(it) a abel usq(ue) ad zachariam
Vnde d(omi)n(u)s dicit. Ve en(im) quantu(m) ad
ingratitudine(m) g(ra)cie q(ue) data e(st) hoi(b)z
i(n) xp(ist)o no(n) dico o(mn)em iusticiam p(re)cede(n)
tiu(m) s(an)c(t)or(um) q(ue) ab i(n)icio ve(n)it sup(er) illos
s(ed) puto o(mn)ium s(an)c(t)or(um) iusticie tam me
ri no(n) potuerunt qua(n)tu(m) illis dona
tu(m) e(st) Et & sup(er) iudeos q(ui) crucifixer(un)t
xp(ist)m & p(er)secuti s(un)t discipulos ei(us)
venientes ad se q(uo)ntu(m) ad ingratitu
dine(m) ire q(ue) effusa e(st) sup(er) eos non
dico q(uod) o(mn)ium i(n)iq(ui)or(um) p(re)cedencium p(ec)c(a)ta
venerunt sup(er) illos s(ed) maiora ip(s)i
or(um) tam mala no(n) meruerunt q(uan)tu(m)
ve(n)it sup(er) illos ut corp(or)aliter pate(n)t^r
q(ue) alia passi s(un)t a Romanis & s(un)t p(er)
modu(m) o(mn)is eor(um) g(e)n(er)aco(n)es usq(ue)
ad fine(m) s(e)c(u)li p(re)ire(n)t^r a deo & lugi
bri(us) fieret g(e)n(er)aco(n)ibz vniu(er)sis s(ic)ut &
fuit. vel ita Om(ni)s gens vel ciuitas
no(n) cu(m) peccau(er)it statim punit eam
deus s(ed) expectat p(er) multas g(e)n(er)aco(n)es
et no(n) mandat no(n) iuuat^r iudiciu(m)

corpore castiget v(e)l q(ua)nto magis demu(m) ea(m)
expectauerit tanto amplius & d(e)i iudiciu(m)
iustius sit & illor(um) pena dignior. Q(uonia)m
q(ua)n(do) placuit d(omi)no p(er)dere ciuitate(m) illa(m)
aut gente(m) videt(ur) o(mn)ium g(e)n(er)acio(n)um p(re)
cedencium p(ec)c(a)ta redde(re) illis q(uonia)m g(e)n(er)ac(i)oes
ille g(e)n(er)atoes mebant^r h(ec) sola e(st) passa
q(ui)a q(uo)d iustus e(st) deus q(uod) alior(um) p(ec)c(a)ta vin
dicat i(n) istis absit. s(ed) q(ui)a q(ue) illi me
bant^r isti s(un)t passi & soli passi s(un)t talia
cu(m) no(n) soli peccassent s(ed) ip(s)e ea q(ue) illoru(m) o
rant dicunt^r. q(uia) fe(ce)ssi hec en(im) ista mor
tis e(st) et s(ic)ut o(mn)es ho(m)i(n)es q(uo)tidie facimus
Ecce en(im) cu(m) fui(mu)s peccant co(m)sp(ir)ias
vnu(m) & iteru(m) p(at)res et dicas si si obs(er)ua
ueris hoc passurus es. Similit(er) fac(i)s
et alii no(n) meliorantur si i(n)currerit
d(omi)n(u)s castigat^r p(ro)p(ter) p(e)c(ca)tu(m) suu(m) & videt^r
q(ua)si p(ro) o(mn)ibus solus castigatus q(ui)a alij e(st)
punis(s)i(us) illi e(st) reddidimus. Reuera a(utem)
te no(n) p(ro) alijs e(st) castigatus s(ed) p(ro)p(ter) se s(ecundu)m
meritu(m) culpe sue castigatus e(st). Ille
en(im) p(ro) alijs dicit^r castigatus q(ui) alijs
peccantibz ip(s)e castigat^r no(n) peccans
Q(ui) aut(em) peccans castigat^r no(n) p(ro) alijs s(ed)
p(ro) se videt^r punita castigatur. Sic
et ista g(e)n(er)atio p(ro) pr(ior)ibus suis quide(m)
videt^r punita. q(uia) illi rep(er)ti s(un)t isti
puniti v(e)l aut no(n) no(n) p(ro) illis s(ed) p(ro) se
co(n)dempnati s(un)t. Hec eade(m) ad h(abe)ntes co(n)
ueniunt dice(n)s xp(ist)m q(uo)d ecce ego mitto
ad vos sapientes & s(cri)bas et ex ip(s)is
occidetis & flagellabitis i(n) synago
gis v(est)ris & p(er)sequimi(ni) d(e) ciuitate i(n)
ciuitate(m) ut veniat sup(er) vos o(mn)is san
guis iustus q(ui) effundit^r sup(er) t(er)ram
Ve en(im) missi s(un)t sapientes ad h(abe)n
tes p(at)res illos. sapientes aut(em) no(n)
s(e)c(u)lari quor(um) sapia i(n) sensibz c(ar)nalibz
posita e(st) & lingua acq(ui)sita p(er) exer
citacione(m) c(ar)nale(m) s(ed) sapientes cir
ca dei timore(m). sapientes circa noti
ciam v(er)itatis. Sapientes corp(or)e no(n)

animo ore non corde verbis non fide de
qualibus dicitur per prophetam. Decem tria nota
fac sic multis et eruditos corde in sapientia
dixit scribas vestros presbiteros et dyaconos
et fecerunt eis qualia fecerunt apostolis et pro-
phetis et martiribus. Patres eorum quidem
passi ab hereticis patribus nostris nullus ig-
norat. Recedat de medio testimonium
scripturarum. Ille enim actus hominum per sin-
gulas generaciones decurrens sufficit ad
testimonium veritatis. Qui sunt filii prophetarum et aposto-
lorum et martirum qui persecucionem patiuntur
semper. Et qui sunt filii iudeorum atque gentilium
persequuntur. Sed quid opus est verbis explana-
cione generis nostri cum res ipsa loquitur. Quia au-
tem dicit veniat super vos omnis sanguis ius-
tus qui effusus est a sanguine Abel iusti
usque ad sanguinem Zacharie non ita est in-
omnium generacionum precedencium persecucionum
merita generacio una persolvat. Hec enim ius-
tum est ut alter pro alterius puniatur peccatis
sed tamen in die vindicte vniusque generacionis
punita finem et sine peccatis de hac vna
et ipsa generacione vindicatum videtur esse.
Omnium enim iniquorum et persecutorum et ho-
micidarum a Caym usque ad finem vna
generacio. Et si non sunt omnes in tempore vno omnes
sunt filii persecutorum et homicide illius ca-
pitis. Quod alibi dicitur Amen dico vobis
Ml 5. Non transibit generacio donec omnia fiant
Hec donec impleat misterium vocacionis
sanctorum vt primum ut Caym persecutor Abel
martirum est. Sic sunt gigantes persequentes
filios Seth. Sed ecce Caym transiit. Sed ge-
neracio ipsa stetit. Perierunt gigantes
in diluvio. Sed nati sunt ex Cham Chanaan Cha-
nanei et cetere gentes filios Sem per-
sequentes. Gigantes transierunt sed gene-
racio ipsa stetit secundum animam. Chana-
nei generacio eorum erant iniquorum qui erant
ante diluvium. Interempti sunt Chananei
ex parte a filiis Israhel sed reliquiis
facti sunt ex eis alienigene qui perseq-

rentur iudeos. Ecce et illi transierunt
sed generacio eorum stetit. Primo enim con-
versi sunt gentes quedam ad Christum
quando rexerat perfidi iudei post Christum ad-
versus christianos persecuciones mittentes genera-
cionem quam iam ante habue-
runt gentes ille quia postquam persequebantur iudeos
deinde gentiles quando crediderunt
Omnes iudei autem fecerunt quod persequebantur
ecclesiam. Ecce iudei et gentes
persecutores transierunt sed generacio
ista stat contra generacionem iudeorum et
gentilium sunt heretici isti. Et eodem modo
et perfidia sequuntur illorum sed dixi nunc
super Primo iam autem et heretici transituri
sunt ut non sint quomodo esse videntur et fu-
turi sunt gentiles et ipsi antichristi et
transeuntibus istis generacio iustorum sta-
bit in illis. De generacione iustorum certe
etiam illi qui fuerunt et implentur quod dictum
est Non transibit generacio ista donec
omnia fiant. Jherusalem Jherusalem que occidis
prophetas et lapidas eos qui ad te missi
sunt. Omnia futura ante prospiciens dominus
providens etiam ruinam civitatis illius et
plagam que a Romanis ventura fuerat
super Jherusalem illum quando extollens lamen-
tum lugebat illam dicens Jherusalem Jherusalem.
Recordabatur quidem sanguinem sanctorum
suorum qui effusus erat ab illis et quod ad-
huc plurimorum fuerat effusurus. Sed
non tamen dolebat de iniuria sanctorum suorum
sciens quale illis gloriam preparavit
per mortem criminalem sed de illorum interitu
flebat quibus et in isto seculo mala ven-
tura fuerant et in illo peiora. Nos
enim impacientes non nobis prestamus
sed deo. Deus autem gaudens non de suo lu-
cro sed de nostra salute. Sic peccantes
non deo nocemus sed nobis. Deus autem
contristatur non de sua sed iniuria sed de nostra
perdicione. Quasi rex benignus audiens

criminosas personas lege quidem apud
lente ipse mortis sententiam dictat contra
eos tamen misericordia constringente
lacrimas fudit super illos et voluit illos
adiuvare et non potest contradicere sibi ius-
ticia propter eam non contempnatur. Si autem contempta
iusticia propter misericordia obsequetur propria
misericordia non est misericordia sed fatuitas. Sic et deus
ipse quidem mortis sententiam dictabat
super iudeos dicens Ecce ego mitto ad
vos prophetas et ex ipsis occidetis ut veni-
at super vos omnis sanguis iustus et ipse
eos inseparabili te lamentacione plange-
bat dicens Jherusalem Jherusalem. Sic deus iratus
compellitur cum magno dolore peccatores damp-
nare. Non enim sic dolet quod ipse ab eis
offenditur sed quod qui violenter cogitur
perdere aliquem quem omnes cupit salvare. Sic
quadammodo invitus est contra naturam benefacere. Et di-
citur aliquis Cum in potestate habeat deus per-
dere et salvare quem cum invitus compellit
condampnare si non vult. Tu qui non desi-
deras misericordiam dei sicut qui desideravit
misericordiam dei negat crudelis. Sic qui non
desideravit misericordiam dei presentat iustis
Sed dicis Quis est qui non desiderat misericordiam
dei Tu qui permanes in peccatis. Desiderare
autem est misericordiam dei quando ... Ille enim
desiderat misericordiam dei qui timet iram eius. Qui
autem non timet iram eius non desiderat misericordiam
eius sed contempnit. Jherusalem Jherusalem quociens
mecum luctata es contra misericordiam meam
tuis peccatis. Michi autem misericordiam superasti vo-
lens enim in te misereri sed vincis. Nunc
faciende non habeo nec possum amplius
iam sufferre. Incessabilibus enim ingratitudini-
bus tuis misericordia mea quasi iam lassata pro-
prio suo deficit. Que occidis prophetas
et lapidas eos qui ad te mittuntur
Misi ad te Ysaiam et serrasti eum. Mi-
si ad te Jeremiam et lapidasti eum. Mi-
si Ezechielem et tractum per lapidem
excerebrasti eum. Quid faciam quia nul-
lum ad te medicum dedi permittis

Quod curas infirmitatem tuam que omnem
medicinam contempnas. Sanctis meis non pe-
perci ut tibi prophetam prestarem illorum vitam neque
pepercisti ut non tuam mortem videres. Omnis me-
dicina spiritualis vite defecerunt et tu curata
non es. Insanabilis passio tua dicit Jeremias
dicentem. Dico de morte tua gemuisset fuisse
numquam ad te misisse prophetas si te perdere
voluisse. Ego tibi quid faciam si tu ipsa
vivere non vis. Quociens volui congregare
filios tuos sicut gallina pullos suos et
noluisti. Cum te in Egypto quasi sanguinarius
accipiter sequebatur Pharao misi Moysen
et Aaron qui duas novissimas propter miam mi-
sericordie mee liberatos vos de unguibus
rapinis in destructionem et noluisti facientes vo-
bis vitulos in Oreb et potius fuerunt
ydolo mortuo quam deo vivo. Quociens
volui congregare filios tuos sicut gallina
pullos suos et noluisti. Venientes in
iudicium contra ... fecerunt et tradidit illos
deus et cetera liberavit. gallinam ecclesie po-
suit similitudinem. Sicut enim pulli galli-
narum pastum suum sequentes per diversa vaga-
tur et maternis vocibus congregantur
Sic et populus dei carnalem voluntatem et
mundialem concupiscenciam sequentes per diver-
sos vagantur errores quos ecclesia
nunc per sacerdotes non interpretationibus non
blandimentis quasi quibusdam vocibus congre-
gare et allectare festinat. Et quemadmodum
gallina hunc pullos vocando illos non
cessat ut assidua voce vagacitatem su-
peret pullorum suorum. Sic et sacerdotes in
doctrina cessare non debent ut studio et
assiduitate doctrinarum suarum neglige-
ntia populi sui errantis emendet. Et quem-
admodum gallina solum non suos vocare
facit sed eciam cuiuscumque volatilis exclusos
a se diligit quasi suos sicut et ecclesia non so-
lum suos christianos studet vocare sed sive
gentiles sive suppositi illi fuerint omnes
calore fidei sue vivificat et in baptismo
generat et in sermone nutriat et mina

diligit caritate. Ut aut h[oc] eade[m] her[e]tica[s]
co[m]aptemus. Iherlm iherlm. hic i[n]telligi
tur se[m]p[er] ecclesia q[ue] dicit[ur] civitas pa
cis cuius fondamenta posita s[un]t super
montes scripturas. Sic ergo illi
iudei spirituales egressi credide
runt in xpristu[m]. Illi aut[em] q[ui] m[an]erant
iherlm corporales manentes in corpo
rali iudaismo p[er]sequebant[ur] spiritua
les iudeos idest apostolos ceterosq[ue]
ex circumcisione credentes. Sic et
de ista nova iherlm idest d[e] ecclesia
q[ua] spirituales xpristiani fuerunt
relicti corporali ecclesia quam per
fidi occupaverunt violencia exie
runt ab illis. Magis enim exie
runt a nobis sicut ip[s]e exponit.
Ille enim de ecclesia exire videt[ur]
Non qui corporaliter exit sed q[ui] spi
ritualiter veritatis fundamenta
et ecclesiastice relinquit. Nos aut[em]
ab illis exivimus corpore. Illi aute[m] a
nobis ~~animo~~ animo. Nos ab illis
exivimus loco. Illi a nobis fide. Nos
apud illos relinquimus fu[n]damen
ta corp[or]u[m] parietum. Illi apud nos
reliquerunt fu[n]damenta scriptu
rarum. Nos ab illis egressi su
mus secundu[m] conspectum hom[inum]
Illi aut[em] secundu[m] iudiciu[m] dei. Nos
et illi xpianos corporales per
sequuntur nos spirituales. Spe
cies colorata varietate funda
ta p[ro]pterea que ad illa[m] iherusa
lem corporalia esse videntur.
Iherusale[m] iherusale[m] que occidis
p[ro]phetas et lapidas eos qui ad
te mittuntur. Non dixit q[ui] occi
disti aut lapidasti. sed que occidis
et aut lapidas idest que obprobri
um et quasi naturalem co[n]suetu
dinem habes ut occidas et
lapidas eos. Non enim occi
dit aut lapidavit sanctos
ante cristum et cessavit fa
cere post cristum que fecit.
sed eadem fecit apostolis que
fecit aliquando p[ro]phetis.
Sic et hereticorum ecclesie
sunt. Non solum persecuta e[st]
patres nostros et persequi
iam cessavit sed ~~et~~ eadem fi
lii eorum faciunt nobis que pa
tribus nostris fecerunt patres
eorum. Mittuntur e[ni]m ad il
los viri fideles quotiensq[ue]
inter illos et fideles certame[n]
fidei commovetur. Non ex
ebrietate vini sicut solet fieri
frequenter. Sed ex aliqua
causa religionis mittuntur
ad illos sicut mittebant[ur] p[ro]phe
te et apostoli ad iudeos. Non
ad salutem eorum i[n]sanabiles
sunt sed ad preiudicium ipso
rum ut sine excusacione ne ig
norancie sedicentur. Item a
liter heretici prophetas apos
tolos et martires quomodo
sunt apud nos sine dubio oc
cidunt verbis suis et actibus.
Quociens enim loquuntur
in ecclesijs nostris verba et ac
ta prophetarum et apostoloru[m]
Prophete et apostoli nichilo
minus loquuntur ad nos quos
omnes missos ad se heretici
dum negligunt et male int[er]
pretantur occidunt et lapidant
eos. Ut autem manifeste
cognoscas p[ro]phete et apos
toli ab hereticis occiduntur
et lapidantur. Primum

intellige quomodo nascitur Christus nobis, quomodo occiditur. Nam cum enim Christum credimus, Christum generamus et formamus in nobis, sicut dicebat apostolus Galatis: Filii mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis. Consequenter et cum perdimus fidem Christi, Christum occidimus. Sic et prophete apud hereticos occiduntur. Quomodo enim fidem et veritatem eorum verborum perversa interpretatione subvertunt, prophetas et apostolos occidunt ipsi. Verbis enim sanguis veritas est, que verbum vivificat. Omne autem verbum quod non habet in se veritatem dei, mortuum est quemadmodum sine sanguine corpus. Propterea omnia verba divina quamvis rustica sint composita, tamen quia intus in sensibus suis habent positam veritatem quasi sanguinem in venis inclusum, et ideo vivificant audientem, sicut testatur Petrus ad Christum dicens: Quo ibimus? Verba vite habes. Omnia autem verba secularia non habent in se virtutem dei, quamvis sint composita et gemmosa, sunt mortua, quoniam in venis sensuum suorum non habent veritatem dei, propterea nec audientem salvant. Secundum hoc autem intellige quomodo heretici occidunt et lapidant prophetas et apostolos missos ad se. Quotiens enim veritatem verborum suorum gladio maligni spiritus et verbi perversi corrumpunt et effundunt in terram, et aliud intelligentes in verbis apostolorum et prophetarum, aliud proloquuntur, in ipsos suas blasphemias quasi lapides quosdam iactabant super apostolos et prophetas. Quotiens volui congregare filios tuos etc. Iherusalem quod dicimus sunt heretici et fideles. Fidei certamen monet, cum docent vult illos congregare sub veritate et penarum suarum et testamentorum. Iherusalem leguntur apud eos verba prophetarum et apostolorum. Illi autem non quasi domestici pulli galline que est in ecclesia, sed quasi silvestres pulli sanguinarii volentes a accipitris non solum adversitate duorum testamentorum venire non acquiescunt, sed adhuc irruunt super ipsam gallinam, idest ecclesiam, et diripiunt pullos eius et discingunt et eam debellant. Totiens vult eos congregare et illi nolunt. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta, idest ecce nunc tempus est, iam in instanti cum ego fuero crucifixus scindetur velum templi et secreta misteria sanctitatis eius publicabuntur, et recedet ab eo spiritus dei. Et sicut corpus anima recedente primus quidem frigescit, deinde putrescit et solvitur, sic et templum vestrum dei spiritu recedente ab eo primus quidem seditionibus et indisciplinationibus replebitur, tirannidis quasi dominus cum non gubernaverit. Deinde veniet ad ruinam. Sicut enim ante mortem hominis insanabilis precedit infirmitas, sic et ante ruinam vel hominis vel loci alicuius vel civitatis irremediabilia precedunt peccata. Sicut enim pulli a matre fugientes solent, cum autem non obaudierint neque secuti fuerint matrem, matre longius abeunte, vel vultur accipit et diripit eos, aut longius evagantes ut pereant, sic et deus fugiet. Videns vos quoniam non obaudierunt neque secuti sunt eum recedente primo ab his ad gentes, venit quasi accipiter rex Romanorum et propter quasdam eorum tradidit fame et gladio. Alii autem per singulas provincias dispersi sunt ut perirent. Dico enim vobis non me videbitis amodo donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine domini. Processionis autem apposuit et ipsum diem iudicii et resurrectionis, quando omnes credentes in Christum quem apostoli videntes suscepti. Ex parte in ista ecclesia contigit donec plenitudo gentium intraret et sic omnis Israel salvus fieret. Et sequens ita loco hoc dicens velle videri. Sic quidam autem in istud hoc per tempus impletum quod in actibus apostolorum legitur.

petro dicente sic alijs aplis crediderunt. intelligat pro certo non esse verum quod dicit primo quia licet pro modica
pars eorum credidit sed non totus ipse. 2° quia illi autem gentes crediderunt non propter gentes. pleniter de genere tt adh
non iudicat. sed inchoavit. Tertio quia quod hic predicabat fratri fratri apostolis et gentes crediderunt. et inde quod sequitur
credat. sed tamen apostolis ad hoc addendus significatur dicens ad gentes. Sic et vos alium non credidistis deo. unde et uniuersam
conspectu estis propter illorum incredulitatem. ita et illi alium nec non crediderunt in vestra misericordia. ut et ipsi misericordiam
consequuntur. Conclusio ergo deus omnia in credulitatem. ut omnibus misereatur dicitur. igitur amodo. non me videbitis donec
dicatis. benedictus qui venit in nomine domini. hoc est dicere mihi. donec veniat tempus in quo credentes dicatis.
benedictus qui venit in nomine domini. Spiritualiter et iudei christum in fide cognoscere. sicut et ad illa verba domum et ecce
enim relinquetur vobis domus vestra deserta cum filium dei occideritis apud vos. exite de illo templo corporali in
spiritualem perfecerunt sed cum circumcisione crediderunt in christum. Sic ad ecclesiam omnem hereticorum dictum esse videtur.
Ecce relinquetur domus vestra deserta ex quo filium dei occidistis id est ex quo unum verbum veritatis illius mendacium
gladio et offensa veritate mortem fecisti. id est cum superius diximus spiritualiter christus suscipi et occidi. Quando ei
credit per veritatem verbum christum suscipitur et christus. Quando et corrumpunt veritatem ipsorum. occidunt verba eorum
et eos ipsos in verbis ipsorum. Sic et christus ante suscipitur et occiditur apud nos. Si et credimus verbis eius
suscipimus eum et generamus in verbo. Si et non credimus. et ad hoc veritate verborum eius corrumpimus repellimus
eum et occidimus eum apud nos. Sic et christus quidem quotidie apud fideles suscipitur et generatur spiritualiter et apud
et hereticos repellitur et occiditur. Relicta est et deserta est illa ecclesia corporalis ex qua de ecclesia corpore. exiuit
illa ecclesia spiritualis. Idem de christo qui videbatur christianus non erat christus iste quod et videbatur. sed erat magis
et sicut quod diximus. illi et non a nobis exierunt magis quam nos ab illis. Sicut et membrum a corpore passum
et corrumpi non potest. nec ramus arboris passus incidi esse sed et omnes heretici precisi a corpore ecclesie et vita christi
in se habere possunt nec viventem spiritualis. sed ecclesia eorum est deserta. Nonne ab hominibus abundat cum
pusillis hominibus. id est propter malorum maior est copia quam bonorum quoniam tunc deserta est hereticorum ecclesia. cum
tanta sit ibi copia malorum. Certe deserta est a spiritu sancto. deserta est a veritate. et fide et veritate et gratia spiritualis
sed. deserta est ab ipso deo et a bonis omnibus qui sunt dei. Sicut enim homo qui deo non est mortuus dicitur esse
quamvis vivat quia non deo sed diabolo vivit. Sic omnis ecclesia quamvis abundet hominibus. tamen ab illis bonis
quamvis dicat quia non deo sed diabolo plena est. Dico enim vobis non me videbitis
quod dominus sit vacua facta. deserta est. quia non deo sed diabolo plena est. Dico enim vobis non me videbitis
amodo. donec dicatis. benedictus qui venit in nomine domini. Vere et ex tunc predicatores sive heretici nunquam christum
viderunt. Quia non vident christum deum. vident enim fide non oculis. quia per veritatem eius credunt veri
Quia et non credunt. ceci sunt corde non corpore non veritate sed voluntate. Cognituri sunt eum
die iudicij nolentes. quando videntes eum in maiestate christo eum videbunt omnes et inimici domini confitebuntur
tabuntur nolentes. tunc incipient dicere domine. nonne in nomine tuo demonia eiecimus. et certe sed nec illi fide
pro tarda confessio. tunc et isti dicti sunt christo. et nos in nomine tuo docuimus. et in nomine tuo demonia eiecimus
Dicit et christus et dicet eis. nunquam in veritate mea. nunquam in spiritu meo. In nomine et meo aliquid uerum ante
agere seductorum est. In veritate et mea et in spiritu meo. sanctorum est. Discedite a me nescio quid estis refectis
Sic enim vos cognosceretis me. cognoscere noluistis non propter difficultatem veritatis mee. sed propter
iniquitatem malicie vestre sic et ego cognosco vos nolo cognoscere non propter extraneas personas. sed
propter odibiles malicias vestras.

Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Omne malum quod subito accidit minus est grave
quod ante expectatur antequam accedat. postquam accederit levius invenitur. Ideo presciens deus futura pericula
eorum premonet apostolos dicens. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum ut eum periculum illud
cum venit. non quasi novum perhorrescant. sed tanquam cognitum fortiores accipiant. Ecce ego qui in mensura
spatia constitui. et nunquam alia in alijs temporibus contemporanea dici et nocti dissimiliter disperdit. ecce quod tibi
magis quasi separa in circumstancia. sic in sua littera deus quasi in indissolubili cathena propter ligam
ideo dixit Ecce ego mitto vos ut dum intenti potestas considerat. periculi magnitudo non timeat.

Sicut oves non sumunt nec ... tollo. Sed omnibus patiens agnus in iugo. Non indignetur nomen servus voca-
bulum ovis accipere cum sciat dominum suum nomen agni portasse. Ecce agnus dei: ecce qui tollit
peccata mundi. Et quomodo inter comparationem oves contra lupos: Dum mansuetudo non potest resistere lupo
crudeli crudelitas. intelligere nescit nisi gratia christi ea faceret quod ipsa natura fieri negat. Non nulla nimis
aut plerumque estimet aut blandiatur in nobis. Sed nobis dum potestas intelligatur non glorificetur per nos. Omnia
fortiora est gratia dei quam natura. Sic et vos oves cum ceperint vos lupi vellicare nolite resistere animo
rapere scientes quod nisi vos spoliati fueritis: alii non vestientur. id est nisi vos mortui fueritis. alii non vivent. Si
timeatis huius vellicationis patientiam cum eum venerit etas resurrectionis: alia corporis vos immortalitatis
vestiet. Dum enim dominum per instigationem diaboli gentes mansuescit lupi. corporis ipsum illi persistere ad
vellicandum. Cum autem per patientiam ... lupi illi facti sunt agni. ... illos tanquam oves ... doctrine
manifestum quidem est quod oves appellavit propter mansuetudinem. Non timentes autem dominum: lupos vocavit propter
crudelitatem. Sed hoc videamus quare istos quidem dixit quasi oves: illos autem non quasi lupos. Sed lupos. Si enim
istos propter solam causam mansuetudinis oves dixisset. quia natura quidem oves erant. ... istos rationabiles
homines erant. mansuetudine autem oves. nunc et illos quasi lupos dixisset. quia et illi. sed si crudelitate quasi lupi erant.
cum natura similiter homines erant. ... sed ista ratione istos quidem quasi oves dicit. illos autem non quasi lupos. Sed ad
plenum lupos. Omnis homo dei quamvis fuit bonus: tamen propter habet in se aliquid mali secundum carnem quia homo est
omnis quidem dicitur: propter quod bonus quasi omnis ... non ad plenum bonus. Omnis autem deum non cognoscit. nec
bonum per in se habere. propterea lupus dicitur non quasi lupus qui nihil boni habet in se. quia in se non cognoscit deum. Causa
est ista quod omnes homines secundum carnis naturam mali sumus. Omnia sicut dicit apostolus. natura filii sumus ire.
Sed per timorem dei efficimur boni. Cum semper aliquid naturalis mali: remanet in natura hominum. Ergo si natura
carnalis compellit fieri malum: timor dei ex parte retinet eum a malo. Homines autem non cognoscentes
deum. autem cognoscentes quidem sed non timentes: et natura compellit facere malum et timor dei non retinet a malo. Unde
non potest esse in illis aliquid boni: nisi forte propter homines quod ipsum non est bonum sed malum quia non est propter deum quamquam
non est ex fide. peccatum est. Isti quidem non oves sed quasi oves. mali autem non quasi lupi sed ad plenum vocantur
lupi. Nec moveat te illud quod dicitur ysaie liii. quod et christus quasi ovis est ductus. et non ovis cum sit totus bonus
Ubi persona christi non est comparata ad personam ovis. Sed occisio christi sicut occisio ovis. Deinde ita subiungit
Sic non aperuit os suum in humilitate. Nam nec ovis cum ducitur ad occisionem. aliquam vocem emittit. Hic autem
persona apostolorum comparata est ad omnium mores. non missio eorum ad missionem omnium. id est apostoli illi dicti sunt sicut
oves. non missio eorum sicut missio omnium. Nec enim mittit aliquis oves ad lupos nisi compellat aliquis
possibilem impossibilem rem. Unde alibi agnus dictus est non quasi agnus. Estote ergo prudentes sicut serpen-
tes fraudes. Estote simplices sicut columbe: ad ignoscendas iniurias. Nolo vos semper esse quasi columbas
ne propter simplicitatem nimiam per seductionem laqueum incurratis. Nolo vos semper esse sicut serpentes ne ex corde
contra aliquem venena fundatis. Secundum tempus et personas mutetis vestros mores. Estote serpentes ut non comprehendamini. Si enim comprehensi fueritis: estote sicut columbe ut ne mordeatis. Quando enim homo gentilis
est serpens in illo est. quam indignatio illius est secundum similitudinem illius serpentis qui in paradiso hominem a
deo separavit. Cum vero gentilis conversus ad fidem recedere serpente ingreditur in eum spiritus qui in specie columbe
descendit de celo et fit columba. Ergo contra infideles: estote serpentes. quia serpens serpenti non nocet.
Cum fidelibus autem: estote columbe. ut quasi columbe columbis caritatis officia porrigatis. Et non bene dicitur
estote prudentes sicut serpentes. ut esse malum intelligatis et caveatis. Estote sicut columbe simpli-
ces ut non faciatis aliquid mali. Omnia intelligere malum. laudabile est. facere autem malum: vituperabile est.
Nec qui intelligit malum. ipse malus est. Sed qui facit malum. Attendite enim vobis ab hominibus: videte enim vos

in conciliis. Quantum super dixit estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe. Et hoc ad vitium de p[re]dica[tione]
eam ondis. Quod quia uult esse prudentes sicut serpentes et quia simplices sicut columbe. prudentes esse
sicut serpentes ut attendant quantum sibi ab hominibus qui tradent in conciliis. Proprium enim serpentis est ab
hominibus se caute conspicere. Unde apostolus admonet dicens In sapientia ambulate quia tempora maligna sunt. ephesios
v. Quare et uult eos esse simplices ut non aduersus detractores suos malicie memores sint sed
diligant inimicos suos et benefaciant persequentibus se. Sed [illegible] peccatum anima non tamen ledimur ab [illegible]
quod vocatur ab ipsis. Sed cum persecutionis enim propter maliciam illorum constanciam bonitatis vel a suo proposito
vita non recedit. Quantum proprium est columbe usque ad mortem in simplicitate manere. unde et de tolle-
rancia Job. ii. ca. dicitur Et adhuc perseuerat in simplicitate. Attendite vos ab hominibus tradent enim
vos in conciliis et in synagogis suis flagellabunt vos et ad reges et presides stabitis in
testimonium illis et gentibus. Ita dixit attendite vobis ab hominibus qui a quibus quantum pessimis malis
et cum omnia mala mala [illegible] si non quasi homines accusans dixisset sufficiat illud de attendite vos
tradent enim vos [illegible] addidit. Attendite enim vos ab hominibus ondere nolens quia omnibus malis homo
[illegible] est pessimum malum. Sola enim bestia [illegible] nolens hominem peiorem inveniens enim. Bestia cum quamvis sit no.
[illegible] crudelis. tamen quia est irrationabilis non facile euadet crudelitas eius. Si comparans hominem serpenti peiorem Ho est pe[ior ser]pente
[illegible] inuenies enim. Quantum serpens et si maliciam habet. tamen homo timore habet quam serpens si abscondere potius
mordet si et non potuit fugit. Homo autem et maliciam habet serpentis. et timore non habet sicut serpens
Idem quando dum non habet tempus latet sicut serpens. Si autem inuenit irruit sicut bestia. Ad hoc autem
omnis bestia fuit. Sed si irritata non fuit. in silencio transit. Homo autem et non irritatus insanit
omnis bestia fuit [illegible] quibus non fuit irritatus et ut breuiter dicam. Una quaque bestia unum habet et
et magis super illos insanit a quibus non fuit irritatus et ut breuiter dicam. Una quaque bestia unum habet malum
proprium malum. Homo autem omnia mala habet in se. Denique homo malus peior est quam ipse diabolus. Diabolus enim si
hominem sanctum uiderit non [illegible] mideat inferni non est ausus ad eum accedere. Homo autem malus quamvis hominem sanctum viderit non
tamen contempnit. Non enim diabolus homini prestat uirtute. Sed
solum non illum timet. Sed ad hoc magis contempnit. Sicut enim homo sine armis non potest aliquid facere
homo diabolo. Arma enim diaboli est malus homo. Sicut enim homo non ualet contra [illegible] aliquid. tradent enim vos in conciliis
contra hostem. sic et diabolus et sine homine malo non ualet contra hostem. Quanto ad maiorem laudem in synagogis eos flagellabant
et in synagogis suis flagellabunt vos. Quanto ad maiorem laudem in synagogis apostolos affligebant. quia sacrificium deo offerentes
ubi oraciones et laudes. ubi [illegible] ubi sacrificia ibi penis apostolos affligebat. Sed ad suam coronam. [illegible]
bestia et sacrificium erat dei. [illegible] apostolorum non et [illegible]. Et ad reges et presides stabitis. et nolite cogitare quid pudere debeatis.
erat [illegible]. Quando et dicitis. ad reges et presides stabitis. ille testificatur de me. et vos testimonium reddetis
hoc est quod iohannes dicit. Cum autem uenerit ille aduocatus ille testificatur de me. Ut dum apostoli accusant
quod ab [illegible] meam estis. Et ad reges et presides stabitis in testimonium illis et gentibus. Vt dum apostoli accusantur
dum prudenter in singulis quibusque [illegible] vitas predicatorum et [illegible] perfidia demonstrat et gentibus ad
salutem. credentibus [illegible] [illegible] [illegible]. Audientes autem apostoli quod coram regibus et iudicibus stare debent
salutem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Qui nomine et possimus
[illegible] ne forte dicant ad Christum [illegible] ipse dic scis quia in illorum iudicibus scolastici fuerint. Quo nomine et possimus
nos homines piscatores et sine studio coram illis testimonium dare. Cum et ab initio non nos docuisti loqui
si querere [illegible] cum nos discipulos congregares non in ueniisti nos in capitolio. philosophos
libros legentes. Sed recia in mari mittentes. neque dixisti. uenite faciam vos aduocatos in [illegible] quo deo [illegible]
Sed uenite faciam nos piscatores hominum. [illegible] elegisti non eloquentiae. ipse et magister. cant apos[toli]
Cum autem tradent vos nolite solliciti esse quomodo aut quid loquimini. Opera est cum ea. Deus hanc [illegible] non indiget fide.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudicium non est [illegible]
pro uos in [illegible] [illegible]. et ego vos sensum dabo. [illegible] solicitum esse cum iudicium non est [illegible]
Sed desperacio de deo. In illa enim rebus potest esse desperacio. in quibus prius est considerare. puta [illegible] aliquem
actum rerum facimus et considerare quantitatem actuum et quantitatem [illegible] [illegible] eas [illegible] in [illegible]

[illegible] 930 [illegible]

ant si domum edificaret aponas consideras quia edificia et talia preparas instrumenta. In iudicio autem quomodo
potest preparari nisi consideret seu qualis interrogacio sit futura maxime in iudicio tali. Cum iudices non assenciet
ipsius locutum. Sed diabolus in iudicibus. Si ergo homo hominis cogitacionem non solum futuram sed nec presentem cognoscit
quomodo potest cognoscere consilium inimici. Quia nec hominum hominum scit. Quis enim scit hominis nisi spiritus qui est in
eo. Si ergo ... loquimini ... verbum providebitis. Si et de spiritu sancto cogitatum illorum. Sciunt ergo ut in ea omnia loquitur
deus in vobis qui conscienciam interrogantis agnoscit. Solus enim possibile est ut rex qui milites suos mittit
ad bellum non ille faciet arma adversus hoste. Cum ergo spoliatus est quod loquatur in sua sapiencia spirat que est prima causa
... in persecucionibus ... dei non requirit. Non professio fidei ad maiorem et consolacionem apostolorum
non dixit: spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Sed qui loquitur. Ut ostendat quod non eis tunc. Sed non in aliquo cum spiritu dei
faciant aut loquantur. Tamquam si ita diceret ad illos maxime qui creditis in me aut confitemini me neque esse Christi-
anum ... me videtis et creditis: quod est spiritus patris celestis. Sciente me videtis et creditis. Quia ego sum sono
... in vita eterna. Quomodo est iste sensus huius qui aliud videt et aliud credat et confitetur. Si ergo in
qui ... non est gracia mea operatur in vobis: quanto magis erit vobiscum cum persecuti venient. Nam quo vos in pace sustentat
multo amplius adiuvat in bello. Frater fratrem tradet in mortem. Audientes apostoli ne forte cogitarent esse
mentes cum traditi fuerint in conciliis et in synagogis ad flagellandum. In illo tempore parentes nemo erit patronus
qui adiuvet. Nec amicus qui indulgeat nec propinquus qui misereatur. Propterea dicit dominus: Nemo speret in patronis
nec in amicis aut parentibus cum ... frater fratrem tradet in mortem. Pater filium. Et filius patrem ulcione quale tunc mundum
persecucionis ardebit ut ... ipsi proprie natura. Quomodo autem tunc proximi et amicorum fide ... gracia querens: cum
... ipsius fraternitatis ... vim esse extincta. Si eius amicicia in ipsa natura deficiet: quomodo inveniet
extra naturam. Ergo quod non est satis stupendum. Si frater fratrem tradet in mortem. Caym propter invidiam sacrificii mactavit
Abel fratrem suum. Et propter benediccionem surreptam Esau persequebatur Iacob. Hec et quod audivit ut illa in impia existente
propter solam Christi fidem pater filium tradat in mortem. Quia forcior est conflictus inimici quam ... Corruptibilis
est dileccio carnis. ... omnis ... amicicia que divini vinculo non est. Non est fides in sermo diaboli.
Diabolus non curat non sentit non scit separare ... propinquitatis: quia nullum habet propinquum. Et non quod odibile est
... Sed quia quod divinum est carnales odiunt. Alii adiunguntur multo plures et crudeliores ...
... Beatum odium. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et omnibus infide-
libus non solum inimicis sed et amicis non solum extraneis sed parentibus et fratribus sed et ipsis propriis vestris. Sed
estimabile diaboli furoris incendium quod non ipsa paternitatis caritas extinguere potest. ... con-
natam persecucionis ardens ... Sed illa odia non faciet more ...
... Sed immediate ... Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Quia in operibus multorum
... semper in principio dileccio est in fine probatio. Ideo eis ... usque ad finem ... non qui
propter deum ... factus est dei ... temporale est quemadmodum et ipsa caro temporalis est
Quod autem propter deum fit eternum est sicut deus eternus est. Omnium bone fidei est exitus bonus. Quia et incipere
aliquid bonum non est gloriosum. Sed et finire. Nam quod incipit homo frequenter est corporis voluntas. Quod autem finit
meritum est anime. Nam frequenter concupiscencia carnalis incipit bonum sed non finit nisi gracia dei. Cum et conversus
fueris ad deum. Et corpus deo dimittis. Et opera iusticie facis ne aliquando ... tua retrorsum respicis. Sed finem tuum cogita.
Quia principiorum bonorum consideracio: negligenciam vel ... operatur. Consideracio et finis timorem:
qui qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit —

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis nichil opertum quod non reveletur et occultum quod non sciatur
quod vobis dico in tenebris dicite in lumine. ... eos amaret qui
predicaciones eorum ... faciat exitum gloriosum. Ecce ego ipse ... non solum absconditum
lumen in tenebris. Deus celatus in hora ... in humilitate ... ab-
sconditum fuit a seculo ... et per vos manifestatur ... ut impleatur sermo prophetiarum qui

Margin notes: "o grauli" — "discipulis que ... ix. ... ..." — "capitis amici ligata" — "ut recorda bonorum ... operatur ..." — "mel x ij c"

dict9 ē de me q̄ a summo celo egressio ei9 ⁊ occursus ei9 usq̄ ad summum ei9 ⁊ nō ē qui abscondat se a calore
ei9 Sicut enim nullus ē locus ubi nō appareat sol a quo nō sentiat calorem ei9 sic nō erit loc9 ubi nō cognoscat
~~calorem ei9~~ christus a quo non intelligat divinitas ei9. ut videlz omnis condicio hominum duas dividat partes ita
ut credentes mito coronent a non credentes sine excusatione puniant. Et nos ē in dolum q̄si inimi-
cos suos odiunt homines. postea nos cogitos complectuntur quasi sue salutis auctores primum nos
q̄si maleficos abhominabuntur. postea nos q̄si sanctos venerabuntur primum nos persecutores perse-
cuntur. postea nos omnes homines in cultu suo quasi deos adorabunt. Memento ergo ⁊ con-
solamini de factis. Cum iusticie dei dicata est iniquitas cum veritate longo tempore celaverunt
tenebrosa mendacia. Cum innocencia sub estimatione. omnino dum vexata ē Moyses fuit celatus i egipto
dict9 ē fili9 egiptie. qui homicida fugat9 est quasi mercenari9 contemptibil. omnium sed ē pastor.
⁊ tamen nō ē manifesta sanctitas eius si tamen nō ē coronata in innocencia ei9 Ecce qui pastor fuit
omnium ... honorabilium sed ē dux populi gloriosi. Cum q̄si homicida ex egipto egressus ē postea ingressus ē
iudex ... iam nō filius egiptie sed qui filius dei perdidit ... cum egipto ... potuit ... ...
sum qui melius nascendo fuit alienus cum pharaone rege q̄si captivus ... postea illum ⁊ pla-
gis quasi ... obnoxium castigavit Cum nichil ē apertum quod nō revelet. Joseph celatus in egipto qui
adulterii accusatus ē castitatis custos fidelis ⁊ tamen non ē manifesta in innocencia ei9 si tamen nō multiplic-
coronata castitas ei9 cum qui maleficus in carcerem missus fuerat qui ... de carcere eductus
fuit ... ... totus mundus fame flagellatus ⁊ q̄ sacerdos pharaonis primum ... adultum
fuit in ... ... absconditi fuerunt tres pueri i babi-
lonia sic commendavit postea gloriosum ... ... absconditi fuerunt tres pueri i babi-
lonia. ⁊ ... contemptores regis accusati sunt ... ad quorum ... missum ē ut caminus ardere-
t ... sepcies plus quam solebat non ... ad comburenda carnē sine ... ... incendium ... erat
... ... in suo camino ... ...
sed tamen in sanctitas regis iracundia ... ... incorrupti
corrupit ⁊ ... sine ... calore. ... ... ardebat ut incorruptibile integritatem eorum corrupit
... flamma ... ... non voce ... ...
ignis ... ⁊ ... fidem eorum ardens flamma ... ... gloriosum ... ...
... quod non ... sed nos ... ... ut ... ...
... consolacionem ... Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine. ⁊ quod in aure auditis predicate
super tecta. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine ... tenebris. ... ... dicit ...
... est. lux lucet in tenebris. ⁊ tenebre eam nō comprehenderunt ... tenebre intelligunt quod
... cognoscere nō potuerunt ... ... in iudeis ... est in ... manifestanda ...
... ... intelligunt. sicut ⁊ apostolus ait ... ... tenebre ... ...
... lux ... ... Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine ... quod nob
lux in domino. ut filii lucis ambulate. ... Quod dico vobis ... ...
dico nō in misterio ... ... postea dicite manifeste ... ... sic ... scriptura ... ...
tenebris ... ... Moyses ... legem acceptus ascendit in montem ... scriptura ingressus ...
... ... lux quod dabatur in misterio ... ... quasi sub nube
moyses in nube. ostendens quod lux ... in lumine ... est quod in aure auditis predicate super tecta. ...
... Quod ... manifeste ... in lumine ... est quod in aure audis. predicate super tecta. ...
... ... in secreto predicate coram hominibus absconditos ... q̄si qui stet super tectum ⁊ clamet. Quod ē
auditis soli in secreto predicate coram hominibus ... ... ⁊ quedam ceciderunt secus
quod apostoli audierunt misterio. ... Exiit qui seminat seminare semen suum ⁊ quedam ceciderunt secus
viam. quedam super petrosa. quedam inter spinas. quedam super terram bonam ⁊ loquebatur eis in parabolis
... ... sine parabolis loquebatur eis nichil Et accesserunt discipuli ei9 ad eum secreto dicentes. Enarra nobis
⁊ sine parabolis loquebatur eis nichil Et accesserunt discipuli ei9 ad eum in secreto dicentes. Enarra nobis
parabolam. quibus predixit vobis datum ē nosse misterium regni dei. illis autem in parabolis ut audientes
non audiant. ⁊ videntes ceci fiant. Quod dicit quod tunc misteriis a solis apostolis credebatur
non in evangelistis referentibus ⁊ apostolis credentibus predicantibus quotidie in medio ... orbis

simplicis exponatur. Ergo hoc est quod dico vobis in tenebris: dicite in lumine. id est quod dico vobis in secreto
predicate coram hominibus. sicut est quod vocavit dominus discipulos suos seorsum dicens eis. Vos autem quem me esse
dicitis? respondit Petrus Christus filius dei vivi. qui in hunc mundum venisti. et mandavit eis ne dicerent
quia oportet filium hominis crucifigi, et tercia die resurgere. Quod si manifeste cognitus fuisset filius dei
nemo unquam fuisset manus mittere in eum. et tunc crucifixus non esset neque resurrexisset a
mortuis. propterea ad huc infernorum regnum esset in terra et ducatus diaboli. mundum teneret
Quando ergo postquam dominus resurrexisset a mortuis quod audierat Petrus in secreto: cepit coram hominibus
predicare dicens. Vos primum innocentem suscitavit filium suum Ihesum. quem vos crucifixistis et denegastis
ante faciem pilati. iudicante illo dimitti. vos vero sanctum istum negastis. et virum homicidam petistis
donari vobis. auctorem autem vite interfecistis. Ergo hoc est: quod in aure audistis predicate super tecta
Et nolite timere eos qui occidunt corpus ne forte propter timorem mortis non libere dicatis. quod in aure au-
distis ~~predicate super tecta~~. tunc fiducialiter predicatis in omnibus quod in aure soli audistis Sed ergo ex
proditore veritatis his omnibus non solum proditor ille est veritatis qui transgrediens veritatem palam mendacium pro veritate
loquitur. Sed et ille qui non libere pronunciat vel et non libere veritatem defendit quam libere defendere oportet
proditor est veritatis. Ista sicut sacerdos est debitor ut veritatem quam audivit a deo libere predicet et nullo
modo neque propter timorem. neque propter odium. neque propter amorem. hoc omittit. cum valde grave sit veritatem non libere pronunciare
s. lo. sic laicus debitor est ut veritatem quam audivit a sacerdotibus coram infidelibus defendat fiducialiter. quod si
non fecerit proditor veritatis. Corde enim creditur ad iusticiam, ore autem confessio fit ad salutem hoc est
dignius cum multi ... palam quando transgressi veritatem peccatum est: sed tacere veritatem coram
infidelibus non potest esse peccatum. Et propterea multi inveniuntur in isto seculo. in isto tempore. ideo vos invenit
apparens dicere qui nichil de veritate negandam presens loquitur dominus. Sed de veritate non libere predicanda dicens
Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine et nolite timere eos qui occidunt corpus. Quomodo minus
dicatis in lumine quod auditis in tenebris vide non solum ille transgressor est veritatis qui palam denegat veritatem
forte autem sacerdos Sed et ille qui propter timorem eorum qui possunt occidere corpus tacet veritatem. Quando dicam de sacerdotibus et infidelibus
non audet veritatem dicere qui non solum propter timorem mortis tacent veritatem. sed et propter ... ventris et propter spem vane honoris. propter incommodum
contendendi tacent veritatem et sic faciunt alii ... Eruunt homines ad communia impiorum et sacerdotum ut
confingunt ad proximum malorum hereticorum sit sermo de fide. Ille sacerdos vel patronus quem sunt impii blas-
phemant veritatem tuam quasi mendacium. fidem tuam quasi perfidiam. ut autem seducat aut illudat constanciam tuam
et faciat eam infirmam. et si ad plenum capere non potuit tamen ... non denegamus palam veritatem cum
non contendis cum persona cuius panem mane manducas: ut non perdas spem promocionis aut prelatus
veritatem tuam quam oportebat te libere defendere. taces confundis eam in conscientiis ... eius ut videatur
a te falsa quod non est sed quod non es proditor veritatis. Si forte dicis. sic taceo veritatem ante adversarios
numquid consencio mendacio eorum. Dic mihi si princeps aliquis imperator videns civitatem romanam
ab hostibus expugnari cum posset laborare et neglexit defendere nonne ipse videbitur tradidisse quam potuit
liberasse si voluisset. Sic et tu sacerdos propter ... et laicus similiter videns veritatem ab impiis expugnari
cum eam posses defendere si loqui voluisses taces expugnasti per hoc ipsum quod compassus es eam ex-
pugnari. Et si propter timorem eorum qui occidunt corpus taces veritatem sed prius scriptum testatur impietas
est. quando non sit impietas maior tacere veritatem propter ... ventris et spem vani honoris meliorem
faciendo gloriam ... et honoris quam gloriam veritatis dei ... Et nolite timere eos qui occidunt
corpus. Quam corpus ab impiis non fuit occisum propter deum a corpore propter modicum tempore moriturus propter naturam.

Ergo occisi secundum corpus ab impiis non perditio sed mortis dilacio. Ut corpus quod post modicum fuerat moriturum
ante modicum moriatur. Magis autem non nisi mortis dilacio. Si ergo capillus non est quod non folium cadit de arbore sine precepto
dei et quia dies nobis dati ad vitam numerati sunt. Quidem debemus quod non morimur ante diem neque transire possimus
diem quem ponamus quod ante diem mortis qui moritur propter deum. Si ergo certus post modicum mori nulla deo est sponte
quare non ante modicum in causa dei cum gloria morimur. ut fiat voluntarium quod futurum est necessarium ut offeramus deo
pro munere quod redditur a nobis pro debito. Ideo nolite timere eos qui occidunt corpus. Substancia enim hominis non est corpus
sed anima. Hanc enim personam deus ad ymaginem suam fecit et hanc diligit. Propter hanc fecit mundum et hanc zelat et
persequitur inimicus. Propter hanc et ipse filius dei venit in hunc mundum corpus autem vestimentum est anime sicut ait apostolus
De corpore nostro in quo ingemescimus onerati de quo nolumus spoliari sed supervestiri ut mortale hoc ab-
sorbeatur a vita. Sicut ergo vestimentum super hominem positum si quis furibundus scindat. illatorem quidem iniurie
sentit homo dampnum autem non patitur in natura sic corpus super animam positum si occidatur ab impiis anima quidem con-
tumelias eius sentit dolorem dampnum autem sue nature non patitur. Homines enim huius seculi unguem augmen-
tum in membris. Quando enim ungues cum summitates vestiunt digitorum quamdiu [illegible] dolorem
faciunt corpori cum vero precisi fuerint nullus sensus corporis in venit in eis sed ex ipsa natura aliquid
nove procedit ut nullum videatur natura sustinuisse dispendium sic corpus dum occiditur sentit anima
cum autem occisum fuerit nullus sensus aut dolor anime in nervo in corpore illo sed in suo tempore
oportuno super animam gloriosius illud retexit corpus. ut nullum decrementum anima videatur perpessa
sed augmentata. Dicam autem quod sensus vivus et fons salutis ad vestitum anime caro creata est sed magis
ad temptacionem eius quasi domestica et non inimica copulata est. Et dum expugnatur a carne
non vincitur non coronatur a deo. Huiusmodi misterium paulus testis est dicens. Caro autem concu-
piscit adversus spiritum. spiritus adversus carnem. Si ergo caro anime inimica et temptacio est quomodo sapiens
non intelligit quod occasio corporis optanda est magis quam timenda. Ideo enim tibi corruptibilis natura data
est ideo deponendi corporis tempus est immutatum ut hoc morte corpori non precio non commisso ~~[illegible]~~ [illegible] tempore
tibi vite mensurata. Ecce si invenias aliquis bone aut equum nonne assidue operaris quomodo tam [illegible].
Dicis enim apud te. hodie aut cras tollendus est a me quia non est meus et in corpore corruptibili natura quare non ad
utilitatem anime tue utens temporali corpori tuo facis quia postea autem tollendum est a te quia non est tuum. Quare
est ergo ista insipiencia nostra odimus quod nostrum est et amamus quod nostrum non est. Studemus servamus quod non possumus
et negligimus quod in eternum habemus Nolite timere eos qui occidunt corpus. Unde est timor mortis
non dolor exeundi a corpore sed desperacio vite post mortem. Nam ille timet mortem qui non putat se vivere
post mortem. Vos scitis. Quare homines frequenter graviorem dolorem paciuntur in infirmitate tua non moriuntur
et frequenter modicum tedium habent et moriuntur et tamen magis contenti sunt graviorem dolorem pati quam mori. Video
ergo quia non dolor mortis sed ipsa mors timetur. Sicut autem omnia mala operatur timor mortis sic omnia bona
operatur contemptio mortis. Quoniam timet mori. Nam qui non sperat vivere post mortem. neque elemosinas dat.
neque oracionibus instat. neque ieiunium celebrat. neque paupertatem sustinet. neque obprobrium neque dampnum
substancie sue contentus est pati nec corporalem iniuriam sustinet propter deum sed hoc est longum vite existi-
mat solummodo huius mundi felicitatem fruitur et hoc dampnum vite sue putat si fuerit alienatus ab
istis bonis. Quamvis quia laborum suorum premium in resurrectione mortuorum non sperat. Qui autem non
timet mori. nam qui sperat vitam habere post mortem omnia que diximus libenter sustinet propter deum. quia laborum
suorum multiplicem mercedem indubitanter in resurrectione expectat. Ille ergo est perfectus discipulus christi

qui hec omnia patitur aut pati paratus est. Non ergo iis dominus mandat et nolite timere eos qui occidunt corpus quia necesse est omnes omnem qui discipulum occidi. Sed omnia illa que super diximus per singulos mandat que per compendium dixit. Et nolite timere eos qui occidunt corpus quia qui occidi non timet multo magis contempnit cetera adversa carnalia. Quia omnia carnalia mala que sunt ante mortem leviora sunt morte. Cum ergo quis genus mortis non timet, multo magis contempnit quod levius est. Qui in acerbo molestias que sunt ante mortem non est contentus pati propter deum quomodo sustinet mortem. Considera et ut quod nobis in natura quam timere carnalia et diligere bona non ut mala timeamus que timemus sed ut per timorem malorum carnalium intelligamus magis timenda esse spiritualia mala. Ut puta scis quia malum est pati dolorem carnis per hoc intellige quia peius est dolorem anime pati. Scis quia malum confundi coram hominibus per hoc intellige quod peius est confundi coram angelis. Quanto enim angeli meliores sunt hominibus, tanto confusio illa peior est quam ista. Nam dolor et pudor corporis cum corpore finitur aut solvitur; dolor et pudor anime semper cum anima vivit ad penam. Ita non diligas bona carnalia que diligis sed ut per bona carnalia intelligas magis diligenda bona spiritualia. Ut puta scis quia bonum est gaudere carnaliter per hoc intellige quia melius est gaudium anime. Gaudium quippe carnis cum carne finitur, gaudium anime cum anima perseverat. Scis quia bonum est gloriari in terris, per hoc intellige quia melius est gloriari in celo. Quanto enim clarius est celum quam terra tanto gloriosior est illa gloria quam ista. De magnis autem thesauris bonorum vel malorum quasi modicum gustum dedit in mundo ut ex modico gustu bonorum vel malorum alibi plenitudinem cognoscamus. Nolite ergo timere eos qui occidunt corpus sed eum timete qui potest et animam et corpus perdere in gehennam.

Quod dicitis. Alia pars: Et forme immortalis creata est mors enim non solum extinctio corporalis figurata sed et pena mors dicitur. Unde et apostolus Paulus ait: Cotidie morior per vestram gloriam fratres quam habeo in Christo. Et Johannes in Apocalipsi dicit: Beatus qui habet partem in prima resurrectione quia in eis secunda mors non dominabitur. Secunda enim mors est ignis sempiternus. Videtis ergo quia perditionem anime non dicit ipsam solutionem sed cruciationem eterne que est mors secunda. Et tamquam aliquis dicat: ut quid tanta licentia data est malis ut et contra voluntatem dei habeant in suis potestatem nocendi. Absit. Sed nichil possunt deo nolente. Et forme duo passeres asse veneunt et unus ex eis non cadet sine voluntate patris vestri. Si ergo passeres in voluntate dei positi sunt non in potestate hominum quos deus ad usum hominum fecit quanto magis vos non estis in potestate hominum sed in voluntate dei quos deus ad suam gloriam fecit. Si passer eciam non moritur nec cadit propter hoc ipsum quia opus dei est quanto magis infirmo homo non est in eventu potens qui ymago dei est et ideo a deo creatus morti aut a deo liberatus cadit. Si in passeribus duorum nichil sine racione agit quorum precium unus est assis quanto magis in nobis sine me nichil agit quorum precium est sanguis meus. Si ergo hominis sunt passeres quorum hominis sunt filii: ideo ergo non debetis timere hostes quia non est in eis illorum potestas sed dei. Non enim quantum volunt impii tantum possunt nocere sanctis sed quantum deus illis nocendi tempus concessit, ut proveniat sanctis eius corona. Dixit Pilatus ad Ihesum: Nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem habeo dimittendi te? Respondit Ihesus ad eum: Non haberes potestatem ullam in me nisi tibi datum fuisset desuper. Unde et sapiens illum non timet qui dat potestatem sed illum timet qui accipit. Qui enim potestatem dat qui ei multo ... dare est. Ergo non eos sum tam timeo sum tam timeo. Et si timeo eos sum tam dat. Qui et accipit non quantum vult accipit. ... timeo. Deus enim liberavit hominem et nocere non potest et si vult. Nescis quomodo voluit Pilatus dimittere Ihesum et non potuit quia deus eum tradebat. Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. Quid nobis prodest capillos nostros numerari? ... Et frequentius aliquid numerant de quo non numerant ... Deus eos numerat non ut inveniat ... sed ut ostendat quia ab initio ut dicit scriptura sine sapientia omnia in pondere numero et mensura creavit. Sed ideo numerat ne aliquid pereat ex ipsis. Sicut enim dicit propheta: Michi autem nimis honorati sunt amici tui deus. Dinumerabo eos. Et sup

arenam multiplicabuntur. video ergo quod non solum minuuntur quod numerati sunt sed et multiplicabuntur
vis super dignitatem numeratorum. considera illam oven quam pastor non reperiens pro deserto dereliquens domum
invenit eam et ad presepium humeris reduxit. et nulla ex omnibus de hiis computabat et de illo ut
oven perpetuo. Quoniam et principes sunt non numerati. ideo quod dicit unum et capilli capitis numerati sunt. propterea
et ut quid numerati qui esse non estimentur. Illud .i. numerat deus quod multum possidet. Quoniam et non multum habet
ut quid numerat qui esse non estimantur. ideo non numerantur peccatores ut quicumque ex illa perierit non senciat
neque curet deus. quia de non numeratis dicitur scriptum est quod in nichilo habentur omnes gentes. Ergo peccatores
sunt maliores quam peccatores non. Sed omnes dicant .i. deus non dirigit quod non cadit sed sine voluntate
sed sine voluntate dei non cadunt. Dei .i. voluntas ut comprehendatur et ad usum perducatur bonum quod ad hoc
creati sunt sic voluntas dei est ut homo qui sine lege vixit sine lege pereat. et qui deum non respexit non
aspiciat illum deus. vere in hoc est peior pars quam animal. quia animal. deum non glorificat non tamen exacerbat. homo autem
malus non solum non glorificat sed ad hoc exacerbat. Alia est eciam dignitas numeratorum que in libro numeri
electi et collati numerantur a moyse per preceptum dei non numerantur nisi eos feria. femina et intelligitur omnes
molicies. quia est corruptus corporaliter omnes et vir mollis animo remissus est in fide et corruptus in actibus
deciorque vel est animo feria intellige. iste non numeratur cum suis. feria et cum vigilantes sanctam habet dei
corpore feria, anima tamen vir est et numeratur cum suis. Ille quod figura erat tales feriis repellebat. hic et unitas
est feminis animo non numeratur illos simul conditos excludebat hic et simul confusos expellit apud
deum etiam non ille femina qui domus est homo sed qui domus est peccati. Ergo hoc lib si mala
opera fecerit diaboli femina est. verum si bona opera fecerit filius dei est. hoc femina anima non numeratur neque
corporeus minus intellige mundus. Quoniam et diligit mundum in secularibus negocijs gaudens et in negociis
corporeis minus intellige mundus. Quoniam et diligit mundum in secularibus negocijs gaudens et propter negocia
corporeus minus intellige mundus. Ille eciam non numeratur inter filios dei qui corporeus est
mundi transitoria contristatur propter deum vel non gaudet. Ille qui puer est numeratur ille qui puerilis est sensibus malicia
anima corporeus et non celestia amandi habens est homo non est puer numeratur ille qui puer est sensibus malicia
et perfectus. Quoniam et malicia quia est sensibus perfectus et illorum habet mensuram plenitudinis etatis ille est puer numeratur
sicut daniel Et qui procedit ad bellum contra alienigenas .i. qui potest pugnare contra mundum spiritu et desideriorum
capitalium castrum destruere ille tantum numeratur sed non omnis qui habet nimiam spiritualem. habet speciosam scientiam
carnalium castra destruere ille tamen numeratur. sed non omnes qui habent scientiam. ydonea rethorica et philosophia. sed non dialectica
naturalis et gentiles habent scientiam animae. videlicet. gramaticam. rethoricam et philosophiam. sed non dialectica
nam et gentiles habent scientiam. Sed propter vanam gloriam plures tamen bonum dicat cuius manus deum videlicet sic apostolorum
scientie quod non sit propter deum. Sed propter vanam gloriam similiter tamen bonum dicat cuius manus deum vidit sic apostolorum
scientie quod non sit propter deum. Spiritualis et capilli et. subtiles et innumerabiles
quibus dicit sermo et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. spiritualis et capilli sunt. subtiles et innumerabiles
quibus dicit sermo et capilli capitis quasi de capite procedunt. Quia et in sensu tondit se in potestate feriae. .i. in
sensu animae et est forte qui de spiritu est quasi de capite procedunt. Et in sensu tondit se in potestate feriae .i. in
potestate dilatacionis sine dilatacione feriae dilatas prodit capillos unius et tollit scientiam qui habet in capite
potestate dilatacionis sine dilatacione feriae dilatas prodit capillos unius et tollit scientiam qui habet in capite
sicut dalida sampson. Nam omnis nostrum corporis .s. fortem non in corpore non in diviciis sed in virtutibus spiritualibus
sicut dalida sampson. Nam omnis nostrum corporis scilicet fortem non in corpore nec in diviciis sed in virtutibus spiritualibus
est porta et nulla res sed prodit intentionem sicut corporis voluptas. Cum ergo perdiderit virtutem capillorum suorum
est porta et nulla res sed prodit intentionem sicut corporis voluptas. Cum ergo perdiderit virtutem capillorum suorum
apprehendent eum alienigenae .i. immundi spiritus et alligabunt eum vinculis diversorum desideriorum et excecabunt
apprehendent eum alienigenae .i. immundi spiritus et alligabunt eum vinculis diversorum desideriorum et excecabunt
oculos cordis eius ut non videat lumen .i. naturam contractis ingressus eos extendat ut impleat in
oculos cordis eius ut non videat lumen .i. naturam contractis ingressus eos extendat ut impleat in
oculos cordis eius ut non videat lumen .i. naturam ... Omnes ergo qui confessione
illo quod scriptum est Delcantur de libro viventium et cum iustis non scribantur. Omnes ergo qui confessione
illo quod scriptum est Delcantur de libro viventium et cum iustis non scribantur. Qui autem negaverit me coram hominibus et ego me
sunt coram hominibus et ego confitebor eum coram patre meo. Qui autem negaverit me coram hominibus et ego me
fuit coram hominibus et ego confitebor eum coram patre meo. Et qui re non possibile quando ad natam amor mandaverat mihi et negabo eum coram patre meo. Et qui re non possibile quando ad natam amor mandaverat mihi et penam
gabo eum coram patre meo. Et qui re non possibile quando ad natam amor mandaverat mihi et penam
gabo eum coram patre meo. Et qui re non possibile quando ad natam amor mandaverat mihi et penam
gabo eum coram patre meo. Et qui re non possibile quando ad natam amor mandaverat mihi et penam

potes confiteri(?) Christo. Et ille a te confessus fuit coram deo te confitebitur qui potest facere te mortalem. Si enim
negaveris Christum coram hominibus, denegabis Christum tibi non posse nocere. Si autem te negaverit Christus coram deo, denegabit
quia te proicere potest in ignem eternum. Quomodo est tam lapideus qui non desiderat iustitiam. Unde teste habere Christum
Si ergo magnum est testem Christum quanto magis est testem habere Christum. Considera denique ne forte dicat Christianus
et fideles Christiani nocitas(?) persecutionis advenit enim coram hominibus denegamus ne penas et pa-
tiamur. In cordibus autem nostris tenebimus veritatem Christi. Sic non dicis(?). Quoniam nec confessio fuit in
corde suo sed coram hominibus. Quoniam qui coram hominibus non confitetur non prodest ei aliquid quod in corde
credit Christo. Quoniam qui in ore denegat non potest fieri ut in corde radix enim confessionis fides
credis(?) Christo. Quoniam confessio autem fructus est fidei. Sicut ergo quando radix est viva in terra necesse est ut ...
est cordis. Confessio ... mox producat atque folia. Si autem non producat sine dubio intelligis quod radix eius in terra siccata
est. Sic quando fides cordis integra est semper germinat confessionem in ore. Si autem confessio manducata(?)
fuerit oris intellige sine dubio quod fides cordis eius iam ante siccata est. Corde enim dicit apostolus corde
creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Ergo non confessio oris sine fide cordis nec fides
cordis sine confessione oris prodest. Si autem tibi prodest corde credere et coram hominibus non confiteri, ergo
et infideli in hypocrisi confitenti Christum prodest, etsi corde non credat. Si autem illi nichil proficit
confitenti sine fide nec proficit credendo sine confessione. Si sufficiat Christo quod cognoscis eum et con-
fessus non fuisti coram hominibus, ergo et tibi sufficiat quod cognoscat te Christus et confessus fuit te coram deo. Si autem Christo non sufficiat cognoscere eius nisi ... non fidei tua. Sicut enim sufficeret tibi
fides cordis coram deo. Si autem ... tibi deus creavit ut corde ... tamen modo creasset tibi deus
... omnibus quinque sensibus carnalibus. Sic enim sufficeret cor
et ore confiteamur(?) non tamen ore sed omnibus. Propheta: Confitemini domino in cythara, unius aut duarum
Sicut enim sufficeret cor et os sic dicit propheta. Confitemini domino in cythara
Si enim sufficeret cor ... sic dicit ... in psalterio ... cordarum(?) quod hoc quod est
cordarum ~~psallite ei~~ psalmum dicite ei ... in psalterio ... omnibus ... Christum ... sic
psalmum ... [illegible] ... cum ... omnibus ...
et omnis sensus ... non est perfecta confessio. Ergo signis tibi dicit non manduces
Ydolatriam sed aspice tamen ad ydola quoniam preciosa sunt. Si aspexeris provocatus oculis tuis negasti
Christum. Quicumque aspice ydola aliquid scio parum non. Si quod invitat aspicio peccas. Si autem non aspexeris
oculus tuus confessus est Christum. Ut scriptum est: Averte oculos ne videant vanitatem. Si ergo dixit
tibi nolo ut aspicias ydola sed tamen astutia quod ille gentilis blasphemat post glorificet deos. Si
astutamus auribus tuis Christum negasti. Si dixit: nolo ut audias blasphema Christus sed ... in
censum domino offerre tamen ... odorem incensi illius. Si adoratus fueris odoratu tuo Christum offensus es.
... tibi manduca carnem de ovis tamen finge te de immolato manducare. Si simulaveris
gustu tuo Christum negasti. Si autem volueris finge. Christum confessus es. Sicut Eleazarus in libro Machabeorum
... quam carnes ... ... porcine noluit manducare. Si tamen tangis ydolum manum
deorum quando carnes ... Si nolueris tactu tuo Christum confessus es. Sicut
... tactu Christum negasti. Si nolueris tactu tuo Christum confessus es. Sicut
tua atque tenuis ... tactum Christum negasti. ... membra ... corporis tui non solum ad iusti-
tiam ... sic iniquitas in membris meis. Ossa enim membra ... corporis tui non solum ad iusti-
ciam sed etiam ... ad gloriam
deus creavit sed sibi ad gloriam
In illo tempore dixit Iesus discipulis suis: Nolite arbitrari quia venerim pacem mittere in terram; non veni pacem
Mat. x. mittere sed gladium. Cum dixisset dominus: Quoniam me confessus fuerit coram hominibus etc. qui cogitantibus apostolis
apud se et dicentibus: Usque nunc sub tyrannis et gentium ducibus degimus ... pacem
nobis esse venturam et quando hic nos ... ita tradit: Nolite arbitrari quia

veni mittere pacem in terram sed gladium. Est enim pax bona et pax mala. pax bona est inter bonos fideles
et iustos ut in quibus est unius fidei unitas. Una sit vite concordia secundum fides per verbum quidem
dei nascitur per patrem et filium et per caritatem nutritur dicente apostolo fides est que per caritatem operatur. fides
et que non habet caritatem nullum potest bonum opus facere. Si ergo aliqui dissentientes fideles sunt separati
hec est mala discordia sicut ait dominus Omne regnum in se divisum non stabit. Sic se separata fraternitas a
semet ipsa consumitur. sicut ait apostolus Si ad invicem mordetis et comeditis. videte ne ab invicem consumamini
pax autem mala est inter infideles et iniquos ut quibus est una malitia sit unus ad malefaciendum consensus
Secundum infidelitas est et ~~consensus~~ iniquitas ex suggestione quidem diaboli nascitur. pro pace et
fraternitate Si ergo aliqua occasione infideles et iniqui fuerint ab invicem separati hec est bona discordia. Quoniam sicut
in pace bonorum fides et iustitia stant infidelitas et iniustitia iacent Quando vero discordia venit. fides
et iustitia cadunt. ~~fides et iustitia~~ infidelitas et iniustitia resurgunt. Sic in pace malorum in
fidelitas et iniustitia stant. fides et iustitia iacent Quando vero discordia venit infidelitas et in
iustitia cadunt fides et iustitia surgunt. Sic ergo dominus bonam misit separationem media ut frangeret mala
commixtionem. Omnes enim homines tam boni quam mali i. quamdiu diligentes malum erant in malo et pigro
iacentia boni stabant in malo omnes insimul quia sub una domo infidelitatis tenebantur. Inde ideo
misit dominus separationis gladium inter illos i. veritatis verbum de quo ait apostolus. vivum est verbum dei et effi-
cax et acutior super omnem gladium acutissimum penetrans usque ad interiora anime et spiritus compagum quoque
et medullarum separat corda a cordibus et cogitationes. Iste est gladius bis acutus ex una quidem
bonos ab errore compescens ex altera parte malos ab excusatione ut nec bonos ab ignorantia
perdat nec malos excuset. ut et boni cognita veritate consecrati fuerint veritate cum iudicio
et iustitia salventur. et mali cum veritate cognita recesserint a veritate cum iudicio et iustitia
puniantur. Hoc gladio separavit bonum a malo. Ut et bonum separatum a malo surgat et malum separatum
a bono cadat. Sicut enim bonum quamdiu fuerit mixtum cum malo iacet et mortuum est. quia non potest bonum
cognitum esse malo. Cum autem a malo fuerit separatum tunc surgit et vivit quia incipit esse bonum separatum
a malo. Sic et malum quamdiu fuerit mixtum cum bono stat et vivit quia sub se opprimit bonum. Cum
vero fuerit separatum a bono tunc cadit et moritur quia manifestum est malum. iam non potest sub se opprimere bonum
Sic et fideles quamdiu et cum infidelibus sunt mixti iacent et mortui sunt quia non possunt esse fideles
cum infidelibus mixti. Cum autem fuerint ab infidelibus separati tunc resurgunt et vivunt quia incipiunt esse
fideles cum ab infidelibus fuerint separati. Sic infideles quamdiu cum fidelibus fuerint mixti stant et vi-
vunt quia sub una infidelitate tenent fideles. Cum vero a fidelibus fuerint separati cadunt et mortui fi-
unt quia manifesti infideles iam non possunt perdere fideles. Omnis enim res mortua et sic mala tamen simul
est rei quod non est. Cum ergo sunt infideles a fidelibus separati alios quidem timore frangunt, alios
a promissione corrumpunt. Hoc rei non dicit perdere bonos sed magis glorificari permanendo in
bono. cum ille qui aut timore frangitur aut promissione corrumpitur. Quicumque fuit vel bonus
tunc enim vere infideles dicuntur perdere fideles quando fideles per ignorantiam veritatis cum infidelibus
sunt. seductionibus et ad persecutionibus fideles non corrumpuntur. sed purgantur. Omnia vero istius gladii separant
tamen non solum commixtionis et morum resistere non potest quos amicitia voluntaria iunxit. Sed et ipsa
dilectio violenta nature ~~generalis~~ qualis Et ideo solum illos separat qui dilectione mutua sibi et natura
dis   sed et illos quos carnalis necessitas vinculis invicem alligavit. Sicut enim dicit veni enim separare
filium adversus patrem et filiam adversus etc. Notanda ideo est quam quos separavit qui fideles sunt.

a quibus separantur infideles vnde omnis ergo qui dicit Qui diligit patrem plus quam me non est me dignus
Qui enim plus diligit patrem quam deum proximum inimicum patrem. qui ad diligit deum plus quam patrem recedit
a patre infideli fide non corpore sed et dignus est quos separat quia fideles sunt vt sciamus quia semper
nota fideles ab infidelibus recedunt non infideles a fidelibus quia semper diabolus desiderat infideles suos
cum infidelibus esse vt infideles cum fidelibus mixti corrumpant fideles Et quia semper fideles festinant ab in
fidelibus separari vt ne communes fideles cum infidelibus corrumpantur ab eis et vbicunque separatos mali bonos et
malos fecit legitur in scripturis semper boni recesserunt a malis et non mali a bonis. Cum enim iudei
qui erant populus dei in captiuitate et ad babilonem non ad assirios dixit. Exite de medio populi mei
qui erant populo dei in captiuitate. ad populum suum exite exite de medio eorum et immundum ne tetigeritis. quia malum comunicat bonum bo
si ad populum suum exite exite de medio eorum et immundum ne tetigeritis. quia malum commaculat bonum bonum
et non commaculat malum vt puta vinge lutum fanere non sanguinea sordidat lutum quia lutum sanguinea
et non commaculat malum vt puta vinge lutum fane non sanguinea sordidat lutum quia lutum sanguinea
Item vinge acetum vinio non vinum corrumpit acetum quia acetum vinum non enim potest corrumpi ab alio quod illud
a semper corruptum est Et ideo cum dixit infideles vos a nobis recessistis non nos a vobis. Vide cum est
a se ipso corruptum est Et ideo cum dixit infideles vos a nobis recessistis non nos a vobis. Vnde cum est
n. semper bonum autem malum fugit. malum et autem bonum non fugit. Item cum dicit Ecce sacerdos hereticus desiderat
orare cum fidelibus et dare benedictionem fideli quero enim vtrum esse sit in dato suo communicare non sacrificare
attipiente. Si enim semper sacrificare quod dat vtique rogandus fuerat et non rogaret. Et sic et quia communicat
datum suum non exspectat vt quaerat sed ipse querit quem perdat Ecce ille latrones infidelis benedictionem desiderat
accipe a fideli non vt ipse sacrificet accipies sed vt tu perdas dedisti perdas. et quia dedisti semel. cambz
peccatis Non dixit separare filium a patre sed aduersus patrem quia non corporalem semper actionem inter se spiritualem
Qui enim corporaliter separat a patre separat non quam patrem. Qui enim spiritualiter separat corpore quamdiu cum patre
est fide et aduersus patrem quam longe est a patre non potest esse cum patre quam et autem patrem est ille pater quia
patrem prudendo blandiendo supportando. Non enim credibile est vt corporaliter iubeat relinquere patrem quam dixit
honora patrem tuum et matrem tuam. Si ergo habes patrem infidelem obsequere ei et tu inimicos incedem
pietatis et ipse infidelitatis sue habeto dampnacionem Et ideo non dixit qui diligit patrem non est dignus sed ait
Qui diligit patrem aut matrem plus quam me non est dignus Vnde enim post deum parentes diligere pietas
est sic plus quam deum diligere impietas est Si ergo habes patrem infidelem obsequere ei Si et noluit te
incendium sonea infidelitatis in impietate magis ipse est tuus plus diligere deum quam patrem quia non est aut quam omnis
Solus et deus omni creaturi fecit pater est. Reddite ergo vnicuique quod suum est carnalibus patribus reddite fine pietate
e qm̃ etc capitis obsequium. spiritali et patri spiritualem Et vere nihil debemus amplius diligere quam deum. et
mei cum recedunt. parentes defrauntur plus et quia non recedit aliquid non deficiet nisi in
porta nisi in morte dum nolumus et nos esse cum christo Qui enim de hoc mundo exierimus
vnaquaque anima ad locum suum accedit et nemo recordatur amplius carnales affectum cum
de carne recessit recessit anima non pater filium nisi filius patrem omne enim quod de terra suscepimus
in terra dimittit sed nemine nobiscum habemus nisi opera nostra si bona fuerint ad gloriam si mala ad penam
Qui non tulerit crucem suam et secutus fuerit me non est dignus. Crucem suam tollit qui paratus
est ad omne periculum propter deum et si enim necem fuerit vsque ad mortem magis quam relinquere. Ille dicis
et si in mea dei credens periculum tum quantum ad propositum omnium cotidie cruciatur et si vnius tantum fuerit passus
mercedem tamen accipiet. voluntas enim remunerat non opus quia voluntas ex suo arbitrio procedit
opus et per gratiam dei consumatur Qui inuenit animam suam perdet eam melius est propter deum
mori sine merito vincere quam propter nos vnde et meritum mori. si ille pro nobis mortuus est qui
mori non poterat nisi voluisset quanto magis nos pro eo debemus mori quod et si nolumus mortales sumus

Si dicis mortuus est pro sermo et hoc sic primo potissimus est ut primo moriatur pro deo et hoc est primo. Qui
vos recepit me recepit. Qui apostoli et ceteri xpiani in persecucionibus iudeorum et gentilium constituti
non habent modum declinandi periculi nisi fugere de civitate in civitatem secundum xpi mandatum pro honore
rem tamen dedimus eos dedit eis eos magis an scriptum posuit in eis ut ad suscepcionem eorum omnes
xpiani populum provocaret sibi impertitos accepturum quod dictum fuerat datum ut recipientibus eos dicat in die
iudicii venite benedicti patris mei accipite regnum quod vobis paratum est ab constitucione mundi. Esurivi
enim et dedistis mihi manducare. Quamdiu uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Si enim qui minimos
de causa dei facit xpi facit quanto magis qui apostolos recepit seu ceteros qui passiones xpi crucifixerunt
in corpore suo ipsum recepit xpistum. Qui recipit prophetam in nomine prophete mercedem prophete accipiet et qui recipit
iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. Prophete doctores intelligantur sicut christi dominus. Iusti autem intel-
ligimus omnes xpianos. Prophete ergo nomine voluit ostendere omnes predicatores xpi. Iusti autem nomine omnem hominem
xpianum. Qui non solum doctorum est officium persecucionem causa negari de civitate in civitatem secundum omnium xpianorum
pastorum in xpo quidem credencium. In nomine prophete quia prophetam xpi. In nomine iusti id est quia iustum secundum
ut ergo habeat bonum opus mercedem duo sunt consequi debent ut et xpianum recipiant et quia xpianum recipiant
sive sacerdotem sive laicum. Si autem aliquis autem non xpianum recipit aut xpianum quidem recipit non autem quia xpianum
mercedem xpiani non recipiet. Qui vero est qui recipit prophetam in nomine prophete mercedem prophete et qui recipit
iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. Hoc est quale mercedem habet qui propter deum peregrinatur talem mercedem habet
ille qui suscipit propter deum peregrinantem et sic ambo equales et ille qui propter deum laborat et iste qui
propter deum laborantem refrigerat ut puta suscepistis sacerdotem sacerdotis habes mercedem suscepisti laicum iusti
laici habes mercedem. Qui recipit iterum xpianum ille qui xpianus non est non habet mercedem xpiani illius
qui et xpianum sed suscipit eum non nomine xpiani suscepit quasi xpianum propter honorem xpi sed quemcumque hominem
qui enim xpm non cognoscit quomodo xpianum quasi xpianum suscepisse intelligatur propter xpm. Et qui non
credit veritati quomodo confessorem eius veritatis intelligatur suscepisse propter veritatem. Iterum si ergo recipit eum in
nomine xpi quasi xpianum sed quemadmodum ceteri gentiles humanitatis causa recipiunt peregrinos non propter xpm.
Quomodo autem dignius si non xpianus xpianum recipit sive sacerdotem sive laicum non habere mercedem quia
non sacerdotem suscepit nec quia xpianum ita est melius ut suscipiens sacerdotem mercedem sacerdotis non habeat
et suscipiens xpianum mercedem xpiani non habeat aliquam habet mercedem propter hoc solum quia bonum opus fecit
quamvis non fecit propter xpm. Qui qui prophetam suscipit non quia prophetam prophete quidem mercedem non habet aliquam
aliquam tamen mercedem habet huius rei testis est daniel dicens. Et nunc domine rex consilium meum audi peccata
tua elemosinis redime cum non sufficit elemosine sed audi iusticiam quod petrus apud clementem exposuit.
Si infidelis fecit opus bonum et hoc ei prodest liberans eum a malo et in seculo isto ad percipiendum regnum
celeste magis tamen ibi qui habet. Si autem infidelis fecit opus bonum hoc expedit opus eius et sic ei deus
reddit bonum pro opere suo. In illo autem seculo nichil ei prodest opus ipsum non collocat et inter ceteros fideles
propter opus suum. Et iuste quia in talibus motus facit bonum non propter deum ideo in corpore suum recipit mercedem operis
sui non in anima sua. Propterea si xpianus dederit ei qui non est xpi non magnam habet mercedem quia non xpiano dedit
non quia xpiano. Dicente tobia iiii capitulo. Effunde vinum tuum super sepulcrum iustorum et ne dederis peccatoribus propterea sapiencia
ecclesiastici xii capitulo recipe misericordiam iustum et ne dederis impio tamen quia scriptum est operamini bonum ad omnes maxime
autem ad domesticos fidei. Ideo qui dat infideli modicam tamen habet mercedem qui autem fideli dat duplicem
habet mercedem. Propterea quidem quia creatura dei est secundum quia sermo dei est. Qui autem infideli dat unam habet mercedem
habet mercedem. Propterea quidem quia creatura quidem dei est voluntate autem adversus deum. Ergo si xpianus non xpianum in nomine xpi susceperit
melius constitutam mercedem habet quia quantum ad se non xpianum suscepit sed quasi xpianum. Et quomodo unum

ex minimis istis calicem aque frigide dederit tantum in nomine discipuli amen dico vobis quod non perdet mercedem
suam .i. non peribit merces eius. Omnis super dixit qui recipit prophetam in nomine prophete mercedem accipiet prophete
et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. hic augmentans mercedem suscipientium
super modum amplius dicit. hic est quod dico. quod et si quis ex minimis istis qui neque prophete sunt neque iusti sed tamen quidem
in me aque frigide porrexit eis merces eius non peribit. Minimi ut puto in ecclesia qui modice iusticie sunt
aut modice fidei. Et inde quod apostolus de mundo dicit. non dicit quicumque ex minimis istis recipit. sed cum
loquatur de prophetis et iustis quod minimus in populo christiano non sumus habet in confessione ... peregrinat
cum persecutoribus aliquam sibi molestiam. sed statim scandalizatur. Unde et alibi dicit ego eos ut peregrinantibus
et intrantibus in illis diebus quando ... et ... istorum est cum peregrinacionis persecucionis ...
de civitate in civitatem illos iussit fugere mandat. Unde et aliquid dare ne forte et ipsi leviter indigenciam
scandalizentur. Unde non dixit. Omnis unus de magnis istis scandalizantur. sed unum de pusillis. Omnis
magnus non scandalizatur sed pusillus. ut iustus inde quando ... officiose constituit premium iustum erat et
pro aqua frigida dare mercedem. quando nomine discipuli super carte addit dicens sciens quod si quis non pro nomine christi
dedit non habet mercedem. frigida aqua dicitur ut non calefaciendi impendat laborem. non quod aliquis est qui dat eis
habet sed quod magnus est ipse qui dat. Omnis .i. si aliquis voluit dare et non potuit nunquam iustum ut remunerat
larga voluntas. melius est enim posuit. ut opus ostendat secundum voluntatem quando larga voluntas cognoscitur
secundum opus omnia sed omnes pauperes volentes benefacere confortet. volentes et benefacere non excusabiles
secundum opus omnia sed omnes pauperes volentes ... constituit pro puto quod et sum ope voluntati reddet mercedem
reddet. Omnis et frigide aque mercedem constituit puto quod et sum ope voluntati reddet mercedem
...nec ...XI. Et illos ... Cum audisset iohannes in vinculis opera christi mittens duos ex discipulis suis ait illi Tu es
qui venturus es an alium expectamus. Iohannes propter hoc gratia angelis quod nichil carceris erat in eo non vincula
corpus ut tenebat in carcere mens et in celo. Et quod herodes illi faciebat pro pena ille suscipiebat pro bono
corpore et valde ... in mei dei fruebat ... est gaudium ... de mundo. quando amoris festinate
fide. et valde herodis ... desiderata semper nesciens ... ei quod malo expellat ut ne volentes ... puto ...
hominem ad ... postquam commisso opus implevit in
impiis hominem iustum multi ... mortem ... premio gaudii ... facere ... ipsi ... iohannes commissi ... iustis ... letabat ad
premium gaudii quando faciem domini sui ... de morte sua non ... sed ipsum quoque dilacionem mortis sue penam putabat.
Dum tantus ... non ... ... missus in carcere non de suo periculo sollicitus erat sed de aliorum
salute cogitabat. .ii. discipulorum suorum ... mittens ad ipsum interrogabat Tu es qui venturus es an alium
expectamus. In prima quidem facie aliquid ... videtur facere iohannes cum .ii. venienti ad baptismum suum
dixerit Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me. que ... inter innumerabiles populos ...
digito loquens monstravit Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. ... amplius est qui ... con-
... non ... agnovit sed exultatione spirituali ... fecit esse prophetam ... quasi
nesciens interrogat. Tu es qui venturus es an alium expectamus. Sed iohannes sciens se in carcere et ...
... constitutum nolebat discipulos suos ... ... tanquam quidam pater moriens filios suos affligere
... constitutum nolebat discipulos suos ... videre et ... dubitacione aliquam ...
fideli morti ... .n. ... plenam discipulorum suorum fidem videre ... dubitacione aliquam ...
in christo. Sicut pater moriens ... filios suos bonis moribus ornatos et in scriptura ... mortem
nichil de celo timere ... discipulos suos volebat ... in christo. ut ... more
... non sicut ... filios suos commendat christo. ... alienos filios adopcio
accepit ut ... nolebat christo reddere ... interrogabat per discipulos suos non
ut ipse ... audita christi ... ut missi discipuli oculis suis ... opera eius ... Sed inde
dicit Tu es qui venturus es an alium expectamus. Ostendit quod duos ... de quo dominus
alibi ... dicens. Ego veni in nomine patris mei et non accepistis me alius veniet in nomine meo illum recipietis
signum quod ... non recepit christum expectet antichristum nemo intellexit cogitacionem iohannis christus audiuit
... sic ... Rex ... sermone Omnis .ii. ipso in iohanne ... mel

legit dicente apostolo Cum ex simplicitate cordis sit quod desiderat propterea spiritualem hominem
intelligit de facili spiritualia carnalia et non intelligit spiritualem. Ipse intellectus ad eo quod spiritualis
diiudicat omnia. Ipse et amore indicatur quod carnalis homo secundum carnem bonus semper et secundum carnem in aliquo
spiritualem intelligit spiritualia et secundum cor cogitationes loquitur et secundum cogitationes intelligit. Considera et
denique quomodo se simulant sensus cor[um] in ultimo verba Christi. Unde philosophus in principio quidem facie per suos discipulos
interrogabat Christum Tu es qui venturus es an alium expectamus. Revera ad discipulos suos ait
ite et videte et quaerite quod non alius qui venturus fuerat nisi ipse esset Christus in principio quidem facie prophetae remittit
dicens. Ite dicite Iohanni. Ceci vident. surdi audiunt et beatus qui non fuerit scandalizatus in me. Revera
et a discipulos suos dicebat. Ecce videte et agnoscite quod surdi audiunt. et ceci vident et beati
eritis si non fueritis scandalizati in me. Quid est quod videtis et auditis. Quando dixit quod discipuli
venientes erant discipuli Iohannis sicut Lucas dicit In illa hora multos sanavit a morbis et plagis et spiritibus digna co
mina spoliabant et Christo tacente ipsa opera loquebantur de eo confessionem quam facti fuerant. Et quidam
dicebant Christum quid sic nidimus tamen in isto. Alii dicebant visitavit deus in bono plebem suam
Alii dicebant. Gloria deo qui talem dedit potestatem hominibus sic discipuli ... tempore paste
bant mirabilia sanitatum videntes gratias agentium voces aut etiam mirabilia virtutis videntes
secundum doctrinam eius audientes. aut etiam sanitates infirmorum videntes et confessiones cecorum demonum
audientes. Quia melior est apud deum unus infirmus qui totus mundus de peccatoribus plenus laudantibus
et ille cepit ihesus dicere ad turbas de propheta. Ecce quam bonum recedentibus discipulis cepit laudare Iohannem
contra sicut quidam homines blanditores qui liberos homines in facie laudant vel viri quem videt non
amicos suos suos fideles aut domesticos eius quos credunt quod qui amant sunt illi quia honor
audierunt. Nam insipiens est ipse qui gaudet quando laudatur in facie vir et sapiens qui laudat
in facie flagellat in corde propter duas causas. Homo in facie non debet laudari primo si sapiens illum putas
quando susceptus est Et quia illi molestiam tua laudibus facis si insipientem illum existimas
quando extollendus non est quia insipiens eius laudibus tumens (?) efficitur secundum dominus insipiens est quod in facie
non vult laudari. Omnes enim homines nolumus laudari et si bonum facimus ut laudem consequamur
ex hoc dicente apostolo quecumque sunt laudis quecumque bone opinionis hoc sequimini et deus pacis erit nobiscum
contra eum qui vult laudari coram hominibus in facie ubi propter homines malos vanus est Cum ex cora deo
qui vult laudari coram hominibus in facie non est culpa laudati sed laudantis laudantes propter cora ille laudat
mestiat simplicem hominem laudat non est culpa laudati sed audiat illis qui laudant eum. Quid
eum non ut opinionem eius bonam commendet hominibus sed audiat illis qui laudant eum. Quid
existis in desertum videre. Non enim exierunt in desertum ad hoc ut viderent Iohannem [illegible]
tunc erat in deserto sed in carcere et potius refert quod sequitur ibat populus in desertum videre Iohannem
cum esset ad hoc in deserto calamum vento moveri calamus est vacuus et nulla habet virtute
et quasi vis ventus levis flante super eum huc et illuc flectitur cum sic et homo secularis et carnalis
in quo fidei nullae medulla et virtus virtutis non in virtute mea consistit tentatus venit
super eum veniat eum confessionem de volens ondetur ubi in quibus hominibus diabolus regressit introduxit
draconem in figura diaboli et cum multa dixisset de eo in doctrina ait Vocans calamum et papirum
reperiebat. calamus enim est vacuus. papirum et nimium levis et mollis sic omnis homo carnalis vacuus
in fide et levis in sensibus et mollis in passionibus. calamus est et papirus. Cum Iohannes usque modo
multis modis plura testimonia in principio dederat de Christo sic legimus in prima Iohannis evangeliste pe[ri]
es missis ad eum discipulis interrogabat eum dicens. Tu es qui venturus es an alium expectamus

forsitan apud homines tunc illius constitutos mirabile videbatur tam sanctissimum hominem signum non modo
quasi sciens cum omnibus predicaret. non quasi nesciens interrogaret cui ipse esset aut alius deus expecta[illegible] hoc
introduxit et dicit ut non putetur hoc ipsum levitatis eius fuisse tunc coram aliam commendacionem
expectationem non exponit sed dignitatem et graciam eius amaret quia quis est iohannes ut predictos
quidem eius dignitatis excludat suspicionem levitatis eius ab eo racione [illegible] transmissionis discipulorum
apostolorum precepta dignum fideles intelligat quem spiritum dei habere incepit scrutantes et altitudines
dei. Quid existis in desertum videre hominem mollibus vestitum. Ammon hominis specialis quem spiritus hos
eius non vidistis quia vestimentum eius erat de pilis cameli et zona pellicea circa lumbos eius
esca autem eius erat locuste et mel silvestre. ut ipse confessionis eius testis contempneret mundum cum bonis
eius. stetit enim in mundo Quid enim interiit in mundo ideo intravit non ut ipse remaneret in mundo sed ut
spoliaret mundum contra Sathanam quidem in mundo est sed non est ingressus ad aliquid hominis mundi [illegible] et non
in mundo non ipse peccatis remansit in mundo sed peccatores contentos ad iusticiam liberavit de mundo
in mundo non ipse peccatis remansit in mundo sed peccatores ad seductionem ostendit hominibus. Sicut hostis malignus si viderit aliquem
aliqua enim delectamenta mundi iste ad seductionem ostendit hominibus. Si hostis malignus si viderit aliquem
orphanum habere substanciam paternam duas [illegible] ad prandium donat illi vestem diu [illegible] vestimentum
loquitur illi dulces sermones donec tollit facultates eius. sic et diabolus videns hominem habentem
thesaurum in se celeste id est animam immortalem a deo datam. sapienciam celestem in anima terrena portat
ideo ostendit illi aurum argentum concupiscibilia et opulenciam ostendit illi vestes preciosas et delicias cibos et [illegible] homo
vero ut per hoc subiugatus voluptatibus suis auferat salutem anime ipsius et corrumpat graciam cordis ipsius.
Quid existis in deserto videre prophetam. amen dico vobis et plus quam prophetam. propheta enim est de Christo predicare.
plusquam propheta fuit in vicio constitutus ut deum in utero cognosceret. propheta est [illegible] conversacionis et fidei
prophetiam accipere quoniam natura plusquam propheta fuit ut prius fieret propheta quam homo et cum acciperet graciam propheta est benedictionem a deo accipere magis propheta est benedictionem baptismatis deo donare propheta est ante tempus de bono singere
de Christo et plusquam propheta est facie ad faciem digito Christum ostendere. propheta est ut de illo prophetat dicens Ecce
ego mitto angelum meum ante faciem tuam iam enim maius dicere ceteris prophetis quod amplius erat quam propheta. hic
iohannes quem tantum multum habere laudatorem et iohannes quidem testificatus est de Christo. Ecce agnus dei. sed
amplius recepit de Christo quam prestitit. iohannes enim Christo signum humanam illi contulit sic et divina
iohanni contulit gloriam sicut iste agnum illum ostendit illa [illegible] predicavit iste magis laudavit in Christo
quem erat [illegible] non solum peccata mundi abstulit sed et vitam eternam mundo donavit ille et istum super quam
videbatur excepit ut qui homo erat angelus haberetur Ecce magis mitto angelum meum ante faciem
tuam audi nunc et intellige dignitatem. puto si audeat dicere quod gloriosior est iohannes quam homo
fuit et propterea meritum virtutis angelus est vocatus quod similis angelis et nature fuisset. angelus enim in
hoc ipso quod angelus non tantum est virtutis [illegible] quantum nature spectat iste autem mirabilis est quia humana
natura angelica sanctitate ingressus est et optinuit per graciam dei quod non habuit natura. Ecce omnes prophete
ante faciem Christi transmissi sunt. et angeli sunt vocati sicut scriptum est Qui accepistis legem in preceptis angelorum
et non custodistis. Et quod de solo iohanne quasi gracie singularis est indicium Ecce mitto angelum meum
ante faciem tuam. omnes enim prophete ante faciem Christi transmissi sunt. solus autem iohannes sic missus est ante faciem
Christi ut preire cum ipso Christo veniret quantum precessit prophetis [illegible] in tempore fungeret magis Christum tamen
instaret sed [illegible] proximior erat Christo. sicut quidem stelle ante lucem precedunt innuentes lucis adventum nulla
earum lucifer nomen accepit nisi [illegible] illa qui cum ipsa luce precedit sic omnes prophete ante
faciem Christi precedebant innuentes adventum eius solus autem iohannes precursor est appellatus quia non solum
adventum eius annunciat sed ipsum digito suo ostendit Ecce agnus dei. omnes prophete venturum testati
sunt. ille solus iam venisse monstravit Deinde alii prophete missi sunt ut adventum eius annunciarent ista

pariet mia eius. aliud est adventum annunciare aliud est mia preparare confirmantibus et adventum eius predicacionis sermo
commissus est. preparavit et magis hinc correctionis apud in initium est sicut angelus dicit de eo luce .i. et multos
filiorum Israel convertet ad dominum deum ipsorum. Ille ergo correxit ut iste instrueret. Ille mundavit ut iste sanctificaret
Ille preparavit ut iste inhabitaret. Alia causa est quia melior est propheta. Amen dico vobis non surrexit inter natos
mulierum maior Iohanne de quo aliud prophetatum est. Omnes prophete prophetaverunt de Christo de illo autem non est prophetatum per se
et non solum prophetavit de Christo sed et alii prophete prophetaverunt de ipso. Omnes alii dicit. Ego vox clamantis in
deserto. Tamen omnes precursores ubi fuerunt ipse et ipsa vox quam desertum facere potuit quia agrum cultum
tamen omnes precursores ubi fuerunt ipse et ipsa vox quod desertum facere potuit quia agri cultum. Omnes
vox precursor verbo non tamen verbum tanto Iohannes propinquior Christo. non tamen Christus. Omnes prophetarum tamen est
prophetia prophetam facere potuit. Helyas quidem Helyseum unxit in prophetam non tamen prophetandi graciam
contulit. Iste in ventre matris existens divini misterii sciam mihi donavit sicut illius in verbo
confessionis aperuit ut cuius non videbat personam cognosceret dignitatem dicens unde mihi ut mater domini mei
veniret ad me. Causa quia Christus in ventre confortatus Iohannem in ventre constitutum ordinavit non poterat sanctificare
et si poterat tamen non sic poterat ut omnes audirent. Ideo fecit mariam salutare elizabeth ut sermo ad
Iohannem descendit ut illuc eum ungeret in prophetam. Causa sicut mater ipsa testatur statim ut vox salutacionis
eius pervenit ad aures elizabeth statim exultans puer prophetavit non voce sed motu. Considera non
dixit super natos de mulieribus sed inter natos mulierum. Aliud est natum esse de muliere et aliud est natum
esse mulieris. Omnis mulieris natus est in mulieris natus est tamen de muliere natus est autem muliere non sunt
esse mulieris. Omnis et de muliere natus est nec in muliere natus est. Ecce enim Christus de muliere quidem natus est secundum apostolum ad Romanos.
Omnis et de muliere natus est nec in muliere natus est. Ergo quod mulieris natus est de muliere
mulieris natus sed et de muliere natus qui autem mulierem erat. Ergo quod mulieris natus est de muliere
nascitur non tamen omnis qui de muliere nascitur mulieris natus est. Ideo non dixit inter de mulieribus ne
secundum illud misterium Capitaneus dicit Iohannem maiorem esse actione sanctitatis sed actione sacerdotis non esse maiorem
Iohanne cognoscit cum actio non proposuit quod tanta sit iusticie altitudo ut in illa nemo possit esse
per Iohannem sed ad subtilitatem divini iudicii minimus est ante inferiorem
preter unum solo dei pacto quod omnes sancti quantum ad subtilitatem divini iudicii minor est hic. demumque regno
sit ante priorem. Ex quo intelligimus quod quod maiorem se non habet omnibus maior est. hic. demumque regno
sermo demonstrat dicens. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. Quomodo et minor erat
Christus videlicet in corpore maior in spiritu. vide ergo quod omnibus sanctis est maior quam solus Christus est prior quam erat
prestante ipso qui vivit et regnat deus. Amen.

Hodie in illo tempore Respondens Ihesus dixit. Confiteor tibi domine pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus
et prudentibus et revelasti ea parvulis. Postquam imparavit civitatibus magis et ceteris quibus
tibi respondens et revelasti ea parvulis. Postquam ... ...
tociens sciatis sunt in doctrina ... confirmaverunt in fide quam verbis et miraculis non ...
edificamenta spiritualia sed quasi delectamenta carnalia susceperunt. respondens Ihesus ait. quia ad sensum dispar
plorum exponendum sic bene. Confiteor tibi domine pater celi et terre. Considerandum est quod lucas sic memorat
dicat hunc sensum in illa hora exultavit Ihesus in spiritu et dixit. Confiteor tibi pater et sic dicit unde
et Ihesus ait sicut ex diversis itineribus venientes ad unam mansionem accendunt sic et evangeliste ex
diversis auctoribus loquentes in unum sensum ingrediuntur. Ille ergo sic intendit postquam sensisset discipuli
gracias agentes et dicentes domine in nomine tuo et demones obediunt nobis videns Ihesus gracias discipulorum
quod in consumacione commissi ministerii fuerunt fideles quia in gracias actionibus erant devoti quia congaudens
devotis discipulis exultavit et dixit. Confiteor tibi pater et prophetarum implacabiles animos ...

& duas metes ostendit quas tot vincula flecti non potuerunt unde excecati disputatores sunt
insipientes ad quorum manum bonum venit aliorum malorum duorum compulsione. Ergo pro illis gratias agit
quia illuminati sunt iustitiam et simplices homines qui cum quamdiu fecerunt bonum merentur antiqui isti et gratias
agit non solum quia illi sunt parvuli sed quia excecati sunt elati et sapientes mundi secundum quod omnem gratiam
dei impetrant. Abusio. Confiteor tibi domine pater celi et terre quia abscondisti ea a sapientibus et revelasti
ea parvulis. Contra ad quod nunc quidem christus in loco hoc loquitur ratio est multa verborum istorum postquam incepe-
rant in fideles in civitatibus omnium antiquos de incredulitate eorum iuxta dictum dei introducitur
in medium et gratias agit sicut quod placuit deo modo quidem repellere qui prius videbantur sapientes
in eloquiis dei cum tamen erant insipientes quia sapientia quidem dei non eloquia dei sciunt sed solum eloquia
dei verba. Et recipere gentes qui parvuli erant in scientia et parvuli pro ignorantia non pro contumacia. Contra
et ad questionum solutiones personas potest dilatari civitatum quia et ab omnibus sapientibus qui secundum carnis
sensum sunt sapientes et non solum secundum eorum abscondit deus suum mysterium veritatis et parvulis illud revelat qui parvuli
sunt malitia. Cum sint sapientes antiqui philosophi et oratores qui naturali scientia literarum exercitatione
grammatici de deo non attemptabat querere non deum invenerunt desiderantes sed altissima dispositione ingenio
quidem auctori sunt ingenio defecerunt omnino et ultra nichil se amplius invenire potuisse confessi sunt
nisi quia deus incognoscibilis est. Et ut quidem ergo tamen laborasti et ignorantes postquam requisita quamadmodum
modum fines augustinus querens. Sicut enim qui in navigabile oceanum navigare se usurpat deum
non potest cum tantus nature est neque per candorem maiestatis. Unde Ieronimus in quodam sermone illi ab igne ceperunt
secundum ignorantiam finierunt. O homo sapiens magis et insipiens deus invisibilis est et quomodo potest eum videre nisi
prius se ipsum videat. Contra quod mandata dei munda corda tamen efficiunt. Ut inhabitet deus in te et video
deum magis et non tamen video sed deus qui est in te ipse videt te. Deus incomprehensibilis est quomodo ergo potest comprehendere
eum nisi quem se comprehendat contra quod mandata dei ac magis invenies deum sicut ergo tamen deum et deus invenit
te. Cum sunt illi parvuli christiani quod nichil possunt amplius estimare de christo nisi quod in eo videntur enim amplius
possunt credere nisi quod audiunt in libro de christo. Talis est enim natura infantium cum incipit iam aliquando animi cogno-
simplex nichil potest amplius desiderare de ea quam quod oculi eorum vident et quod audierunt ab aliquo nec
amplius in sermonibus intelligunt neque possunt dispondere rem non auditam. Sed quod postquam audierunt
credunt se bonum toto corde letatur. Si malum sine consolatione ~~letatur~~ tristatur. Sic et
infideles si audierunt christum dicentem non sum solus sed qui misit me mecum est non possunt in-
telligere putantes quod non est unus deus pater et filius. Si enim esset unus nunquam diceret non sum
solus. Cum enim unus est et solus est cum et solus non est nisi unus est. Si videmus christum in qua re pe-
dentem non possumus intelligere ex nobis quod hoc primus est ille qui pendet verba recepisse maiestate
de corde ut videmus et audimus. Sed forte dicis. Quomodo clamabat in cruce Deus meus quare dere-
liquisti me sine dubio derelictum corpus et non audisti quod ad latronem dicebat Luce 23 Amen
dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Hoc primus qui se derelictum dolebat sicut tu dicis quomodo ad para-
disum ducatum prestabat. Clamat ergo filius ad patrem ut se ex infirmitate corporis probaret patri hominibus
ut non corpus a deitate derelictum ostendit. Item qui sunt sapientes a quibus mysterium christi absconditum est. Sacer-
dotes scribe et pharisei qui congregati in templo dicebant. Quousque animam nostram tollis Dic nobis palam
si tu es christus. Quibus respondit Dixi vobis et non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei ipsa testimonium
perhibent de me. Et tulerunt lapides ut lapidarent eum Io. x Dicentes propter bonum opus non lapidamus
te sed propter blasphemiam quia tu cum sis homo facis te ipsum deum. Cum sint parvuli quibus revelatum
est mysterium dei? Illi sunt quos dominus invitat dicens Venite ad me omnes qui laboratis. Credentes discipuli

Quia ecce Christus filius dei vivi. Si ergo iudei cotidie meditantes legem dei invenire non potuerunt quomodo peccatores
et iusticia inveniunt cotidie tractantes scripturas in manibus suis sed et tamen magnum discipulos cum alia dei in apostolis
eius. Quod fecit autem quod per omne facto sed quidquid voluit verum suo ordinans gratias ageret sufficiat tibi ad
testimonium ipsa fidei natura. Quia deus sum redemptione et suum iusticia mihi facit confessionem enim ad distinctionem suam tua
sed ad honorem suum cauit te non iudicem te esse voluit autem suorum sed suum preceptorum suorum. Bonum ei domine est
omnia providere quod ad utilitatem suum pertinent. Bonum autem servum est fideliter operari et non discutere dominum suum attonito
Omnia michi tradita sunt. Ut quo illi tradita sunt. Si omnis est pater et filius. Autem quare hoc non posset non tradi
fuissent ei. Si per omnia patri equatur filius. Ista sigillo tradicionis tamen unitatis rerum quorum equalitatem excludit natura
non qui accepit unius est cum dante non quod tradi accepit equalis est illi qui tradidit. Tradita sunt ei sed quod minoratus
est paululum ab angelis natura sed id quod non rapina arbitratus est se esse equalem deo cum eo deus omnis et filius est qui
tradidit. Omnia enim tradita sunt: celestia terrestria et infernalia. Celestia quidem ut iam magis sint rebellancia
non durat ad corpus ponam sedem meam in nube et similis ero altissimo. Terrestria ut relinquentes ydola et peccata
quedam in me et obediant meis mandatis. Infernalia ut noceant ad dicta et in nomine meo flectatur
omne genu celestium terrestrium et infernorum. Celestia ut sint in adiutorio terrestribus. Terrestria ut fiant
imitatores celestium. Infernalia ut iam non expugnacione hominum sufficiat sed ad probacionem sanctorum. Et unde non dixit
omnes michi tradita sunt ut tamen de omnibus quedam intelligere sed est de omnibus rebus quod ad gloriam suam spectat
continentur cum centum adhuc diabolo subiecte. Ut puta omnia tradita sunt celum terra sol et luna. Stelle et aer
aqua flumina. Inferius morior. Ut iam nemo hec omnia deos esse et ingenita esse suggerente diabolo arbitretur
Si omnia Christo esse opera sed suum doctrine cognoscat et fateatur. Vel ergo tradita sunt de modo quomodo suum natus fuit quod eius
Si omnia Christo esse opera sed suum doctrine cognoscat et fateatur. Ut sic homo semper exstitit deus sed nisi non
esse fuerat sed ut in eius esse credant tamen ad eius gloriam cantarent. Et sic homo semper exstitit deus sed nisi non
cognitus non erat inimicus et tradita sunt ei ad salutem. Ut cognoscat eum suum factorem dominum sed scriptum est Pater dedisti
in potestatem omnis carnis. Ut omne quod dedisti ei det eis vitam eternam. Hec est autem vita eterna ut cognoscant
te solum et verum deum et quem misisti Ihesum. Michi autem tradita est vita et mors. Ut non vita ad premium sed non mors
ad penam. Sed ut quod omnis licet iusticie unde vincentes faciant et qui mortem fugiunt meliorem meam
regnantes in celo. Michi tradite sunt divicie et paupertas. Usque nunc paupertas blasphemare cogebat. Fructum eo
mittere sufficiebat. Divicie autem inflabat. Nocendi virtute prestabat. Tunc autem in tradite sunt ut paupertas dum
magnanimitatis sustinetur ad gloriam dei sufficiat. Michi tradite sunt divicie et reges ut non suum in suo suis ministris cupiscat
dispensatur ad gloriam dei sufficiat. Michi tradita sunt omnia et reges ut non suum in suo ministerio expleant
Sed ut meo dominio glorientur et reges non sua potencia extollantur et gemma in tiaram. Et nemo novit
filium nisi pater et patrem quis novit nisi filius et cui voluerit filius revelare. Per quam intelligendum est nemo
Et se pater cognoscit quemque illorum nisi patrem filius revelavit et filium pater. Sed de patre quidem personam
quam dixit et nec sciat patrem nisi filius revelaverit ut iam supra dixerat. Confiteor deo tibi pater quod abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Et hec eadem quod dispensata sunt de me in adventum meo
sed ad petentem ore confitente dixit confessionem sanguinis et revelavit ei pater meus. Et Ysaias dicit Ego
dominus solus verum qui ostendi ista rerum opera autem de ira. Secundum plenitudinem patris patrem nemo cognoscit
nisi filius. Et secundum plenitudinem filii. Filium nemo cognoscit nisi pater. Quia incomprehensibilem naturam eo
comprehendere non potest comprehensibilis natura. Quod autem et si de patre filius revelet autem de filio pater. Non tamen revelet
quantum sit sed quantum ille tibi revelat potest capere. Et ecce sic datur intelligi ex hiis quod precedunt quando dicit omnia in
tradita sunt a patre meo ex hiis quod sequuntur. Quando dicit venite ad me omnes qui laboratis et honerati estis premeo
sed hoc quod nemo cognoscit filium sed quod omnia tradita sunt ut omne genu in nomine eius flectatur celestium terrestrium
et infernorum et omnis lingua confiteatur quod dominus Ihesus Christus in gloria est dei patris. Quomodo omnia subiecta sunt ad hec nemo
sciebat sed hec nemo cognoscit patrem quod statuit in filio omnibus dixit venite ad me omnes qui laboratis et honerati estis

Cum sit qui laborat qui legis iusticiam operatur. Et qui sit qui onerati ipi iudei quibus p9 ydolatria
vituli talia legis mandata imposuit moyses ~~talia legis mandata~~ in quibus se numquam explicare
De quibus petrus ait Act. xv Quid temptatis deum imponere iugum super ceruices discipulorum quod neque
nos neque patres nostri portare potuimus sed per gratiam domini nostri credimus nos saluos fieri. Ideo sic dicit Cum la-
boratis .i. qui contenditis iusti esse et non potestis. quia preceptum legis dum explere non potest semper con-
sciencia facit obnoxium. Et apud iudeos quidem erat lex lenis et iusta .i. decalogus sed ad ydolatriam
accepto sed sine gratia inueniebat. Secundo est quia lex preceptum est in [illegible] [illegible] et uera Sed est lex in libro scripta
gratia est in corde plantata ideo lex insufferabile pondus est. Cum ad delectacionem cordis est. Unde dicitur per salomonem
Transite ad me omnes qui concupiscitis me spiritus meus super mel dulcis. Secundo et lex non solum
ideo grauis est quia grauia precipit obseruacionis mandata sed eciam precipit fieri et faciendi non prestat auxilium
et sic ideo solum gratia lenis quia lenia ponit mandata sed quod fieri precipit ipsa in nobis faciendi opus
perficit. Exemplum. lex precipit Diliges amicum tuum et odio habebis inimicum tuum. Cristus autem dicit
Diligite inimicos vestros. Nonne grauius est graue mandatum quam legis Deus facilius est nobis per gratiam sed in p9
sibilia adimplere quam iudeis illa possibilia quia in gratia dei totum possimus sed gratia dei. Unde dicit
apostolus ad Phil. iiij. Omnia possum in eo qui me confortat. Ad hoc et dico Et si implemus quod
omnem iusticiam legis vinces quidem in ea non tamen iustificatus est. Unde adolescentia sic audiuit hoc
fac et viues. non dixit et iustus eris. quia lex abstinenciam mandat malorum ut puta non
occides etc. non iusticiae operis inquit sed gratia ut non rapiatis sed omnia non concupisces Cum et ab-
stinet se a malis nocens quidem est non ad iusticiam non iusticiae operibus implementum. et sic quidem moriet
tamen non gloriam habebit. Propterea dicebat apostolus qui erat filius abrahe qui gustauit fructum in lege sed ipse habuit
et fecit magis iudei et non de gentibus patres sentientes quia in lege nemo iustificatur credimus ihesum ut ex
fide cristi iustificemur. Secundo est qui contendit iusticiam facere et non iustificatur laborat in ope-
re quia fructum laborum suum non sentit. Cum autem contendit et iustificatur non laborat sed iustificatur delectatur
in ope suo quia sui operis fructum sentit fructum. Item quia nescis quod minor est iusticia legis quod grauior ut puta
non occides non adulterabis hoc facilius est quam non irasci aut non concupiscere Ad hoc enim multi se abstinent
timentes non timent deum Ab ira et ut concupiscencia vix ad spirituales viri. tamen difficiliorum bonorum [illegible]
uenitur. lex quia opera quidem non voluntatem iusticie ad gratiam licet maior sit tamen facilior [illegible] quia voluntatem
non opera quidem. Et puta signis non natus sed per disciplinam et palmam sine alata [illegible] debent aliam
precedentem accedere sic fieri solet. quantum ad gratiam innocens quia voluntate non opus requirit Quantum
ad ad legem onerosa est quia opus requirit sed si in perfectione constituta est ergo in lege qui non ergo
in repellitur quia apud aspiciat non voluntates in gratia ad qui ergo suscipiatur quia non opera quidem sed voluntates
video quia in iusticia est lex onerosa ideo homines domino sub pondere iudaica legis optabat. Ideo cristus et ad dilec-
tabilem gratiam prouocare dicens venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos
et requiescam. Et vide quod dicit Cum laboratis Secundo est qui laborat festinat adimplere iusticiam
et non iusticiam Cum autem non multum facit iusticiam ille non laborat sub pondere legis ut puta si autem [illegible]
aliquod pondus fasciculum siquidem contendit leuare tollere super terram non potest laborans. si ad non temptans
nullum sentis laborem de pondere Ergo omnes alios vocabat ad se qui omnia concupiscebat facere iusticiam
sed qui festinabant et laborabant et finaliter non poterant Ad hoc est sermonibus istis et cristianos patrum
pondere preparatos ad requiem primum est grauiter vocat. putas quod patres istius mundi non laborant vere
in maiores labores et sollicitudines habent quam gratiam dei diuina gratia continuo et infelicitatis et miseriis
eorum et viam pacis non cognouerunt. De ex persona patrum penitenciam quia agentium dicit Salomon Sap. v. Ergo
errauimus a via veritatis et iusticie lumen non luxit nobis et sol non est ortus nobis. lassati sumus in iniquitatis
via et perdicionis ambulauimus solicitudines difficiles viam autem domini ignorauimus. quid nobis profuit superbia

ma aut q' dicitur accus contulit nob' tu suscepit oia illa tanquam umbra. Ergo laborat multi tribulati
in seculo s; laborem no' senciunt. Sicut in malis eos delectat in malo. Scilicet ... qui susceperunt iugum xi
xpi eos delectat in spm ne fatigentur in bonis operibus. Sic et qui iugum susceperunt diaboli diabolus eos delectat
et decipit ne desecdant a malo usque ad mortem suam. Jo dixit xus. Jugum meum suave est et onus meum
leve et sanat si corpore no' graventur peccatores nec laborent. tamen sic eorum gravate sunt et laborat dicit propheta
de onere peccatorum. Quoniam iniquitates mee supergresse sunt capud meum et sicut onus grave gravate sunt super me. et Zach.
zach. v. c. Iniquitatem super talentum plumbi sedere conspexit. Tollite iugum meum super vos et discite a me
quia mitis sum et humilis corde. O gratissimum pondus quod magis confortat portantes et sanum pondus
terrestrium dicitur aggravat actus paulatim minuuntur vires. pondus autem xi magis ~~qui illuminat me~~
adiuvat baiulantem quia nos non portamus graciam. sed gracia portat nos. non nos auxilium gracie dati sumus
sed gracia nos ad nostrum iugum. n. meum suave est. et onus meum leve. Suscipite iugum meum super vos et discite a me
ex ipso iugo meo quia suave est et ex ipso onere meo quia leve est. Exemplum accipite quia mitis sum et humilis
corde. Consequenter apostolus dicit de xpo. Considerate et videte quam suavis est dominus per experimentum. n. gustus
est instinctus xi experimentum autem suavior est. ergo lex inimicus quia quidem mandavit contra sua mandata post
ydolum fabricatum non ut salvet sed ut puniat eos propter duriciam cordis eorum. Sed autem mitis est quia quidem
mandat per manum suam mandavit. ut non puniat sed ut salvet. Item lex superba est quia vetat omnem
hominem venire ad sancta. Nam pontifices item mulieres menstruatas ut cognitas ut virum in fluxu
seminis vetat intrare in templum. leprosum ut lepsum ut cuius aliquod membrum debile vetat sacerdotem fungi
[illegible] video quod superba est lex xpo autem humilis qui nichil aliud quod in fide integrum et consciam mundam Et
nunciatus inquit requiem animabus vestris. Non dixit quiescetis requiem et tacuit sed addit animabus. qui
mandata xi in hoc seculo animarum requies sunt non corporum. Quoniam si laborant et cessant in corpore anime eorum
requiescunt et gaudent in spiritu sancto. Hic. et ideo alibi dicit hec autem locutus sum vobis ut in me pacem habeatis
[in hoc autem mundo tribulaciones.
Et illo tempore. Accesserunt ad ihesum scribe et pharisei dicentes
Magister volumus a te signum videre et reliqua. Curato demoniaco quidam astancium modo blasphe
maverunt eum dicentes. hic non eicit demones nisi in belzebub principe demoniorum. alii autem temptan-
tes eum dixerunt magister volumus a te signum videre de celo. Omnes quidem speciem pristinam et omnes. una
nam secundum opera filii dei diabolo applicabant blasphemant est filium dei ut spiritum sanctum. Sic signum divinitatis
eius petere a filio dei iniuria est. esto filio dei quando modo aliud est signum divinitatis eius petere ab eo
nisi non credere verbis eius quasi falsa dicentis de se in signorum ostensione. Quoniam igitur curato demoni-
aco in dei virtute ad diaboli potenciam pervenerunt et non cessaverunt miracula sed defenduntur
invidia pro gloria blasphemia apparuerunt dicentes hic non eicit demonia nisi in belzebub.
dixit eis dominus Omne peccatum remittetur. Spiritus autem blasphemie non remittetur. Quod audientes quidam
inde non quidem timentes. sed timere fingentes nec dictitare de xo credentes. ex malicia sua
sub colore ignorancie abscondere cupientes interrogaverunt eum Magister volumus a te signum
videre. Ideo quia blasphemia irremissibile est pena est si blasphemamus quia filium dei te ignorando
vamus ideo opera tua diabolo applicamus quia spiritum sanctum in te esse nescimus. Si ergo tu es filius dei
ostende nobis signum et adoramus te et iam non blasphemamus ut scias quia volumus discere
a te veritatem. ecce et magistrum te appellamus. O malicia quod sepe nescit quia volunt maliciam
suam abscondere magis eam manifestant nam cum multa signa vidissent tanquam si multum vi
disserent ita signum petebant. vere n. multum viderunt quia corporali aspectu viderunt dominus spirituali
affectu. Nam mens sua oculis videt aliquid oculis eius sunt mentes numquam viderunt similis
affectu. Nam iam non est infidelitatis inspice ut arenose gravamus suscepit tamen quia nullos nisi terre
humores. Pharisei ad hoc arent tibi ... est condicio febrium. Quantumcumque biberint febricitantes

calore totum consumente quod biberint semper ad vno stramento sic et maligni homines quicquid boni
audierint vel viderint infidelitate totum consumente quod viderint vel audierint semper vacui
sunt tanquam si nichil audierint vel viderint. Hec signis exponat tibi. Ecce quod libet non audis
si tota die audieris nichil corde retines quod audisti. Dum ambulas in via si mens tua aliquo
cogitatu fuit occupata quamvis oculos videas tu sentientes tu nescis videre. Et sic inde frequenter signa
videntes ad hec signa petebant quod hec signa videbant quod videre nolebant. Ita sicut semper dicere signum
est nichil posse prodesse sic semper signum petere testimonium nunquam velle credere. Ihesus ad eundem autem
generatio mala et adultera signum querit. Ysayas dixit. Osee .i. c. Quoniam facta est mortuus civitas
fidelis syon. Alia ad fidelis est sponsa christi quod ad infidelis est meretrix est. In osee .iiii. dicit Ezechiel ... fide
si cognoscens deum secundum filii in quibus non est fides ipsi in zelum concitaverunt me in nomine deum ... in zelum
expellatis eos in non gentem. Sicut meretrix vxor virum se fingit amare. Vel ad amat adulterum et in
facie ostendit quando est in corde ad alterius sic et iudei videbant dei cultores erant tu amatores diaboli
... adulterium generationem eos appellat mala quando propter eorum mala opera. Adultera ad quod relicto viro
ydolis subdebant. Signum inutilis. Ubi ... demones castigata a me non flagello
quam est ... dei ydol subdebant. Signum inutilis. Ubi erat qui demones castigati a me non flagello
sed verbo clamabant. Quid nobis et tibi ihesu nazarene venisti ante tempus torquere nos. Scimus te .q. in eo
filius dei. Demones virtute mea senserunt duos quos signum operum meorum non aspexistis. Vel ceci vos
qui ceci secus viam sedentes clamabant. Fili dauid miserere nobis vt videamus. Cum eo virga flores de
radice iesse et flos de radice eius ascendens et super te requiescent spiritus dei. Cap. vij. belzebub abhorret
et fugiunt a te. Ceci non me videntes viderunt. Et vos videntes me non videstis. ... signa
Et signum non dabitur ei nisi signum ione prophete. Quid est signum ione scandalum ... Filia eius
disconsolatores veri salvatorum sed credulitatem doctrine corporis christi distrahentibus quid est ione scandalum
est gentibus ad salus omni exponis testis est paulus ubi ad predicamus christum crucifixum iudeis ad scandalum
gentibus ad stultitiam. Ipsis vero vocatis iudeis atque grecis christum dei virtutem et sapientiam. Quia iudei
signa petunt et greci sapientiam querunt. Placuit .n. deo signum scandali ... iudeis quam grecis gentibus predicare
quia vt qui non per fide sed per sapientiam christum invenire noluerint incidentes in scandalum stultitie ... Et qui
... vt qui non per fide sed per sapientiam christum ... filium dei cognoscere noluerunt non per fide credentes per scandalum mortis eius in
per demonstrationem signorum filium dei cognoscere. Et considerantes mortem christi hominem illum putaverunt
sua incredulitate permanerent ... considerantes mortem in divinitatem maiestate quasi pura timet.
quod christiani et ipsi qui viderent christiani et non sit propter eius mortem ... Quomodo non scandalizati sunt ... homo mortuus
confitere quos interrogamus ubi est scandalum crucis in christo. Quomodo non scandalizati ... mori non fuit
predicat. Sic ergo infideles intellexerunt periit ... potuit mori non fuit
deus. Fideles autem sic intellexerunt salvator quod christo non incidit in morte propter infirmitatem nature qui homo sed ipse
deus. Fideles ad sic intellexerunt salvatorem quod christo non incidit in morte quod ipse absorberet mortem. Ergo
... in se mortem per potentiam quia deus vt non absorberetur a morte sed vt ipse absorberet mortem. Ergo
non christum mortuum in morte credimus sed mortem mortuam in christo sicut scriptum est. Quoniam destructis ... deus
morte ... illuminavit ad vitam ... propter mortem homo non est ... propter destructionem mortis ...
morte ... illuminavit ad vitam et sic propter mortem homo non est nisi ... sed propter destructionem mortis hec est
Ergo infideles mortem christi considerantes scandalizati in mortalitatis ... perdunt. Fideles autem
resurrectionem eius intelligentes ... mortis effugiunt. Sicut ionas fuit tribus diebus in ventre ceti et sic fuit
filius hominis in ventre terre vt per ... similitudinis ... christum ionas propheta fuisse considerent et ... iona
... dei ... esse demonstrat. Quid est quod dicis nisi christus venisset in mundum et omnia que a prophetis dicta fuerant adim-
plerentur non fuissent ... de illis quod verba prophete sunt et ... illi qui ... ee dicere estimant non statim
diatores estimant ... putant ... sed vno quando que dicta sunt fuerunt consummata ... christus ... prophetas
quidem natus est ... ante illos prophetas ... fecit. Et postea ab illis accepit .ii. ante prophetas illos facti sunt
quidem natus est ... ante illos prophetas ... Et ysayas libro de adventu christi ... Quare in ...
dicit quod illi istum ... filium dei. Et sic ysayas libro de adventu christi ... desperabant. Quare in nomine eius
prophete ... da videdem ... ut prophete tunc fideles ... sibi ... illos prophetas
demonstrasset christus credere non poterant. Quid ... de alio testimonio ... prophetarum ... ione demonstraret

viri ninivite surgent in iudicio quia illi prophetam receperunt isti dominum ipsum prophetarum repulerunt. Illi
neque lege instructi neque a prophetis admoniti ad dominum conversi sunt cognoscentes peccatum suum. Isti
tot precepta audita legis et prophetarum a domino recesserunt. Illi qui semper fuerant populus diaboli id est tales
tercos dico fori sunt populus dei. Isti qui semper videbantur populus dei mo[do] [illegible] dico [illegible] domino facti sunt
populus sathane. Et illi quidem ninivitas personam ignorantes et rem incredibile audientes conversionis
sue signum [illegible] querere debuerunt ab eo quibus et personam ydoneam predicantis et predicacionis indubitabilem
veritatem monstraret quia nichil horum audientes [illegible] videntes sola fide salvati sunt. Isti autem iudei tot
signa testificancia faciens celestem naturam viderunt et non solum a predicacione eius recesserunt sed in morte
eius conversi sunt. Illi cum [illegible] et castitate minimam penitentiam agentes peccatorum suorum indulgenciam [illegible]
[illegible] conversi sunt. Illi cum [illegible] [illegible] penitencia oblatam remissionem accipere noluerunt. Quamvis sine penitentia sunt [illegible] et in
peccato. Ista autem non sunt penitentiam oblatam remissionem accipere noluerunt. Quamvis sine pena sunt donaciones et vo[cacio]
ca[pitulo] xii. Regina austri surget in iudicio et condempnabit generacionem hanc. Omne cum cet[era]
gentilis et mulier tanta longitudine terminos exiit [illegible] infirmitate sexus non est impedita quin
concupiscencia sapiencie infirmitati dabat virtutem. Isti autem viri et sacerdotes quorum [illegible] esse debuit
[illegible] sapiencie in medio gremio sapientiam portabant contempserunt. Illa ad homines
amare sapientiam an oculos suos et in medio gremio sapientiam portatam contempserunt. Illa ad hominem
[illegible] sapientiam [illegible] audiret isti cotidie divinitatis opera
[illegible]. Isti adeo recesserunt. Illa non semel inde [illegible] audiret isti cotidie divinitatis ipsa opera
cernerent. Isti adeo recesserunt. Illa non semel [illegible] audiret [illegible] videntes [illegible]
blasphemabant. Illa famam tantum de salamone audiens commonita [illegible] regni celorum accipere nolunt ut [illegible]
[illegible] illa [illegible] multa [illegible] ut audiret eum. Isti autem non penitentiam regni celorum accipere nolunt ut [illegible]
rex [illegible] illa [illegible] mortuos resurgere [illegible] et claudos
Quamvis cetera illa fama [illegible] mortuos resurgere cecos videre quos [illegible] et claudos
[illegible] non dixit illa [illegible] comodo gubernacionem regalem [illegible] ne forte dum vado [illegible]
[illegible] misisset non dixit illa [illegible] adversa [illegible] pauperitas [illegible] et potestas
[illegible] aliquis [illegible] non cognoverunt [illegible] cogitaverunt [illegible]
sine timore [illegible] isti iudei non [illegible] cognoverunt non cogitaverunt [illegible] quomodo [illegible]
sine timore [illegible] numquam est. Isti iudei non [illegible] eius ex hominibus est cum predicacio eius ex deo est [illegible]
ille [illegible] cum [illegible] eius [illegible] sunt [illegible] ut [illegible] et si non dignus ut adorent tamen non est
non illum timentes [illegible] filium dei diligentes cum ut hominem bonum et si non dignus ut adorent tamen non est
[illegible] Omne et ninivite cum regina austri exurgentes in iudicio quos condempnabunt
[illegible] indicantes eos [illegible] ex [illegible] sua [illegible] eos et talem
generacionem inde [illegible] incredulorum [illegible] iudicantes eos [illegible] ionas. Sapienciorum quam salomon [illegible]
dicunt adversus eos qualia dixerimus [illegible] Omnium fidelium est [illegible] et apostolos
solum tunc [illegible] hominibus dicebat Christus [illegible] in ecclesia cotidie dicit per [illegible] evangelistas et apostolos
solum tunc [illegible] hominibus dicebat Christus [illegible] et [illegible] ad omnes christianos inobedientes [illegible]
[illegible] [illegible] non solum tunc ad iudeos dixit [illegible] ad omnes christianos inobedientes [illegible]
[illegible] [illegible] solum tunc ad iudeos dixit [illegible] et condempnabunt eos. Omnem
dicat Omnes viri ninivite surgent in iudicio cum inobedientibus [illegible] et condempnabunt eos. Omnem
dicat Omnes viri ninivite surgent in iudicio cum [illegible] non recedunt domino [illegible] cotidie predicante
illi penitentiam egerunt predicante iona. [illegible] isti a [illegible] non recedunt domino [illegible] cotidie predicante
[illegible] penitentiam appropinquabit regnum celorum. Regina austri surget in iudicio cum christianis istis et
[illegible] penitentiam appropinquabit regnum celorum. Et isti christiani de domibus
condempnabit eos quia ab ultimis finibus venit ipsa audire sapientiam Salomonis. Et isti christiani de domibus
suis vel plateis in quibus sedent nichil agentes nolunt venire et audire sapienciam Christi in [illegible].
Et quod dico de domibus suis nolunt venire [illegible] et de causa ipsa in qua loquitur Christo [illegible] et solum
relinquunt Christum docentem. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine perambulat loca arida querens requiem
relinquunt Christum docentem. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine cum per fidem baptizatus in nomine Christi desierit esse diaboli
[illegible] in [illegible]. Exit enim spiritus immundus ab homine qui non [illegible] omnium
et factus fuerit dei [illegible] et spiritus ille perambulat aridos homines qui non [illegible]
[illegible] doctrine susceperunt [illegible] baptismatis [illegible] Et [illegible] sunt [illegible]
[illegible] cathecuminum [illegible] dixerimus audi per eos enim immundi spiritus [illegible] et [illegible]
tales ante cathecuminum [illegible] susceptos fidei [illegible] liberati ab immundo spiritu non potest
[illegible] in eis quamvis enim gentilis susceptos fidei [illegible] liberati ab immundo spiritu non potest
[illegible] in eis quamvis enim exorcizamus cathecuminos qui sunt baptizandi non autem
non fuerint baptizati in nomine Christi [illegible] exorcizamus cathecuminos qui sunt baptizandi non autem
non fuerint baptizati in nomine [illegible] ut gentili venienti ad fidem et cathecumino ad baptismum
invenerit requiem [illegible] Omnium nomine est ut gentili venienti ad fidem et cathecumino ad baptismum
[illegible] ab ipsis immundus spiritus repellatur enim in dicens quod eis cathecumenus
tamen cum desierint audi esse [illegible] ab ipsis immundus spiritus repellatur. Non in dicens quod eis cathecumenus
ad baptismum alioquin non ad omnem baptizatum et liberatum a spiritu immundo [illegible] spiritum

mundus nisi qui vacuus remansit a spiritu sancto. Si apud gentiles cathecumini non inveniunt requiem
qui ad fidem vel ad baptismum. Cogitans ergo ille spiritus et dicens Revertar in domum meam priorem unde
inveniens eam vacuam a spiritu sancto sed dubio comitabitur repletam in ea. Revertens et quem invenerit scopis id est verbo
fidei et veritatis ab infidelitate et ignorantia mundatam ~~quia~~ non videt enim preceptis evangelicis ornatam
quibus adversitur sanctus. assumit secum vii alios dicens Septem autem plures dicat aut eos spiritus viciorum
generaliter. vel ex parte dei quoniam plures sunt infiniti vii. dicuntur ex illis et ex illis vii omnes spiritus virtutum
procedunt [illegible] spiritus communicat vos et salomon sic dicens. Sapientia ~~edificat~~ edificavit sibi domum et
columpnas vii. Sic ex parte diaboli quoniam multi sunt spiritus viciorum tamen vii dicuntur quia ex illis principaliter
vicios via universa nascitur. Et sunt novissima hominis illius peiora prioribus. De hoc vero ipse rex ex-
pimontes nos docent quod christianus criminalis evasit peior sit quam si fuisset gentilis. Sed hoc parabola
magis intelligitur de iudeis et de gentibus ex eo quod finita vel parabola nec exemplo sequitur dicens
Sic erit generationi huic pessime. Comparatio ad populum iudeorum refertur parabolam ut intelligamus locum
non vagus aut instabilis in diversis fluxum atque conditionibus aliquorum videtur. Sed firmus et stabilis
ut ad priora vel ad posteriora videat vel non. immundus spiritus a iudeis exivit quando sancta est prior
datum populo primo iacob sumentibus hereditatis eius ipsi ut quando acceperunt legem. Expulsus a
a iudeis immundus spiritus ambulavit per aridas gentes. Sed requiem sibi invenire non potuit ideo
quando per apostolorum vocationis dei recessit cum omnes gentes venirent ad fidem. Non inveniens ait
quando per apostolorum vocationis dei recessit. Revertar in domum meam unde exivi priorem. Habens et iudeos quos
requirit in gentibus dixit Revertar in domum meam unde exivi priorem. Habet et iudeos quos
[illegible] et veniens invenit vacuam qui non iam dominus erat in eis. Sed apostoli ipsi dicendum erat
[illegible] et veniens invenit vacuam quia non iam deus erat in eis. Sed apostoli [illegible] erat
ad diversam. Et [illegible] relinquetur vobis domus vestra deserta videns et diabolus eos mundatos.
de eis [illegible] relinquetur vobis domus vestra deserta.

[redacted]

W

...neß
...ap
...· ṽco
...neam̄
...tā
...oprium̄

...aliq
...ꝗ ꝙ
...ꝯob
...ent
...-lat
...abꝫ
...ꝫā
...o ꝯ
...ntr̄io
...noꝯ
...nor
...q̄ꝯb

255

76

Latin -

II.

Paper manuscript of 123 leaves in a hand of the xv Century. It contains the Gospel accompanied by a current commentary.

(Hav. 43.)

HISTORIA
EVANGELICA
M.S.